

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

İLKBAHAR YANGINLARI



Milliyet

YAYINLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://ranney.org>

ROMAN

Milliyet
YAYINLARI

İLKBAHAR YANGINLARI
James A. MICHENER

MİLLİYET YAYIN LTD. ŞTİ. YAYINLARI

Roman Dizisi: 35



Yayın hakkı (Copyright): Milliyet Yayın Ltd. Şti.



Grafik düzen: İsmet İslimyeli



Birinci baskı : Haziran 1974

JAMES A. MICHENER

İLKBAHAR YANGINLARI

Türkçesi:
İvi ÖZERENEL

Milliyet
YAYINLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://rantey.org>

BİRİNCİ BÖLÜM

DÜŞKÜNLEREVİ

CUMA GÜNÜ olduğu ve Miss Clapp, mavi kitaptan hikâye okuduğu için, David Harper yerinde duramıyordu. Üç haftadan beri Miss Clapp, çocuklara Hector ve Achilles'in serüvenlerini okuyordu. O gün, Hector savaşa gidecekti. Bir aydır kendini Trojanlı sanan David heyecandan titriyordu. Achilles, gerçek bir düşmanla karşılaştığında her şeyin değişeceğini biliyordu.

Birden, Miss Clapp kitabı kapattı. Bunu gören David:

— Sonra ne oldu? diye bağırıverdi.

Miss Clapp kısaca:

— Gelecek hafta öğreniriz, diye karşılık verdi.

— Oh, diye içini çekti David.

On bir yaşında olan çocuk için gelecek hafta, bir yıl sonra demektir. Miss Clapp, hoşnutlukla gülümseyerek kahverenkli not karnelerini gösterdi ve:

— Okumayı bugün neden erken bıraktığımı

biliyorsunuzdur her halde, dedi.

Beşinci sınıftaki çocuklar:

— Karne alacağız, diye bağırıştılar.

Miss Clapp gülümseyerek adları okumaya başladı. Çocuklar teker teker kalkıp karnelerini aldılar, sonra notlara yan gözle baka baka yerlerine döndüler. Hoşnut olanlar gülümsüyordu.

— David Harper! diye seslendi, Miss.

Açık sarı saçlı, çilli David, sırtıarak kalktı ve Miss Clapp ona karnesini verdi. Çocuk, notlara şöyle bir göz attı.

«Doylestown Maarif Okulu. Beşinci Sınıf. İngilizce 71. İmlâ 82. Coğrafya 74. Matematik...»

İşte yine o korkunç sayı: 99

Miss Clapp:

— Ne oldu, David? diye sordu.

— Matematik! diye bağırdı çocuk.

— Matematiğe ne oldu ki?

— Yine 99 vermişsiniz. Oysa, bütün ay bir tek soruyu bile yanlış yapmadım.

Beşinci sınıfın talebeleri de:

— Evet, yapmadı, diye arkadaşlarını desteklediler.

Miss Clapp, kalan karneleri masaya bırakıp ayağa kalktı ve kollarını göğsünde kenetledi. Sonra tatlılıkla gülümseyerek:

— Tabî, hiç yanlış yapmadın, dedi. Ancak, hiç kimse 100 alacak kadar mükemmel değildir. Hiç bir zaman.

— Ama hiç yanlış yapmadıktan sonra...

— Yapmadın. Fakat 100, David! Bir kimsenin erişebileceği en iyi nokta demektir 100. 99 da iyidir? ama daha iyisi olabilir.

— Fakat hepsini doğru çözmekten başka ne yapabilirim ki?

Miss Clapp, çocuğun öfkesini önemsemeden:

— Verdiğin kâğıtlar mümkün olduğu kadar te-

miz miydi? diye sordu. 5'in tek bir defada yazılmış mıydı? Kalemimi her zaman yontmayı hatırlıyor musun?

Çocuğun suratı asıldı.

— Oh, bunu mu demek istediniz? dedi.

— Evet; 100, bu demektir.

— Pekâlâ! Gelecek ay bütün bu dediklerinizi yapacağım.

— Yapsan da, notun yine 99 olacak.

David dişlerini sıkıp öğretmenine baktı. Öfkesinden çılgına dönmüştü. Küfür bilseydi hiç çekinmeden ederdi o anda. Birden dönüp yerine gitti ve arkadaşı Harry Moomaugh'a:

— Bütün öğretmenler çılgın, diye mırıldandı. Hele, Miss Clapp.

Öğretmen bunu duymasına rağmen belli etmedi. Gracey Kelley, diye sonraki öğrencinin adını okudu.

Zayıf, yüzünde kırmızı lekeler bulunan bir kız çocuğu, arka sıralardan kalkıp öne doğru yürüdü. Gracey, Worthington mahallesinde oturur, hemen hemen her zaman kir içinde dolaşırdı. Ama o gün, üzerinde güzel, kırmızı bir elbiseyle göründü. Karnesini aldıktan sonra öbür çocuklara gülümsedi. Notları kötü olduğu halde umurunda değildi Gracey'in. Güzel bir elbisesi vardı ya!

Tam o anda, ikinci sırada oturan başka bir kız:

— Bu elbise, Mary Gray'indi, dedi.

Aynı anda David de hatırladı. Elbette ki, Mary'nin eski elbisesiydi bu! Gracey Kelley de bu sözleri duymuştu. Karneyi yere düşürdü, yüzünü elleriyle örttü ve hıçkırığa hıçkırığa ağlamaya başladı.

Olanların farkına varmayan Miss Clapp kürsüsünden inip, Gracey'ye yaklaştı ve:

— Ağlama, diye yalvardı. Gelecek ay notların düzelir.

Kız:

— Elbisem için ağlıyorum, diye hıçkırdı.

O sırada erkek çocuklardan birisinin kıkırdaması üzerine, Gracey hırsla döndü:

— Hepinizden nefret ediyorum! diye bağırdı ve Miss Clapp'ı iterek dışarı fırladı.

David kızın dışarda ağladığını, duvarları tekmelediğini duyuyordu. Arkasından gitmiş olan Miss Clapp geri döndüğü vakit, onun da ağlamış olduğunu çocuklar gördü. Bunun üzerine, olayı hazırlayan kız da hıçkırmaya başladı.

David eğilerek, arkadaşı Harry Moomaugh'a:

— Miss Clapp'ın, kafadan kontak olduğunu söylemiştim, dedi.

— Kadınlar komiktir.

— Ya Gracey Kelley'e ne oluyor? Bir elbise için bu kadar gürültü edilir mi? Sözgelisi, herkes senin eskilerini giydiğimi biliyor. Ne olmuş sanki?

İki arkadaş omuzlarını silktiler. Ancak dışardan zavallı kızın hıçkırıkları hâlâ duyulduğu için David'in keyfi kaçmıştı.



DÜŞKÜNLEREVİ, Doylestown'ın üç mil uzağında, Bucks ilçesindeki tepelerin arasındaydı. David, düşkünlerevinin arabasında eve dönerken çevresine bakıyordu. Yüksek tepenin ötesinde Edison köprüsü uzanıyordu. Tepeye çıkınca da düşkünlerevinin iki uzun, gri renkli binası görüldü.

David için bu sıkıntılı binalar dünyanın sonu değildi. Asla! Hemen hemen bir aydan beri Truva'nın duvarlarıydı ve üç hafta daha böyle olmaya devam edecekti. Daha bilmemesine rağmen de ilerde Lancelot'un, sonra da Oliver Twist'in evi olacaktı. Böylece, öğretmenin okuduğu kitaplara kendini kapatarak bir hayal âleminde yaşayan bir çocuk için, Düşkünlerevi ilginç bir yer haline geliyordu.

Ama o sırada David biraz huzursuzdu, çünkü düşkûnlerevi gerçekten onun şatosu olduğu gibi, orada yaşayan cadıyla görüşmesi gerekecekti. Kendini bildi bileli Reba teyzesiyle, düşkûnlerevinde yaşamıştı David. Reba, kadınlar koğuşunda çalışıyordu. Anne ve babası ölünce, çocuğu buraya getirmişti.

David kadınların kaldığı binaya girdi. İçerisi çok sıcaktı ve böcekleri öldürmek için sıkılan ilâç yüzünden havada ağır bir koku vardı.

Mavi-beyaz karışımı elbise giymiş olan yaşlı bir kadın, David'e göz kırparak:

— Orada, diye mırıldandı.

David derin bir soluk alıp:

— Oh, pekâlâ, dedi ve hafifçe kapıyı tıkırdattı. İçerden sert bir ses duyuldu.

— Komın in (Girin)!

David istemeye istemeye; kırk yaşlarında, aksi suratlı bir kadının bulunduğu odanın kapısını itip girdi. Açık mavi gözlü olan bu kadının yüzü hiç bir zaman gülmezdi ve David'i bir defa bile öpmüş değildi yanına aldığı günden beri...

Kadın, David'in uzattığı karneye, okul kavramından nefret ettiği için, hafif bir göz bile atmadı. Zorunlu olarak imzaladıktan sonra:

— Geç kaldın, dedi.

— Otobüsü kaçırdım.

Kadın, Pennsylvania'daki Hollandalıların şivesini taklit ederek:

— Yaa! otobüsü kaçırmış! Çok güzel, diye bağırdı. Sanırım, para harcamakla meşguldün, değil mi?

— Harry Moomaugh'la konuşuyordum.

— Konuşuyordun, demek? Çalışman gerekirken, konuşuyordun?

Kadın, elinin tersiyle David'e bir tokat indirdi. Çocuk sendeledi.

Teyzesi:

— Çık dışarı! diye emretti.

David doğrularak kapıya doğru yürüdü. Holde bir sürü yaşlı kadının, teyzesiyle konuşmasına kulak misafiri olduklarını hayretle fark etti. Bunlardan biri, omzunu okşadı. David hafifçe gülümseyerek:

— Beni incitemez, dedi.

On yaşına geldiği zaman, kadınlara ayrılmış binadan çıkıp, dünyanın en ilginç kimselerinin yaşadığı erkekler koğuşunun ucundaki tek kişilik bir odaya geçmişti. Reba teyzesiyle geçirdiği yıllar, onu üzen çok kötü olaylarla doluydu; ancak, bu son 15 ay, tatlı bir rüyaydı. Şimdi kendi odasına gitmek üzere merdivenlerden çıkarken içi sevinçle dolmuştu. Bir adım daha attıktan sonra sağa dönecek ve çok kapılı, dost dolu hole gelecekti. Her zaman yaptığı gibi, son basamağa gelince duralayıp gözlerini kapattı. Açtığında, holün ucunda bir bankta oturan ihtiyar Daniel'i gördü.

— Merhaba, Daniel! diye seslendi.

— Merhaba, David! diye karşılık verdi yaşlı adam.

Çocuk, ihtiyar Daniel'in oturduğu yere doğru ilerlerken açık kapılardan onu selâmlayan titrek sesler duyuluyordu.

Yetmiş yaşının üstünde, sürekli mide ağrısından şikâyetçi olan Daniel, takma dişlerini gıcırdatarak:

— Okul nasıl gitti? diye sordu. Bugün karne almayacak mıydınız?

O sırada deli bir Hollandalı, David'in yanına yaklaştı. Adam biraz kaçıktı, ama tımarhaneye kapatılacak kadar da değildi. Bir zamanlar çok iyi günler görmüş, şimdiyse boş kalan bir ev gibi zararsızdı. İçindekiler başka yere taşınmış ve ev kendi haline bırakılmıştı.

İşte bu Hollandalı:

— Evet, karne günüydü, diye bağırdı ve kocaman elini çocuğun omzuna koydu. David gülümseyerek biraz geri çekildi.

Daniel, bir deri bir kemik olan elini uzatarak:

— Karneni görelim, dedi.

Bir başkası:

— Notları yüksek sesle oku, diye ekledi.

İhtiyar Daniel:

— İngilizce 71, diye okudu.

Hollandalı:

— İngilizce çok zor, dedi.

— İmlâ 82.

Hollandalı yine:

— İmlâ da çok zordur, diye tekrarladı.

Hollandalıyla kimse alay etmiyordu. Herkes onun, okulun kapısından bile geçmediğini biliyordu. İmzasını da atamıyordu. Ama okuldaki notlarından ya da sahip olduğu sigara fabrikasından söz ettiği vakit kimse yalanını yüzüne vurmuyordu. İşte düşkünlerevinin en güzel yanlarından biri buydu. Orada herkes istediği kadar yalan söyleyebilir; hayal ettiği, fakat hiç bir zaman başaramadığı şeyleri olmuş gibi anlatabilirdi. Kimse aksini iddia etmezdi. Herkes hoşgörülülikle, anlatılan yalanları dinliyor, inanmış görünüyordu. David bu uydurma hikâyeleri dinlemeye bayılırdı.

İhtiyar Daniel hoşnutlukla:

— Matematikten hep 99 alıyorsun, dedi.

Dişsiz bir adam:

— Evet, ama neden 100 almaya çalışmıyorsun? diye sordu.

David sabırla:

— 100, hiç bir zaman alamam. 100, mükemmel demektir, diye açıkladı.

Hollandalı:

— Ve kimse mükemmel değildir, diye doğruladı. Sonra da ekledi: Mantığa uygun.

İhtiyar Daniel ciddiyetle:

— Fakat, İngilizce notun iyi değil, David, dedi.
Hollandalı:

— İngilizce çok zor, dedi.

David:

— Saçma bir ders, diye söylendi.

İhtiyar adam:

— Ne demek istiyorsun? diye sordu.

Aynı anda da acıyla kıvrandı. Sancısı tutmuştu. Sancılandığı vakit, ötekiler sözleşmiş gibi başlarını başka yana çevirirlerdi.

David de dişsiz, uzun boylu adama bakarak:

— Gerçekten saçma, diye tekrarladı. «Seninle ben gezmeye gittik,» diyemezmişiz de, «Senle ben,» demeliymişiz gibi şeyler öğretiyorlar.

Sancısı hafiflemiş olan Daniel yine söze karıştı:

— Doğru konuşmayı öğrenmek kötü mü yani? diye sordu.

Sesindeki öfke yüzünden, öbürleri sustu.

David:

— Kızlara göre bir ders, dedi.

— Oh, hayır! Sen bütün güzel kitapları okuyacaksın, her şeyi öğreneceksin, David. Dünyayı dolaşıp krallar, devlet başkanlarıyla karşılaşacaksın. Gemilere, uçaklara bineceksin. Gölleri, dağları, tepelerini bulamadığın yüksek ağaçları göreceksin. İşte, ancak bütün gücünle çalışırsan bunları yapabileceksin, David.

İhtiyar adam susup gözlerini çocuğa dikti. Hollandalı:

— Bizim gitmediğimiz, gidemediğimiz yerlere gideceksin, diye ekledi.

David dostlarına gülümsedi. Böyle konuşmalara bayılıyordu. Son günlerde içinde büyük şeyler başaracakmış gibi bir inanç doğmuştu. Daniel de sanki sırrını biliyormuş gibi ilerde yapabileceği şeylerden söz ediyordu.

İhtiyar adam:

— Büyüdüğün vakit ne olacaksın? diye sordu. Bir defasında kitap yazmak istediğini söylemiştin. Yoksa bakan ya da avukat mı olacaksın? İyi İngilizce konuşmasını bilmezsen hiç bir şey olamazsın.

David utandığı için ve başka bir karşılık bulamadığından:

— Saçma bir ders, diye mırıldandı.

İhtiyar Daniel gülerek:

— Elbette ki saçma, dedi. Aslında hemen hemen işe yarayan her şey saçmadır. Ama, önemli bir kimse olmak istiyorsan, bu saçmalıkları da öğrenmelisin, David. Dişsiz Tom'un «Senin ve benim burada değiliz,» demesinden bir şey çıkmaz, ama senin doğru konuşman gerekir. İngilizce zordur, bununla birlikte aynı derecede de önemlidir.

Karneyi David'e geri verirken yaşlı adam:

— Hayat önünde, David! diye bağırdı.

David odasına giderken, bütün o ihtiyarların, arkasından nasıl büyük bir sevgiyle baktıklarını bilemezdi. David sarı saçlı, kararlı ve iyi kalpli bir çocuktan daha. Ama oradaki ihtiyarlar için bir erkekti! Kendilerinin başaramadıklarını başaracak bir erkek! Onları düşkûnlerevine sürükleyen yanlışları tekrarlamayacak bir erkek! Kendileriye, hiç bir vakit göremeyecekleri o uzak günleri bekleyen çocuklardı sanki.

David odasına giderken hole derin bir sessizlik çökmüştü. İhtiyar Daniel, Dişsiz Tom, Hollandalı ve ötekiler, çocuğun arkasından bakıyorlardı. Sonra ışıklar söndü.



8 NUMARALI kapı, David'in odasının kapısıydı. İçerde hava ağır ve ilâç kokusuyla doluydu. Ufak dolapta çorapları, iç çamaşırlarıyla birlikte, sadece

sekiz parça giyeceği vardı. Bu giyim eşyasından da tek bir parça, kendisine özel olarak alınmamıştı. Lavabonun yanında pis bir havlu asılıydı. Sabun görünmüyordu. Dış fırçası üç yıllıktı. David'in cebinde okuldan aşırıldığı kalem ve birkaç parça kâğıttan başka birşey yoktu. Yerde halı, duvarlarda kâğıt, tablo ya da ayna da yoktu. Tabii ki çocuğun terlikleri, bornozu, yağmurluğu, çizmeleri, saati olmadığı gibi kitapları, haritaları, pul defteri ve kışlık palatosu da...

Ama bütün bu yokluklara rağmen, David 8 numaralı odaya girdiğinde içi sevinç ve umutla doluydu. Dünyayı görmek! Bir devlet başkanıyla konuşmak! Bütün değerli kitapları okumak! Oh, ne zevk! Önünde uzanan uçsuz bucaksız dünya!

Bir düşkünlerevi, bir hapishane, kullanılmış giyecekler, boş odalar, böyle bir çocuğun geleceğini nasıl kısıtlayabilirdi?

David pencereye yaklaşıp karlı arazilere, ufka baktı. İşte İhtiyar Daniel'in kendisine gösterdiği yıldızlar parlıyordu gökyüzünde. «Dünyanın kuruluşundan beri oradalar,» demişti yaşlı adam. «Sen ve ben öldükten sonra da orada olacaklar. Şimdi gördüğün yıldız, Andromeda'dır.» Oda, böcek için sıkılan ilâç yüzünden pis kokabilirdi ama, yine de pencereden ışık sızıyordu. David, «Dışarısı çok güzel,» diye düşündü; ihtiyar Daniel aklına gelince, «Burası da güzel,» diye ekledi.

O sırada kapı hafifçe vuruldu. Her halde yemek getiren Dışsız Tom'du bu. David hemen kapıya koştu. Dışsız:

— İşte, garson geldi, diye şaka etti. Mutfaktan bir şeyler getirdim.

David gibi, Dışsız Tom da her zaman açtı. Solebury doğumlu, zayıf bir adam olan Tom, bir zamanlar bir çiftlik sahibiydi. Şimdi o çiftliği yeğeni işletiyordu. Nasıl olmuş bilinmez ama Tom'un yeğeni

çiftliğe sahip çıkmıştı. Tom'sa, düşkünlerevine girmek zorunda kalmıştı. Tom, her zaman kendini aç hissetmesine rağmen, bulduğu yiyecekleri, gelişme çağında genç bir çocuk yakınında bulunurken, hiç bir zaman yalnız yemezdi.

Bu gece Dişsiz, bir arabacıdan dilendiği taze bir elmayla gelmişti.

— Bu ay çok iyi çalıştın, dedi. Bir erkek çocuğun okuması iyi bir şeydir, David. Eğer ben de okumuş...

Dişsiz, «eğer» le başlayan cümleleri de hiç bir zaman bitirmezdi. Oysa, düşkünlerevinde «eğerli» cümleler pek geçerliydi. Bu cümleler, sonbaharda dökülen ölü yapraklar gibi holü doldururdu. David'in kulakları ihtiyarlar konuştuğu zaman bu cümlelerle dolardı. Çocuğun, yemeği görünce parlayan gözlerini, her şeyi anlama isteğini, canlılığını gördükçe, «Eğer ipoteği teklif ettiğinde Crothamel'e 'hayır' deseydim...» «Eğer liseyi bitirseydim...» «Eğer doktor söylediğinde ameliyat olsaydım...» «Eğer...» diye söylenmenin önüne geçemiyordu zavallılar.

Aralarında bu cümleleri bitirmeyen, yalnızca Dişsiz vardı. Okumuş olsa bile yine eninde sonunda düşkünlerevinin boylayacağını anlayacak kadar dürüstü, Tom. Onun karakterindeki bir insanın, yoksul düşüp yenilgiye uğraması kaçınılmaz bir şeydi. Yeğeni ondan akıllı olduğu gibi, çok da iyi bir çiftçiydi. Eski günler geri gelse, Tom'un dişleri yine çıkarsa, çiftliğine bir daha sahip olsa bile bir gün yeğeni ya da bir başkası onu bir daha kandırıp mallarına konacaktı.

David:

— Oh, hemen hemen bütün elmayı yedim, Tom! diye itiraf etti.

— Sen gelişmekte olan bir oğlansın, değil mi? O halde hepsini yemen gerekir.

— Tom! Çok iyisin. Ama İncil üzerine yemin

ediyorum ki, bir daha sefere yarısından fazlasını sana bırakacağım.

David parmaklarını yalayıp haç çıkardı. Tabii ki bu yemini defalarca yapmış, fakat yerine getirememişti. Ancak daha önce hiç parmaklarını yalamamıştı.

Dişsiz, yani ihtiyar adam, kalan elma kırıntılarını yuttuktan sonra pencereyi açıp çöpünü dışarı fırlattı. Çiftçiler gibi havayı koklayıp:

— Hey! dedi. Bahar geliyor.

David de yaşlı adamın yanına gidip küçük bir çiftçi gibi havayı kokladı. Çok soğuktu. Baharın gelişini belli eden hiç bir iz yoktu. Buna rağmen çocuk:

— Evet, bahar geliyor. Ben de anladım, diye bağırdı.

Tom gittikten sonra, David uzun süre gözleri açık yattı. Düşünülecek o kadar çok şey var ki! Troy'da bulunan Hector. Kötü Yunanlılar. Neden 100 alınmazmış? Gracey Kelley'nin hıçkırıkları. Bir çocuk, düşünmekten vazgeçip nasıl uykuya dalabilirdi?

Kapısı yeniden hafifçe vuruldu. Küçük oğlan, titreyerek yatağından çıkıp açtı ve karşısında ihtiyar Daniel'i gördü. Yaşlı adamın üzerinde bir gecelik vardı. Elinde de bir mum!

İçeri girip mumu yaktı ve:

— Sana bir şey getirdim David, dedi. Arada bir okumak isteyebileceğini düşündüm, arada...

— Hiç kitabım yok ki.

— Ben sana bir tane getirdim işte.

David, yaşlı adamın kendisine uzattığı Oliver Twist'in kapağını açtı. İlk sayfada şu sihirli sözcükleri okudu: *BU KİTAP DAVID HARPER'E AİTTİR.*

— Oh, Daniel! diye bağırdı ve ihtiyar adamın mumu da bırakıp gitmeye hazırlandığını görünce:

— Mum da benim mi? diye ekledi.

— Elbette. Yoksa nasıl okuyabilirsin?

David gülmek istedi, ama gözleri yaşla doldu. Düşkünleresinde anlamadığı çok şey vardı. İki defa, ahırda kendilerini asmış ihtiyar adamlar görmüştü. Böyle davranmalarına yol açan nedenleri kavrayamamıştı çocuk. Bir defasında da düşkünleresinin tarlasını, Doylestown'daki bahçesine benzeten bir kadının delirdiğine tanık olmuştu. Bütün bu anıları zihninden silmeye çalışmıştı ama, anlamadığı daha bir sürü şey vardı. Bununla birlikte, bir penny değeriindeki mumun anlamını çok iyi biliyordu.

On bir yıllık ömründe, kendi parası olarak sadece 28 penny harcamıştı. Fakat bu pennyleri çocuğa veren teyzesi değil, holdeki ihtiyar adamlardı. Oysa, bu pennyler, o zavallılar için bir servet demektir. Düşkünleresinde kalanların verdiği hediyeler, Noel'de Dolyestown halkının getirip dağıttığı hediyelere benzemezdi. Onlar zengindi; verdikleri şeyler, bütçelerini sarsmazdı. Oysa, bir düşkünler-evi sakini, bir pennylik mumunu verdiği zaman, kendisi bir şeyden yoksun kalıyor demektir.

David gözlerini ovuşturup okumaya başladı. Aynı anda ihtiyar adam:

— Oh, ne kadar güzel, diye bağırdı.

— Güzel olan nedir?

— İlk kitabını okumak!

— Neden?

— Okumaya başlamak hem çok iyi, hem çok kötüdür. Şimdi ne yaptığını biliyor musun? Mut-suzluğu öğreniyorsun, David. Okumaya, öğrenmeye, düşünmeye başladığın vakit, mücadeleye de başlamış oluyorsun.

— Ben mücadele etmek istemiyorum.

İhtiyar adam kapıyı açarken:

— Etmek zorundasın. Hayat mücadeledir çünkü.

Sözgelışı gelecek ay daha iyi notlar getirmelisin, dedi.

Ama David onu duymadı bile. Yatağında uzanmış, hiç bir çocuğun, değişiklik geçirmeden geri dönmediği o uzun yolculuğa başlamıştı bile. Hayatında ilk olarak kendisinin olan bir kitabı okuyordu.



DAVID'İN, düşkünleresinde kendini mutlu hissetmesinin nedeni, duygusuz oluşu değildi. Yılın üç mevsiminde o uzun, gri taşlı binalarda hayat eğlenmeli ve hoştu. Artık korumaları gereken para ya da mevkileri olmayan oradaki insanlar, birbirleriyle dost geçiniyorlardı.

Hayret edilecek kadar az şikâyetleri vardı. Tabii ki çiftliklerini kaybetmelerinin suçunu Mister Crouthamel'e yükleyenler çıkardı. Ama böyle zengin kimseler üzerine dedikodu yapılması kaçınılmaz bir şeydi. Yine de kimse şansından yakınmıyor, kaderine lânetler yağdırmıyordu.

Sözgelışı, Daniel Amca suçlayacak kimse bulamıyordu. Gençliğinde parlak bir bilgindi. Ama bir gün kanalda, Britol'a doğru uzaklaşan bir gemi görmüş ve onun büyüüne kapılarak o da bir yolculuğa çıkıvermişti. Britol'a, Philadelphia'ya gitmiş, oradan Roma ve Kıbrıs'a geçmiş, Piramitleri görmüştü. Böylece bütün dünyayı dolaşmış, sonunda düşkünleresine girmek zorunda kalmıştı.

Dişsiz Tom da aynı kadere razı olmuştu. Kimseyi, hatta yeğenini bile suçlamıyor; «O benden daha iyi bir çiftçi,» diye itiraf ediyordu.

Deli Luther Detwiler'in bile kimseye zararı dokunmuyordu. O da ötekiler gibi bir hikâye uydurmuş, sadece Mister Crouthamel'in, sigara fabrikasını elinden aldığını söyleyip duruyordu. Aslında Mister Crouthamel'i görse, bir bakkal çırağından ayırt edemezdi.

Arada sırada da bazı korkunç kimseler, birkaç günlüğüne zorla düşkûnlerevine getiriliyordu. Bunlar genellikle servet ve mevkilerini ansızın yitirmiş olanlardı. Bir köşeye çekilip surat asarlar, görmeyen gözlerle koridorlara, önlerine getirilen yemeğe bakar ve ürperirlerdi. David küçük yaşına rağmen, bu tiplerin eninde sonunda ya akrabaları tarafından kurtarıldığını ya da bir gün içinde kendilerini astıklarını öğrenmişti.

David'in, ahırın tavanında asılı gördüğü iki ceset, böyle kimselere aitti ve Daniel bu olayların, küçük bir çocuğun üzerindeki etkisinin iyi olmayacağından korkmuştu. Fakat David:

— O kadar mutsuzdular ki, ölümü seçtiler, demişti. Ev yine bizim gibi mutlu olanlara kaldı.

Bu, çok mantıklı bir açıklamaydı. Bu yüzden, David hayatına kıyan bu zavallıların dramını kavrayamıyor, kimsesiz bir ihtiyarın acıklı sonunun; bütün bir kasabanın, şehrin ya da dünyanın mutsuzluğunu dile getirdiğini anlayamıyordu!

Böylece, kendisini seven ihtiyarların arasında, David mutlu bir hayat sürdürerek büyüyordu. Düşkûnlerevinde yaz çok güzel olurdu. Mısır ve buğday dolu tarlalar gözünü okşuyor, atların ter kokusu ona kuvvet veriyordu. Arabalar sabahın erken saatlerinde yola çıkıyor, geç vakit dönüyordu. Kuşlar ötüyor, yemeklerde de hep sebze bulunuyordu. Üstelik yazın Edison'da yüzülebilir, ormanda dolaşılabilirdi.

Sonbahar da parlak ve heyecanlı geçirdi. Arabalar geç saatlara dek çalışıp mısır ve kabak getiriyorlardı. İlk kırağı düşmeye başladıktan sonra elmalar toplanır, armutlar kâğıtlara sarılıp karanlık kilerlere istif edilirdi. Presle elma suyu çıkartılır, kereviz toprağın altına gömülür, yüzlerce lâhana kesilip turşuya konurdu. David, Dişsiz Tom'a kavanozları kapatırken yardım ederdi.

Ama mevsimlerin en güzeli kıştı. Düşkünler evini tatlı bir sıcaklık kaplardı. Yapacak fazla iş de yoktu. Üstelik yıldızlar daha parlak görünür, Orion yıldızı bütün gökyüzüne egemen olurdu. Kışın, David her gün saat dörtte kalkıp, Dişsizle hayvan avlamak için kurdukları tuzaklara bir şeyin yakalanıp yakalanmadığını kontrol etmeye giderdi. Hava erken karardığı için de akşamları uzun uzun sohbet edebiliyorlardı.

Böylece, yılın üç mevsimi düşkünler evinde çok iyi geçerdi.



ŞUBATIN son cumasında, David kötü bir sürprizle karşılaştı. O gün, Miss Clapp yine mavi kitabını açtı ve Achilles ile Truvalıların hikâyesini okumaya devam etti. David arkasına yaslanıp gülümse-di. Achilles bu defa ordusuyla birleşmeyecekti, çünkü harp alanında Hector onu bekliyordu!

Miss Clapp, harpteki olayları okurken, David Harper ağzını açmış zevkle dinliyordu. Ancak, Hector'un ölümüne sıra geldiği vakit, çocuk sarı başını üzüntüyle önüne eğdi. Ve büyük Truvahnın ceseti, galibin arabasının arkasına bağlanıp tozlu sokaklarda gezdirilince, David bu gerçeği kabul etmekten başka bir şey yapamadı.

Miss Clapp'ın okuduklarına itiraz etmedi. Tuhaf bir kadındı öğretmen, ama David'in ona güveni vardı. Okuduğuna göre, kitapta aynen böyle yazılı olmalıydı. Kitabı da suçlamıyordu çocuk. Kitapların gerçekleri anlattığını çoktan öğrenmişti. Ama üzülmenin önüne de geçemiyordu.

Akşam üstü sessizce paltosunu giyerken, Harry Moomaugh yanına yaklaşır:

— Bu defa yanlış tahmin ettin, dedi.

David, Harry'ye sessizce bakıp uzaklaştı. Düş-

künlerevi arabasına bindiğinde şoförle de hiç konuşmadı. En arkada oturup düşüncelere daldı. Hector ölmüştü. Üstelik şimdi Truva duvarlarının dışında yatıyordu.

Düşkünlerevinde yemekler uzun bir holde yeniyordu. Kadınlarla erkekler ayrı kapılardan girip oturuyorlardı. Genellikle kadınlar, erkeklerden daha çok konuşur, gevezelik ederdi. Ama o gece onlar da sessizdi. David uzun hole girerken, onların da Hector'un ölümüne yas tuttukları duygusuna kapıldı ve o akşam yemeğini ellemeyen kalktı.

Aynı gece, canı dostlarıyla konuşmak bile istemiyordu. Odasına girip kapıyı kapattı, yatağına uzanarak Truva'nın başına gelenleri düşünmeye başladı. O güne kadar bütün hikâyelerin sonunu önceden tahmin ederdi, ama bu kez yanılmıştı.

Işıklar söndükten sonra Tom, David'in odasına usulca girip bir parça peynir getirdi.

— Aç değilim, dedi çocuk.

— Ama hiç bir şey yemedin, diye direndi öteki.

— İstemiyorum.

Buna rağmen, uyuyamayacağını anlayınca ihtiyar Daniel'in odasına gitti. Yaşlı adam yatakta, bir mum ışığında, kitap okuyordu.

— Ne oldu? diye sordu.

— Hector'a üzıldüm.

— Önce şu pantolonu üzerine geçir. Hava soğuk.

— Hector, Achilles'ten daha iyi bir insandı.

— Elbette ki daha iyiydi.

— Öyleyse neden kazanan Achilles oldu?

Boynuna kadar çektiği örtülerin altında yatan Daniel çok önemli bir şey söylemek üzereymiş gibi sol elini kaldırdı, ama sonra vazgeçip güldü ve:

— Miss Clapp, hikâyenin sonunu da okudu mu, David? diye sordu.

— Gelecek hafta okuyacak.

Yaşlı adam uzun uzun muma baktı. Sonra:

— Sonunda ne olacak dersin? diye sordu.

Çocuğun yüzü parladı:

— Oh, Truvalılardan biri, Achilles'i öldürecek ve Yunanlılar memleketlerine dönecekler.

İhtiyar Daniel, çocuğun çilli, kendinden emin yüzüne bakıp kıkırdadı.

— Sence öyle mi bitecek? diye sordu.

— Pek tabii. Truva iki yönüyle de iyi olanı anlatır.

Daniel yeniden Hector'ları, Achilles'leri, Truvaları ve bütün şehirleri bekleyen felâketleri anlatmaya hazırlandı, ama bir daha vazgeçti. Her düşünen varlığın, bir gün gerçekleri acı da olsa kabul etmek zorunda kalacağını biliyordu Daniel. İlk darbe şiddetli olursa, o kimse ilerde o ölçüde kuvvetli ve güçlükleri karşılamakta hazırlıklı olurdu. Bu tatlı, neşeli çocuk da bir hafta sonra ilk darbeyi yiyecekti. Küçük bir oğlan iki intihar olayına tanık olup, bunun anlamını pek iyi kavramayabilir, fakat Hector'un ölümünü, Achilles'e oynanan oyunu, Truvayı yıkan hileyi öğrendiği vakit ruhu uyanacak, hayatın acı yanları olduğunu da anlayacaktı.

Daniel:

— Soğuk, dedi. Haydi yatağına git. Gelecek hafta hikâyenin sonunu bana da anlatırsın.

— Tabii. Hatırın için, sonunda ne olduğunu öğreneceğim.

Daniel'in pantolonunu asıp odasına geçti. Yastığının üzerinde duran peyniri görünce, alıp iştahla yedi.

Cuma günü, David heyecan ve meraktan yerinde duramıyordu. Sonunda Miss Clapp mavi kitabı alıp:

— Bugün, dostlarımız Truvalılar ve Yunanlılarla vedalaşacağız, dedi.

Öksürerek odanın sessizleşmesini bekledi ve okumaya başladı:

«Geceleyin Truvalılar, Hector'un cesedini alıp ona yakışır bir şekilde gömmek için gizlice duvarların dışına çıktılar.»

Achilles tuzığa düşürülüp öldürülünce, David'in ağzı bir karış açıldı. Çocuğa göre, Achilles'e bile kendini savunma hakkı tanınmalıydı.

Sonra sıra tahta ata geldi. David kendi kendine güldü. Oh, Truvalılar o kadar aptal değildi!

Miss Clapp okumaya devam ediyordu. Şimdi de duvarlar atı içeri almak için açıldı. Onları durdurun! Bu bir hiledir! Gece olduğunda herkes barışı kutlamaya koyuldu. Oh, Truvalılar, Truvalılar, duvarlara koşun! Fakat Truvalılar David'in uyarmalarına kulak asmadılar ve atın içinden bir sürü asker çıktı. Şimdi hiç olmazsa çarpışın! Şimdi! Ama halk kendinden geçmişti ve az sonra alevler yükseldi her yandan. Truva'nın yüksek duvarları bir daha dikilmemek üzere yıkılıp yok oldu.

Bu defa David susamadı. Güneş ışınları tıpkı Truva'daki alevler gibi odaya dolmuştu. Çocuk ayağa fırlayarak:

— Kitapta öyle mi diyor? diye bağırdı.

Miss Clapp sinirlenerek:

— Elbette ki öyle diyor, diye karşılık verdi.

— İnanmıyorum.

— Oh, otur yerine bakalım.

Fakat öfke içindeki David:

— Hayır! Bu çok saçma bir hikâye, deyip tıpkı Gracey Kelley gibi odadan fırladı. Ama o ağlamıyordu, duvarlara tekme de atmıyordu. Paltosunu kapıp sokağa koştu. Düşkünlerevi arabasına binmeden Edison'a kadar uzanan tarlalara saptı.

Yerler hâlâ buzluymuş, ama David baharın yaklaştığını hissedebiliyordu. Bazı yerlerde kar, çamur haline gelmişti. David bu çamurlara basa basa ilerliyordu. Sonunda güneşli bir yere geldi. Ayakkabıları ve pantolonu ıslanmış, çamura bulanmıştı ama,

içi biraz olsun rahata kavuşmuştu. Dereye geldiği vakit kararını verdi. Miss Clapp, hikâyeyi istediği gibi bitirebilirdi, ama David'de oturup, kendine göre bir hikâye yazacaktı. Parmakları kalemi tutmak isteğiyle yanıyordu.

Meydan okurcasına:

— — Ben de bir kitap yazacağım, diye mırıldandı. O zaman Yunanlılara gösteririm.

Bir insanın kitap yazması için bir sürü neden vardır. Gösteriş merakı, geçmiş günlere duyulan özlem, para kazanmak hırısı, duygularını açıklamak ya da başkalarıyla paylaşmak isteği. David Harper'de kitap yazma isteğini uyandıran, o gün duyduğu korkunç öfke ve içerlemeydi. Dünyanın bütün deli öğretmenleri, dostları, teyzesinin dayaağı, açlık, üzüntü, ona hiç bir zaman engel olamayacaktı.

Düşkünlerevine geldiğinde hava iyice kararmıştı. Ortalık soğumuş, yerler yine sertleşmişti. Son tepeye çıktığında karşısında düşkünlerevinin ışıklarını gördü.

İçi içine sığmadığı için tarlalardan koşarak geçti. Yemekten dönen ihtiyar kadınların kendisini görmemeleri için gölgelere saklanıyordu. Bu kadınlardan birinin duraklayıp havayı kokladığını, sonra eğilip parmağıyla toprağı ellediğini gördü. Bir başkası çiçek tarhlarına bir tekme attı. İşte o sırada Reba teyzesi de görünüp, kadınlara acele etmelerini söyledi.

Reba teyzeyi görünce çocuk ürperdi. Aynı anda acıktığını ve üşüdüğünü fark etti. Arka kapıdan girebilirdi. Reba teyzesi kaçta geldiğini bilmeyecekti. Ama Miss Clapp, daha önce telefonla onun okuldan çıkıp gittiğini haber vermişti. Düşkünlerevinin arabası dolaşp, David Harper'i arıyordu. Doylestown polisi de aynı şeyi yapıyordu. İhtiyar kadınlardan biri:

— İşte burada, diye bağırdı.

Reba teyze:

— Yakalayın onu, diye gürledi.

Koşarak gelip yeğeninin koluna yapıştı.

— Demek okuldan kaçtın, ha? diye bağırdı. Ayakkabılarına bak. Ya pantolonun? Şuna bakın.

Hırsla söylenerek David'i içeri soktu ve bir tahta parçası kaptı. Sonra kucağına yatırıp tahtayı indirmeye başladı. David başta sesini çıkarmamasına rağmen biraz sonra bağırıp affedilmesi için yalvarmalara başladı.

Fakat çılgına dönmüş kadın, çocuktan daha çok bağıırıyordu.

— Şimdi de okuldan kaçıyorsun, utanmaz.

Ve daha hızlı vuruyordu. Uzun holde oturan erkekler, David'in çığlıklarını duyunca başlarını başka yana çevirdiler.

Sonunda David acıya daha fazla dayanamadı. Teyzesinin elinden kurtuldu, fakat tökezleyip düştü. Kadın üzerine atılıp tahtayı kafasına, sırtına, bacaklarına, yanağına indirmeye devam etti. Çocuk sonunda kaçmayı başardı. Koşarak karanlık merdivenlerden çıktı.

Arkasından gelen teyzesi:

— Buraya gel, diye bağıırıyordu ama çocuk artık güvenlikteydi. Duralayıp aşağı baktı. Soluk soluğa kalan teyzesi karanlık merdivene doğru başını kaldırmış yeğenini arıyordu. En sonra elindeki tahtayı atıp öteki binaya girdi.

David uzun süre karanlıkta kaldı. İhtiyarların oturdukları hole, utandığı için girmekten çekiniyordu. Yanağındaki kana elini sürdü, aynı anda midesi bulandı ve hole girdi. Ama orada kimsenin bulunmadığını sevinçle gördü. Daniel herkesi odasına sokmuştu. İhtiyarlar, çocuğun bir süre duraladığını, sonra kendi kendine, «O beni incitemez,» diye söylendiğini ve odasına girip kapıyı kapattığını duydu-lar.

David içeri girip çamurlu elbiselerini çıkardıktan sonra kalemini aldı, çaldığı kâğıtları çıkardı ve yazmaya koyuldu. İçi öfkeyle doluydu. Ama bu öfke, Reba teyzesine karşı değildi.

Dişsiz, bir sandviç getirdiği zaman onu odaya almadı. Bir başkası da kapıya vurdu, ama çocuk yine oralı olmadı. Işıklar sönünce mumunu yaktı. Bütün cumartesi ve pazarı yazarak geçirdi.

Çarşamba gecesi yazısını bitirmişti. Altına imzasını atıp Daniel ve öbür ihtiyarların beklediği hole çıktı.

Hollandalı:

— Uzun süredir çalışıyorsun, dedi.

— Bir şiir yazdım.

— Şiir yazmak zordur.

Daniel söze karışarak:

— O şiiri okuyabilir miyim? diye sordu.

David:

— Ben okurum, diye karşılık verdi.

Çocuğa yer açtılar. O da okumaya başladı. Işıklar söndüğünde daha yarısına gelmişti. Mum ışığında devam etti.

David'in yazdığı, Illiada'nın ta kendisiydi. Ancak, istediği gibi değiştirmişti. Achilles'in ölümüne geldiğinde durmak zorunda kaldı, çünkü mumu tutan Daniel'in eli titremeye başlamıştı. İhtiyar adam yine sancıyla kıvranıyordu. Tom mumu alınca, David şiiri bitirdi. Bu şiirde Achilles, Ajax ve Agamemnon öldürülüyordu ve Hector:

«... atın altındaki odunu ateşledi,

Yaktı bütün Yunanlıları.»

Yapılan haksızlığı düzelttiğini düşünen David'in sesi heyecanla titriyordu. Dostlarına baktı. Dişsiz hayranlıkla:

— Bunu *The Intelligencer* mecmuasına göndermeliyiz, dedi.

Herkes dağıldıktan sonra ihtiyar Daniel:

— Neden hikâyeyi bu biçimde değiştirdin, diye sordu.

— Öteki türlüğü haksızlıktı da ondan.

— Ama olayları değiştiremezsin ki...

— Haksızlık varsa değiştiririm.

— Bazen olaylar öğretmeninin okuduğı şekilde olur.

— Yani insanlar hileyle mi öldürölüyor?

— Hile! Evet. Bazı kimselerin bu düşkünler-evinde bulunmalarının nedeni de budur, David.

— Öyleyse burada olmamaları gerek.

— Ama iyi kimseler her zaman galip gelmezler, çocuğum.

— Benim yazdığım hikâyelerde gelecekler...



DÜŞKÜNLEREVİNDE en kötü mevsim bahardır. Oradakiler canlanan toprağı bakıp şimdiki hallerini, geçmişteki umut ve istekleriyle karşılaştırırlar. Akşam üstleri duvarlara çıkıp yemyeşil tepeleri seyrederek. Ve seyrederken, kaybolmuş gençliklerinin anılarıyla sarsılırlar.

David on bir yaşlarında olduğı sırada, İhtiyar Daniel bile, belki bu gördüğünün son ilkbahar olduğunu hissettiğinden, geçmişini anmaya başlamıştı.

— Ben küçük bir çocukken bu kanaldan her gün, aşağı yukarı kırk mavuna geçerdi diyordu yaşlı adam. Katırların neşeli çingirak sesleri, mavuna sahiplerinin gelişlerini haber vermek için öttürdükleri boruların tiz sesleri ortalığı çınlatıyordu.

David:

— Mavunalar neye benzerdi? diye sordu bir gün.

— Şimdiki gemilere.

Luther:

— Bazı kimselerin, sadece pikniğı gitmek için

kullandıkları mavunaları da vardı, diye söze karıştı. Sigara fabrikamı satın aldığımda bir de mavuna kiralamıştım. Onunla Erwinna'ya gittik. Oh, ne güzel kızlar vardı orada!

İhtiyar Daniel'e David:

— Hiç mavunaya bindin mi? diye sordu.

— O da ne biçim soru? Bütün mavunacılar beni tanırdı.

Luther:

— Bazı kimseler, sürekli olarak mavunalarda yaşırdı, dedi.

Daniel:

— Oh, sadece bir aile yaşırdı. Onlar da çingeneydi diye fısıldadı. Bütün yaz birlikte kanalda dolaşmıştım. Kızlarıyla evlenmek istiyordum.

Dişsiz Tom:

— Ben hiç evlenmedim, dedi.

Başka bir ihtiyar adam söze karıştı:

— Çiftlik hayatında evli olmak iyidir, ama şehirde... hayır...

Luther Detwiler.

— Ben evlendim... Karım... Karım Delaware'dedir.

O sırada hafif çiçek kokusu getiren bir esintiyle ürperdiler. Baharın kokusuydu!

Luther:

— Bana bu koku ovalardaki zambakları hatırlattı, dedi.

Herkes susmuştu. Her biri kaybettiğini düşünüyordu o anda!

David bu anı ömrü boyunca unutamadı. İlk konuşan Luther oldu:

— Fabrikamı, evimi, karımı kaybettim, dedi. Mister Crouthamel'in getirdiği kâğıtları imzalama-malıydım.

David, düşkünlerevindeki ihtiyarların, kaybet-tikleri dünyalardan söz ettikleri vakit hep bu dünya-

ların bahardaki durumunu düşündüklerini de fark etti. Çocuk da bahardaki mavunaları hatırlıyordu. Başkaları bahar çiçekleriyle çevrilmiş evlerini ya da bütün nisan boyunca buzun erimediği o unutulmaz bahardan söz ediyorlardı. Harmanı değil ekinlerin ekilmesini, buzları değil, buzların erimesini düşünüyorlardı. Çiçek dolu ağaçları hatırlıyor, topladıkları elma sayısıyle övünüyorlardı.

David baharda düşkünlerevine girenlerin, fazlasıyla üzgün olduklarını, avunamadıklarını da fark etmişti. Ocakta giren bir insan, binanın sıcaklığını övebilirdi ama, baharda gelen biri, beğenecek bir şey bulamıyordu. Baharda gelenler genellikle kaçarlardı. David'in ahırda gördüğü cesetler de bunlardan ikisine aitti.

Bu yüzden, mart sonunda ihtiyar bir adam, cumartesi gecesi gelip pazartesi yok olunca kimse şaşırmadı. İki gece 10 numaralı odada kalmıştı. Ve o yetmişlik ihtiyar, hiç durmadan odasında bir aşağı bir yukarı yürümüş durmuştu.

David onu pazar günü görmeye gitmiş ve:

— Bugün öğlenden sonra benimle kiliseye gelmek ister misiniz? diye sormuştu.

Ama adam sadece:

— Çık dışarı, beni kendi halime bırak, diye bağırmıştı.

10 numaralı odaya bundan sonra gelen, daha da ilginç bir adamdı. Ötekilerden epey gençti. Dişleri de takma değildi. Geldiğinin ikinci gecesi David'e bir çikolata, ertesi gün de iki elma verdi. Aynı günün gecesi de 8 numaralı kapıya hafifçe vurarak:

— Girebilir miyim? diye sormuştu.

David:

— Tabii. Elmalara da teşekkür ederim, diye karşılık verdi.

— Beğendin mi?

— Güzeldi.

Adam yatağın kenarına ilişerek:

— Erkek çocukların elmadan hoşlandığını biliyorum, dedi. Duyduğuma göre, okulda spor da yapıyormuşsun.

— Basketbolu severim ama boyum kısa.

— Uzayacak.

Adam eğilip David'in kollarındaki adaleleri okşadı.

— Örtünsen iyi olur, deyip örtüleri çekti fakat bu hareketiyle mumu söndürdü.

— Oh, affedersin, kibritim de yok, dedi.

— Orada var.

— Boş ver, yakmayalım.

Adam, David'i yatmaya zorladı ve alnını, yanğını okşayarak:

— Uykun gelmiştir, dedi.

Sanırım ki öyle.

Çocuk kendini bir garip hissediyordu.

Yabancı:

— Uyu, David! dedi. Büyüdüğün vakit, kolların basketbol oynaman için yeterince kuvvetli olacak.

Yine adalelerini okşayıp:

— Haydi uyu, diye tekrarladı.

O anda David'in kapısı hırsıyla vuruldu ve birden açıldı. İhtiyarlar mum ışığında David'in odasına baktılar ve İhtiyar Daniel:

— Seni... diye bağırdı.

Yabancıya ilk saldıran, dişsiz Tom oldu. David hafif aydınlıkta adamın yüzünü gördü. Çirkin ve iğrençti.

Luther onu yakalayıp hole fırlattı. David yaktan fırladı ama, Dişsiz önüne geçerek:

— Kapat o kapıyı, oğlum, dedi.

David kapattı ama, karanlıkta titreyerek dururken, dışarda düşkünlerevi ihtiyarlarının yabancıyı dövdüklerini anladı. Adamın yalvaran, inleyen yumuşak sesi duyuluyordu.

10 numaralı odanın kapısı kapandı. Yatak gıcırdadı. Sonra Daniel, David'in odasına geldi. Tom'la birlikte çocuğu yatırdılar ve yanına oturarak uzun süre konuştular, konuştular.

O gece duydukları garip, şaşırtıcı şeyler, belki de David'in aklını günlerce kurcalayacaktı. Ancak, ertesi gün yabancı adamın cesedinin, kadınların kaldığı binanın üzerindeki su deposunda bulunması büyük heyecan yaratıp, bir gece önceki olayı unutturdu. Düşkünlerevinin içme suyu bu depodan geliyordu.

Kahvaltıdan önce üç doktor telâşla düşkünler-evine geldiler. Herkesi büyük salona çağırdılar. Salona bir kova su getirildi. Adamın biri kovaya çarpıp suyu dökünce kadınlardan biri fenalık geçirip kustu.

İyimserlerden biri:

— Suda bir şey yoktur, dedi.

Şişman bir doktor:

— Biz suyu tattık, tehlike yok, ama yine de tedbir için size iki hap vereceğiz, dedi. Haydi hepiniz sıraya girin.

İyimser olan ihtiyara da:

— Önce sen iç, deyip güldü.

İhtiyar sırtarak hapları aldı. Suyu dudaklarına götürünce ürperdi. Sonra ağzına atıp içti. Gururla:

— Hapları yuttum, diye bağırdı. Su hiç de kötü değil.

David hapları yuttuğunda suyun farklı olup olmadığını anlamaya çalıştı, fakat bir şey bulamadı. Daha sonra okulun bahçesinde ölü bir adamın tadının suya çıkmadığını şaka yoluyla söyleyince, ufak kızlardan biri kusuverdi.

İşte o anda elinde sebze dolu bir sepetle yoldan geçen bir ev hanımı ilişti David'in gözüne. Ve birden, hayatında ilk olarak bir kadına, kadın gözüyle baktı. Temiz ve gençti. Güzel giyinmişti. Dik yürü-

yordu. Ne düşkünlerindeki kadınlar gibi ihtiyardı, ne de Miss Clapp gibi ağır başlı. Bir kadındı işte ve David kadınların garip yaratıklar olduğunu düşündü. Su gibi bir şey yüzünden hastalanıp kusarlar, ama hiç bir zaman kendilerini asmazlardı. Düşkünlerindeki oldukları için üzüntülerinden ölmüyorlar, bir çiftlik kaybettikleri için tasa edip durmuyorlardı. Hayır, kadınlar yaşamaya, bencillik etmeye, yemek odasında yer kapmak için çırpınmaya devam ediyorlardı. Hayattan elini eteğini çekip ölen, yalnızca erkeklerdi.



YİNE bir bahar günü, Misis Moomaugh David'e bir çuval dolusu elbise yolladı. Bu elbiselerin gelişi büyük bir olay sayıldı ve ihtiyar Daniel, David'in dolabını onarmaları gerektiğini ileri sürdü.

Böylece üç ihtiyar bütün gün çalışarak ek raflar yaptılar.

Daniel:

— Bu dolabı her gün kontrol edeceğim, dedi. Oğlan çocukları düzenli olmayı öğrenmeli.

Harry Moomaugh'ın elbiseleri David'e tıpatıp uyuyordu. Pazar sabahı çocuk en güzelini seçip giydi ve teyzesinin yanına gitti.

Teyzesi:

— Bu elbiseleri nereden buldun? diye sordu.

— Misis Moomaugh verdi.

— Onları önce bana göstermesi gerekirdi.

— İhtiyar Daniel'e getirdi, çünkü istemişti.

— Temiz mi?

— Evet.

— Kiliseye gitmeden üstünü başını berbat etme.

Kadın böyle derken, bir yandan da: «Neredeyse

on dört yaşına basacak. O zaman görüşürüz,» diye düşünüyordu.

Düşkünlerevinin kilisesinde âyin öğleden sonra olurdu. Vakti olduğu için David dışarı çıkıp kırlarda, tarlalarda dolaşmaya ve baharın tadını çıkarmaya koyuldu. Yürürken uçuşan kuşlara, tarla farelerinin yuvalarına bakıyordu.

Nehir kıyısında kurbağalar zıplayıp duruyordu. David, kendisini görünce suya atlayan kurbağaları seyretmekten hiç bıkmazdı.

Kurbağa atlarken suyun çıkardığı ses, çocuğu heyecanlandırırdı. Çevresine bakınıp yalnız olduğuna karar verince, soyunup o da suya girdi. Önce ayak parmağını soktu. Su soğuktu ama, girilmeyecek kadar değil. Birden atlasa üşümezdi ama, Dışsız ona bilmediği yerlerde hemen dalmamasını söylemişti. Bu yüzden yavaş yavaş ilerledi. «Oh, oldukça soğuk,» diye mırıldandı.

«Şimdi çıkayım, girmiş gibi oldum,» diye düşündü, ama sonra utanarak kendini sulara bıraktı. Çıktığında dişleri birbirine çarpıyordu.

Yemekte Tom'a:

— Bu sabah yüzdüm, dedi.

— Sadece ayağını mı soktun, yoksa suya girdin mi?

— Girdim.

Sofradaki ihtiyarların bu haberi çoktan duyduklarını, onların bakışlarından anladı David. Çatalını bırakan, çocuğa bakmaya başlıyor, kendileri üşümüş gibi ürperiyorlardı. David:

— Soğuk değildi, dedi.

Öğle yemeğinden sonra, Luther Detwiler'le birlikte, geçen arabaların plakalarına bakmaya gittiler. Montana ya da Nevada plakalı bir araba geçtiğinde ihtiyarlar günlerce bundan söz edip dururlardı. Luther, bilinmeyen bir nedenden ötürü, Delaware'den gelen arabaları severdi. David bir ara:

— Bu geçen Ohio'dandı, dedi.

Luther:

— Ohio, Delaware'dedir, diye yapıştırdı.

Saat iki otuzda, Luther gelen üç arabayı işaret ederek:

— Kuvakirler (Amerikada oldukça yaygın bir mezhep) geliyor, diye bağırdı. Gidip şapkalarımızı alalım.

Her pazar günü, çeşitli mezheplerden bir grup gelip, düşkünlerevinde âyini yönetirdi. O gün sıra Kuvakirlerdeydi. Kuvakirler hep erken gelir, düşkünlerevinde kalanlarla sohbet ederlerdi. Kadınlar Tom'un yüzüne bakıp:

— Eski çiftliğin çok iyi durumda, der, Tom da:

— Kış ekinleri nasıldı? diye sorardı.

Çiftlik artık Tom'un olmadığı için Kuvakirler ondan söz etmekten çekinmezler, başkalarının yaptığı gibi gözlerini kaçırmazlardı.

Âyin başladığı sırada, David ve Tom birlikte içeri girdiler. Bugün, öbür pazarlardan farklıydı ve iki nedeni vardı. Birincisi, David'in cebinde, Tom'un kendisine verdiği bir penni bulunuyordu. İkincisiyse, o gün kiliseye, David'in yaşında bir genç kız da gelmişti.

Marcia Paxson, David'den daha uzundu. Kendinden emin bir hali vardı. Bütün âyin süresince, David sessizce durup kızı seyretti. Kız da arkasına dönüp dönüp David'e bakıyordu.

Çocuk o sakın pazar öğleden sonrasını hiç unutamadı. Kuvakirler bu âyinlerde bazen vaaz verir, bazen vermez. O gün konuşan çıkmamıştı. Herkes sessizce dua ediyordu. Kilisedeki tek ses, kış uykusundan uyanmış bulunan bir sineğin vızıltısıydı. Bir ara da yarı deli bir kadın yüksek sesle şarkı söylemeye başladı ama, çok geçmeden o da sustu ve kilise yine sessizliğe gömüldü.

Bir saat sonra, kızın babası yerinden kalkıp, ak saçlı bir kadınla el sıkıştı. Âyin bitmişti.

Luther:

— Hmm, ilâhi okuyan yok, vaaz yok, diye mırıldandı ve David'i dışarı çıkarmak için çekiştirme-ye başladı, ama çocuk arkada kalmayı tercih etti.

Neden geri kaldığını kendi de bilmiyordu ama, böyle davrandığına memnun oldu.

Kızın annesiyle babası ona yaklaşıp:

— Sen, David Harper'sin, değil mi? Miss Clapp, bize senden söz etti, dediler.

Büyük bir adammış gibi elini sıktılar, sonra da erkek:

— Ben, Richard Paxson'um, dedi. Bu da, kızım Marcia.

Döndü birden parlak güneşe çıkıp iki gri bina-nın önünde durdular. Misis Paxson:

— Bir gün gelip bizi görmelisin, dedi.

Mister Paxson'sa, arabaya gidip dört tane ki-tapla geri döndü. Bunlardan birinin adı, «*Kıyıları-mızdaki Korsanlar ve Deniz Hırsızları*» ydı.

Onları seyretmekte olan Luther Detwiler, ko-şup adamın elinden kitapları kaptı ve:

— Teşekkür etti mi? diye sordu.

Misis Paxson açık sözlülükle:

— Hayır, diye karşılık verdi.

David:

— Teşekkür ederim, kitapları çok severim, de-di.

İşte o sırada Marcia konuştu:

— Ben de senin bize gelmeni isterim, deyip eli-ni uzattı.

Arabaları uzaklaşınca Luther kitapları yere fırlatıp çocuğu tartaklamaya başladı, bir yandan da:

— Daniel söylüyor, ben söylüyorum! Bir şey ver-dikleri vakit teşekkür etmelisin.

Çocuk kitapları toplayıp odasına götürdü.

KRUSSENLER, düşkünlerevinin öbür sakinlerinden farklıydı. Kimseye benzemiyorlardı. Oysa gelişlerinde garip bir şey yoktu. Bir araba onları getirmiş, iki torbaları yere bırakılmıştı. Şoför, bütün şoförler gibi, Krussenlerle akrabılığı olmadığını belirtmekte gecikmedi.

— Akramam değiller! Bir arkadaş onları getirmemi rica etti, o kadar, dedi.

Mister Krussen uzun boylu, zayıf, mutsuz görünüşlü bir adamdı. 11 numaralı odaya yerleştirildi. David önce bu adamda tuhaf bir şey sezmemişti. Ancak, geldiklerinin ikinci gecesi yemekte, Mister Krussen'in farklı olduğunu anladı. Çocuk, hanımları öteki kapıdan girdiği vakit evli erkeklerin nasıl davrandıklarını defalarca görmüştü. David'in bile fark ettiği bir uçurum vardı aralarında sanki. Hayatı süresince korumaya, bakmaya yemin ettiği kadın, kocasının hataları yüzünden düşkünleresinde öldüğü zaman, öteki erkekler için bu bir kâbus, onlara sürekli ıstırap veren bir gerçektir.

Ama Mister Krussen'in ötekiler gibi düşünmediği anlaşılıyordu. Misis Krussen yemekhaneye girdiği vakit, ellerini kalçalarına dayamış ve:

— Buraya biraz çiçek konsa havası değişir, demişti. Mister Krussen bir yabancıymış gibi ona bakmış, sonra da bir daha gözlerini ona çevirmemişti. Sadece yemeğiyle ilgileniyordu. Bitirir bitirmez, kimseye konuşmadan odasına çekilmişti.

Üç gün sonra, adama bir mektup geldi. Lancaster'den gelen bu mektubu David götürmüştü. Mister Krussen mektubu kapıp odasına kapandı ve karı kocaların görüşmesi için ayrılan yarım saati da tek başına geçirdi.

Misis Krussen onu bekliyordu. Fakat görünmeyince, iki ihtiyar kadınla birlikte bir banka oturdu. David'i çağırdılar ve Misis Krussen gülümseyerek:

— Bay Krussen'i gördün mü? diye sordu.

— Odasında.

— Acaba, ona burada beklediğimi söyler misin, yavrucuğum?

— Burada olduğunuzu biliyor. Bir dakika önce size bakarken gördüm.

Misis Krussen başını eğdi, öbür iki kadın da başka yana baktılar. Bir iki saniye sonra:

— Ne yapıyor? diye sordu.

— Ona götürdüğüm mektubu okuyor.

Misis Krussen bir çılgılık atarak yüzünü elleriyle örttü.

— Mektup Lancaster'den miydi? diye sordu.

— Evet.

Misis Krussen; «Jonas, Jonas,» diye mırıldanarak ağlamaya başladı.

O gece, Mister Krussen karısına hiç bakmadı. Oysa kadın, yemek süresince gözlerini kocasından hiç ayırmamıştı.

Ertesi sabah da, Misis Krussen yemekhanenin kapısında kocasını bekledi. Onu görünce:

— Ne var, ne oldu, Jonas? diye sordu.

Yaşlı adam:

— Bir şey yok, diye homurdandı.

— Sana mektup yazdılar, Jonas! Kendim için değil, sana üzülüyorum. Öldürecekler seni, Jonas.

Adam kahvaltıyı yemeden odasına döndü. O akşam Misis Krussen'i gören, saatlarca ağladığını hemen anlardı.

Cumartesi günü, düşkünlerevine iki ziyaretçi geldi. Mister Paxson ile kızı Marcia. O sırada ahırda Tom'a yardım etmekte olan David'i aradılar.

David yanlarına gelince, uzun boylu Kuvakir:

— Merhaba, dedi. İşin mi vardı yoksa?

— Cumartesi günleri biraz yardım ediyorum.

— Teyzen de orada mı?

— Orada. Çağırayım mı?

Reba teyze geldiği vakit, Mister Paxson kendini ve kızını tanıttı.

— Yeğeninizi bir cumartesi günü Solebury’de yapılan Kuvakir toplantılarından birine götürmek için izniniz istemeye geldim, dedi.

Bunun bir çeşit tuzak olduğunu hisseden kadın!

— Hmm, diye homurdandı.

— Bildiğiniz gibi, babası bir Kuvakirdi, diye devam etti adam.

Babasının bir Kuvakir olduğunu bilmeyen David şaşırdı.

Teyzesi:

— David’in aylak aylak, şehirden şehire dolaşmasını istemem, dedi.

Reba teyzenin sinirli haliyle Mister Paxson’un sükûneti arasında öyle büyük bir fark vardı ki, David dayanamayıp parladı:

— Gitmek istiyorum, dedi.

Mister Paxson çocuğa bakmadan:

— Yani izin vermiyor musunuz? diye sordu Reba’ya.

Reba, David’e ters ters bakarak:

— Pekâlâ, diye söylendi ve içeri girdi.

Mister Paxson, David’e:

— Bir cumartesi gelir seni alırım, dedi ve çocukla tokalaştı.

David’s, gözlerini arabada oturup kendisine bakan kızıdan ayıramıyordu.

Araba gittikten sonra Reba teyze çıkıp yeğenini çağırdı. David istemeye istemeye yanına gidince onu içeri sürükledi ve:

— Bana bak, delikanlı! dedi. Şu Paxson’larla ilgilenme. Olmayacak şeyler de düşünme.

— Babamın bir Kuvakir olduğunu bilmiyordum.

— Bilmediğin çok şey var daha. Aslında babanla ilgili ne kadar az şey öğrenirsen o kadar iyi.

David teyzesine karşı gelmeye hazırdı. Çünkü o gün ondan ne kadar nefret ettiğini anlamıştı. Ancak, o sırada pencereden, siyah bir arabanın geldiğini görünce her şeyi unutup aşağı koştu.

Dişsiz neşyle:

— Krussenler için geldiler, dedi.

Bütün erkekler, düşkünlerevinden birisi kurtulduğu vakit bayram yapardı. David yukarı çıkıp içerdeki konuşmaları duymak için 11 numaralı odanın dışında durdu.

— Bunu daha önce söylemiştin, diyordu Mister Krussen.

Ziyaretçi kuru, sevimsiz bir sesle:

— Ben söyledim, Erma söyledi, diye karşılık verdi. O kadın seni rezil etmekten başka bir işe yaramaz, dedik. Fakat oh, hayır! Dinlemek istemedin. Şimdi de düşüğün duruma bak.

— Pekâlâ, siz benden daha doğru düşünüyordunuz.

— Sellswille'de olduğun sırada beni ya da Erma'yı dinleseydin...

David, düşkünlerindeki akrabalarını almaya gelen gençlerin, sürekli olarak ihtiyarların yaptıkları hatalardan söz ettiklerini, kendilerininse düşkünleresine düşmeyecek kadar akıllı olduklarını ileri sürdüklerini bilirdi.

Biraz sonra genç adamla Mister Krussen odadan çıktılar. Siyah araba onları aşağıda bekliyordu. Mister Krussen arabanın arkasına girip bir köşeye sığındı. Siyahlar giymiş olan Erma önde oturuyordu. David birden dehşet içinde, Misis Krussen'i almadıklarını anladı.

O anda kadınların kaldığı binanın kapısı açıldı ve yaşlı kadın dışarı fırladı.

— Jonas! diye bağırdı. Bu şekilde gitmemelisin.

Kocası daha da çok sindi.

Kadın:

— Jonas! diye yalvarmaya devam ediyordu. Gitme! Seni sevmiyorlar. Onların yanında ölürsün. Öldürecekler seni!

Üç ihtiyar adam dışarı çıkıp, Misis Krussen'i kollarından yakaladılar. Araba hızlandı. Erma gözlerini önündeki yola dikmişti.

Misis Krussen onu tutanlardan kurtulup arabanın arkasından fırladı.

— Jonas! Jonas! diye ağlıyordu.

O sırada Erma başını uzatıp:

— O bizden biri değil, diye söylendi. Pis orospu!

David bu kelimenin anlamını bilmiyordu, ama söyleyiş tarzı ve herkesin irkilmesini günlerce unuttu. Misis Krussen içinse, kelimenin bile önemi yoktu. Hâlâ arabanın arkasından gitmeye çalışıyordu. Sonunda yere yuvarlandı.

Luther Detwiler onu yerden kaldırdı. Kadın hâlâ ağlayıp tepiniyordu. Reba teyze de onları bekliyordu. Âdeta öğrenerek:

— Onu oraya yatır, dedi.

Üç yaşlı kadın çevresine toplandı. Ama Reba yumuşamadı.

— Onu yalnız bırakın, dedi. Adamla evli değilmiş.



O GECE, İhtiyar Daniel'in sonunun yaklaştığını herkes anladı. Sancısı dayanılmayacak kadar artmıştı. David'in ölüm konusunda pek deneyi olmadığı için, durumun farkında değildi. Ancak, Mister Krussen gittiğinden beri İhtiyar Daniel'in huzursuzlaştığı gözünden kaçmamıştı.

David:

— Reba teyze neden Misis Krussen'e o kadar kızdı? diye sorduğundan, ihtiyar Daniel:

— Teyzen kötü bir kadın değil, David. İyi olmak istiyor, ama nasıl olabileceğini bilemiyor.

— Fakat iyi olmak istemesi, Misis Krussen'e kızmasını mı gerektirir?

Yaşlı adam buna karşılık vermeden:

— Bir fırsatını bulup, Misis Krussen'le konuşmalısın, dedi. Sana bir şey söyleyeyim, David. Yarın erken kalkıp çiçek topla ve ona götür.

— Reba teyze beni döver.

— Ne çıkar. Bu hem senin için, hem de Misis Krussen için çok önemli, David.

— Benim için neden önemli? diye soran çocuk, arkadaşının buruşuk yüzünde gördüğü garip ifadeden, fazla soru sormaması gerektiğini anlayıp sustu.

Ertesi sabah erkenden kalkıp dışarı süzüldü. Bir sürü çiçek toplayıp Daniel'in odasına gitti. İhtiyar adam vazo yerini tutabilecek bir kavanoz bulmuştu. Dışsizle birlikte çiçekleri bu kavanoza yerleştirdiler. Sonra deli Luther, Reba teyzeye gidip onu söze tuttu.

David arka taraftan girip ihtiyar bir kadına:

— Misis Krussen'in odası nerede? diye sordu.

Kadın onu Misis Krussen'in odasına götürünce, kapıya hafifçe vurdu.

— Giriniz.

Bu sesi duyan David içeri girdi. Ama gördüğü manzara onu hayrete düşürdü. Misis Krussen bu odada sadece birkaç gün kalmış olmasına rağmen orasını bütünüyle değiştirmişti. Temiz ve düzenliydi. Havası ilâç kokmuyordu. Pencerelemler renkli perdeler takılmış, yatağa örtü örtülmüş, yastıklar yerleştirilmişti. Yatağın başucundaki duvara da dergilerden kesilmiş dört resim asılmıştı.

David:

— Size çiçek getirdim, dedi.

Ufak tefek yaşlı kadın ayağa kalkıp, hafif bir selâm verdi:

— Teşekkür ederim, diye fısıldadı.

Çocuk:

— Dün çok üzüldüm, yani burada bırakılmanıza... diye devam etti.

— Oh, bana acıma. Asıl acınacak kimse, zavallı Jonas'tır. Sevgi olmayan bir eve gidiyor. Ölecek, orada ölecek.

Gözleri yaşla dolmuştu.

Duvardaki, ağaçlar arasında bulunan bir değirmen resmine bakan David:

— Çok güzel, dedi.

— Bir dergiden diye karşılık veren Misis Krussen, ayağa kalkıp David'in başını okşadı ve:

— Duyduğuma göre okulda derslerin iyiymiş, çalışkan çocuklar da hediye hak ederler, diye ekledi ve David'in beğendiği resmi indirdi.

— Bu senin, dedi.

David.

— Ben onu demek istemedim, diye itiraz etmesine rağmen Misis Krussen resmi sarmıştı bile.

— Şimdi senin de bir resmin var. Teşekkür etmeyecek misin?

— Unuttum. Resme teşekkür ederim.

David'e odayı göstermiş olan ihtiyar kadın:

— Miss Reba geliyor! diye fısıldadı.

David:

— Oh, Tanrım! diye bağırdı.

İhtiyar kadın çocuğu kendi odasına sokup:

— Buraya saklan, dedi.

O sırada Miss Reba'nın sesi duyuldu:

— David burada mı?

İhtiyar kadın:

— Hayır, diye yalan söyledi.

Reba, Misis Krussen'in odasına hırsıyla girerek:
— Birisi, oğlanın burada olduğunu söyledi, dedi.

İhtiyar kadın:

— Haydi, dedi David'e.

David odadan usulca çıkıp aşağıya koşarken teyzesinin, Misis Krussen'i tehdit ettiğini duydu. Ahırın arkasından geçerek erkekler koğuşuna doğru yürüdü. Tam o sırada teyzesi:

— David! diye gürledi.

İhtiyar Daniel'in penceresi açıldı ve bir ses:

— Burada, Miss Reba, diye seslendi.

David soluk soluğa, arkadaşının odasına süzül-
dü. Pencereden başını uzatıp:

— Beni mi aradınız? diye sordu.

— Neredeydin?

— Daniel'le konuşuyordum.

Tehlike geçtikten sonra David, Daniel'e resmi gösterdi. İhtiyar adam:

— Bu, Rembrandt'ın bir tablosudur, dedi.

— Onu yatağımın üzerine asacağım. Sonra da: Misis Krussen kendisi için değil, Mister Krussen için üzülüyor, diye hayretini belli etti.

— Ben de adama acıdım, David. Eski bir dostta sırtını çevirdi. Bu çok kötü. Sen beni, Dişsizi ya da deli Luther'i bırakıp gider miydin? Dostluğumuzu inkâr eder miydin? Hayır! Bunu yapamayacak kadar erkeksindir. Ya Mister Krussen'in birlik-te gittiği genç salağa ne dersin? Onun yanında yaşamak ister miydin?

David başını salladı. Daniel:

— Karısını da gördüm. Onunla yaşamak nasıl olur?

Çocuk buna karşılık vermeden başka bir soru sordu.

— Kadınların binasındaki odaları hiç gördün mü? Buradakilere benzemiyor. Misis Krussen'inki

gerçekten güzel. Değnekle yürüyen o ihtiyar kadının ki bile güzel.

— Kadınların görevi bu, David. Bu binada her şey temiz, ama çirkin. Kanalda yolculuk ettiğim günleri hatırlıyorum. Bir mavuna çok pistir. Çingene mavunasıysa, hepsinden pisti. Ama kızın bir köşedeki odası bütün yaz boyunca temiz ve güzeldi.

— Reba teyzenin odası öyle değil.

— Değildir. Misis Krussen'e çiçekleri götürmeni istememin nedeni bu. Daha öğrenmen gereken çok şey var.

Yaşlı adam birden sancılanarak yere baygın bir halde uzandı. Korkuya kapılan David, Tom'u çağırdı. Herkes odaya dolup adamı yatağına yatırdılar.

Luther Detwiler:

— Kanserdir, dedi.

David'i dışarı çıkardılar. Çocuk, Dişsize gidip:

— Ölecek mi? diye sordu.

— Hemen şimdi ölmez. Ama hepimiz ihtiyarız, David. Çok geçmeden öleceğiz.

David bir yük altında eziliyormuşçasına, ağır ağır odasına döndü. Pazar olduğu için yapacak işi yoktu. Resmi alıp duvara astı.

Yatağında baygın yatan ihtiyar Daniel'i aklına getirmek istemediğinden, Misis Krussen'i düşünmeye koyuldu. «Onun gibi tatlı bir kadın,» diye içinden geçirdi. «Oh, bir gün Mister Krussen ona geri dönecek.»

Fakat dönmedi.



O GÜN öğleden sonra, ihtiyar Daniel'i odasından alıp hastaların yattığı daireye götürdüler. Dört adam, bir sedyeyle geldiler. Daniel'le birlikte bu sedeyi kaldırdıklarında hayrete düştüklerini David

yüzlerinden okudu. Yaşlı adam, 58 kilodan da azdı çünkü. Kanser onu yiyip bitirmişti.

İhtiyarlar kapı önüne çıkıp Daniel'le vedalaştılar. Ve sedye, holün ucuna geldiğinde taşıyıcılar duruladılar. Böylece yaşlı adam son defa güneşe, banka ve arkadaşlarına baktı. Kimse Daniel'in geri geleceğini düşünüp kendini kandırmıyordu. İhtiyarlar sedyeyle götürüldüler mi, bir daha dönmezlerdi.

Hastalar dairesinde Daniel'i pencere kenarındaki bir yatağa yatırdılar. Daniel gözlerini kaldırdığı vakit, yanında David'i gördü ve birden o çocuğa bütün bildiklerini, hayatta öğrendiklerini anlatmak için büyük bir istek duydu.

— David! diye bağırdı. Dinle!

Bu uzun konuşmaların başlangıcıydı. Yaşlı adam, çocuğa her gün bir sürü şey anlatıp durdu. Bir konudan ötekisine atlıyor, vaktinin dar olduğunu bildiği için mümkün olduğu kadar çok şeyi bir çırpıda anlatmaya çalışıyordu. Öldükten sonra kendi ruhunu yaşayan bir vücuda kendini aktarmak istiyordu sanki.

İlk gün şöyle dedi:

— David, dünya kötülük dolu bir yer değildir. Öldüğünü söylerlerse, inanma. Ömrün süresince savaşlara, hilelere, aldatmalara tanık olacaksın. Ama kötü olan dünya değil, sadece insanlardır. Bazı insanların içinde kendilerini tatmin edecek iyi hiç bir şey bulunmadığı için hayvanlar gibi başkalarına saldırarak isteklerine kavuşmaya yeltenirler. Yaşadıkça bir kötünün, on iyiden daha çok ses çıkardığını anlayacaksın.

Daniel şöyle devam ediyordu:

— Bir kötüye bir iyiden, sadece yaptıklarıyla ayırmak mümkündür. İnsanın içinde hem iyi, hem de kötü yanların bulunduğunu ileri sürerler. Ama ben buna inanmıyorum. Bir insan ya iyidir, ya kötüdür. Tabii ki, bazen iyi bir insan kötü bir hare-

kette bulunur. Ama sonradan pişman olur. Sen de haksızlık ettiğinde pişman olacaksın. Çok sık haksızlıkta bulunursan alışır, ondan sonra iyiliği kötülükten ayıramaz hale gelirsin. İşte o zaman kötü bir insan oldun demektir. Başkalarıyla uğraşırsın. Nedenini biliyor musun? Kendi içinde huzur olmadığı için.

Daniel bazen durup dinleniyor, sonra yine konuşmaya başlıyordu.

— Ben iyi bir insan olmaya çalışmışımdır, David. Başardığımı da sanıyorum. Büyüdüğün zaman ömrümün son günlerini neden düşkünleresinde geçirdiğimi merak edeceksin. Amerika güzel bir memleket, fakat Amerika'da dürüst bir hayat yaşayıp düşkünleresine girmen de mümkündür. Oysa kötü bir insan asla buraya düşmez. Ama şunu bil: Kötü insanlar, aslında ruhen bir düşkünleresinde yaşadıklarından buraya girmezler. 30—40 yaşlarına geldiğin vakit buradaki arkadaşlarını hatırladığında, yanlış sonuçlara varma. Dünya kötü, Amerika haksızlıklarla dolu bir ülke değildir. Biz de kötü değildik. Nasıl anlatayım... durumumuzun açıklaması yok... Tıpkı Truva'nın yıkılışının açıklaması olmadığı gibi...

Daniel sözünü bitiremedi. Sancıyla kıvranmaya başladı.

— Uh, uh, diye inliyordu.

David:

— Daniel, diye mırıldandı.

İçinden de, «Ahırdakiler gibi ölse bu kadar ısırtıp çekmezdi. Fakat ya gözleri... ölmek istemediğini belli ediyor...» diye geçiriyordu.

Hemşire:

— Oh, David! Çık buradan! diye bağırdı.

Çocuğu yakalayıp, sevecenlik dolu bir hareketle kapıdan çıkardı. Ama küçük oğlan hâlâ, ölmek

istemeyen Daniel'e bakıyordu. Sahneyi ömrünce unutamadı.

Daniel o gün ölmedi. David ona yine sık sık gidiyordu. Yaşlı adam sanki bütün istediklerini söylemeye vakti kalmayacağını biliyormuşçasına acele; acele konuşuyor, bir konudan bir konuya atlıyordu.

— Birçok kimseler yılbaşı olduğu için, herhangi bir işe ocak'ta başlarlar, dedi bir gün. Oysa bu doğru değildir. İşine baharda başla. Bütün yaz çalış. Dünyanın en önemli kişileri ilkbaharda doğdu. Aneleri onları yaz ve kış aylarında karınlarında taşıdı. Bu yüzdendir ki, şubatta bir sürü doğum günü kutlarız.

Başka bir günse, para konusuna değindi:

— İstedğin kadar para topla, yine de her şey tasarladığın biçimde sonuçlanmaz. Bazen paran olmasına rağmen, kullanamazsın. O zaman, ne işe yarar? Zengin bir adamın cennete gidemeyeceğini ileri süren en azından elli rahip duydum, ama bunun nedenini açıklayan çıkmadı. Ancak dünyada paradan daha değerli şeylerin bulunduğunu ben de kabul ediyorum. Sen de kendince önemli olan dört beş şey üzerinde durmalısın. Onlar paradan daha önemli olacak senin için. Onları çiğnersen ruhun ölür.

Bazen de Reba teyze üzerine konuşuyordu Daniel.

— David, seni Reba teyzenin aleyhine kışkırtmak istemiyorum. O kötü değil, sadece aptaldır. Tonla parası var. İstese sana elbise, kitap, kalem alabilir, ama almıyor. Parayı saklayıp daha iyi bir yere harcayacağını sanıyor. Ama bu daha iyi şey nedir? Dört erkek çocuğunu kolejlerde okuttum. Öldüğümü duysalar fazlasıyla üzülürler. Ama onlara söylemedim. Oğulların değil. Şimdi paralarını bana harcayacak olsalar acırın. Çünkü bu paralar da benle birlikte mezara girerler. Fakat büyümekte

olan bir çocuğa iyilikte bulunsalar çok daha yararları dokunur.

Sancı tuttuğunda Daniel çırpınmaya başladığı. Bir defasında hemşire koşup gelince:

— Oh, David! diye bağırdı. Ne olur, sancısı tuttuğu vakit beni çağır.

Sonra da burnunu çekerek:

— Ah, kahrolası teyzen, seni neden buradan alıp götürmüyor? diye eklemişti. İhtiyar cadı!

Pazar günü Daniel başka bir konuyu ele aldı.

— Dünyada insanlardan sonra en iyi şey, yolculuk ve kitaptır, dedi. Yirmi yaşına gelmeden, eline geçirebildiğin bütün kitapları okumalısın. Otuz yaşında gözlüğe ihtiyaç duymazsan hayatını boşa harcamışsındır. İnsan seyahat edip döndüğünde yine gitmeden önceki kadar aptal olabilir. Ama kitapla durum aynı değil. Zaten yolculuk, ille de çok uzak diyarlara yapılmayabilir. Kanala kadar yürü, yeter. Hemen hemen bütün dünyayı gördüm ama, yine de en nefis yer kanaldır bence. Hele baharda her yer güzeldir. İçindeki ateş, kalbini saran alev her yeri güzel görmene yardım eder.

Daniel o pazar günü şöyle devam etti:

— İş konusunda türlü türlü saçma şeyler söyleniyor. Benim tanıdığım en iyi insanların çoğu tembeldi. Senden beklenildiği için çalışma. Yaşamak için ne kadar çalışman gerektiğini ayarla ve daha fazlasını yapma. Fakat düşünmek bambaşka bir şeydir. Düşün, hayal et, umutlan, isteklerin olsun, iyilik yapmaya kendini zorla. Kiliselere gelince, genellikle insanlara kötülükten çok iyilik yapar. Ancak, kadınlar bu kiliseleri yönetmeye kalkıştıkları vakit iş değişir. Oraları kötü bir yer haline gelebilir.

David bazen bu garip konuşmaları daha garip sorularla keserdi. Aslında çocuk o günlerde bir rüyada yaşıyor gibiydi. Dışarda bahar gelmişti. Çiçek-

ler açmış, arılar, böcekler uçuşmaya başlamıştı.

David bir gün:

— Hiç evlendin mi? diye sordu.

— Ben mi? Elbette.

— Çingene kızıyla mı?

— Hayır. Detroitli bir hanımla evlendim. Üç çocuğumuz oldu. Bir tanesi senin gibi iyi bir erkek çocuğuydu.

— Şimdi neredeler?

— Oh!... Ben... David, açıklayamayacağım bazı şeyler vardır. Ama şu kadarını söyleyebilirim: Hiç evlenmemektense, herhangi bir kadınla evlenmek daha iyi. O senin ihtiyar teyzenin bile evlenmesi gerek. Dişsiz Tom'la evlenmesi bile, şimdi yaşadığı hayattan iyidir. Bunu ona söylersen küplere biner, ama doğrudur.

Daniel böyle deyip sancıyla kıvranmaya başladı. Ama bu seferki çok şiddetliydi. Sancıyla birlikte ölüm de gelmişti. Daniel anlamış gibi elini kaldırdı, direnmek istedi. Ama artık boşuna.

David de sonunun geldiğini anlamıştı. Bu sancının ötekilere benzemediğini sezdi.

İhtiyar adam birden:

— Sam! Sam! diye bağırды. Çocuk, Sam'ın kim olabileceğini merak etti.

Ölümlle pençelesen adam yeniden:

— Sam! Allah seni kahretsin, Sam! diye solu-
du.

Ve ihtiyar Daniel, geçmişte bir olayı hatırlayarak hayata gözlerini yumdu. O an için David'i, sancısını, düşkünlerevini, bütün okuduklarını unutmuş, sadece, «Sam, Sam,» diye mırıldanıyordu. Karşılık alamayınca da bütün gücünü toplayıp, «Sam!» diye haykırdı.

Bu son çığılığı duyan hemşire koşarak geldi. David:

— Öldü, dedi.

Hemşire:

— Zavallı ihtiyar adam, deyip ölünün yüzünü çarşafıla örttü.

Ama David bu sahneyi hiç unutamıyordu. İhtiyar arkadaşının yüzü aklından silinmiyordu. Ve Daniel söylemediği halde, çocuk şunu öğrenmişti: Yaşlı adam, hayatta kelimelerle anlatılamayacak kadar tatlı bir şey bulmuştu. Çocuklarından ayrılmış, düşkünlerevine girmiş, ama yine de yaşamaktan bıkmamıştı bu yüzden.



DANİEL'İN cenazesinden sonra, Mister Paxson, pazar günü gelip David'i Kuvakirlerin toplantısına götüreceğini söyledi. David arkadaşlarına bu haberi verince, hepsi garip bir sessizliğe büründüler. Sonunda bir tanesi:

— Ne giyeceksin? diye sordu.

— Üstümdekileri yıkarım. Tom da gömleğimi düzeltir.

Soleburyli bir adam:

— Ama Paxsonlara bu şekilde gidemezsin, diye bağırdı.

— Mister Paxson aldırılmaz.

— Nasıl olur? Kendine bir baksana.

Düşkünlerevindeki ihtiyarlar çocuğu baştan aşağı süzdüler. Onarılamayacak kadar eskimiş ayakkabılarına, yırtılmış pantolonuna baktılar.

Tom:

— Aklıma bir şey geldi, diye bağırdı. İhtiyar Daniel ölmeden önce, gerektiği vakit David'e harcamam için bana bir şey vermişti. İşte vakti geldi.

Tom içeri girip ufak bir tütün tabakasıyla döndü. Onu açınca, içinden iki dolar çıktı.

İhtiyarlardan biri:

— Ayakkabıya yetmez, dedi.

Tom:

— David, Reba teyzene gidip para iste, diye teklif etti.

— Hiç bir zaman.

Yine ihtiyarlardan biri:

— Sen git, Tom! dedi. Ben de bu arada çocuğun saçını keserim.

Tom, Reba teyzenin odasına gidip:

— Rahatsız ettiğim için özür dilerim, ama çocuğunuzun ayakkabıya ihtiyacı var, dedi.

— Ayakkabıları yeni.

— Hayır, eski. Paramparça olmuşlar.

— Geçen gün baktım. Çok iyiydi.

— Fakat Miss Reba, onlarla kiliseye gidemez. Paxsonlar onu belki evlerine de götürürler.

— Paxsonlar, ha! Tom, bu haltı sen karıştırdın. Onun kafasını yanlış düşüncelerle dolduruyorsun. Düşkünlerevinde büyüyen bir çocuğun kendini önemli bir insanmış gibi hissetmesine yol açıyorsun!

— Çocuğa ayakkabı alınmalı, Miss Reba, diye diretti Tom.

— Hayır! Ve pazar günü de buradan ayrılacak olursa, onu öldüresiye döverim.

Tom, Reba'nın sözlerini arkadaşlarına ve David'e nakletti. Sonunda:

— Başka bir çare buluruz, dedi.

Ertesi gün Luther ve Tom, Daniel'in iki dolarını alıp, David'le birlikte Doylestown'a gittiler. Ely adlı dükkâna girip:

— Çocuk için bir pantolon istiyoruz, dediler.

Tezgâhtar:

— Kostüm giyecek yaşta, dedi.

— Biz sadece pantolon istiyoruz.

— Pekâlâ. Al şunu oğlum ve dene.

David'i ufak bir bölmeye soktu. Çocuk panto-

lonunu çıkarınca, tezgâhtar iç çamaşırlarını görüp irkildi. Tom:

— Ona temiz giyinmesini söylemiştim, dedi.

Ama David, insanların neden iç çamaşırına önem verdiklerini anlayamazdı. Kendisinin iki takımı vardı. Üzerindekini iki aydan beri giyiyordu. Meyve lekeleri içindeydi ama, yırtık değildi.

Tezgâhtar:

— Allah'tan, pantolon tam geldi. Fevkalâde güzel, dedi.

David aynaya bakıp kendinden hoşnut bir tavırla gülümsedi. Kahverengi pantolon, saçının da daha koyu renkli görünmesine yaramıştı. David bu rengi severdi.

— Ayakkabılar ne kadar? diye sordu Tom.

— 1.30 dolar.

Tom ve Luther parayı saydılar. Sonra Tom, tezgâhtara:

— Sizinle bir saniye konuşabilir miyim? diye sordu.

İki erkek dükkânın arkasına gittiler. Döndükleri vakit, tezgâhtar burnunu çekip telefona gitti.

— Alo! Wilmer! dedi. Bana bak, yardım fonunda hiç para kaldı mı?... Pekâlâ, Wilmer.

Telefonu kapatıp yeniden burnunu çekti ve:

— Önce, iç çamaşırına bakalım, dedi.

David:

— Üzerimdekileri ne yapayım? diye sordu.

— Oradaki çöp tenekesine at, dedi tezgâhtar.

Ayakkabı, çorap, iki gömlek, pantolona uyan bir ceket ve dört takım da iç çamaşırı. İşte o gün dükkândan aldıkları!

Tezgâhtar:

— Şık bir küçükbey oldun, diye güldü. Büyüdüğün vakit, ilk kostümünü nereden satın aldığını hatırla.

Pazar sabahı, Luther sokak başında nöbet tu-

tarak Paxsonların arabasını beklemeye koyuldu. Reba teyze, arabanın geldiğini görmemeliydi. Tom ve ötekiler çocuğu giydirip, saçını taradılar.

— Yemeğe götürürlerse teşekkür etmeyi unutmama, dediler.

O pazar sabahı Solebury'ye kadar geçtikleri yollar fevkalâde güzeldi. David ömründe böyle bir arabanın arka tarafında hiç oturmamıştı. Üstelik sık bir kızla da hiç yan yana gelmemişti.

Kilisenin önünde zengin Kuvakirler durup arkadaşlarını karşılıyorlardı. Paxsonlar, David'le Marcia'yı bir sıraya oturtular. Sonra âyin başladı. Kiliseye sessizlik çöktü.

İhtiyarların önceden tahmin ettikleri gibi Paxsonlar, David'i evlerine, yemeğe davet ettiler. Mister Paxson:

— Başka konuklarımız da var, dedi. Bu bey ünlü bir ressamdır.

— Odamda bir tablo var. Rambrandt'ın.

Mister Paxson:

— Joe, bir Rambrandt değil, diye güldü.

Ressam:

— Söyle oğlum, Rambrandt'ı beğeniyor musun? diye sordu.

— Biraz fazla karanlık.

— Bak, şöminenin yanındaki resmi ben yaptım. Nasıl buluyorsun?

— Oh, kanal o.

— Kanalı gördün mü?

— Hayır, ama bir arkadaşım eskiden orada çalışmış. Bu resimdeki gibi olduğunu söylemişti.

O sırada Marcia:

— David, dışarı gelsene, diye bağırdı.

Çocuk koşarak bahçeye çıktı. Orada bir salınacak, balık dolu bir havuz vardı. Çocukların rahat rahat oynayabileceği bir yer. Yemekte David iki tabak dondurma yedi.

Arabayla eve dönerken, David geçirdiği bütün mutlu anları yeniden yaşamaya koyuldu. Kadın ve erkekler - düşkünlerevindekiler değil iş gücü sahibi erkekler - kendisiyle konuşmuşlardı. Çocuk öne doğru eğilip:

— Çok güzel bir gün geçirdim, teşekkür ederim, dedi.

Mister Paxson, karısına:

— Görüyor musun, Margaret? diye fısıldadı. Çocuğun durumu çok iyi. Düşkünlerevinde yaşadığının farkında bile değil.

David teşekkür edip arkaya yaslanınca, Marcia:

— Artık verdiğimiz partilere gelebilirsin, diye mırıldandı. Harry Moomaugh iyi bir kostümün olmadığını söylemişti. Ama var işte.

Bu, David'e büyük bir darbe oldu. Gelineye kadar da kendini toplayamadığı için, teyzesine görünmeden içeri süzölmeyi düşünemedi bile. «İyi bir kostüm!» diye mırıldanıyordu. «İyi kostümüm olmasa partilere gidemezmişim. Şimdi de olduğu için gidebilirmişim.» Birden:

— David! diye bir ses duyuldu. Buraya gel! Çocuk aldırmadı. Ses yeniden duyuldu.

— David! Buraya gel, dedim.

Çocuk, teyzesini hayatında ilk defa görüyormuş gibi baktı. Kadın yerinden fırlayıp yeğenini saçından yakaladı.

— Oh, diye bağıırıyordu. Dur dediğim vakit durmalısın.

Oğlanın yüzüne şiddetli bir tokat indirdi.

— KİLİSEYE, ha? PARTİYE, ha! diye söyleniyordu. Ve sana bu yeni ayakkabıları kim verdi? Derken, tekrar tekrar vurdu.

— Bir de yeni elbise, ha? diye gürleyerek, kemikli ellerini uzattı, önce ceketini sonra gömleği yırttı. Siniri geçmediği için de David'i dövmeğe devam etti. Çocuğun burnu kanamaya başladı.

Bunu gören deli Luther dayanamayıp, Reba'yı yakalayarak havaya kaldırdı. Kadın dehşet içinde:

— Deli! diye bağırdı.

David de.

— Bırak onu, Luther! dedi.

Luther kadını yeré bıraktı.

— Bak, yeni elbisene ne yaptı, dedi.

— Onu istemiyorum zaten, diye karşılık veren David, Luther'in onu durdurmaya uğraşmasına rağmen ceketin geri kalan kısmını da yırtıp çiçeklerin arasına fırlattı.

Çocuk gittikten sonra Luther parçaları toplayıp gizlice Misis Krussen'e götürdü.

— İhtiyar cadı görmesin, diye uyardı.

Misis Krussen:

— Bir tek kelime söylerse, iğneyle gözlerini oyarım onun, diye tehdit etti.

Üç gün sonra, ceket hemen hemen yepyeni bir durumda David'in odasına götürüldü! Çocuk nasıl olduğunu sormadı, zaten giymek de istemiyordu.

David, Harry Moomaugh'la dövüşmesi gerektiğini düşünüyordu. Arkadaşı onun hakkında konuşmuştu demek! Fakat arkadaşına baktığı vakit, ilk anda verdiği karardan döndü. Harry iriyarı bir çocuktı. David'den de hiç olmasa 6-7 kilo daha ağırdı.

Her şeye rağmen, David kırılan gururunun öcünü almaktan vazgeçmiyordu. Bütün hafta Harry'yi kızdırmaya çalıştı. Ama dövüşte yenilmeye alışık olmayan Harry aldırıyor, David'in saldırılarına karşılık sadece gülüyordu.

Pazar günü de David'in sinirleri çok bozuktı. Rahibin şu sözleri bile onu kızdırdı.

— Dostlarım olan sizlere bakarken gözlerim çok iyi birisini arıyor. Fakat o gitti. Daniel Brisbane'i çok iyi tanıyordum. Soylu, iyi kalpli herkese yardım eden, kimseyi kıskanmayan bir adamdı o. Hiç

bir zaman halinden yakınmazdı. Elindeki parayı başkaları için harcar, karşılık beklemezdi. Tanrı için yaşıyordu, öldüğü vakit de Tanrı'nın yanına gitti. Yardım istemek için kimseye baş vurmazdı, sadece Allah'tan dilerdi bu yardımı.

David önce Daniel'i hatırladığı için ağlamak istedi, ama sonra rahibin sözlerine gülerek bu duygusunu yendi.

Kendi kendine:

«Ne de çok biliyor, diye söylendi. Ölürken ben Daniel'in yanındaydım ve Tanrı'ya değil, Sam adında birisine seslendi. Hem küfür de etti...»

O gece rahibin söylediklerini ve düşkünleresine gelenleri düşündü. Misis Moomaugh sık sık gelip, yiyecek giyecek getirirdi. Başkaları da, özellikle Noel ve Şükran gününde gelip hediyeler getirirlerdi. İhtiyarlardan biri hastalandığında hemşire bu kadınları telefonla arar, onlar da hastalara çiçek ve pastayla gelirlerdi. Çocuk birden yapılan bu yardımlardan tiksindi. Hediyeleri getiren hanımların yüzündeki gülümseyişten, başka bir çocuğun elbiselerindeki koku ve Marcia Paxson'dan nefret etti.

— Harry Moomaugh'ın burnunu dağıtacağım, diye söylendi.

Ve bir gün de dövüşme fırsatını eline geçirdi. Bahçenin kapısında top oynuyorlardı. Bir ara hiç gereği yokken Harry'yi itti. Harry yere yuvarlandı. Kalktığı vakit:

— Beni ittin, David, dedi.

Sonra, ameliyata girecek bir doktor gibi ceketini çıkardı, gömleğinin kollarını sıvadı. David ondan sonra olanların pek farkında değildi. Sadece yere düştüğünü hatırlıyordu. Soluğunu tutarak: «Reba teyzeden daha kötü vuruyor,» diye düşündü. Ayağa kalkıp arkadaşına bir yumruk indirmeye çalıştı ama, kendini yine yerde buldu.

Dövüşlerden hoşlanan öteki öğrenciler: «Dövüş!

«dövüş!» diye bağrıışmasalardı, David çok kötü dayak yiyecekti o gün. Ancak çocukların sesleri müdürün odasından duyulduğundan, adam tam zamanında aşağı inip vuruşmayı durdurdu.

Doylestown'da ele avuca sığmayan öğrencilerin müdür tarafından dövülmeleri olağan bir şeydi. Bu defa da iki çocuğu beşinci sınıfa götürüp herkesin önünde banka yatırdı. Dövmeye başlamadan, Harry'ye:

— Dövüşün nedeni neydi? diye sordu.

Nedenini bilmeyen Harry sesini çıkarmadı. Müdür, David'e döndü:

— Sen epey dayak yemişsin. Pekâlâ, neden dövüştün? diye tekrarladı.

Harry söylemediğine göre, David de ağzını açmamaya karar verdi. Müdür de sopasını 20 şer defa indirdi.

David yerine döndüğü vakit dersini almıştı. Günün geri kalan bölümünde sessizce oturdu. Eve dönerken, Harry Moomaugh onu durdurdu.

— Neden dövüştük, Dave? diye sordu.

— Benim üzerime konuşmuşsun.

— Ne söylemişim?

— Marcia Paxson'a, senin eski elbiselerini giydiğimi söylemişsin.

Harry öyle bir şey söylememişti ama, bunu açıklamanın bir işe yaramayacağını biliyordu. Onun için:

— Dave, dedi. Cumartesi günü bir parti veriyorum. Gelmeni istiyorum.

David gitmeyi reddetti. Ama Harry:

— Kanala gideceğiz, deyince daha fazla diretemedi.

— Pekâlâ, dedi. Ama eski elbisemi giyeceğim.

Harry arkadaşına sırtarak:

— Giyeceğin elbise umurumda değil, Dave. İstersen çıplak bile gelebilirsin.

HARRY'NİN partisinden döndükten sonra, David yatağına uzandığında şöyle düşünüyordu. «Bugün hayatımın en güzel gününü geçirdim.»

Oysa, gün çok kötü başlamıştı. Çocuk en iyi şekilde giyinip arka kapıdan kaçmaya hazırlanırken Reba teyze onu yakalamıştı.

— Nereye gidiyorsun? diye sordu.

— Bir partiye.

— Yine Solebury'ye mi?

— Harry Moomaugh'a.

Kadın, yeğeninin yavaş yavaş denetimden çıktığını sezdiği için öfkelenmişti. Böyle devam edecek olursa, on dördüne geldiğinde kendisine bir yararı olmazdı.

— Bu kostüm için parayı nereden buldun? diye homurdandı.

Sessizlik. David bir olay çıkardığı zaman, bunun sonucuna da katlanması gerektiğini öğrenmişti.

— Parayı Daniel verdi, dedi. Senin de çok paran olduğunu, ama bana vermediğini söyledi.

Reba cılgın bir öfkeyle:

— David! diye bağırdı.

Kolundan yakalayıp onu boş odaya soktu yüzüne bir tokat indirdi. David irkildi. O hafta çok fazla dayak yemişti. Odadan çıkmak için bir hareket yaptı, ama teyzesi atlayıp ona yeniden vurdu. Çocuk:

— Reba teyze! Bana vurma! diye bağırdı.

— Karşılık veriyorsun, öyle mi?

David küçük yüzünü kaldırıp:

— Evet. Daniel senin kurumuş, ihtiyar bir cadı olduğunu da söyledi. Ve öylesin, diye bağırdı.

Teyzesi elini yumruk yapıp çocuğun yüzüne indirdi. David gözünün şişmeye başladığını hemen hissetti.

— Daniel neden evlenmediğini merak ediyordu. Sana iyi geleceğini de sanıyordu, diye devam etti.

mayacağını anladı. Eliyle David'in ağzını kapatıp bir

Kadın bu tip konuşmalara daha fazla dayana-
köşeye sürükledi.

— Dünyada kimsesiz kaldığın vakit ben sana baktım, diye inledi. Annen bir işe yaramıyordu. Baban daha da kötüydü. Bu düşkünlerevini sevdiğimi mi sanıyorsun? Buradan ikimizin de kurtulması için mümkün olduğu kadar para biriktirmeye çalışıyorum. 8 yıldan beri her kuruşu biriktirdim, David. Buraya bak.

Cebinden bir defter çıkardı. Crouthamel ve Şirketi: 2.763.28 dolar yazılıydı bu defterin içinde. Reba'nın sesi, bu sayıyı tekrarlarlarken bir genç kızınki gibi heyecanlı ve umut doluydu.

— Yakında sen de bir iş bulursun, diye devam etti. Her kuruşu biriktireceğiz, David. 14 yaşına geldikten sonra okula gitmen gerekmeyecek...

— Ben liseye gideceğim.

— Hayır! Sen de baban gibi kitapları düşünme. O kitapların ne yardımı oldu babana? Artık Solebury'ye gitme! 14 yaşını doldurunca, Sellers Pantolon Fabrikasında iyi bir işe girersin...

— Daniel, koleje gitmemi istedi.

— Şimdi de Kolej?

Kadın duyduğu hayal kırıklığı yüzünden çılgına dönmüştü. David'in üzerine yürüdü, ama çocuk yana kaçarak kurtuldu. O anda masanın üzerinde duran ağır sopayı gördü. Ve onu kaptı.

Teyzesi:

— Şimdi de sopa, ha? diye bağırıp yeğenine engel olmaya çalıştı ama, geç kalmıştı. Çocuk odanın öteki ucuna koşup:

— Bana yaklaşma! diye haykırdı.

— David!

Reba yine yeğenine doğru bir adım attı. O zaman David sopayı kaldırıp teyzesinin omzuna indir-

di. Reba yeniden atıldı, ama çocuk da sopayı bir daha kaldırıp vurdu. Kadın kıvrılıp öylece kalakaldı. Artık kendisine dokunamayacağını anlayan David sopayı fırlatıp kapıyı açtı. Düşkünlerevinin bütün kadınları kapı dışında toplanmışlardı.

Misis Krussen:

— Hemen kaç, dedi.

Reba:

— Bana vurdu, oh! bana vurdu, diye inledi.

Misis Krussen, Reba'nın çıkmasına engel olacak biçimde kapının önünde durarak:

— Oh, o kötü bir çocuk, Miss Reba, dedi.

Reba:

— Gardiyanı çağırın, diye emretti.

Misis Krussen, dövülen kadını omuzlarından yakalayarak:

— O çocuğa nasıl tahammül edebiliyorsunuz anlayamıyorum, dedi.

David, morarmış gözüyle Harry Moomaugh'ın partisine gidince, Harry:

— Dövüştüğün çocuk nasıl biriydi? diye sordu.

David, teyzesinin acıyla kıvrılmış vücudunu hatırlayınca:

— Pek iyi değil, diye soludu.

Marcia Paxson, David'i bir kenara çekip:

— Gözün çok fena, dedi. Teyzen mi yaptı?

David, «Tam bir Kuvakir,» diye düşündü. «Aklından geçenleri açıklamaktan çekinmiyor.»

Beşinci sınıftaki bütün çocuklar David'in, teyzesinden yediği dayakları biliyorlardı. Ama bilmedikleri bir şey vardı: Bir daha dayak yemeyeceğini! Birden sırrını Marcia'yla paylaşmak istedi.

— Evet, diye doğruladı. Ama bir daha dövemeyecek.

— Gözüne bakabilir miyim? Üzerine çiğ et ko-yalım.

— Neden?

— Morluğu dağtır. Teyzem kocasına öyle yapıyor. Çok içki içiyor da...

Böylece David, gözünde bir et parçasıyla, hayatında ilk defa olarak kanal ve mavunaları görmek üzere arabaya bindi. Havadaki serinlikten Delaware'e yaklaştıklarını hissetti. Biraz daha yol aldıktan sonra, ayaklarının dibinde uzanan kanalı gördü. Kıyıları temiz ve yeşillikle kaplıydı. Çok güzel evler vardı. Her yana çiçekler ekilmişti. Kanal kahverengine çalan sularla doluydu. Üzerindeyse kırmızı bir köprü göze çarpıyordu.

Marcia:

— Bak, katırların çektiğı mavuna geliyor, diye bağırdı.

Gerçekten de kanal gemisi görünmüştü. Katırlar onu çekiyor, sürücü kamçısını sallıyordu. Mavunanın ortasında ufak bir ev vardı. Kapısında bir adam durmuş, David Harper'e bakıyordu. David elini salladı. İhtiyar mavunacı da hemen karşılık verdi.

Katırlar yüklerini çekip köşede kayboldular. Ama mavunacının öttürdüğü borunun sesi hâlâ duyuluyordu. Mavuna, gemileri yükselten ya da alçaltan havuzlardan birine yaklaştığından, o havuzun bakıcısının haberdar edilmesi gerekiyordu.

Marcia:

— Bu boru sesini her zaman için çok severim, dedi.

David: «Her zaman için, dediğine göre sık sık buraya geliyor,» diye düşündü.

Marcia, David'in düşüncesini okumuş gibi:

— Evet, buraya sık sık geliyorum, dedi. Senin gibi morarmış gözü olan Clarence enişte burada oturuyor.

Harry'nin amcası arabayı kanalın yanında durdurunca, David yemek sepetlerinin açılmadığını gö-

r p hayret etti. Orada yemek yiyeceklerini sanmıştı. Hayal kırıklığına uğramasına rağmen ucunda ufak bir  ocuk duran ikinci bir mavuna g r nd ğ i için açlığını unuttu. Mavuna bir demir köprüye geldiğinde  ocuk zıplayıp bu köprüye asıldı. Mavuna altından geçene kadar orada asılı durdu, sonra teknenin arka tarafına atladı.

David:

— Oh, diye soludu.

Mavuna yanlarında durunca büsbütün heyecanlandı. Harry'nin amcası:

— Sürpriz, sürpriz, diye bağırdı. Yemeğimizi kayıkta yiyeceğiz.

David, et parçasını fırlatıp hemen tekneye atladı. Sanki kendi evine girmiş gibi olmuştu. İhtiyar Daniel'den o kadar çok sözünü duymuştu ki bu mavunaların, her şeyin nerede olduğunu çok iyi biliyordu. Sepetler açılırken mavuna yeniden suda kaymaya başlamıştı.

Mavunadaki aileye yemeklerinden vermeyi teklif eden Marcia oldu. Köprüye asılan  ocuk büyük bir iştahla yiyordu. Marcia ve David de onun yanına oturup bir rüyaya benzeyen bu yolculuk süresince sohbet ettiler. Ayrılırken David  ocuğa:

— Birbirimize mektup yazalım, deyip adresini verdi, ama beklediği mektubu hiç almadı.

Mavuna  teki havuza geldiğinde hava kararmıştı. David hayatında ilk defa olarak bir anı zihnine yerleştirip ölümsüzleştirmek isteğini duydu. Marcia yanına gelince, anlatılamayacak derecede mutlu oldu. Pikniktekilerin içinde, düşüncelerini okuyan tek kişinin Marcia olduğunu sezmişti. Ama o bile, ihtiyar Daniel'i ve  ingene kızını hatırladıkça içini saran üzüntü ve özlemi anlayamazdı. Birdenbire düşünmeden:

— Bu gördüklerimi ilerde bir kitapta yazacağım, dedi.

— Burasını hiç unutmayacaksın, değil mi?

— Daha önce de görmüştüm.

— Ama ilk olarak geldiğini söylüyordun.

— Evet, ama... evinizdeki resim var ya...

Marcia:

— Oh, elbette, diye güldü.

Fakat kızın kanmadığı belliydi. David'e bakarken de kanmadığını gösterecek biçimde gülümsüyordu. David kızardı.

Harry Moomaugh'un evine döndüklerinde, Denis Bigelow:

— Haydi, *Heavy heavy* (Ağır ağır) oynayalım, diye bağırdı.

Kızlar kıkırdadı. Marcia:

— Hayır, diye itiraz etti.

Ama Denis diretince, herkes Eleanor Morris'e birer kalem, kurdele, düğme ya da buna benzer şeyler verdi. Eleanor hepsini karıştırdıktan sonra önce David'in kalemini çekti.

— Ağır, ağır. Ne var elimde? dedi.

Çocuklar:

— İnce mi, incecik mi? diye sordular.

Eleanor, David'e baktı. David kalemin onun olduğunu doğruladı. Kız kalemin bir oğlana ait olduğu anlamına gelen:

— İnce, sözüyle karşılık verdi.

Sonra Denis'in duyabileceği gibi: «David'in,» diye mırıldandı.

Denis:

— Bu kalemin sahibi, dışarı çıkıp Marcia Paxson'u öpecek, dedi.

Marcia:

— Hayır, deyince öbür kızlar:

— Korkak, korkak, diye bağırdılar.

Böylece Marcia kızarak odadan çıktı.

David:

— Ben ne yapacağım? diye sorunca, oğlan çocuklar da onu odadan çıkarıp:

— Kızı öp, diye bağıldılar.

Holde Marcia, David'i bekliyor, kara gözleri parlıyordu. Sinirli olduğu da gözden kaçmıyordu.

— Saçma bir oyun, dedi.

— Marcia, istemiyorsan...

— Bu sadece bir oyun.

David kıza yaklaştı. Marcia daha uzun olduğu için eğilerek dudaklarını David'inkine yaklaştırdı. David ellerini onun omuzlarına koyup öptü. Aslında öpüşmeyi hiç düşünmemişti ama; o tatlı kız, kendi dokunuşu üzerine titreyince içi sevgiyle doldu, elini tutup:

— Her zaman için çok sevimlisin, dedi.

— Mavuna gözden kaybolduğunda ne düşünüyordun? diye sordu Marcia.

— Anıyordum.

— Neyi?

— Mavunanın nasıl olduğunu, çıkardığı sesleri.

— Neden?

— Belki bir gün...

Denis:

— Hey! Bu ne uzun öpüşme, diye bağırarak halle çıktı. O sırada Marcia'yla David el ele duruyorlardı.

Birkaç gün sonra Paxsonlar, David'i Lunapark'ta yapacakları pikniğe davet ettiler. O gün David saat beşte uyandı. Altıda hazırды.

Kahvaltıda bile yerinde duramıyordu. İhtiyarlar onu adamakıllı inceledikten sonra, Luther:

— İyi bir görünüşü var, dedi. Temiz.

Kambur bir ihtiyar:

— Bir kıızı gezmeye götürdüğün vakit, ona bir şeyler almalısın, dedi. Paran var mı?

David'in dört senti vardı. Tom:

— Dört sentle hiç bir şey alamazsın, dedi.

Kambur:

— Susun! diye bağırdı. Bir kızla ilk defa buluşuyorsan, oğlum... işte al.

Cebinden bir sent çıkardı. Başkaları da verdi.

Kambur:

— Genç bir küçük hanıma ne alabilirsin? diye sordu.

— Yemeği yedikten sonra büfenin önünden geçerken, (Bir biraya ne dersiniz?) diye soracağım. Marcia, (İyi olur,) diye bağırarak. Mister Paxson, (Fışleri alayım,) deyince de, (Hayır, ben alacağım,) diye itiraz edeceğim. Dört biranın fiyatı yirmi sent olacak. Birayı Marcia'ya vereceğim.

Kambur:

— Yanlış, diye çocuğun sözünü kesti.

David kızarak:

— Tabii ki önce Misis Paxson'a vereceğim, diye düzeltti.

O sırada aksi suratlı bir ihtiyar:

— Bir bardak bira on senttir, dedi.

İhtiyarlar:

— Saçma, diye bağırdılar.

— On sent. Geçen yıl oraya gitmiştim.

David:

— Ama çok fazla, diye itiraz etti. Ne yapacağım?

Tom:

— Leblebi alırsın, dedi.

Luther:

— Bu da çok saçma, diye homurdandı. İki bira al yeter, David. Bir tanesini sen, bir tanesini kız içer. İhtiyar Kuvakir Paxson da kendine ve karısına ikram eder.

— Sen sus! diye emretti Kambur. Dört bira almalı. Çocuk adı cimrinin biri olduğu hissini mi uyardırsın yani?

Kelime korkunç bir çan gibi çınladı. Buradaki

erkekler, hayatlarında hiç adi olmamışlardı. Para saklamamışlar, kimseyi dolandırmamışlar, kazan-dıklarını harcamışlardı. Bencillerle, adiler, zengin-leşirken onlar düşkûnlerevinde öleceklerdi. Kambur öfkeyle:

— Bu çocuğun yirmi sente ihtiyacı var, dedi.

İçlerindeki ihtiyar cimriler başka yana baktılar. Paralarını sakladıkları yerlere doğru ellerini uzattılar, yine çektiler. Sonunda Luther Detwiler, annesi-nin kendisine öğrettiği bütün Hollanda ilkelerini çiğ-neyerek dösemeye oturdu ve çorabını çıkararak, ye-di aydan beri içinde sakladığı bozuklukları yere dök-tü. Hepsini David'e verdi. Ama çocuğun bu bozuk paraları cebine indirdiğini görünce dayanamadı.

— Bira sadece beş sentse, paramı geri verir-sin, değil mi? diye yalvardı.

Lunapark nefis bir yerdi. Eğlence pavyonla-rı, oyuncak atlar, üzerinde bir motorun isteyenleri gezdirdiği göl, David'in gözlerini kamaştırdı. Pax-sonlar gölü geçip sahnede üniformalı 50 kadar kişi-nin durduğu bir pavyona girdiler. David hayatında bu kadar kalabalık bir bandoyu ilk defa görüyordu. Ortalık sessizdi. Sonra birden pavyondakiler alkışlamaya başladılar.

Beyaz saçlı bir adam sahneye çıktı. Marcia:

— Bu, John Philip Sousa'dır, dedi.

Aynı anda pavyon nefis bir müzikle doldu. Mis-ter Sousa birbirinden güzel üç parça çaldı. Ancak son çaldığı, David'in hatırlından hiç çıkmayacak ka-dar güzeldi. Tam bitti sanırken müzik yeniden başlı-yordu. Ta ki dinleyiciler çılgın bir alkış tutturunca-ya kadar bando çalmaya devam etti. Sonunda müzik durdu.

Dinleyiciler hâlâ alkışlarken David de kendini tutamayıp:

— Bravo! diye bağırды.

Mister Sousa birkaç defa selâm verdi. Marcia:

— Bu, Stars and Stripes Forever. (Her zaman Amerikan Bayrağı) dır, dedi.

— Hangisi?

— Bu çaldığı son parça.

Bira satan tezgâhı geçerken, çocuk hâlâ kendinden geçmiş durumdaydı. Birden nerede olduğunu fark ederek:

— Hey! diye bağırdı. Bir biraya ne dersiniz?

Mister ve Misis Paxson bakiştılar, fakat Marcia:

— Oh, fena olmaz, dedi.

David ellerini cebine soktu. Luther'in yirmi senti bir cebinde, geri kalanı öteki cebindeydi. David biranın beş sent olacağına inanıyordu.

Tezgâha yaklaşıp:

— Dört bira, dedi.

— Fiş aldın mı?

David yirmi senti verip:

— Dört bira, dedi.

— Fişleri oradan alacaksın.

Çocuk kasaya gitti. 10 sent gösteren bir tabelâ aradı, ama göremedi. «On sent olsaydı yazardı, yok da beş sent olmadığını nereden bileceğiz?» diye düşündü. Kasaya yirmi senti verip:

— Dört bira, diye tekrarladı.

— Dört bira kırk sent eder. Okuman yazman yok mu?

Evet, kasiyerin başı üzerinde, David'in şimdiye kadar gördüğü en küçük ilân vardı: «Bira 10 sent.»

Üzüntü içinde, Luther'in parasını çıkarıp verdi.

Sonra fişleriyle tezgâha döndü ve:

— Dört bira, diye emretti.

— Biramız yok, böğürtlen suyu var.

David, Mister Paxson'a bir göz atarak:

— Ama ilânda bira diyor, diye directti.

— Yok. Böğürtlen suyu var.

— Neden daha önce söylemediniz?

Adam başka bir müşteriye bakmak için öteki yana gitti. David ağlamaklı olmuştu. Ama aynı anda gözü, Mister Paxson'a kaydı. Yaşlı adamın dudakları hafif bir gülümsemeyle kıvrılmıştı. Çocuk kararını verdi.

— Böğürtlen suyu alacağım, dedi.

Adam dört bardağa kırmızı, koyu bir sıvı doldurdu. David önce Misis Paxson'a, sonra Marcia'ya bardaklarını verdi. Mister Paxson kendininkini aldı.

David bir yudum alınca afalladı. Fevkalâde güzeldi. Hem ekşi, hem tatlı. İnsanın içini ferahlatıyordu.

— Bu çok güzel bir şey, diye bağırdı.

Satıcı güldü.

— Bir şeyi denemeden tadını bilemezsin, diyerek güldü.

Misis Paxson da:

— Çok güzel, dedi.

Satıcı:

— Beğendin mi, oğlum? diye sordu.

— Evet, nefisti.

— Beni dinle! Biz burada böğürtlen suyunu tanıtmaya çalışıyoruz. Bu yüzden sana ve genç hanıma birer tane parasız vereceğim. Ama büyükler kendileri alacak, diyen satıcı çocukların bardaklarını yeniden doldurdu.

David o anda Mister ve Misis Paxson'a birer böğürtlen suyu fişi alabilmek için neler vermezdi. Ama cepleri bomboştı. Mister Paxson fişleri kendi aldı.

David bu defa böğürtlen suyunu yavaş yavaş içti. Bir Noel günü Doylestown'daki bir evde yemek yemişti. Ev sahibinin ikram ettiği şekerli çileğin tadını hâlâ unutamıyordu. Ama böğürtlen suyu çilekten çok daha güzeldi.

Misis Paxson:

— Bilmediğimiz bir şeyi tattırdığın için teşekkürler David, dedi.

Marcia da çocuğun elini sıkarak:

— Biradan daha lezzetliydi, diye ekledi.



DAVID o gece geç vakit düşkünleresine döndü. Neshaminy'den sonra, Marcia başını David'in omzuna dayayarak uykuya dalmıştı. Kapıda «İyi geceler,» diye mırıldanmasına rağmen, David kızın kendisini tanımadığını anladığı için güldü.

Misis Paxson:

— Onun kusuruna bakma, dedi. Çok güzel bir gün geçirdi.

Holde uzun gecelikli bir sürü ihtiyar, David'i bekliyordu. Bir mum bulup, ihtiyar Daniel'in odasında toplandılar. David'in ilk düşüncesi, «Keşke Daniel de burada bulunsaydı,» oldu. Sonra:

— Lunapark, her halde dünyanın en güzel yeri, dedi. Albay Sousa'nın bandosu gibi yoktur.

O sırada aşağıda bir kapı gıcırdadı ve uzun geceliğiyle Luther Detwiler göründü.

— İçkiler nasıldı? diye sordu.

— Böğürtlen suyu içtik.

— Böğürtlen nedir?

David karşılığında

— Pahalıydı, dedi.

Luther bir çığlık attı.

Kambur:

— Güzel miydi? diye sordu.

— Dünyanın en güzel içkisi.

Kambur:

— Öyleyse neden şikâyet ediyorsun? dedi. Para, harcamak içindir.

David, zavallı adamın yüzüne baktı. Ve o yüzde kamburun bütün ruh güzelliğini okudu. Birden, o

güne kadar fark etmediği bir şeyi daha kavradı. İhtiyarlar, gençlerin umutlarıyla yaşamaya devam ediyorlardı. Çocuk aynı zamanda ilk defa olarak orada toplanmış o gecelikli ihtiyarların büyüklük ve soyluluklarını sezdi. Bir şeyler söylemek, parktaki eğlenceleri, gölde dolaşan ufak motorları, bandoyu anlatmak istedi, ama hiç bir sözcük bulamadı. Tam o sırada Luther Detwiler:

— İçkiler ne kadardı? Beş sent mi? diye soruverdi.

— Hayır, on sentti.

Deli Hollandalı, yaralı bir hayvan gibi inleyerek odasına kaçtı. Koşarken de annesinin bir sözü aklına geldi. David'e dönerek:

— Kızlara su gibi para harcamaya devam edersen, düşkünlerevini boylarsın, diye bağırdı.

5 numaralı kapı hırsıyla kapandı. Ardında büyük bir gürültü koptu. Luther eşyaları kırıyordu. Tom:

— Bütün eşyalarını kırarsa onu kitlerler, dedi. David:

— Onu durdurun, diye yalvardı.

Deli adamın kuvvetini çok iyi bilen Tom:

— Ben durduramam, dedi.

İhtiyarlar odalarına çekildiler. David tek başına kaldı.

— Luther! diye seslendi. Bana ikram ettiğin böğürtlen suyu...

Kapı açıldı ve eşikte, elinde bir iskemlenin ayağını tutan deli Luther görüldü. Bir an için David'e vuracak gibi oldu. Fakat sonra çocuğa azarlayıcı bir bakış fırlatarak sadece:

— Seni küçük domuz seni, dedi. Haydi, yatmaya git!

Ve yine kapıyı kapattı, kırıp dökmeye devam etti.

Çocuk:

— Luther, Luther, diye yalvarıyordu hâlâ.

DÜŞKÜNLEREVİNE haber, bir perşembe günü öğleden sonra geldi. Bu haber herkesi heyecanlandırdı, çoktan sönmüş sanılan tutkuları alevlendirdi.

David bütün odalarda aynı şeyin konuşulduğunu duyuyordu. Bir kadın:

— Oh, Tanrım! Ben George'a söylemiştim, diye bağıyor, bir başkası:

— Doğru olamaz, diye haykırıyordu.

Reba teyze, kadınlara:

— Ne oluyor? diye bağırdı.

Aldıkları haberi nakledince, Reba ağzını elleriyle kapatıp, hayvaninkini andıran bir ses çıkardı.

— Oh, bunu yapamaz, diyerek bir iskemleye çöktü.

Misis Krussen:

— Biraz su getirin, dedi.

Reba teyze:

— Doğru olamaz, diye inliyordu.

Fakat doğruydu. Saygıdeğer vatandaş Crouthamel, kıyıda köşede ne kadar yatırılmış para varsa, alıp kaçmıştı. Çaldığı miktar 200.000 dolardı. Bu korkunç hırsızlığı nasıl başardığını kimse bilmiyordu.

Reba Stucke de, alacağı ev için topladığı parayı, yani 2.763.28 doları Crouthamel'e kaptırmıştı. Birmingham'da oturan yaşlı bir çiftin cenaze harcamaları için topladıkları 4.816.95 doları da gitmişti. New Hope, Quakertown gibi uzak şehirlerden bile para yatıranlar olmuştu. İpotekler yapılmış, fakat ödenmemişti. Amerika'nın çeşitli yerlerinde görülen bu tip dolandırmalardan biri de şimdi Bucks County'nin halkını allak bullak etmişti.

Pazartesi günü, paralarını kaybedenler, düşkünlerevine akın etmeye başladı. İlk olarak, Lahaska yakınlarındaki çiftlikten bir çift geldi. Üç yıldan beri çiftliğin kendilerine ait olduğuna inanmışlar,

ancak şimdi gerçeği öğrenmişlerdi. Kadın, Reba teyzenin yanındaki odaya yerleşti. Reba hayatında ilk olarak bir kadınla ilgilendi. Onunla uzun uzun konuştu. Crouthamel'in yaptıklarını ondan ayrıntılarını öğrendi.

Reba:

— Her zaman, ne kadar da güzel giyinirdi, diye içini çekti.

Kadın:

— Bize imzalı, damgalı kâğıtlar bile vermişti, dedi.

Hafta sonu gelmeden, Reba teyze yeni gelen-den hoşlanmaya bile başlamış, acısını unutturmak için elinden geleni yapıyordu.

Aynı hafta içinde iki çiftle ihtiyar bir adam daha geldi. Zavallılar, düşkünleresine girmemek için uğraşmışlar, ama sonunda yenilmişlerdi. David ilk olarak düşkünleresinin, dışındakiler için çok hü-zünlü bir yer olması gerektiğini fark etti.

Birkaç gün sonra, düşkünleresine garip ve sinirli bir çift geldi. Adam 10 numaralı odaya yerleşti. David onların geldiği ilk geceyi hiç unutamadı. Çok zayıf ve uzun boylu olan adam odasına kapanır kapanmaz, içerden sesler gelmeye başladı. Adam, «Onu öldüreceğim, buradan kaçıp boğazını sıkacağım! Düşkünleresinde kalmayacağım,» diye bağırıp duruyordu. Yemek saatında, David kapıya vurup aşağı inmesini söyledi. Adam kapıyı açıp David'i yakaladı ve havaya kaldırdı. Gözlerinde çılgınlık değil, çocuğun o güne kadar görmediği büyük bir öfke okunuyordu. İhtiyar, David'i hole fırlatıp kapıyı kapattı. O gece iki ihtiyar kaçmaya çalışırken gardiyanlar tarafından yakalandılar. Salı günü yine kaçmayı denediler. David uzun boylu adamın karısını ilk o gün gördü. Saçı bembeyazdı. Hemen hemen kocası kadar da uzundu. Gardiyan, kocasını iteleyince üzerine atılıp:

— Onun kabahati yok, bir daha ona el kaldırmaya cesaret etme, diye bağırdı. Fakat gardiyan adamı itmeye devam edince kadın suratına bir tokat indirdi.

— Ona dokunma! dedi. Suçu yok. O iyi bir adamdır. Ve biz burada kalmayacağız.

O gece adam odasında kaldı. Sabaha kadar da küfür edip durdu. Sabaha doğru gardiyanlar onu pencereden kaçmaya çalışırken yakaladılar. Bu defa adamı boş bir odaya kapattılar.

Ertesi gün saat ona doğru Mister Paxson, Solebury'den geldi. Adamın karısı ve düşkünlerevinin müdürüyle konuştu. Çok geçmeden de uzun boylu adam serbest bırakıldı. Mister Paxson onu holde karşılayıp:

— Senin gibi erkeklere ihtiyacım var, dedi.

Binadan ayrılırken kadın, kocasının yanına gitti ve bir erkek gibi elini kapıp sıktı. David kendi kendine: «Hiç böyle insanlar görmemiştim,» diye düşündü.

David, arabaya giderken, karı-kocanın arkasından baktı. Marcia Paxson'un da onlara baktığını hayretle gördü.

Mister Crouthamel yüzünden düşkünlerevine birkaç kişi daha geldi. Önce biraz ağladılar, şanssızlıklarına yakındılar, ama sonunda alıştılar. İki hafta geçmeden, David son gelenlerle eskileri ayırmakta zorluk çekmeye başladı.

Ufak bir olay olmasa, Mister Crouthamel'in hırsızlığı kısa zamanda unutulurdu. Ama Mister Crouthamel'in evraklarını inceleyen komite, düşkünlerevinde yaşayan geri zekâlı, Luther Detwiler adlı birisinin, bir sigara fabrikasını taksitle satın aldığına inanarak, on bir yıldan beri Crouthamel şirketine ayda 2.50 dolar ödediğini keşfetti. Bu olay herkesi o kadar etkiledi ki, bir Philadelphialı gazeteci, ha-

beri en küçük ayrıntıları ile gazetesinde yayımladı.

Ertesi gün Trentonlu bir gazeteci, deli Hollandalıyı görmeye geldi. Resmini çekti. Luther kendisine gösterilen ilgiden hoşnut oldu. Fabrikasının nerede olduğunu anlattı. Sadece karısı, Delaware'e gittiğinden, bir süre için düşkûnlerevine girdiğini de söyledi.

Ama o gece, Hollandalı üzüntüye kapılıp hiç sahip olmadığı fabrikasını merak etmeye, kaybettiği karısını anmaya başladı. Bir ara yerinden kalkıp 5 numaralı odasına girdi. Yeni gelenlerden biri:

— Üzülmekte haklı, bakın ona neler yaptılar, dedi.

Eskilerden biri:

— İyi ama, o da kafadan kontak, dedi.

Biraz sonra bir iskemle fırlatıldı. Birisi, gardiyanları çağırmak gerektiğini söyledi. Çok geçmeden, Luther penceresinin camına bir bardak attı. Cam kırıldı, bardak bahçeye düştü.

Dişsiz Tom ve David, 5 numaralı kapıya gittiler. Luther, Tom'a:

— Sen defol, diye bağırdı.

Sonra David'i kapıya odaya soktu ve kapıyı kapattı.

Deli Hollandalı, David'i göğsüne bastırarak:

— Oh, David! Benim fabrikam gerçekten vardı, diye inledi. Bir sürü sigara imal ediyorduk. İyi sigara.

Adamın gözleri çılgınlıkla parlıyordu.

David'le kapı arasında durmuş, hâlâ fabrikasından söz ediyordu. Çocuk yerinden kıpırdıyamıyordu. Düşkûnlerevinde öfkeden, sinirden çılgın hale gelen çok kimse görmüştü. Ne yapması gerektiğini biliyordu. Luther'e gülümsedi. Luther de sakinleşerek:

— David! diye bağırdı. Ben yanlış bir şey yap-

madım. Bana bir defa söyleneni hep yerine getirdim.

Birden yine parladı, David'i itti.

— Şişemi aldın, Paul, diye bağırdı.

Deli Hollandalı elindeki tahta parçasını pencereden fırlatıp:

— Seni öldüreceğim, Paul! diye bağırdı ve David'e saldırdı.

David yana kaydı. Hollandalı kırık camların üzerine düştü. Yeniden ayağa fırlayıp çocuğun üzerine atıldı. Bu defa yakaladı. Onu havaya kaldırdı. Uzun süre böylece durdu. David'i pencereden atmaya hazırlandığı belliydi. Sonra karmakarışık zihnine bir ışık sızmış olacak ki, küçüğe gülümsedi ve onu yatağın üzerine bıraktı.

Aynı anda kapı açılıp iki gardiyan deli adama doğru atıldılar. Luther son bir çabayla silkinerek adamları duvara itti. Sonra kapıya doğru yöneldi, fakat gardiyanlardan biri ona çelme takıp yere düşürdü. Luther kafasını kapı tokmağına vurdu. Kan içinde geri çekildi.

Sahne o kadar korkunçtu ki, ihtiyarlar bir an için David'i unuttular. David kendi odasına geçip Luther'in ellerinden kanlanan yüzünü yıkadı. Tom birdenbire:

— Çocuk nerede? diye bağırdı.

David kendi odasından:

— Buradayım, diye karşılık verdi.

Heyecan içindeki ihtiyarlar:

— Sana bir şey yaptı mı? diye sordular.

David:

— O kimseye kötülük etmez, dedi.

Işıklar sönünce ihtiyarlar odalarına çekildiler. Bir süre sonra Dişsiz, David'in kapısını vurdu. Çocuk:

— Girin! diye seslendi.

— Luther'in, sana kötülük etmek istediğini san-

mam, dedi Tom.

— Ben de!

Luther'le arasında geçenleri bir tür oyun olduğunu biliyordu. Oyunculardan biri deliydi, ama sarı saçlı oğlanın kim olduğunu hatırlamayacak kadar aklını kaybetmemişti.

David:

— Düşkünlerevine gelenlerin çoğu başkalarının kurbanı mıdır? diye sordu.

— Her zaman değil. Luther öyledir ama, aslında da serbest dolaşacak kadar akli başında değil. İhtiyar Daniel'i buraya düşüren nedeni bilmiyorum. Bazı kimseler para kazanmak için yaratılmamıştır. Bana gelince... Bir süre önce buraya gelen uzun boylu adamı hatırlıyor musun? O burada duramazdı. Karısı da öyle. Ben de onun gibi olsaydım burada duramazdım. Söylediklerimi unutma. Bundan sonra on beş yıl süresince buraya gelenler, Mister Crouthamel'i suçlayacaklar. Ama bir tek kişinin bu kadar kötülük yapabileceğine inanıyor musun? Aslında bütün toplum suçludur.

Tom'un sözleri küçük oğlanı inandırmıştı. Ama o gece, deliler koğuşunda kendine gelen Luther'in olanları hatırlayıp, ortalığı çınlatan bir sesle: «Sığara imal ediyorum ben,» diye bağırıldığını duyunca, yine irkildi.



BUCKS kasabasında bahar, kızların yüzmeye başladığı gün sona ererdi.

David on bir yaşına girdiği sırada yaz, mayısın sonunda başladı. Havalar sıcak gittiğinden, bir cuma sabahı, David düşkünlerevinin şoföründen, onu biraz köprü başında beklemesini rica etmişti. Çocuk dışarı çıkıp suya elini soktu ve okula vardıktan sonra:

— Su bugün çok güzel, diye haber verdi.

Küçük kızlar:

— Sıcak mı? diye sordular.

Böylece pazar günü ufak bir grup, tepenin arkasındaki yüzülebilecek noktada toplandılar. Kızlar geldiğinde David sudaydı. Sürekli kıkırdamaları çoğu sinirlendirdi.

Harry:

— Su nasıl? diye bağırdı.

— Fena değil.

O sırada iyice gelişmiş, büyükçe bir kız göründü. Bu Betty'ydi.

— Merhaba, dedi.

Oğlanlar hemen onun çevresinde toplandılar.

Kız:

— Dikkat edin, dedi.

Oğlanlar dinlemedi. Onu yakaladılar. Kız mutlulukla kıkırdadı. Sonra:

— Beni öldüreceksiniz, diye bağırdı.

Arkadan bir çocuk fırlayıp kızın yanına geldi ve onu kolundan yakalayıp suya sürükledi. Kız ıslandı. Büyük oğlanlardan ikisi, kızın özellikle göğsü çevresinde toplanan su damlacıklarını silmeye koyuldular. Betty itiraz eder gibi oldu, fakat gülüyordu. Başka bir çocuk onu ayağından yakalayıp batırdı. Kız yalandan bir çığlık attı.

Ama aynı anda, David mağaradan gelen ve gerçek olan bir çığlık duydu. Hemen oraya doğru koştu. Fakat daha büyük oğlanlar onu geçmişlerdi. David de onların arkasından gitti. Beşinci sınıfın dört küçük kızı yarı soyunmuş durumda mağaranın kapısına çıkmışlar, ormanı gösteriyorlardı. Titreyerek:

— Bir erkek, diye soludular.

Oğlanlardan biri:

— Birisi röntgencilik yapıyordu her halde, dedi.

— Hayır! Pantolonunu indirmişti.

Büyük oğlanlar sessizce kızlara baktılar. Sonra ormana daldılar. David oradan gelen sesleri duydu.

— Vurun!

— Bacağını yakalayın.

— Kafasını dağıtın.

Oraya doğru koştu. Aynı anda iki taş, adamın alnına geldi. Çocuklar üzerine çullandılar. Adamın pantolonunun düğmeleri hâlâ açıktı. Küçük kızlardan biri:

— İşte o! diye bağırdı.

David, adamın yüzünü görünce irkildi. Dişsiz Tom'du.

David bayılacak gibi oldu. Beşinci sınıftan küçük bir kız, David'in elini tutup:

— Bu adam işte, Dave! diye fısıldadı.

Bir çocuk:

— Polisleri çağıralım, dedi.

David'e dönüp:

— Hey, sen! diye bağırdı. Git bir araba çevir!

David kararsız duralayarak:

— Onu neden serbest bırakmıyoruz? diye sordu.

— Aslında onu öldürmeliydik, dedi büyük oğlanlardan biri.

David:

— Bırakın gitsin, dedi. Yeteri kadar cezalandırdık.

— Ama pantolonunu indirdi, öyle değil mi?

— Yeter derecede cezalandırdık, diye tekrarladı David.

Belki de çocukları inandırırıldı ama; Betty, Tom'un yüzüne tükürerek:

— Seni pis ihtiyar, senin gibiler öldürülmeli, diye bağırınca çocuklar yine coştı ve ihtiyarı tekmelemeye başladılar.

David:

— Yeter! diye bağırdı.

Betty, Tom'un göğsüne bir tekme attı. David onun üzerine atılıp:

— Sen karışma, bu kız işi değil, diye bağırdı.

Kız önce güldü. Sonra bir şey hatırlamış gibi parmaklarını şaklatarak:

— Seni hatırladım, diye bağırdı. Düşkünlerevinde oturan oğlansın. Bu hinoğlu hin de düşkünlerevinin bir sâkinidir.

Çocukların başı gibi hareket eden:

— Doğru mu? diye sordu.

— Hayır!

Kız yine Tom'u tekmelemeye başladı. Öteki çocuklar da ona yardım etmeye hazırdılar ama gözleri yaşla dolan David:

— İhtiyar bir adamdır o, diye yalvardı.

Bir sessizlik oldu. Sonra, David'den daha iri-yarı olan Harry Moomaugh:

— Bırakın gitsin, dedi.

Bunun üzerine, çocuklar Dişsiz Tom'u ayağa kaldırdılar. Zavallı ihtiyar durmaya çalıştı; ama başaramayıp, ona saldıranların kolları arasına düştü. Yüzünden akan kan, grup başının omzuna sürülünce, çocuk saklayamadığı bir dehşetle geri çekildi.

Betty:

— Bir daha buraya gelersen, öldürürüz seni, diye bağırdı.

Ağaçlara çarpa çarpa, Tom oradan uzaklaştı. Kızlar da suya girdiler. Sanki her şey donmuş gibiydi. Ama David bir fark sezebiliyordu. Oğlanlar artık o kıza asılmıyor, onu bacağından çekip suya atıyorlardı.

Giyinirken, Harry yanına geldi ve:

— Adam, düşkünlerevindendi, değil mi? diye sordu.

— Hayır!

— Ama ben orada gördüm.

— Ben hayatımda ilk defa gördüm onu.

Akşam üstü eve dönerken, David gördüklerini anlamlandırmaya çalışıyordu. Dişsiz Tom'un bir suç işlemiş olduğuna şüphe yoktu. Fakat Betty neden, Tom'un öldürülmesini istiyordu? Oğlanlar neden bu kadar kötü dövmuşlerdi? Küçük kızlarsa, neden titriyorlardı? Oğlanlar, başta kızla güreşirken sonra utanmış gibi neden onu yalnız bırakmışlardı?

David duralayıp, ihtiyar Daniel'in karanlık bir gecede ona anlattıklarını hatırlamaya çalıştı. Anlaşılan Daniel bütün gerçekleri açıklamamıştı. Ama o gece olan bir olayı şimdi hatırlıyordu çocuk. Daniel konuşmaya başlayınca Tom: (Ben hiç evlenmedim, gidelim,) diye yalvarmıştı. Ve Daniel anlatırken, kızaran, huzursuzlaşan yetmiş yaşlarındaki Tom olmuştu. David: «Evlenmediği için böyledir,» diye düşündü. Ama bunun her şeyi açıklamadığını hemen anladı. «Belki böyle şeyler yaptığı için evlenmedi,» diye aklından geçirdi. Çocuk şaşkınlık içinde, kadın-erkek ilişkisini düşünüp durdu o gece.

Düşkünlerevine varınca, doğru odasına çıkıp mayosunu bir kenara attı. Sonra bir şey olmamış gibi Tom'a seslenmeye niyetliydi. Onu görünce de, Kuvakirler gibi yüzüne bakacak, «Sana ne oldu?» diye soracaktı. O gece Tom ona gelmekten çekinecekti. Biliyordu bunu David. Bu yüzden kendisi Tom'a gidecekti. Mutfığa inip iki parça peynir, biraz ekmek vermeleri için yalvardı. Onları cebine koyup yukarı çıktı. Kendi kendine:

— İnsan arkadaşını bırakamaz, kızlara asılsa bile, diye mırıldanıyordu.



DAVID, bambaşka bir dünyada yaşadığı için, düşkünlerevinin dramının ve oradakilerin duyduğu hayal kırıklığının farkında değildi. Kendi dünyasına

çekildiği vakit ona ne ölüm, ne yoksulluk, ne korkunç olaylar dokunabiliyordu. Kendi dünyasının kralıydı o! Bir şatosu vardı David'in. Bu şato, çocuğun kendine duyduğu güvenden meydana geliyordu. Onu koruyansa, başka insanlara duyduğu sevgiden başka bir şey değildi. Yani küçük oğlan, bir tür hayal dünyasında yaşıyor, bu dünyadaysa Hectorlar her zaman galip geliyordu.

O çocuksu gözlerin önündeki perdeyi hiç olmazsa kısa bir süre için kaldıran küçük bir olay oldu. Bu olay, onu sonraki yıllarda rüyalarının esiri olmaktan kurtardı.

Bir sıcak yaz gününde deli Luther Detwiler, David'i görmek istedi. Çocuğu adıyla çağırıp duruyordu. Reba teyze yeğenini arayıp, deli Luther'den uzak durmasını söyledi. Teyzesi yine bir banka defteri açmış, Sellersville'de alacağı ev için para biriktirmeye başlamıştı. Para biriktikçe de kadının David'e ve öbür kadınlara duyduğu nefret yeniden içini kaplamıştı. Reba beş parasız kaldığı vakit sevgi, şefkat aramıştı. Ama şimdi yine eski bencilliğine kavuşmuştu.

David, teyzesinin uyarmasına kulak asmadan Luther'i görmeye gitti. Deliler koğuşuna sık sık gittiğinden, bazı kimselerden hoşlanmaya bile başlamıştı.. Odasına kuzuların girdiğini sanan kadın, rahip olduğuna inanan adam, günde binlerce defa başını sallayan dilsiz, kendi kendine konuşanlar, uyanlar, tek başlarına tuvalete gidemeyenler... Bazıları parlak yüzlü çocuğu artık tanıyor, onu görünce sevinçle gülümsüyorlardı.

Gardiyanlar o sırada Luther'i yıkamakta olduklarından David'e beklemesini söylediler. Çocuk yapacak bir şey bulamadığından, parmaklıkların arkasında oturan deli bir kadına bakmaya koyuldu. Kadının birden havada uçan bir sineği yakaladı. Sineğin kanatlarını koparıp hayvanı masanın üzerine bırak-

tı. Parmağı ile bir daire çizdi. Sinek o dairenin dışına çıkmaya yeltendiği an yaşlı kadının yüzü öfkeyle geriliyordu. Sonra sağ elini kaldırıp sineği eziyordu.

Kadın, ta ki önünde beş ölü sinek toplanıncaya kadar aynı hareketleri yaptı. Sonra da bu sinekleri yiyiverdi.

David tir tir titreyerek, parmaklıklar arkasından bu sahneyi seyretti. Hayatında ilk defa müthiş bir korkuya kapılmıştı.

Gardiyan, çocuğun titrediğini görünce:

— Korkma evlâdım, dedi. Luther kimseye kötülük etmez.

David, titremesine engel olmaya çalışarak Luther'in hücreğine girdi.

Deli Hollandalı ona sarılıp öptü. Hıçkırarak:

— Oh, David! Benden korkmana gerek yok, sana kötülük etmeyeceğimi biliyorsun, dedi.

Çocuk, ufacık elini Hollandalının kocaman avcuna bıraktı ve:

— Biliyorum, diye mırıldandı.

Bütün bunlar bir bahar günü Doylestown yakınlardaki düşkünlerevinde oluyordu. David hepsini görüyor, ancak o sırada anlamlandıramıyordu. Bu, çok sonra olacak bir şeydi.

İKİNCİ BÖLÜM

LUNAPARK

DAVİD HARPER 14 yaşına geldiği vakit, teyzesi büyük bir sürprizle karşılaştı. Pennsylvania yasaları, David'i okuldan çıkarıp Sellersville'deki pantolon fabrikasına vermesini yasaklıyordu.

Reba Stucke'nin bütün tanıdıkları, on dört yaşlarında ya da daha küçükken çalışmaya başlamışlardı. Alman mantığına göre, on dört yaşında büyük bir oğlan olan yeğeninin para kazanmaması utanılacak bir şeydi. Bu parayla hem kendini hem de teyzesini geçindirmesi gerekirdi. Reba'nın dünyasında çocuklar yeğenlerini, geçimlerini kazanacak yaşa gelinceye kadar büyütürler, ondan sonra yeğenler teyzelere bakardı.

Ancak anne-babanın ve okulun izniyle çocukların, yaz mevsiminde çalışabileceklerini öğrenince rahatladı. Tabii ki kendisi hemen bu izni verdi. Doylestown okulunun da iznini aldıktan sonra David'i, Sellersville'deki fabrikaya göndermeye karar verdi.

Çocuk on altısına geldikten sonra, artık orada sürekli çalışabilecekti.

David büyük bir önseziyle Sellersville fabrikasına adımını attıktan sonra, oradan bir daha hiç bir zaman kurtulamayacağını; teyzesinin ona bu işte kalabilmesi için elinden geleni yapacağını hissediyordu. O zaman ihtiyar Daniel'in söylediği, onun da sabırsızlıkla beklediği okumak ve yolculuk etmek fırsatını nereden bulacaktı?

Bunun üzerine herkese iş bulduğunu duyduğu Hâkim Harmon'u görmek üzere bir yaz sabahı Doy-
lestown'a gitti. Güneş her yanı kavuruyordu. David, Court Street'ten ve okulun önünden geçip, hayatında ilk kez bir işe başlama girişiminde bulunmak üzere, Hâkim Harmon'un evine vardı.

Hâkim Harmon o sırada bahçede oturmuş, yandaki koca binanın çimenliğini temizlemekte olan sa-
ğır ve dilsizleri seyrediyordu. David'e oturmasını işaret ederek:

— Ne istiyorsun, oğlum? diye sordu.

— Bir iş bulmak istiyorum.

— Sen, Reba Stucke'nin yeğeni değil misin? Evet, senden söz edildiğini duydum. George Paxson, iyi bir çocuk olduğunu ve iyi çalıştığını söyledi.

— Okulda oldukça iyi bir öğrenciyim.

— Nasıl bir iş istiyorsun, oğlum?

— Bilmiyorum, efendim. Joe Axenfield'e iş bulduğunuzu duydum da...

— Joe Axenfield!

Hâkim kaşlarını çatarak:

— Sen daha küçüksün. Bari güçlü kuvvetli misin? diye sordu.

— Oh, evet! Basketbol oynuyorum. Birinci takıma karşı bile...

— Benim sorduğum başka şey. Cesaretin var mı?

— Bilmem. Bazen dövüştüğüm oldu, ama pek

başarı sağlayamadım. Yine de dövüşten hiç bir zaman kaçmam.

Çocuk, dürüst elâ gözleriyle, ter içindeki hâkime bakıyordu.

Adam:

— Yine anlayamadın, evlâdım, dedi. Dürüst müsün, demek istedim. Kötü kışkırtmalara karşı koyabilir misin? Kolay kandırılan, zayıf karakterli bir çocuk değilsin ya?

— Başım bugüne dek hiç derde girmedi, Hâkim Harmon. İyi bir çocuk olduğumu sanıyorum.

— Pekâlâ, evlât. Şu anda senin için sadece bir iş bulabilirim. Bu işe de girecek çocuğun, böyle kuvvetli olması gerek. Duydukların doğrudur, evlât, Joe Axenfield'e bir iş bulmuştum. Ama sekiz ay içinde Joe, hapsi boyladı. Şimdi soruyorum, sen de başka bir Joe'musun; yoksa dürüst, mert bir erkek misin? Çünkü sana bu işi verirsem, artık çocuk değil, erkek olacaksın.

David heyecanlanmıştı. Ve o anda Hâkimin istediği tipte biri olduğuna inanıyordu. Dürüst, kuvvetli bir genç erkek. Bunu adama da söyledi.

— Pekâlâ evlât, dedi Hâkim. İstediklerin oldu. Lunaparkta seni bekleyen bir iş var. Bella! Bana kâğıt kalem getir.

Alman hizmetçi, Hâkimin istediklerini getirdi. Adam birkaç satır yazıp David'e uzattı. David şu kısa notu okudu:

«Sevgili Lewis,

Kendisiyle ilgili çok iyi şeyler duyduğum genç bir çocuk yolluyorum sana. Ona iş ver. Dürüst ve yardımımıza lâayık bir delikanlıdır.

Matthew Harmon»

David okuduktan sonra, Hâkim bu mektubu ağır ağır zarfa soktu.

— Yazdıklarına beni hiç bir zaman pişman ettirmemelisin oğlum, dedi. Bu senin ilk işin. Şunu

hatırla: İlk işinde işleyeceğin herhangi bir hata, senin bütün hayatını söndürebilir. Haydi, artık bir erkeksin.

Çocuk heyecanla:

— Çok teşekkür ederim, efendim, diye bağırdı.

— İnşallah, on yıl sonra da bana teşekkür etmek isteğini duyarsın.

Sağır ve dilsiz okulundakilerden ikisi kavgaya tutuşmuştu. Gırtlaklarından çıkan acayip sesleri, David ve Hâkim, bulundukları yerden duyabiliyorlardı. David, Hâkime bakıp ürperdi. Hâkim de yıllardan beri bu sesleri duymasına rağmen hâlâ alışmamıştı. David'e gitmesini işaret etti.



ÇOCUK ilk işine giderken oto-stop yapmıştı. Büyük bir Packard marka araba önünde durmuş; purlu bir adam, çocuğa binmesi için işaret etmişti.

Sonra gerçek bir ilgiyle:

— Nereye böyle, oğlum? diye sordu.

— İşe girmeye gidiyorum.

— Oh, senin gibi bir çocuk ne iş yapabilir ki?

Sigara içiyor musun?

— Hayır.

— Kumar oynar mısın? Çok para harcıyor musun? Sarhoş olur musun?

— Hayır.

— Ya kadınlarla aran nasıl? Her gördüğün genç kızın arkasına düşüyor musun?

— Oh, hayır.

Adam kahkahadan kırılarak:

— Belki işe gireceksin ama, ben seni yanımda hiç bir zaman çalıştırmazdım.

David şaşırarak:

— Neden? diye sordu.

— Nedenini söyleyeyim: Rekabeti bol bir işim var. Korkunç bir şey bu. Çalıştırdığım kimselerin başı dertte olmalı. Karılarının bilmediği, hiç olmazsa üç dört kadınla ilişkileri bulunmalı. Ayyaşlar, kumarbazlar bana göredir. Özellikle at yarışlarına meraklı kimseler işime gelir. Çünkü başı dertte olan kimseler iyi çalışır.

— Böyle kimselere nasıl güvenebilirsiniz?

— Güvenmem ki. Beni soyup sovana çevirmeleri için, köpek gibi onların ardında dolaşıyorum. Ve yorgunluktan çökünceye kadar çalıştırıyorum. Çünkü onlar para kazandıkça ben de kazanıyorum. Demek okul ve kilisenin öğrettikleri her zaman para etmiyor, oğlum. Serseri ol, ama zengin olma yolunu da bul. Yeni kural budur!

Araba Lunapark'ta durduğu vakit, konuşkan işadımı, David'in koluna yapışarak:

— İlk işine gidiyorsun, oğlum, dedi. Sana bir öğüt vereyim: Önce saçını kestir. Ayakkabılarını boyat. Gülümse. Zengin olduğun izlenimini uyandır. Herkes yoksul, namuslu bir çiftçi çocuğunu sever ama, kimse onu işe almaz. Ve sen bu halinle bir çiftçi çocuğuna benziyorsun.

Araba uzaklaşır uzaklaşmaz David bir berber dükkânı aramaya koyuldu.

Berber:

— Saçına iyi bir biçim vermemi istiyor musun? diye sordu.

— Evet.

Saçı kesilip, parlak şampuanla yıkanıp tarandıktan sonra, berber:

— Borcun bir dolar on sent, dedi.

David:

— Ooh, diye bağırdı.

— O kadar paran yok mu?

— Var.

Berber rahat bir soluk aldı.

— Bu paraya karşılık çok sıklaştığını, buradan çıkan en yakışıklı delikanlılardan biri haline geldiğini söyleyeyim. Şuna bak, Oscar!

David, berberden çıkıp Lunaparka gitti. Müdürü arayıp, Hâkimin mektubunu verdi ve heyecan içinde beklemeye koyuldu. Sonunda sihirli kelimeler duyuldu.

— İşe alındınız, Mister Harper!

Bir görevli, çocuğu iş başına götürmesi için görevlendirildi. Müdür odasından çıkar çıkmaz, adam:

— Çok şanslısın, dedi David'e.

David, o yaşta iyi bir iş bulduğu için şanslı olduğunu biliyordu.

— Evet, diye karşılık verdi.

— Şunu demek isterim: Dilediğin kadar para çalabileceğin bir görev verildi sana.

— Çalabileceğim!

— Şşt! O zayıf, uzun boylu pezevengi görüyor musun? Hırsızların şahıdır o! Onunla anlaşabilirsin.

— Çalmakla ne söylemek istediniz?

— İşte geldik! Şanslısın doğrusu.

Tulum giymiş, orta yaşlı bir adam ,tren istasyonuna benzeyen binadan çıkıp David'in elini sıktı.

— Seni gördüğüme memnun oldum, evlât, dedi. Bu tip bir makineyi hiç kullandın mı?

Makine dediği, çocuklar için işletilen ufak bir trendi. Elektrikli bir lokomotif, bir kömür vagonu, altı yolcu vagonu ve yük vagonundan meydana gelmişti.

Tulumlu adam:

— Elektrikle çalışıyor, diye açıkladı. Çok eğlenceli bir iş. Bak şu aleti görüyor musun? Dört defa öne, iki defa arkaya doğru çekeceksin. Fren olmadığı için çok dikkatli olmalısın. Raydan her çıkışın için, senden bir sent ceza keseriz. Haydi, gel bir defa birlikte dolaşalım.

Dokuz yolcusu olan tren yüksek ağaçlar arasındaki gezisine çıktı. Önce gölgeden, sonra gölün çevresindeki güneşli aydınlıktan geçti. Bir tepeden inip çıktıktan sonra da başladığı yere geldi.

Orta yaşlı adam:

— Şimdi de sıra sende, dedi.

— Oh, daha yapamam.

— Yapmalısın. Ben bilet parasını alıncaya kadar bekle.

Deri çantasını kapıp:

— Tren biletlerinizi alınız. Almayan inecek. Burada dalavera yoktur, diye bağırdı. Parayı toplayınca da: Herkes yerini alsın, diye ekledi.

David, düdüğü kordonunu çekti ve treni hareket ettirdi. Tren yeni bir yönetim altındaki ilk yolculuğuna çıkmıştı.

Orta yaşlı adam:

— Bu dönemeç tehlikelidir, diye uyardı David'i. Bir gün onaracağız. Şimdi de tepeyi tırmanabilmen için hızlanman gerek... Haydi, tamam! David tokmağı hızla sağa doğru döndürdü, tren dönemeçten ve ray üzerinden hızla giden ölüm otomobillerinin geçtiği sehpa köprüünün ayakları arasından süzüldü. Aynı anda başlarının üstünden arabalar büyük bir patırtıyla geçtiler. Araba yolcuları korku içinde çığlık atarken trendeki çocuklar zevkle gülüyorlardı.

Adam:

— Her zaman, arabalar geçerken trenin de burada olmasına dikkat et. Çocukların çok hoşuna gidiyor, dedi.

David kıvançla ve kendinden emin bir tavırla, trenini tahta istasyona doğru sürdü. Teknisyen hâlâ ona uyarmalarda bulunuyordu:

— Hızlan... dikkat et... şimdi... ters döndür... Tamam.

Ondan sonraki seferde David'e raydan nasıl çı-

kabileceğini gösterdi. Tren tekerleği otları çiğnediği vakit:

— Herkes dışarı, diye bağırdı. Üçüncü vagon-
dan uzak durun.

Kâğıt toplamakta olan ihtiyar bir adam yardı-
ma geldi. Çocuklara:

— Kırk yıldan beri burada olan en kötü kaza,
dedi gülerek.

Geçenlerden birkaç kişi gelip lokomotifin yeni-
den raya oturtulmasına yardım ettiler. Adam yine:

— Herkes yerini alsın, diye bağırdı.

David:

— Tren raydan çıkınca kimseye bir şey olmu-
yor mu? diye sordu.

— Hayır, ama orada olur.

Böyle derken, yukarda hızla dönen arabaları
gösteriyordu.

— Yani o arabalar bazen raydan çıkıp uçuyor
mu? diye sordu David.

— Tabii. Bir gün uçanlardan birini görürsün.
İçindeki insanlar da kuş gibi havada uçar. O ağaca
bak. Geçen yıl oraya bir araba saplanıp kaldı.

— Ne oldu içindekilere?

— Ne oldu dersin? Bir şeyden emin olabilirsiniz.
Şimdi hayatta değiller.

— Gazeteler yazmadı.

— Böyle şeyler gazetelerden gizli tutulur. As-
lında tedbir alınıyor. Her gün iki kişi rayları kont-
rol eder. Sonra birisi boş bir arabaya binerek müm-
kün olan en büyük hızla sürer. Bazen fazla hızlı git-
tiğinden ölür. Son arkadaş da çok acele etmişti.
Şimdi bu görevi ben yürütüyorum.

— Bugün boş arabayı sürdünüz mü?

— Her gün sürüyorum.

— O zaman burada ne iş yapıyorsunuz?

— Sadece boşluğu dolduruyorum. Bu işi yapan
çocuk, dün tutuklandı. Gereğinden fazla çaldı da!

— Çaldı mı?

— Evet. Bak, anlatayım. Burada bir bilet sattığın vakit, bir dime (on sent değerinde gümüş para) alıyorsun. Her bilet numaralıdır. Sabah, şirket ilk biletinin numarasını kaydediyor. Gece de son biletin numarasına bakıp ne kadar para toplandığını hesaplarlar.

— Öyleyse insan nasıl çalabilir ki?

— Genellikle çalamaz. Çünkü öteki pavyonlarda bir kişi bilet satar, başka biri de parayı toplar. Fakat bu tren, iki kişi çalışabilecek kadar fazla para getirmiyor. Hem bilet satıyor, hem de parayı alıyor. Öyleyse aynı biletleri tekrar tekrar satmaya engel olan nedir?

O sırada David'in dikkatini bir şey çekti ve:

— O kadın... diye fısıldadı.

Teknisyen onu susturdu. Kadın oturunca:

— Size iki dolar verdi, diye yine aynı konuyu açtı.

Adam yine karşılık vermedi ve David'i lokomotifte doğru çekti. Seferi hiç konuşmadan bitirdiler. Kadın çocuklarını alıp gidince, teknisyen David'e 50 sent verdi. David.

— Fazladan verilen doları geri vermeyecek misiniz? diye sordu.

— Tabii ki hayır. Şirketten çalmaman gerek ama, müşterilerden biri fazla para verirse o senindir. Burada bir süre kaldıktan sonra, başkalarının hatalarından nasıl zengin olabileceğini öğrenirsin.

— Ne demek istiyorsunuz?

— Zamanla anlarsın. Bu benim son seferimdi.

Müşteriler arasına karışıp bilet satmaya başladı. David, eski bilet sattığını fark etti. Yeniden yanına geldiğinde, adam:

— Şirket her gün az bir şey çalınana göz yumuyor. Aslında sadece 2.14 dolar ödüyor sana. Bu sayı:

günlük ihtiyaçlarına bile yetmez. Ama fazla çalarsan, o zaman da ben yakalarım.

— Siz mi?

— Tabîî, şefin değil miyim?



LUNAPARK, kasiyerlerine 2.14 dolar ödüyordu. İyi işleri olanlar, bu paraya çalışmak üzere Lunapark'a gelirlerdi. Otomobilli beyler bile gelip haftada 15 dolar karşılığında burada çalışıyorlardı. David kısa sürede bunun nedenini anladı.

Bir akşam üstü, üç çocuklu bir kadın, aceleyle bilet alıp trene bindi. David biletleri verip parayı deri çantasına attı. Ancak kadın trenden inip gittikten sonra beş dolar vermiş olduğunu fark etti David.

İki gün sonra, bir gece sarhoş bir grup trene bindi. Bu gruptan iki kişi ayrı ayrı bilet aldı. Hatta bir tanesi iki dolarlık bir banknot verdi ve üstünü istemeyi unuttu. O hafta ekstradan sekiz dolar kazanmıştı. Bundan böyle, müşterilere, verdikleri parayı unutturmaya çalışmaya başladı. Kendi kendini, yaptığığın namussuzluk olmadığına inandırmaya çalışıyordu. Çünkü şirketten bir şey çalmıyordu. Ancak bir gün Max Volo'nun kasiyerliğini yaptı ve o gece, yavaş yavaş bir dolandırıcı olmaya başladığını kendi kendine kabul etmek zorunda kaldı.

Lokomotifin bozulduğu o gün David'e, böğürtlen suyu satan pavyonda kasiyerlik yapması emredildi. Marcia Paxson ve annesiyle babasına satın aldığı böğürtlen suyunu hatırladı o vakit. Tezgâhta hâla aynı ufak tefek, güleç adam duruyordu.

David:

— Adım David Harper, dedi. Seni çocukluğumdan hatırlıyorum. Bir defada 40 senti böğürtlen suyu harcamıştım. İşte burada duruyordum...

— Biliyorum, biliyorum, o vakitler böğürtlen suyunu tanıtmaya çalışıyorduk. Burasını beğeneceğini sanıyorum.

O sırada sivil polis:

— Hey! Sen! diye bağırdı. Kasiyerlerin tezgâhtarlarla konuşmalarının yasak olduğunu bilmiyor musun? Kasana dön!

David yerine geçip Max Volo'ya sırttı. Böğürtlen suyu tezgâhtarı 1.70'den uzun değildi. Siyah saçları her zaman düzgün bir biçimde taranmış olurdu. Gülümserken gösterdiği iri dişleri vardı. Gözünden hiç bir şey kaçmazdı. Polis David'e bağırdıktan yirmi dakika sonra, Max temizlik yapan çocuğu azarlamaya başladı.

— Sana defalarca, kasa bölümünü temizlemeni söylemiştim, diye bağırdı ve çocuğu yakalayıp David'in oturduğu yere sürükledi.

— Şu pisliğe bak, diye ekledi.

Aynı anda, David'in eline iki tomar eski, kullanılmış fiş sıkıştırdı. David bu fişleri elinde tutup bir süre satmaya cesaret edemedi. Bir saat geçtikten sonra, Max Volo uzaktan David'e bir fiş göstererek onu yarıya kesiyormuş gibi bir hareket yaptı. Bununla, çocuk eski fişleri sattığı takdirde, çalınmış parayı yarı yarıya bölüşeceklerini anlatmak istiyordu.

Bunun üzerine David eski fişleri sol avcunun içinde saklayarak yeniymiş gibi ortaya çıkarıp satmaya koyuldu. 100 kadar sattığı sırada uzun boylu bir adam kasaya yaklaştı. Aynı anda David, Max Volo'nun donduğunu ve telâşla kendisine baktığını gördü. Çocuk gelenin, şirketin polislerinden biri olduğunu sezdi. Bunun üzerine yeni bir fiş koparıp ona uzattı. Adam fişe baktı, sonra da Max Volo'ya verdi. Max da fişi hemen yırtıp böğürtlen suyunu uzattı.

David uzun süre eski fiş satmaya cesaret ede-

medi, ama akşama doğru kalabalık basınca, geri kalan 75 tanesini de vermeyi başardı. Çaldığı 29.80 doları çorabına soktu ve genel vezneye gidip, kullanmadığı fişlerle şirketin kazancını teslim etti.

Parkta çalışan bütün kasiyerler, bu biçimde gelip paralarını teslim ediyorlardı. Silâhlı adamlar tarafından korunan başveznedar parayı alıyor, fiş numaralarıyla karşılaştırıyordu. Fiş numaralarına göre fazla para çıkarsa, şirket bunu alıkoyardı. Eksik çıkarsa, haftalık 15 dolardan keserdi.

Trolley'ye binmek üzere David karanlık bir patikadan istasyona doğru giderken bir ağacın arkasından bir gölge belirdi ve Max Volo çocuğun karısına dikildi.

— İyi iş yaptın, dedi. Bana 13.20 dolar borcun var. Polisi tanıman, açık göz bir çocuk olduğunu gösterdi. O herifi bıçaklamak isterdim.

— Bu iş bana göre fazla tehlikeli.

— Saçma. Senle ben bu parktan epey para kazanabiliriz. Akıllısın. Tam benim tipimsin. Dinle! Temizlikçi çocuğa da bir şeyler vermem gerek. Hiç olmazsa dört dolar. Tamam mı? İstersen seni sürekli olarak yanıma aldırabilirim.

— Hayır, istemem.

— Yine düşün, diyen Max, ağaçların arasında kayboldu.

Ama çok geçmeden, bu defa da zayıf, gri kostümlü bir adam, David'i kolundan yakaladı. Çocuğun kalbi duracak gibi oldu. Sonra adamın, ölüm otomobillerini işleten Mister Stone olduğunu gördü. Adam eski fiş satmayan seyrek kişilerden biriydi. Mister Stone:

— Demek, Max Volo'yla çalışmaya başladın, ha? diye sordu.

— Hayır, efendim.

— Yalan söyleme. Herkes Max'la işbirliği ya-

par. Bir süre için. Ama sonunda onunla işbirliği yapanlar hapsi boylar, o ise serbest kalır.

— Ne demek istediğinizi anlayamadım.

Mister Stone çocuğun suratına dört şiddetli tokat indirdi.

— İyi bir çocuksun. En namuslu kasiyerlerden biri olduğun söyleniyor, diye bağırdı. Onun için Max Volo'yla çalışıp başını derde sokma. Seni çürütür. Tıpkı hepimizin işini mahvetmek üzere olduğu gibi. Çok geçmeden şirket daha çok polis getirecek, o vakit de para bozarken, üstünü hasır altı etmek zorlaşacak. Akıllı ol! Dürüst davran! Çalınana gerek yok. Sadece, parayı el çabukluğu ile bozmayı öğrenmelisin.

— Max, fişleri zorla bana verdi.

Mister Stone, David'e bir tokat daha indirdi.

— Ama satmak için zorlamadı ya, diye bağırdı. Max Volo, herkese eski fiş veriyor ama, sadece aptallar onları satıyor. Seni beğeniyorum, evlât. Nereden geldiğini, kim olduğunu da biliyorum. Max Volo'dan uzak dur!

Fakat Max Volo'dan uzak durmak kolay değildi. David, bunu kazanın olduğu gün anladı. Trenini otomobillerin bulunduğu yana doğru sürdüğü sırada bir araba raydan çıktı. İçinde bulunan iki denizci ve iki kızla birlikte havada uçtu. Kızlardan birisi ağaca çarptı. Vücudu âdeta ikiye ayrıldı. İki denizciyse, paramparça oldu. İkinci kız hemen, David'in yakınlarındaki bir ağaca takıldı. Dallardan biri gözünü çıkarmasına rağmen ölmedi.

Kaza olduğu sırada tren bir dönemeci kıvrılmak üzereydi. Delikanlı, şaşkınlığından treni yavaşlatmayı unuttuğu için, araç raydan çıktı. Ancak, herkes o kadar afallamıştı ki, kimse David'den ceza kesmeyi düşünmedi.

İstasyona geldiği vakit, Max Volo ona yaklaştı.

— Treni kapatırlar; evlât dedi.

— Neden?

— Böyle bir kaza olduğu vakit hem ölüm arabalarını, hem de treni kapatıyorlar hep. On beş dakika sonra benim kasiyerim olacaksın!

— Ama ben istemiyorum.

— Saçmalama, evlât. Bir yıl geçmeden bu işte çalışanların en akıllı dalaverecilerinden biri olacaksın.

David parasını teslim ederken, veznedar:

— Bögürtlen suyu satan pavyona git. Bugün öğleden sonra orada çalışacaksın, dedi.

David, bögürtlen suyu pavyonuna yaklaştığında, Max Volo'yu göremedi. Ufak kasa bölümüne girince, ayakları yumuşak bir şeye değdi. Max Volo oraya saklanmıştı. Gülümseyerek:

— Şimdi konuşabiliriz, dedi ufak tefek adam. O uzun boylu polis gelirse bacak bacak üstüne at. Al sana bir tomar eski fiş.

— Bu işi ben istemiyorum, diye itiraz etti David.

Ancak isyanı para etmedi. O günden sonra da pek sesini çıkaramadı. Aslında kimse Max Volo'yla başa çıkamıyordu.

Bir buçuk saat süresince Max Volo, David'e yapacağı işi anlatmaya çalıştı. Tren işinden çok daha kârlı bir iş olduğunu belirtti.

— Trende çalışırsan, tabii kî daha tehlikesiz para kazanırsın, belki günde on dolar da sana kalır. Ama bundan öteye gidemezsin. Buradaysa, çok daha fazla kâr sağlayabilirsin. Kalabalık günlerde elimize 450 dolar kadar para geçer. Bunun yüzde onunu kendimize kolayca ayırabiliriz.

David kararsızlıkla:

— Bizi yakalamazlar mı? diye sordu.

— Her şey ayarlanmış. Ben sana, ne vakit eski fiş satacağını söylerim. Dikkat et, ben söylemedikçe yenilerini ver. Bugün de elindekilerini satmaya bak. Bitince bir tomar daha gönderebilirim.

— Ama böğürtlen suyunun kaç bardak olduğunu ölçmüyorlar mı?

— Onu sulandırıyorum.

O sırada birisi:

— Bir böğürtlen suyu istiyorum, dedi.

Davit hayretle başını kaldırıncaya, karşısında Mister Stone'u gördü. Yeni bir fiş vererek;

— Beni buraya koydular, dedi.

Mister Stone elini uzatıp David'in sol elini yakalayıp açtı. Avcunda eski fişler duruyordu.

Mister Stone:

— Böyle gidersen, yakında «ıslahevini» boylarsın, evlât, dedi. Max orada saklı, biliyorum. Onun oyunudur bu. Matematikten 10 alıyormuşsun, ama zekân, Max Volo'ya yakayı kaptırmana engel olmadı. Seni mahvedeceğini anlamıyorsun.

O gece, David eve 12.40 dolar götürdü. Üstelik para bozarken hasıraltı ettiği 2.85 doları daha vardı. Düşkünlerevindeki odasında, bir kutuda şimdi 57 dolar duruyordu. Kısa zamanda bunu toplayabilmişti.

O gece saat dörde doğru, oturup bir şiir yazdı. Şiirin adı, «Havada Dört Kişi»ydi.



DAVID trende altı hafta çalıştıktan sonra kendisiyle ilgili şöyle bir rapor verildi: «Harper, şimdiye kadar bu işte çalışan çocukların en dürüstüdür. Bu güne dek, günde kırk-elli sentten fazlasını çalmamıştır. Gelirin, 50 doların üstünde olduğu günlerde bile teslim ettiği para, tahmin ettiğim miktara çok yakındı. Bu çocuğun, böğürtlen suyu satan pav-

yonda kesiyerlik işine alınmasını yararlı buluyorum!» Müfettiş, bu şekilde bir rapor vermek için Max Volo'dan 15 dolar almıştı. Ancak, David'in o güne kadar dürüst çalıştığı da bir gerçektir.

Çocuğa gelince, Volo'yla çalışmak istemiyordu ama, yine de işi kabul etti. Yeni yerine geçtikten yarım saat sonra bir çocuk gelip kendisine bir dergi verdi. David, bu derginin içinde kullanılmış fişlerin saklandığını hemen anladı. Fişleri kucağına koydu. Fakat başını kaldıınca, uzun boylu polisin kendisine baktığını dehşetle gördü. Polis:

— Elindeki nedir, oğlum? diye sordu.

— Bir dergi.

— Ver de göreyim.

Ter içinde kalan David, dergiyi uzattı. Biletler hâlâ kucağında, duruyordu. Heyecanını belli etmemeye çalıştı. Uzun boylu adam, dergiyi inceledikten sonra; kapakta yazılı, Michael McDermont» adını göstererek:

— Bu dergi benim, dedi. Affedersin, yavrum; ama birisi, ben yemeğe gittiğimde masamdan almış olacak. Okuduktan sonra veririm, diye ekledi.

David adamın, derginin sayfalarını çevirdiğini gördü. İçinde eski fişlerin saklandığını bildiğinden şüphe yoktu.

David heyecan ve korkudan hiç bir şey göremiyordu. Fişleri satabilirdi. Ama, ya polis geri gelecek olursa?... Birden aklına bir şey geldi: Boğuluyormuşçasına öksürmeye başladı. Gardiyanlardan biri koşarak yanına geldi.

— Ne oldu, yavrum? diye sordu.

— Boğazıma bir şey kaçtı.

— Sana bir bardak su getireyim.

David anlamazlıktan gelerek yerinden kalkıp, böğürtlen suyu tezgâhına koştı. Gardiyan:

— Hey! oğul, geri dön! yerine otur! diye bağırdı.

Kasiyerlerin, yerlerinden ayrılmaları yasaktı.

Ama çocuk bu arada eski fişleri Max Volo'ya vermişti bile. Sonra bir bardak su alıp doya doya içti.

Tabii, yarım saat geçmeden kendisine başka bir dergi gönderildi. Şaşkınlıkla sayfalarını karıştırırken kucağına yine iki tomar eski fiş düştü. Max Volo aynı zamanda bir de pusula da yollamıştı. «Aptal olma, polis ayarlanmıştır!»

Çocuk, başını kaldırdığında Max Volo'nun sırttığını gördü.



DAVID, günlerle büyüyordu. On beşini bitirmek üzereydi. Omuzları genişlemiş, boyu uzamış, yanaklarında da kıllar çıkmaya başlamıştı. Geceleri trolleye dönerken dövüştüğü çok olurdu. Artık dayak yemiyor, atıyordu. Trolley'den inip karanlıkta düşkünlerine doğru yürürken bir kızılderili gibi zıplayarak koşuyor, üzerine biri saldırsa, ne yapacağını tasarlıyordu. Düşkünlerine yaklaşıp, kadınların gri taşlı binasını gördüğünde teyzesinden yediği dayaklar aklına geliyor ve gülümsemekten kendini alamıyordu.

Luna Parktaysa, kızları gözetlemeye başlamıştı. Yazlık elbiseleri içinde geliyor, böğürtlen suyu tezgâhı önünde sessizce, kavalyelerinin fiş almalarını bekliyorlardı. David bu kızların hafif nemli dudaklarına baktıkça, onları öpmenin nasıl bir şey olacağını hayal etmeye çalışıyordu. Bu düşüncelerinden utandığı vakit de, dergilerden birini alıp okumaya başlıyordu. Bir gün Philly'den gelen bir genç kız, geç kalan arkadaşını David'in yanında beklemeye koyuldu. Onun sabırsızlandığını gören çocuk:

— Bir bardak böğürtlen suyuna ne dersiniz? diye sordu.

Kız hemen kabul etti.

— Arkadaşının gelmeyeceğine bahse girerim, dedi David.

— Gelmezse, o zaman seninle çıkar, güzel bir gece geçiririz, diye karşılık verdi.

David'in dizleri titredi. Kızın elini tutup sıktı. Ama ne yazık ki kızın beklediği genç geldi ve birlikte oradan uzaklaştılar.

Çok akıllı bir adam olan Max Volo, bir gün çocuğun geçirdiği bunalımı fark edip:

— Benimle Kömür Madenine gelmelisin, dedi. Senin için bir şeyler ayarlarlar.

David, Max'ın yalnızca karanlık, uzun koridoru söylemek istediğini sanarak kabul etti.

Kömür Madeni, karanlıkta düşen su damlaları ve yapma kayalardan akan yeşilimsi sularıyla ün salmıştı. Çocuk yavaş yavaş yürüyüp, çağılayan halinde akan suları inceledi. Onların gerisinden, Max Volo'nun alçak sesini duydu:

— Bu yana doğru!

David, dar kapıdan geçince, madenî dayanakları olan yapı iskelelerini gördü. Her yandan su damlıyordu. Üzerindeki raylarda, içinde birkaç kişinin bulunduğu bir oyuncak araba hızla geçip karanlıkta kayboldu. Adamlar çığlık attılar. Sonra ortalığa yine sessizlik çöktü.

Max:

— Şşt, diye fısıldadı. Bu yana!

Birden bir kapıyı açtı. İçerden parlak bir ışık sızdı ve David'in ayakları dibindeki suları aydınlattı. Max:

— Geldik, dedi. Üç dolardır giriş.

Parayı alınca, David'i oldukça geniş bir odaya soktu. Bu oda başlangıçta depo olarak kullanılmak üzere yapılmıştı. Ama Max, orasını bir eğlence odası haline getirmişti. Yalnızca cumartesi günleri kullanılıyordu. Bir tanesi hemen hemen çıplak olan üç

kız, koltuklara gömülmüşlerdi. İki tanesi kalkıp, Max'la David'i karşıladılar. David hayretle, onlardan en güzelinin, bir zamanlar Tom'un dövülüp, tutuklanması için direten Betty adlı kız olduğunu fark etti.

Max:

— Betty'yi tanıyor musun? diye sordu.

Kız:

— Oh! Düşkünlerevindeki çocuk bu, diye güldü. İşe girdiğini duydum. Nasıl, hoşuna gidiyor mu?

David sadece gülümsedi. Max onun adına karşılık verdi:

— Evet, iyi gidiyor. Sen nasılsın, Betty? Bugün beni özledin mi?

Kız, Max'a yaklaşıp kollarını onun boynuna doladı. Adam onu kendine çekti, göğsünü okşadı.

Betty kendisinden uzaklaşıp öteki kızla birlikte sandviç hazırlamaya koyulunca, Max:

— Burası güzel bir yer, dedi. En fazla parayı buradan kazanıyorum. Bak, Betty'yle sandviç hazırlayan o ufak tefek kızın adı, Nora'dır.

Biraz sonra:

— Betty, senin düşkünlerevinde oturduğunu söylüyor, doğru mu? diye sordu.

— Evet.

David, bu gizli odada bir garip hissediyordu kendini. Nora'nın kendisini seyrettiğini biliyordu. O da kıza bakmak istiyor, ama çekiniyordu.

Max:

— Birkaç yaz daha benimle çalışırsan, düşkünlerevinde oturmak zorunluğundan kurtulursun, diye devam etti.

Betty, sözünü kesti. Max'ı öptükten sonra, Nora'ya döndü ve:

— Hey, Nora! diye seslendi. Bu çocuk senin bu gece. Haydi, başlayın!

Nora, David'e yaklaşıp iskemlesinin koluna oturdu. Çıplak bacakları David'inkine değiyordu.

— Onlara aldırma, dedi. Max'ın bu yeri çok güzel, değil mi?

Çocuk çevresine bakındı. Duvarlarda çıplak kadın resimleri asılıydı. Köşelerde koltuklar, bir de ortada sandviç yapmada kullanılan bir masa vardı. Döşeme mukavvalarla kaplı olup, nemliydi.

— Kaç yaşındasın? diye sordu, kız.

— On beşi bitiriyorum.

Nora, daha önce gördüğü kızlar kadar güzel değildi, ama dişleri çok düzgün ve beyazdı. Saçları da upuzundu.

— Ben kaç yaşındayım dersin?

— Yirmi bir.

— Hayır işte. On dokuz yaşındayım.

Sonra David'in kucağına oturarak:

— Kızlardan hoşlanır mısın? diye sordu.

Çocuk, karşılık verecek fırsatı bulamadan:

— Hiç bir kızı öptün mü? diye devam etti.

Max'la yattığı karanlık köşeden Betty bağırdı:

— O kadar çok soru sorma!

David başını sallayarak:

— Evet, öptüm, diye karşılık verdi.

— Böyle mi?

Sonra David'in dudaklarına kendininkileri hafifçe değdirdi. Çocuğun kalbi zevkle doldu. Nora kolunu omzuna sardı.

— Sen daha pek çocuksun, dedi. Dört yıl sonra yine gel.

Ama küçük adam kollarını açıp, kızı kendine çekti.

Nora eliyle David'in yüzünü okşayarak:

— Traş olmuyorsun daha, değil mi? diye sordu. Oh, daha önünde uzun bir hayat var. Büyüyünce ne yapacaksın?

— Bilmiyorum.

— Okula gidiyor musun? Tabii ki gidiyorsun. Notların iyi mi bari?

— Oldukça.

— Sınıfın en dürüst çocuğu olduğuna bahse girerim.

— Genellikle öyleyimdir.

— Senin gibi tatlı bir oğlan, Volo'yla nasıl arkadaşlık edebilir?

David köşeyi işaret ederek:

— Sevişiyorlar mı? diye sordu.

— Ya ne sanmıştın? Ama sen onlara aldırma, yavrum. Böyle şeyler için vaktin çok. Acele etme. Günün birinde de bir kızla sevişecek olursan, ona hep iyi davran; anlıyor musun? Ona ufak hediyeler ver. Gezmeye götür. Dünyanın en güzel kızı olduğunu söyle. Ve dinle, yavrum. Onunla bir yere gittiğinde başka kızlara bakma. Her zaman için senin kızının en iyisi olduğunu düşün. Bu serseriler gibi olma!

Parmağıyla Volo'yu gösteriyordu.

— Sevgilin var mı? diye sordu David.

Kızın çevreye saçtığı koku çocuğu sarhoş ediyordu. Sevgilisi olmamasını diliyordu.

— Çok, diye karşılık verdi, Nora. Volo söylemedi mi?

— Hayır.

— Volo için çalışıyoruz. Betty burada oturuyor. Janet'le ben, gidip geliyoruz. Max iyi para kazanıyor, değil mi?

David duyduklarını değerlendirmeye çalışarak:

— Yani, sen burada mı çalışıyorsun? Janet de mi öyle? diye sordu.

Nora, David'e bakıp gülümsedi.

— Şimdi de bizim için kaygılanmaya kalkma, yavrum! dedi. Volo'dan hoşnutuz. İyi bir insan. Sence, çok tatlısın. Saçını arkaya itip:

—Saat kaçta işe dönmen gerekiyor? diye sordu.

— Yağmurlu bir gün bugün. Aslında geç kala-
cağım kadar kaldım.

— Doğruyu söyle! Hiç bir kızı öptün mü?

— Tabî.

— Neye benziyordu?

— Biraz komikti.

— Komik! Hey, Betty! Öpüşmenin komik oldu-
ğunu söylüyor.

— Sen ona özel öpücüklerinden birini ver, diye
bağırdı arkadaşı.

Nora gülerek:

— Bana bak, yavrum, dedi. Bu senin ilk ger-
çek öpüşmen olacak.

Ve David'e sarılıp onu dudaklarından ateşli bir
şekilde öptü. Çocuğun elini alıp, açık düğmelerinin
arasından göğsüne koydu ve onu kendine çekti.
Yolda kendini hayalî gölgelerle dövuştüğü zaman-
lardaki gibi hisseden küçük adam, kızın öpücüğü-
ne karşılık verdi. Acemi çocukta uyanan erkekliğin
farkına varan Nora, bir an için gevşedi. Sonra onu
yanından uzaklaştırıp düğmelerini ilikledi ve:

— Öpiildün, yavrum, sen de bir kızı öptün, de-
di. Komik miydi?

David hareketsiz durmuş, kızı seyrediyordu.
Nora ayağa kalkıp elbisesini ve saçını düzeltti. Son-
ra, David'in kalkmasına yardım etmek için elini ona
uzattı.

— Tatlı bir çocuksun, dedi. Birlikte iyi vakit
geçirebiliriz. Gelecek yıl yine gel bana.

David, kendisiyle aynı boyda olan kıza baktı
ve onu kendine çekerek:

— Ne iyi kızsın, dedi.

— Öyleyse bana sosisli bir sandviç ve bira
ikram eder misin?

— Tabî, haydi!

David'le Nora, gizli odadan çıktılar. Karanlık-
ta dikkatle ilerleyerek küçük kapıya geldiler. Yap-

ma kayalara damlayan suyun sesi güzel bir müziği andırıyordu. Nora duralayınca, David ona yetişti. İçgüdüsel bir hareketle, eli kızın vücudunu yoklamaya başladı. Dudaklarını sıcak tenine yapıştırdı.

Nora:

— Oh, çocuk! diye mırıldandı. Allah kahretsin, Dur!

David'i itti. Çocuk kaypak zeminde kaydı. Bir ayağı suya girdi. Nora onu kapıya doğru çekerek:

— Özür dilerim, dedi.

Dışarda park her zamanki gibi güzel ve hayat doluydu. Uzaktan müzik sesi geliyordu.

Delikanlı, Nora'ya iki sandviçle bir bardak bira ısmarladı. Akan suyun meydana getirdiği sisin altında duran kız çok güzel ve tatlıydı. David'in gözleri yaşla doldu. O ânı, belleğine silinmemek üzere yerleştirmek isterdi.

Nora, David'le birlikte böğürtlen suyu tezgâhına kadar yürüdü. Onu bırakıp giderken, orta yaşlı bir adam kızın koluna girdi. David'in kalbi acıyla burkuldu. Max Volo'ya yardım eden aptal çırağı çağırıp:

— Kasada sen otur, dedi.

— Bunu yapamayacağını biliyorsun.

Fakat, David başveznedarın odasına doğru uzaklaştığı için, çocuk kasaya geçmek zorunda kaldı. David veznedara:

— Artık, Max Volo'yla çalışmak istemiyorum, dedi.

Veznedar kuşkulu bir tavırla:

— Neden? diye sordu.

David karşılık vermedi. Adam başka bir soru sormak üzereyken vazgeçti. Çocuğa bakıp kararlı çenesini, geniş omuzlarını, dürüst gözlerini inceledi. Sonunda:

— Pekâlâ, dedi.

Böylece David, Mister Stone'un asistanı oldu.

Max Volo'ya ertesi sabah yeni bir kasiyer gönderildi. Ancak bu genç, çalışmaya başladığının üçüncü günü kullanılmış fiş satarken yakalandı ve hapsi boyladı. Ama eski fişleri kendisine kimin verdiğini hiç bir zaman söylemedi.



YENİ asistanı gördüğü vakit, Mister Stone:

— Demek aklın başına geldi? dedi. Max Volo'nun kaybı, benim kazancımdır.

David'le resmî bir biçimde el sıkıştıktan sonra:

— Benle çalışacaksan, her gün temiz bir gömlek giymelisin. Tırnakların da temiz olmalı.

David'in beline, içine para atıldığı vakit zil çalan bir alet astı. Sonra da yapacağı işi şöyle anlattı:

— Arabalar gelip boşalınca inenlerin yanına gıder, ikinci defa binmek isteyip istemediklerini sorarsın. İstiyorlarsa parayı alıp belindeki kutuya at. Zil hemen çalacak. Sivil polislerin seni sürekli gözaltında bulundurdıklarını unutma! O yüzden, şirketi dolandırmaya kalkma sakın! Böyle bir şey yaparsan, nasıl olsa öğrenirim ve seni ne olursa olsun hapse yollarım. Paraya ihtiyacın olursa, benden iste, veririm. Anladın mı?

David başını sallayıp, kayıt aletini ayarladı. Mister Stone:

— Artık önemli bir işe başladın, diye devam etti. Bazen günde 500 dolarlık iş olur. Onun için, en iyi biçimde bu kârdan nasıl yararlanabileceğini öğrenmelisin. Paranın üstünü verirken, bir bölümünü hasıraltı etmeye alış. Ve çalış, çalış, çalış.

Orta yaşlı adam, kolunu David'in omuzlarına atarak:

— Seninle iftihar ediyorum. Bunun için sana

bazı ipuçları vereceğim, dedi. Tren geldiği vakit, hep şurada, önde durup arkaya doğru ilerle. Nedenini biliyor musun?

— Hayır.

— Çünkü bu şekilde müşteriler seni gözden kaybederler. Görürlerse, eksik para verdiğini hatırlayabilirler. Onun için, paranın üstünü hemen verip kaybol! Tren gelir gelmez, kızlarla turu tamamlamış olan gençleri tespit et. Özellikle kızı hâlâ okşamaya devam edenlerin yanına koş hemen. İkinci bir tur teklif et ve parayı alınca da, üstünü gencin kıza asılmak için kullandığı eline ver. O zaman parayı hemen cebine atmaya bakar.

Mister Stone daha bir sürü şey anlattı çocuğa. Şirketten hiç çalmadan müşterileri dolandırmanın bütün yöntemlerini öğretmiş oldu. Sözgelisi, bir müşteriye beş dolar eksik vermeyi başardığı zaman ötekileri aldatmamaya dikkat etmeliydi. Çünkü başkaları şikâyetle bulunurlarsa, beş dolar eksik almış olan da parasını yeniden saymak hevesine kapılabilirdi. Aynı zamanda fazla verdiği izlenimini uyandırmak için, parayı iki eliyle vermeyi de öğrendi.

Bu işte hiç sıkılmıyordu. Max Volo'yla çalışmaktan kurtulduğuna memnundu. Üstelik, Pennsylvania'da Hurricane (Lunaparkta yükseğe konmuş rayların üzerinde büyük bir hızla giden ufak arabalar) kadar ilginç ve korkunç bir eğlence daha yoktu. Anî iniş ve çıkışlar, en yürekli kimseleri bile korkutuyordu. Bazı çocuklar hıçkıra hıçkıra ağlayarak arabalardan inerlerdi. Kadınlar yediklerini çıkarırlar, erkeklerin gözleri dehşetle irileşirdi. Her yıl, Hurricane arabalarından birkaçı kaza geçirmesine rağmen en fazla müşteriye toplayan eğlence buydu. Sık sık bir aksilik çıkar; arabalardan biri havaya uçardı. Arkadan gelenler bu ölüm arabasını ve kurbanlarını görürdü. David böyle anlardan nefret ediyordu. Çünkü birçok kimsenin, indikten sonra ayılıp

bayılacağını bilirdi. Kurtulanların, uçan arabaya hoşnutlukla baktıklarını da gözünden kaçırmazdı. Kendileri kurtulmuştu ya! Başkalarının ölümü, bu kurtuluşun değerinin daha da artmasına yarardı!

David böyle bir kazadan sonra; Hurricane'de çalışanların, işlerine daha çok bağlandıklarını, iş arkadaşlarına eskisine göre daha çok yardım ettiklerini de fark etmişti. Ama en tuhafı, her yıl hiç olmazsa bir kişi bu kazalarda ölmesine rağmen, müşterilerin hiç azalmamasıydı. Kazadan sonraki günlerde binenlerin sayısı azalacağına artardı. Bayılanlar bile yeniden binmekten kaçınmazlardı. Salı günü bayılırlar, çarşamba günü yine gelirlerdi.

Mister Stone, küçümseyici bir tavırla bu konuda:

— İnsanlar koyun sürüsüdür, demişti. Bu parkta bir insanın heyecanlanıp, dehşete kapılabileceği bütün oyunları kapatacak olsan, bir haftada iflâs edersin. Bu serserileri dikkatle izle, oğul. Apallıkta birbirleriyle yarış ederler. Onlardan paranın üstünü hasıraltı etmek çok kolaydı.

Bu kazaların en kötü yanı, genç kızların da her zaman kurbanların arasında bulunmasıydı. Ölümden kurtulanlar, hayatları boyunca sakat kalırlardı. Ölenlerse, uzun süre otların üzerinde yatarı. Sonunda erkeklerden biri koşar onları bir paltoyla örterdi.

Ölüp otlarda yatan kızlardan birini David hatırlıyordu. Bir denizciyle iki defa Hurricane'e binmişti. Birbirlerine delice âşık oldukları hallerinden belliydi. David, kızın cesetini görünce, Mister Stone'a;

— Fena oluyorum, dedi.

Mister Stone'sa:

— Aldırma, oğul! diye onu yatıştırdı. Korkunç bir şeydir, ama gerçek. Dünyada gereğinden fazla güzel genç kız var. Benim yaşıma geldiğinde, çevren-

deki genç kızların kurumuş, ihtiyar karılar olduğunu göreceksin. Bu karılarınsa, ne kendilerine ne de başkalarına yararları var.



MAX VOLO; David'in, kendi yanından ayrılışını filozofça karşıladı. Çocuğa içerlemedi bile. Birkaç gün sonra yanına gelip esrarengiz bir tavırla:

— Şahane bir şey getirdim, diye mırıldandı.

— Nedir o?

— Zil.

— Ne zili?

— Bu zili gömleğinin altına sokabilirsin. Para topladığın vakit dirseğinle bu zili çalar, sivil polisleri aldatır, parayı sen cebine atarsın.

— Ben öyle bir şey istemiyorum.

— Dinle! Bu zili almak için elli dolar verdim. Yetmiş beş verirsen, senin olur. Bu zil sayesinde ayda 500 dolar kazanabilirsin.

— Hayır, istemem.

— Okey. Çok tehlikeli olduğunu sanıyorsun. Burasını denetleyen sivil polisi tanıyorum. Ona haftada yirmi dolar verirsen, görmezlikten gelir.

İyice sinirlenen David:

— Defol buradan, Max! diye patladı.

— Pekâlâ, ama bunu beğeneceğini sanıyorum, diyen Max; çocuğun şaşkın bakışları önüne Nora'nın bir fotoğrafını dikti. Genç kız çıplaktı. Gülümseyordu.

Max:

Yalnızca iki dolar, diye mırıldandı.

O anda David'in aklından üç şey geçti: «Bu herifi dövebilirim.» «Bu resim benim olsun isterdim.» «Nora tatlı kız.» Fakat hiç bir şey söylemeyince, Volo içini çekerek oradan uzaklaştı.

David, Nora'yı sık sık görüyordu ama, Kömür

Madeninde değil. Ona müşteri beklerken, parkta gezinirken rastlıyordu. Bazen de gelip Hurricane'e biniyordu. Genç kız korkmasına, her zaman bembeyaz bir yüzle aşağı inmesine rağmen, binmekten de vazgeçmiyordu. David'in önünde arabadan indiğinde ona gülümser, sonra genç bir adamın kolunda Kömür Madenine doğru uzaklaşırdı.

Bazen de arabaya tek başına biner, yol boyunca tir tir titrerdi.

David bir gün:

— Mademki korkuyorsun, ne diye binmekte direniyorsun? diye sordu.

— Hoşuma gidiyor.

— Bir daha binmek ister miydin?

— Seninle mi? Pek tabii.

David, belindeki kutuyu bir arkadaşına verip kızla arabaya bindi. Birbirlerine sokularak yüksekte, parkı, dolandırıcıları, Kömür Madenindeki randevu evini, sivil polisleri, hırsızları seyrettiler. David onu öpmeye ya da elini elbisesinin altına sokmaya çalışmadı. İndiklerinde Nora:

— Sen Lunapark'ın en tatlı çocuğusun, dedi.

Ondan sonra sık sık Hurricane'e gelip, David'le sohbet etmeyi alışkanlık edindi. Bir gün:

— İstersen yine Kömür Madenine gelebilirsin, dedi. Artık büyüdü. Orada neler döndüğünü biliyorsun ve uzak durmayı tercih ediyorsun. Haklısın. Ama gelmek istersen, iyi vakit geçiririz. Sadece öpüşüp koklaşırız. Max ve Betty gibi davranmayız.

David gitmedi. Fakat kızı sık sık sandviç yiyip bira içmeye götürmekten geri kalmıyordu.

Bir gece yiyecek yerken:

— Max bana bir resmini gösterdi, dedi.

— Yani?

— Evet, çıplak olanını.

— Çok zayıfım, değil mi?

— Çok tatlı bir kızsın.

— Tabîî, öyleyimdir. Ancak, bazen şansım kötü gider. Şu günlerde iyiyim. Bir beyefendi benimle evlenmek istiyor. Fakat Polonyalı. Bense, bir Polonyalıyla evlenmem. Karılarını öldüresiye dövüyorlarmış.

Bir gece Mister Stone, David'i Nora'yla konuşurken gördü. Küçük fahişe gittikten sonra:

— Onun kim olduğunu biliyorsun her halde, dedi.

— Evet.

— Max Volo'nun Kömür Madeninde çalıştırdığı kızlardan biri olduğunu da biliyorsundur. Onları her isteyene kir alıyor. Sen de oraya mı gidiyorsun yoksa?

David karşılık vermeyince, orta yaşlı adam:

— Bu konuda bilgin var mı, evlât? diye sordu.

— Oh, evet var.

— Pekâlâ, bunları da biliyor musun? dedikten sonra on dakika içinde, İhtiyar Daniel'in birbuçuk saatta anlattıklarından çok daha fazlasını açıkladı, Mister Stone. Fahişelerin taşıdıklarını hastalıklardan birine yakalandığında, geleceğinin ne olacağını izah ederken müzik, Faust'un valsini çalıyordu.

Duydukları, David'i şaşkına çevirmişti. Mister Stone'un söylediklerinin çoğunu kendisi de tahmin etmişti, ama o güne kadar emin değildi. Şimdiyse, aklı iyice karışmıştı. Cinsiyetin, İhtiyar Daniel'in söylediği gibi temiz, kutsal bir şey olduğuna inanmak istiyordu. Ama Kömür Madeninde gördüklerinden ve Nora'nın işaret ettiklerinden, cinsiyetin vahşî, pis bir şey olduğunu da çıkarıyordu. David, hayatı boyunca bu iki tez arasında kalmaktan kendini kurtaramadı. Tıpkı dünyada yaşayan bütün erkekler gibi...

ÇOCUĞUN dürüstlüğünü değerlendirmek isteyen Mister Stone, ona paranın üstünü kendine ayırmanın bütün inceliklerini öğretti.

— Bazı kimseler talk pudrası kullanırlar, dedi. Ama ben süngertaşını tercih ediyorum. Masama elini sür. Cam gibi değil mi? Şimdi bak!

Sol elinin orta parmağıyla, Mister Stone cilâlı masanın üzerindeki bir madenî parayı itti. Para kayıp, müşterinin göremeyeceği bir köşeye gitti.

— İşte, süngertaşının avantajı, dedi.

— Talk pudrası da aynı işi görmez mi?

— Evet, ama biz gölün kıyısındayız. Nem, pudranın yapışmasına yol açar. Onun yerine süngertaşı kullan. Bir de şunu unutma: Müşteri bir el, bir ses ve gözlerden ibarettir. Parayı masana bırakıyor, bu elidir. «İki bilet» diyor. Bu sesidir. Ama en önemli yeri gözleridir. Konuşur konuşmaz biletleri çıkarıp, alması için uzanması gereken bir noktaya bırak. Uzanırken gözlerini bilete diker, işte sen o zaman paranın üstünü göremeyeceği bir yere kaydır.

Çok dikkatli olmalısın, diye devam etti, Mister Stone. Müşterinin ne vakit gideceğini tahmin etmelisin. Tek bir hareket yaparsan, paranın üstünü hatırlar. Ondan önce davran. Ama işini saniyede bitirmelisin. Müşterinin durakladığını görürsen, paranın bir bölümünü ona doğru uzat, kendine saklamak istediğini şuraya kaydır. İşte bak!

Yaşlı adam çevik, usta hareketlerle, David'e nasıl çalışması gerektiğini gösterdi.

Çocuk:

— Çok çabuk çalışıyorsunuz, dedi.

— Evet; bazı kimseler, benim sol elimi kullanmamı beğenmiyorlar.

— Nedenini anlıyorum. Paranın üstünü, arkadaki müşterinin önüne koyuyorsunuz. O görüp birincisini uyarabilir.

— Bunun da çaresini buldum. Şu levhayı görüyor musun?

Mister Stone'un masası önünde, parkın her yerinde bulunan: «PARANIN ÜSTÜNÜ SAYINIZ!» levhası asılmıştı. Ama onun yanına sadece, «LÜTFEN» kelimesi bulunan başka bir levha da yerleştirilmişti. Mister Stone, bu ikinci levhayı o kadar iyi yerleştirmişti ki, bilet almak için bekleyenlerin, hasıraltı edilen parayı görmeleri imkânsız hale gelmişti.

David:

— Ama bu levha insanların yüzlerini kapatıyor. Onları nasıl görebiliyorsunuz? diye sordu.

— Ah, bu işe atılırsan, insanların yüzlerine hiç bir zaman bakmaman gerektiğini öğrenirsin! Müşterinin sadece el, ses ve gözlerden ibaret olduğunu söylediğimi hatırlamıyor musun? Herkes, senin için aynı. Kimi aldatıp, kimi aldatamayacağını sakın anlamaya çalışma. Bütün insanları kafese koyabilirsin.

— Ya kadınları?

— Onlar da insan değil mi?



SONUNDA David'in, Mister Stone'un yerine oturtulup, öğrendiklerini uygulamasına izin verildiği gün gelip çattı. Ama ilk gün çok heyecanlandığından başarılı olamadı. Kısa sürede, önünde paralarının üstünü isteyen bir dolu insan toplanmıştı. Sonuçta çocuk cebinden epey para vermek zorunda kaldı.

Mister Stone:

— Bir günde usta olmayı bekleyemezsin, dedi gülerek. Sabahları erken gelip masamda alıştırma yap. Ve şunu unutma: Hiç bir zaman müşterinin yü-

züne bakmayacaksın. O serserilere acıdığın için açık verdin.

Bundan sonra Mister Stone, David'e bilet satma fırsatını verdi. Zamanla çocuk bu pis işte epey deney kazanmış oldu. Bir sabah, bundan böyle Lunapark'ın en kârlı işlerinden biri olan Kömür Madeninin kasasında oturacağını öğrenerek hayretler içinde kaldı. Oraya geçince, «LÜTFEN PARANIN ÜSTÜNÜ SAYINIZ» levhasını astı, masasını süngertaşıyla parlattı. Zamanla müşterilerinin yüzüne bakmamayı, eksik para aldıklarını ileri sürenlerin karşısında kızarıp bozarmamayı öğrendi ve cebine haftada en azından 50 dolar atmaya başladı.

Son gece, Mister Stone hayranlıkla:

— Bu yaz epey marifet öğrendin, dedi. En önemlisi de, Max Volo gibi kimselerle arkadaşlık etmenin iyi bir şey olmadığını anladın!

Soğuk bir eylül akşamıydı. Lunapark'ın ışıkları o yaz için son defa söndürüldü. David içtenlikle:

— Bana çok iyi davrandınız, dedi.

— Gelecek yaz yine görüşürüz evlât. Zeki bir çocuksun. Aynı zamanda dürüst!

Yaşlı adam elini sallayıp karanlıkta kayboldu. David, Mister Stone'un nerede oturduğunu bilmiyordu. Philadelphia'nın yakınlarında bir yerde evi olduğunu sanıyordu. Kışları çalışmıyor, dinlenmek için Florida'ya gidiyordu.

Mister Stone'u düşünürken, yanında yumuşak bir ses duydu.

— Merhaba!

Nora'ydı bu.

— Seni merak ediyordum, dedi. David.

— Beni merak etmen için neden yok.

— Şimdi ne yapacaksın?

— Beni Florida'ya götürmek isteyen bir adam

var.

David, hayal kırıklığını belli eden bir sesle:

— Evleniyor musun? diye sordu.

— Oh, hayır. Adam ellisinde. Bu işi ayarlaması için Max'la konuştu.

— Gidecek misin?

— Her halde.

Nora ince mantosuna sarıldı. Çocuk söyleyecek bir şey bulamadı. Kızın evlenmeyeceğine memnundu. Öte yandan, ellilik bir adamla Florida'ya gitmesi onu üzmüştü. Aynı zamanda, kışı güneyde geçireceğine de seviniyordu.

— Ne söyleyeceğimi bilemiyorum, dedi.

— Bir şey söyleme. Neler düşündüğünü biliyorum.

O zaman David çok saçma bir şey söyledi.

Üzerindeki mantodan başka şeyin yok, değil mi?

— Evet.

— Öyleyse al.

Ne yaptığını bilmeden, çıkarıp ona elli dolar verdi. Kız parayı itti.

— Florida'ya gidersem, adam bana istediğim bütün elbiseleri alacak.

— Olsun. Mantoyu da kendin alırsın.

Parayı zorla, kızın yırtık cebine soktu. Nora koluna yapıştı.

— Oh, yavrum benim, bir süre şurada sessizce duralım; ne olur, diye mırıldandı.

Vücudunu çocuğunkine yapıştırmıştı.

— Hoşuna gidiyor mu? diye sordu.

David karşılık vermedi.

Bir süre sonra Nora onu itip:

— İlk karşılaştığımızda bir kız arkadaşın olduğunu söylemiştin, dedi. Ona git ve iyi davran. Onu öp, okşa. Gelecek yıl epey büyümüş olacaksın, Dave. O zaman birlikte güzel vakit geçiririz.

Sonra, David'i son bir defa öptü ve karanlıkta

kayboldu. Çocuk onun arkasından uzun süre baktı. Nora, küçük adamın hayatında tanıyacağı adsız kimselerin ilkiydi. Kızın ailesi yoktu, nereye gittiğini, ne yaptığını merak edecek kimsesi de bulunmuyordu. Ucuz odalarda kalıyordu. Kışın bazen hastalandığında bu odalarda tek başına, kirli çarşaflar arasında günlerce yatardı. Nora bir hiçti, ulusu yoktu. Fransız, Polonyalı ya da İtalyan değildi... Amerikalı adlarını pek iyi söyleyemeyen bir ulustan geliyordu. David onun gerçek adını, nerede oturduğunu bilmiyordu. İstese de ona mektup yazamazdı. Fakat bu garip, adsız kız, David'in ilgi duyduğu ilk kadındı.

Lunapark'ta geçirdiği bu ilk yaz süresince çocuk; dolandırıcı, serseri, ahlâksız olabilirdi, her türlü fırsat karşısına çıkmıştı. Ama, yakaladığı her fırsatta vicdanı böyle pis işlere karışmasına engel olmuştu.

Aynı zamanda, çocuğun kötü yola sapmasını önleyen; «Haydi Harper, dayan! uğraş!» diyen bir ses vardı. Bu sesi her zaman duyar gibi olurdu. Ama bu, ne teyzesinin ne İhtiyar Daniel'in ne de bir rahibindi. David'i her bakımdan etkileyen Bobby Creighton'un sesiydi.

Bobby Creighton, Doylestown'a birkaç yıl önce gelmişti. Kısa boylu, şişmanca, zeki gözlü bir adamdı. David'in o güne kadar tanıdığı öğretmenlerden hiç birine benzemezdi. Çocuk daha ilkokulda okurken, Bobby Creighton basketbol takımının antrenörü olmuştu. Bobby, David'i oynarken görmüş ve çok beğenmişti. Çocuğa gülümseyerek:

— Bir gün gelip, saldırı hattında kendini denemek ister misin? diye sormuştu.

David yutkunarak, çok hoşuna gideceğini söylemiş, o gece de heyecandan hiç uyuyamamıştı.

Üç gün sonra, Bobby İlkokula uğramış ve David'e:

— Bugün akşam üstü gelebilir misin? diye sormuştu.

David derslerden sonra eve gitmeyip okulda oynamış, tahtaları silmiş, ertesi günün matematiğini yapmış, sıraların tozunu almıştı. Sonunda yapacak bir şeyi kalmayınca ağır ağır spor salonunun yolunu tutmuştu.

Bobby kolunu çocuğun omuzlarına atarak, ötekilerine:

— Bu, David Harper'dir, demişti. Onu tanıyor-sunuz. Kısa boyludur, tıpkı Hatboro takımının saldı-
rı elemanları gibi. David'i buraya ben çağırdım.

Genç çocuk, uzun boylu basketbol oyuncularını başıyla selâmladıktan sonra soyunma odasına geçti. Formayı giyip döniince, Bobby onun kuvvetli bacaklarıyla uzun kollarını inceledi ve:

— Haydi, saldırı hattına geç! dedi.

— Hemen mi?

— Tabii.

Alıştırma başladı. David'e göre fazla ağırdı. Yoruldu. Bobby onu yanına çağırıp:

— Neden bu kadar sinirlisin, çocuğum? diye sordu.

— Zamanla alışırım.

— Tabii ki alışacaksın. Gulick'e bak. Yerini boş bırakıp, sonra nasıl aniden dalıyor. Sen de yapabilir misin aynı şeyi?

— Elbette.

David yeniden antrenmana girdi. Geri çekilip yerini boşalttı. Bir anda topu kapınca, iki adımda potanın önüne geldi ve kolu kaldırarak yükseldi. Aynı anda Bobby'nin sesini duydu:

— Haydi, Harper!

Çocuk o sayıyı yaptığı gibi, o gün üç defa daha topu potaya attı.

Gulick ve öbür büyük çocuklar soyunma odasında David'e:

— Çok iyisin, dediler.

Ama onu asıl sevindiren, hiç unutamadığı Bobby'nin sözleri oldu:

— Çalış, antrenman yap, çalış! Seni bekleyeceğim.

David'in namuslu, temiz bir genç olarak yetişmesinin başlıca nedeni basketboldu. Okul sporları hakkında birçok boş sözler söylenmektedir. *Bedeni geliştirir, karakteri kuvvetlendirir, arkadaşlık* gibi. Ama sporun sağladığı en önemli yarardan söz edilmez: Çocukların toplumda iyi bir ortam elde etmelerini sağlar spor. Özellikle spora atılmazsa, kolay kolay topluma karışamayacak, alt tabakadan gelen çocukların kurtarıcısıdır spor. Eski, biçimsiz elbiseler giyen, babaları ayyaş olan, anneleri köşelerde müşteri bekleyen çocuklar, spor sayesinde kendilerine güven kazanırlar, önemli kişi haline gelirler, zafer sevincini tadarlar. Bazılarıysa, bu zafer sevincinden o kadar hoşlanırlar ki, hayatları boyunca serseri yataklarından uzak kalmaya karar verirler.

Doylestown okulunun basketbole büyük önem vermesi, David'e yaramıştı. Çok daha büyük okulların takımlarına karşı oynayıp, şampiyonluk kazanmak, artık olağan haline gelmişti. David uzun süre bu şampiyon takımda oynayacağını biliyordu. Ona bu fikri ilk aşıl原因, dişsiz Tom olmuştu. Tom, düşkünlerevinin ahırında direğe bir sepet asmıştı. Kamyon şoförü, eski bir basketbol topu getirmişti. Çocuk orada kendi kendine çalışırdı.

Ama onu asıl yetiştiren, Bobby Creighton olmuştu. Şişman antrenör çocukların psikolojisinden çok iyi anlardı. David, Bobby'nin spor anılarını dinlemeye bayılırdı. Özellikle Dedham - Swarthmore takımları arasındaki maçı defalarca duymuştu. Bobby sık sık çocukları toplar bu maçı anlatırdı.

— O gün antrenör bana, «Sen bugün arkada oynayacak, ama fırsat buldukça öne kaçıp sayı

yapacaksın» demişti. Antrenörürünüzün sözünü yerine getirdim ve yarım saatta altı sayı kaydettim. Ama Swarthmore hâlâ iki sayı ilerdeydi. Son dakikada uzaktan topu kaptım. Tam ileri atılmaya hazırlanırken hakemin düdüğünü çalmak üzere olduğunu fark ettim. Maç bitiyordu. Bunun üzerine uzaktan bütün hızımla topu fırlattım. Sayı olmuştu. 41-41. İlk uzatmada Swarthmore yine öne geçti. Bunun üzerine yine uzaktan şansımı denedim ve başardım. Maç bir daha uzatılmıştı. Bu defa üç sayı yaptım ve kazanan biz olduk.

Doylestown'da bu maç bir efsane haline gelmişti. Berber Moerman, dükkânına bu maçla ilgili, o zamanın gazetelerinde çıkan iki kupürü bulup asmıştı. Bir tanesinde «Dedham takımının mucize adamı, Swarthmore'u yıldı,» diyordu. Bobby saçlarını Moerman'da kestirir ve orada toplananlara maçı anlatır dururdu.

David'in Lunapark'ta geçirdiği ilk yazdan sonra, Bobby berber dükkânında o yıl David Harper'le Harry Moomaugh'ı deneyeceğini söyledi.

— Herper'in baskete karşı korkunç bir tutkusuna var, Moomaugh ise iriyarı, sert bir genç. İkisinin birden takımımızı şampiyonluğa yükselteceğine inanıyorum, demişti.

Bobby Creighton'un takımına güvendiği, şampiyonluk vaat ettiği haberi hemen yayıldı. İşte o zaman David, sporda tanınmanın tatlı zevkini duymaya başladı. Polis gibi önemli kişiler onu durdurup basketbol üzerine sohbet ediyor, rakip oyuncularla ilgili ipuçları veriyorlardı. Bir gün basketbol takımında oynamayı hayal eden ilk sınıflardaki çocuklar da David'i taklit etmeye başladılar. Böylece David hayatından ilk kez önemli bir kişi olduğunu duydu. O da bir topluma, bir çevreye aitti artık. İşte bu ait olma duygusu, onun Max Volo'ya sırtını çevirip kendini büsbütün kurtarmasına yardım etti. Ha-

pise gitmek, tabii ki kötüydü. David, yakalandıkları vakit, kasiyerlerin gözlerinde beliren korkuyu çok görmüştü. Ama çocuğu asıl dehşete düşüren, hapse girerse arkadaşlarına, takımına, okuluna süreceği lekeydi. Onu aralarına kabul eden bir grubu küçültmeye, utandırmaya hakkı yoktu.

Bobby Creighton, David'i çok iyi anlıyordu. Oyuncularına verdiği taktiğe göre, rakipleri kolayca bozulan tipten olunca, bütün paslar David'e aktarılırdı. Ama rakipler sert ve kuvvetli olunca, herkes Harry Moomaugh'a kaçırmaya bakardı. Harry korkusuzdu, tehlike ve sertlik karşısında yılmazdı. Böylece rakip takımın savunma oyuncuları yorulup, beş faulle alan dışı edildikten sonra, hâlâ dinamik ve taze olan David kendini göstermeye başlar, sayıları sıralardı.

David, antrenörünün bu taktiğinden hoşnuttu. Bobby Creighton'un, kendisini sevdiğini bilirdi. Takımda korkusuz, mücadeleci oyuncunun Harry Moomaugh olduğunu da kabul ediyordu. Harry de anlayışlı bir çocuktur. Böylece, takımın iki as oyuncusu arasında eskisinden de sıkı, daha içten bir dostluk kurulmuştu. Takım başka şehirlere gittiğinde iki çocuk hep birlikte kalırlar, birlikte gezerlerdi.

Rakip şehirde dolaştıklarında da herkes onlara bakardı. Şöyle bağırانlar da olurdu:

— O uzun boylu adam Moomaugh'tır. Nnaahh! Ve işte ayakta uyuyan da Harper! Nnaahh!

İşte iki çocuk için en güzel an buydu. Kendilerini rakipleri arasında bulmak, kendileriyle alay edildiğini duymak! Ama o gece spor salonunda birkaç sayı yaptıktan sonra alkışlayacaklarını bilmek! Böyle anlarda Harry'yle birlikte olmaktan hoşlanırdı, David. Çünkü arkadaşının, içinden küfür ettiğini, «Bekleyin, aptallar! Maç saatını bekleyin ve görün» diye söylendiğini bilirdi.

Fakat kendi şehirlerinde yaptıkları maçlar da-

ha da heyecanlı, daha da büyüleyici olurdu. Doylestown halkının, takımlarına karşı duyduğu gurur ve hayranlık görülecek şeydi! Onların cesaret veren sesleri, her zaman David'in kulaklarından çınlardı. Böyle anlarda çocuk o kadar kendinden geçerdi ki, imkânsız gibi görünen sayıları toplamaya başlardı.

David'in Lunapark'ta geçirdiği ikinci yaz, birincisinden daha da heyecanlı oldu. Çünkü önemli bir kasiyer olarak ün saldı. Tıraş olmaya da başlamıştı. Üstelik as bir basketbol oyuncusu olduğu orada da duyulduğu için başını gururla, dik tutmasını öğrenmişti.

Kısa bir süre sonra, paranın üstünü hasıraltı etmekteki ustalığını yeniden kazandı. Ancak basketbolda elde ettiği ahlâk kuralları yüzünden, vicdanı onu arada bir rahatsız ediyordu. Bunu Mister Stone'a söyleyince yaşlı adam:

— Aldırma, dedi. Her işin kendine göre kuralları vardır. Onları kabul etmek zorundasın. Şirket yaptığımıza çalmak adını vermiyor. Senin ve benim, geçimimizi bu köylülerle, aptalların sırtından sağlamamızı bekliyor.

Lunapark'ta, David çok dürüst ve kimsenin etkisinde kalmayan biri olarak tanındı o yaz. Artık bir erkekti. Mister Stone'dan daha uzun boylu olduğunu hoşnutlukla fark etti. Kömür Ocağındaki gizli odaya arada bir gidiyordu ama, Nora daha dönmemişti. Betty:

— Yeni bir kız geldi, dedi bir gün. Onu beğenirsin. Adı Louise.

— Ben Nora'yı görmeye gelmiştim.

— Seni Yerkasie maçımda gördüm. Çok iyiydin.

— Teşekkürler.

David o yıl, artık ihtiyar bir adam olan Albay John Philips Sousa ile tanıştı. Sousa yıllardan beri Lunapark'ta konserler vermeyi âdet edinmişti. Çok seviliyor ve takdir ediliyordu. Alçak gönüllü, sakın

bir adamdı. Gençlerle dost oluyor, büyüklere saygı gösteriyordu. Mister Stone, David'i Albay'ın yemek yediği gazinoya götürüp, onunla tanıştırdı.

— Bu sizin genç hayranlarınızdan biri, dedi.

Albay Sousa başını salladı. Ama, gözleri, gazinonun bir köşesinde duran esmer bir adamla çok güzel bir kadına takılmıştı. David, kadının o yaz Albay Sousa ile birlikte şarkı söyleyecek olan Mary Meigs olduğunu gördü. Yirmi yaşlarında olan Mary Meigs narin, mavi gözlü, soluk kesici bir sarışındı. Yanındaki esmer adam huzursuz görünüyordu, ama şarkıcı kendinden emin bir tavırla başını bir bu yana, bir o yana çeviriyor, dikkati üzerine çekmeye çalışıyordu.

Albay Sousa:

— Klementi, diye seslendi.

Adını duyan genç adam, kızararak döndü ve büyük müzik ustasını selâmladı. Sonra iki genç, Sousa'nın masasına geldiler. Mary Meigs büyük bir zarafetle yürüyordu.

Albay Sousa:

— Miss Mary Meigs, arkadaşım Mister Stone ve onun arkadaşı, Mister Harper, diye tanıştırdı. Bu Baysa, Philadelphia orkestrasının çok değerli bir elemanı olan Mister Klementi'dir. Bu yaz ben izindeyken kendi orkestrasını yönetecek. Lütfen, oturun dostlarım .

Gençler oturduktan sonra:

— Yeni orkestran nasıl, Klim? diye sordu.

— İstedğim bütün elemanları bulamadım. Ne kadar zor olduğunu biliyorsunuz.

— Burası çok zevkli. Ancak Victor Herbert'i özlediğimi söylemeliyim. O varken herkes bana gelip, «Sizi Victor Herbert'den çok daha fazla beğeniyoruz,» derlerdi! Aynı şeyi Victor'a da söylediklerine eminim.

Orkestra şefi böyle derken kıkırdıyordu.

Mister Stone:

— Bu gece ne söyleyeceksiniz, Miss Meigs? diye sordu.

— Ah, Swett Mystery of Life ve Just a Kiss. (Ah, hayatın tatlı esrarı ve Sadece bir öpücük.)

Şarkıcının sesi çok tatlıydı ve David'i çok etkiledi. «Hayatımda böyle mükemmel insanlarla hiç karşılaşmadım,» diye düşündü. «Miss Meigs'in, Mister Kol'a âşık olduğuna bahse girebilirim. İnşallah âşıktır da!»

David aynı zamanda, hayatında ilk defa güzel bir restoranda yemek yiyordu. Yemekten sonra Mister Sousa konsere gitmeleri ve onun özel locasında oturmaları için ısrar etti. David o kadar memnun oldu ki, gözlerini kapatıp dudaklarını ısırды. Bunu gören Sousa, çocuğa:

— Müziği seviyor musun? diye sordu.

— Ben mi? Oh, çok.

— Öyleyse ilk parçayı senin için çalacağım. Hangisini tercih edersin?

Hiç bir parçayı adıyla bilmediği için, David önce afalladı. Sonra Mister Paxson ile parkta geçirdiği günü hatırlayıp;

— Stars and Stripes, (Amerikan bayrağı) dedi.

Sousa güldü.

— Bu parça konserin sonunda çalınacak, dedi. Başka istediğin bir şey yok mu?

Çocuk ne söyleyeceğini şaşırmıştı. Bunu fark eden Mister Stone:

— *Semper Fidelis'e* ne dersin? diye sordu.

David âdeta haykırarak:

— Evet, o işte! Adını hatırlayamamıştım, dedi.

Albay Sousa yine gülümsedi. David, «Mister Stone haklıymış,» diye düşünüyordu. «Ya Max Volo'ya kendimi kaptırmış olsaydım? Ya polis beni yakalasaydı? Şimdi hapiste olurum.»

Bir ara, Miss Meigs'le göz göze geldi. Genç kız gülümseyerek:

— Ne tür müzikten hoşlanıyorsun? diye sordu.

— Her türünden.

— *Carmen*'i beğeniyor musun? Ben çok severim.

David yutkundu. Yine tuzağa düşmüştü. Birden aklına, Daniel'in kitabında gördüğü çingene resmi geldi.

— Evet, diye bağırdı. İspanyol çingenesi üzerine değil mi?

Miss Meigs, çocuğun yüzünü inceledi. Orada gördüğü içten sevinç ve hayranlık hoşuna gitti. Tam konuşmak üzereyken, Albay Sousa ayağa kalktı:

— İkinci bölümde Carmen'den parçalar da var, dedi.

Klementi:

— Büyük bir bandodan Carmen'i dinlemek! diye bağırdı. Şahane.

Gazinodan ayrılırken herkes David'i unutmuştu. Miss Meigs dışında! O, ilgiyle çocuğu inceliyordu. Klementi Kol'un davranışlarına dikkat edip kendi hareketlerini ayarlamaya çalıştığını görünce kendi kendine gülümsedi. Çünkü daha üç yıl önce Klementi kendisine bütün bunları öğretmişti.

Konserin birinciyle ikinci bölümü arasında Mister Stone arkadaşlarını Parkta gezdirdi. David, Mister Stone'un o güzel kızla görünmekten gurur duyduğunu fark etti. Miss Meigs, kendinden emin bir tavırla ve zarif hareketlerle üç erkek arasında yürüyordu. Gelip geçenlerin, «İşte Sousa'nın şarkıcısı,» dediklerini duyması David'in de gururlanmasına yol açtı.

Pek tehlikeli olmayan bazı salıncaklara ve arabalara bindiler. Sonra Venedik benzeri küçük şehrin kanallarında gondolla dolaştılar. Ancak David'in gecesi, Nora tarafından berbat edildi. Çünkü Venedik-

ten çıkar çıkmaz genç kızla karşılaştılar. Çok dar bir elbise giymiş ve ağır makyaj yapmış olan Nora;

— Merhaba, yavrum! diye bağırdı.

Ancak, David'in yanındakileri görünce elini kıp kırmızı dudaklarına götürdü ve:

— Arkadaşlarla olduğunu bilmiyordum, diye ekledi.

David şaşırmıştı. Nora'nın kendisini görmemiş olmasını diliyordu. Fakat sonra, «Ama o arkadaşım,» diye düşündü ve çekine çekine öbürlerine tanıttı. Sonra da:

— Neden bizimle gelmiyorsun? diye sordu.

Nora'nın kabul etmeyeceğini umuyordu, ama o istekle:

— Gelebilir miyim? diye sordu.

Sessizlik oldu. David, Mister Stone'un konuşmasını bekledi; ama yaşlı adam öfkeyle göle dikmişti gözlerini. Sonunda David kızı elinden tutup:

— Tabii ki gelebilirsin, Miss Meigs'in üç kavalyle dolaşması haksızlık. Ha! ha! diye güldü sözde.

Ama, başka hiç kimse gülmedi bu şakasına.

Parkta biraz dolaştıktan sonra, David büyük bir cesaretle, konseri dinlemek üzere, Mister Sousa'nın locasına gelmesini teklif etti kıza. Bu, Mister Stone'u iyice çileden çıkardı. Ancak, konserin sonunda «Amerikan Bayrağı» marşı çalınmaya başladığı vakit Nora, David'e sokulup:

— Tanrım, şu flütlerin sesleri tüylerimin diken diken olmasına sebep oluyor, deyince çocuk onu çağırılmış olduğuna memnun oldu, çünkü kendisi de aynen böyle hissediyordu. O marş çalınırken, dünyada Nora'dan başka hiç kimsenin bu duyguları paylaşamayacağını biliyordu.

David'in sevinci o kadar büyüktü ki, ayrılırken herkesin önünde onu öptü. Ötekiler de ayrıldıktan sonra Mister Stone, David'e öfkeyle:

— Seni aptal, seni, diye bağırdı.

Çevresi kalabalık olmasaydı çocuğu döverdi.

— Seni, büyük müzisyen olan dostlarımla tanıştıyorum; sense, ucuz bir orospuyu bulup her şeyi mahvediyorsun, diye devam etti. Düşkünlerevinde büyüyen bir çocuksun, bilmediğin bir çok şey var, ama artık öğrenme zamanın geldi. Dünyada iki türlü toplum vardır: Max Volo'nun ait olduğuna karışmak istiyorsan, bu senin bileceğin iş. Ama o ser-serileri benim olduğum yerlere getiremezsin!

O gece David, düşkünlerevindeki odasına döndükten sonra bir şiir yazdı. Sousa, Mister Stone, Mister Kol, Nora; hepsi bu şiirde vardılar.

«*Bir menekşenin dibinde*» diye başlıyordu. Yazdığı ilk aşk şiiriydi. Ama aslında bir kız değildi konusu. Bitirdiği vakit şafak sökmüştü.



SONUNDA Albay Sousa'nın tatile çıkıp, Klementi Kol'un kurduğu orkestranın parkta çaldığı gün geldi. Genç adam, Philadelphia orkestrasından aldığı bazı müzisyen arkadaşlarıyla, Kol Senfoni Orkestrası'nı kurmuştu. İlk gece, David konserden sonra senfoni orkestrasının bando kadar güzel olmadığı kanısına vardı. Çaldığı parçaların ıslıkla kolayca çalınmasına imkân yoktu.

Ancak ikinci konserde, David'in Sousa'dan öğrendiği *William Tell Overture* (William Tell Uvertürü) çalınınca, çocuk bu parçanın, senfoni orkestrası tarafından çalındığı vakit insanı etkilediğini kabul etmek zorunda kaldı. Sonra Klementi âsasını kaldırıp halkın alkışlarını susturdu ve yeni bir parçaya başladı. David hayranlıkla dinliyordu. Hayatında bu kadar güzel bir şeyi hiç duymamıştı. Kendi kendine, «Dünyadaki bütün müzik parçalarını

dinlemek isterim, hepsi bu kadar güzelse tabîî,» diye içinden geçirdi.

Her halde öbür dinleyiciler de aynı fikirdeydi, çünkü parça bittiği zaman, genç orkestra şefini ayakta alkışladılar.

David'in yanındaki adam:

— Ne olduğunu biliyor musun, oğlum? Şimdi dinlediğimiz parça, *Tannhauser* adlı eserdendi, dedi.

— Nedir o?

— Bir opera.

— Operanın şarkılı olduğunu sanırdım.

— Öyledir. Aslında gerçek bir opera, bu dinlediğimizden kat kat güzeldir.

— Daha da mı güzel?

David buna inanamıyordu.

Konserden sonra, Klementi Kol'la konuşmak ihtiyacını duyduğundan müzisyenler çıkıncaya kadar oyalandı. Sonunda orkestra şefi, yanında güzel Miss Meigs olduğu halde göründü. David hemen yanına koşarak:

— Özür dilerim, dedi. Sizi Albay Sousa'nın yanında görmüştüm sanırım.

Klementi, zarafetle selâm vererek:

— Tabîî, dedi.

— Çaldığınız parçalar fevkalâdeydi.

— Teşekkür ederim. Yine parkta mı çalışıyorsunuz?

— Evet. Fırsat buldukça da konserlere geliyorum.

— Öyleyse neden salı ya da perşembe günleri provalara gelmiyorsun?

David sevinçten şaşkına dönmüştü. Miss Meigs gülümseyerek:

— Ne tatlı çocuk! dedi.

Salı sabahı, David saat onda prova yapılan yere geldi. Müzisyenler ancak on bir buçukta göründüler. Saat on ikide gelen Kol, David'in sahnenin

uzak bir yerinde durduğunu görünce:

— Oh, hayır! diye bağırdı. Buraya yanıma gel.

David'i yanına oturttu ve prova başladı. O gün, Beethoven'ın Yedinci Senfonisini deniyorlardı. David daha ilk notada bambaşka, sihirli bir dünyada buldu kendini. Bir hafta içinde müzikle iyice içli dışlı olmuştu.

Mister Kol, çocuğun onunla öğle yemeği yemesi için ısrar ederdi. Miss Meigs de aynı istekte bulunurdu. Genç kadın, David'e: «Genç Toscanini» adını takmıştı. Neler konuşmazlardı bu yemekler süresince! Bir gün Kol:

— Yeni yüzyıl başladığında senden pek büyük değildim, David; dedi. O sırada Sen çevresinde yaşayan bir mankene âşık olmuştum. Yeni yüzyılı çılgınca kutlarken haber geldi: Wilde öldü! (Yazar Oscar Wilde) Bu büyük şairi tanıyorduk ve şimdi ölmüştü. Üstelik mahkemeye verilmiş, sürgüne gönderilmiş ve Paris'te ölmüştü. Benim mankenle birlikte cenazeye gittik ve bu büyük sanatçının ölümüne ağladık.

— Sanatçı mı dediniz? Şair mi yani?

— Büyük bir şair. Şiirlerini bilmiyor musun?

— Adını hiç duymadım.

— Diable (Şeytan)! Mektepte size ne öğretiyorlar?

— Sir Walter Scott'u.

— Oh, hayır. Her halde Keats de öğretmiyorlar. Yahut Shelley! Oh, gençleri işte böyle ziyan ediyorlar.

Özel eşyasını karıştırarak yıpranmış bir şiir kitabı çıkardı ve:

— Bunu oku! diye emretti.

Kol, o yaz David'e bir sürü kitap getirdi. «Gençken okumaya başlanmazsa, kitap hastalığına belki de hiç bir zaman yakalanma fırsatı elde edilemez» diye düşünürdü genç orkestra şefi. Okumayı sev-

medikten sonra da, yaşamanın ne değeri vardı? Getirdiği kitaplar garip ve anlaşılması zor şeylerdi. Sözügelili; iki erkek kardeş tarafından yazılan *Renee Mauperin* gibi. Bu kitapta hemen hemen hiç olay yoktu, ama orada okunulanlar uzun süre unutulmazdı.

Kol:

— Öğrenmenin, fikir edinmenin tam zamanı, derdi. Şimdi bunu yapmazsan, ilerde hayatın bomboş, anlamsız kalır.

David'le büyük bir insanmış gibi konuşurdu.

— Immanuel Kant, Beethoven, Rubens, Thomas Jefferson gibi adamları anladığın zaman yaşamaya başlarsın, derdi. Çok vaktin yok, David. Mozart ve Tschaikowsky'yi tanıımıyorsun. Turgeniev ya da Goethe'yi hiç okumadığına bahse girerim. Balzac'ı bile bilmiyorsun, değil mi?

— Balzac, yazar değil mi?

— Balzac tek bir şey değil. O hem mimar, hem müzisyen hem de şairdir. O ve Thomas Hardy... Ama sen Hardy'yi de tanıımıyorsundur.

Bunun üzerine Klementi, David'e; *Jude the Obscure* (Meçhul, anlaşılmayan Jude) adlı kitabı getirdi. David bir zamanlar, Hector olduğunu hayal ederdi. Ama bu kitabı okurken Jude'u yeniden yaşıyordu. Şişman Jude'un düşkünlerevinde oynadığı rolü okurken heyecandan soluğu kesiliyor, ürperiyordu. Bitirdiği vakit, Klementi'ye:

— Bu kitap benim garip duygularla sarsılmama sebep oldu, dedi. Sanki Jude, benmişim gibi etkiledi beni.

— Jude sensin. Sen bir mucizeyle kurtuldun. Anlamıyor musun? Polonya, Rusya hatta Fransa'da doğup bir düşkünlerevinde büyüseydin, ömrün boyunca yalnız başına kalır, hiç bir işe yarayamazdın. Amerika'da her şey..., nasıl anlatayım..., her şey farklıdır.

— Siz Amerikalı mısınız?

Kol başka yana bakıp, uzun bir sessizlikten sonra:

— Sanatçıların vatani yoktur! dedi.



AĞUSTOSTA, Klementi Kol söz verdiği gibi, David'e Balzac'ın romanlarını getirmeye başladı. İlki, genç bir çocuğun okumasına pek elverişli olmayan bir kitaptı. Adı; *İki Evli Kadının Anıları*'ydi. David önce bunun da ucuz aşk romanlarından biri olduğunu sandı ama, okuduktan sonra fikri değişti. Aslında Balzac hiç bir zaman yalın hikâyeler yazmazdı. Romanları sadece serüven, aşk ya da karakter çözümlemesi değildi. O, hayatı olduğu gibi, bütün ayrıntılarıyla aktarıyordu romanlarına. Bu üslupsa, David'i tâ başından etkilemişti.

Klementi'nin verdiği, Balzac'ın ikinci kitabı, David'in o güne kadar okuduğu 'en güzel romandı. Adı: *The Quest of the Absolute* (Aranan Gerçek)'di. Clays adında bir Hollandalının hayatıydı. Clays ömrü boyunca hayatta bir şeyleri boşuna aramış ve bulamamıştı. David bu hikâyeyi okurken şaşkınlıkla: «Balzac benim düşkünlerevimi görmeden bu kitabı nasıl yazmış olabilir?» diye düşünüyordu. Gerçekten, David'in o güne kadar bütün duydukları, düşündükleri o kitapta vardı. Clays, ihtiyar Daniel'e o kadar benziyordu ki, David bazen yaşlı dostunu hâlâ yanındaymış gibi hissediyordu.

Çocuğun, bu kitapta anlayamadığı tek şeyse, Clays'in bazı Hollandalı ressamalara karşı duyduğu hayranlıktı. Clays bu ressamların eserlerinden canlı şeylermiş gibi söz ediyordu. Bu konuyu Klementi'ye açınca, genç orkestra şefi:

— Ünlü tablolardan hiç birini görmedin mi? diye sordu.

— Odamda Rembrandt'ın bir tablosu var.

— Sanırım o kopyadır. Değil mi? Öyleyse, düşündüğüm yere gitmeliyiz.

Bir sabah Klementi, David'le buluşup onu Broad caddesine götürdü. Büyük bir binadan geçerken, genç adam:

— Kışın burada çalışıyorum, dedi.

David Müzik Akademisinin binasına baktı. Afişlerden biri Klementi'ye aitti. Genç adam kemanını çalmak üzereydi bu afişte. Akademiden biraz uzaklaşınca basit görünüşlü, gri taşlı bir binanın önünde durdular. Klementi:

— İşte burası, dedi.

— Neresidir burası?

— Johnson'ın koleksiyonu bu evde duruyor.

Taş bir merdivenden çıkıp karanlık bir hole girdiler. Çok yaşlı bir adam onları görünce yanlarına koştu. Klementi'ye selâm verip, elini sıktı. Başka bir yaşlı adam da ışıkları yaktı. İçerde Johnson koleksiyonunun en önemli eserleri asılı duruyordu.

David'in, hayatında gördüğü ilk gerçek tablo, bir eşeğin üzerine binmiş sarhoş bir adam resmiydi. Deniz kenarında duruyordu adam. Arkasında komik görünüşlü bir gemi vardı. Karşı kıyıda, gökyüzüne doğru ufak kuleler yükseliyordu.

David:

— Oh! Bu, Daniel'in bana tarif ettiği kasabaya benziyor, diye bağırdı. Burası İtalya değil mi?

Klementi yalnızca gülümsedi.

İşte bu karanlık müzede Klementi, David'e Rembrandt, Rubens, Botticelli, Breughel'i ve Hollanda ressamlarını tanıttı.

David:

— En çok hangi tabloyu seviyorsunuz? diye sordu.

— Ziyaretçilerin çoğu, koleksiyonun en değerli eserinin, Van Eyck'in o küçük tablosu olduğunu ile-

ri sürüyorlar. Ben pek sevmiyorum.

— Ben de. Çok küçük.

— En çok beğendiğim, Civelli'nin eseridir.

Klementi böyle diyerek çocuğu üst kata çıkardı. İhtiyar bekçi de gelip ışıkları yaktı. Klementi:

— İşte bu, dedi.

David'in gözleri hayranlıkla açıldı. Bu tabloda, aralarında tuttukları ölü İsa için yas tutan iki ufak melek resmedilmişti. Sahnenin verdiği ıstırap, İsa'nın çarmıha gerilip indirildikten sonraki hali o kadar canlıydı ki, David'in âdeta dili tutuldu, hiç bir şey söyleyemedi. Şahesere sadece bakabiliyordu. Neden sonra:

— Buraya herkes girebiliyor mu? Yoksa sizi tanıdıkları için mi soktular? diye sordu.

— Tabii ki isteyen gelebilir. Bu şaheser, bütün Philadelphia halkına gönderilen bir hediyedir.

David çevresine bakındı. Duvarlarda asılı, Hollanda ressamlarının eserlerini görünce:

— Oh, Clays'ın sözünü ettiği, hayranlık duyduğu ressamlar bunlar, değil mi? diye bağırdı.



MİSTER STONE, hemen hemen iki aydan beri David'le konuşmuyordu. David'in o gece Nora'yı çağırmasını affedemiyordu. Bu yüzden çocuğa selâm bile vermiyordu. Sonunda David: «Aptallık etmişim, gidip özür dilemeliyim,» diye karar verdi.

Delikanlının gelişini gören Mister Stone, konuşmasına fırsat vermeden:

— O gece için üzgünüm, evlât, dedi. Düşkünler-evinde büyüyen bir çocuk, görgü kurallarını nereden bilebilir?

Erkeklerin, her zaman için dünyada iki tip kadın tanıdıklarını ve bunları da birbirleriyle karıştırmadıklarını açıkladı.

Sonra da:

— Para değiştirirken eksik verebilmek için en önemli ipuçlarını bugüne kadar kimseye ğretmedim, dedi. Benle bir iki gün çalışmak ister misin?

Bu sözüyle yaşlı adam, çocuğu ne kadar özlediğini belli etmişti.

Gerçekten de birkaç gün içinde, David'e çok şey öğretti. Bu arada:

— Geçen ay neredeyse gelip bir gün seninle konuşacaktım. O gece, o kk fahişeyi aramıza getirdiğinde seni dövmek istedim. Ancak, gösterdiğin cesareti ve istemediğimiz halde onu davet etmeni takdir ettim. Bunu yapmasaydın, sana olan saygımı kaybederdim.

— Nora'nın benim arkadaşım olduğunu düşünüp öyle hareket etmiştim.

Mister Stone bunu duymazlıktan gelerek.

— Demir gibi sinirlerin var, dedi. Bu yüzden işte de başarılı olabilirsin. Sana şunu söyleyeyim: Para değiştirirken ben haftada en azından iki yüz dolar kr ediyorum!

David kısa zamanda Mister Stone kadar usta laştı. İşine kendini verdiği için Nora'yı unutmayı başarmıştı. Bazen onu parkta dolaşırken görüyordu. Bir defasında kız, David'in oturduğu kasaya yaklaştı ve:

— Soylu arkadaşların benden uzak durmanı mı söylüyorlar? diye sordu. Üzüldüm buna. Bak yavrum, sana hiç bir zaman kötülük etmek istemedim.

David ona bir müşteri muamelesi yapıp, kısaca:

— Değişen bir şey yok, Nora dedi.

Sonra bu tutumundan dolayı utanç duydu.



SANAT, müzik, kitap okuma ve para kazanmakla bütün gün ve gece dolu olduğundan; Sheik

konusu olmasaydı, Mister Stone'a Nora'yı unutma konusunda verdiği sözü tutabilecekti David. Venedik kanallarındaki kasiyer, eski fiş satarken yakalanmıştı. Böylece David, Lunapark'ın ikinci en önemli görevine atandı.

Sheik, kanalda gondolları yolcuların bilebileceği yere götüren geri kafalı bir adamdı. Kuvvetli, iriyarı biriydi. Konuştuğu zaman ancak birkaç sözcük anlaşılabilirdi. Venedik'te çalışanlar, geri zekâlıyı sürekli kontrol etmek zorundaydılar. Çünkü adam, genç kızların gondollara inip binmelerinde yardım etmeye bayılırdı. Ancak onların kollarını sık-tığı, bellerine sarıldığı için, kendisini sürekli olarak köprü'nün alt yanında çalıştırıyorlardı. Adam orada on sekiz yıldan beri bulunuyordu.

David bir gün Sheik'i, balla bademin karıştırıldığı makineyi seyrederken görüp, ona:

— Sana bundan satın alayım mı? diye sordu.

— Hayır, sadece görünüşü hoşuma gidiyor, diye karşılık verdi, dev.

— Öyleyse gel de, içecek bir şey ısmarlayayım sana.

Böğürtlen suyunu içerken, iriyarı adam:

— Seni sevdim, dedi. Bana yukarda iş bulsana... O güzel kızlara hizmet etmek hoşuma gidiyor.

Ama buna imkân yoktu. Ve Sheik aşağıda kaldı. Arada sırada David onunla, kâğıttan yapılmış Venedik şehrinin ortasından akan kanalda geziyordu. Gondol, sessizce, oyuncak peri kızlarını öpen, yine oyuncak köylülerin yerleştirildiği sokakların önünden geçirdi. Mukavvadan bir saray bile yapılmıştı. Sarayın önünde ise oyuncak bir prenses gondollara öpücük yolluyordu. Sheik'in başı, işte bu prenses yüzünden belâya girdi sonunda.

Lunapark'ın pek kalabalık olmadığı bir gün, kanalda herhangi bir arıza bulunup bulunmadığını denetlemek için gezinen birkaç amele, ansızın gon-

dolu durdurdular. Sheik, oyuncak prensese sarılmış, onunla sevişiyordu.

Geri zekâlı adam işten kovulmadı. Yarı deli olduğu doğrudu ama, başka yönleriyle çok güçlü olduğundan, yeri ancak iki adamla doldurulabilirdi. Bu yüzden prensese yalnızca yeni bir elbise aldırarak cezalandırdılar. Ona herkes takılıp durdu. Lunapark'ta çalışanların biri, kendisine bir taş bebek bile getirdi. Sheik gülümseyerek kabul etti.

Ağustos ayı gelmişti. Hava çok sıcak olduğundan, David pek hareketsizdi. Oturduğu yerden, Sheik'in gondollara inip binmesini seyrediyordu. Yine onu seyrettiği bir gün, geri zekâlının işini bırakıp, parlayan gözlerle kendinden yana baktığını ve dudaklarını yaladığını gördü. Hayretle başını çevirince, yeni bir elbise giymiş olan Nora'yla karşılaştı.

— Merhaba! dedi kız.

— Merhaba, Nora.

— Bugün çok sıcak.

— Lunapark müdürlüğü kızların, kasiyerlerin yanında oyalanmalarından hoşlanmıyor.

— Parkta herkes beni tanıyor, aldırmazlar. Ama sen istemiyorsan...

David bunun üzerine:

— Gitme, diye yalvardı.

Uzun bir sessizlik oldu. Sonunda Nora:

— Bu yıl seni pek görmedim, dedi. Yeni elbise mi nasıl buldun?

— Çok güzel. Hurricane'e binmek ister misin?

— Tabî. Korkuyorum ama, yine de hoşuma gidiyor.

Bindikten sonra, kız:

— Anladığıma göre, Mister Stone benimle görüşmeni istemiyor, dedi.

Ama, araba birden hızla ileri atılınca kız, David'e sarıldı ve:

— Oh, Allah'ım! Ne kadar hızlı gidiyor, diye bağırdı.

İndikten sonra, Çocuk:

— Bu kadar korktuğun halde nasıl oluyor da hoşuna gidiyor? diye sordu.

— Oh, kısa ve neşeli bir hayat daha iyidir.

— Kısa mı?

— Evet, kimse sonsuza dek yaşamaz ki!

— Bir hayalet gibi konuşuyorsun.

— Bazen kendimi bir hayalet gibi hissediyorum da... Güneşin sıcaklığı ne güzel. Bense, genellikle üşüyorum...

— Florida'yı beğendin mi?

Büyüdükçe güzelleşen genç kız güldü ve:

— Oh, çok eğlenceli bir yolculuk oldu! dedi. Adamın karısı da geldi. Kadın, bir erkeğin, ellisine geldikten sonra son bir defa çapkınlık yapmasının, onun hakkı olduğunu söylüyordu. Bir gün kadın beni mayoyla gördü ve: «Oh, bir deri bir kemiksin» dedi. Kocasını güldü ve yüzüne karşı: Karım dünyanın en iyi, aynı zamanda en iriyarı kadınıdır. O yüzden, ona böyle görünüyorsun. Çünkü kendisi en azından 100 kilodur dedi. Ah, emin ol, güzel vakit geçirdik.

O ana kadar Nora'yla, kız sanki bir erkekmiş gibi konuşan David, o anda onun bir kadın olduğunu hissetti. Florida'dan söz ediyor, neşeyle gülüyordu genç kız. Bu sırada oturuş tarzını değiştirdi ve bacağının üstü göründü. David, dizlerinin yuvarlaklığını fark etti. Basketbol oyuncularınıninkine hiç benzemiyordu. İşte o an, çocuk ilk defa olarak Nora'yı arzuladı.

Kız da bunu sezmiş olacak ki;

— Geçen yıl Lunapark'ın kapanış gecesinde konuştuklarımızı hatırlıyor musun? diye sordu. Yaz hemen hemen geçti sayılır, David.

Çocuk birden sırrını ele verdi.

— Bir gece seni Kömür Madenine kadar izledim, Nora. Seninle konuşmak, sevişmek istiyordum. Ama bir delikten baktığımda, yanında bir erkek olduğunu gördüm. Yeni kızın üstündeyse, hiç bir şey yoktu, çıplaktı.

— Korktun, değil mi?

— Evet ve bir daha oraya gitmeyeceğim üstüne yemin ettim. Gitmeyeceğim de!

Nora, çocuğa baktı. Bir türlü geçmek bilmeyen kendi öksürüğünü hatırladı. Florida'nın sıcağı bile bu öksürüğü geçirmemişti. Buna rağmen,

— David, dedi. Çıplak gördüğün o yeni kızdan çok daha güzelim ben!

— Ama oraya bir daha gitmemeye yeminliyim.

— Oraya gitmemiz şart değil.

— Oh, saat altı buçuk, gitmeliyim.

Ayağa kalkıp, Venedik'e doğru aceleyle yürümeye başladı. Nora yanındaydı ve elbisesinin altında saklı olan dizleri, gözünün önünden gitmiyordu.

Boğuk bir sesle:

— Belki başka bir yer buluruz, dedi.

O gece Sheik, David'e:

— Sen benim tek dostumsun, dedi. Dostum olduğun için de bir şey göstereceğim.

David'in onunla, Venedik'in alt bölümlerine gitmesi için direndi. Ve ona oyuncak prensesin öpücükler yolladığı sarayın içini gösterdi. Çevresi perdeyle sarılı ufak bir oda! Dışardan akan kanal suyunun ve geçen gondolların çıkardığı sesler duyuluyordu. Dev adam:

— Buradan gözetleyebilirsin, deyip eğildi ve prensesin altına sokuldu.

David de bakınca, dışardan geçen gondolu gördü. İçinde bir çift vardı. Yalnız olduklarını sandıkları için tutkuyla öpüşüyorlardı. David gözlerini başka yana çevirdi. Adam:

— Geceleri burada uyuyorum, ama sen istiyor-
san...

— İstemem, nerden de aklına geldi!

— Güzel kızı gördüm. Sen ve o kız...

— Beni buradan çıkar, diye bağırdı David.

O gece kendini işe veremedi. Gece yarısı olunca rahat bir soluk aldı ve işi bırakıp otobüse binince âdeta ferahladı. Odasına kapanınca da düşüncelere daldı. «Öteki kızıdan daha güzel olduğunu söyledi,» diye içinden geçiriyordu. Birden kendini aldatmanın anlamı olmadığını anladı. «Onunla yatmak istiyorum,» diye düşündü. «Yarın konuşup bir şeyler ayarlarız.»

Ama sabahleyin kararını değiştirdi. «Bugün parka gitmeyeceğim,» diye düşündü. «Mister Stone haklı. Nora bir...» Nora'yı bir daha görmek istemediğine kendini inandırmaya çalıştı. Son otobüs de gidinceye kadar düşkünlerevinde oyalandı. Fakat bir süre sonra koşarak çıkıp şehre giden bir kamyonu bindi.

Parka varınca başveznedar:

— Dün gece sekiz dolar açık verdin. Aklın neredeydi? dedi.

Sheik yanına gelince onu kovdu, David. Hava hâlâ serin olmasına rağmen, terlemeye başlamıştı. Kendini kötü hissediyordu. Bir ara gözünün önüne, kilisede vaazlarını dinlediği rahip geldi. Söyledikleri kulağında çınladı: «Günah sizi kirletti. Bu kiri hiç bir nehrin suyu temizleyemez. Sadece İsa'nın kanı temizler.»

Şimdi gerçek günahın ne olduğunu biliyordu. Eskiden peynir çalmayı günah sanırdı. Ama çalan, hep dişsiz Tom olurdu. Kendisiyse, yalnızca yedi. Fakat Nora ve Sheik'in odaları, günahların en büyüklerinden.

Müdür muavinine:

— Çok kötüyüm, dedi. Eve gidiyorum.

Koşarak kapıya doğru ilerlerken arkasında bir ses duydu:

— Yangın söndürmeye mi gidiyorsun?

Kız, böğürtlen suyu satılan tezgâhın önünde duruyordu. Üzerinde ince, köylü biçimi bir elbise vardı.

Çocuk bütün kararlarını ve rahibin sesini bir anda unuttu.

— Dün gece uyuyamadım, dedi. Odama gidince hep seni düşündüm.

Kız sadece:

— Seninle yatmak isterim, diye karşılık verdi. Kol kola Venedik kanallarına doğru yürüdüler.

Müdür Muavini onu görünce anlayışla gülümsedi:

— İyileştin bakıyorum, dedi.

Nora:

— Hasta mıydın? diye sordu.

— Kendimi pek iyi hissetmiyorum.

Nora birden anladı.

— İlk başta herkes korkar, haklısın, dedi. Oh, ya kız olsaydın?... Korkun daha da çok olurdu. Ama bugünü uzun süre hatırlayacaksın...

Sonra ansızın geriledi:

— Ulu Tanrım, bu da nesi? diye bağırdı.

— Oh, Sheik'tir o.

— Tıpkı bir canavar gibi...

— Odasını bize veriyor.

David o akşam üstü, kızı Venedik sarayının altındaki odaya götürdü. İçeride tahta bir yatak ve prensesi aydınlatan tek bir ampulden başka şey yoktu.

Acemice kızı öpüp:

— Böyle kötü bir yer olduğu için özür dilerim, dedi ve kızın elbisesinin düğmelerini açmaya yelten-di.

Nora yatakta oturup gülümsedi.

— Dave, dedi yumuşak bir sesle. Bir kızı sevdiğin vakit, ona nazik davran. Acele etme. Ona güzel şeyler söyle. Volo'nun yerine gelen o hayvanlar gibi olma.

Çocuğun gür saçlarını okşayarak:

— Erkeklerin kel olması çok kötü, dedi.

David düğmelerle uğraşmaya devam ediyordu.

Nora:

— Dün gece neden uyuyamadın? diye sordu.

Kızın elbisesi açılmış, göğüsleri ortaya çıkmıştı. David dili tutulmuş bir halde, oraya sessizce bakıyordu. Sonra kızı kucaklayıp dudaklarını göğsüne bastırdı:

— Hayalin beni rahatsız ettiği için, dedi. Eski-den yazdığım bir şiiri tekrarlıyordum.

— Bir şiir!

— Evet. Bizim grubumuza katıldığın o gece bir şiir yazmıştım. O zaman senin için yazdığımı bilmiyordum.

— Nasıl bir şeydi?

Çocuk okumaya başladı:

— *Menekşelerin karanlık gölgesinde...*

Okurken, onu aşkı için; daha doğrusu narin, güzel, sıcakkanlı Nora'sı için yazdığını bir daha fark etti. Şiirin, kız üzerindeki tepkisiye çok fazla oldu.

— Düşün bir kez, dedi titreyen bir sesle. Bugüne kadar bana mektup yazan bile olmamıştı.

Sonra çocuğun yüzüne binlerce öpücük konurdu.

— Kötü bir şey yapmadığımızı biliyorum, David. Korkma, yavrum. Bu geceyi hiç unutmayacaksın.

Perdenin öteki yanında kanal suları akmaya devam ediyordu. Sheik, gecesini bu iki âşık için harcayarak nöbet tutuyordu dışardı. Gondolların içinde kızlar, delikanlılar, gebe kadınlar, ihtiyarlar geçi-

yordu. Sheik, saray duvarında yıllar önce açtığı bir delikten onları seyrediyordu. Bugün oradan geçenlerle içinde alay ediyordu. Çünkü onlar perdenin arkasında çırtlıplak yatan o gerçek prensesi görmiyorlardı. Oysa kendisi görüyordu. Perdeye de bir delik açmıştı. Ve hayatında bu kadar güzel başka bir kız gördüğünü hatırlamıyordu.

David'in, Nora'ya karşı duyduğu istek, bir yaz fırtınası gibi ansızın onu sarmış, artık mantığını kullanamayacak hale gelmişti. Yalnız olunca, kendisini aldatıp yerine getiremeyeceği kararlar veriyordu. «Tamam artık,» diye düşünüyordu. «Onu bir daha görmeyeceğim. Mister Stone haklıymış.» Fakat sonra da yaptığını zararsız göstermeye çalışarak: «Ama her şeyin bir başlangıcı vardır,» diye mırıldanıyordu. «Bir çocuğun büyümesi gerek. Denenmedikçe öğrenilmez.»

Nora sevişme tekniklerini bilen bir kızdı. David'i her bakımdan tatmin ediyordu.

Çocuk üç gece üstüste onu Venedik sarayına götürdü. Âşıklar bilmedikleri halde, Sheik onlar için nöbet tutuyordu. Bu yüzden, David'in kendisine ilk gece yaptığı teklifi tekrarlamasını bekliyordu.

Sonunda çocuk gerçekten:

— Kirayı ödersem, şehirde bir odada yatar mısın? diye sordu bir gün.

— Memnuniyetle.



DAVID, Nora'ya:

— Kömür Madenine dönmeni istemiyorum, dedi, sonraki günlerde.

— Ama burada yaşayamam ki.

— Bir yerde bir oda kiralayamaz mısın?

— Neyle?

— Bununla.

David kıza bir deste para uzattı.

— Paranı alamam, David! diye itiraz etti Nora. Aramızdaki ilişki bambaşka.

— Evet ve bambaşka olduğu için Kömür Madenine dönmeni istemiyorum ya.

Kız kışın yaklaştığını, bu yüzden de Max'a bağlı kalması gerektiğini biliyordu. Ama bunu David'e söylemedi.

— Pekâlâ, dedi. Bu gece burada kalacağız.

David işine döndüğü zaman da dışarı çıkıp Max'la konuştu.

— David iyi, temiz bir çocuktur Max, dedi. Bu nedenle, Kömür Madeninden ayrılıyorum. Ama seninle yine görüşürüm.

Böylece, iki gencin arasındaki ilişkiyi Sheik'ten sonra ilk öğrenen, Max oldu.

Park kapandıktan sonra Max, David'in yanına gidip:

— Duyduğuma göre, kızlarımdan birini ayarttın, dedi.

David öfkeyle kızardı. Ama Max buna aldırmayarak:

— İyi bir düşünce bu, yavrum. Ama benim daha da iyi bir teklifim var. Kış gelince onu ne diye bırakacak mışsın? Bir tiyatro işleteceğim. Sen de gelip orada çalış.

David, karşılığının uygunsuzluğunu düşünmeden:

— İmkânsız, okula gideceğim, dedi. Daha on beş yaşındayım.

Max gülerek:

— Okulu bırakmayacak kadar küçüksün ama, kızlarımdan birini kaçıırıyorsun. Ya Mister Stone ne diyecek buna?

— Onun üzerine görev değil. Bak, şu gorili görüyor musun? Biraz daha burada kalırsan onu çağırır, seni dışarı attırırım.

David bu sözüne kendi de şaşırđı ve gülmeye başladı.

Max bu şakaya karşılık vermedi.

— Ama kız sana epey pahalıya mal oluyor, dedi.

— Defol! diye bağırdı David de.

Bu kez şaka etmiyordu.

O gece park kapandıktan sonra, Nora'nın kendisini beklediğı saraya gitti. Kız soyunırken onu seyrediyordu. Çıkardığı elbise ve çamaşırlarını katlayıp bir köşeye koymasını gördü.

— Bir zamanlar düşkünlerevine aldığımız kediye benziyorsun, dedi.

— Oh, benzemediğim bir şey varsa, o da kedir, dedi Nora.

Ama ışığı söndürmek için elini uzatırken tam bir kediye andırıyordu. Sheik, içerdeki odaya sessizlik çökünceye kadar bekledi. Sonra da usulca çıkıp David'in kendisi için şehirde kiraladığı odasına gitti.

Nora'yla bütün geceyi birlikte geçirmek, bir saatlık sevişmeden çok farklıydı. Kız:

— Sanki evliymişiz gibi, diyerek ona sokuluyordu.

Fakat David için evlilikten de farklıydı bu. Çocuk, hayatında kimseyle birlikte aynı yatakta yatmamıştı. Yanındaki vücudun sıcaklığı, saçın kokusu, soluk alışları, alışmadığı şeylerdi.

O gece hemen hemen hiç uyumadı David. O sıcaklığın, o mutluluğun her anını tatmak için uyanık kalmaya uğraşıyordu. Sık sık yanında uyuyan kızı kendine çekiyor, yalnız geçirdiğı geceleri kazanmak istercesine ona sarılıyordu. Yüzünü okşuyor, dizlerini elliyordu. Sonunda sabaha doğru uyuyabildi.

Nora, David için yalnızca cinsel ilişkiyi öğreten bir kız olsaydı, ondan çabuk bıkardı. Ama kız, çocuk için çok daha anlamlıydı. Hayatına girip sevgiyi,

dostluğun sıcaklığını öğreten ilk kişi sayılabilirdi. Bu yüzden Mister Stone ve arkadaşları onu uyarmaya kalktıkları vakit kulaklarını tıkıyor, inatla karşı koyuyordu. Çünkü onlar Nora'yı tanımıyorlardı. Gerçekten de kızın farklı, dürüst bir yanı vardı.

Oysa, Mister Stone:

— Ahlâksız bir kız o, diyordu. Bütün Lunapark sizden söz ediyor. Hayatını mahvedeceksin.

— Kimseyi ilgilendirmez.

— İyi bir çocuk, aptalca hareket ettiği vakit herkes ilgilenir. Kullanılmış fiş satmaya başladığın zamanı hatırla! Sana, attığın adımlara dikkat etmen gerektiğini söylemiştim. Şimdi de aynı şeyi tekrarlıyorum. Yoksa batarsın. Fikrini değiştirmeyecek misin?

— Nora iyi bir kızdır.

— Tabii iyi, tertemiz, saf bir kız, diye alay etti yaşı adam. Bunun ne kadar doğru olduğunu benim kadar sen de biliyorsun. Max Volo'nun öbür kızlarıyla da arkadaşlığın varmış. Çok üzüldüm, evlât.



DAVID'E bu konuda tek destek, beklemediği birisinden geldi. Nora'yla kurduğu ilişkinin ikinci haftasında bir gün, Klementi Kol onu görmeye geldi.

— Mister Stone, seninle konuşmamı istedi. Hayatını ziyan etmek üzere olduğunu sanıyor, dedi.

— Mister Stone yanılıyor.

— Elbette. Çünkü, o hiç âşık olmadı. Ama kızlara ilgi duymayan bir oğlan çocuğu, aslında erkek değil demektir. «Otuz yaşına gelmeyi bekle, o zaman iyi bir kız çıkar karşına,» demenin ne yararı var?

David, uzun boylu Polonyalıya bakıp:

— Alay mı ediyorsunuz, Mister Kol? diye sordu.

— Nasıl alay edebilirim ki?

— Öyleyse bir saniye bekleyin.

Yardımcı çocuğu çağırıp, kendi yerine kasaya bakmasını söyledi ve Mister Kol'un yanına gidip:

— Sizinle konuşmalıyım, dedi.

Birlikte göl kıyısındaki bir banka gidip oturdular. Orkestra şefi:

— Varşova'dayken, oğulları bir fahişe ya da artistle ilişki kurduğunda göz yaşı döken aileler görmüştüm, dedi. Saçma! Sırılsıklam âşık olmayan bir oğlan çocuğu, hayatından çok şey kaybeder. Aşk, kendisine hiç bir şey ifade etmiyorsa, işte o zaman kötüdür.

— Anlamıyorum.

— Sen, sadece sen, aşkının değerini ölçebilecek yetenektesin.

— Nasıl?

— Tek bir deneme biçimi vardır, David. Aşkın seni daha büyük, daha kuvvetli bir insan yapıyor mu? Zekânı, kalbini, bu küçük fahişenin iyiliği için kullanıyor musun? Yoksa sadece bedenen zevk aldığın için mi yanına gidiyorsun? Her zaman bu soruyu kendine sor. Philadelphia ya da Varşova'daki evli aileler bu denemeyi yapacak olsalar, yarısından fazlasının başarısız olduğu ortaya çıkar. Ama aşkın seni güçlendiriyorsa, her şeyini onunla paylaşma arzusunu uyandırıyor, o zaman çok güzel bir şeye sahipsin demektir.

David ve orkestra şefi, gölde dolaşan beyaz yelkenlilere bakıyorlardı. Bir yerden *Faust* operasının müziği duyuluyordu. Çocuk bir süre sonra:

— Çalışmaya başladığımdan bu yana üç yüz dolar artırıp saklamıştım dedi. Neden sakladığımı ben de bilmiyordum. Onları Nora'ya verdim. Birçok şeye ihtiyacı vardı çünkü.

Dudakları titredi.

— Eskiden düşkünleresine yaşlı bir adam gelmişti, Mister Kol, diye devam etti. Çok kötü öksürüyordu. Onu duyduğumda çıldıracağımı sanırdım. O kadar kötü öksürüyordu. Sonra bu adam öldü... Nora'nın da öyle bir öksürüğü var... Bunları söylerken, çocuğun gözleri yaşla dolmuştu.

Klementi Kol biraz bekledikten sonra:

— Bir insan, ruhunu okşayan biriyle ilişki kurunca, başka bir çok sorunla da karşı karşıya kalır. Bu ilişkinin zararı dokunacak mı? İleri gitmeye engel olacak mı? Dostları kızdırıyor mu? Söz gelişi, Mister Stone'un sana kızdığı gibi. Aslında dürüst olan bir ilişki konusunda bu sorulara karşılık vermekten daha zor bir şey yoktur. Bu yüzden, yüzlerce erkek manen ölür. Bir kızı severler; ancak, bu kızın hayatta başarılı olmalarına engel olacağına da inanırlar. İşte o zaman korkunç bir hata işlerler, kızıdan vazgeçerler... Ve elli yaşlarına geldiklerinde belki gerçekten başarılı bir insandırırlar... Ama yapayalnız ve mutsuz!

Son yıllarda, David'le hiç kimse bu kadar mantıklı konuşmamıştı. Bu yüzden çocuk yüzlerce soru sormak istiyor; ancak sesinin titremesinden korkuyordu.

Kol:

— Yaşlıların; sevginin ve gençliğin ne olduğunu unuttuklarına eminim, diye devam etti. Ben bile o soluk kesici anları hatırlayamıyorum. Yaşlı erkeklere önemli görevler, yüksek maaşlar, orkestraların yönetimlerini vermelerinin nedeni de bu! Kaybettiklerimizi kapatmak için...

Orkestra şefi gözlerini göle dikti. Ve David o zaman, asıl avunmaya ihtiyacı olanın, Mister Kol olduğunu anladı. Alçak bir sesle:

— Şu halde aptalın biri olduğuma inanmıyorsunuz, dedi.

— Tabî ki aptalın birisin. Fakat sana Balzac'ı verdikten sonra, hayatın gerçeklerini nasıl inkâr edebilirim?

Gözleri şimdi muzipçe parlıyordu Kol'un. David'in elini tutup:

— Bu küçük kızı sevmeye devam edeceksin, dedi. Ve o, ölecek. O zaman çok üzülecek, göz yaşı döküceksin. Sen de ölmeyi isteyeceksin. Ama buna rağmen bir gün büyüyüp, unutacaksın.

İşte o anda David, Nora'yı ne kadar çok sevdiğini anladı!

— Denver'e gitmesi için onu kandırdım, Mister Kol, dedi. Orası, arazi olarak çok yüksek. Bir iş de bulabilir. Garson olur belki. Gelecek yaz okul bitince, ben de Denver'e giderim.

— Aşırı sorumluluk yüklenmiyor musun?

— Hayır. Belki Colorado'da kalırız. Belki iyileşir.

— Olabilir. Ama bana söz ver, David. Denver'e gitmeden ya da başka bir karar vermeden önce benimle ya da Mister Stone'la konuşacaksın.

— Mister Stone'a kızdığınızı sanıyordum.

— Bazı bakımlardan çok zeki bir adamdır. Ve gerek o, gerekse ben, başının derde girmesini istemiyoruz.

— Merak etmeyin. Başımı derde sokmam.



MEVSİM sonuna yaklaştıkça, David para değiştirirken mümkün olduğu kadar kendi de kâr etmeye çalışıyordu. Nora için para artırmalıydı. Kıza iki yüz dolar daha verince, o:

— Bu kadar paraya ihtiyacım yok, diye itiraz etti. Otobüsle gideceğim. Varır varmaz da iş bulurum.

Ama David dinlemedi. Sheik'in sarayındaki oda-

sını kullanmaya devam ediyorlardı. David, Nora'ya:

— Burası sana göre çok rutubetli, dedi bir gün

— Max'ta daha da kötüydü. Pis ve rutubetli

Hiç olmazsa buradaki su akıp gidiyor.

— Denver kurak ve sıcaktır.

İki genç, birbirlerine gittikçe daha çok bağlanıyorlardı. Artık seks onlar için eskisi kadar önemli değildir. Bazen iki kardeş gibi yan yana yattıkları olurdu.

Bir gece yine öyle yatarken, birden dışardan bir öksürük sesi duyuldu. Öksüren, Sheik'ti. David yattıktan fırlayıp:

— Kim var orada? diye bağırdı.

Kapıyı açınca da koskoca Sheik'le burun buruna geldi.

— Burada ne yapıyorsun? diye bağırdı.

— Hiç.

— Öyleyse defol! diyen David, birden perdede ki deliği gördü. Kanı tepesine fırladı ve aptalın suratına bir yumruk indiriverdi. Adam geri çekilirken:

— Ben bir şey yapmadım, dedi.

Bu arada merakla yanlarına koşan Nora, geri zekâlıyı görünce dehşetle haykırdı, atılıp adamın yüzünü tırmalayarak fırladı gitti. Sheik, şaşırmişti. Dişlerini gıcırdatarak David'e:

— Güzel kıza neden söyledin? diye hışımla sordu. Sonra da saldırdı.

— Çekil, Sheik! diye bağırdı David. Ama kızın, kendisini tırmalamasını sindiremeyen adam, David'i yakalayıp odaya sürükledi.

Küçük adam bacaklarını gerip Sheik'in karnına indirdi. Yere düşen dev:

— Seni öldüreceğim, diye gürledi.

Ve çocuğa yeniden saldırdı. İkisi birden yere düştüler.

O sırada kanaldan geçen bir gondolun içindeki kızlardan biri dehşetle:

— Oraya bakın! diye bağırdı.

Bu arada soluk soluğa kalan aptal, David'in ayağını yakalamıştı. Hâlâ:

— Güzel kıza neden söyledin? diye bağıırıyordu.

Genç atlet, bütün gücünü toplayıp adamın suratına bir yumruk daha indirdi. Sheik'in yüzü kan içinde kalmıştı.

David bir yumruk da midesine indirdi. Sendele-yen Sheik'in ayağı perdeye takılmıştı, yere düştü. Bunu gören oğlan, kapıya doğru atıldı ama, adam onu bileğinden yakalamıştı. Aralarında korkunç bir dövüş başladı. David'in gittikçe kuvveti kesiliyordu. Sheik yüzüne, omuzlarına darbeler indiriyordu. Bu arada dışardan haykırımlar, koşuşmalar duyuluyordu. Sonra bir tabanca patladı.

David:

— Sheik, seni görürlerse... diye söze başladı, ama ağzına yediği korkunç bir yumrukla çevresi karardı.

Tabanca yeniden patladı. Çocuk ona bir tekme atabildi ancak. Geri zekâlı, kanala yuvarlanmıştı. O sırada bir gondol yaklaştı. İçindekiler Sheik'in kan içindeki yüzünü görünce dehşetle bağırmaya başladılar. Sonra kanaldaki işçiler:

— Ayağına ateş edin! diye haykırdılar.

Sheik, Yunan mitolojisindeki canavarlar gibi suların içinden çıkıp adamlara baktı. İşçilerden biri elindeki sopayı aptalın kafasına indirdi. Yaralanan adam, «Aaah,» diye inledi, düştü. Bir an için öldü sandılar. Fakat biraz ötede yeniden suyun üstüne çıktı.

Kanal Müdürü:

— Buraya gel! diye bağırdı.

Sheik bir köpek gibi bu emre uydu.

Müdür:

— Ne yapıyordun? diye sordu.

— Hiiç.

David telâşla:

— İçkiyi fazla kaçırmıştı, dedi.

Sheik de sarhoş olduğunu kabul etti.

— Zarar için on dolar ödeyeceksin, dedi Müdür.

İşçiler geri zekâlıyı işinin başına götürdüler. Olanları seyreden David şaşırılmıştı. Herkes, Sheik'in ne yaptığını ve ne kadar tehlikeli olduğunu biliyordu. Ama kovulursa, onun pis işini kendilerinin yapacaklarının da farkındaydılar. Bu yüzden, anlamamış görünüyorlardı. Demek her işte bir dalavere dönmekteydi.

David ansızın Nora'yı hatırlayıp dışarı fırladı. Onu bira tezgâhının yanında buldu. Kız:

— Oh, yüzün berbat, dedi.

— Kırık, çatlak yok.

— Ona vurmamalıydın.

— Ama bizi gözetlediğini görmedin mi?

— Ah, sen mi söylüyorsun bunu? Sen de Max'ın odasını gözetlememiş miydin?

— O başka. Benim nedenlerim vardı.

Çocuk bir başkasının ona bakmasına tahammülü olmadığını söylemek istiyordu, ama sustu.



NORA, Denver'e gitmeden birkaç gün önce, Klementi Kol genç âşıklar için yemek verdi. Bu yemekte Mary Meigs de hazır bulundu ama, Mister Stone gelmeyi reddetti.

Yemek fevkalâde geçti. Nora da çok iyi hareket etti. David, öğrendiklerini kıza anlatmıştı. O da hepsini yerine getirdi. Kol, yemeğin sonunda, konserin ilk parçası olarak ne dinlemek istediğini sorunca, çocuk:

— *Aida*'nın marşını, diye karşılık verdi.

Bunun üzerine Kol, Nora'ya da sordu. Kız:

— David'in beğendiğini ben de beğenirim, diye karşılık verdi.

Konserde ön sırada oturdular. Kız parçaların arasındaki boş zamanda neşeyle konuşmayı ihmal etmiyordu. Miss Meigs'i çok beğenmişti.

— Oh, Mister Kol'a asılıyor, dedi. Elbisesi de çok güzel ve pahalı. Mister Kol'a âşık mı dersin?

Sonra David'in kolunu sevgiyle okşayarak:

— Böyle kimselerin, beni yemeğe davet edecekleri hiç aklıma gelmezdi, diye mırıldandı.

Konser bitince genç âşıklar sahne arkasına gidip Mister Kol'a teşekkür ettiler. Miss Meigs'i de tebrik ettiler.

Oradan çıktıklarında, Nora:

— Hurricane'e binelim mi? diye sordu.

David:

— İmkânsız. İş başına dönmeliyim, dedi.

Fakat Nora bozulunca, tek başına binmesi için ona para verdi. Kızın bilet alıp arabaya bindiğini gördü. Ona bir öpücük gönderdikten sonra Venedik kanalına doğru koşmaya başladı. Fakat daha birkaç adım atmıştı ki, halkın dehşetle haykırdığını duydu. Aynı anda havaya uçan bir arabanın korkunç sesi ortalıkta yankılandı. David duraklayıp:

— Oh, Tanrım! İnşallah Nora'nınki değildir, diye dua etti.

Yolunu değiştirip, ölüm arabalarının bulunduğu yere doğru koştu. Onun önünden başkaları da koşuyordu. Yetiştğinde ölümlerin üzerlerini örtmüşlerdi bile.

— Aralarında genç bir kız var mı? diye sordu.

— Her türlü vardı, diye karşılık verdi bir adam.

David cesetlere yaklaşıp teker teker baktı. Her zaman olduğu gibi, kurbanlar gençlerdendi. Beş tanesine baktı çocuk. Nora aralarında değildi. Fakat daha ötelere fırlayan cesetler de vardı. O sırada bir

oğlan çocuğunun, başka bir çocuğun başını tuttuğunu gördü.

— Ölmedi, diye bağıırıyordu. Bir doktor bulun, bayım.

— Tek bir genç kız var mıydı?

— Bilmem. Ben orada değildim. Burada çalışıyorum.

David hâlâ cesetlere bakıyordu. Nora yoktu. Tam başka bir cesetin üzerindeki örtüyü çekmek üzereyken Nora'yı gördü. Kız biraz ötede duruyordu.

— David! diye bağırdı. O kadar korktum ki. Tam arkasındaki arabadaydım.

Kalabalıktan kurtulup koştu.

— Oh, her şeyi gördüm. Çok korkunçtu, diye mırıldandı.

O sırada ışıklar söndü. O yaz Hurricane bir daha açılmayacaktı.

David sonunda:

— Nora! dedi. Kalbim durdu sanki... Sadece..., yani sarayda yaptığımız şeyler için değil...

Kelime bulamıyordu. Kızı kendine çekti.

— Seni tanıyıncaya kadar çok yalnızdım, dedi.

Bir süre yanak yanağa kaldılar. Sonra yürüdüler, David işini unutmuştu. Gölün yanında Klementi Kol'le Miss Meigs'e rastladılar. David:

— Nora'nın Hurricane'de olduğunu sanmıştım. Değilmiş. Yani oradaydı ama, arkadaki arabaya binmiş, diye bağırdı.

Otobüs yolculuğu süresince Nora'nın ölmüş olduğunu sandığı anlardaki duygularını ve korkusunu düşündü. O güne kadar hiç öyle bir şey hissetmemişti. Eninde sonunda Nora'nın öleceğini biliyordu. Denver'e gitmesi onu sağlığına kavuşturamazdı. Ama ölümün bu kadar çabuk gelmesini istemiyordu! O gün! O gece! Onu yeniden görmeyeceğini, yumu-

şak vücuduna değemeyeceğini, tatlı sesini duymayacağını düşünmek!

İnsanların, böyle şiddetli tutkularla kıvrandıktan sonra nasıl olup da yetmiş yaşına kadar yaşayabildiklerini merak ediyordu. Fakat çocuğun bilmediği bir şey vardı. İnsan, içindeki ilkbahar ateşleri yavaş yavaş sönüp, yerini küllere bıraktığı için yaşamaya devam edebiliyordu.

Lunapark kapanınca Nora, Denver'e gitti. David hemen yaz sefasını unutup kendini okul hayatına alıştırdı. Bütün dikkatini derslere ve spora verdi yeniden. Lunapark'tan uzaklaştınca ufak bir çocuk oluyordu. Takımı kazanınca zaferin tadını çıkarıyor, kaybedince umutsuzluk ve üzüntü içinde kıvranıyordu. Bobby ona hep aynı anlayışla davranıyordu. David antrenörünün yanında olunca kendini rahat hissedirdi.

Doylestown o yıl da başta güreşiyordu. Bir gece Bobby, David'in omzuna kolunu atarak:

— Yarın gece çok çalışmanı istiyorum, dedi. Oyun başlar başlamaz potaya doğru koş. İlk başlarda üç basket kaydedebilirsen...

Basketbol sevgi ve heyecanı, David'in geçmiş yazı ve eğlencelerini unutmasına yardım etmiş, güçlü bir çocuk haline gelmişti. Max Volo'nun dalavere ve pis numaralarına karşılık; Bobby Creighton, Amerikan toplumunun erdemlerini öğretiyordu. Sözel geliş: «Sizi tekmeleseler bile karşılık vermeyin. Benim takımım temiz oynar,» derdi. Mister Stone'un çocuğa aştıladığı kötümser düşüncelerin aksine; Bobby, Amerikalıların başlıca hareketlerini yöneten iyimserliği duyması için yardım ediyordu. «Kolunuz omzunuzdan kesilmedikçe mücadeleye devam ettiğinizi görmek isterim,» derdi. «Pennsylvania'da herkesin, Doylestown takımının hiç bir zaman mücadeleyi bırakmadığını kabul etmesi en büyük arzumdur.»

Kızlara gelince, Bobby onlara karşı büyük say-

gı duyuyordu. «Bir kızın adını lekeleyen erkek, her türlü kötülüğü de yapabilir,» fikrini savunurdu. Bobby. Antrenör, iyiliğin hüküm sürdüğü, güçlü ve temiz bir dünyanın reklâmını yapıyor, sözleriyle her zaman namus ve ahlâk kavramını öğretiyordu. Ve Doylestown, bu büyük adam sayesinde maçlarının yarısından fazlasını kazanıyordu.

Nora'nın, Denver'den attığı kart gelinceye kadar, David onu hemen hemen büsbütün unutmuştu. Kartı, Doylestown takımının bir zaferinden sonra geldi. Çocuk tam kartı cebine atmak üzereyken, ona yeniden baktı ve oyunu bir anda unuttu. O anda Nora'yla olmak için büyük bir istek duydu. Max'ın teklifini düşündü. «Tiyatromda çalışırsan, Nora'yla yaşamak için bir oda kiralarsın,» demişti. Böyle bir yuvanın hayali gözlerinde canlandı. Nora onu bekleyecek ve birlikte yatağa gireceklerdi. Gözlerini kapatıp kızın sıcak vücudunu düşündü, büyük bir ateş kapladı içini.

Ertesi gün Bobby, o hafta oynayacakları Perkasie takımını durdurmak için parlak bir düşüncesi olduğunu söyledi. David'e:

— Dave, acaba uzun atışlarından birini yapmadan üçe kadar sayabilecek iradeye sahip misin? diye sordu.

— Tabii.

Böyle demesine rağmen, oyun başlayınca çocuk heyecandan topu kaptığı gibi potaya fırlatmaya koyuldu. Time-out'ta, Bobby:

— Tutmayacağın sözleri veriyorsun, yavrum, dedi.

— Heyecanlanıyorum.

— Elbette, herkes heyecanlanır. Fakat gerçek bir sporcu, heyecanını yenmesini öğrenmeli. Söyle, sen bir erkek misin, yoksa hâlâ bir çocuk musun?

David oyunda yarı yarıya erkek olduğunu ta-

nıtladı. Çünkü üçe değil, ikiye kadar saydı topu atmadan önce.

Creighton:

— Şimdi daha iyisin deyince, David:

— Kahrolası savunma oyuncularını o kadar uzun ki... diye söze başladı. Ama antrenörü öfkeyle:

— *Kahrolası* demen için sana kim izin verdi? diye bağırdı. Özür dile! Büyümeye meraklıysan, bunu alanda dene. Savunma oyuncularıyla başa baş mücadele et. Ama küfür savurmakla erkekliğini tanıtlamaya çalışma. Sana yakışmıyor.

David'in hâlâ, kendini çocukmuş gibi hissetmesine yol açan basketbolun başka bir evresi daha vardı. Oyundan sonra David düşkünlerine döndüğünde, Dişsiz Tom penceresini açar, sonucu sorardı. Çocuk yukarı bakıp, kazanmışlarsa başparmağını kaldırırdı. Tom içerdekilere: «Kazandık, kazandık!» diye haber verirdi. Fakat Doylestown takımının kaybettiğini duyunca, Tom üzüntüyle başını eğerek, «Bu gece kaybettik,» diye mırıldanırdı.

Ve David kaçta gelirse gelsin, düşkünlerinin ihtiyaçları kapılarında toplanır, maçın nasıl olduğunu ondan dinlemek için beklerlerdi. Kendi aralarında yaşayan oyuncularıyla gururlanırlardı. Ama David'i en çok, Luther'in yenilgi üzerine söylediği söz etkilerdi. «Her zaman da kazanamazsınız ki!»



ANCAK, David gibi sağlıklı bir çocuk, yaşadığı çift yönlü hayata dayanabilirdi. Daha yaşlı birisiyse, kesinlikle dengesini kaybederdi. Kışları zeki bir öğrenci, iyi bir sporcuydu. Yazlarıysa, profesyonel bir dolandırıcı, bir müzik öğrencisi, genç bir fahişenin sevgilisi olurdu. Ama bu iki türlü hayatın birbirine bütünüyle zıt olduğunu aklından geçirmezdi.

Lunapark'ta çalıştığı üçüncü yazın başında Shakespeare'in sonatlarını içeren bir kitap satın aldı ve hemen hemen otuzunu ezberledi. Bu sonatlar, çocuk için dünyadaki bütün güzellikleri temsil ederdi. David o günlerin tadını çıkarmaya çalışıyor, her şeyden yararlanmaya bakıyordu. Çünkü günün birinde kendisinin de bir kambur, bitmiş bir ihtiyar olacağını biliyordu.

Lunapark Müdürlüğünün, biletleri kaldırıp turnike yöntemini getirmesi bile çocuğu telâşlandırmadı. Artık müşteriler bu turnikelerden geçiyor, paralarını bir deliğe atıyorlardı. Geceleri memurlar, turnikenin her dönüşü için vezneye on şilin ödüyordu.

Mister Stone bunun çaresini buldu. Turnikelerin takıldığı günün akşamı David'e:

— Çok çocuklu bir kadın geldiği vakit «ki çoğu öyledir», turnikeyi açmazsın. Kadın, çocuğundan birinin bir yanlışlık yaptığını sanarak kızar, öteki çocukları iterek sokmaya çalışır, böylece birkaçı birden bir dönüşte geçer, dedi.

Fakat Park Müdürlüğü bu hileyi hemen fark ettiğinden, turnikenin genişliğini ancak bir çocuğun geçebileceği kadar daralttı.

Bu arada Max Volo da duruma bir hal çaresi buldu. David'e bunun ne olduğunu anlatmak için geldi, ama çocuk:

— Defol! diye bağırarak onu kovdu.

Birkaç gün sonra David kendi bölmesinde otururken, küçük bir çocuk gelip ona bir pusula verdi.

— Tommy bunu size gönderdi, dedi.

Pusulada: «Benim yerimi alır mısın? Hastayım. Allahaşkına beni ele verme. Fazla para senin olsun.» yazılıydı. David bu mesajdan bir şey anlamadı. Ama akşam üstü elindeki parayı, turnikenin kaydettiği dönüşlerle karşılaştırdınca, elinde 66 dolar fazla olduğunu gördü. Yemeğe gitmeden bir sandviçle karnı-

nı doyurdu. Saat dokuzda yeniden kontrol etti. Fazlalık, 100 dolara çıkmıştı.

Birden Max Volo yanına geldi.

— İşte yeni yöntemin kötü yanı bu, dedi ve turnikeyi sökmeye koyuldu.

David hayretle:

— Ne yapıyorsun? diye sordu.

— Sen işine devam et, oğlum.

Max sessizce turnikeyi söktü. Cebinden gerçek çarkı çıkardı. Bu çarkta dört sivri uç vardı. Max bu defa turnikeden üç sivri uçlu bir çark söktü.

— Şahane değil mi? dedi. Bu şekilde her gün toplanan paranın yüzde yirmi beşini cebe indiriyoruz. Fazla para senin olabilir.

— İstemiyorum, Max. Ve sen buradan gider gitmez müdüriyete gidip bu durumu bildireceğim.

— Bunu yapamazsın.

— Görürsün.

— Sana söylüyorum, Dave. Yapma!

— Beni korkutamazsın, Max.

— Büyük bir hata işliyorsun.

Ama David kararını vermişti bir kez.

Park Müdüriyeti önce şaşırdı, ama sonra bunun da çaresini buldu. Turnikelere özel kilitler taktırdı.

Bir ay sonra Max Volo, David'e:

— Bana yardım ettiğin için teşekkür ederim, yavrum, dedi. Şimdi kimsenin bozamayacağı bir yöntem buldum.

Max bir mühendisle anlaşmıştı. İkisi bir mıknatıs keşfedip, turnikelere taktılar. Bu mıknatıs sayesinde çark arada bir takılıp turnike dönüşlerini kaydetmiyordu. Max mühendise 200 dolar verdi ve altı turnikeye bu mıknatıslardan taktı. Eskiden bilet satarken haftada 70 dolar aşırabilen memurlar şimdi parayı taşımak için büyük yemek sepetleri kullanmaya başladılar.

Bu defa müdüriyet, mıknatısa karşı dayanıklı

çarklar taktı. Memurlar da araya bir tahta sokarak; turnikenin zayıf kimselerin ikişer ikişer geçebileceği biçimde de açılmasını sağladılar.

İşte böylece memurlarla müdüriyet arasındaki mücadele sürüp gidiyordu. Sivil polisler artırıldılar. Durmadan tedbir alınıyordu ama, boşuna. Bu arada, Max Volo kendisine yararlı bilgi verebilecek herkeşe tonla para ödüyordu.

Mister Stone:

— Bütün işler böyle, dedi bir gün David'e.

— Ama neden, Lunapark Müdüriyeti Max Volo'yu tutuklamıyor?

— Çünkü onun nasıl bir dalaveracı olduğunu biliyorlar. Yani, kötülükte ne derece ileri gideceğini anlıyorlar. Bu yüzden, daha da kötüsüne çatmamak için onu tutuyorlar burada. Dünyada dolandırıcıların bile iyisi ve kötüsü vardır. Allah'tan, Max iyilerindendir.

— Anlamıyorum.

— Zamanla anlarsın.



TEMMUZDA, Nora geri döndü. Geleceğinden haberi olmayan David, onun Kömür Madenine doğru yürüdüğünü görünce hayretler içinde kaldı.

— Nora! diye seslendi.

Kız, çekine çekine durdu. David, onun zayıflamış olduğunu hemen fark etti.

Nora kuru bir sesle:

— Merhaba, David, dedi.

— Beni gördüğüne pek memnun olmuşa benze miyorsun.

— Tabii ki memnun oldum.

Çocuk, onun koluna girdi; ama kız geri çekildi.

— Denver nasıldı? diye sordu genç adam:

— Güzel tabii.

— Sen de güzelleşmişsin.
— Öyle mi?
— Senin için çok para artırdım.
— İstemiyorum, Dave. Denver'de iyi kazandım.
— Ama ben de senin için artırdım.
— İstemiyorum. Orada iyi bir iş buldum ben.
— Garsonluk yaparken iyi bahşiş alıyor muydun?

— Eh, işte...

— Otobüsle mi geldin? Biz bu yıl şampiyonluğu kaybettik. Perkesie takımı oyuncuları çok iriyarıydı.

— Öyle mi? Bana bak, David! İyi bir kıza âşık oldun mu bari? Marcia... O senin kız arkadaşın değil miydi?

— Benim gittiğim okula gelmiyor. New Hope'a gidiyor. Tabii ki, New Hope'tan Doylestown'a arada bir yığınla kız geliyor...

Nora David'e sokularak:

— Peki gel, göle gidelim. Takımının şampiyonluğu kaçırdığına da üzüldüm.

— Oh, Hollandalı bir arkadaşım, «Her zaman, kazanılamayacağını» söylüyor.

— Kartımı aldın mı?

— Evet! Onu defalarca okudum. Nora! Nora, seni o kadar düşündüm ki! Birlikte gidebileceğimiz bir yer...

— Şşt. Bu şekilde konuşma!

— Ama Nora. Hep gözümün önündeydin. Yanımda hissediyordum seni. Denver'e gelip, ihtiyacın olan şeyleri almayı ne kadar isterdim. Haydi gel, hemen saraya gidelim.

— Betty'yle Kömür Madeninde kalıyorum. Bu yüzden hiç bir yere gidemem.

David'in, bu sözün anlamını kavraması uzun sürdü. Sonra:

— Fakat, Nora. Betty senin dostun değil ki. Se-

nin asıl dostun benim, dedi. Neden benden yardım istemedin?

— Yardıma ihtiyacım yok. Sana da yok. Şimdi defol, git!

Kız böyle bağırarak ayağa fırladı ve Kömür Madenine doğru kaçmaya başladı. Arkasından koşan David, kolundan yakalayıp:

— Nora, başın dertteyse Max'a gitme, diye yalvardı. İşte, bunu al!

Bir deste parayı ona vermeye çalıştı.

Kız durdu. Sonra yanaklarından yaşlar süzülmeğe başladı ve:

— Oh, David! diye inledi.

Çocuk kızı şefkatle oradan uzaklaştırıp Venedik kanallarına doğru sürükledi. Ama Nora onu birden iterek:

— Hayır! diye bağırdı.

Yine kaçmaya başlayacağından korkan David, kızı bu defa Hurricane'in bulunduğu yana götürdü. Ağaçların altına gidince:

— Oh, Nora! Seni o kadar arzuladım ki, dedi.

Kız ilk defa olarak David'i hararetle öperek:

— Ben de yavrum, ben de, diye karşılıklıta bulundu.

Bunun üzerine oğlan, kızın elbisesinin düğmelerini açıp sıcak göğüslerini elledi. Ötekiyse gözleri kapalı, öylece duruyordu. Sonunda:

— David, gitmeliyim, dedi ve yine Kömür Madenine doğru yöneldi.

Oraya gelince de gizli kapıdan geçip gözden kayboldu. David'se, şaşkın bir durumda arkasından bakakaldı. Hayatında bu kadar afalladığını hiç hatırlamıyordu.

Şaşkınlığı bir hafta sürdü. Nora onunla konuşmak istemiyordu. İki defa, onu iriyarı, kızıl saçlı bir adamın kolunda gördü. Bir gün de bira tezgâhının yanında yakaladı. Ama konuşacak fırsatı bula-

madan başka bir adam gelip kızı aldı götürdü.

Bu kez, kendi kendisine uzun süre önce verdiği sözü unutarak, Kömür Madenine gitti. Onu Betty karşıladı:

— Bu kızıdan vazgeç yavrum, dedi. Beni dinle! Nora sana göre çok yaşlı. Seninle de ilişkisini sürdürmek istemiyor.

— Ne oldu, Betty? Bana söyleyebilirsin.

— Bir şey olmadı. Nora bir herifle buraya gelmeden önce çekip gitsen iyi olur.

David bu kez, Max'ı görmeye gitti.

— Max, dedi. Üzülüyorum. Nora'nın nesi var? Neden benimle konuşmuyor?

— Böyle kızlar hep aynıdır. Onları tanıyorum. Ama hareketlerini izah edemem, kimse de edemez.

— Nora yine senin için mi çalışıyor?

— Evet. Anladığıma göre geçen haziranda dönmüş. Onu bütün kış görmemiştim. Ama, ona karşı hâlâ istek duyuyorsan, bir gün madene gel.

— Bunu demek istemedim, Max. Nora'yı seviyorum. Ve o benle konuşmuyor bile.

— Orosplar çok garip insanlardır. Temiz, iyi bir gencin arkasından göz yaşı dökerler, onunla evleneceklerini ileri sürerler. Böyle hikâyeleri yüzlerce defa dinledim. Geçen yıl Kömür Madeninden ayrıldığında, Nora da aynı şeyi söyledi. Şimdiyse başka hava alıyor.

Günler geçiyor, David büyük bir üzüntü içinde yaşıyordu. Arada bir Nora'yı uzaktan görüyor, o gece de bir türlü uyuyamıyordu. Kömür Madeninde ne yaptığını düşünüyor, kıskançlıkla kıvranıyordu.

Sousa izine gidince, Klementi Kol, onun yerine geldi. David bir gün orkestra şefine içtenlikle yüreğindeki açtı. Kol, çocuğu dinledikten sonra:

— Bugüne dek kimse kadınları tam anlamamıştır dedi. O kızı unut. Bunun zor olduğunu biliyorum. Onu uzun süre unutamayacağını da biliyorum. Ama

başka şeylerle oyalanman gerek. Görüyorsun, seni istemiyor. Şu sıralarda ne okuyorsun?

Ve David'e; *Eugenie Grandet* adlı kitabı getirdi. Onu okurken, David'in gözleri yaşla doluyordu. Çünkü Eugenie, sanki Nora'nın ta kendisiydi.

Sonunda bir gün Mister Stone'u görmeye gitti. Önce şundan bundan söz ettiler. Yarım saat sonra yaşlı adam:

— Haydi, söyle! Derdin ne? diye sordu.

— O kız... Hani sevmediğiniz...

— Anlatman gerekmez. Onun Denver'de olduğunu sanıyordun ama, ben kendisini Florida'da gördüm. Yanında, hayatımda rastladığım en patırtıcı ve iriyarı bir ayyaş vardı.

— Fakat, anlayamıyorum...

— Basit: Denver'e gidince çalışması gerektiğini anladı. O sırada biri karşısına çıkıp, «Sen çalışmak için yaratılmamışsın,» deyince; Nora da «Ne yapabilirim?» diye sormuştur. İşte o zaman adam: «Florida'ya gel,» teklifinde bulunmuş ve seninki de hemen kabul etmiştir.

— Güçlü bir kız değildir, Mister Stone. Belki de çalışmak ona ağır gelmiştir.

— Evet, onun gibi kızlara iş her zaman ağır gelir. Onlar yalnızca bir tek işi yapabilirler.

— Böyle konuşmayın.

— Allah aşkına sus, David! Sen hiç daha iyi, daha temiz bir kız tanımıyor musun?

David, Mister Stone'un yanından ayrılırken duyguları karmakarışıktı. Mister Stone'un düşüncelerini Klementi Kol'unkilerle bağdaştıramıyordu. Orkestra şefi, «Beğendiğin bir tablo görürsen, başın dönünceye kadar onun önünde dur,» derdi. «Güzelliğe hiç doyum olmaz. Sevdiğin parçaları binlerce defa çal. Nora'yla da durum aynıdır. Hayatına anlam kazandırdığı sürece onu sevmek hakkındır. Çünkü aşk tatmin edici olmasa ve saçmalığa bile dönse, yine

bir yönüyle hayatın en büyük güzelliğidir.»

Oysa Mister Stone tam tersini ileri sürüyordu:

— Onu unut, evlât, diyordu. Seni zehirleyecek.

David hemen Kömür Madenine gitti. Nora'yı buldu. Kız:

— Reddedilmeyi kabul etmiyorsun sanırım, dedi.

— Nora, neden Florida'ya gittin?

— Nereden öğrendin?

— Mister Stone seni görmüş.

— Oh, o iblis, ha!

Mister Stone'a ateş püskürerek:

— Dedikoducunun biri, diye ekledi: Ondan uzak dursan, iyi edersin. Hayatında tek bir kızı öpmediğine bahse girerim. Öpse iyi olur, biraz insana benzerdi.

— Ama neden?... Neden yazmadın bana? Sana para gönderirdim. Her şeyi yapardım, Nora.

— Gel şuradan çıkalım. Betty neredeyse gelir. Yanında da birisini getirebilir.

Tenha bir yere gittiler. Nora:

— Denver'de iş çok ağırdı, dedi. Artık eskisi kadar güçlü değilim. Üç-dört saat ayakta durunca, kesinlikle uzanmam gerekiyor. Restorana sık sık bir adam geliyordu. Tatile gidecekti. Teklif etti. Ben de onunla gittim.

David kıza bakamıyordu. Mister Stone'un, gerçeği olduğu gibi keşfettiğini kabul etmekten utanıyordu. Sanki dünyası bir anda değişmişti. O güne kadar temiz, iyi kadınlarla ilgili olarak kurduğu bütün hayaller yıkılmıştı. Tanıdığı iyi kızları düşündü: Sözgelisi, Miss Meigs'le, Marcia... Acaba onlar nasıldı? Ve David birden, Klementi Kol'un aşk konusunda bütün söylediklerinin, bütün kadınlar için doğru olabileceğini anladı. Yalnız, Miss Meigs'in giyimi, Nora'nınkinden daha şıktı, o kadar! Ya Marcia Paxson? O, Mister Stone gibiydi: Sert, namuslu.

Kimseye de âşık olmuyordu. Çocuk sonunda:

— Nora, sen tanıdığım en iyi, en tatlı insansın. Florida'ya gitmiş olman da umurumda değil, dedi.

Kızı kolları arasına alıp şefkatle ve tutkusuz bir biçimde öptü. Uzun süre sonra:

— Ne olur, git! diye yalvardı kız. Başka bir yerde iş bul. Park sana göre değil, ben de değilim. Sana sadece kötülüğüm dokunur, yavrum.

David eliyle kızın ağzını kapatarak susturmaya çalıştı. O ise, sıcak dudaklarını çocuğun avcuna yapıştırdı.

David ağlamaya başladı. Nora biraz bekledikten sonra:

— Kömür Madenine dönmeliyim, dedi ve David onu durduracak fırsatı bulamadan koşup uzaklaştı.



KAPTAN Sousa'ya her gelişinde; Klementi Kol, David'i de görmeye giderdi. Bir gün David:

— Miss Meigs'e âşık mısınız? diye sordu.

— Tabii. Neden olmasın?

— Merak etmiştim de!

— Neyi merak ettiğini biliyorum. Ama sana karşılık vermeyeceğim, David. Konserlerim başladı-
ğı vakit yeni bir parça dinleyeceksin. Ben besteledim. Programda yazılı olmayan bir şey söyleyeyim; O, Miss Meigs için bestelediğim bir aşk şarkısıdır.

David: «Öyleyse, neden onunla evlenmiyorsunuz?» diye sormak üzereyken sustu. Son haftalarda öğrendikleri, dikkatli olmasını sağlamıştı. Dünyada açıklanmayacak o kadar çok şey vardı ki! Daha çok üstelemeden, kendi yazdığı aşk şiirlerini gösterdi arkadaşına. Müzisyen, bu şiirleri büyük bir ilgiyle inceledikten sonra:

— Güzel, dedi. Yeteneğin var.

Kol, bunu Sousa ve Miss Meigs'e de tekrarladı:

«Bu çocuğun yeteneği var!»

Sousa ve şarkıcı, ondan sonra David'e yeni bir ilgiyle bakmaya başladılar. David bu kişilerin, dünyadaki bütün insanları yetenekli ve yeteneksiz olarak iki bölüme ayırdıklarını sezdi. Bugüne dek kendisi onlar için sadece ilginç bir delikanlıydı. Ama yetenekliyse...

Albay Sousa:

— İlerde belki de bir kitap yazarsın, dedi.

Miss Meigs:

— Yazdı bile, diye bağırdı.

— Hayır. Orkestra tarafından çalınmadıkça; müzik, müzik olmadığı gibi, basılmayan kitaplar da kitap değildir.

Bundan sonra üç sanatçının da David'e karşı tutumları değişti. Albay Sousa, onu yemeğe davet ettiğinde neyi beğeneceğini soruyor; Klementi Kol, onunla konserlerini tartışıyordu. Kol, hemen hemen bir ay sürece çocuğu oyalamayı, sorunlarını unutturmayı başardı.

Ancak Kol, aşk şarkısını çalmakla David'i yeniden tutkuların kucağına attı. Parçanın adı *Fugue*'du. O kadar duygulu, o kadar güzeldi ki, David soluğunun kesildiğini hissetti. İki grup keman birbirleriyle konuşurcasına uzun süre çaldılar. Bu konuşma, âdeta bir tartışma halini aldığında da başka enstrümanlar karıştı. David kendinden geçmiş bir durumda dinledi ve parça bittiği vakit elleri yana düştü. Orkestra şefinin, bu kadar kısa bir parçaya nasıl bu kadar duygu ve tutkuyu sığdırabildiğini aklı almıyordu. Kol, sahneden ayrılırken, Miss Meigs'in onun arkasından koştuğunu gördü David.

— Müziğin de etkisiyle, David o gece Nora'dan başka bir şey düşünemez oldu. Ona karşı duyduğu istek, dayanılmaz hale gelmişti.

ERTESİ gün hava çok sıcaktı. Lunapark sabah-tan beri dolup taşıyordu. David gelir gelmez, akın eden müşterilerle uğraşmaya başladı, ama bu bile Nora'nın hayalini silmeye yeterli değildi. Bir defasında kızı uzaktan görünce, Sheik'e:

— Git, onu çağır! diye emretti.

Fakat Sheik tek başına döndü ve çakılları tek-meleyip üzüntüyle:

— Gelmiyor, dedi.

Öğleden sonra bir ara Betty göründü. David onu selâmladıktan sonra:

— Bugün her halde çok işiniz var, dedi.

— Öyle oldu. Seni artık pek görmüyoruz.

— Nedenini biliyorsun.

— Evet ve Nora'nın aptallık ettiğini sanıyorum. Haydi gel, birlikte aşağı inip Nora'yla konuşalım.

— Yapar mısın bunu?

— Tabî. Alt tarafı, benim hemşehrimsin sen.

— Yirmi dakika sonra çıkabilirim.

— Güzel. Nora seninle ilgili çok şey anlattı, David. Ona iyi davranıyorsun. Max'da bana karşı iyi. Oysa bütün erkekler öyle değil. Bir erkeğin, kızlara karşı davranışlarından nasıl bir insan olduğu anlaşılır. Zengin olması, para harcaması şart değil.

Ama David'in yerini alacak olan memur gelip de aşağı indiklerinde, orada sadece yeni kızın bulunduğunu gördüler. Betty:

— Nora neredeyse gelir, dedi. Burası parkın en serin yeri.

Sonra öteki kıza bir şeyler fısıldadı, o da çıkıp gitti. David, kızın Nora'yı bekleyip, yanında bir erkekle gelirse ona haber vereceğini anladı.

Betty:

— Şimdi de sen, Nora gelince diret, dedi. Bu yaz birlikte iyi vakit geçirmemeniz için bir neden yok. Onunla konuşmamı istiyor musun?

— Yapar mısın bunu? Yani ben bunun için gelmedim ama...

— Oh, bütün erkekler aynı şeyi söylüyor, diye güldü Betty.

Dışarda ayak sesleri duyulunca, David'in kalbi hızla çarpmaya başladı. Kapı açılıp Nora göründü. Kıza:

— Şaka yaptığını sanmıştım, dedi David'i görünce.

Betty:

— Ben bir sandviç yemeye gidiyorum, dedi ve odadan çıktı.

Genç âşıklar birbirlerini inceliyorlardı. Nora daha da solgundu. Omuzları çökmüştü. Saçı, David'in hatırladığından da güzeldi. Gözlerindeyse aynı tatlı ve hüznü ifade vardı.

— Gelmemeliydin, dedi.

— Ama neredeyse çıldıracaktım.

— Oh, David! diye inleyen kız, çocukla göz göze gelmemeye çalışıyordu. Sonra:

— Bira mı, portakal suyu mu içersin? diye sordu.

Çocuk onu duymuyordu:

— Karar verdim ki...

Nora sözünü kesip David'e bir bardak portakal suyu getirdi.

— Her şeye rağmen seni görmek beni sevindirdi, dedi.

Çocuğu kapıya kadar götürdü, ama tam arkasından kapatmaya hazırlanırken:

— Seninle dışarıya kadar geleceğim, dedi. Ayağın kayabilir.

Odanın uzaklaşınca, David'e sarılıp yüzünü, boynunu, kulaklarını öptü.

— Oh, bugün sana kötü davrandım, dedi. Çağırдыңın vakit gelmeliydim.

Bir köşeye büzüldüler. David kızın elbisesini çıkarttı.

— Oh, Nora! diye bağırdı. Bir yılı boşuna harcadık.

Nora elbisesi suya düştüğü ve David ona daha sıkı sarıldığı vakit bir şey söylemedi. Zor soluk alıyordu. Ama çocuğun sıcaklığı, ateşi ve tutkuları onu da sardı. Bir saniye öylece durdu sonra David'i itip:

— Dinle, yavrum, dedi. Ben de seni istiyorum. Fakat burada olmaz. Bu gece, hava serinlediği vakit... Lunapark kapandıktan sonra. Nereye istiyor-san oraya gideriz. Öyle tatlı bir oğlansın ve seni o kadar çok seviyorum ki!

Elbisesini sudan aldı. David:

— Elbiseni mahvettik, dedi.

— Boş ver. Bu gece yapacaklarımızı düşün. Dave! Dave! Şimdi içeri girip uzanacağım. Akşama görüşürüz.

David işinin başına döndü, ama zor çalışabiliyordu. Nora bir türlü aklından çıkmıyordu. Nereye gidebileceklerini tasarlayıp duruyordu. Sonunda «Saraya gideriz,» diye karar verdi.

— Hey, Sheik! diye bağırdı.

Adam gelince de:

— Bu gece saray odasını bana verebilir misin? diye sordu.

Aptal, sırttı:

— Şehirde uyurum bende dedi.

David ona iki dolar verdi ve arkasından baktı. Kendisinden önce başkalarının öğrendiği şeyi kavrayarak öğrendi. Günah işlemek için en iğrenç yaratıkları bile insan suç ortağı yapmak zorunda kalıyordu.

Biraz sonra Betty yanına gelince, çocuk aynı şeyi düşünüp irkildi. Kız:

— Duydum, dedi. Ve o kızıdan hoşlandığın için seni suçlamıyorum. Fevkalâde bir insandır, David.

Temiz de! Durmadan elbiselerini yıkıyor. Dinle! Bir kızla ilişki kurduğun vakit, ona hep hediye götür. Sözgeleş, bir çift çorap. Kızlar böyle şeylerden hoşlanırlar.

— Nasıl çorap alabilirim, bilmem ki?

— Doğru. Öyleyse bir kutu çikolata al. Nora çikolatayı sever. Biliyor musun, ben Nora gibi yeseydim, domuz gibi olurum.

Betty, David'in elindeki paradan bir dolar alarak uzaklaştı. Biraz sonra kalp biçiminde, kırmızı kurdelelerle bağlı bir kutuyla döndü. Kutunun üzerinde, «Sevgilime,» diye yazılıydı.

O sıcak gece saat dokuza doğru, David'in turnikesi önünde duran bir adam, korkuyla karısına dönüp:

— Oh, yanardağa benziyor! diye bağırdı.

Bunu duyan memurlardan biri adamın gösterdiği yana baktı ve aynı anda:

— Tanrım! diye haykırdı. Kömür Madeni yanıyor!

İşte o zaman David başını kaldırdı ve yangını gördü.

Hemen o yöne koştu. Son araba aynı anda dışarı çıkıp kurtulmuştu. İçindekiler sinir krizi geçiriyorlardı.

David hemen gizli kapıya doğru yöneldi. Fakat oradaki alevler önünü kesti. Bu defa işçilerin geçtiği kapıya koştu. Orası da yanıyordu, ama hâlâ bir insan geçebilirdi. Bir an durakladı: Sonra Betty'nin dehşet içindeki sesini duydu.

— Kızlar! Kızlar içerde!

Ve elleriyle, gözlerini kapatıp öne fırladı. Yükselen alevler onu durdurdu. Yeniden Betty'nin sesi duyuldu.

David, «Oraya ne olursa olsun gireceğim,» diye düşündü ve bir daha öne doğru atıldı. Ama aynı anda yüzüne yediği bir yumrukla yere düştü. Bayılmış-

tı. Onu bayıltan da Max Volo'ydu!

Ne Philadelphia'da ne de Doylestown'da hiç kimse, yanarak ölen iki kız üzerine bir şey okudu. Gazeteler, alevlerin millerce uzaktan görüldüğünü ve 15 şehirden birden itfaiye arabalarının geldiğini yazmışlardı. 35 yıldan beri tek bir yangını kaçırmamış olan gönüllü bir itfaiye bile geç kalınca, otopstop yapıp gelmişti. Bununla ilgili sütun dolusu yazı yazıldı, göreve bağlılığı övüldü.

David, Polis ve Park Müdüriyetinin, orada çalışan kızlar üzerine bilgileri olup olmadığını öğrenemedi. Zaten kızların kim olduklarını tespit etmek zor olacaktı. Ne poliste kayıtları vardı ne de evleri yahut aileleri! David, Max Volo'nun polise para yedirip, kendisinin de aşağı inerek bütün delilleri yok ettiğini tahmin ediyordu.

Ama David'in aklındaki deliller hiç bir zaman yok edilmeyecekti. Parkın gardiyanları, David'in kassasında kimse olmadığını gördükleri vakit, parayı güvenliğe almak üzere oraya girdiler. O zaman bir kutu çikolatayı da bulup sakladılar. David döndüğü vakit:

— Nasıl yaparsınız? diye sitemde bulundular. Kasa böyle açık bırakılır mı? Ama yine de Kömür Madeninde kimsenin kalıp kalmadığını anlamak için oraya koşmanı takdir ettik. Allah'tan, bütün işçilerimiz kurtuldu. Birkaç gün gelme, dinlen! diye de eklediler.

David günlerce kendine gelememi. Bir hayalet gibi dolaşüyor, «Nora! Nora!» diye inliyordu. Hurricane Kömür Madeninden kalan kalıntılar ve her şey o zayıf kızı hatırlatıyordu.

İyi birer insan olabilecek yaradılıştaki bütün genç çocuklar gibi, David de bu olay karşısında gereğinden çok duygulanmıştı. Nora'yı artık olduğu gibi değil, ölümün ona verdiği dokunulmazlık ışığı altında görmeye başladı: Sanki saf, tertemiz bir kız-

muş gibi. «Öteki kızlardan başkaydı,» diye düşünüyordu. «Kimse diyemez ki o bir...» Kendi kendine bile Nora üstüne o sözcüğü kullanamıyordu.

Yangından iki gün sonra; Albay Sousa, David'e göl kıyısında rastladı.

— Kötü bir felâket, dedi. Bana o yangında senin bir kahraman olduğunu söylediler.

David karşılık vermedi.

— Benimle bu akşam yemek yer misin? diye sordu.

Yaşlı adam, çocuğun bir şok geçirdiğini fark etmişti.

— Daha sonra da, locamda oturur musun? diye ekledi.

Ama Miss Meigs'in okuduğu aşk şarkıları çocuğun gözlerine yaş getirdi.

— Nora! Nora! diye inledi. Kızın soyadını bile bilmiyorum.

Konserden sonra Miss Meigs, David'in yanına gelip:

— Albay Sousa, yangında bir kahraman gibi davrandığını söylüyor, dedi ve çocuğu öptü. Bu, David'in özlediğinden çok daha değişik bir öpüştü.

Yangının üçüncü gününde Mister Stone, David'i parkta dolaşırken gördü. Yanına gidip:

— Olay aslında nasıl oldu? diye sordu.

David, bilinen şeyleri tekrarladı; ama yaşlı adam onun sözünü kesti:

— Hayır! Bunu sormadım. Ne diye içeri girmeye çalıştın? Seninki orada mıydı?

— Evet. Nora içerdeydi.

— Tahmin etmiştim.

Mister Stone çocuğu avutmak istedi ama, David soğuk davrandı.

— Siz onu hiç bir zaman anlamadınız, Mister Stone, dedi. Nora ötekiler gibi değildi.

— Hiç biri, bir başkasına benzemez, dedi. Şimdi

beni dinle, David. Mantıklı olmalısın. Gerçekleri olduğu gibi kabul etmelisin. Nora, Florida'dan döndüğünden beri seninle yatmaya yanaşmadı. Nedenini de biliyorsun. Çok hastaydı, oğlum. Herkes bunu biliyordu. Florida'dayken hastalığı arttı. Onunla bir defa bile yatmana izin verseydi; gençliğine, sağlığına veda ederdin. Bu, acı bir gerçek; ama gerçek. Yangın tam zamanında oldu. Allah'ın gönderdiği bir yardımdır âdeta.

Mister Stone, eğilip yerden bir avuç çakıl aldı ve teker teker göle fırlattı.

— Bu söylediklerimi aslında biliyordun, değil mi? diye sordu.

— Belki, diye itiraf etti çocuk.

Gözlerine yaş dolmuştu. Onları zorlukla tuttu. Adamın, kendisini ağlarken görmesini istemiyordu. Bir saniye sonra:

— Mister Stone, neden insan kendi kendine bile gerçeği itiraf edemiyor? diye sordu.

— Bazı kimseler ediyor. Sözgelisi, ben...

— Siz mi?

— Mümkün olduğu kadar. Ama sen etmiyorsun. İki günden beri senin bu parkta aylak aylak dolaştığını görüyorum. Onu düşündüğüne eminim. Oysa soyadını bile bilmediğine bahse girebilirim.

David göle baktı. Neden sonra:

— Küçükken dostlarımdan biri, kötü bir şey yaparken yakalanmıştı, dedi. İstesem ağzımı açmam, onu tanıdığımı belli etmezdim. Fakat ben onu kurtarmak için yalan bile söyledim. Onun uğruna ben-den büyük çocuklarla dövüşmeye hazırdım. Geçen gece de aynı duyguları duydum. Ama siz, herkesin kendi yoluna gitmesi gerektiğini, başkalarını hesaba katmamasını söylüyorsunuz.

— Ben haklıyım. Böyle durumlarda işe karışan, aptalın biridir. Evet, dünyada iyilik de var, kötülük de! Bunu sen de anladın. Her gün burada hem

iyi, hem kötü hareketlerle karşılaşılıyorsun. Eh, bütün kötülüklerle savaşmak tek bir kişinin yapabileceği iş değildir. Sen kendin kötülükten uzak durmaya bak. Bazı kimseler, sen ne kadar çırpınırsan, çırpın; çamura saplanmaya mahkûmdurlar. Onlara ne sen, ne ben, hatta ne de Tanrı yardım edebilir. Bu tip kimseleri kurtarmak bizim görevimiz değil, evlât.

Bir iki çakıl daha fırlattıktan sonra, yaşlı adam:

— Kapıdan geçmeyi başardığını düşünelim, diye devam etti. Sen de diri diri yanardın. Yapabileceğin hiç bir şey yoktu. Sadece o iğrenç hikâyeyi herkes duyardı, o kadar. Oysa şimdi her şey çözümlenmiş oldu.

— Ya Nora?

— Daha ne kadar yaşardı, David? Ölüme doğru gittiğini biliyordun. Ve o kız, iyilikten çok kötülük ediyordu herkese. Max bu yüzden seni bayılttı. Betty de kıyameti koparıyordu. Ona da bir yumruk atıp susturdu. Kızın dişi kırıldı.

David sık sık soluk alıyordu.

— Dünyanın bu biçimde kurulmuş olması hoşuma gitmiyor, dedi.

— Ama öyle. Ve inan bana, her şey çok güzel ayarlanmıştır. Sen dünyanın ayarını bozmaya kalkma! Sadece kendin gerçeği olduğu gibi kabul et, hayale kapılma. Bunu yaparsan, rüya ve hayallerle yaşayan o aptallardan metrelerce ilerde olacaksın.

Acı dilli, yaşlı adam son çakılları da göle attı. Çocuğa sarılıp onu avutmak için büyük bir istek vardı içinde. Ama yapmadı. Sadece öksürüp:

— İşinin başına dön! dedi. İş her şeyi halleder. Ve bu saçmalıkları unut!

David tek başına kalınca bir banka çöktü, atalarından kendisine miras kalan bu dünyaya bakıp inceledi: Bir hırsız cenneti, bir ahlâksızlık okyanusu, yalnızlık, ölüm ve açlık dolu bir dünya. Bu

kendi dünyasıydı, ama ondan hoşlanmıyordu. Küçükken tanıdığı, düşkünlerindeki dünyasını düşündü. O zaman bir karne, yıldızlar, ihtiyar Daniel'in konuşmaları, insanın kalbini hızla çarptırmaya yeterdi. Nereye gitmişti o dünya? Güzellik dolu, neşe ve üzüntünün paylaşıldığı, ilginç konuların tartışıldığı o dünya nereye uçmuştu?



DAVID'İ yeniden doğru yola çeken, aydınlığa ve iyiliğe kavuşturan, Miss Chaloner oldu. Miss Chaloner, Bobby Creighton'dan da çok etkiledi onu.

Başta kimse kendisini tutmamıştı. Harry Moomaugh:

— Bir şeye benzemiyor, dedi.

David de:

— Burnu beyzbol topunu andırıyor, diye alay etti.

Dükkân sahipleriye:

— Yeni öğretmen, Philadelphia'da alışveriş yapıyor. Burada fazla dayanamaz, diyorlardı. Biz vergi ödüyoruz, vergilerden onun aylığı çıkıyor. Ne diye bu parayı Philadelphia'da harcıyor. İşine son verilmeli.

Kilisenin ileri gelenleri, dinsiz birisinden başka türlü bir davranış beklenilemeyeceğini söylüyorlardı. Ve en ağır vergileri ödeyen işadamları, Miss Chaloner'in Rus asıllı olduğunu ileri sürüyorlardı. Bu da tutumunu açıklamaya yeterdi. Öğretmenin aleyhindeki akım öylesine şiddetliydi ki, Okul Yönetim Kurulu toplanmak zorunda kaldı. Yöneticilerin üçte biri, Rus; üçte biri, dinsiz; üçte biri de Doylestown'dan alışveriş etmediği için onun işine son verilmesini savunuyorlardı. Ama karar reye konulduğu vakit, kimse ona yol vermeye yanaşmadı. Çünkü Miss Chaloner son yıllarda okula gelen en iyi

öğretmenlerden biriydi aslında.

Her öğrenci, aynı yeteneklere sahipmiş gibi hareket ediyor, aynı istekle herkese bir şeyler öğretmeye çalışıyordu. Matematikte bile büyük başarı, gösterenler olabileceğini düşünüyor, fakat matematiğe hiç bir zaman akılları yatmayanların da bir gün iyi anne, başarılı politikacı, madenci olabileceklerini kabul ediyordu.

Yeni öğretmen, geometri derslerine başladığından üç hafta sonra, Harry:

— İhtiyar beyzbol topu, iyi ders öğretiyor, değil mi? diye sordu.

Ama o zaman bile David ya da Harry; bu öğretmenin, hayatlarını değiştireceğini bilemezlerdi.

Okulda çocukların en çok sevdikleri gün, cumadır. İşte bir cuma günü, Miss Chaloner sınıfa, Amerika'nın büyük bir haritasını getirdi.

— Geometriyi, orantı ve güzellik yasalarını öğrenmek için okuyorsunuz, dedi. Bu yüzden, geometrinin basit güzelliğini her baktığınız yerde fark etmeyi de öğrenmelisiniz. Şimdi memleketinizin haritasına bakın. Ne kadar güzel! Ne çok şey ifade ediyor. Bakın, bu haritanın oranı ne kadar mükemmel! Gözü okşuyor. Doğudan Batıya en uzun mesafe, bir üçgen meydana getiriyor. Ünlü tabloları incelediğiniz vakit de, güzelliği sağlamak için en kolay matematik biçiminin üçgen olduğunu anlayacaksınız. İşte, memleketiniz de böyle bir üçgendir.

Miss Chaloner derin bir soluk alarak:

— Ama bu üçgeni süsleyen değişikliklere bakın, diye devam etti. Batı kıyılarının kıvrılışı, Atlantik okyanusunun uzunluğu, Kanada sınırının düzgünlüğü, göller çevresinde parça parça gibi görünen araziler, hepsi fevkalâde. Bakın, Mississippi'nin çizgileri ne kadar azametli. Ya öteki nehirler? Ressam olup hayalî bir memleket resmi yapsaydınız, Mississippi'yi kesinlikle şimdi olduğu yere çizerdiniz. Öbür

nehirleri de öyle. Bir tekinin yerini değiştirmezdiniz.

Öğretmen, bundan sonra sözünü halka getirdi.

— Bakın, harita bu ülkede yaşayanlar üzerine de fikir veriyor, dedi. Doğuda sık sık, küçük, kalabalık eyaletler. Sonra Batıya bakın. Çizgiler nasıl düzleşiyor. Ne kadar güzel! Batıda sınır çizgileri dümdüz olan üç eyalet bile var. Rocky dağı her şeyi ayarlıyor. Pasifiğin kıvrımlarını izliyor ama, bu topraklara kişilik kazandırıyor. İşte her şeyde bu ayarı, bu oranı aramalısınız. Gördüğünüz, okuduğunuz, incelediğiniz şeyler arasında bir bağlantı arayın. Matematik bunu yapmanıza yardım eder; çünkü kuralları, yasaları tespit eden odur.

Bu ders çocukları hayrete düşürmüştü. En aptal, en ilgisiz öğrenci bile Miss Chaloner'in ne demek istediğini anlamıştı.

Miss Chaloner, bir öğrenciye hiç bir zaman ceza vermezdi. Aslında bunu yapmak zorunda da kalmıyordu, çünkü konuşurken öğrencilerin hepsine birden seslenebiliyor, onları kendisini dinlemeye zorluyordu.

Bir gün Miss Chaloner, sınıfa yine bir Amerikan bayrağı getirdi ve Harry'yle David'e onu tutmalarını söyledi.

— Bu bayrağı sadece bir matematikçi düşünmüş olabilir, dedi. Yoksa mesafeleri bu kadar mükemmel ayarlayabilir miydi? Bakın! Mavi tam gerekli yeri kaplıyor. Kırmızı ve beyaz renkler, güzel yerleştirildikleri için göze hoş gelen bir görünüş kazandırıyor bayrağa. Yıldızlar da tam yerine oturtulmuş. Fazlalık ya da eksiklik yok.

Öğrencilerden biri:

— Çok eyaletimiz olup, yıldız eklemeye kalksak bu görünüş bozulur, değil mi? diye sordu.

— Oh, hayır. Matematik değeri burada işte. Yeni fikir ve olaylara uydurabilirsiniz. Yasa ve kuralları bilmeniz yeter. Bakın, 49 yıldızla ne güzel

olur bayrağınız. Gerekirse ellinciye de buraya koyarsınız.

— Ya elli bir olursa?

— Onu daha düşünmedim, dedi Miss Chaloner gülerek.

David ilk imtihan kâğıdını verdiği zaman 10 alacağını biliyordu. Çünkü çözülmesi gereken 20 problemi yapmıştı. Fakat Miss Chaloner, dersten sonra David'i, Harry'yi ve başka iki öğrenciyi odasına çağırdı.

— Neden sadece yirmi problemi çözdünüz? diye sordu. Sizin kadar kolay öğrenen kimseler için bu doğru bir hareket mi? Ya çizgiler? Her gün şeker ve içeceklere bir sürü para harcadığınızı görüyorum. 10 sent verip bir şişe kırmızı mürekkep alamaz mısınız? Ve iyi bir pergel? Bunları alırsanız, belki de bütün hayatınız süresince başarılı olmanıza yarayacak bazı âdet ve alışkanlıklar elde edersiniz. Sivri uçlu kalem kullanın. Çizgileri başka renk mürekkeple çizin. Ve öbür öğrencilerden yarım saat önce istenilen problemleri çözerseniz, yirmi tane daha çözüünüz. Daha zor olanlarını. Sen, Harry Moomaugh! Mühendis olmak istiyorsun! Bu mesleğe hazırlanmaya ne vakit başlayacaksın? Senin ne yapmak istediğini bilmiyorum, David. Fakat senin gibi bir çocuk, nasıl olur da daktiloyle yazılmamış bir kâğıdı hocasına verir? Her zaman, bir şeyi daha iyi yapmanın bir yolu vardır, çocuklar.

Geometri yüzünden, David ilk defa tam anlamıyla çalışmak zorunda kaldı. Daktilo yazmasını, sivri uçlu kalem kullanmasını, yazdıklarının altını çizmesini, sözlükte kelimenin başka anlamlarını arınayı öğrendi. Ve sonunda Miss Chaloner'in istediği gibi mükemmel kâğıtlar vermeye başladı.

David'in, Lunaparkı unutmamasına yardım eden başka biri de, Marcia Paxson oldu. Doylestown ortaokulu, şehrin en iyisi olduğu için, Marcia öğrenimi-

ne orada devam etmeye karar verdi. Kızın, okulun öğrencileri üzerindeki etkisi mühiş oldu. Bütün Kuvakir kadınları gibi, girdiği her topluluğu düzeltmek istegindeydi. Ve kuvvetli karakterini sezen öğrenciler, onu sınıf temsilcisi seçmeyi uygun buldular. Bazıları, «O bir yabancı,» diye karşı çıktılarsa da David'le Harry, Marcia lehinde propaganda yaparak seçilmesini sağladılar.

David, Marcia'nın kendisinden hoşlandığını seziyordu. Ama Harry Moomaugh'ı da beğendiğine şüphe yoktu. Ancak, David'in ya da Harry'nin flörtü olmak istediğini belli edecek hiç bir harekette bulunmuyordu.

Pennsylvania'daki Hollandalıların daha çok bulundukları bölümde, gençler arasındaki ilişki ve flört biçimi gerçekten hayret vericiydi. Kız ve erkek çocuklar on beş, on altı yaşlarına geldikleri vakit hemen bir sevgili buluyordu. Her akşam oğlan çocuğu kızın evine gider, dokuza kadar kızın anne ve babasıyla sohbet ederdi. Dokuzdaysa, yaşlılar odalarına çekilirdi.

Genç çift, yarım saat kadar daha ışığı söndürmezdi: Sonra söndürüp divana uzanırlardı. Bazıları soyunup üstlerine bir battaniye alırlardı. Gece yarısına doğru da Baba uyanıp: «Hey, Johnie! Eve gitme zamanı geldi!» diye bağırır, Johnie de kalkar giderdi.

Divanda geçenler, çifte göre değişirdi. Bazıları sözün gerçek anlamında sevişirlerdi. Kızlar mucizevi bir biçimde hamile kalmaktan kurtulurlardı. Kurtulamayanlarsa, bir ay içinde nişanlanıp evlenirdi. Bazıları yalnızca birbirlerinin kolları arasında uykuya dalarlardı. Bir bölüğü de çekine çekine öpüşür, okuldan söz eder, güler, bazı sevgi gösterilerinde bulunur, sabah da bu durumlarından utanırlardı.

Oğlanların haftada hiç olmazsa dört beş defa kızların evine gitmesi beklenirdi. Gitmezse, kızın ba-

bası:

— Eddie bu akşam nerede, Bertha? diye sorardı.

Bertha da:

— Tiyatro provası var. Gece yarısı gelecek, derdi.

Büyükler yatmaya gider, çocuk gece yarısı gelirdi. Bertha'yı divanda uyuyor bulursa, hemen yanına girer, kollarına alırdı. Böyle gecelerde ya da cumartesileri, çocuğun ikiye, üçe kadar kalmasına izin verilirdi.

Gebe kadınları hemen hemen hiç bir zaman terk etmeyen Hollandalılar arasında bu iyi bir flört biçimi sayılabilirdi. Böylece divanda uyuyan gençler, birden kendilerini gerçek yataklarında uyur bulurlardı. Ama evliliklerin hemen hemen hepsi de başarılı olurdu. Çünkü gerek kız, gerekse erkek, hayattan ne istediklerini biliyor, ona göre kendilerini ayarlıyorlardı.

Yine de Paxsonlar, Marcia'nın öyle bir duruma düşmesine hiç bir zaman göz yummazlardı. Marcia, arkadaşlarının flört derecesini çok iyi bilirdi. Bu onun ilgisini çekermiş ama, hiç imrenmezdi. İsteddiği vakit, istediği kimseyi elde edebileceğini biliyordu.

David'in de hâlâ bir flörtü yoktu. Başlangıçta basketbol bütün vaktini alıyordu. Sonraları da Nqra'yla olan ilişkisi okuldaki kuvvetli, temiz kızlardan çekinip korkmasına sebep olmuştu.

Buna rağmen, daha önce oynarken sadece Bobby Creighton'un sesini duyduğu halde şimdi arada bir başka bir sesin daha farkına varıyordu. Bu: «Haydi, Dave! Şut!» diye bağırarak bir kız sesiydi. Marcia'nın bu sözü çocuğa cesaret vermeye yetiyordu.

Ama maçtan sonra durum değişiyordu. Oyuncuların çoğunun sevgilileri onları bekliyordu. Bobby

Creighton maçlara kız getirmelerini yasak etmişti. Fakat sonradan buluşup eve gitmelerine engel olamazdı. Böylece soğuk kış geceleri sevgililer maçıdan sonra kızın evine gider, divana uzanır, yorgunluklarını giderirlerdi.

Ancak, Harry'yle David'i bekleyen kızlar yoktu. Daha doğrusu, aynı kız onları bekliyordu. Marcia 17 yaşına geldiği vakit, ailesi ona bir araba hediye etmişti. Kız, maçlardan sonra David'le Harry'yi evlerine götürürdü.

İkisi de Marcia'dan hoşlanıyordu ama, David ona karşı daha büyük bir sempati duyuyordu. Çünkü Lunaparkta kaybettiğini sandığı dünyanın bir parçasıydı, Marcia. Ona âşık değildi, buna rağmen Harry'nin New Britainli bir kızla gezmeye başlaması hoşuna gitti. Kızın anne ve babası, geceleri Harry aşağıda divanda yatarken durumun ne olacağını merak ediyorlardı. Anne: «Harry iyi bir çocuk,» diyordu. «İyi bir parti.» Fakat baba, kızının bu konularda ne kadar bilgi sahibi olduğunu bilmediği için kaygılanıyordu. Gerçekten de kız epey bilgiliydi. Harry'den çocuğu olmadı. Ama Harry de onunla evlenmedi. Koleje gitmek üzere oradan ayrılınca, kız da daha yaşlı biriyle divanı paylaşmaya başladı. Onunla evlendi ve ikiz kızları oldu.

Allentown takımıyla yaptıkları maçıdan sonra Marcia, David'i arabasıyla düşkünleresine götürürken:

— Bu gece her zamankinden daha iyi oynadın, dedi.

— Senin bağırdığını duydum da...

— İstedliğini elde etmek için çok iyi mücadele ediyorsun.

— Maçlarda evet, başka konularda...

— Hayatta ne istediğini anladıktan sonra, yine elde etmeyi başaracağına eminim.

Kızın, David'in kendisini öpmesini beklediği bel-

li oluyordu. Çocuk çekine çekine eğilip dudaklarını onunkilere değdirdi. Düşkүнlerevine geldiklerinde David arabadan indi. Marcia da uzaklaşırken:

— İyi geceler, David, dedi. Bugün seninle kıvanç duydum.

David onun arkasından bir süre baktıktan sonra, dönüp düşkүнlerevine yöneldi. Bahar gelmek üzereydi. Kısa bir süre sonra, Doylestown takımı yılın son maçını oynayacaktı ve bu, David'in Doylestown'da son maçı olacaktı.

Delikanlı iki bina arasında uzun süre durdu. Sonra dönüp yeniden caddeye çıktı. Uç araba hızla önünden geçti. Dördüncüsü durdu. Şoför:

— Hey, sen Dave Harper değil misin? diye sordu. Bugün fevkalâde oynadın. Nereye gidiyorsun?

Adam, David'i Doylestown'a, götürdü. Orada uzun süre yollarda dolaştı. Akli hep yangında ölen Nora'sındaydı o gece. Sonunda gidip Betty'yi görmeye karar verdi. Betty kurtulmuştu. Ona Nora'dan söz edebilirdi.

Kızın nerede oturduğunu hatırlamaya çalıştı. Daha Park açılmamıştı. Oakland caddesine doğru yürüdü. Orada bir sarhoşa Betty adında birini bilip bilmediğini sordu. Adam karşılık vermeden geçip gitti.

David bu arada Katolik kilisesinin önüne gelmişti. Yoluna devam edip bir açıklığa geldi. Orada yine bir araba sürücüsü onu tanıyıp aldı.

— Nereye gidiyorsun? diye sordu.

— Solebury'ye.

Paxsonların çiftliğine saat bir buçuğa doğru vardı. Marcia'nın penceresine bir çakıl attı. Kız hemen görüldü. «David!» diye mırıldanarak yan kapıdan dışarı çıktı. Hiç bir çekingenlik göstermeden kollarına atıldı ve:

— Ben de uyuyamadım bu gece, dedi.

David onu kendine çekip dudaklarından öptü.

Aynı zamanda: «Dudakları serin, Nora'nınkilere benzemiyor,» diye düşündü. Göğüsleri de farklıydı. Sert ve katı, tıpkı Marcia'nın kişiliği gibi.

— Oh, David! dedi kız. Keşke gelmeseydin. Gitmelisin.

Ama ikisi de kıpırdamadan, bahar havasının zevkini çıkarıyorlardı. Sonunda Marcia, David'in koluna asılarak:

— Hayır. Hemen gitmen gerekmez, dedi.

Kapı eşiğinde bir saattan fazla durup okuldan, gelecekteki planlarından söz ettiler. Marcia koleje gidip avukat, yazar ya da öğretmen olmak istiyordu. David kızı geniş bir koltuğa doğru çekmek istedi ama, Marcia korkuyla geriledi. Kız bu buluşmanın basit bir okul flörtü olmadığını seziyordu. İki genç de: «Acaba evleneceğim kimse bu mu?» diye düşünmeye başlamıştı bile.

David üç defa kıza hislerini anlatmak için ağzını açtı ama, yapamadı. Bir saat kadar önemsiz şeylerden konuşup durdular. Sonunda David, Marcia'dan korktuğunu anladı. O güne kadar tanıdığı bütün kızlardan o kadar değişikti ki! Çocuğun düşüncelerini sezen Marcia, ona yaklaşıp öptü. Birden David'in çekingenliği yok oldu ve konuşmaya başladı.

— Marcia, dedi. Baban, o yaşlı beyle karısını almaya geldiği gün, senin de onları seyrettiğini görmüştüm.

— Evet, o iki ihtiyar birlikte düşkünlerevinden kaçtıklarında neler düşündüğünü sezmiştim.

— Düşkünlerevindekiler ihtiyar olup, hayattan elini eteğini çekmiştir. Ama kendileri öyle düşünüyordu. Kadın sana...

— Şşt. David! Bir gün birbirimizi sevecek olursak, o iki ihtiyar gibi olacağız.

David geri döndüğünde şafak söküyordu. Tepe-lerden aşağıda görünen Doylestown'nın şatolarına baktı. Evleri sevmeyen güçlü ve zengin bir adam ta-

rafından kurulan bu şatolara hayrandı, David. Şimdi onlara bakarken şöyle düşünüyordu: «Marcia'yı öpmek, pek zevkli değil, ama nedense onunla buluştuktan sonra dünya daha büyük ve tıpkı bu şatolar gibi daha parlak, aydınlık görünüyor gözüme.»



MISS CHALONER kendisine ayrılan saatlar içinde öğrencilerine istediği gibi yararlı olamayacağını anladığından, okuldan sonra son sınıf için özel bir kurs açmak iznini aldı. Eylül ve ekim ayları boyunca bu özel kurs çok zevkli geçti, ancak kasım gelince işler değişti. David ve Harry, basketbol antrenmanlarına gidebilmek için özel derslerden vazgeçmek zorunda kaldılar.

Ciss Chaloner, çocuklara iki defa bunun akıllıca bir hareket olmadığını hatırlattı.

— Hiç olmazsa, haftada bir gün antrenmanlara gitseniz, olmaz mı? diye sordu. Genç sporcular buna yanaşmadılar. Miss Chaloner de, özel derslerde öğrendiklerini sonra Harry'yle David'e göstermesini Marcia'dan rica etti.

Trigonometri olmasaydı, her şey yolunda gidecekti. Ama Miss Chaloner trigonometrinin ilkelerini anlattığı ilk gün David, Harry'ye:

— Harika, diye mırıldandı. Sadece bir dâhi böyle bir şey düşünebilirdi.

David, her gün logaritmin sihrine daha çok kaplıyordu kendini. Bu kez özel kursa gidememesi, onu çok çok rahatsız ediyordu. Trigonometri öğrenmeye başladıktan sonra ilk salı, antrenmana gitmeden, bir süre sınıfın dışında dolaştı durdu. Sonra bir kahraman edasıyla kitabını fırlatıp spor salonuna koştu.

O yıl Doylestown heyecan içindeydi. Çünkü gerek Hezleton, gerekse Allentown okullarının takım-

ları çok güçlenmişti. Okul ve şehirde herkes basketbolla ilgileniyor, başka bir şey düşünmüyordu.

Buna rağmen, Miss Chaloner sınıfta hâlâ trigonometri bilimini aynı şevkle öğretiyordu. David'se, hayatında hiç tatmadığı bir zevkle bu dersin ilkelerini âdeta yutuyordu.

Readin takımıyla yaptıkları maçta, Harry Moomaugh sakatlanıp çıktı. David tek başına kalınca etkili olamadı. Oyunun sonuna doğru topallaya topallaya alana giren Harry'nin yardımıyla David üç basket yapınca kazandılar. Daha halkın uğultusu kulaklarında çınlarken, David:

— Yarın özel matematik kursuna başlayacağım, dedi.

Harry:

— Ben de, diye kabul etti.

Ama bu haber duyulunca, Doylestown halkı ayaklandı. Hemen Okul Yönetimine baş vurup:

— Allentown maçı yaklaşıyor, dediler. Böyle bir mücadele iyidir. Şampiyonluk bir şehre renk kazandırır. Bu çocuklar okullarının onurunu hiç düşünmüyorlar mı? Biz trigonometri öğrenmeden başarılı olduk hayatta. Miss Chaloner, daha önce de söylediğimiz gibi, olay yaratmaktan başka bir işe yaramıyor.

Çocukların da katıldığı bir Yönetim Kurulu toplantısı yapıldı. Bobby Creighton kapı eşiğinde duruyordu. Miss Chaloner'de, sessizce oturmuş, sonucu bekliyordu. Yönetim Kurulu Başkanı, öğretmene:

— Özel dersler gerekli mi? diye sordu.

— Okullar parlak öğrencilerine yardımcı olmalı. Bu çocuklar öğrenebilecekleri her şeyi öğrenmeli.

— Fakat, Miss Chaloner, bu çocuklar aslında iyi öğrenciler. Gerekli her şeyi öğreniyorlar.

— Bir insanın öğrenmesi gereken şeyler hiç bir zaman bitmez.

— İstedikten sonra her şeyi aşırıya götürebilirsiniz.

— Öğrenimde aşırıya kaçmak gereklidir bence. Başkan:

— Bobby, sen ne dersin? diye sordu.

Bobby hafifçe öksürdü ve kızararak:

— Miss Chaloner, dedi; hemen hemen bu okula gelen en iyi öğretmendir. Çocuklar üzerindeki büyük etkisine hayranım. Antrenmanlarda bile bu etki belli oluyor. Tabii öğretmenlerinden kopabilip geldikleri vakit... Ama maçlara gelince... Şimdi sırayla Bethlehem, Pekasie ve Hazleton'la oynayacağız. Bu üç okul, bizimkinden çok daha büyük. Ve bizi silip süpürmeleri normal. Ama Harry'yle David, takımımda olduğu sürece korkmam. Bu çocuklar eskisi gibi mücadele ederlerse, kazanırız. Tabii sonra matematik ve özel derslerine yeniden başlayabilirler. Oh, David ve Harry'ye ihtiyacım var.

Harry'nin gözleri dolmuştu. David de çok zor durumda kaldığını hissediyordu. Başkan öne doğru eğilip:

— Eh, delikanlılar! Sanırım, yeniden antrenmanlara başlamanız gerek, dedi.

David hiç istemeden arkasını, Miss Chaloner'e dönerek:

— Galiba, dedi.

Başkan bu defa Miss Chaloner'e gülümsedi ve:

— Bir süre için özel derslere son vereceğiz, dedi. Yani, Bobby şampiyonluğu kazanıncaya kadar. Ve şunu da ekleyeyim, Miss Chaloner: Sizin için çok iyi izlenimlerimiz var.

Parlak matematik öğretmeni, aynı zamanda yenilgiyi sessizce kabul etmesini bilen bir kadındı. Yönetim Kurulu üyelerine tatlılıkla gülümsedi. İki çocuğa başını salladı. Bobby'nin önünden geçerken de onun kolunu okşadı ve:

— Çocuklara nasıl galip gelebileceklerini öğre-

tecek biri varsa, o da sensin; Bobby, dedi. Şansın açık olsun.

Sınıfta eskisinden büyük bir istekle dersleri öğretmeye devam etti, Miss Chaloner. Harry'yle David için trigonometri derslerine gitmek, kiliseye gitmek kadar kutsal bir görev haline gelmişti. Özel kurslara boykot ettikleri için rahatsız oluyor, ama sınıfta da zevk almaktan geri kalmıyorlardı.

Bethlehem maçıdan sonra, Miss Chaloner:

— Dün gece Dave ve Harry bir zorluğun nasıl yok edilebileceğini çok güzel bir biçimde bize gösterdiler, dedi. Öteki takım daha üstündü, ama bizim çocuklar, enerjilerini en kritik anlara saklayarak kazandılar.

Harry'yle David şaşırdılar. Çünkü o güne kadar Miss Chaloner'in bir maça gittiğini hiç görmemişlerdi.

Bir gün Miss Chaloner, gelecek yıl Doylestown'da öğretmenlik yapamayacağını haber verdi. Harry'yle David okuldan sonra onun yazıhanesine gidip nedenini sordular. Öğretmen sadece:

— Amerikan okullarının çoğu, bilgi ve öğrenimi küçümsüyor. Buranın farklı olduğunu sanmıştım, ama aldanmışım, dedi.

Şampiyonluk kazanıldıktan sonra özel dersler yeniden başladı. Şimdi de bu dersler öğrenciyle dolup taşıyordu. Çünkü artık gerek çocuklar, gerekse aileleri, Miss Chaloner'in mükemmel bir öğretmen olduğunu kabul ediyorlardı.

Doylestown'daki bütün öğretmenler, Miss Chaloner kadar iyi olsaydı David onun değerini bu kadar anlamazdı. Kadın David'in gözünde güzellik ve düzenin sembolü haline gelmişti. Parkta ve ahlâksızlar arasında geçirdiği üç dönemden sonra böyle bir şeye ihtiyacı vardı. Yönetim Kurulu toplantısını her hatırladığında kendi kendine: «Tek iyi öğretmene sırtımı çevirdim,» diye üzüntüyle itiraf ediyordu.

Philadelphia gazetelerinin, Miss Chaloner'in, Yale'de öğretmenlik yapan Doktor Rossley adlı biriyle evleneceğini haber vermeleri, David'i iyice hayrete düşürdü. Harry'yle David, öğretmenlerini görmeye gittiler ve:

— Yönetim Kurulu toplantısındaki tutumumuzdan şimdi utanıyoruz, dediler.

— Sakın öyle düşünmeyin. İnsanlar bazen iki ateş arasında kalırlar. Dostlarından birini istemeden kırarlar. Bu normaldir.

— Demek bize kızmış değilsiniz?

— Sizin gibi mükemmel çocuklara nasıl kızabilirim?

Miss Chaloner'in öğrencileri ona bir hediye almaya karar verdiler. David, düşkünlerevinde sakladığı paradan on dolar gizlice eklemek isteğinde olduğundan, hediyeği kendisi almayı teklif etti. Marcia'nın yardımıyla ona gümüş bir tabak aldılar. Sonra bütün sınıf, Doktor Rossley'le tanışmak üzere Philadelphia'ya gitti. Miss Chaloner'den epey yaşlı bir adamdı. Uzun boylu ve zayıftı. Gelecekteki karısından büyük bir şefkatle söz ediyordu. Vedalaşma anı gelince, Doktor Rossley odadan çıkıp nişanlısını çocuklarla yalnız bıraktı. Kızlar Miss Chaloner'i öptüler. O da gülümseyip, hepsinin ellerini sevgiyle sıktı. Delikanlılar çekiniyorlardı, ama kızlar gidip David'le Harry yalnız kalınca, Harry eğilip öğretmenini öptü.

— İyi şanslar, dedi.

Sıra David'deydi. Miss Chaloner onun elini sıktı.

— Önemli biri olmak istiyorsan, çok fazla çalışmalısın, dedi. Sonra Harry'nin kendisini itmesi üzerine, David de Miss Chaloner'i öptü. Hayatında öptüğü, yaşça büyük ilk kadın olduğundan, çocuk kızarıp bozardı.

Miss Chaloner:

— Oh, çocuklar! diye bağırdı. Teşekkür etmek-
ten çekinmeyin. Bana bunu hâlâ söylemediğinizi ha-
tırlayın!

Sonra burnunu çekip:

Bazen teşekkür, yüksek bir aylıktan daha iyi-
dir, diye ekledi.



DİPLOMA töreninde, David önce hayal kırık-
lığına uğradı. Okul müdürünün en iyi öğrenci ola-
rak, Marcia Paxson'un seçildiğini söylemesi, «Sade-
ce Latince konusunda benden iyiydi,» diye düşünme-
sine yol açtı.

Sonra her bakımdan en başarılı öğrenci ödü-
lünün, Harry Moomaugh'a verildiğini ilân etti Mü-
dür.

Ve sonunda: «Şimdi de özel bir ödül vereceği-
mizi söylemekle mutluluk duyuyorum,» dedi. «Böyle
bir onur, okulumuzda pek alışılmış bir şey değildir.
Öteki okullarda da öyle. Yetkim olmadığı için adını
açıklayamayacağım bir kişi, okul bedeli ve bütün ge-
çim giderlerini kapsayan bir burs'u David Harper'e
lâyık görmüştür. David istediği okulu seçmekte öz-
gürdür.»

Çocuk yerinde kalakaldı. En derin umutsuzluğa
kapıldığı an, mucize olmuştu. İnanamıyordu. Kulak-
larında çınlayan alkış bir oyundaki başarısı için de-
ğildi. O oyundu, buysa hayatın ta kendisiydi! Gele-
ceği, isteklerinin gerçekleşmesi buna bağlıydı! Mü-
dür, David'e kürsüye çıkması için işaret etti.

Fakat çocuğa bakınca, bir kelime söyleyecek du-
rumda olmadığını anladı. David'e küçük bir kâğıt
parçası verdi.



DAVID, istemeye istemeye son bir yaz daha ça-
lışmak üzere Lunaparka gitti. Max Volo'yu ne ka-

dar iğrenç bulduğunu anlayınca, kendi de şaşırdı. Onunla artık hiç bir alışverişi olmasını istemiyordu.

Bir gece otobüse binip oturduğu sırada, dışarda bazı sesler duydu. Otuz beş yaşlarında, yoksul giyimli, elinde iki çocuk tutan bir kadın ağlıyordu.

— Para burada, cebimdeydi, diyordu.

Biletçi:

— Ne kadar? diye sordu.

— İki dolarlık bir banknot.

Çocuğuna dönüp:

— Vardı, değil mi? diye sordu.

Çocuk ağlayarak:

— Ben de gördüm, dedi.

Biletçi:

— Peki ne yaptın? diye sordu. Her halde bir dolar yerine verdin.

— Oh, Allah'ım, hayır. O paraya ihtiyacım var.

Kadın gittiği yerleri saymaya koyuldu.

— Leblebi ve iki sandviç aldık-ben yemedim, üç defa arabalara bindik...

Biletçi:

— Anlaşıldı, dedi. O park memurları iki doları aldılar mı, hiç bir zaman üstünü vermezler.

Kadın otobüsün basamağına oturup yüzünü elleriyle örttü.

— Şimdi ne yapacağım? diye inledi.

Biletçi:

— Başka paran yok mu? diye sordu.

— Yok.

David araya girip:

— Buyurun, bunu alın, diyerek kadına iki dolar uzattı.

— Oh, çok teşekkür ederim.

David otobüsten inince, «O kadın!» diye düşündü. «Demek ben böyle kadınlardan para çalışıyordum!» İşte o zaman Park memurlarının, müşterilere

neden bakınıdıklarını anladı. «Ben de Mister Crout-hamel'den daha iyi değilim,» diye içinden geçirdi.

Aynı anda, Parkta çalıştığı sürece nasıl bir insan olduğunu kavradı. Yoksul kadın, çocuk ve âşık-ları sömüren pis bir hırsız. Max Volo'dan ne farkı vardı? Utanç içinde, düşkünlerevine doğru yürüdü. «Allah'a çok şükür ki ihtiyar Daniel öldü,» diye dü-şündü. «Bu gece onun beni görmesini hiç istemez-dim...»

Ertesi sabah erkenden parktaki işinden istifa etti. Mister Stone'un tepkisi onu çok şaşırttı. Kır sağı adam:

— Hayatımda bir sırrı paylaştığım tek insan sendin, dedi ve David bu soğukkanlı adamın, gerçek-te yalnızlık çektiğini anladı. Ona: «Sizin tutumunuz Max Volo'dan daha iyi değil,» diyemezdi. «Park ah-lâksız, pis bir yer» de diyemezdi, çünkü Albay Sou-sa, Klementi Kol ve Mister Stone orada bulundukça büsbütün kötü sayılamazdı.

— Bir çiftlikte çalışacağım, diye yalan söyledi. Kolejdeki futbol takımına girmek için hazırlanmam gerek.

Mister Stone omuzlarını silkerek:

— Eh, istediğin buysa... dedi.

— Şimdilik istediğim şu. Sousa ve sizinle yemek yemek.

Öğle saati gelinceye kadar, David avare avare parkta dolaştı. Burası, yaşadığı sürece aklından çık-mayacaktı. Yeni yapılmakta olan Kömür Ocağını gö-rünce boğazına bir şey tıkanmış. «Nora!» diye inledi.

Yemekte Miss Chaloner'in, teşekkür konusunda söylediklerini hatırladı ve Albay Sousa'nın elini sı-karak:

— Bana verdiklerinizi hiç bir zaman unutmaya-cağım, dedi.

Yaşlı adamsa:

— Bu gece senin için çalacağım, diye karşılık verdi.

Konser bittiği vakit, David sahne arkasına gidip, Miss Meigs'e:

— Müziği sevmemi öğrettiniz, dedi. Benimle ilgilenmeniz için bir neden yoktu. Bu ilginize çok teşekkür ederim.

Genç kadın:

— Gl kıyısında dolaşmak istiyorum, kavaljem olur musun? diye sordu.

Oraya gidince, David:

— şarkı söyleme tarzınız hoşuma gidiyor. Mary, dedi.

Kadın:

— Mary! diye tekrarladı. Mary Meigs? Bu adı beğeniyor musun?

— Güzel bir ad.

— Yani hep hatırlanacak bir ad mı?

— Hiç bir zaman unutmam.

— Ben seni söylemek istemedim. Halk hatırlar mı? Maris Meigs nasıl?

— ok s'li.

— Ya Mona Meigs?

— Mary'nin nesi var?

— Basit bir ad. Oysa ben herkesin hatırlayacağı bir şey istiyorum. Adım ışıklarla yazıldığı vakit görenler onu unutmamalı.

Genç kadının yanında duran David, onun içini kemiren isteği ve yükselme tutkusunu hissedebiliyordu. Mary:

— Dikkat et! Bir gün adımı her yerde göreceksin. Çünkü sesim güzel. Gerçekten güzel, Oh, David! Güzel şarkı söyleyebiliyorum.

David, Doylestown'da hemşire ya da ğretmen olmak istediklerini söyleyen kızlar tanırdı. Ama bu başka bir şeydi. Mary Meigs, bütün dünyayı kendine karşı biliyordu ve:

— Bir gün bu iğrenç parkın pis insanların su-
ratına tükürebileceğim, diyecek cesareti buluyordu
kendinde. Ve bunu yaptığım vakit orada, yüksekte
olacağım.

Böyle derken, yıldızları gösteriyordu.

David emin bir tavırla:

— Başaracaksın, dedi ve Mary kendisinden beş
yaş büyük olmasına rağmen, onu öptü.

Delikanlının ne kadar heyecanlı olduğunu anla-
yan kız:

— Aradan sonra ilk şarkıyı senin için söyleye-
ceğim, dedi.

Ve müzik başladığı vakit sözünü tuttu. David'e
gülümseyip: «Karanlıkta bir öpücük...» şarkısına
başladı. Fakat daha ilk dizeyi bitirmeden, genç ka-
dın öteki seyircilerin de varlığını hissererek, şarkı-
sını bütün erkek dinleyicileri için okumaya koyuldu.
Dinleyen her erkek de: «Sadece benim için okuyor,»
diye düşünürdü kuşkusuz. Bazıları eşlerine:

— Bu kız gerçekten güzel okuyor. Yükseli-
cek, dediler.

İşte o gece, David hayatta ne yapmak istediğini
keşfetti: Mary Meigs'in okuyabileceği sözcükleri
yazmak istiyordu. O da dünyaya öfke dolu cümleler
haykırmak, dünyaya küsüp tükürmek istiyordu.
Ama bunları düşünürken bile kendisinin Mary Me-
igs'ten farklı olduğunu hissediyordu. O dünyaya
küsemezdi, sırtını çeviremezdi. Kızın bencilliği ve
tutkusu kendisinde yoktu.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GÜZEL DEDHAM

YARALARINI iyileştirmek için mağarasına saklanan bir hayvan gibi, David de kolejdeki ilk sınıfın kalabalığı ve patırtısı içinde kendi yaralarını sarmaya çalıştı. Parktaki heyecandan sonra kitaplara dalıp her şeyi unutmak hoşuna gitmişti.

Okulun çeşitli dernekleri onu yalnız bırakmaya hazırdılar. Özellikle derneklerin ihbarcıları:

— Parası yok, diye haber verdiler. Dernek aylıklarını ödeyemez. Balo biletlerini alamaz.

Onu basketbol oynarken görmüş olanlarsa:

— Ortaokul liginde üç yıl boyunca as bir oyuncu olarak parladı, dediler. Ama bu küçük kasaba sporcularını biliyorsunuz. Koleje gelince sönüp giderler.

En kötüsü de notlarıydı.

— Bir dâhi daha, dediler. Onunla uğraşmayalım, kendi işine baksın.

David kolejdeki yalnızlıktan hoşnut olmakla birlikte, derneklerin onu istemediğini sezdiği an, üzülmenin önüne de geçemedi. Öbür sınıf arkadaşları davetiyelerini aldıkları vakit bu üzüntüsü daha da artıyordu. Buna rağmen kendi kendine, «Oh, na-

sılsa onlara katılmak istemiyordum,» diye avunuyordu.

Ama futbol sezonu başladığı vakit, kendini daha fazla aldatamadı. Yaşıtı olan öbür çocuklar alanda koşarken, kendisi ilk defa olarak tribünde oturmak zorunda kalıyordu.

Yine, «Nasıl da futbolu sevmiyorum, benim branşım basketboldur,» diye düşünüyordu. Ama Dedham-Swathmore maçı yaklaştıkça heyecanı da artıyordu. Geceleri uyanıp: «İnşallah kazanırız,» diye mırıldandığı çok olmuştu. Ve maç günü Dedham'ın galibiyeti karşısında en fazla bağırıp çağıran o oldu.

David, Dedham Kolejini, Bobby Creighton yüzünden seçmişti. Doylestown halkı, Bobby ve çok eskilerde kalmış basketbol maçlarıyla alay edebilirdi ama, okul seçmeye gelince çoğunun, Dedham'a karar vereceği şüphesizdi. Dedham Koleji, Philadelphia'nın 15 mil batısında kurulmuş, sakin bir okuldu. Bir Kuvakir Kolejiydi ve Kuvakirler, okulun yönetimine karışmamakla birlikte, o dinin sadeliği hüküm sürüyordu. Dedham'da Doktor Tschilczynski gibi yabancı dâhilere her zaman yer vardı. David için bu büyük Rus, Dedham'la Doylestown arasındaki farkın sembolü oldu. Çünkü kendi kasabasında herkes, Miss Chaloner'in Rus ve dinsiz olduğunu ileri sürerek onu kovmaya kalkmışken, Dedham'da Doktor Tschilaczynski'nin hem Rus hem de dinsiz olması övünç nedeni oluyordu. En azından altı öğrenci, David'in kulağına:

— Onun bir dâhi olduğunu biliyorsun, değil mi? diye fısıldamıştı.

Rus'un derslerinden kimse hoşlanmazdı. Çünkü adamın İngilizcesi, matematik ilkelerini anlatacak kadar güçlü değildi. Ama hepsi de onun, öğretmen kadrosunda bulunmasından gurur duyuyordu.

Dedham'ın başka bir sürü güzellik ve yararları da vardı, David'in hayatında gördüğü en büyük ve

zengin kütüphane bu kolejde bulunuyordu. Özellikle eski kitap dolu köşelerine hayrandı. Bu eski kitaplara bakmasına izin verilmişti. David bunları incelerken, kitaplar üzerine ilk önemli keşfini yaptı. He kitap, kalın ya da ince, hangi renk ve dilde yazılırsa yazılsın, eski ya da yeni, büyük bir serüvenin kapısını açan birer anahtardı. David işte o karanlık odada gözlerini yorarak yeniden okuma zevkini tatmaya başladı. Yunan mitolojisini bulduğu o sonbahar gününü hiç unutamayacaktı. Hikâyeler on sekizinci yüzyılda yazılmış, bir bilgin tarafından şiir haline getirilmişti. David onları okurken, çevresinde ölümlerin durduğu hissine kapılmış ve yıllar önce onu etkileyen Truva harbini hatırlamıştı.

David, kolej hayatının zevklerini birer birer tadarırken, sonunda ruhunun huzura kavuşabileceği, tertemiz bir yer bulduğunu ve bu sayede Parkın iğrenk hayatını unutacağına inanmıştı. Tabii, bu inancı, Mayıs Kraliçesinin taç giymesi ve Assy Nude olayıyla sarsıldı. Profesör Tschilczynski ve Joe Vaux olmasaydı, kolejdeki ilk yılında David, Park yüzünden kaçırdığı saf çocukluk ve delikanlılık çağını yeniden yaşamaya başlayacaktı. Bu iki kişi, önce yavaş yavaş, sonra da âdeta zorlayarak, hayatın akışına David'in, kendini bir daha kaptırmasına ön ayak oldular. İşte o zaman çocuk, dünyadaki her türlü yaşantının aynı ilkelere dayandığını ve bir bütün olduğunu, bundan kaçmanın imkânsızlığını kavradı.



1925 YILININ sonbaharıydı. Dışarda güzel ve kuru bir hava vardı. Önce yeşil olan otlar, giderek kahverengine bürünmüştü. Çünkü bütün yeşilliğin ölmek üzere olduğu mevsimdi.

Kolejlerin bulunduğu şehirdeki sonbaharın mucizesiydi bu. Bitki ve toprak ölürken, insanlar can-

lanıyordu. Çiftliklerinde bütün yaz vakit öldüren profesörler, büyük bir tutkuyla dönüyor, yeni bir azimle de derslerine başlıyorlardı. Gençler bir çiçek gibi gelişip, şiirler yazmaya koyuluyorlar, ya da o yıl kimyayı iyice öğrenecekleri üzerine söz veriyorlardı. Ne çok söz veriliyordu o sıralarda. Eski umutlar yeniden canlanıyor, başarısızlıklar unutuluyordu. Oh, insanların baharıydı sanki. Oysa her şey ölüyordu sonbaharda.

David, düşkünlerevinde hep mevsimlerin etkisi altında kalmıştı. Sonbaharsa, onun için tatlı, fakat şaşırtıcı bir mevsimdi. O, bir yılın aralıkta sona erdiğine inanmazdı. Aralık ayında herkes sanki yeniden doğar, coşkusu ve yardım istekleri artardı ama Hayır! Yılın, kuru rüzgârların son yaprakları söküp uçurduğu ekim ya da kasımda bittiği bir gerçektir.

O sonbaharsa, David yeniden doğduğunu hissediyordu. Arada bu Lunaparkı hatırladığında ürperiyor ve «bir daha böyle bir ortama girmeyeceğim, o tip işlere karışmayacağım,» diye söz veriyordu kendi kendine. Yeni ve temiz hayatında ilk defa kendisinden daha hızlı düşünebilen kimselerle tanışıyor. Sözgelisi, şiirleri *Atlantic* dergisinde basılan ve önemsiz gibi görünen o zayıf, kız... Öte yandan bir kimya öğrencisi yeni bir sabun tipi keşfetmiş ve bir şirket bu formül için epey para ödemişti. Tatlı ifadeli başka bir öğrenci, her hafta Hedgerow tiyatrosunda oynuyordu. Broadway'da oynaması için de teklif almıştı.

Fakat David'in en fazla ilgisini çeken, Joe Vaux'du. Joe, Bostonluydu. Pazar günkü âyinleri kaçırmıyordu. Adaleli, güçlü bir oğlandı. Yüzündeyse, bir sürü sokak dövüşlerinin izlerini taşıyordu. Hırçın bir sesle:

— Buraya burs kazandığım için geldim, demişti.

Sonra da hemen, David'i en iyi arkadaş olarak

seçti.

— Akıllı çocuğa benziyorsun, dedi bir gün. Söyle bakalım Tschilczynski üzerine fikrin ne? Kimdir? Beyaz bir Rus mu? Herkesin dediği kadar iyi bir öğretmense, neden Rusya'da kalmadı?

İriyarı çocuk, daha sonra sesini alçaltarak:

— Acaba Trotsky yanlısı mı dersin? diye sordu.

Trotsky'den söz edildiğini hiç duymamış olan David:

— Trotsky kim? diye sordu.

Vaux, tokat yemiş gibi geriledi.

Karşılık vereceğine:

— Lenin kim? diye sordu.

— Çarı öldüren!

Vaux:

— Oh, Tanrım! diye bağırarak odasına koştu ve eski, yırtık bir kitapla geri döndü.

— Bunu oku! dedi.

Kitabın adı: «*Dünyayı sarsan on gün*»dü.

Devrim üzerine ne düşünüyorsun? diye sordu Vaux, daha sonra.

— Nasıl ve hangi devrimden söz ediyorsun?

— Rus devrimi...

David, Doylestown gazetelerinde okuduklarını tekrarlayarak:

— Borçlarını ödemeyi yadsımışlardı, değil mi? diye sordu.

— Kaç yaşındasın, Dave?

— On sekiz.

Vaux gülümseyerek:

— Göstermiyorsun, dedi. Şu hale bak! Tarihin en önemli olayı, yaşadığın ve aklının erdiği bir dönemde meydana gelmiş. Oysa, senin ondan haberin yok. Peki, bugüne dek ne yaptın?

David, Joe Vaux'la konuşmak istiyorsa, Rusya üzerine bir şeyler bilmesi gerektiğini anladı! Bunun

için de bir sürü kitap okudu, ama ne demek istediklerini pek anlamıyordu. Kendisinin de bilmediği bir nedenden dolayı, Tschilczynski üstüne öğrendiklerini Vaux'a söylemiyordu. Sözgelisi, büyük matematikçinin, St. Petersburg Üniversitesinde ders verdiğini, devrim olunca Rusya'dan kaçtığını ve Paris'e yerleştiğini, Paris'te bazı Kuvakirlerle tanıştığını ve onu Amerika'ya bu Kuvakirlerin getirdiğini öğrenmişti. Kolejde onun aylığını ödeyen de Kuvakirlerdi.

Sonra bir gün Vaux heyecanla David'in odasına daldı:

— Biliyordum, biliyordum, diye bağırdı. Tschilczynski, devrime karşıymış! Philadelphia'daki Beyaz Ruslarla buluşuyor.

David:

— Devrimle neden bu kadar ilgileniyorsun? diye sordu.

— Ben dünyadaki bütün olaylarla ilgileniyorum. Meksika, Yugoslavya ve Almanya'da olanlar beni kaygılandırıyor. Ya seni?

— Ben ilgilenmiyorum.

Bostonlu delikanlı parlamak üzereyken kendini tuttu.

— Bir gün sen de uyanacaksın, dedi sadece.

David'in, Dedham'da geçirdiği o ilk sonbaharda, her iyi kolejde olması gereken fikir tartışmaları ve kaygı verici konuşmalar sürüp gidiyordu. Bazen bir profesörün sözleri, öğrencilerin parlamasına yol açıyor ya da bir futbol maçından sonra heyecan son haddini buluyor, bando marşlar çalıyor, ateşler yakılıyordu. Yüzlerce genç ses de: «Güzel Dedham, o eski günlerde...» diye başlayan kolej şarkısını söylüyordu.

Immanuel Tschilczynski çok iriyarı bir adamdı. İnce bir bıyığı, ağzının kıyısında da derin bir yara izi vardı. Öğrenciler bu yarayı karısının jiletle yaptığını söylerlerdi. Bazıları da, Almanya'daki öğren-

ciliği sırasında katıldığı birtakım olayların anısı olduğunu ileri sürüyordu.

David ağzını açmasaydı, Profesör Tschilczynski'yle hiç bir ilişkisi olmayacaktı. Fakat cebir problemlerini hemen, kalem kullanmadan çözmeyi ve karşılığını mırıldanmayı âdet edinmişti. Miss Chaloner sayesinde, kolejdeki cebir ona oyuncak gibi geliyordu. Rus profesör bir denklem yazdığı vakit, David onun karşılığını hemen kendi kendine mırıldanıyordu.

Bir gün Doktor Tschilczynski, çocuğun dudaklarının kıpırdadığını görüp ilgilendi. Öğrencisinin dört denklemi bir anda çözmesini istedi. David bunu başarınca:

— Nasıl yapıyorsun? diye sordu.

— Ortaokulda iyi bir öğretmenim vardı, onun sayesinde matematiğim çok ilerledi.

Profesörün yüzü bir gülümsemeyle aydınlandı.

— İyi değil, mükemmel bir öğretmenin varmış, dedi. Cebir senin için çok hafif kalıyor. Yarın kalkül derslerine gel.

Fakat kalkül, David'e çok zor geldi. Anlamak, öteki öğrencilere yetişmek için çok çalışıyor, ama bir türlü başarılı olamıyordu. Bu yüzden kendi kendine kızıyor, «Ben de, öğreneceğim, ötekiler öğrendikten sonra,» diye söyleniyordu.

Ancak bir türlü öğrenemiyordu. Başlıca zorluk da Profesör Tschilczynski'nin açıklamalarının yeterli olmayışydı.

Bir hafta süresince, David öteki dersleriyle hiç ilgilenmedi. Hesap kitabının başında oturuyor, saatlerce uğraşıyordu. Fakat yine de başa çıkamadığı için bir gün sinirlenip, Profesöre:

— — Bu derse devam edemeyeceğim, dedi.

İriyarı Rus, zevkle sırtıttı ve:

— Çok zor değil mi? diye sordu. İyi öyleyse.

Pek yakında kavrayacaksın, o zaman da çok güzel bulacaksın.

Böylece, David kitabının başına döndü. «Bu Allah'ın belâsı şeyi öğreneceğim,» diye kendi kendine söz verdi. İki gün hiç bir derse girmede. Hesap kitabının başından ayrılmadı. Geceleri aklını formüller meşgul ettiği için uyuyamıyordu. Sonunda üçüncü günün sabahı her şey aydınlandı. Anladığı vakit de kalkül, dünyanın en ilginç konusu oldu, David için. Gözlerini kapatıp:

— Sonunda buldum, matematik profesörü olacağım, diye mırıldandı.

Çok düzenli, her şeyi yerli yerinde olan bir dünya aradığı için matematiği sevdiğini kendi kendine bile itiraf etmiyordu. Lupnaparktayken şiir ve müzik dünyasına kaptırmıştı kendisini. Ama oradaki deneyleri kötü olmuştu, bu yüzden şimdi daha sakın bir yaşayış verebilecek yeni bir şey arıyordu.

O sabah profesöre:

— Matematik öğretmeni olmak istiyorum, dedi.

Tschilczynski onun omzuna vurarak:

— Güzel! diye bağırdı. Bugünden sonra asistanım olacaksın. Geleceğini birlikte planlarız. Şikago Üniversitesine gidersin! Ya da Leipzig veya Cambridge!

Ama Rus, düzeltmesi için verdiği ilk imtihan kâğıtlarını kendisine geri verince David, büyük bir şaşkınlığa uğradı. Tschilczynski:

— Ne sandın burasını? Bir yuva okulu mu? diye bağırdı. Bunlar ne?

David'in, pek iyi olmayan bir sınav kâğıdına eklediği 15 sayısını işaret ediyordu.

Çocuk:

— Temizlikle, sınav kâğıdının iyi bir biçimde planlanması için, biz her zaman 15 sayı fazla aldık, diye açıkladı.

Tschilczynski öfkeyle kâğıtları yırttı. Başka bir tomar alarak:

— Biz böyle düzeltiyoruz, dedi. Bak, bu kâğıdı veren çocuk, bir milyon yıl da okusa, hesap nedir anlayamaz. Sıfır!

Sonra kâğıtların içinden doğru çözüm yolunu izlemiş olanları seçti ve hepsine 10 verdi. Geri kalanlaraysa yine sıfır attı. David:

— Ama bunların hepsi o kadar kötü değil, diye itiraz edecek oldu.

Rus, bir an duraklayarak:

— Hangileri? diye sordu.

David birkaç tane seçerek:

— Bunlar, dedi. Bunlara sıfır veremezsiniz.

— Pekâlâ. Sen onlara altmış ver! Senin düzen dediğin şey de nedir?

David, Miss Chaloner'in kendilerine aşıladığı ilkeleri tekrarladı. Yani, matematiğin insanı güzelliğe ve düzene alıştırdığını söyledi.

Tschilczynski:

Düzen, çizgi, aralıklar, diye bağırdı. Hayır. matematikte tek bir şey önemlidir: Onu anlamak, derinliğini kavramak!

Kocaman Rus, bir aşağı bir yukarı yürüyerek:

— Güzel çizgiler! Peh! diye devam etti. Onları çizen bir dolu adam bulabilirsin. Haftada 12 dolara âlâsını çizerler. Ama problem çözmek! Onun ince-liklerini kavramak! Bunu yapmak için düz çizgi çizmek şart değil. Sana şu kadarını söyleyeyim, David: Düz çizgilerle uğraşanlar, başarısızlığa uğrar.

Biraz sakinleştikten sonra da:

— Bu kâğıtları eve götür, David. Bazılarına, yani istediklerine daha yüksek not ver. Belki fazla heyecanlıydım bugün, dedi...



İKİNCİ sömestrde, Joe Vaux'da kalkül dersle-

rine gelmeye başladı. Tschilczynski ders verirken çocuk öne doğru eğiliyor, büyük bir dikkatle profesörü dinliyordu. Tschilczynski de, hiç olmazsa bir öğrencisi kendisine böyle büyük ilgi gösterdiği için hoşnut oluyordu. Bu yüzden bir gün:

— Sorulacak bir şeyiniz var mı? dediği vakit, Joe Vaux'un sorduğu soru onu şaşkına çevirdi.

Bostonlu delikanlı:

— Evet, Profesör, diye ayağa kalktı. Bilimin, özgürlüğe dayanan ruhu, kapitalist bir yönetim altında ezilmez mi dersiniz?

Profesör alnında biriken terleri sildi:

— Bu ne biçim soru, diye bağırdı. Dersimize bakalım.

O gece, Joe Vaux'un sorduğu soru, bütün okulda öğrenildi. Kendi halinde, etliye sütlüye karışmayan öğrenciler, Joe'nun kışkırtıcı bir kişi olduğu kanısına vardılar. Perşembe günü, son sınıftakilerse, lise birde okuyan o zor öğrenci üzerine ne yapmaları gerektiğini görüştüler. Doktor Tschilczynski'nin, cuma günkü dersiye çok kalabalıktı.

Dersin sonunda Joe yine ayağa kalktı:

— Müspet bilim alanında, Sovyetlerin kapitalist ülkelerden daha ileri gittikleri doğru mu? diye sordu.

Profesör:

— Size şunu... diye söze başladıysa da, fazla bir şey eklemeye fırsat bulamadan, mühendis adaylarından biri:

— Onu dışarı atın! diye bağırdı.

Hemen, futbolculardan dört iriyarı delikanlı, Vaux'yi yaka paça dışarı attılar.

Bu olay kolejde büyük tepki uyandırdı. Öğretmenler kurulu hemen bir araştırma yaptı. Bu araştırma, bazı gerçekleri ortaya çıkardı. Söz gelişi, Doktor Tschilczynski, derslerine kimlerin geldiğini bil-

miyordu. Vaux, dokuz değişik sınıfa giriyor, asıl kayıtlı olduğu dersleri asıyordu.

Çocuğun kovulmasına karar verildi. Bu haber kolejde iyi karşılandı. Ancak, ceza yerine getirilmeden, Doktor Tschilczynski müdüre çıkıp bu konu üzerine uzun uzun konuştu. O gece Rus, David'e:

— Bir üniversitenin, saçma kurallara ve yasaklara bağlı kalması doğru değildir, dedi. Mister Vaux, isterse 50 derse birden girsin, kime ne? Bir üniversite.....

— Burası sadece bir kolejdir, diye profesörün sözünü kesti, David.

— Doğru. Ancak kolej, küçük bir üniversite sayılır.

Sonuçta Mister ve Misis Vaux, Dedham'a çağrıldı. Kızları danslara davet edildiği ya da oğulları futbol oynadığı için gururlanan maddî, zengin, Philadelphialı anne ve babalara benzemeyen harikulâde insanlardı! Vauxler orta halli, bütün ömürleri boyunca geçinmek için çok çalışmış, mücadeleci iki İrlandalıydı. Dedham'ı görünce afalladılar. Oğullarının, başını derde sokmasından utanmışlar, yerin dibine batmışlardı. Joe'ya, bundan böyle davranışlarında dikkat edeceği üzerine söz verdirdiler. Mister Vaux:

— Senin gibi bir oğlan, ancak kırk yılda bir böyle bir fırsat yakalar, dedi.

David'den çok hoşlanmışlardı. Oğullarına göz kulak olmasını gizlice rica ettiler.

Joe ve David onları geçirmek için tren istasyonuna kadar gitmişlerdi. Tam tren gara girdiği sırada, Joe anne ve babasının ağır işlerden nasır tutmuş ellerini kaldırıp David'e gösterdi ve:

— Bak, işte annemle babamın onur madalyaları bunlar, diye bağırdı. Bak!

Mister ve Misis Vaux gittikten sonra, David:

— Ne demek istedin? diye sordu.

— Vaux öfkeyle David'e döndü:

— Bu güne dek işe yarayacak ne yaptın ki? diye bağırdı.

Yol boyunca da David'e söylenip durdu. Okula gelince, üst sınıflardan dört kişi, Joe'ya:

— Seninle konuşmak istiyoruz, diyerek çocuğu alıp götürdüler.

Ertesi gün haber bomba gibi patladı: Joe'yu bir odaya götürüp, aklını başına getirmek için iyice dövmüşlerdi. Ama Joe da ellerinden kurtulup bir iskemle kapmış ve onunla karşı koymuştu. Böylece uzun süre dövüşmüşlerdi.

Öğretmenler kurulu bu defa Joe'yu kovmayı iyice aklına koydu. Ancak o olaydan sonra son sınıf öğrencileriyle Joe arasında doğan arkadaşlık ve saygıyı fark ederek vazgeçtiler. Doktor Tschilczynski, David'e:

— Bazen kuvvet ve zorbalığın iyi sonuç verdiğini, Kuvakirler bile kabul ettiler, dedi.

David, Doktor Tschilczynski'nin odasına gitmeye devam etmeseydi, belki de durumu bambaşka olacaktı. Fakat bir gün profesör:

— Kâğıtları benimle birlikte düzeltmek ister misin? diye sordu ve çocuğu kendi odasına götürdü.

Profesör, Yunanlı bir lokanta sahibinin dul eşinin evinde; sıkıntılı, küçük bir odada oturuyordu. Kadın, tombul bir Güney Avrupalıydı ve Profesörün odasını temiz tutmak için hiç çaba harcamıyordu. Başta çekidüzen vermek istemiş; ama Rus, kâğıtlarını karıştırdığından yakınmaya başlayınca onu ve odasını rahat bırakmıştı.

Odanın ortasında bir semaver duruyordu. Başka bir köşesinde kapanmayan yeşil perdelerle ayrılmış bölüm Profesörün gardrobuydu. Birbirine uymayan iki koltuktan hangisinin öğretmene ait olduğu kolayca anlaşıyordu. Çünkü yağ lekeleriyle kap-

lıydı. Köşedeki lavaboysa, kirli tabak - çanakla doldurulmuştu.

Ama David'in dikkatini pislikten çok kitaplar çekti. Odanın her yerinde yüzlerce kitap vardı. İki masa, karmakarışık kâğıtlarla kaplıydı. Onların üstündeysen, Profesörün yemek yediği kirli tabaklar duruyordu.

Rus:

— Bu karışıklıktan ötürü özür dilerim, dedi.

Sonra masanın birinde David için yer açtı. Çocuk çok geçmeden işine dalmıştı. Başını kaldırdığı vakit Profesörün çıktığını ve ev sahibinin de odayı temizlemekte olduğunu gördü. David ona gülümseyince, kadın bir köylü gibi kızarıverdi.

— Profesör ne derse desin, siz bu odayı temizlemelisiniz, dedi David:

Dul kadın kıkırdayarak:

— Erkekler! Ah, erkekler! diye söylendi.

O sırada dışardan, Doktor Tschilczynski seslendi:

— Bak, bir serçe! Ne güzel zıplıyor!

İriyari Rus, kuşu bir süre seyrettikten sonra David'e:

İriyari Rus, kuşu bir süre seyrettikten sonra, David'e:

— Beni dinle, David! dedi. Kararlarımı hiç bir zaman kışın verme. Her zaman için, hayatın yeniden başladığı baharı bekle.

O gece David'i okula kadar götürdü. Yolda aklına parlak bir fikir geldi.

— Yarın birlikte Philadelphia'ya gideceğiz, dedi.

Erkenden trene binip Philadelphia'ya gittiler. Market caddesinden geçip, bütün bilginlerin uğrak yeri olan eski, ünlü bir kitapçı dükkânına girdiler. Profesör, Lunaparka ilk defa giden bir çocuğun heyecanıyla:

— Şimdi değerli bazı şeyler göreceğiz, diye bağırdı.

Çeşitli konuda bir sürü kitap seçti. David:

— Bütün bunları ne yapacaksınız? diye sordu.

— Senin için seçiyorum. Asistanımın bir kütüphanesi olmalı. En güzel kitap da bu! Karl Pearson'un kitabı! O, bütün modern bilimlerin babasıdır, biyoloji, tıp, kimya v.b.

Öğretmenle öğrencisi, sonra yine dolaşmalarına devam ettiler. Güzel bir bahar havası vardı. Tschilczynski:

— Baharda şehrin içi bile güzel, dedi.

Earle tiyatrosunun önüne geldiklerinde, Rus orada bir vodvilin oynandığını gördü.

— Oh! diye bağırdı. Tiyatroda bir vodvil seyretmeye değer.

İki bilet alıp girdiler. Başlangıçta bir film gösteriliyordu. Rus, yüksek sesle:

— Vodvil'in en kötü yanı bu filmlerdir, dedi.

Öbür seyirciler sinirlenerek:

— Şşşt, diye uyardılar.

Kadının biri de:

— Lütfen oturun, diye yalvardı.

Rus, David'i iterek oturttu.

Film bittikten sonra, orkestra çalmaya başladı ve perde açılıp, 10 güzel kız bale elbiseleriyle sahnedeydiler.

Bir saat sonra show sona erdi. Bütün sol alanlar sahneye çıkmıştı. Orkestra da patırtılı bir marş çalıyordu.

— Artık gidelim, dedi Profesör.

David, öğretmenin arkasından çıkarken, birden duruverdi. Perdede beliren bir ilân çocuğu şaşkına çevirmişti: «GELECEK, HAFTA ARKADAŞLARI-NIZA SÖYLEYİN! AMERİKA'NIN EN SEVİLEN ŞARKICISI: MARY MEIGS:»

Perdede açık bir elbise içinde Mary Meigs gö-

ründüğü sürece David yerinden kıpırdayamadı. Genç kızın saçı, her zamankinden sarı duruyordu, beyaz boynundaysa, bir dizi inci parlıyordu. Gözleri resimde olduğundan daha mavi görünüyordu. Profesör, David'i çekerek tiyatrodan çıkardı.

Dedham'a dönerken her ikisi de heyecan içindeydiler. Tschilczynski, St. Petersburg'ta öğrendiği bazı eski şarkıları mırıldanıyordu. «Öğrenciyken...» diye söze başlıyor, David'e eski hikâyeler anlatıyordu. Anne ve babası tiyatroya gitmesini yasakladıklarından, onları nasıl aldatarak kaçtığını anlattı. Tren, Dedham'a vardığında, David kendisiyle yemek yesin diye ısrar etti. Eve gidince de, ev sahibi bir masa dolusu güzel yemekler koydu önlerine. Profesör:

— Bu kadın bir melek kadar güzel. Güzel de yemek yapıyor, dedi.

Bitirdiklerinde, iriyarı Rus hâlâ konuşmak istiyordu. Kocaman ellerini dizlerinin üzerinde kenetleyerek güldü ve:

— Herkes kim olduğumu bilmek istiyor, dedi. Sana söyleyeceğim.

Ve anlattı:

Zengin bir tüccarın oğluymuş. Bazı nedenlerle evini terk edip okula gitmişti. St. Petersburg, Utrecht, Uppsala ve Berlin Üniversitelerinde okumuştı. Rusya'ya döndüğünde, Moskova Üniversitesinde öğretmen olmuştu. Babası sonunda oğlunun iyi yolda olduğunu anlayınca, ona bol, bol para vermeye başlamıştı. Hükümette görevli olan bir adamın kızıyla evlenmiş. O da zenginmiş. Devrimde, karısı Lenin'in en büyük hayranlarından biriymiş. Kendisiyse, devrimle ilgilenmediği için memleketinden kaçıp, Paris'e gitmiş.

David:

— Ya karınız? diye sordu.

— Bilmiyorum. Öldüğünü sanıyorum.

David, Profesöre baktı. Hayatında tanıdığı en değerli, en büyük adamdı, Sousa'dan da büyük. Ama onu dinlerken bir insanın büyüklüğünün, değerinin, iyiliğinin, onun mutlu olmasına yetmediğini anlıyordu. Bu düşünce David'i üzdüğü için Profesöre karşı büyük bir sevgi duydu. Hector'un öldürüldüğünü okuduğu vakit de ne kadar üzüldüğünü hatırlıyordu. Çocuk her zaman iyilikle mutluluğun bir arada olması gerektiği kanısındaydı, ama şimdi yanıldığını bir daha anlıyordu. Profesör iyi bir insan olduğu halde mutlu değildi. Evinden kaçmak, ülkesini bırakmak zorunda kalmıştı. Karısının yaşayıp yaşamadığını bilmiyordu bile.

Karanlık, karmakarışık odada David bu tatsız düşüncelere dalmıştı. Kötüler zenginleşiyor, yükseliyor; iyilerse düşkünlerevlerinde ölüyordu. Bazı kötülerin yakalanıp cezaya çarptırıldığı bir gerçektir, ama hayatta hiç bir şeyin kesin bir plana, bir ilkeye göre ayarlanmadığını kabul etmek gerekti. Max Volo, Philadelphia'nın en zengin adamlarından biri haline gelmişti. Oysa, her türlü ahlâksızlığa baş vuruyordu. Adı sık sık gazetelerde geçiyordu. «Max Volo, City Hall tiyatrosunda değişiklik yapmanın zamanı geldiğini söylüyor.» «Max Volo Florida'dan döndü,» gibi... Bahar havası oldukça sıcak olduğu halde, David ürperdiğini hissetti.

Fakat Immanuel Tschilezynski'nin bundan sonra söyledikleri çocuğu büsbütün afallattı. Profesör:

— Birisine açılmalıyım, dedi.

Sonra mutfak kapısını bir tekmede açıp:

— Gel artık, dedi.

Kıkırdayan dul odaya girince de, suçunu itiraf eden bir çocuğun çekingenliği içinde:

— Üç gün önce onunla evlendik, dedi adam.

David, bu sırrı paylaşmak istemiyordu. Hayatın pisliğine bir daha karışmak isteğinde değildi. Ve o büyük, parlak hocanın, basit bir köylü kadınla ev-

lendiğini düşünmekten nefret ediyordu. Utana utana onları kutladı ve oradan ayrıldı.

«Bunu neden yaptı sanki?» diye düşünüyordu. «Onun gibi bir adam!» Birden aklına başka bir şey geldi. «Ya ilk karısı yaşıyorsa...»

Oh, hayat ne kadar karışıktı! Yatağına yatınca hasta gibi duydu kendini. Sonra Tschilczynski'nin bir sözü aklına gelince gülmeye başladı. «Bir melek kadar güzel. Güzel de yemek pişiriyor,» demişti Profesör. Acaba erkeklerin bütün istedikleri iyi bir aşçı mıydı?



O HAFTA boyunca, David çeşitli dergiler satın alıp durdu, cumartesi yaklaştıkça, Earle tiyatrosundaki yeni vodvil ve Mary Meigs'le ilgili haberler arttı. Cuma günüyse, şantöz üzerine uzun bir hikâyeye ve resimler çıktı bir dergide. David bütün odalara koşup, «Bu kızı tanıyorum,» diye bağırmamak için kendini zor tuttu. Hayatta başarılı olmuş bir kişiyi önceden tanınması onu heyecanlandırıyordu.

Öte yandan, Profesör Tschilczynski yüzünden büyük kaygı duyuyordu. Kolej yöneticileri, Profesörün köylü ev sahibesiyle evlendiğini öğrendikleri vakit ne diyeceklerdi? Ya Rus'un karısının hâlâ yaşadığı ortaya çıkarsa ne olacaktı? Birden Tschilczynski'nin, Nora'ya benzediği fikrine kapıldı. İkisinin de evi, aileleri yoktu. Onları bir yere bağlayan anıları da yoktu. David onlara acıyordu.

Buna rağmen, öğretmenine duyduğu öfkenin önüne de geçemiyordu. Ne diye öyle bir sırra kendisini ortak etmişti sanki? Acaba başka bir kimse'nin daha haberi var mıydı? Tschilczynski'nin odasına artık gitmez olmuştu.

Sonra Mary Meigs'le Tschilczynski'yi; Joe Va-

ux'nun, kendisini kolej hayatına karıştırması sonucunda unuttu.

Garip olaylar cuma günü, David'in, Mary Meigs'le ilgili yazıyı okumasından biraz sonra, başladı: Joe heyecan içinde David'in odasına dalmış:

— Ulu Tanrım, Mayıs Kraliçesi olarak kimin seçildiğini duydun mu? diye bağırmıştı.

— Hayır.

— Oh, David! Bütün gece düşünsen bulamazsın. Kendini tehlikeye atmaya hazır mısın?

— Bilmem, duruma bağlı. Kötü bir şeye karışmak istemem...

— Ama bu karışmak değil. Dürüst bir kolejde okumak istiyorsan, benimle birlik olacaksın. Portefield'i kraliçe, Askleton'u da prens olarak seçecekler.

David şaşkınlıkla:

— Bunu yapamazlar, dedi.

— Yapacaklar.

— Peki, ne yapmamız gerekiyor?

— Burada yazdığım bir mektup var. Senin de imzalamanı istiyorum.

David, daktiloyla yazılmış mektubu alıp bir göz attı. Şöyle başlıyordu: «*Kendi kendilerini atayan aptal ve iğrenç komitenin palyaçolarına!*»

— Korkunç bir başlangıç, dedi David.

— Devam et okumaya.

David, imzalaması istenen sözcükleri okudu:

«Lise I öğrencileri arasından bir Mayıs Kraliçesiyle bir Prensi seçip, onları Dedham sokaklarında dolaştırmak ve halkın alaylarına karşı tutmak, ancak sizin gibi ahmak eşekler tarafından uygulanması düşünülen barbar bir gelenektir. Özellikle Portefield ve Askleton'u seçmek, ahlâksızlıktır, insanlık dışı bir harekettir. Aşağıda imzaları görünen iki kişi, gönüllü olarak kraliçe ve prens olmayı teklif ediyorlar. Aynı zamanda sizin iğrenç komitenizde bu-

„Tunanlarla teker teker dövüşmeyi de göze alıyorlar.»

David:

— Dövüşme bölümü hoşuma gitmedi, dedi.

— Ama böyle bir işe kalkıştığın vakit ya hep ya hiç ilkesine bağlı kalman gerek, diyen Vaux, imzasını attı ve mektubu David'e uzattı. David de imzaladı.

Joe bundan sonra mektubu kapıp, son sınıfın iriyarı öğrencilerinin kaldığı odaya yürüdü, kapıyı açıp mektubu fırlattı: «İşte, bu size lâyıktır, piçler,» diye bağırdı ve çıkıp gitti.

Fakat Lise I'nin ileri gelenleri, David ve Joe'nun teklifini kabul etmedi. Hayır. Önceki yıllarda olduğu gibi kolejin en zararsız iki öğrencisini seçtiler. Portefield fazla şişmandı, sakalı da yoktu. Futbol oynamak için büyük bir istek duyardı ama, şişmanlığı buna engel oluyordu. Ötekilerinden değişik olduğu için de onu küçümsüyorlardı. Bu yüzden, onu Mayıs Kraliçesi olmaya lâıyk görmüşlerdi. Askleton'sa, küçük bir kasabadan gelen sessiz bir çocuktı. Bütün derslerde en yüksek notları alırdı. Çok çirkin, sivilceli bir yüzü vardı. Dedham'daki kızlar, «Birisi beni dışarı çıkarsın diye can atıyorum. Askleton'u bile kabul edebilirim,» diye şakalaşırlardı. İşte Askleton da ötekilerden farklı olduğu için prens seçilmişti.

Şafak sökerken sebze ve tuvalet kâğıdıyle süslenmiş bir araba bahçeye getirildi. Arabanın üzerine garip, komik afişler yapıştırılmıştı. Bu arabaya şişman çocukla sivilceli oğlan oturtuldu. Yüzlerini kapayacak vakit bulamadan da onlara domates ve yumurta fırlatılmaya başlandı.

Sonra araba şehirde dolaştırıldı. Hava kararırken, şişman çocuk hâlâ dimdik duruyor, sebze ve yumurtalar fırlatılırken başını eğmiyordu. Askleton'sa, o kadar korkmuştu ki, göz yaşlarını tutamıyordu.

Şehrin ışıkları yakıldığı sırada birisi: «Belle Forest'e» diye bağırdı. Kalabalıktan birkaç kişi öne

doğru gelip arabayı itmeye koyuldular. Şimdi de «Evlenme teklifi, evlenme teklifi,» sesleri yükseliyordu.

Belle Forest adlı kız kolejinin önüne gelindiğinde, araba neredeyse devriliyordu. Şişman kraliçe, dengesini kaybedip yere düştü.

Kolejde kızlar bekliyordu. Her yıl bu olayı heyecanla beklerlerdi zaten. Okulun bütün ışıkları sönmüştü, ama pencereler gecelikli, pijamalı kızlarla doluydu. Kalabalık susmuştu. Sonra bir erkeğin soluklu sesi, Dedham marşını söylemeye başladı.

Marş bittiği vakit pencerelerdeki kızlar, «Evlenme teklifi,» diye bağırıştılar.

Bütün ışıklar, şişman kraliçeye çevrildi. Son yumurta ve sebzeler atıldı. Yumurtalardan biri prensin yüzünde kırıldı.

Birinci sınıf başkanı:

— Susun! diye bağırdı. Şimdi de Kraliçe, Prense bak! Haydi, Prens evlenme teklifinde bulun!

Kızlar:

— Evlenme teklifi, diye bağırmaya devam ediyorlardı.

Ama o sırada alt pencerelerden, bir kızın çığlığı duyuldu:

— Oh, Tanrım, ne kadar korkunç!

Ve işte bu tanımadıkları kızın çığlığı, David'e Joe'yu saran dehşet ve şaşkınlığı yok etti. O ses, sanki, vicdanlarını harekete geçirdi.

Joe, öne atılarak, elinde yumurtaları taşıyan öğrenciye bir yumruk indirdi. Sonra da yumurtaları kapıp pencerelere fırlatmaya başladı. İçerden duyulan çığlıklar, yumurtaların hedefi bulduğunu belli ediyordu.

Öğrenciler:

— Oh, o pis serseri Joe Vaux'dur! diye bağırdılar. Yakalayın!

Fakat Joe ve David, okula doğru koşmaya baş-

lamışlardı bile. Soluk soluğa oraya vardıklarında, korkunç bir öfke içinde yumurtaları öğrenci birliğine mensup öğrencilerin çekmeceleri içinde kırdılar. Sonra da yatakhanelere girip eşyaları parçaladılar. Saç ve tıraş kremlerini temiz gömleklere, ayakkabı cilâlarını da temiz çamaşırlara sürdüler.

Daha bir düzine odayı kırıp döktükten sonra yakalandılar. İki iskemleye yatırılıp sopalarla dövülmeye başlandılar. David acıdan bayılacak gibi oluyordu. Ama o da kraliçe gibi ağzını açıp bir şey söylemiyordu.

Vaux ise, küfredip duruyordu. David'den daha da zayıf olduğu için, acıyı daha çok duyuyordu.

Sonunda genç Hristiyanlar Derneği üyeleri araya girdiler. Durmazlarsa iskemlelerle vuracaklarını söylediler. Ve David'le Joe'yu okul revirine götürmek istediler. Fakat artık göz yaşlarını tutamayan David, «Cehennem olun!» diye bağırdı. Vaux daha da kötü küfürler savurmak üzereyken, topallaya topallaya odasına sığınmaya çalışan Portefield göründü. Joe:

— Hey! Portefield! Başını dik tut! diye bağırdı. Sen tam bir erkeksin!

Toplanmış öğrenciler arasında Kraliçenin lehinde gösteri başladı. Vaux:

— Sen gerçek bir erkeksin, Portefield! diye bağırmaya devam ediyordu.

Son sınıftan bir öğrenci, şişman çocuğun elini kapıp havaya kaldırdı. Artık herkes onun lehinde bağırp çağırıyordu.

Portefield hemen odasına gidip, hiç bir şey olmamış gibi yatağına girmeye kararlıydı. Fakat karşılaştığı sevgi gösterisine karşı koyamadı. Dönüp onlara elini salladı. Her yanı yumurta ve sebze döüntüleriyle kaplanmıştı. Ama yüzünde gururlu, soylu bir ifade vardı.

Fakat Askleton'u bir daha gören olmadı. Çocuk

elbiselerini almak için bile koleje dönmedi.

Ertesi sabah erkenden, öğrenci birliği toplandı. Başkan yerini aldığı anda, salon dopdoluydu. Joe hemen ayağa fırlayıp:

— Bir teklifte bulunmak istiyorum... diye söze başladı.

Devam etmesine fırsat kalmadan, son sınıfın başkanı:

— Teklifini ben de destekliyorum, dedi.

Aynı anda salonda bulunan herkes, «Kabul ediyoruz,» diye bağırdı.

O günden sonra, Dedham Kolejinde bir daha kraliçe ve prens seçilmedi.

Odalarına dönünce, Joe:

— Düşün bir kez, David dedi. Yıllardır bunu yapıyorlardı. Oysa, engel olmak ne kadar da kolaymış!

Fakat David: «Joe'yla birlikte, kız dayanamayıp çılgılık atıncaya kadar durup seyrettik. O bağırmasaydı, hiç bir şey yapmayacaktık,» diye düşünüyordu.

Kızı hatırlamasıyla ayağa fırlaması bir oldu. Joe:

— Nereye gidiyorsun? diye sordu.

— Vodvili neredeyse unuttuyordum.



DAVID tiyatroya vardığında saat dörde geliyordu. Kuyrukta beklerken bacakları yediği dayaktan sızlıyordu. Yerine oturunca da rahat edemedi. Orkestra, Taunhauser'in uvertürünü çalmaya başlayınca, heyecanı son haddini buldu.

Sonunda orkestra, Victor Herbert'in tatlı melodilerini çalmaya başladı. Işıklar hafifledi ve sahnede Mary Meigs görüldü. Şimdi yirmi dört yaşın-

«da, uzun boylu ve inceydi. Sarı saçlarını da tepesinde toplamıştı.

David, Mary'yi seyrederken: «Soluk kesiyor,» diye düşünüyordu. «Sesi de şahane.»

Şarkıları bitince kızın sahneden istemeye istemeye ayrıldığını yalnız David fark etti. O da ötekilerle birlikte alkışlıyordu. Mary yeniden sahneye gelip, Sousa'nın kendisi için yazdığı ve ilk başarısı olan, «Aşk, güllerden meydana gelmiş ufak bir hediyedir,» şarkısını okudu.

Kız sahneden büsbütün ayrılınca, David hemen sahne arkasına koştu. Ama soyunma odasının kapısında duran genç adam geçmesine izin vermedi. Çocuk o zaman:

— Hiç olmazsa bir pusula götürün, diye yalvardı. 25 sent veririm.

Genç adam kabul edince, David bir kâğıda: «Lunaparktan, David Harper saygılarını sunmak istiyor. Orkestra şefi Kol'un arkadaşı!» diye yazdı.

Adam içeri girdi. Bir iki saniye sonra Mary Meigs'in kendisi, ince bir sabahlıkla dışarı fırladı ve:

— Oh, Dave! diye bağırdı. Seni görmek ne mutluluk. Tiyatroda mıydın?

Sonra David'i soyunma odasına aldı. Kapıyı kapatınca da gülmeye başladı:

Daha yıldız olmadım, dedi. Adım altın harflerle yazılmadı. Hizmetçim bile yok.

Fakat oda, Mary Meigs'in kişiliğiyle doluydu. Duvar da iki elbisesi asılı duruyordu. Makyaj malzemesi öteye beriye fırlatılmıştı. Artık sokağa çıkacağı için, yarı saklanarak üzerindeki sabahlığı atıp bir elbise giyerken, David onun bembeyaz tenini görebildi. Genç kız:

— Başını çevirmeliydin, diye takıldı.

Saçlarının üstüne bir şapka, omuzlarına da kalın bir palto aldı.

Birlikte çıkıp, Market caddesini izleyerek, Billy

Penn'in heykelinin önüne geldiler. Mary:

— Haydi, gidip Klementi'yi görelim, ne dersin?" diye sordu.

Karşılık beklemeden bir taksi çevirdi. Klementi'nin oturduğu eve gelince, şoföre parayı o verdi, sonra merdivenleri koşa koşa çıkararak içeri daldı.

— Klim! diye bağırdı. Yanımda kim var, bir bil- sen.

David bu arada, Mary'nin elbiselerinden birinin öteki odada, yatağın üzerinde durduğunu gördü. Kol, genç arkadaşını görünce sevinçle:

— David! diye bağırdı. Seni görmek beni ne kadar sevindirdi.

— Mary'nin adına rastladım. Büyük bir şarkıcı olmuş, Mister Kol. Duyduğum herkesten daha iyi şarkı söylüyor.

Mary rahat hareketlerle odada dolaşüyor, içki hazırlıyordu. Kol:

— Seni görmeyeli neler yaptın? diye sordu.

— Kolejdeyim. Dedham'da.

O sırada gözü, duvarda asılı duran, Mary'nin resmine takıldı.

— Güzel bir fotoğraf, dedi.

— Tanıdın mı? Onu ilk gördüğüm vakit öyleydi, dedi Klim.

Mary, yerde duran buruşuk bir kâğıt parçasını alarak:

— Oh, Klim! Telgraf mı çektin? diye sordu.

— Gayet tabii, o kadar öfkelenim ki.

— Yapmamalıydın. Bir eleştiriciye karşı haklı çıkmayacağını biliyorsun.

— Fakat böyle bir şeyi nasıl söyleyebilir?

Klementi'nin içini dökmek için can attığını seven David:

— Ne oldu? diye sordu.

Kol, bir gazete kapıp, David'e verdi. Gazetede Klementi'nin, Boston orkestrasını yönetirken çeki-

len bir resmi basılmıştı. Altındaki eleştirme çok kötüydü: «Üstad, şaheserini duygusuzca çaldı. Onu daha iyi çalmak için çaba bile harcamadı ve...»

Klementi son sözcükleri tekrarladı.

— Eleştirmenin en berbat yanı bu, diye bağırdı: Çaba harcamamışım. Oh, çabalayıp başaramamam önemli değil, o vakit Philadelphia'da kalıp yalnızca bir orkestrada çalmakla yetinirim. Orkestra şefi olmak hevesinden vazgeçerdim. Ama çaba harcamamışsam, ben ne müzisyen, ne de bir erkeğim demektir. İçtenliğim, gururum yoktur.

Mary:

— Otur! diye güldü. Senin yaşındaki bir adamın bu tip saçma şeyleri önemsememesi gerekir, Klim.

— Anlamıyorsun. Ben, aleyhimde çıkan yazılar haklıysa, ondan yararlanmasını bilirim.

David'e gazete kupürlerinin yapıştırıldığı bir defter verdi. Orada Cleveland, Chicago, Buenos Aires konserleri hakkında çıkan yazıları okudu, David. Kol, aleyhindeki eleştirici yazıları kırmızıyla çizmişti.

— Bak şuna, dedi. Yeter derecede çalışmadan çalmışım. Doğru! Daha fazla üstünde durmadan, o parçaya cesaret etmemeliydim. Ama bir kimsenin, doğru hareket etmeye çalışmadığını söylemek, onun onuruyla oynamak demektir.

David; Kol, onurdan söz ederken Mary'nin yere baktığını fark etti. Sonunda kız:

— Sakinleş, Klim! dedi. Bu gece konserin var, unutma!

Kol sakinleşerek David'e gülümsedi.

— Keşke sizinle yemeğe gelebilseydim. Ama konserden önce hiç bir şey yiyemem. Mary'ye, her zaman aştır.

Kızın altın saçlarına hafif bir öpücük kondurdu.

Şarkıcı, arabada David'e, vodvili yeniden görmek isteyip istemediğini sordu. Delikanlının sevinçini görünce de şoföre bir dakika durmasını söyledi ve inip birkaç sandviçle iki şişe soğuk süt aldı. Sonra da David'i tiyatroya, soyunma odasına götürdü. Orada:

— Klim'in söylediklerini unut, dedi. Bugün önemli bir konseri var, o yüzden heyecanlı.

Vodvil başladığı vakit de David'i sahne arkasında alıkoydu, Mary. Genç kadın giyinirken, çocuk başını başka yere çevirdi. Ama Mary'nin:

— David, Klim Amca üzerine fikrin ne? diye sorması üzerine döndüğünde onun ince, ipek çorabını çektiğini gördü.

Boğuk bir sesle:

— Çok güzelsin, dedi.

— Haydi, gel de, düğmelerimi ilikle. Bir hizmetçim olduğuna kendimi inandırabilirim o zaman.

Sonra bir elbise alıp başından geçirdi. David âdeta felce uğramış gibi bakıyordu. Düğmeleri iliklelemek için yerinden kalkmadı. Mary:

— Lunaparktaki o ufak kızın düğmelerini hiç iliklemedin mi? diye takıldı.

David: «Hayır,» anlamında başını salladı.

Mary kapıya dayanıp dışardan gelen müzik sesine kulak kabarttı. David de bu arada düğmeleri ilikliyordu. Çocuğun ellerinin değişini vücudunda duyan Mary, onun hayran bakışlarını da çıplak omuzlarında hissediyordu. İşte o anda orkestra, Victor Herbert'in melodilerine geçti. Genç kadın, eliyle oğlanın dizini hafifçe okşadı. Kıpırmızı kesilen David bu eli tuttu ve:

— Mary, öyle güzelsin ki! diye mırıldandı.

— Şşşt, şarkı söylemek zorundayım. Beni heyecanlandırma!

Böyle deyip, David'in titreyen parmaklarını sıkı ve uçarcasına sahneye koştı.

Çocuk perde arkasından şarkıcıyı seyrediyordu. Şimdi ellerini göğsünde kenetlemiş *No, No Nanette* operetinden bir şarkı söylüyordu.

Numarası bittikten sonra, Mary:

— Gidip, Klim'i bir daha görsek mi? diye sordu.

David: «Ama Klim'in konseri var,» demek üzereyken vazgeçti ve:

— Haydi, gidelim, diye kabul etti.

Kol'un dairesine gelince, Mary kapıyı çaldı. Açan olmayınca, çantasından bir anahtar çıkarıp açtı, içeri girdiler. Genç kadın:

— Klim her halde hâlâ konserdedir, dedi.

Sonra banyoya gidip yüzünü suyla yıkadı. Döndüğünde:

— Burada oturuyorum, dedi.

— Klim'le evlendin mi?

Mary hemen karşılık vermedi. Neden sonra:

— Tahmin ettiğini sanmıştım, dedi.

— Neyi tahmin edecek mişim?

Kız gözlerini başka yana çevirdi.

— Vermut ister misin? diye sordu.

Fakat David yanına gidip kızın ellerini tuttu ve:

— Neyi tahmin edecek mişim? diye tekrarladı.

Sanatçı, genç çocuğa içtenlikle bakarak:

— Klim'in benle evlenmeyeceğini, dedi.

— O zaman, kırbaçlanmayı hak etmiştir.

Mary gülmeye başladı.

— Oh, David! diye güldü. Bir kolej öğrencisine, hayat gerçeklerini anlatmak o kadar zor ki! Anlamıyor musun, Dave? Klim bir kıza hiç bir şey veremez. Üstelik benimle evlenerek, geleceğini ziyan etmemesi gereken çok değerli bir insandır.

Duydukları çok karışık şeylerdi David için. Birisinden utanması gerekiyormuş gibi kızardı. Uzun bir sessizlik oldu. Bu arada kızın söylediklerinin an-

lamını çıkarmaya çalışıyordu. Sonunda:

— Peki öyleyse, neden?... diye sormaya başladı.

Mary bardağını kaldırıp:

— İkimize, diye sözünü kesti.

David de zorlukla ayağa kalkarak:

— Tiyatronun en güzel kızına, diye karşılık verdi.

Divanda oturdular. Biraz sonra Mary, kendine özgü tatlı sesiyle:

— Klim, bana karşı çok iyi davrandı, özellikle başlangıçta, dedi. Beni Sousa ile tanıştıran, odur. Yaşadığım sürece, kendimi Klim'e borçlu duyacağım.

Ve gözlerini kapatarak:

— Sevdiğimiz kimselere acı çektirmek korkunç bir şey, diye ekledi.

Uzun bir sessizlik oldu. David:

— Ne demek istiyorsun? diye sordu.

Mary'nin ince yüzünde hafif bir gülümseme belirdi. Kollarını uzatınca da bol elbisenin altında bile göğüsleri görüldü. David o zaman çok aptalca bir şey söyledi.

— Mary, seni öpebilir miyim? diye sordu.

— Ne münasebet?

Çocuk kızarıp bozararak:

— Özür dilerim, diye kekeleydi.

Ama kız hâlâ divanda yatıyordu. Biraz sonra eski bir konuyu açtı:

— Adımı Mona Meigs olarak değiştirsem, aptal bulur musun beni? diye sordu.

— Senin hiç bir davranışın aptalca olamaz.

— Bugünden sonra Mona Meigs olacağım. Büyü-
yük bir şarkıcı olacağım. Sinemaya geçeceğim. O
vakit de herkes adımdan söz edecek.

Yerinden kalkıp, ünlü aktrislerin yaptığı gibi
göğsünü kabartarak odayı arşınlamaya başladı.

— Dave, diye devam etti. Bu adı yaşadığın sürece hatırlayacaksın! Bir bandıyla şarkı söylediğim zamandan beri beni tanıdığını söyleyeceksin. Ve ikinci sınıf bir orkestrayla çalışırken beni gördüğünü de söyleyebilirsin. Ve Earle Tiyatrosunda, sahne arkasında durduğunu arkadaşlarına anlatabilirsin...

David, o güne kadar başarı için böyle bir ateşle yanan kimseyi görmediği için şaşkınlıktan âdeta felce uğramıştı.

Genç şarkıcı, birden David'in önünde durup ellerini kalçasına koydu ve:

— Artık biliyorsun, dedi.

David yerinden fırlayıp onun yanına koştu ve ince yüzünü elleri arasına alıp dudaklarını genç kadınınkilere yapıştırdı. Mary onu yavaşça kendinden uzaklaştırdı.

— Dave! diye fısıldadı. Klim her an gelebilir.

Ama gözlerinde mutlu bir ifade ve zevk okunuyordu.

— Mona Meigs'in ilk öpüşmesi tatlıydı! dedi.



DAVID, sınıf arkadaşlarının yatak odalarına gidip kayıtsızca:

— Bu hafta Earle Tiyatrosunda başlayan yeni vodvili gören var mı? O şarkıcı... demeye niyetlenmişti, ama akşam döndüğünde kafası o kadar karıştı ki, hemen odasına çekildi.

Mary'nin kullandığı sözcükler ve hareketleri zihnini meşgul ediyordu. «Ne demek istedi?» diye düşünüyordu. «Klim hiç bir kızı tatmin edemez, demekle ne söylemek istedi?. Aslında onu öpmemi baştan istemişti, öyleyse neden sonra karşı koydu? Anlamadığım bazı şeyler var. Ve neden adını değiştirmek istiyor?» Ama kızın şahane beyaz bacağı ve

göğüsleri aklına geldikçe, başka her şeyi unutuyordu.

«Onu unutsam iyi ederim,» diye kendi kendine karar verdi.

O hafta David'e rasathanede gece görevi verildi ve ilk olarak yıldızlarla uzayı, kocaman bir teleskoptan seyretmesi, aklından bir süre için Mary'nin anısını sildi.

Fakat perşembe akşamı kıza karşı duyduğu istek yine kabardı. İş bitince de bir türlü uyuyamadı. Önce Tschilczyński'yi ziyaret etmeyi düşündü, ama hemen vazgeçti. Profesörün kendisine verdiği sır, âdeta aralarını açmıştı. Bu yüzden Joe Vaux'yu görmeye gitti.

David:

— Joe, diye söze başladı. Bir kız şöyle diyecek olsa... yani sadece bir ihtimalden söz ediyorum. Herhangi bir erkeğin, kendisini tatmin etmediğini söyleyecek olsa ne demek istemiş olabilir?

— Kızı tatmin etmediğini söylemek ister.

— Bunu ben de biliyorum. Ama asıl anlamı ne?

— Eh, adam belki de homoseksüeldir.

— Oh, hayır! Öyle olamaz! iyi, temiz bir erkektir. Ben de birkaç homoseksüel gördüm. Bu adamın onlarla ilgisi olmadığına seni temin edebilirim. Öyle değil.

Joe gülerek:

— Başta, sadece bir ihtimalden söz ettiğini söylemiştin, dedi.

David kızardı. Ama konuyu kurcalamaktan vazgeçmedi.

— Ne demek istedi dersin? diye ısrar etti.

— Dinle, Eddy'ye soralım. Tıpla ilgileniyor.

Geleceğin doktoru ve daha yarım düzine genç, Joe'nun odasına toplanıp, David'in sorununu tartışmaya başladılar. Hepsi de bu konuda bilgisizdi. Astronomiden anlıyor, Alman fiillerini çekiyorlar,

jeolojiyi biliyor, hatta Karl Pearson'un ileri matematik problemlerini çözebiliyorlardı. Ama insan vücudundan haberleri yoktu. Konuşma ve tartışmaları şafağa dek sürdü. Ve David hâlâ sorduğu sorunun karşılığını bulamamış, Mary Meigs'in ne demek istediğini açıklayan kimse çıkmamıştı.

Lise bir öğrencileri, saat sekiz dersleri için zil çalınca kadar Joe'nun odasında oturdular. O saat da David yatağa girdi. Öğleden sonra Joe'ya:
— Şehre inip bir tiyatroya gidelim mi? diye sor-du.

Joe:

— Neden olmasın, diye kabul etti. Nasılsa günümüz harcandı.

Böylece iki arkadaş bir trene atladılar. Ama yolda tartışmaya başladılar. Joe, Stanton'daki oyunu görmek, David'se Earle'e gitmek istiyordu. Sonunda Joe:

— Yazı-tura atalım, dedi.

David içinden kısa bir dua mırıldanarak parayı havaya attı ve kazandı.

Earle'e, vodvilin ikinci sahnesi oynanırken vardılar. Çok geçmeden Mary Meigs görüldü. David güzel şarkıcıyı hayran hayran seyretti.

Mary'den sonra film gösterildi. Joe:

— Haydi, çıkıp bir İtalyan restoranına gidelim, dedi.

— Joe, oturup vodvil'in birinci sahnesini görelim, diye yalvardı.

— Oh, sıkıldım, diye ayağa kalktı Joe:

Ama David'in onu çekmesi üzerine, yerine oturmak zorunda kaldı. Bu defa dönüp David'i incelemeye koyuldu. Mary Meigs ikinci defa sahneye çıktığında arkadaşının ferahladığını, arkaya yaslanıp o ince kızın hareketlerini âdeta içer gibi seyrettiğini fark etti.

Daha sonra on üçüncü sokaktaki bir İtalyan res-

toranında spagetti yerken, Joe garsondan şarap listesini istedi. David:

— Şarabı sevmem, diye itiraz etti.

Joe:

— Ama bugün özel bir gecedir, diye güldü ve bardağını kaldırarak:

— Mary Meigs'in onuruna dedi.

David şaşırdı. Arkadaşına bakmaya utanıyordu.

Joe:

— Fevkalâde güzel bir kızın onuruna diye ekledi.

David:

— Onu Lunaparktan tanıyorum, dedi.

Şehirden geçerken, istasyonun pis merdiveninden çıkarken ve trende; David, Mary üzerine hatırladığı her şeyi Joe'ya anlattı. Bostonlu delikanlı sonunda:

— Demek kızları tatmin etmeyen adam, bu Klim'dir, dedi. Ve sen bir köylü gibi kıza, onu öpüp öpemeyeceğini sordun?

David:

— Böylece bu iş burada bitiyor, dedi.

— Ne demek istiyorsun? Onunla yatmayacak mısın?

Bu sözcükler David'i şaşırttı. Çünkü kendisi böyle bir şeyi rüyasında bile görmekten çekiniyordu.

Konuyu değiştirerek:

— Rasathaneye gidip bazı resimler çekmeliyim, dedi.

— Güzel. O yeri her zaman görmek istemişimdir.

Joe, arkadaşının arkasından, teleskop'la kameraların durduğu ve sadece yıldızların aydınlatıldığı odaya girdi.

David:

— Gözlerin karanlığa alışır, dedi. Kameraları

ayarlamaya koyuldu.

— Bu şarkıcıyla ilgili duygularını anlıyorum, dedi. Joe. Aynı şey, Boston'da benim başıma da geldi. Çok güzel bir kız komşumuz vardı. Evlenmek istiyordu. Onunla evlenebilecek mahallenin üç genci - ben de içlerinde - ya okula ya da uzaklara gitmeyi istiyordu. Bu yüzden kız mahallenin en serseri adamıyla evlendi. Noel tatili sırasında şekerçi dükkânında çalışıyordum... Dave, o dükkânda bir hafta oturup gelenleri incelesen bir kitap yazardın. Neyse, bir gün incecik bir paltoyla geldi kız. Dayanamayıp: «Ne o Becky,» dedim. «Louis sana bir palto alamıyor mu?» Bana uzun uzun bakıp, «Hayır,» diye karşılık verdi. Kendisini eve götürmemi istediğini sezdim ve dükkânda olan herkes de anladı. Böylece, kimse Louis'den korkmadığı için, güpegündüz onunla evine gittim. İçeri girer girmez de kendimizi yataкта bulduk.

David söyleyecek bir şey bulamadı. Joe devam etti:

— O şekerçi dükkânında çalıştığın vakit, bütün dünyanın bir düşkünlerevi olduğunu anlıyorsun.

— Hayatında hiç düşkünlerevi gördün mü?

— Çevremde her zaman bir düşkünlerevi görüyorum.

— Joe, dinle! Mary Meigs üzerine gerçeği sezmekle akıllı olduğunu tanıtladın. Ama bazen çeneni tutamıyorsun. Bir düşkünlerevinde büyüdüğümü söylersem, ne derdin?

İriyarı İrlandalı şaşırarak:

— Nerede büyüdün? diye bağırdı.

— Ufacık bir çocukken, bir düşkünlerevine geldim ve orada büyüdüm. O kadar kötü değil. Aslında orada mutlu bir hayatım bile oldu.

— Gerçekten, bir düşkünlerevinde mi yaşadın? Nasıl bir yerdir?

Meraklı İrlandalı, bir saat süresince, David'i

düşkünleresinde olanlar üzerinde sual yağmuruna tuttu. Yıldızlar kayıp gidiyor, doğuda ince hilâl yükselmeye başlıyordu. Ama iki genç konuşmaya devam ediyorlardı. David, ahırda kendilerini asan ihtiyarlardan ve Mister Crouthamel'den söz ettiğinde, Vaux sinirlenerek yerinden fırladı; bir yukarı, bir aşağı yürümeye başladı.

David:

— Ama bunlar, sadece arada bir meydana gelen önemsiz olaylardı, diye açıkladı. Önemli olan, orada bulduğum mutluluk ve bana gösterilen sevgidir.

Joe, öfkeyle arkadaşına bakarak:

— Seni sersem, seni! diye bağırdı. Bir bebekken girdiğin düş dünyasında yaşadığın için, oradaki dehşeti fark etmedin. Sadece kendini düşündüğün için toplumdaki haksızlıkları görmüyorsun!

— Böyle konuşma! Tam bir yoksulluk içinde büyüdüm. Ama bu yoksulluğun bana ne zararı oldu? Ruhunu yaralamadıkça, yoksulluk insana dokunamaz. Koleje gelebildim, bitireceğim de!

— Sus! Senin gibilerini satın alıyorlar zaten. Bir burs verip, ağzınızı kapatıyorlar.

— Bağırmanın gereği yok. Görüşlerimiz ayrı.

Fakat düşkünlerevi fikrine kendini kaptıran Vaux, David'i bir türlü bırakmadı.

— Su variline kendini atan o adamdan söz et. Tanımadığını söylüyorsun. Ya sen, bir basketbol maçından dönüşünde, düşkünlerevine gitmek, içinde nasıl bir tepki uyandırıyordu?

— Eve gidiyormuşum gibi hissediyordum kendimi.

— Eve!

— Evet. İhtiyarlar sonucu öğrenmek için beklerlerdi hep.

— Ya o Crouthamel denen herif? Daha başlangıçta nasıl zengin oldu? Kaç ailenin, düşkünlerevine girmesine sebep oldu?

— Bana bak. Yanlış anladın. Gelen ailelerden sadece bir çift, gerçekten oradan çıkmak için mücadele etti. Onlar da zaten bir haftadan fazla kalamadılar.

— Dave! Bunu tekrarlama. Çok anlamsız ve korkunç. Tabii, kapitalistlere karşı mücadele edecek kadar kuvvetli olan, sadece o çiftti. Ama dünyanın, gereksiz bazı kimselerin barındığı bir yer olduğunu hiç düşünmedin mi? Dünyadaki insanların dörtte üçünün hiç bir değeri olmadığını da mı bilmiyorsun? Bir dolandırıcı olsan, bu aptallardan her gün para aşırabilirdin. Farkına bile varmazlar. Ama işte bu aptallar, toplumu meydana getiriyor.

Delikanlı konuşurken kollarını çılgın hareketlerle oynatıyordu. Sabah gölgeleri rasathaneyi doldurmuştu. Joe Vaux:

— Ve sen, düşkünlerevinde büyümene rağmen bunların hiç birini fark etmedin! diye devam etti. Dave, bana bir şey söylemeni istiyorum: Bu gece şu Crouthamel'den, en az dört defa söz açtın. Ve teyzenin, parasının çalındığını öğrendiğinde hasta olduğunu, ölmek istediğini söyledin. Fakat onun üzüntüsüne katıldığını belli edecek hiç bir şey demedin. Neden?

David sinirli sinirli:

— Kahvaltı saati geldi, dedi.

— Hayır, tartışmayı bitirelim, Dave. Neden?..

On dokuz yaşındaki David, kararsız bir şekilde duruyordu. Joe'ya bütün hissettiklerini anlatmak için can atıyordu, fakat bunu yapamayacağını, kimseye açılmayacağını da biliyordu. Bir zamanlar Nora'ya bütün düşüncelerini nakledebileceğini sanmıştı, onun anlayacağını ummuştu, fakat şimdi bazı şeyleri dünyada hiç kimseye anlatamayacağına emindi artık.

Ağır ağır:

— Şu kadarını söyleyeceğim, Joe, dedi. İlk anı-

larımdan biri, Sellersville'deki çok soğuk bir gecedir. O zaman annemin yanıdaydım. O kadar yoksulduk ki, annem ekmeği bir torbaya koyup ağzını bağlar ve gerek o, gerekse ben, dayanamayıp yemememiz için yastığının altına saklardı. Mister Crouthamel'den, çok kötü bir ev kiralamıştı. Kirayı bir ay geciktirince, Mister Crouthamel şehrin en kötü evine taşınmamız gerektiğini söyledi. Karlar içinde, o evi görmeye gittiğimizi anımsıyorum. Arkada bir ağaç vardı, ama annemin gördüğü tek şey, sürüyle gezinen tahtakurularıydı. Beni oturduğumuz eve geri götürüp yalnız bıraktı ve kendisi de ablası Reba'yı görmeye gitti. Ama Reba, anneme borç para vermedi. Eve dönünce yattık. O kadar açtım ki, uyuyamıyordum. Annemin yastığı altındaki ekmek torbasını alıp açmaya çalıştım. İşte o sırada annem uyandı. Öfkeden çılgına döndü ve beni dövdü. Sonra da ağlamaya başladı. O sırada dışardan duyduğumuz bir sesle hemen kapıyı açıp baktık. Vahşî bir kaz, kuzeye doğru uçuyordu. Onu görünce annemin keyfi yerine geldi ve: «Yoksul olmak günah değil, bekle!» dedi. Sonra beni bir komşu evine götürdü. Ev sahibi Alman aile, kahvaltıya hazırlanıyordu. Annem kapıya vurdu. Açılınca: «Ben açlığa dayanabilirim, ama bu çocuk yapamıyor,» diye bağırdı. Bana güzel bir Alman kahvaltısı yedirdiler. Et, kızarmış patates, börek. İkinci bir börek isteyince, annem: «Terbiyesizlik etme,» diye azarladı. Ama bundan sonra iki rahip durumumuzu öğrenip öteki eve taşınmamız için bize para, yiyecek, giyecek getirdiler. Yalnız tahtakuruları korkunçtu. Annem hiç uyuyamıyor, bütün gece oturup onları öldürüyordu. Kendi o evde öldü. Ve ben Reba teyzenin çalıştığı düşkünlerevine gittim. Orada görüp yaşadıklarım-dan da, hep Reba teyze sorumludur. Onun için, şimdi bu odada oturup, teyzemin elinin cayır cayır yandığını görsem, ona zerre kadar acımam.

Joe bir süre konuşmadan yere baktı. Sonra çok alçak bir sesle:

— Böyle bir duyguyu uzun süre içinde taşırsan, mahvolursun, dedi. Bundan kurtulmalısın. Konuşmak iyidir, ama içindeki zehiri akıtmak daha da iyi.

— Ne demek istiyorsun?

— Her şey kitaplarda açıklanmıştır. Jung ve Adler'i okumalısın. Bak, Crouthamel annene çok kötü davrandı, teyzen de öyle. Bu yüzden Crouthamel'in teyzene kötülük etmesinden zevk alıyorsun. Ve; «Yoksulların canı cehenneme. Ben de bir zamanlar yoksuldum» diyebiliyorsun. Gerçek kötüdür. Dave. Ama yine de onu aramaktan vazgeçmemelisin.

David, Joe'nun söylediklerinin doğru olduğunu biliyordu.

— Ne yapmam gerekir peki?

— Ben doktor değilim. Ama bence yoksul ve aç olan herkesin sorunlarını kendininmiş gibi halletmeye çalışmalısın. Dünyadaki bütün düşkünevlerini yok etmek için uğraşmalısın. Haydi, ben yatmaya gidiyorum.

David, boş rasathanede yalnız kaldı. Bu sert, mücadeleci Bostonlu çocuğun, her şeyin derinine inmeyi başarması şaşılacak bir şeydi. Ama David, «Ben onun gibi değilim,» diye düşünüyordu. «Matematik ya da başka bilim dallarında derine inebiliyorum da insan söz konusu olunca acemileşiyorum. Kendimi ilgilendiren konularda bile beceriksizim. Anlamıyorum. İnsanlar benim için kalın bir sisin arkasındalar ve bu sisi delemiyorum. Onlar sadece kitaplarda okuduğum kahramanlar ya da resimlerdeki portreler... Gerçek kimseler değil sanki. Rastladığım 100 insandan 99'unu sevmişimdir. Fakat Joe gibi, onlarla ilgilenemiyorum. Bir kimsenin işini kaybetmesine ya da aç kalmasına aldırmış etmem. Çünkü onun yanında olsam, yardım etmek için her şeyi yapacağımı biliyorum. Joe'ysa, daha somut

şeylerden söz ediyor. Ama ben, görüp bildiğim insanlardan hoşlanıyorum. Tanımadığım birini düşünerek üzülemem. Dünyada sevmediğim hiç kimse yok; tabii Reba teyze dışında.»

Joe Vaux, bir gün devrimcilerin bütün evlere girip, işçilerin ellerindeki nasırları görmek isteyeceklerine inanıyordu.

— Bedenen çalışmamış kimseleri yok etmeleri doğru bir harekettir, diye ileri sürüyordu.

Joe'nun her zaman, «onlar» diye söz etmesi, David'i şaşırtıyordu. Hep ayaklanacak, mücadele edecek olan «onlardı!» Bir gün:

— Fakat «onlar» kim? diye sordu.

— Aç kitleler!

— Bana bak. Bu memleket her gün biraz daha zenginleşiyor. Aç, perişan kitleler yok.

— Sen anlamak istemiyorsun. Her yıl zenginleşmeye devam edeceğimizi mi sanıyorsun?

— Neden olmasın, Joe? Şu «aç kitle» dediğin kimseleri tanıyorum. Senin, benim gibi insanlardır. Ancak, daha cesaretsiz.

Vaux sinirlenerek:

— Sen ihtiyarları tanıyorsun, diye bağırdı. Bu yazı, insanları tanımakla geçersen iyi edersin, Dave.

Fransa ve Rus devrimleri üstüne yazılmış kitapları, David'in odasına getirip:

— Bütün bunları başaranlar, ihtiyarlar değil, dedi.

Okul tatile girmek üzereyken, Joe:

— Günde on saat çalışmanın nasıl bir şey olduğunu öğrenmek istiyorum, dedi ve Fall nehrinde bir inşaat şirketinde çalışmak üzere gitti.

David, bütün sıcak yaz süresince kolejde kalıp rasathanede çalıştı. Ona Samanyolunun bir haritasını çizme görevi verilmişti. Boş vakti oldukça, David gökyüzünün resimlerini çiziyor ve bu işten hoşlanıyordu.

Gündüzleri de Joe Vaux'nun kendisine verdiği kitapları okuyor, Mary Meigs'i düşünüyordu. Hâlâ onu anımsıyor, görüşme sırasında aralarında geçenleri unutamıyordu. Bir kızın ince, güzel bir yüze, benzersiz bir vücuda sahip olduğu halde, aksilik edebilmesine şaşıyordu. Sonunda, kolejde tanıdığı kızlardan daha büyük olduğu için Mary'nin böyle davrandığı kanısına vardı. Ancak, kolej kızlarının da yatakhane de aynı olduğunu bilmiyordu.

Mary'le ilgili düşüncelerinden utanıyordu. Onunla birlikte olmak istemesine de kızıyordu. Çünkü kızı Klementi'den ayrı düşünemiyordu. Ve Klim'in, kızları tatmin edip etmemesi David'i ilgilendirmiyordu. O Klementi'ye çok şey borçluydu. Kendi kendine, «Onu bir daha görmeyeceğim,» diye yeminler ediyordu.

Fakat David'in bu konudaki düşüncelerini sarsan, yine Kol oldu. Bir gün koleje telefon edip kısa bir mesaj bıraktı. «Mister Harper'e, Klementi Kol'un, kendisiyle konuşmak istediğini söyleyin.» David mesajı alınca, Philadelphia'yı aradı. Kol:

— Seninle konuşmak istiyorum, dedi. Gel, beni gör.

David telefonu kapattığında ter içindeydi. Kol ne öğrenmişti? Mary Meigs üstüne mi konuşacaktı? Orkestra şefine, hatta bütün dünyaya karşı, içinde bir isyan duydu. «Ben bu yazı rahat geçirmek istiyorum. Okumakla vaktimi dolduracaktım,» diye söylendi.

Kol'un dairesine gittiği vakit bir not buldu: «D. H. Akademiye gel. Plak dolduruyoruz.» Çocuk, ünlü müzik salonuna girdiğinde: Stokowskiyle müzisyenlerin, Schubert'in yedinci senfonisi için hazırlanmakta olduklarını gördü. Senfoni çalındığı sürece arkada oturup dinledi ve keman çalan Klementi Kol'a baktı. Bittiği vakit Kol:

— Beğendin mi? diye sordu.

— O kadar çok melodi var ki, her biri birer senfoni haline getirilebilir.

— Doğru, müsrif Schubert bir sanatçıdır. Haydi, resim galerisine gidelim.

— İyi olur.

Birkaç basamağı inip, değerli tabloların sergilendiği odaya girdiler. David şimdi bu resimlere dostlarıymış gibi bakıyordu.

Ama o gün Klementi bekçiye, Rembrandt tablolarının korunduğu odaya iki iskemle götürmesini söyledi. Orada oturunca Rembrandt'ın arı tablosunu gösterdi ve:

— «Müsriflik,» tam ona uyan bir sözcük dedi.

— Ne demek istiyorsunuz?

— Bazı kimselerin yeteneği o kadar çok ki, sonunda onu boşuna harcıyorlar. Schubert gibi, söz-gelişi. Bazılarıysa, yalnızca bir tek şeyde yeteneklidirler. Ama bundan da, çok iyi yararlanmasını bilirler. Ve bazen, müsrif dâhi Schubert'ten de başarılı olurlar. Brahms buna iyi bir örnektir. Ve Watteau.

Uzun bir sessizlik oldu. David; Kol'un, Mary Meigs'ten söz edeceğini sandı. Ama genç adam:

— Geçen gün, Immanuel Tschilczynski'yle tanıştım, dedi. Söylediği doğru olabilir mi? Matematikçi olmayı düşündüğün?

David rahat bir soluk aldı. Gülererek:

— Evet, doğru, dedi.

Ama, Kol'un gösterdiği tepki için hazırlıklı değildi. Genç adam ayağa fırlayıp, bir yerli dansöz gibi odada zıpladı ve:

— Senin çok daha büyük yeteneklerin var! diye bağırdı. Lunaparkta tanıştığımız vakit, yazar olmayı tasarlıyordun. Görüşlerin kuvvetliydi ve hayatına değerli bir kavram uğruna yön vereceğini ummuştum. Ama matematikçi olmak. Bu da ne demek, David?

Karşısındaki adamın hareketlerine baktıkça,

David'in aklına korkunç bir şey geldi: «Bazen bir kıza benziyor,» diye düşündü.

Sonra müzisyen oturup, elini David'in dizine koydu.

— Leschetizky bir zamanlar bana, öğrencilerinin çoğunun senin gibi olduğunu söylemişti, dedi. Büyük piyanist olacaklarını biliyorlarmış. Fakat olmamak için mücadele ediyorlarmış. Aslında kendi kaderlerine karşı gelmeye çalışıyorlardı onlar. Ve, Leschetizky, bu tip öğrencilerin, sonunda Allah vergisi olan yeteneklerinden yararlandıkları vakit, fevkalâde başarılı olduklarını da açıklamıştı.

Daha sonra, sanatçı kollarını yana bırakarak:

— Herkes matematikçi olabilir, dedi. Fakat Rembrandt'a bak! Fırçasını ne kadar ustalıkla kullanıyor. Sanatta küçük başarılar kazanacak bir yeteneğe de sahip olsan, hiç bir zaman matematikçi olmamalısın.

Kol, yeter derecede konuştuğunu anladı. Ayağa kalktı:

— Şimdi de sana iyi bir haber vereyim, dedi: Mary, akşam treniyle, Cleveland'dan dönüyor ve bu gece hep birlikte yemek yiyeceğiz.

— Koleje dönmeliyim. Rasathane...

— Bekleyebilir.

Kol'la David, Mary'nin geleceği pis istasyona gittiler. Kol:

— Bir şey söylemeyi unuttum, David. Mary adını değiştirdi dedi. Şimdi şunu unutma! Bir kadının, saç şeklini, şapkasını ya da adını değiştirmesi, onun için çok önemlidir. Kendisini Mona diye çağırmayı unutma, olur mu?

— Mona! İlginç bir ad..

Tren geldi. David'in yüreği tekerlekler gibi küt küt atıyordu. Sonunda Mona, arkasında pahalı bir kürk manto olduğu halde trenden indi ve:

— Klim, diye bağırarak uzun boylu müzisyene koşup onu öptü.

Kol'un arkasında David'i görünce, çekilip delikanlıya elini uzattı ve:

— Merhaba, dedi.

— Merhaba, Mona.

— Bak sen, yeni adımlı da biliyor.

Bir Alman restoranında yemek yiyip, Kol'un dairesine gittiler. David çok heyecanlıydı. Mona ise, anımsadığından çok daha güzeldi o akşam. Aşırı makyaj yapmamıştı, solgun yanakları da boyalı değildi. Dairede Kol bir mesaj buldu.

— Stokowski beni görmek istiyormuş, dedi. Gideyim. Ama geç kalmam. Siz burada bekleyin.

Fakat Klim uzun süre dönmedi. Dakikalar geçtikçe de David şarkıcıya bakıp onu seyretmekten başka bir şey yapamıyordu. Sonunda genç kadın:

— Ne düşünüyorsun, Dave? diye sordu.

— Seni o resminle karşılaştırıyordum. Her geçen gün güzelleşip, gençleşiyorsun.

— Bu bakımdan şanslıyım, Dave. Kilo almıyorum. Dişlerim iyi. Uzun süre genç kalacağım.

— Kendinden, çiftçilerin atlarından söz ettikleri gibi konuşuyorsun.

— İnsanların çoğu at gibidir, ama bunu kabul etmiyorlar. Ben şanslı atlardanım. Gençliğimi ve güzelliğimi uzun süre koruyabilirim.

Bir sessizlik oldu. Sonunda David:

— Klim çok geç kaldı, dedi.

— Stokey'yle buluşunca, konuşmaları hiç bitmez.

Bunu söylerken David'e yan gözle bakıyordu. Çocuk ona sokulmamak için kendini zor tuttu.

— Son defa seninle görüştüğümüzdeki tutumum için özür dilerim, dedi.

— Saçmalama! Yaptığın bir hareketten hiç bir zaman utanma. Aptalca davrandınsa, bir daha tek-

rarlama, ama özür dilemek, iki defa aptallık etmek demektir.

David ayağa kalktı. «İskemlede oturan bir kızı nasıl öpebilirim?» diye düşünüyordu. Yere diz çökmesi gerekirdi. Ama kız dudaklarını uzattı ve David çekingenliğini bir anda unuttu. Onu divana doğru sürükleyerek:

— Gel, burada oturalım, dedi.

İkisi de Klim'in her an dönebileceğini bildikleri için kapıya bakıyorlardı. Mona:

— Kapıyı kilitleyelim, dedi. David onun dediğini yaptıktan sonra yine: «Şimdi ne yapmalıyım,» diye merak ediyordu. Çekine çekine kızın yanına oturdu, onun dudaklarını, boynunu öptü.

David düğmelerini açmaya başladı. Mona gözlerini kapatıp yastıklara yaslandı. Mona on beş yaşında saf bir kızmış gibi onun ellerini tutup durdurmak istedi. Fakat kim olduğunu ve ne istediğini hatırlayınca kalkıp soyunmaya başladı.

David ağzı açık, pahalı yolculuk elbisesinin yere düşüşünü ve o şahane vücudun ortaya çıkışını gördü. Mona şimdi çıırılçıplak karşısında duruyordu. Aklından, «Teni Nora'dan çok daha beyaz, göğüsleri ise daha küçük ve sert.» diye geçirdi. «Fakat kızlar çıplak olunca birbirlerine ne kadar çok benziyorlar, yarabbi!» Sonra birden kendine gelerek:

— Ya Klim gelirse? diye sordu.

Mona öfkeyle yumruklarını sıkıp:

— Klim'i karıştırma, dedi. Bu tehlikeyi göze almalıyız.

Çevik bir hareketle David'in yanına atladı ve dudaklarını uzattı. Delikanlının Klim'den korktuğunu seziyordu. Buysa, Mona'yı yüreklendiriyordu. Kolları arasından sıyrılarak soluk ışıktaki zarif hareketlerle dans etmeye başladı. Sonra yeniden David'in yanına gidip:

— Anlamıyor musun? diye mırıldandı. Bir er-

kek şan ve şereften çok fazla söz ederse, yatakta bir işe yaramaz demektir.

Vahşî, tutkulu bir kadındı. Hayat doluydu üstelik. Sevişmesinde bile bir kesinlik, bir sertlik vardı, ama zevk veriyordu. Sadece bir an tutkularını unutup zayıf, soluğu kesilmiş bir kadın oldu. Sadece bir an. Sonra:

— Şimdi de, Allah aşkına giyin, David dedi. Işıkları yakıp kapıyı aç. Oh, Allah'ım! Ya Klim gelseydi. Hemen gitsen iyi olur. Daha fazla bekleyemediğini söylerim.



ERTESİ sabah, David'in düşünceleri pek hoş değildi. Bir dosta ihanet etmişti. O dostun kendi evinde, onun metresine sahip olmuştu. Aslında, kadın onu bir alet olarak kullanmıştı. David iyi kalpli, dost Klim'i anımsadıkça hasta oluyordu.

Kendi kendine: «Bundan böyle, bu bir daha tekrarlanmayacak,» diye söylendi. Kendini çalışmalara verdi ve birkaç gün Mona'yı düşünmemeyi başardı.

Ama çok geçmeden kızın hayali gözlerinin önünde canlanmaya başladı. Mona başka hiç bir kıza benzemiyordu. Çok az erkeğe düşen kadınlardan biriydi. Onu çırılçıplak bir defa görünce, unutmak imkânsız hale geliyordu. Beş gün, Klim'e ihanet ettiği için kendi kendini suçlayan David, birden kızla bir daha nasıl buluşacağını planlamaya başladı.

Aslında bu isteğini yenmeye çalışıyordu. Çılgın gibi çalışıyor, bir sürü kitap okuyordu; ama boşuna. Bir gün Klim'in dairesinin numarasını çevirmenin önüne geçemedi. Karşılık veren Mona oldu.

David:

— Klim orada mı? diye sordu.

— Hayır.

— Hemen geliyorum.

— Bir taksiye atla.

On iki dakika sonra Klim'in dairesine girip:

— Seni görmek için can atıyordum, diye bağırdı.

Genç kadın:

— Hey, yavaş ol! diye güldü ve onu itti.

Bir süre gülüşerek birbirlerine takıldılar.

Mona ona:

— Tarzan gibi daldın içeriye, dedi.

— Kendimi tarzan gibi hissediyorum zaten.

— İnsanlar ciddî olmadıkları vakit daha eğlenceli olmuyorlar mı?

David kızın kolunu yakalayarak:

— Ama, benim sana karşı sevgim ciddî, diye bağırdı.

Mona, genç çocuğa sokularak:

— Klim her zaman o kadar sıkıcıdır ki, diye mırıldandı.

Geçirdiği bu deney, David'i fazlasıyla etkiledi. Yetiştiriliş tarzı yüzünden bir kadınla yatmanın günah olduğunu düşünüyordu. Ve bir İranlının «pişmanlık küllerinin ilkbahar ateşine atılması, gerektiğini» ileri süren bir yazısı bile bu düşüncesini değiştirmiyordu. Bir İranlı bunu yapabilir, ama Pennsylvanialı bir Kuvakir, asla!

Ve böylece David, bir haftaya yakın süre, Mona'dan uzak durmaya çalıştı. Ama o sürenin sonunda yine kıza koştu. Genç kadın:

— Her halde kendi kendinle bir hafta mücadele ettin, dedi.

David bu harikulâde sanatçıya hayretle baktı. Ortaokulu bile bitirmemişti ama, insanlar üzerine David'den çok daha fazla bilgi sahibiydi.

— Nasıl oluyor da sezislerin hep doğru çıkıyor? diye sordu.

— Kitaplar beni sıkıyor. Bir sanatçı olmak is-

tiyorsan, insanları kitaptan çok incelemelisin. Senin nasıl bir kimse olduğunu söyleyeyim mi?

David'in genç, acemi bir kolejli olduğunu ve onu büyüleyen kadından nasıl kaçmaya çalıştığını açıkladı. Genç çocuk:

— O kadar aptal mıyım? diye sordu.

— Tabii! Sen benim aptal sevgilimsin.

David'in kendisini öpmesine izin verdi. Sonra:

— Piyeslerde dedikleri gibi, bugün gelmeseydin ölürdüm, diye mırıldandı.

David: «Ya Klim?» diye sormak istedi ama, sonra artık Klim'in pek önemi kalmadığını hissederek sustu. Pencereden pencereye giderek panjurları eliyle kapattı. Yeniden divana döndüğünde, Mona:

— Benim âşığımsın artık, diye bağırarak, onu yanına çekti. Bu cümleyi üst üste söyledi genç kadın. Ama David, bunu sadece bir piyeste duyduğu için söylediğini, anlamını kavramadığını hissediyordu.



1920 YILININ sonlarında, Amerika'daki kolejlerin çoğu, İngiltere'de bulunan okulların bir kopması, bir şubesiydi sanki ve David yaşadığı sürece o uzaktaki adaya karşı derin bir sevgi duyacaktı. Bunun nedeni, öğretmenlerin sadece İngiltere kültürünü sevmeleri ve çocuklara da bunu aşılamarıydı. Sürekli olarak İngiltere yasaları ve yönetimini övüp duruyorlardı. Dedham, bir Kuvakir koleji olduğundan, sanat ve müziğe pek önem verilmiyordu. Bu yüzden David, İngiltere'nin bu iki alanda çok geri kaldığını ancak yıllar sonra anladı.

David'in dönemindeki öğrenciler için, İngiltere her güzelliğin kaynağı sayılırdı ve o memlekette okumak şansına erişmiş öğretmenler, Dedham'ı yönetiyorlardı. Dedham telaffuzu İngilizdi, giyilen el-

biselerin modelleri İngiltere'den gelirdi ve çocukların en büyük düşü, o memlekette bir yaz geçirmekti.

Sonuçta züppelik ve Amerikan kültürüne karşı küçümseme doğuyordu. Okulda yalnızca üç Amerikalı yazar okutuluyordu. Emerson, Howells ve Herry James. Öğrencilerin çoğu, Amerikan tarihini okumadan koleji bitirirdi.

Aslında öz Amerikan eşya ve düşünceleriyle alay ediliyordu. David de kendi memleketiyle ilgili bu düşünceleri benimsemişti. Çünkü çocuğa, kalitesi düşük olduğu için, vataniyle utanması öğretilmişti. Normal olarak David, Alman matematiği ve İngiliz züppeliğini benimseyerek mezun olacaktı. Sonra Şikago ya da Leipzig Üniversitesine gidecek ve her bakımdan Avrupalıları taklit eden bir insan haline gelecekti. Kendisi de profesör olunca, başka gençleri zehirleyecek, onlara Amerika yasaları ve kültürüyle alay etmelerini öğretecekti. Yani kısacası, tipik bir Amerikalı bilimadamı olacaktı. Allah'tan, yuvarlak yüzlü bir Teksaslı sayesinde, David düşünce ve tasarımlarını değiştirdi.

Doc Chisholm, bir Teksas kolejinde, İngilizce profesörüydü. Bir varile benziyordu. Kötü bir telaffuzu, zor duyulabilen hafif bir sesi vardı. Kel olmak üzereydi. Ve bir de gitara sahipti.

Böyle bir profesörün, nasıl olup da Dedham'a atandığını David hiç bir zaman anlayamadı. Ama bu şişko adam, bir cuma günü çıkageldi ve üç özel sınıfa ders vereceği ilân edildi. Bir program karışıklığı yüzünden, David roman derslerini Doc Chisholm'dan almak zorunda kaldı. Yaşadığı sürece, bu rastlantının etkisini görecekti.

Çünkü Doc Chisholm çok rahat bir adamdı-David'in rastladığı ilk özgürlük örneği insan. Üçüncü konferansta, öğrencilerin kendisine verdiği ilk kâğıtlar üzerine düşüncelerini bildirdi. Çocuklar; «Sev-

diğim Üç Roman» diye bir kompozisyon yazmışlardı. Doc Chisholm:

— Kâğıtlarınızı yırtmayacağım, dedi. Çünkü yazılan her şeyin, yazan için değerli olduğunu kabul ediyorum. Siz bu ülkenin genç umutlarısınız. Dünyanın en değerli kitaplarını okuduğunuzu söyleyerek beni etkilemeye çalışıyorsunuz. Hmm.

Chisholm, kâğıtlarda yazılı yazar adlarını okurken sesi alaylıydı:

— Thomas Hardy, John Galsworth, R.D. Blackmore, Richardson, Defoe, Walpole! Sonra kâğıtları buruşturup pencereden attı:

— Beni dinleyin çocuklar! diye âdeta yalvardı. Siz ve ben, hiç beklemeden temele inmeliyiz, hemen. Çünkü uzun süre ben burada kalmayacağım. Sizse, dünyanın dört yanından gelen kimselerin çocuklarısınız. Aranızda Musevîler, Polonyalılar, Ruslar, Slavlar, Hollandalılar var. Buna rağmen, bugüne kadar sadece, akılları sulanmış birkaç İngilizin kitaplarını okuduğunuzu ileri sürüyorsunuz. Bu halinizle de, bir İngilizce profesörü olduğum için, benden iyi not almayı bekliyorsunuz. Ama boşuna uğraşıyorsunuz, çünkü ben bir İskoçyalıyım. Babam yıllar önce özgürlük havasını soluyabilmek için Teksas'a geldi. Ve şuna inanın ki, özgürlük havası, yalnızca bir ülkenin havasından ibaret değildir. Siz, bütün dünyanın mirasçılarısınız. Yeni bir ulussunuz. Her şeyden önce de, Amerikalısınız!

Sesi garipti. Sanki şarkı söylüyordu. İşte o gece, Doc Chisholm yatakhaneye elinde gitarıyla girdi.

Saat sekize doğru gelip, David'inkinin biraz ötesinde bulunan bir odaya daldı. Kendini tanıttıktan sonra da:

— Burada pek şarkı söylemiyorsunuz, sanırım, dedi.

İçerdekiler o kadar şaşırılmışlardı ki, söyleyecek

söz bulamadılar. Şişman profesör, gitarıyla: *Red River Valley* (Kırmızı Nehir Ovası) adlı bir şarkı söylemeye başladı.

David bu garip müziği duyunca: «Ne biçim gü-rültü» diye mırıldanıp, dışarı fırladı. Öteki odaya girince de; Doc Chisholm'u gördü. David'in geldiğini gören Profesör, başıyla selâm verip:

— Rahatsız mı ettim? diye sordu.

David:

— Ne olduğunu anlayamadım, diye gülümsedi.

— Otur! dedi Teksaslı.

Çok geçmeden oda başka öğrencilerle doldu. Doc Chisholm, gitarıyla şarkı söylemeye devam ediyordu. David'in o güne kadar hiç duymadığı, burundan gelen garip bir sesi vardı. Profesör:

— Bu, kovboyların şarkı söyleyiş tarzıdır, diye açıklamada bulundu. Özellikle geceleri bu şarkıları söylerler. Ben de uzun gezintilerimde öğrendim bunları.

Sekizden on bire kadar, Foster'in yalın ve Batı-nın adsız ozanlarının şarkılarını söylediler. Sonunda Profesör gülerek:

— Artık gitmeliyim, dedi. Sabah dersim var. Ya bu çocukların tutum ve düşüncelerini değiştireceğim ya da öleceğim.

Ertesi gün önce, David'e çattı:

— Mister Harper, dedi ağır ağır. Sizinle ilgili bilgiler edindim. İyi bir öğrenci olduğunuzu öğrendim. Bu yüzden, kâğıdınız beni özellikle hayal kırıklığına uğrattı. Yazış biçiminiz iyi olduğu halde, hiç bir fikri savunmuyorsunuz. Bugüne kadar hangi kitapları okuduğunuzu, söyler misiniz?

David o kadar şaşırmişti ki, karşılık veremedi. Profesör:

— Evet, hepiniz söylediklerimi düşünmelisiniz, diye devam etti. Odanıza dönüp, yeniden bir kompozisyon yazın. Geçen yıl lise I Edebiyatı'nda okuduk-

larınızla beni etkilemeye kalkışmayın. Ancak, hangi kitapların, yaşantınızı ve düşüncelerinizi değiştirmesine, yeni tasarılar yapmanıza yaradığını söyleyin. Basit bir çocuk kitabı bile olsa, söyleyin. Beni etkileyen, elle yazılmış birkaç kovboy folklor şarkısıydı. Onları okuduktan sonra değiştim. Siz de bana çekinmeden doğruyu söyleyin.

Saata bakıp:

— Bugünlük bu kadar, dedi. İnsanın düşünmek için çok fazla boş vakte ihtiyacı vardır.

Doc o gece ve ertesi gece yatakhaneye gelmedi, ama pazar gecesi, elinde yine gitarıyla görüldü. O gece de, Batı kovboylarının, Dedham'da kimsenin, duymadığı şarkılarını söyledi. Şişman profesör, yalnızlık ve aşk ezgilerini söylerken, David bu adamın geldiği yerin büyüklüğünü sezmeye başladı. Şarkılarda hiç duymadıkları sözcükler vardı. Ama gençleri sözcüklerden çok etkileyen, uzak bir diyarda yaşanan hayat ve kültürdü!

Doc, şarkı söylerken dudakları arasına bir sigara sıkıştırıyordu. Gitarı çalmadığı zaman bile elleriyle tempo tutuyordu. Yuvarlak yüzü kızarıyor, alnı terle ıslanıyordu. Ama şarkı söylerken herkes onu dinliyordu.

Pazartesi günü de konuşurken onu dikkatle izlediler.

— Sınıfta bu çağın insanlarını görüyorum, dedi. Ama aynı zamanda beni dehşete düşüren bir kültür eksikliği de seziyorum. Ne sanıyorsunuz, hayatın sizin için duracağını mı? Bugüne kadar okuduğunuz yetersiz şeylerle gerçekten genç bir erkek haline geleceğinizi mi umuyorsunuz? (Kızların varlığını hiç kabul etmezdi.)

Yeni kompozisyonları masasının üzerine fırlattı.

— Ülkenizin dâhilerini neden tanımıyorsunuz? Melville sözgelişi! Kimse ondan söz etmedi. Frank

Morris! Upton Sinclair! Hiç kimse bilmiyor. Ya Dreiser? Sadece üç kişi. Kırkın içinde üç! Wila Cather? Edith Wharton? Mark Twain? Peki, kendi vatandaşlarınıza sırtınızı çeviriyorsunuz! Ya dünya dâhilerini ne yaptınız? Gençler! çoğunuz yirmi yaşındasınız. Ve hâlâ Rus, İskandinav, yazarlarını tanımadınız. Reymont, sözgelişi... Onu kim tanıyor? Couperon? Kaç kişi adını duydu? Ya Balzac? Aranızda kaç kişi... Hayır, elinizi kaldırmayın. Aranızda kaç kişi yazar olmayı hayal etti? İyi! Bunu düşündüğünüz için gurur duydum. Ama yirmi yıl süresince Balzac'ı okumayı akıl etmediniz. Oysa en değerli hoca odur. Ve sadece bir kişi ondan söz etti. Bugüne kadar ne yaptınız?

O dersten sonra kütüphaneye olan akın görülecek şeydi. Dostoyevsky, Tolstoy, Turgeniev ve Frank Norton'un eserleri bir anda kapışıldı. Upton Sinclair yoktu ve tabî ki Dreiser'in kitapları kilitli duruyordu. Kütüphaneyi yönetenlerse Couperus, Reymont ya da Nexo'yu hiç duymamıştı.

Öğrenciler, kütüphanedeki bu eksikliği bildirdikleri vakit, Doc Chisholm hiç şaşırmadı.

— Kolej, öğrenimi tamamlamaz; sadece öğrenmek için ne yapmanız gerektiğini söyler, dedi. Biraz paranız vardır. Saçma şeylere harcıyorsunuz. Birkaç kitap alsanız, nasıl olur? Sizler öğrencisiniz. Ve bu sözcük kutsaldır. Size garip ve beklenmeyen hareketlerde bulunmanız için hak tanıyor. Sözgelişi, kütüphanenizin adını duymadığı bir yazarın kitabını almak için para harcamanız gibi. Ve önemli pasajların altını çizmek arkadaşlarınıza ödünç vermek istiyorsanız, hiç duraklamayın. Öğrenciler hep birbirlerinden kitap almıştır.

Doc Chisholm *Foggy, Foggy Dew* (Sisli, Sisli Kırağı) şarkısını ilk okuduğu gün öğrenciler ona üst üste söylediler. David'in üzerindeki etkisi büyük olmuştu. Ona Reba teyzenin yanında ya da İngiliz kül-

türünün âşığı Dedham'da tanıyamadığı bir hayattan söz ediyordu şarkı. Sanki ihtiyar Daniel dirilmiş şarkıyı okuyordu. Geniş arazi ve yıldız ışığını yansıtıyordu. David günler boyu, yalnızca Willa Cather'in eserlerini okudu. Okurken de bir düş dünyasına daldı. Bu dünyadan da, Doc Chisholm'un, Nexo'yla ilgili sözleriyle sıyrıldı.

Profesör:

— Aranızda kaç kişi politikaya ya da ticarete atılmayı tasarlıyor? diye sordu bir gün. Belki de işçi hareketlerine katılacaksınız. Ama *Pelle, The Conquerer* (Fatih Pelle) kitabını okumadıysanız, böyle işlere kalkışmaya hakkınız yok. Tabii, onu buradaki kütüphanede bulamazsınız. Yazarın adını da duymadığınızı sanıyorum. Martin Andersen Nexo. Uzun, dört ciltlik bir kitaptır, ama genç bir adam için her şeyin anahtarıdır.

David'le Joe Vaux'u, bu kitabı satın almaları için Philadelphia'ya yolladı. Trende David: «Pek garip ama, Doc Chisholm ne kadar özgür düşünceli bir adam,» diye düşünüyordu. «Hiç bir zaman, kendini olduğundan başka türlü göstermesine gerek yok. Avrupa'da bulunmasıyla gururlanmıyor. Ve anladığıma göre, dünyadaki bütün kitapları hemen hemen okumuş. Gerçekleri olduğu gibi söylemekten çekinmeyen bir öğretmen. Miss Chaloners'e dünyayı olduğundan güzel göstermeye çalışıyordu.»

Vaux:

— Ne düşünüyorsun? diye sordu.

— Doc Chisholm'u. Bir dünya vatandaşı olduğunu düşünüyordum.

— Doğru. Hiç numara yapmıyor, caka satmıyor.

— Tabii bütün hareketleri numara değilse.

— Bilmiyorum. Bazen gitar çalmasının bir numara olduğunu düşünüyorum. Ama geçen gece okuduğu o zenci şarkısı, tam kalbimden vurdu beni.

Fakat sadece ilk iki cildini bulabildikleri Fatih Pelle'nin etkisi daha da büyük oldu.

Doc Chisholm, David'i o kitabı almaya göndermekle korkunç bir harekette bulunmuştu. Çünkü daha önce kendi düşüncelerine olan inancıyla bütün dünyaya meydan okuyan o Danimarkalı çocuk, daha sonraki altı gün içinde Pelle'den, başka bir şey düşünemez olmuştu.

Şaşkınlıkla kitabı defalarca kapatıp bir daha açmayacağı üzerine yemin etti; fakat sonra dayanamayıp, Nexo'nun işçi hareketlerini anlatan bölümlerini bir solukta okudu. David, genç işçinin geçirdiği bütün evreleri âdeta yaşıyordu. Sanki Pelle, David'i de kendisiyle birlikte sürüklüyordu. Ama David gitmeyi yadsıyordu. O hikâye Pelle'nindi, kendisinin değil. Delikanlı küçükken, kendisini tozların içinde yatan Hector'un ya da yalnız kalan Pere Goriot'nun, hatta bir prensin, yerine koyabilmişti. Ama mücadelecî Fatih Pelle'nin yerine geçemiyordu. O Pelle değildi ve hiç bir zaman olmayacaktı. Halktan gelmiş, onların iyiliği için çarpışacak adam değildi.

İlk iki cildi karışık bir ruh hali içinde kapattı. Geri kalan iki cildin bulunmamasından hoşnuttu. Hemen hemen Pelle kadar yoksulluk ve sefaleti tanıyan David Harper'in, alt kitlelere karşı sevgi, ilgi duymaması kötü bir şeydi ama, daha küçükken gözlerini kapatarak: «Böyle değildir! İnsanlar yemek eksikliğinden hastalanıp ölmüyorlar! Amerika'da öyle bir şey olmuyor! Olamaz!» diye kendini inandırmıştı.

Joe Vaux kitabı alıp:

— Öğretmenin dediği kadar iyi mi bu kitap? diye sorduğunda şaşırmadı.

— Bu kitap... diye söze başladı, ama sustu. Nasıl bir kitap olduğunu açıklayamazdı.

— Bir göz atayım, dedi Vaux.

Ve Joe, bundan sonra iki gün süresince kitap-

tan başını kaldıramadı. Üçüncü günü, yorgun gözlerini ovuşturup:

— Oh, Tanrım! Öbür iki cildini bulmalıyız David, diye bağırdı.

Boston'daki babasını arayıp, bütün kitapçılarda kitabın öteki iki cildini aramasını söyledi. Ve iki gün daha derslere girmeyip ilk iki cildi yeniden okudu.

Doc Chisholm'un sınıfındaki bütün öğrenciler, kendilerini etkileyen bir kitap okuyorlardı. Doc Chisholm, önerdiği kitaplara, «Isıran Romanlar» adını takmıştı.

— Isıran kitaplar her şeyi olduğu gibi gösteren, okuyanın zihninde gerçeklerin gelişmesini sağlayan kitaplardır, derdi. «Isıran Romanlar» genellikle çirkindir.

Öğrencilerine *Moby Dick*, *Oblomov*, *Casuals of the Sea* (Deniz Kazaları) gibi kitapları okumalarını söylüyordu. Özellikle; *The Old Wives Tale* (İhtiyar Zevcelerin Hikâyesi) adlı eseri öneriyordu.

— Pek bahse girmeyi sevmem ama, bundan bin yıl sonra bu kitabın, çağın örneği olarak okunacağına bahse girebilirim, dedi. Hepinizin de okumasını isterim.

Üç öğrenci okuduktan sonra pek beğenmediklerini söylediler. Doc Chisholm, onların içtenliğine sevindi.

— Benim beğendiğim kitabı sizin de beğenmenizi bekleyemem, dedi. Ama memleketimizin, ilerde şehirle köy arasındaki mücadelenin merkezi olacağına inanıyorum. Ben, ufuğu görebileceğim kocaman çiftliklerde büyüdüm. Sonra Avrupa'da o sıkıcı şehirleri gördüm, burada da! Şehirler beni iğrendirdi. Ama geleceğin, yine de şehirlere bağlı olduğunu itiraf etmek zorundayım.

Durup pencereden baktı:

— Mademki öyle, çiftçi şarkılarına neden bu

kadar önem verdiğimi sorabilirsiniz, diye devam etti. Eh, bir insanın ille de doğru olduğunu bildiği şeye kendini bağlaması gerekli değil. Dünyanın bundan sonra şehirlerde yaşayacağını, orada gelişeceğini biliyorum ama, bu gerçeği görmezlikten gelmeyi tercih ediyorum. Allah şehirlerin belâsını versin diyor ve açık havayı seçiyorum. Bir aptal, «Yapmak istediğim şey doğrudur,» der. Gerçekten de, büyük adamlar, «Ne yapmak istediğimi önemsemeden doğru olan şeyi yapacağım,» diye düşünürler. Ama siz ve ben ne aptal, ne de büyük adamlarız. Onun için, «Doğru olanı biliyorum, bunu yapanları da takdir ederim. Yine de ben zayıf olduğum için sadece istediğimi yaparım,» diyebiliriz.

O günden sonra, Doc Chisholm'un şarkıları, David ve öteki öğrencileri Beethoven'in müziğinden daha çok etkilemeye başladı, çünkü bu şarkılar gerçek özgürlüğün, kendi özlem ve isteklerine bağlı oldukları için bocalayan insanların sembolüydü. Chisholm şarkı söylerken, David geniş bir arazide vurulan baltanın ya da geceleyin inleyen çakalın sesini duyabiliyordu. Yuvarlak yüzlü Teksaslı çocuklar için büyük insanların karışık ruh hallerini temsil ediyordu. İyi ve kötülerle birlikte dünyadaki bütün insanlar doğru yolun ne olduğunu biliyor, ama kendi istedikleri yolda yürümekten vazgeçmiyorlardı.

Yıl ortasında kompozisyon yazma zamanı gelince, David konu olarak, «Beş Modern yazarın sosyal gelişmeleri,» ni aldı. Ancak uzun süre uğraştıktan sonra, pek iyi bir yazı hazırlayamadığını anlayarak, bir gece çalışmasını yırtıp attı. Doc Chisholm'un şarkılarını düşünüp kendi kendine: «Benim ölmeyen bir belleğim var. Doğmadan işliyordu, ölünce de işlemeye devam edecek. O kahrolası Teksaslıya düşündüklerimi olduğu gibi belirteceğim,» diye yemin etti.

Kendi de bilmediği bir nedenden dolayı, Doc

Chisholm'a ateş püskürüyordu. Beş gün sürece «Toprak» adını verdiği bir kompozisyon üzerinde çalıştı. Bu yazısında, sevdiği toprağı en iyi biçimde tarif eden romanlardan söz etti. Harry, Rolvaag, Reymont, Misis Gaskell, Turgeniev, Chauser ve Balzac'tan söz etti. Anımsadığı pasajları kâğıda geçirdi. Bu pasajlar daha çok bir çiftlikte yaşayan genç bir çocuğun düşüncelerini, şafak sökerken hayvanların seslerini, sütün kokusunu yansıtıyordu. Şehirler ne kadar ilerlerse ilerlesin, insanoğlunun ruh ve beden sükûneti bulmak için kesinlikle toprağı döneceğini tanıtlamaya çalıştı.

Büyük bir şevkle yazıyordu, ama yazısını yeniden okuduğı zaman pek süslü buldu. Büyük bir kısmını yırtıp attı ve karanlık rasathanede oturup düşüncelerini bir düzene sokmaya çalıştı.

Orada otururken, *Oblomov* eserinin kahramanlarından Eustacia Vye ve Reddelman âdeta gözlerinin önünde canlandı. İşte o vakit, dünyada en çok ilgilendiğı şeyin, insanların tutkuları olduğunu sezdi. Yeniden yazmaya koyuldu. Bu kez Oblomov'dan pasajlar verdi. İlk olarak da aklından geçenleri olduğu gibi kâğıda aktardı.

Elle yazmak zorunda kalmıştı. Çünkü daktiloyu Joe kullanıyordu. Joe yazısına: «Eski gölgelerin çöküşü,» adını vermişti. Aslında *Pelle*'den almıştı fikirleri, ama o kitaptan pek az söz etmişti. Pelle'in öbür ciltleri de Boston'dan gelmişti. Joe onu bitirir bitirmez David'e vermiş ve:

— Bunu okumadan kompozisyonu yazma, diye yalvarmıştı.

Yine de David:

— Çok uzun, diyerek geri çevirdi.

David, *Pelle* yerine, *Oblomov*'u yeniden okudu. Bu ağır Rus eserini çok beğenmişti. Yazısını daktilo etmek için, Doktor Tschilczynski'ye gittiğinde, kitabı da birlikte götürdü. Matematikçi, çocuğun elin-

deki eseri görünce saldırdı ve şurasından burasından okumaya başladı hemen. Gözleri yaşla dolmuştu.

— Peter Amcam! diye inledi. Oblomov, Peter Amcamın ta kendisi.

Orta yaşlı Profesör, anılarına daldı. Babasını, amcasını, ablasının kocasını anlattı.

— Bir işe yaramıyorlardı ama, fevkalâde tatlı insanlardı, dedi. Babam kocaman bir işi berbat etti. Yılda 60 bin dolar kâr getirebilirdi. Ama Peter amcamla babam, yalnızca on bin kazanıyorlardı. Herkes, babamın iyi bir işadamı olmadığını bildiği için devrimde ölümden kurtuldu. Ben Paris'teyken mektup yazardı. «Beni mahvettiler,» derdi.

Profesör kitabı canlı bir insanmış gibi okşayarak David'e verdi.

Doc Chisholm'sa ilk derste kâğıtları, okuduktan sonra, kırmızı burnunu pis bir mendile silerek:

— Gelişme var, dedi. Kâğıtların bazıları oldukça iyi. Vaux'un ki heyecanlı, David'inki ise dağınık ve hayal kırıcı...

Çocuk dişlerini sıktı ama, çalışmasını geri alınca, kâğıdın ucuna iyi bir not atılmış olduğunu gördü. Ders bitince öğretmeni, David'in kalmasını istedi.

— Buz kutumda bir şişe bira var, dedi Teksaslı. Birayı içip kâğıdını öyle görüşsek, nasıl olur?

Birayı yudumlamaya başlayınca da:

— Öğrenmek hoşuna gidiyor. Epey de bilgin var dedi. Ancak, yargı yeteneğin zayıf. Bölüm yapmasını da bilmiyorsun. Üstelik düşünceni serbestçe savunmaktan çekiniyorsun. Büyük bir sünger gibi, habire emiyorsun! Sen hiç mücadele etmez misin?

— Birçok şeyi aynı zamanda düşünüp karar vermeye çalışıyorum.

— İyi. Fakat, yanlış yoldasın oğlum. Ülkemiz, dünyanın yönetmenliğini üzerine almaya hazırlanı-

yör! Ama bu yönetmenliğe lâayık olmak için bilgiye de sahip olmamız gerekecek. Senin gibi genç ve güçlü erkeklerin bu bilgiyi elde etmeleri gerek. Onlara güveniyoruz.

— Çalışıyorum.

— Fakat insan ruhu üzerine hiç bir şey bilmiyorsun. Verdiğin yazılardan, kitapların senin için kâğıt ve mürekkepten başka bir şey olmadığını anlıyorum. Oysa, kitaplar insanların ruhudur.

Chisholm, Dedham'dan ayrıldığında, David gibi öbür öğrencilerin çoğu da ona karşı büyük bir özlem duymaya başladılar. Şişman, kel, kırmızı yüzlü Teksaslı uzun süre unutulmadı. Garip, fakat sonuna kadar özgür ruhlu bir insandı o!

Doc Chisholm, Dedham'dan ayrıldıktan sonra, Fen Bölümü Müdürü tarafından ortaya atılan aleyhte iddialar bile, Teksaslıya duyulan sevgiyi azaltmaya yetmedi. Skandalın duyulduğu günün akşamı, David rasathane penceresinden aşağıya bir kitap fırlatarak:

— Hepsinin canı cehenneme, diye mırıldandı. Ben, Doc Chisholm gibi bir insan olmak istiyorum. İnsanları inceleyeceğim, matematikçi olmayacağım.



DAVID, bir yandan Amerika ve Amerikan ulusu için nelerin yararlı olduğunu anlamaya karar verirken, bir yandan da Mona Meigs'le ilişkisini sürdürüyordu. Genç kadın artık onu kolejden arayıp, Klementi'nin şehir dışına gittiğini haber veriyordu. David de şehre koşuyordu.

Sokak ortasında buluşuyor, Earle'deki vodvile gidiyorlardı.

Daireye girdikleri vakit, genç kadın kapıları kapatıp Klim'in orada olmamasından dolayı duyduğu sevinci belirtiyordu.

Doc Chisholm'un Dedham'dan ayrıldığı gün David; Mona'nın, karşısında dans edişini seyrettikten sonra, kolları arasına aldı ve Klim'in yatak odasına taşıdı. Mona delikanlıyı tekmeliyor bir yandan da kahkahalarla gülüyordu.

— Bu gece korkacak bir şey yok, dedi. İstedіğі-miz kadar gürültü yapabiliriz.

Çocuk, Mona için, sevişmenin vahşî, duygusuzca bir şey olduğunu bir daha fark etti o gece. Genç kadın, delikanlıya düşkünlerevinin çiftliğinde gördüğü hayvanları anımsatıyordu. Eşleşme zamanı geldiğinde, onları duvar ya da çitler bile durduramıyordu. Ama istediklerini elde edince, sakın sakın yerlerine dönerler, otlamaya başlardı.

Mona o gece düşünu aldıktan sonra dönüp aynanın karşısına oturdu ve saçlarıyla oynamaya başladı. Bir bukleyi yana kaydırarak:

— Yakıştı mı, David? diye sordu.

— Şahanesin.

— Saç, bir kız için çok önemlidir.

— Her halde.

Kız saçını taramaya devam ederek:

— Birkaç yeni modeli deniyorum, dedi. Neden biliyor musun? Şikago'dayken, Hollywood'dan iki kişi beni görmek için uçakla geldiler. Birçok resmi-mi aldılar. Çok güzel çıktı gerçekten. Adamlardan biri: «Şirketin müdürü değilim ama, çok geçmeden teklif alacağınızı söyleyebilirim,» dedi. Hayallere kapılmak istemediğim halde, bir kontrat imzalayacağıma eminim. Ufak bir rol için de olsa! Aslında bir artist için, fırsatın ele geçmesi önemlidir, gerisi nasıl olsa gelir. Aptal değilim. David. Her zaman, senin gibi bir erkeğe ihtiyacım olduğunu biliyordum. Klim'le öyle değildi. Onu seviyor, ona karşı minnet duyuyordum ama, duygularımı serbest bırakamıyordum. Bunu o resimleri görünce anladım. Bir kraliçeye benziyorum. Kendimden o kadar eminim ki, Da-

ve! Korkmuyorum artık. Çünkü o resimlerde bedelim önemini kaybetmişti. İstedğim biçimde hareket edebiliyordum. Bunu da sağlayan sendin. Âşığım hâlâ Klim olsaydı, korkak ve çekingen olurum. Sen... nasıl yaptın?...

Kız yavaşça ağlamaya başladı. Yatağa baktığındaysa, David'in uykuya dalmış olduğunu gördü. Çocuk tek bir sözcük bile duymamıştı. Mona bunu anlamasına rağmen mırıldanmaya devam etti:

— Deneme resimleri çekerken bile gerçek kameralar kullanıyorlar, Dave. Ve çok ağır makyaj yaptırıyorlar. Hazır olduğum vakit aynaya baktım. O zaman bir kraliçeye benzediğimi fark ettim. Rol önemsiz olabilir... Ama bir kız... yeteneği varsa... O küçük rolden yararlanabilir. Önemli olan Hollywood'a ayak atmak...



ERTESİ sabah David, Klementi'nin dairesinden çıkıp 49. caddede yürürken, yanında uzun, siyah bir Packard durdu. Birisi:

— Pşşt, evlât! diye seslendi.

David dönünce, Max Volo'yu gördü.

— Merhaba, Max! dedi.

— Güzel bir araba değil mi?

Önde şoför ve bir fedaî oturuyordu. Arkaya da iki fedaî daha yerleşmişti. Max çok şık giyinmiş, parmağına kocaman, elmas bir yüzük takmıştı.

— Her halde gazetelerde çıkan, benimle ilgili haberleri okuyorsun, dedi Max.

— Evet.

Adam fedaîlerine:

— Çocuk için bir yer açın, dedi.

İçerdekilerden biri:

— Bu, Lunaparktaki çocuk mu? diye sordu.

— Tabî. Görüyor musun evlât herkese seni

anlatıyorum? Basketboldaki başarılarını da biliyorlar. Şimdi de koleje gittiğini:

Fedaînin biri:

— Hangi koleje gidiyorsun? diye sordu.

— Dedham.

— Hmm. Erkek kardeşim de Temple'a gidiyor.

Volo:

— Çeneni kapat! diye bağırdı. Bu çocuk, imtihanları geçmek için kopya çekmiyor. Değil mi, oğlum. Ama yaşadığım sürece yangın gecesi gösterdiğin cesareti unutmayacağım. Bıraksam, içeri girecektin. Bunu hiç, ama hiç unutamıyorum. İşte seni gördüğüm için sevinmemin nedeni bu. Paraya ihtiyacın var mı, evlât?

— Hayır.

— Kitaplara ya da buna benzer şeylere ihtiyacın yok mu?

— Hiç bir şeye ihtiyacım yok, Max.

— Neyse, bir gün olursa... Yani, bir kız istemez miydin? Konuştuğun biri var mı?

— Eh, ben...

— Tam düşündüğüm gibi. Senin gibi sakın delikanlılar 'hiç bir şey bilmez. Betty'yi hatırlıyor musun? Race caddesinde güzel bir ev işletiyor. Canın güzel bir kız istediği vakit, gidip Betty'yi gör. Senden sık sık söz eder. Hey, bir hafta sonu birlikte gidelim mi? Lunaparkta iyi vakit geçirmiştik. O günleri hiç anıyor musun, evlât?

Eski günlerin anısıyla duygulanan Volo, cebinden bir tomar para çıkardı, içinden yüz dolarlık bir banknot çekerek David'e verdi.

— Ve ne zaman bir şeye ihtiyacın olursa, çekinmeden bana gel, dedi.

David arabadan indikten sonra dönüp, Mona'nın dairesine gitti. Max Volo'nun yüz dolarını vererek:

— Al bunu, dedi.

Kız paraya baktı. Yüzünde tatlı, rahat bir gülümseyiş belirdi.

— Senden para almam, David dedi. Kolejli çocukların paraya ihtiyaçları olduğunu biliyorum. Büyüyüp iş sahibi olursan, isterim. O zamana kadar da bekleyebilirim.

— Ama geçen gece bir denemeden söz etmedin mi? Birçok elbise ve buna benzer şeyler alman gerekmeyecek mi? Sen başarılı olursan, çok mutlu olacağım, Mary! Yani, Mona demek istedim. Hep senin büyük bir artist olacağın günü hayal edip duruyorum. Onun için sana yardımcı olmama izin ver...

— Sen zaten... diye söze başladı Mary, sonra birden susup:

— Pekâlâ, dedi ve parayı aldı.



ZEKÎ, yetenekli çocukların çoğu gibi, kolej, David için' kültür bakımından hayal kırıcı oldu. Doc Chisholm da gittikten sonra, onu heyecanlandıran, ruhunu okşayan tek bir hoca kalmıştı: Tschilczynski. Öbür dersler felâketti. İngilizce sıkıcı, tarih basit, Fransızca yetersizdi. Hele fen dersleri, büsbütün kalitesizdi. Hiç bir öğretmen, doğru dürüst ders vermiyordu. Gençler sabahları, hücreleri sınıflara ayırmasını öğreniyor, öğleden sonraysa, bu hücreleri mikroskopta görüyor ve çiziyordu. David, geometri çizmesini de öğrendiği için sınıfını geçiyordu. Kâğıtları en azından 20 öğrenci tarafından kopya ediliyor ve onlar da geçiyordu. Fennin, çağdaş kültürde önemli bir yeri olduğu halde, Dedham'da bu konu küçümseniyordu. David de giderek, fenden nefret etmesini öğrendi. Herkes feni, çocukların boşuna vakit harcadığı önemsiz bir konu olarak görüyordu.

David, ortaokulda olduğu gibi, kolejde de, bas-

ketbol'la kendini unutmak fırsatını bulamadı. Bu okulda iriyarı gençler çoktu. O yüzden antrenör, David gibi biriyle vakit kaybetmek istemezdi elbet. Lise I'deyken, David takımın on birinci adamıydı. Lise II'deyse hiç yoktu takımda. Bunun için, Harry Moomaugh'ın Swarthmore'daki başarısını duydukça içerliyordu. Harry şimdi 1.90 boyunda, iriyarı bir çocuktü. Dedham-Swarthmore maçında da 11 sayı yapmıştı. David o maça gitmedi bile.

O sırada Amerika'da öğrenimin yetersizliğini gidermek amacıyla bir kalkınma hareketi olmasaydı, David'in kolej hayatı başarısızlıkla sonuçlanacaktı. Ama ileri gelen Amerikalılar, kolejlerin çocukları iyi bir şekilde eğitemediğini fark etmişlerdi. Nitekim Dedham'da bir zamanlar Doc Chisholm şöyle demişti: «Boşuna para alıyorsunuz! Öğrencilerinizin düşünme yeteneğı yok. Mister Harper gibi parlak öğrenciler bile... Durmadan bilgi topluyor ama, bunları değerlendiremiyor, aklını hiç kullanmıyor. Kolejın görevi nedir peki?»

Fen bölümünün başkanı isyan etmişti:

— Biz akıllı başında gençler yetiştiriyoruz, demişti. Buradan mezun olanlar, Üniversitelerde başarılı oluyorlar. Doc Chisholm da kimdir? Üniversite öğrenimi bile yok. Çiftlikteyken atları tedavi ederdi.

Dedham'a gitar çalan bir at doktoru kabul edildiğı için, bütün öğretmenler utanç duyuyordu. Fen bölümünün başkanı gibi, her yıl zekâ ve yetenekleri öldüren öğretmenler, Doc Chisholm'un üniversitede okumadığını düşünerek avunuyorlardı.

— Bizim bir at doktorundan fikir almamıza gerek yok, diye alay ediyorlardı. Öğrencilerimizin iyi, temele dayanan, bir öğrenime ihtiyaçları var.

Ama Dedham'daki bazı inatçı kişiler, mücadele etmeye devam ettiler. Ve sonunda yeni bir sistem kabul ettirdiler. Ancak bu sistem, önce bir deneme-

den geçecekti. Bu deneme için de David seçildi.

Dislek müdür, David'i yazıhanesine çağırarak onunla bir saata yakın konuştu.

— Gerek Tschilczynski, gerekse Chisholm, seni önerdiler, dedi. Ama kabul etmek zorunda değilsin. Çünkü teklif edeceğim şey, gerçekten tehlikelidir. İki yıl sürece ne derslere gireceksin ne de sınavlara. Yalnızca okuyacak, profesörlerle okuduklarını tartışacak ve yazılar yazacaksın. Bu iki yılın sonunda başka yerlerden davet edilecek ünlü bilginler seni sınayacak. İyi şanslar!

David, bu yeni sistemin ne kadar yararlı olduğunu anlayınca hayret etti. Haftada iki defa profesörünü ziyaret ediyor, onunla çeşitli konuları saatlerce tartışıyordu. Odasına döndüğünde kendisini çalışmalarına veriyor, bir sürü kitap okuyor, çeşitli konular üzerine yazacağı makaleler için bilgi topluyordu.

Bu ne büyük değişiklikti. Şimdi artık Dedham'daki profesörler her şeyi açıklamak zorundaydılar. Çünkü David sınava çekileceği zaman, kendilerinin de sınanmış olacağını biliyorlardı. Profesörler bütün bildiklerini onunla paylaşmak istediklerinde David ilk defa olarak o küçük kolejin parlak ve akıllı profesörlerini takdir etmeye başladı.

Okuyacağı dersleri seçeceği vakit bunu çekine çekine yaptı. Çünkü Doktor Tschilczynski'nin kırılacağını biliyordu. Buna rağmen, Klementi Kol'un söylediklerini anımsayarak, İngiliz edebiyatı ve tarihinde karar kıldı. Özellikle Tudor çağının etkisinde kaldı. O dönemin sihir dolu hayatını iyice benimsemek için aylar harcadı. Francis, Carlos Quinto, Maximillian, Kanunî Süleyman üzerine bir sürü bilgi topladı.

Sonunda Doktor Tschilczynski'yle yüz yüze geldi. Ama büyük matematikçi onu kınamadı.

— Chaucer'i çok mu beğeniyorsun? diye sordu.

— Çok.

— Onun için matematikçi olmaktan vazgeçtin, öyle mi?

— Sanırım öyle.

— Ama birçok kimsenin etkisinde kaldın.

— Evet.

Doc Chisholm'la Kol Klementi'nin kendisini kandırdığını söylemek istiyordu. Başını gururla kaldırıp, «Değerli kitapları incelemeye karar verdim, bu kitaplardaki tutkuları anlamak istiyorum,» demek için can atıyordu, ama nedense ağzını açmadı.

Rus:

— Bütün gün nükleer fizik üzerinde çalıştım. Başımda müthiş bir ağrı var, dedi. Senin gibi parlak gençlerin, insanları anlamaya çalışması çok iyi bir işaret. Çok geçmeden, fen dünyasında bir devrim yaratacağız. İnsan ilişkilerinde olacak bir devrimden biz de yararlanacağız.

Dört gün sonra Profesör, David'e Şikago'dan aldığı bir telgrafı gösterdi. Tschilczynski, matematik için verilmekte olan bursun, İngiliz edebiyatına verilmesi için uğraşmıştı. Son derece uygulanan David, minnetini belli etmeye çalıştı ama, Rus:

— Başarılı bir bilgin nedir, biliyor musun? diye sordu. Daha eski bir bilginin, kendisine duyduğu sevginin bir heykelidir. Sen de benim sevgimin heykeli olacaksın. Müdür sana matematik dersi vermemeye razı oldu.



İNSANLAR, David'e iyi davrandıkça, yardım ettikçe, Klementi Kol'a karşı tutumundan dolayı çocuğun duyduğu utanç artıyordu. Mona'yla olduğu vakit, Kol'u düşünmüyordu bile. Ama yalnız kalınca, onu hiç gözünün önünden uzaklaştıramıyordu. Mona; Klim'in, onuruna verdiği önemle alay edebi-

lirdi ama, David eski kitapları okudukça onura önem verenlerin zayıflar değil, güçlü kimseler olduğunu keşfediyordu. Oysa kendisi daha yirmi yaşındayken namusunu hiçe saymıştı. Belki de Assy Nude olayı patlak vermeseydi, David hiç bir zaman onur kavramının ne demek olduğunu öğrenemeyecekti.

Evet, bu olay geçmeseydi; David, Dedham'ı hiç bir zaman kötü şeylerin olmadığı, temiz, namuslu bir yer olarak sevgiyle anacaktı. Ama Assy Nude yüzünden, dünyadaki her yer ve her insanın, birbiriyle ortak yanları olabileceğini öğrendi.

Genç Mister Thorpe, Harvard'dan mezundu. Dedham Kolejine ilk sanat profesörü olarak geldiğinde herkes çok memnun oldu. Çünkü Mister Thorpe fevkalâde iyi bir aileden geldiği gibi, stajını da Rodos'ta yapmıştı.

Ama genç öğretmen derslere başlayınca; duyulan sevinç, şaşkınlığa ve öfkeye dönüştü: Thorpe, modern sanatın hayranıydı. O yıl Philadelphia, Johnson koleksiyonunu muhafaza etmek için mücadele ediyordu. Thorpe'sa, gazetelere verdiği konuşmalarda, bu koleksiyonun değersiz olduğunu ileri sürdü. Philadelphia'nın o koleksiyonu muhafaza etmek için harcadığı parayı birkaç tane Van Gogh tablosuna harcamasının daha uygun olacağını da söylüyordu.

Dedham'daki Öğretmenler Kurulu şaşırdı. Müdür:

— O aptal, ne diye böyle şeylere karışıyor? diye söyleniyordu.

Yönetim Kurulu, Mister Thorpe'a sadece ders vermekle yetinmesini söyledi.

Belki olay burada kapanacaktı. Ancak, başka bir gazete, Mister Thorpe'un sınav sorularını bulup yayımladı. David bu soruları çok iyi anımsıyordu: «Bir şölendesiniz. —Bu sabah sanat galerisi Picasso'yu gönderdi,— gibi bir konuşma geçti. Şu karşı-

lıklardan hangisini verirsiniz?» 1) Picasso'ya bayılıyorum. 2) Hiç bir ressam, mesafeyi o kadar iyi ayarlayamıyor. 3) Onun mavi rengine hayranım. 4) Amerika'da gerçekten güzel fresklerin bulunmamasına üzülüyorum.

Bu sorular alay konusu oldu. Bunun üzerine Mister Thorpe bir basın toplantısı yapıp:

— Sanat sevgisinin yüzde doksanı, insanları etkilemek arzusudur, dedi. Hiç olmazsa onlara gerçekten değerli eserleri tanıtalım. Siz de Johnson koleksiyonunun, sadece eski eserlerden meydana geldiği için beğenildiğini kabul etmiyor musunuz? Şu anda bu şehirde, o ihtiyarlardan çok daha iyi resim yapan yirmi ressam vardır.

Bu basın toplantısı da büyük tepki uyandırdı. Kolejin yönetim kurulu, Mister Thorpe'u bir daha uyarıp, saçma sapan sınav soruları sormaktan vazgeçmesini emretti.

Ama bütün bunlar, genç adamı yıldırmadı. David de onun derslerine gidip konferanslarını izlemeyi âdet edindi. Mister Thorpe'un sözlerini iyice aklında tutuyordu.

«Cezanne ve Manet'yi incelemeyen bir öğrenci dünyayı tanıyamaz.» «Rembrandt, bir kış fırtınasıdır, ama Frans Rals bir balık pazarını aydınlatan güneş ışığıdır,» gibi sözlerdi bunlar.

David, Mister Thorpe'un önerisi üzerine Bache ve Frick koleksiyonlarını görmek için New York'a gitti. İlk defa o mükemmel sanat eserlerini görünce, vaktiyle Johnson koleksiyonunu en iyisi olarak düşündüğü için kendinden utandı. Sonra Mister Thorpe, onu Barnes galerisine götürdü. Matisse, Renoir, Van Gogh ve Gauguin'i görünce; daha da görmesi, öğrenmesi gereken bir sürü şey olduğunu anladı. Bu ressamların renkleri, ölçüleri insanda hayranlık uyandırıyordu. David:

— Resim yapabilseydim, tıpkı bunlar gibi ya-

pardım, dedi.

Gazetelere bir mektup yazıp; Mister Thorpe'un, Johnson koleksiyonu üzerindeki görüşlerine katıldığını bildirdi. Ancak yeniden o koleksiyonu görme-ye gidince, o kadar da kötü olmadığını kabul etmek zorunda kaldı. Ama eskiden o kadar beğendiği tablolara bakarken, insanın yeni şeyler öğrendikçe eski zevklerini kaybetmesinin çok üzücü bir şey olduğunu düşünüyordu. Johnson Koleksiyonundaki tabloları sevdiği halde, Cezanne bu zevkini yok etmişti. Mahler müziğini duydukça, Schubert'ten soğumuştur. Ve Emily Dickinson'un kısacık, fakat büyük anlam taşıyan şiirleri karşısında Omar Khayyam'ınkiler fazla abartmalı kalmıştı. «İnsan neden öğrendikleriyle yetinmiyor? Daha çok, hep daha çok bilgi arıyor?» diye düşündü.

Böylece, Mister Thorpe'un öğrettikleri, birçok zevkini ve eskiden hayranlık duyduğu şeyleri yok etmesine rağmen, David derslerini izlemeye devam ediyordu. Çünkü tek gerçek öğrenimin, önceden edindiğimiz yanlış değer ve zevkleri yok etmek olduğunu anlamıştı.

Kıyametin kopmasına yol açan olayın meydana geldiği gün de, David sınıftaydı. Genç öğretmen, öğrencilerine modern resimler gösteriyordu. Bir ara:

— Bunun üzerine ne düşünüyorsunuz? diye sordu. Picasso'nun son eserlerinden biri. Doğrusu ben bir şey anlayamadım. Ya şu?

Son gösterdiği, Modigliani'nin bir eseri idi. Bir havluyla örtünmeye çalışan iriyarı, çıplak bir kadını gösteriyordu. Kadının kocaman poposu bütünüyle ortada olduğu için, çocuklar kıkırdamaya başladılar. Mister Thorpe sükûnetle:

— Beni asıl şaşırtan, adı oldu. *Nu Assis*.

Bir saniye sessizlik oldu. Sonra Fransızca derslerine devam eden öğrenciler gülmeye başladılar. David:

— Nasıl? Ne demek? diye sordu.

Bir kız:

— Anlamadın mı? dedi. «The Assy Nude» (Kı-
cı çıplak)

Arka sıralardan bir çocuk, bir kahkaha attı.
Sonra bütün sınıf bir gülme krizine tutuldu.

Öğle olmadan kolej, Mister Thorpe'un yeni ma-
rifetiyle çalkalanıyordu. Tabî ki bu durum, yöneti-
min kulağına da gitti. Mister Thorpe bir toplantıya
çağrıldı. David o toplantıda neler konuşulduğunu
hiç bir zaman öğrenemedi ama, o günün akşamı,
Mister Thorpe'un kovulduğu haberi yayıldı. Kovu-
lan öğretmene son defa olarak öğrencileriyle konu-
şma hakkı tanındı.

Onu dinlemek için hemen hemen bütün kolej öğ-
rencileri gelmişti. Genç adam:

— Bence sanat, değeri tartışılabilir saçma
bir kavramdır, dedi. Sanat, sizin kalbinize seslene-
bildiği vakit bir anlam taşır! Yoksa, değerli ya da
değersiz olması hiç bir şey ifade etmez. On beş yıl
sonra, sizin de birer eviniz olacak. İşte o vakit oda-
larınızı Cezanne, Renoirs ve Van Gogh'un parlak,
canlı resimleriyle süsleyeceksiniz. Belki de iyi bir
Rembrandt ya da Vermeer satın alacaksınız. Ama
bence sizin kalbinizi asıl hoplatanlar, bir anlam
taşıyan modern resimler olacaktır. İnsanları anla-
mak için roman okursunuz. Kendinizden utanma-
mak için şiir okursunuz. Dünyayı tanımak için de
sanatı incelersiniz. Sanatın anlamını kavramadan
hayattan zevk alamazsınız.

Mister Thorpe, Dedham'dan ayrıldıktan sonra,
David onun son cümlesini sık sık anımsadı. Cezan-
ne'ı inceleyinceye kadar, bir ağacın nasıl bir şey
olduğunu anlamamıştı. David kendi haline bırakıl-
saydı, sonunda bir hiç olacağını, gerçek bir şaşkın-
lıkla anlamaya başlamıştı. Dünyanın nasıl organize
edilebileceğini, Miss Chaloner sayesinde öğrenmişti.

Klim kendisine Balzac'ı tanıtıncaya kadar, insanların birbirlerinin üzerindeki etkisinden habersizdi. Dostları sayesinde müziği, sanatı, sporu anlamış ve sevmişti; hatta namusun ilkelerini kavramıştı. Başkalarının sevgi dolu ilgisi onu duygulu bir insan haline getirmeden önce boş, biçimsiz bir torbaydı. Mister Thorpe'sa, sonunda kendisine görmeyi ve değerlendirmeyi öğretmişti.

David, genç öğretmenin kovulmasına, Fen bölümü Müdürünün ön ayak olduğunu öğrenince, içi isyanla doldu. Profesör:

— Thorpe'un, Koleje kötülüğü dokunuyor, lekelenmesine sebep oluyor, demişti.

Bunu Joe Vaux'a açtığı vakit, Bostonlu delikanlı:

— Öğretmenlerin de tıpkı öğrenciler gibi yeni ve değişik şeylerden hoşlanmadıklarını anlamadın mı? dedi. Porterfield ve öteki çocuk, farklı oldukları için öğrenciler onlara yumurta atmışlardı. Thorpe'u gördüğüm an, burada uzun süre kalamayacağını anlamıştım zaten.

Thorpe olayında namus, onur sözcükleri hiç geçmemişti. Ama David, onların altında asıl bu sözcüklerin saklı bulunduğunu biliyordu. Genç öğretmenin kapanış konuşması, uzun süre Dedham Kolejinde tartışıldı:

— İnançlarımı saklamaya, içime gömmeye, bütün dünyanın kabul ettiklerine sırtımı çevirmeye yanaşsaydım, daha uzun süre öğretmeniniz olarak kalabilirdim, demişti. Siyasetle, dinle, sanatla, hatta öğrenimle uğraşan bütün yaşlıların, yeni düşünceli gençlerden her zaman nefret edeceklerine emin olabilirsiniz. Bu yüzden, daha gençken doğru bildiğiniz şeyler için mücadele etmeyi öğrenmelisiniz. Çünkü çok geçmeden, siz de yaşlılardan biri olacaksınız. O zaman da içiniz sadece nefretle dolu olacak.

DAVID'İN, kolejdeki son yılının Noel tatilinde, Klementi Kol bir gün ansızın eve dönüp iki âşığı yakaladı. Klim, Cleveland'da yapılacak bir bahar festivalinin hazırlıklarına katılmak üzere oraya gitmişti, ama bu festivalin ertelenmesi üzerine, Philadelphia'ya dönmüştü. Dairesine geldiği vakit, Mona odasında giyiniyor, David de dışarda onu bekliyordu.

Genç kadın Klementi'yi görünce, içgüdüsel bir hareketle kapıyı kapatmıştı. Kapının sesi David'i şaşırttı ve delikanlı yerinden fırlayıp:

— Ne oldu, Mona? diye bağırdı.

Aynı anda orkestra şefini gördü. Klementi elindeki pardesüyü divanın üzerine bırakırken Mona'nın mendilini orada gördü. Bir mendile, bir David'e baktı. Çocuk bir şeyler söylemek istedi ama, ses çıkmadı boğazından.

Çok geçmeden Mona, Klim'in kendisine hediye ettiği gümüş renkli tuvaletiyle odaya girdi. Neşe içinde:

— Merhaba, dedi. David beni kolejindeki bir dansa götürüyor. Nasıl, güzel miyim?

Kol, karşılık vermeden bir iskemleye oturdu.

Mona, David'i dışarı çıkarırken:

— Sen aşağıda bekle, diye fısıldadı.

Çocuk daha oradan ayrılmadan, Mona'nın hızlı hızlı bir şeyler söylediğini duydu. Çok geçmeden de genç kadın yanına geldi:

— Klim çok iyi bir insandır, dedi. Anlayış gösterdi.

— Ona ne söyledin?

— Klim gibi insanlara fazla bir şey söylemeye gerek yok. Anlıyorlar!

Sonra David'in koluna girerek konuyu değiştirdi.

— Güzel bir gece, dedi.

Mona o gecenin kraliçesiydi. Gençler onun çevresinde toplanıyor, dansa kaldırmak için yarış edi-

yorlardı. Mona da çok memnun görünüyordu.

— Hayatımda bir kolej balosuna hiç gitmemiştim, dedi. Buradaki çocuklar ne kadar saf ve tatlı. Oh, insanlar ne diye yaşıyor sanki?

Ara verilince, David genç kadını salonun bir köşesine götürdü. Oradan bahçe görülebiliyordu. Birkaç çift, karların arasında dolaşıyordu. Mona, David'in elini sıkarak:

— Söylediğim gibi, sonunda oldu, dedi.

— Ne oldu?

— Bir filmde rol verildi bana. Evet!

Bir peri masalı gecesine benzeyen o balo, tam da böyle bir habere uygundu. David sevinçle Mona'ya sarılıp onu öptü. Onlara bakmakta olan bazı gençler «bravo!» diye bağırıldılar. Sonra David'e:

— Kim o, Harper? diye sordular. Bir film yıldızı mı?

Ama gençlerden bazıları Mona'yı dansa kaldırdığı sırada gelen Marcia Paxson'la, David için gecenin bütün sihir ve güzelliği kayboldu. Mavi, ipekli bir elbise giymiş ve boyu uzun, Kuvakirli bir gençle gelmişti. David'i görünce, kavalyesinin yanından ayrılıp ona yaklaştı:

— O kız, Sousa'nın şarkıcısı değil mi? diye sordu.

— Evet.

— Burada en iyi dans eden o. Saçı da gerçekten çok güzel. Acaba doğal mı dersin? Hiç sanmam.

Marcia böyle diyerek, şefkatli bir teyze gibi David'in kolunu okşadı.

— Artık gitmeliyim, diye ekledi.

Gittikten sonra da, gece gerçekten eskisi gibi olmadı. Genç kızın da niyeti buydu aslında!

Philadelphia'ya dönerken David, trende Mona'nın saçlarına bakarak, doğal olup olmadığını düşündü. Sonra birden Klim aklına geldi ve:

— Klim, aramızdaki ilişkiyi anladı mı, Mona? diye sordu.

— Oh! Sen, Klim Amca için kaygılanma, demesine rağmen; daireye yaklaştıkları vakit:

— Bu gece gelmesen daha iyi olur, diye ekledi genç kadın.

Klim'in dairesinin bulunduğu apartmanın kapısında bir sürü insan toplanmıştı.

Mona onları görünce yüzü beyazlaştı.

— Aman Allah'ım, diye mırıldandı. Sonra şöföre:

— Durmadan geçin, lütfen! diye emretti.

Araba köşeyi dönüp, Walmut caddesinde durdu. Mona, kendini karın üstüne fırlatarak evine doğru koştu. David de şöföre parasını verdikten sonra arkasından gitti. Toplanmış meraklılardan birisi:

— Yukardan bir tabanca sesi duyuldu. Polis kapıyı kırıp girdi. Ama, tabî ki geç kaldı. Adam ölmüştü. Bir Rusmuş, diye bilgi verdi.

Mona bitkin bir durumda David'in koluna girerek:

— Gel biraz uzaklaşalım, dedi. Bir sokak lambasının altında durdular.

— Kendini vurdu, diye mırıldandı kız. Şimdi ben ne yapacağım?

— Ne demek istiyorsun?

— Ne mi demek istiyorum? Bütün elbiselerim orada.

— Ne yapabiliriz ki?

— Allah kahretsin. Böyle durma. Bir şeyler düşün.

Genç kadın bir yukarı, bir aşağı yürüyor, yumruklarını sıkıyordu.

— Onu tanımadığımı söyleyebilir miyim? Hayır, olmaz. Oh, bir şeyler düşün.

David de Mona kadar heyecanlıydı. Birden:

— Buldum! diye bağırdı. Boston'daki o

eleştiriciyi hatırlıyor musun? Klim yine onunla uğraşıyordu. Onun yazılarının altını kırmızıyla çizdi, ben gördüm...

— Emin misin?

— Tabii.

Mona hıçkırmaya başladı.

— Dave! Dave! Acaba onlara bu yalanları söyleyebilecek cesareti kendimde bulabilecek miyim? dedi.

David kızın iki elini tutup:

— Bunu yapabilirsin, dedi.

— Pekâlâ, bırak konuşayım onlarla.

Ve genç kadın polisle konuştuktan, onlara Klim'le ilgili, altı çizilmiş yazıları ve Klim'in eleştiriciye gönderdiği acı dolu mektubu gösterdikten sonra, herkes genç orkestra şefinin, onuruyla oynandığı için canına kıydığı kanısına vardı.

Mona'ya bir zarar gelmedi. Bostonlu eleştirici bir canavar olarak tanıtıldı. Resmi birçok gazetede çıktı. Ama herkes birbirine hep aynı soruyu soruyordu: *Acaba eleştiricinin zehirli kalem miydi gerçekten değerli müzisyeni öldüren?*



DAVID içindeki suçluluk duygusunu bir türlü söküp atamıyordu. İki yıllık çalışmalarının ürününü alabilmesi için girmesi gereken sınavlar yaklaştığı halde, çalışmıyordu. Hangi kitabı açarsa açsın, sayfalar arasında Klementi Kol'un sessiz, ama kendisini suçlayan gölgesini görüyordu.

Mona onu bir gece şehire çağırdı. Genç kadın, şimdi Bellevue'de bir dairede oturuyordu. David'e:

— Gazeteler işi iyi idare etti dedi. Ve bana iyi bir rol verdiler. Fazla açık da değil. Bence...

David genç kadına bakarak:

— Klim'e çok kötü bir oyun oynadık, dedi.

— Aptallık etme, Dave! Sana bir şey söyleyeyim: Bir kızın hayatta başarılı olması için sevmesi gereklidir. Ve Klim'in sakın, önemsiz sevgisi, benim için yeterli değildi.

— Mona, hemen koleje dönsem iyi olur. Kızarmısın?

— Oh, Allah bütün erkekleri kahretsin. Ne istediklerini bilmezler. Güle, güle!

Mona o sıralarda yirmi yedi yaşındaydı. Klim'e duyduğu sevgiye rağmen ölümünün kendisi için bir nimet olduğunu, çünkü artık bir başkasına güvenerek yaşamaktansa kendi kendini yönetmenin, başarısı için gerekli olduğunu David'e anlatmak istedi ama, «Bu saf çocuğa böyle bir şeyi nasıl söyleyebilirim?» diye düşünüp vazgeçti.

Ellerini genç çocuğun titreyen omuzlarına koyup:

— Bu olayı unutmalısın, David dedi. Klim bir çok insana iyilikte bulunmuştu. Bir defasında da genç bir kıızı, müzik öğrenimi yapması için akademiye göndermişti ama, kız bir et tüccarıyla kaçıp okulu yarıda bıraktı. Onunla o sıralarda tanıştım. Bana: «Hepimiz başkalarını incitiriz, özellikle sevdiklerimizi,» derdi. Dave, Klim'in aramızdaki ilişkiyi çoktan bildiğini söylersem, rahat eder misin?

David, yüzünü Mona'nın omzuna koyarak:

— Öyleyse neden kendini öldürdü? diye sordu.

— Bu bir gün olacaktı. İkimiz de suçluyduk belki. Klim'i seviyordum da. Hem, artık hayatımda kimseyi böylesine sevemeyeceğim. Ama geceleri onun, yatağının yanında durup, bana istekle bakmasını, tamamen iktidarsız olduğunu bildiği için de hiç dokunmadan yatışını görmekten bıkmış, usanmıştım. Dayanamıyordum artık.

Genç kadın titremeye başladı. O zaman David onu kolları arasına alıp öteki odadaki yatağa götürdü.

Dedham'a döndüğünde pişmanlık yine içini kapladı. Genç kadının sözleri onu huzura kavuşturmamış, tersine büsbütün şaşkına çevirmişti. «Bu kadınla nasıl yatağa girdim?» diye kendi kendine sorup duruyordu. «Onunla artık alışverişim olmasını istemiyorum. Her zaman ona: Klim'in hayalinin beni rahatsız ettiğini söylemeye karar veriyorum, ama görünce de yatağa giriyorum. Nasıl olur bu?»

Sonra Mona'nın bir sözü aklına geldi birden: «Klim birçok kimseye iyilikte bulundu. Bir Fransız kızını Akademiye gönderdi.» David hareketsiz kaldı. Bir süre felce uğramış gibi oldu. Sonra kendi kendine, «Koleje beni gönderen de Klim'dir,» diye bağırdı.

Yaptığı kötülüğün büyüklüğü karşısında afallamıştı. Hatta sakladığı yarım düzine kadar kitabı da alarak Dedham'dan ayrılmayı düşünüyordu. Sonra daha önceden emin olmaya karar verdi. Hemen müdürün odasına koştu:

— Bana bursu kimin verdiğini söyleyebilir misiniz? diye sordu.

— Adı sana söylenmedi, değil mi?

— Evet.

— Öyleyse ben nasıl söyleyebilirim?

— Çok önemlidir, efendim.

Müdür başını salladı. Sonra David birdenbire:

— Bu kimse öldüyse söyleyemez misiniz? diye sordu.

Müdür bir çekmeceyi açıp bir şeyler aradı. «Harper, Harper,» diye mırıldanarak kâğıtları karıştırdı. Sonra başını kaldırıp:

— Yaşıyor, dedi.

Çekmeceyi kapatıp kolunu David'in omuzlarına attı:

— Bursu veren, seninle gurur duyuyordur, dedi. Öğretmenlerden işittiğime göre, çok iyi bir öğrencisin. Hepimiz de, imtihanlarda büyük başarı kaza-

nacağına inanıyoruz. İyi şanslar! Önümüzdeki haftalarda herhangi bir yanlışlık yapayım demeyesin.

David şaşırdı. Ama müdürün odasından çıkar çıkmaz gerçeğı sezdi. «Pis yalancı,» diye söylendi. «Tabii ki Klim'di. O Allah'ın belâsı yalancı herif, kahrolası imtihanlarda başarı kazanmamı istediğı için gerçeğı söylemedi. Hepsinin Allah belâsını versin!»

İki hafta süresince David hiç çalışmadı. Ama sonra bir gün, gazetede Doylestown adını gördü ve akli başına geldi. «Başarısızlığa uğrarsam kasabama dönemem,» diye düşündü.

O anda ne istediğini kavradı. Hemen kolejden çıkıp bir arabaya bindi ve Swathmore'a gitti. Oradaki koleje gelince, Marcia Paxson'u nerede bulabileceğini sordu. Birkaç dakika sonra Marcia karşı-sındaydı. Genç kız:

— David! diye bağırdı. Dört yıldan sonra buraya gelmeyi nasıl akıl ettin?

— Seninle biraz konuşabilir miyim, Marcia?

— O şarkıcı ve Mister Kol'la mı ilgili? Senin o olayla bir ilgin var mı?

— Tam anlamıyla, hayır.

David önce böyle demesine rağmen, kızın dü-rüst yüzüne bakınca:

— Evet, diye kekeledi.

— Biraz yürüyelim mi?

Marcia, David'i dar bir patikadan ufak bir dere-nin kıyısına götürdü. Bir an için genç çocuk, kendini kasabasının kırlarında sandı. Marcia onun konuşma-sını bekliyordu. Fakat David'in söyledikleri onu şa-sırtttı. Delikanlı:

— Sen ve ben oldukça şanslıydık, diye söze baş-ladı. Buralarda sahici şatosu olan tek kasabada bü-yüdük. Üstelik iki tane. Onları sen de seviyorsun, değil mi Marcia? Sabahları okula giderken kırmızı olanına bakardım. Ama öbürünü daha çok seviyor-

dum, sanki benimmiş gibi... Bunu da başka kimseye söylemedim. Zor bir sınav ya da bir maç öncesinde hep gider bu şatoya bakardım.

David öksürerek devam etti:

— O şatonun her noktasını, bütün görünüşlerini bellediğimi sanırdım. Ama seni görmeye geldiğim o gece şafak söker ve ben Doylestown'a dönerken, şato gözüme çok farklı göründü: Parlıyordu. Onu hiç böyle görmemiştim.

Kız şaşırmıştı. Sesini çıkaramadı. Birlikte uzun süre dolaştılar. Sonunda dönme saati geldi. Marcia:

— Burada, bizimle akşam yemeği yemek ister misin? diye sordu.

— Çok isterdim. Ama Harry kızmaz mı?

Marcia, Harry'nin önemli olmadığını belli edecek biçimde omuzlarını silkti ve:

— Kal! Sonra seni arabayla kolejine götürürüm, diye ekledi.

— Seni görmek ne iyiymiş.

— Bundan sonra yeniden gelmemen için bir neden yok. Tabii, sınavlarını verdikten sonra.

David irkildi. Marcia'yı, yeniden çalışmaya başlayabilmesi için görmeye gelmişti, ama kızın bu konuya değinmesi nedense onu öfkелendirdi, korkuttu. Buna rağmen kendini çabuk topladı ve kızın elini sıkarak:

— Marcia, sen o şatodan çok değerlisin, dedi. Bir aydan beri kitap açmadım.

— Tahmin etmiştim. Ama bundan sonra çalışmalısın. Yapabileceğini yapmadan, kasabamıza nasıl dönebilirsin?

David, Marcia'yı sessizce kolları arasına alıp öptü:

— Birisinden bunu duymaya ihtiyacım vardı, dedi.

YİNE DE çalışmaya başlayacak fırsatı bulamadan, Mona onu Philadelphia'ya çağırıldı. Ucuz bir otelde buluştular. Genç kadın hemen konuya girdi:

— Umutsuzluk içindeyim David, dedi.

— Polis mi?

— Oh! hayır. Ama Hollywood işi oldu.

— Bu çok güzel bir haber!

— Biliyorum, biliyorum. Fakat bir kuruş param yok. Üzerime bak! Şu pis odaya bak!

— Sana biraz para verebilirim...

— Ne kadar yani? Elbise almalıyım. Hizmetçi kızları gibi gidemem ki oraya,

— 260 dolar verebilirim.

Mona:

— Çok tatlısın David, diye güldü. Senden de bu kadar hoşlanmamın nedeni bu. Ama benim 5000 dolara ihtiyacım var.

— 5000 mi?

— Evet! Oraya parasız gidemem. Gidersem, yoksul bir akraba gibi itilip kakılacağım. Onun için şık bir hanım gibi gitmeliyim. Bu benim son şansım, David. Yaşım 25'in üstünde. Korkuyorum! Bir kuruşum yok. Satılacak bir şeyim de kalmadı.

Genç kadın karyolanın kenarına oturup dudaklarını ısırıldı. Gözleri yaşlıydı.

— Ne yapabiliriz? diye sordu.

David bir çare arayıp duruyordu. «Tschilczynski'nin beş bin doları yoktur. Karısının vardır belki, ama vermez,» diye düşünüyordu. «Joe Vaux meteliksiz. Marcia'nın da vardır ama, geçen geceden sonra yine Mona'yla buluştuğunu ona söyleyemem» diye düşünürken, yumruğunu masaya vurup:

— Mona! Bu parayı nereden bulabileceğimizi biliyorum, diye bağırdı.

— Nereden?

— Max Volo'yu tanır mısın?

— Evet.

— O bana beş bin dolar borç verir.

— Dave! Max Volo, Philadelphia'nın en önemli adamlarından biri.

— Evet, ama senin böyle bir adamla tanışman, ondan bir şey istemen tehlikeli olabilir.

— Ha! Ha! Ben kendimi korumasını bilirim.

— Öyleyse onu denememi ister misin?

— Ben korkmam. Yeter ki 5000'i versin.

— Ancak, onu bulmam vakit alabilir.

— Ben buradayım, bulduğun vakit haber verirsin.

David sokağa çıkınca, ne yapması gerektiğini kararlaştırmaya çalıştı. Max'ın adını telefon rehberinde bulamazdı. Sonra Betty aklına geldi. Max onun, Race sokağında bir ev işlettiğini söylememiş miydi?

Race sokağına gelince çevresine bakındı. Bir sürü sarhoş, genç ve yaşlı serseri sokaklarda dolaşıyordu. David bir lambanın altında duran genç bir adama yaklaşıp:

— Betty'nin evi nerede? diye sordu.

— Max Volo'nun işlettiği mi?

— Evet.

— Şu sarı ev.

David kapıyı çalınca, iriyarı bir zenci açtı. David:

— Miss Betty'yi görmek istiyorum, dedi.

— Burada oturmuyor.

— Beni Max Volo gönderdi.

— Max Volo'yu nereden tanıyorsun?

— Lunapark'tan.

Zenci o zaman:

— Miss Betty! diye seslendi ve içerden şık bir hanım çıkıp:

— Kimsiniz? diye sordu.

— David Harper.

— Oh, evet, seni tanıyamadım.

Elini uzattı. Sonra David'i güzel döşenmiş büyük bir odaya aldı. İçeride elli yaşlarında birkaç erkek rahat koltuklara gömülmüştü. Dört tane de güzel, şık kız onlarla sohbet ediyordu.

Betty:

— David Harper, diye tanıştırdı. Bunlar da Helen, Patty ve Louise. O güzel, küçük kızsı, Florame'dir.

Florame'i elinden tutup:

— David'e evi dolaştır, dedi. Buraya gelersen, sana her türlü kolaylığı yapmam gerektiğini söylemişti Max.

— Evet, onu görmem gerek.

— Önce Florame'le biraz vakit geçir.

— Teşekkürler, ama Max'ı hemen görmeliyim.

— Başın dertte mi?

— Hayır.

— Öyleyse Max'ı neden arıyorsun?

— Bir arkadaşının başı dertte.

— Kız mı?

— Evet.

Betty güldü.

— Bir kız arkadaşının başı dertte, ha? dedi. Bunu her gün duyuyoruz. Gebe mi?

— Aman Allah'ım! Hayır, diye güldü David.

Nedense, Mona'nın anne olabileceğini hiç düşünmemişti.

— Ne istediğini anlayamadım, David. Ama Max, yangındaki davranışını hiç unutmadı. Onu istediğin vakit görebileceğini söylemişti. Seni Hampton'la kolaylayacağım.

Zenci, omuzlarını silkti ve araba bulmak için çıktı. Biraz sonra David şehrin merkezindeydi. Hampton onu Max'ın pahalı dairesine götürdü.

— Ne oldu, evlât? diye sordu adam.

— Tanıdığım çok güzel bir kız, sinemaya geç-

me fırsatını ele geçirdi. Fakat beş bin dolara ihtiyacı var.

— Beş bin!

— Yetenekli bir kız. Bu parayı vermeye değer.

— Onunla yattın mı? Erkekler birlikte yattıkları kızın şahane olduğuna inanırlar hep.

— Hayır, Max. Onu Lunapark'ta tanımıştım. Sen de tanıyorsun. Klementi Kol orkestrasıyla şarkı söyleyen kız.

— Kol'u tanımıyorum.

— Orkestra şefiydi.

— Dans orkestrası mı?

— Hayır, Max. Yazları Sousa'nın yerine çalan o değerli müzisyen.

— Oh, O Kol! Kendini öldüren! Evet, o kız yükselir.

— Beş bine ihtiyacı var.

— Ne diye?

— Sana biraz tuhaf görünebilir ama, gerçek: Hollywood'dan teklif aldı, parası yok. Beş parasız giderse, onu küçümseyeceklerini sanıyor.

— Zeki kızmış. Nerede şimdi?

David bir an durakladı. Mona'nın, Max'la tanışmasını istemiyordu. Ama vakit yoktu. Max'ın da acelesi vardı. Böylece Bolo'yu, Mona'nın ucuz oteline götürdü. Mona kapıyı açtı. Geceliğinin üzerine ince bir sabahlık almıştı; ama önünü, göğsü görünebilecek biçimde hafifçe açık bıraktı.

— Oh, Dave! diye bağırdı. Buraya gelmemelisiniz.

Genç kadın kızarmış yanakları ve pırlıl pırlıl gözleriyle gerçekten nefisti.

Max hemen kapıyı kapatıp konuyu açtı.

— Miss Meigs, dedi. Hollywood'da dostlarım var. Oraya gittiğinizde sizi çiçek ve arabalarla karşılamalarını sağlayabilirim.

— Çok nazıksınız, Mister Volo. Ama korkuyorum.

Buna rağmen, Mona düzgün dişlerini göstererek gülümsüyordu!

O zaman Max çok saçma bir davranış yaptı. Eğilip genç kadının elini öptü. David bu arada hole çıktığı için olanları görmedi. Ama Mona, elinin bir süre Max'ın avuçları arasında durmasına ses çıkarmadı. Sonra hafif bir sesle:

— Yine de, yaptıklarınıza karşılık alacağınız tek şey, verdiğiniz beş bin dolar borçtur. Onu kesinlikle ödeyeceğim.

— Buna razıyım.

Max, dışarı çıktığı vakit mutlulukla gülümsüyordu!



KENDİSİNİ sınavdan geçirecek profesörlerin adları ilân edildiği vakit, David şaşkınlıkla donakaldı. Çünkü bunlar, Amerika'nın en ünlü profesörleriydi. «Ben bu adamların karşısına mı çıkacağım,» diye içini çekti.

Korku içinde, çalışmak üzere odasına kapandı. Ama çok vakit kaybetmişti.

Joe yardımına yetişti. İngiliz tarihinden onu sınavacak olan David Dalling'in nasıl bir adam olduğunu, nelerden hoşlanıp hoşlanmadığını dostuna anlattı. Bir sürü kitap getirip, David'le birlikte tarihçilerin eserlerinden bir özet çıkardı.

Yazılı sınavlar sözlülerden önce yapıldı. On gün sürdü. David önceleri gerçekten korkuyordu. Ancak, Mister Dalling'in sorusunu görünce rahatladı. «Andrew Jackson ve Abraham Lincoln'un, birliği korumak amacıyla harcadıkları çabaların anlamını kavramak için İngiliz tarihinde hangi olayları okumanız gerekir?»

David sırtarak: «Bu konu üzerine günlerce yazabilirim,» diye düşündü.

Sekiz gün süresince gerçekten başarılı kâğıtlar verdi. Okulda David'in çok iyi durumda olduğu sözleri duyulmaya başladı. Ancak sekizinci günü sınavdan çıkarken eline bir telgraf sıkıştırıldı. Mona'dan geliyordu:

« Bu gece seni görmeliyim. Akşam yemeğinde. Bellevue'de.»

Ertesi günkü sınavı düşünerek, kendi kendine: «Hayır,» diye düşündü. «Bu gece onu görmek isterdim ama, imkânsız.»

Telgrafı yırtıp attı. Joe'ya da Mona'dan söz etmedi. Ancak, kitabını açtığı vakit genç kadının hayali, harfleri görmesine engel olmaya başladı.

Öfkeyle:

— Hayır, diye bağırdı yeniden. Allah kahretsin.

O sırada dışarda bir patırtı koptu, öğrenciler de:

— Harper! Harper! diye sesleniyorlardı.

David pencereden bakınca, Max'ın siyah arabasını gördü. Arabadakilerden biri:

— Hey! Volo bu gece. sarışının onuruna bir veda partisi veriyor. Seni de çağırıyor. Gelecek misin?

David önce pencereyi kapatmayı düşündü, ama sonra, Mona gözünün önüne geldi ve:

— Vaux! diye bağırdı. Chaucer'le ilgili notları masada bırak. Geç gelip çalışacağım.

Veda partisi süresince, David kendisine sunulan içkileri reddetti. Ama sonra, Mona kendi bardağını kaldırıp:

— Başarı kazanacağımı söyleyen ilk erkeğin onuruna! David Harper için! dedi.

Çocuğun boğazına bir şey tıkanı. Bardağını alıp, Mona'nın onuruna boşalttı. Sonra birkaç tane daha içti.

Saat on birde iki arabayla, Mona'nın trene bineceği, Doğu Philadelphia'ya gittiler. Genç kadın, bir kompartıman ayırmış, Max da bu kompartımanı çiçekle doldurmuştu.

Mona binerken:

— Teşekkür ederim, ikinize de teşekkürler, diye bağırdı.

Sonra da sadece David'i öptü.

O sırada kondüktör:

— Herkes insin. Hareket ediyoruz, diye seslendi.

Max hemen ortadan kayboldu. Ama David birden, Mona'yı bir daha belki de hiç görmeyeceğini düşünerek korkuya kapıldı. Genç kadının güzel yüzüne bakarak:

— Mona, Klim Amcanın nesi eksikti? diye sordu.

Genç kadın sarhoş gözleriyle ona bakarak:

— Ne demek istiyorsun? Klim'in bir şeyinin eksik olduğunu sana kim söyledi? dedi.

— Çocukken bir kaza mı geçirmişti? Yoksa harpte mi yaralanmıştı?

David kötülük ettiği adamı anlamak için son bir çaba harcıyordu.

— Yani seninle neden sevişemiyordu? diye devam etti.

— Seni pis..... diye söze başlayan Mona, David'i kapıya doğru iterek:

— Defol! diye bağırdı.

Ama birden kendine gelerek, karşısındakinin David olduğunu anladı. Bu defa:

— David! Bazen bir erkek dünyanın en iyi insanı olabilir, dedi. Herkesin yardımına koşabilir, bir kızı bütün kalbiyle sevebilir. Ama işler istediği gibi halledilmeyince kendisini öldürür.

Dudakları titriyordu. Bir gün kendisinin de büyük bir haksızlığa uğrayabileceğini hissetmiş gibi,

kollarını David'in boynuna dolayıp:

— Bana iyi şanslar dile, yavrum. İyi şanslar dile, diye yalvardı.

Tren hareket ettikten sonra Max:

— O kadına karşı zaafın var mı? diye sordu.

— Tabî.

Sonra birden saata bakıp:

— Aman Allahım, Max! hemen okula dönmeliyim, diye bağırdı.

— Geceleri kapıyı mı kitliyorlar?

— Sınavlarım var.

— Oh, senin çalışmana gerek yok ki. Zekisin. Haydi, gidip bu olayı kutlayalım.

David, bu teklifi geri çevirecek gücü kendinde bulamadı. Biraz sonra da Betty'nin evindeydi.

Kızlar onları sevinçle karşıladılar. David'e:

— Bir kolej şarkısı söyle, diye tutturdular.

Genç çocuk: «Güzel Dedham, o eski güzel günlerde...» diye başladı. Ama şarkı ona koleji hatırlattı ve:

— Hey! Okula dönmeliyim, ne yapıyoruz? diye bağırdı.

Yine de bütün gece orada kaldı. Saat üçe doğru Max:

— Haydi gidelim artık, dedi.

Betty'yle birlikte otomobile bindi. İki adam da David'i âdeta taşıdılar. Araba, Batı Philadelphia'ya varınca, Max bir Pullman'a binip gitti.

Tren karanlıkta kaybolunca David, Betty'ye:

— Nereye gidiyor? diye sordu.

— Nereye mi gidiyor? Hollywood'a. Mona'nın trenine Chicago'da yetişecek.

David'in başı zonkluyordu. Dedham'a nasıl döndüğünü hiç bir zaman öğrenemedi. Gözlerini açtığı vakit karşısında Joe Vaux'yu gördü.

— Başım ve midem, diye inledi.

— Duşa gir!

Düşe kalka duştan çıktıktan sonra, Joe ona bir bardak uzatıp:

— İç şunu! diye emretti.

— Hiç bir şey içmek istemiyorum.

Joe, arkadaşının suratına bir tokat patlattı.

— David, diye yalvardı sonra. Kendine gel! İşte çocuklukla erkekliğin ayrıldığı nokta bu! Kendini topla!

Joe, Chaucer'le ilgili notları okumaya başladı. Ama daha yarısına gelmeden uykuya daldı. Joe, onun dokuza kadar uyumasına izin verdi. Sonra uyandırıp sınav odasına götürdü.

David önündeki beyaz kâğıdı görünce, şu üç düşünce, aklından geçti:

«Şimdi ben de düşkünlerevindeki kadınlar gibi kusacağım.» «İşte erkeklikle çocukluğun ayrıldığı nokta.» Ve «Chaucer!» O zaman kâğıda son bir defa baktı ve orada yazılı adı gördü: «Chaucer!» İçi rahat etti. İçki içerek, kadınlarla geçirilen bir geceden sonra, yüreği gençlik ve aşkla dolu olan birisi, ancak bir tek kişi üzerine yazı yazabilirdi: O kişi de Geogfrey Chaucer'di. Ve David: «Özellikle bahar-da,» diye düşünüp, kalemi eline aldı.



SÖZLÜ sınavlarda David büyük bir başarı gösterdi. Bu arada, Dedham öğretmen ve öğrencilerinin birbirlerine karşı gösterdikleri sevgi, birlik ve ilgi de onu yeniden etkiledi. Kendisine sorulan her soruda, Dedham öğretmenleri öne doğru eğiliyor, öğrencilerinin doğru karşılık vermesini bütün kalpleriyle dilediklerini belli ediyorlardı.

Sınavların bittiği gün saat dokuzda, öğrenciler sonuçları öğrenmek için toplandılar. Müdür önündeki daktilo edilmiş kâğıdı alıp okumaya başladı.

— Joe Vaux: Magna Cum Laude (Bir burs).

Bir yığın ad daha okudu. En son:

— Sınavı yapanlar, David Harper'e iki alanda Summa Cum Laude bursunu vermekle sevinç duyduklarını belirttiler, dedi. İngilizce ve Tarih.

Öğrenciler alkışlamaya başladılar. Sonra «Güzel Dedham» marşını okuyan sesler yükseldi. David o kadar duygulanmıştı ki, gözlerini kaldırıp bakamıyordu. Çünkü o dönemde, kazanılan burslara; futbolda elde edilen başarılar kadar önem veren çok az kolejlerden birinin Dedham olduğunu biliyordu David.



O YAZ Joe Vaux, bir çelik fabrikasında iş buldu. David'in de kendisiyle gitmesi için ısrar etti.

— Anlamıyor musun, diye yalvardı. Chisholm haklıydı. Dünyanın geleceği şehirlere bağlı. Önemli olan oradaki olaylardır.

Fakat Marcia Paxson'un da başka planları vardı. Diplomaları dağıtıldığı gün Dedham'a gelip, David'e:

— Babam senin, bu yaz çiftliğimizde çalışmanı istiyor, dedi.

Kız sükûnetle ve çekinmeden konuşuyordu. Ama gerek o, gerekse David, bunun bir evlenme teklifi olduğunu biliyorlardı. Kız bu sözleriyle âdeta:

«Gel de, bu yaz birbirimizi daha iyi tanımak fırsatını bulalım. Harry Moomaugh'tan pek hoşlanmıyorum. Birbirimizi sevdiğimizi anlarsak, evlenip birlikte Şikago'ya gitmemek için neden yok,» demek istemişti.

David:

— Böyle bir yaz geçirmekten zevk alacağım, dedi ama; geleceğini bir kızın ellerine bırakmış olmaktan da korkuyordu.

Marcia, David'i Solebury'ye arabayla götürdü.

Düşkünlerevinin önünden geçerken, delikanlı:

— Biraz cesaretim olsaydı, girip Reba teyzenin yüzüne tükürürdüm, dedi. Bu yaz pantolon fabrikasına girmeyeceğimi duyduğunda yüreğine inecek.

— Teyzen o kadar kötü mü?

— Böyle saçma bir sözü nerede duydun?

David genç kıza Thorpe'u ve söylediklerini anlattı.

Haziran boyunca da tarlalarda çalışırken, genç öğretmenin birçok sözü aklını kurcalıyordu. Özellikle şiir için söyledikleri. Bu ruh haliyle çalışırken, bir yandan da çeşitli şiirlerden dizeler mırıldanıyordu. «Müzik, uzun süre anıda kalır.» «Es, es, kış rüzgârı; çünkü sen insanların nankörlüğü kadar kötü değilsin,» gibi.

David çevresine bakarken, o güzelliklerin çok eskiden Wordsworth ve Shelley gibi şairler tarafından da övüldüğünü düşünürdü. Çalışırken sanki yanında Keats'in, Thomas Campion'un, Shakespeare'in varlığını duyuyordu. Kaldırdığı her taşın altında Robbie Burns'ü, kasvetli Goethe'yi ya da Homer'i bulacağını sanıyordu.

O yaz Marcia'yla çok iyi arkadaş olmuşlardı. Ama David'in genç kıza karşı fazla bir sevgisi yoktu. Onu görünce, şairlerin dediği gibi, kalbi sevinçle dolmuyor, ortalık aydınlanmıyordu. Genç kız, David'in rahatını düşünüyor, odasında temiz havlu bulunmasına dikkat ediyor, akşamları onunla geziyordu.

Pazarları, Solebury'deki Kuvakir toplantılarına giderlerdi. David'in oraya gelişinden üç hafta sonra, ortalıkta iki gencin evleneceği sözleri dolaşmaya başladı. Bu dedikodulara göre de, David'in İngilizce profesörü olmak için Şikago'ya gidişinden önce günleri yapılacaktı. Ama David, o kadar iyi tanıdığı toprakla uğraşırken, geleceği üzerine kuşku duymanın önüne geçemiyordu. Shakespeare'in bir sözü

sürekli olarak aklını kurcalıyordu: «Sakin düşüncelerime dalmışken, geçmişin anıları beni rahatsız etmeye başlıyor.» Bu sözcükleri, traktörle bir zamanlar onu büyüleyen kanal boyunca gidip gelirken durmadan tekrarlıyor, tutkusuz bir evliliğe atılırsa, pişmanlık duyacağını düşünüyordu. Üstelik bahar yangınlarıyla değil de, kışın külleriyle uğraşan bir mesleğe atılacağı için kendi kendine kızılıyordu.

Akşam, traktörü geri götürürken:

— Hayır, hayır, diye mırıldanıyordu. Bugüne kadar öğrendiklerim, böyle bir hayat için yaratılmadığımı söylüyor.

Odasına girince, bir Amerika haritasını açıp bakıyordu. O zaman, Miss Chaloner gözünün önünde canlanıyor, Rockie dağlarından söz eden sesini duyuyor. «Ben hayatımda hiç dağ görmedim,» diye düşünüyordu.

Bir akşam yemekte, Marcia'ya:

— Swathmore'da, Amerika üzerine çok şey okudunuz mu? diye sordu.

— Hayır.

— Biz de okumadık. Oysa çok büyük bir ülke.

Mister Paxson, David'e hak verdi.

Bundan sonra iki gün süresince, David keyifsizdi. Marcia'ya da surat asıp durdu. Mister Paxson bunun farkına vardı ve Marcia'nın sözü açmasını bekledi. Kız gerçekten babasına açıldı. O zaman Mister Paxson:

— Üzülme, dedi. David daha çok genç. Ne istediğini pek bilmiyor, her şeyi denemeye kalkıyor.

Ama David'in bambaşka düşünceleri vardı. İngilizce profesörü olmak istemiyordu. Daha heyecanlı, daha canlı bir mesleğe atılmayı hayal ediyordu. Üstelik Marcia'yla evlenme düşüncesi de onu korkutuyordu. Marcia'yı, Mona'yla karşılaştırıyor, onun iyi bir kız olduğunu görüyor, fakat soğuk bir eş olacağını da anlıyordu.

Çalışırken durmaksızın tutkudan ve aşktan söz eden dizeler mırıldanıyor, hayatı daha da yaşanmaya değer hale getiren tek şeyin bu tutkular olduğu kanısına varıyordu.

Günler geçtikçe o kadar sinirli oldu ki, Paxson'larla yemek yiyemez duruma geldi. Bir yabancı gibi hissediyordu kendini. Çiftlikte dolaşüyor, düşüncelerine bir çekidüzen vermeye çalışıyordu. Bir gece aklına yine bir dize geldi: «Büyümekte olan çocuğa evin duvarları hapisane gibi gelmeye başladı.» Bu dizenin anlamını yavaş yavaş kavradı. O zaman uzun süre koşmuş gibi soluksuz kaldı ve:

«İşte korktuğum bu» diye kendi kendine söylendi. «Pantolon fabrikasında çalışmayı kabul etmedim ama, böylesi daha da kötü. Çünkü kendi isteğimle geldim buraya.»

Hayattaki deneyleri, ona içten olmasını, medenî cesaretin her zaman yararlı olduğunu öğretmişti. Mister Chisholm, ona bilgi bakımından bir yön vermişti. Ama düşünceleri, hayat görüşleri, daha böyle bir doğrultuya yönelmemişti. Oysa kararsız bir insan, hiç bir zaman başarılı olamaz. David yirmi iki yaşındaydı ve daha ne yapacağına, nasıl bir gelecek seçeceğine karar vermemişti.

Batan güneşe bakıp:

— Hayır! diye bağırırdı. Ben kendimi dört duvar arasına hapsettirmeyeceğim!

İçeri girip, kararını Paxson'lara bildirmek üzereyken, kendisini çağıran Marcia'nın sesini duydu. Telefondan aranıyordu.

CHAUTAUQUA

MONA geri dönmüştü. Güney Philadelphia'ya şafak sökerken geldi ve hemen David'i Dedham'dan aradı. Ancak oradan, David'in Doylestown'a gitmiş olduğunu söylediler.

Mona bu defa düşkünlerevini aradı. Çok geçmeden de yaşlı bir kadının sesi karşılık verdi.

— David buraya gelmedi. Paxson'lara Carversville'e gitti. Buraya gelmesini söyledim ama...

Mona kadının yakınmaya devam edeceğini anlayarak telefonu kapattı. Bu telefon görüşmeleri epey paraya maloluyordu, ama bir konuşma daha yapmaya karar verdi. Bu defa da David'i buldu.

— Ben, Mona! dedi.

Karşıdan genç adamın heyecanlı sesi duyuldu.

— Tanıdım tabii. İyi haberin mi var?

— Hayır. *Variety* dergisini okudun mu? O pezevenkler, bir Noel ağacı gibi süslenerek gittiğini ve mum gibi söndüğümü söylediler. Orada bir basamak bile atlayamadım.

Uzun bir sessizlik oldu. Sonra David sadece:

— Oh! Ne kötü, diye içini çekti.

— Ama bir şeyden emin olabilirsiniz: O pis herif Max Volo, istediğini elde edemedi. Beni ta Hollywood'a kadar izledi ve geri döndü. Yapyalnız!

Yine sessizlik oldu. Sonunda David:

— Ne yapmayı tasarlıyorsun? diye sordu.

— Seni aramamın nedeni bu. Bir iş teklifim var, yavrum. Gezici bir tiyatrodadır! Piyeslerde oynayabileceğine eminim

Mona, David'in heyecanlı sesinden, böyle bir iş için can attığını anladı. Genç adam:

— Şaka mı ediyorsun? diye sordu.

— Hayır. Chautauqua Tiyatro Topluluğunda oynamak üzere, altı aylık bir kontrat imzaladım. Sürekli dolaşacağız. Öğleden sonraki kukla tiyatrosunda da sen çalışacaksın.

— Seninle yolculuk edecek miyim?

— Bütün memleketi dolaşacağız. Ancak şunu bilmelisin ki...

David sözünü kesip:

— Hollywood'daki şanssızlığına üzıldüm Mona, dedi. Başarın için dua edip durmuştum. Öte yandan böyle bir iş bulmayı çok istiyordum.

— Bana bak, David! Bu işin, pek aklının ermeyeceği yanları olabilir...

— Seninle olduktan sonra, başka her şey vız gelir.

Mona nerede, nasıl buluşacaklarını anlattı. Sonra:

— Şunu söylemek isterim ki, Dave... diye söze başladı ama, telefon santrali araya girip konuşma süresinin bittiğini bildirdi.

Mona telefonu kapattıktan sonra başını salladı ve:

— Öğrenince kıyamet kopacak ama, onun da sonunda büyümesi gerek, diye mırıldandı. Dışarı çı-

kıp kalabalığa karıştı. İki erkek arkasına takıldı.

— Paltoyu omzuna alacağına giysene güzelim, dedi bir tanesi.

Öbürü de:

— O sıcacık paltoyu kaybedersen seni kim ısıtır? diye ekledi.

Mona kendi kendine gülümseyerek: «Erkekler, erkekler ısıtacak,» diye düşündü.



MARCIA, telefona karşılık verip, David'i çağırdığında arayanın Mona olduğunu sezmişti. Çocuk koşarak gelince de:

— Şehirlerarası! dedi.

David konuşurken ona kâğıt ve bir kalem getirdi. Genç adam teşekkür ettiği halde, Marcia onun pek uzaklarda olduğunu anladı.

Genç kız, orada durmaması gerektiğini biliyordu ama, bir türlü de odadan çıkamıyordu. Bu telefonun, hayatının dönüm noktası olabileceğini seziyordu. O gün anne ve babasıyla tartışmıştı.

— David şimdilik evlenmeye hazır değilse, onu bekleyeceğim. Harry Moomaugh'la üç buçuk yıl gezdim ve onu sevmediğimi anladım, demişti.

İçinden de: «Harry'yi hep bir erkek olarak düşünürüm ama, onu sevmiyorum,» diye geçirmişti.

Şimdi David'in hevesli sesini duyabiliyordu:

Neredesin, Mona? Demek gerçekten o aptal şarkıcıydı arayan! Marcia, David'in Albay Sousa'yı dinlediği ilk günü anımsıyordu. Acaba Mona o vakit de şarkı söylüyor muydu? Olabilirdi, çünkü kadın epey yaşlıydı. Bunu bilmek de Marcia'ya zevk veriyordu. Kapıya yaslanıp David'i seyre koyuldu.

O güne kadar fevkalâde güzel bir bahar geçirmişlerdi. Her pazar Kuvakirlerin toplantılarına gidiyorlardı. O toplantıların sessizliğinde yan yana otu-

ruyor, bir gün evlenip Solebury'de yaşayacaklarını, çocuklarını büyütüp aynı binadaki ilkokula göndereceklerini biliyorlardı.

Variety dergisini pek görmüyorum. David Şikago'daki bursu kabul edip profesör olacağına söz vermişti. Fakat bu sözünden pek sevinç duymadığını genç kız seziyordu. Ama öte yandan, öğretmenliğin iyi bir meslek olduğunu da biliyordu. David, Haverford ya da Dedham kolejlerinde bir iş bulur, yazlarını Solebury'de geçirirlerdi. Böylece o mutlu yıllar sürüp gidecekti.

Oh, bu çok kötü bir şans, Mona! Marcia başını kapının tokınağına dayadı. Dışardan gelen kuvvetli güneş ışınları kızın başını ve elbisesini aydınlatıyor, David'se ona görmeyen gözlerle bakıyordu. *Gerçekten kötü oldu, Mona!* 'Marcia'nın niyeti David'le Şikago'ya gitmekti. O da sosyoloji okuyacaktı. Çünkü bir düzine çocuğu da olsa -ki bir düzine istiyordu-, yine de bir şeyle vakit geçirmek ihtiyacı duyacağını biliyordu. Genç kız, toplantılara gelen evlileri incelerdi ve hanımları bir işle meşgul olan erkeklerin daha mutlu göründüklerini fark ediyordu. Uçarı, şen kızlarla evlenen en azından elli erkek tanıyordu. Bu kızlar evlendikten sonra da uçarılıklarına devam etmişlerdi. Ve bu erkekler, mutlu olmadıklarını bin bir biçimde belli ediyorlardı. Marcia, «David bu şarkıcı kadından hoşlanıyorsa ne çıkar,» diye düşünüyordu. «Kendi de bunun gerçek sevgi olmadığını biliyor. Tıpkı Harry'yle benim aramda olduğu gibi!»

Chautauqua? Evet! Ben çocukken, o tiyatro topluluğu Doylestown'a gelirdi. Genç kız: «Hâlâ çocuk,» diye içinden geçirdi. «Ne istediğini kendi de bilmiyor.» Genç adamın korkusunun, sorumluluk olabileceğini düşündü. Babasının, evliliklerinin ilk üç yılında onların geçimlerini sağlamaya hazır olduğunu söylemediği için şimdi pişmanlık duyuyordu.

«Telefonu kapatınca söylerim,» diye karar verdi.

Bu kukla tiyatrosu nedir? Kız başını çevirip, Solebury topraklarına baktı. Her yan yemyeşildi. Bahar her zaman için ne kadar güzeldi! Önce buzlar erir, sonra her yer yeşillenir, çiçek açardı. Bu bahar da hepsinden güzeldi, Marcia için. David yanındaydı ve sık sık öpüşüyorlardı. Bu öpüşmeleriye, artık eskisi gibi çocuksu değildi. David'in çekindiğini anlıyordu, Marcia. Ama bütün iyi erkeklerin öyle hissettiğini sanıyordu. Bu tip erkekler başta bağlanmaktan çekinir ama, evlendikten sonra evlerini benimser, iyi birer koca olurdu. Birden David'in sesiyle irkildi: «*Böyle bir iş bulmak için can atıyorum,*» diyordu. Sonra, «Marcia!» diye bağırdı. Şu adresi yazıver. «Delaware Chautauqua, Delawera Pennsylvania.»

David telefonu kapattı. O kadar heyecanlıydı ki, odada bir süre dolaşıp durdu. Sonra Marcia'nın yazdığı adrese bakıp:

— Buna ne dersin? diye sordu.

— Ne demek?

— Gerçek bir iş buldum.

— Şikago Üniversitesinde okumak, asistan olmak, gerçek bir iş değil mi?

David gözlerini kaçırdı. Neleri harcamak üzere olduğunu düşündü. Tschilczynski'nin Şikago'daki bursunu, profesör olma şansını, Doğu Pennsylvania'daki sakin Kuvakir topluluğunu, Marcia ve Bucks'ın güzelliklerini. Ama bunları bırakma karşılığında elde edeceği yararlar da gözünü kamaştırıyordu. Durmadan dolaşan bir toplulukla ülkesini görecekt, tanıyacak, üstelik sürekli olarak Mona'nın yanında olacaktı.

— Daha evlenmeye hazır değilim, dedi.

— Evlenmek! Ama kim...

— İkimiz de yazı, birbirimizi tanımakla geçir-

mek, ağustosta da evlenmek niyetinde değil miydik? Marcia...

— Evlenmekten korkuyor musun?

— Galiba. Oh, anlamıyor musun? Ben senin kadar olgun değilim. Birkaç yıl senden uzaklaşıp memleketimi tanırsam... Kendimden emin değilim, Marcia. Belki de nasıl bir erkek olduğumu gördükten sonra, ilerde benimle evlenmek istemeyebilirsin. Bekleyebilirsek...

Marcia tarlalara bakınca, yaz mevsimi gibi çok kısa olan hayatı düşündü.

— Bekleyemem, dedi. Sen dolaşırken, ben yıllarımı boşuna geçiremem. Ne diye böyle saçmalıklar yapıyorsun? Eninde sonunda beni seveceğini sen de biliyorsun. Ama o vakit de çok geç olacak. Çünkü ben seni bekleyemeyeceğim. Harry Moomaugh'la evleneceğim.

David itiraz etmesi gerektiğini biliyordu; ama Marcia'nın, hayatını başka türlü planlaması onu fazlasıyla sevindirmişti.

— Çok mutlu olacağınıza eminim, dedi. Ama aynı anda kendinden utanıp:

— Marcia, neden beklemek istemiyorsun? diye sordu.

Kız, Kuvakirlere özgü açık sözlülüğüyle karşılık verdi:

— Erkeklerin gözüne hayat çok uzun görünür, ama kızlar için durum aynı değildir. Sen dolaşırken benim iki çocuğum bile olur. Sen hâlâ hayal kurarken, ben çiftlik yöneteceğim.

Babasının topraklarına bakarak, David'in elini tuttu.

— Ayrı tarifelere göre işleyen iki trene benziyoruz, dedi. Demek ki aynı istasyonlarda durmak kismet değilmiş.

Birden ayağını yere vurup:

— Allah kahretsin, neden böyle oldu? diye bağırdı.

David, Marcia'yı tanıdığından beri, kızın ilk defa heyecanlandığını, sinirlendiğini görüyordu. Bu hali ona dokundu. İçgüdüsel bir hareketle öpmeye yeltendi, ama kız onu itip:

— Hayır, diye tersledi. Bir daha bunu yapamazsın. Haydi, yukarı çıkıp eşyanı topla. Ve evlendikten sonra da beni bir daha görmeye kalkışma. Bütün yaz o adi şarkıcıyla yolculuk ettikten ve böyle bir yaşantının ne kadar boş olduğunu anladıktan sonra, bana dönmeye çalışma. Kapıyı suratına kapatırım, David!



CHAUTAUQUA Tiyatro Topluluğu, altı artist ve bir telefonda oluşuyordu. Tiyatronun müdürü Hargreaves; altmış beş yaşlarında, yakışıklı, soylu görünüşlü bir erkekti. Kırk dört yaşlarındaki Emma Clews, yirmi üç yıldan beri bu toplulukta idi. Yirmi yedi yaşındaki ağgözlü Mona Meigs, başrol oynuyordu. Yirmi iki yaşındaki David Harper'se, genç çocuk rollerine çıkıyordu. Komedyen Vito Bellotti ve eski bir futbolcu olan Vahşî Adam Jensen kadroyu tamamlıyordu.

Ama aslında topluluğun en önemli elemanı, telefonda. Çünkü David'in topluluğa katıldığı yıl, 1929'du. Chautauqua'nın da son yılıydı. Radyo, sinema ve araba, bu eski topluluğun işlerini durdurmuştu. Her bakımdan, harcamalarını kısmak zorunda kalıyorlardı. Sergiledikleri oyunda, aslında on iki kişinin rol alması gerekirdi. Ama bu kadar kimsenin geçimini sağlamak imkânsız olduğu için onların yerini telefon tutuyordu. Eksik oyuncuların sırası geldiğinde Cyril Hargreaves, çalan telefonu açar; «Öyle mi? Oh, çok güzel,» der, sonra hayalî oyuncunun

sözlerini bir bir tekrarlardı. Cyril, kendi rolünü ve eksik altı oyuncunun rollerini de oynar ve bunu; «Bu şekilde birkaç bin dolar kazanıyoruz,» diye açıklardı.

O yaz, *Skidding* adlı eseri oynuyorlardı. Konu, Hâkim Hardy ailesinin serveti ve yaşayışlarıyla ilgiliydi. Cüce Vito, sonraları dünyaca ünlü olacak roldeydi. Vito, Hâkim Andy'nin oğlunu temsil ediyordu. Neşeli küçük adam o kadar güzel oynuyordu ki, yıllar sonra David bu oyunu sinemada gördüğünde, çok daha ünlü aktörleri aynı rolde seyretmesine rağmen, Andy Hardy'yi hep Vito'nun temsil ettiği gibi hayal ederdi.

David, belki de hayatının en güzel ve heyecanlı günlerini yaşıyordu. Çok çalıştığından, epeyce zayıflamıştı. Chautauqua'nın kamyonunu saatlarca sürüyor, bitkin düşüyordu. Her şeye rağmen halinden hoşnuttu. Bütün büyük insanların da bu biçimde yaşadıklarını düşünüyordu. Onlar başkalarından daha çok şey hissediyor, daha çok şeyi seziyor, çevrenin etkisinde daha çok kalıyorlardı. Bu yüzden de sinirleri hep zayıf oluyordu.

Cyril Hargreaves, altmış yaşına rağmen, David'in aşktaki rakibi oldu ve üstelik kazandı. Az kalsın David'in ölümüne de sebep oluyordu. Bu arada bir defa bile sinirlenmedi. Uzun boylu, buz gibi bir adamdı. Oklahomalıydı. Ama, bundan hiç söz etmiyordu. Aynı zamanda ukalâ ve bencildi. Ama tam anlamında bir erkekti. David'de onunla tanıştıktan sonra çocukluktan çıkıp erkek oldu.

David daha ilk günlerde, orada beklediğini bulamayacağını sezdi. Cyril, topluluktan kimin patron olduğunu hemen belli etti:

— Mister Harper, dedi. İşlerimiz iyi olsa, sizin gibi bir amatöre hiç bir zaman topluluğumda rol vermezdim. Sahneye çıkıp çıkmamanız beni ilgilendirmez ama, bir defa olsun zamanında telefonu çalmayı ihmal ederseniz, cezanız 25 dolar olur.

Cyril aynı zamanda yaz süresince, Miss Meigs'le çadırdan sahneye, sahneden çadıra, yemeklere, yatağa kadar birlikte olacağını da açıkça ortaya koydu.

David bunu anlayınca, kabul etmek istemedi ama, Mona engel oldu:

— Artık büyüdün, böyle şeyleri hoş karşılamalısın, dedi,

— Öyleyse beni niye çağırdın?

— Telefonda anlatmaya çalıştım ama, sen hâlâ bir kolej öğrencisi gibi heyecanlıydın. Bizim de ucuz bir aktöre ihtiyacımız vardı. En ucuzuna...

— Çok saçma bir neden.

— İkinci bir neden daha vardı. Senin o anlamsız çiftlikte sıkıntıdan patladığını biliyordum. Kurtardığıma da sevindiğini inkâr edemezsin.

— Hiç olmazsa bu gece birlikte yemek yiyemez miyiz?

— Yemekleri Cyril'le yiyeceğim.

Mona'ya şaşkınlıkla baktı. Bir zamanlar o kadar yakın olan iki kişinin, birbirine böyle ansızın yabancılaşabileceğini kabul edemiyordu.

— Artık beni sevmiyor musun? diye sordu.

— Sevmek! Böyle bir şeyi nereden çıkardın?

— Fakat... Klim'in dairesinde...

— Onun aşkla ne ilgisi var? diyen Mona, Cyril'le buluşmak üzere yanından ayrıldı.

David'e gerçeği açıklayan, Emma Clews oldu. Emma yusuvarlak, düz saçlı, kocaman göğüslü bir kadındı.

Ona Gonoph adını takmışlardı. Gülümsediği vakit sapsarı dişleri görünürdü. Dünyadaki en kötü artistlerden biriydi.

David'in anlayamadığı bir nedenle Mona, Gonoph'tan nefret eder, onunla her fırsatta alay ederdi.

— Bir jilet alıp boğazını kessen iyi olur, derdi.

Gonoph sırtarak:

— Böyle bir şey yaparsam üzülmez misin? diye karşılık verirdi.

— Sen boğazını kes. Üzülüp üzülmediğimi Cyril sana sonra söyler.

— Demek şimdi de Cyril böyle yapar, şöyle yapar, diye konuşmaya başladın. Ama onu ele geçirmeye çalışan, senden daha güzel kızların da sonunu gördüm ben.

— Bu kızlardan bir tanesinin adını ver.

— Ben.

— Oh, cehenneme kadar yolun var.

Mona odadan çıkınca Gonoph, David'e gülümseyip:

— Oh, bu yaz isterse Cyril'le yatabilir. Ama bu onun, kışın Broadway'de bir iş bulmasına yardım etmeyecek.

David düşünmeden:

— Cyril'le yatmaz. İhtiyar bir adam o, derdi.

— Artistler yaşlanmaz. Basit insanların, artistlerden nefret etmelerinin nedeni de bu zaten.

— Ama Mona böyle bir şey yapmaz.

— Pekâlâ, ama gece otel merdivenlerinin neden gıcırdadığını bana söyler misin?

İşte bu soru David'in, Gonoph'a karşı duyduğu tiksintinin başlangıcı oldu. Buna rağmen ona rol yapmasını öğreten, bu şişman kadındı.

Cüce Vito'dan kuklaları oynatmasını öğrendi. Vito, günlük sıkıntıların, neşesini kaçırmasına izin vermezdi. Kendi boyunda bir kızla hiç tanışmadığı için aşkın kendisine yasak olduğunu düşünürdü. Aşk konusunda soru sorduğu vakit de, gür sesini zor duyulacak kadar alçaltırdı. David'e:

— Miss Meigs'e âşık mısın? diye soruverdi bir gün.

— Evet.

— Üzülme yavrum. Zamanla bu kuklaları da

canlıymış gibi sevmeyi öğrenirsin.

David, Sheik'i ve oyuncak prensese karşı olan sevgisini anımsadı. Çok geçmeden, Cüce Vito'nun da kuklalarını gerçekten sevdiğini anladı.

Toplulukta bir de Vahşî Adam Jensen vardı. Yaz geçtikten sonra David, Jensen'i her anımsadığında, toprağı ısıtan güneşin sıcaklığını içinde duyar gibi olurdu.



GONOPH, David'in itirazı karşısında:

— Tabiî; merdivenleri gıcırdatan, oda hizmetçisi de olabilir, dedi.

— Sabahın dördünde mi?

— Belki de oda hizmetçisi, Mister Hargreaves'e hemen götürülmesi gereken bir şey bırakınıştı Mona'nın odasında. Ya da Lord Cyril, gece işini bitirdikten sonra odasına dönüyor olabilir.

David dişlerini sıktı.

— Mona'yı rahat bırak, dedi. İstedliğini yapmakta serbest.

— Ben sadece, Mister Hargreaves'e kızıyorum. Her yaz aynı şeyi tekrarlıyor. Bütün kadınları inceliyor, sonra aralarından bir tanesini seçiyor. Bütün yaz ona çok iyi davranıyor, kışa da Broadway'de iş bulacağı üzerine söz veriyor. Bunlara karşılık istediği çok basit! Ayakkabılarını kızın yatağının altında bırakmak!

— Bu konuda başka bir şey duymak istemem.

— Ben dedikodu yapmıyorum. Sadece, Meigs'e tutkun olduğumu sezdiğim için seni uyarıyorum.

— Onun yüzünden kavga edecek değilim.

— Oh, beni kaygılandıran bu değil ki. Senden hoşlanıyorum, David. Bu yüzden de, Mister Cyril kızdığında seni parça parça doğrayabilir demek istedim.

David böyle bir konuşmaya katıldığı için kendinden nefret ediyordu. Ama yine de:

— Cyril'le başa çıkarım, demekten kendini alamadı.

— Oh, Cyril dövüşmez. Bunu yapmayacak kadar zeki. Bir defasında, iriyarı bir atletle birlikte aynı kızı ayartmaya çalışıyordu. Kız da o yaz kiminle yatacağına karar veremiyordu. Cyril, öteki herifin kendisinden daha yakışıklı olduğunu biliyordu. Adamsa, başına gelenlerin nedenini hiç bir zaman anlayamadı. Bir gün polisler onu yakalayıp götürdü. Bütün bunları biliyorum. Çünkü yirmi yıl önce, Cyril'in geceleri gittiği oda benimkiydi.

David'in şaşkınlığını gören Gonoph:

— Evet, dedi. Yirmi yıl önce bu kadar çirkin değildim.

— Broadway'e Cyril'in sayesinde mi geçtin?

— Oh! hayır. Ben her zaman bir Broadway artisti oldum.

— Öyle mi?

— Tabî. Annem de artistti. Babam da öyle ama, çok iyi bir insan değildi.

— Ne gibi rollere çıkıyordun?

— Büyüyünceye kadar ufak kız rollerine. Sonra büyük kızları temsil ettim. Orta yaşa gelince de orta yaşlı kadınları.

— En fazla hangisinden zevk aldın?

— Küçük kız rollerinden. O zaman annem yaşıyordu. Bir aile oyununu sergiliyorduk. «Kırmızı Saçlı Yetim Kız.» Şehir şehir dolaşıp oynuyorduk bu oyunu.

— Büyüyünce hangi oyunlarda oynadın?

— Her türde oynadım. Genellikle ikinci kardeşi.

— Ne demek yani?

— Hep, güzelin yanında ikinci rolü oynayan basit görünüşlü kızdım. Bu oyunda da olduğu gibi.

Miss Meigs'e gölge düşürmemek için, ikinci roldeki artistin güzel olmasını istemezler. Aslında Miss Meigs de piliç değil. Ancak vücudu çok güzel. Sanki bilmiyormuşsun gibi!

Gonoph konuşurken, sıcak güneş çadırı dayanılmaz bir hale getirmişti. Ama David dinlemeye devam ediyordu.

Kadın:

— Bu belki de benim son oyunum, diye itiraf etti. İkinci kardeş rolleri için bile fazla yaşlandım. Eski artistlere karşı gençlerin tutumu utanç verici doğrusu.

Şalını şişman omuzlarına sardı. David bu kadının bir zamanlar Broadway'de oynadığına inanamıyordu. Gonoph:

— Tabii, yirmi yıl önce benim de vücudum fena değildi, diye devam etti. Yüzüm de kötü sayılmazdı. O zaman beni görseydin; Lord Cyril'in odama gelmesini yadırgamazdın.

Bu kadının, David üzerindeki etkisi derin ve rahatsız ediciydi. Sanatın bütün dallarında Gonoph gibi kişilerin bulunduğunu anlamıştı. Üçüncü ve dördüncü kemanı çalanlar, kitapları satmayan yazarlar, sesleri ne tiyatroyu ne de insanların kalbini doldurmayan şarkıcılar. Biçimsiz, kör, aptal olan bu kimseler başarı için çırpınmaya devam ediyor, ama sadece Kreisler, Bernhardt, Thomas Mann gibi kimselerin arasındaki boşlukları doldurmaktan başka işe yaramıyorlar. Hayat gerçeklerini olduğu gibi görmek konusunda Gonoph, David'e o yaz ötekilerden çok daha fazla şey öğretmiş oldu. Çünkü bu kadının gözleriyle sanat dünyasını olduğu gibi gördü. Çok az kimsenin çok şey başardığı, ama çoğunun hiç bir şey elde edemediği kötü, umutsuz, trajik bir dünya!...

GONOPH'UN Mona ve Cyril Hargreaves'le ilgili sözlerine rağmen, David şarkıcıyla birlikte olmak için can atıyordu. Tabii oyun süresince onu beş altı defa öpme fırsatını elde ediyordu ama, bununla tatmin olmuyordu. Onu istiyordu.

Fakat Mona'nın Cyril'le ilişkisi ve David'in cüce Vito'ya kukla tiyatrosunda yardım etmesi, iki genci sürekli ayrı tutuyordu. David bir gün Vito'ya:

— Ben de bir kuklayı tek başıma oynatamaz mıyım? diye sordu.

— Oynatabilirsin. Ama öğrenmek kolay değil.

— Olsun.

Vito genç adama bir kukla verip:

— Bu Bosco, dedi. On beş parça sicimi var. Bak neler yapabiliyor.

Vito, kuklayı yürüttü, dans ettirdi, gözlerini oynattı, selâm verdirdi. Sonunda bir yere oturttu ve akordeon çaldırdı. Sonra akordeonu bıraktırıp bir bardak bira içirdi. Vito:

— Bütün bunları sicimleri çekerek yaptırıyorum, dedi.

— Öğrenebileceğimi sanıyorum.

Kuklaların sahnesi küçüktü. Tabii, aktörler de küçük, hatta sahibi de normalden çok kısaydı. Ama David, Vito'yla çalışırken kendini rahat hissediyordu. Küçük İtalyan, bebeklerini o kadar seviyor ve onlarla o kadar mutlu oluyordu ki, David de kendini bir peri masalında sanıyor, aynı zevki alıyordu.

Vito çok iyi bir kuklacıydı. Sesiyle bir sürü oyuncuyu temsil ediyordu. Bebekleri oynatırken gelen çocuklar zevkle haykırıyor, alkışlıyor, alkışlıyorlardı.

David'in göreviyse, bebekleri yerine koymak, Vito'ya sırayla vermektir. Çok geçmeden Vito, David'in her defasında bir kukla oynatmasına izin vermeye başladı. Genç adam, bu bebeklerin arasında en çok Bosco'yu severdi. Bosco'nun denizci kıyafetiyle sah-

neye her çıkarılışında çocukların sevinçli seslerini duymak hoşuna gidiyordu.

Bosco sahneye çıktıktan sonra bir bardak bira alıp içiyor, sonra:

— Şimdi de kızları getirin, diye bağıyordu.

Kukla oturup akordeon çalarken, Vito da iki kız getirirdi. Onları müziğe uydurarak dans ettiriyordu. Sonra Bosco ayağa fırlayıp kızları kovalıyordu. O zaman Vito:

— Akordeon çalmazsan kaçarsın! diye bağıyordu.

David bir eliyle gramofonu çalarken, Bosco da yine eline akordeonu alıp çalmaya devam ediyordu.

Sahne, kızın kilotunu göstermesi ve Bosco'nun, gözlerini fal taşı gibi açmasıyla bitiyordu.

David, Vito'nun yaptığı bebeklerin çeşitine hayrandı. Sigara içen bir bira salonu piyanisti bile vardı.

Vito:

— Bebeklerin yapmayacağı şey yoktur, derdi.

Ancak bazen sicimler karışırdı. O zaman bebekler ya işlemez ya da acayip hareketler yapardı.

Vito hemen bebeği eline alır, sicimleri incelerdi. Bunu yaparken hiç konuşmaz, ama çok geçmeden zararın nereden geldiğini anlar, onarırdı. Tabii sicimleri kesip yenilerini eklemek daha kolay olurdu ama. Vito'ya göre bu bir ihanetti!

— İnsan bebeği bozduysa, sicimlerini karıştırdıysa, onları kesinlikle çözmeli, bebeği eski haline getirmelidir, derdi.

Bir sanatçının bitmez tükenmez sabrıyla sicimleri birer birer ayırırdı. David bazen bıkip dışarı çıkıyor, yarım saat sonra döndüğünde Vito'yu hâlâ uğraşır buluyordu. Tam umut kalmadığını sandığı bir anda da cüce, bir sicimi bulup çeker, bebek mucizevî bir şekilde kurtulur, eski haline dönerdi.

Bir gece Vito:

— Bir bebekle bu kadar vakit kaybetmeme içermemediğini umut ederim, diye özür diledi. Bu bebekler benim için çok değerli. Belki beni anlamazsın ama, büyümeyeceğimi anladığım vakit... Oh, korkunç bir şeydi bu. İşte o zaman çocukları çekip boyalarını uzatacak bir makine keşfetmeyi hayal etmeye başladım. Bazen de, Tanrı üç dilekte bulunmamı istese, ne derim diye düşünürdüm, «Sadece bir dileğim olur; ölmek!» diye karar verirdim. Sonra bir kukla tiyatrosuna gittim ve hayatım değişti. Çünkü ben burada saklanabiliyorum, kimse beni görmüyor, kimse boyumun ne kadar olduğunu görüp alay etmiyor. İstedğim kadar ses çıkarabilir, bebeklerime imkânsız şeyleri yaptırabilirim.



CHAUTAUQUA her şehirde yedi gün temsil verirdi. İlk gün bir bando çalar, komedyen türlü şaklabanlıklar yapardı. İkinci gün, İsviçreli bir orkestra sahneyi doldururdu. İsviçreliler, Alp dağlarında giyilen kostümlerle sahneye çıkar, ilâhi okur, polkalar çalarlardı. Üçüncü gün akrobatlarındı. Bu arada birisi de çıkıp dürüstlük ve din üzerine konuşurdu. Vodville bir konser, dördüncü günün programıydı. Sonra beşinci gününde bir akordeonist çağrılır ve arada Büyük Adam konuşurdu. Eskiden Büyük Adamı ya William Jennigs Bryan; ya Russel H. Conwell ya da Robert La Follette gibi ünlüler temsil ederdi. Ama Chautauqua'ın bu son yılında, Büyük Adamın yerini yaşlı bir öğretmen doldurmaya çalışıyordu. Altıncı gün, Vito'nun kukla tiyatrosu ve tiyatro oyunu vardı. Bütün hafta süresince konuşanlar: «Son gece göreceğiniz oyunu ilk seyrettiğim vakit, hayatımda gülmediğim kadar güldüm,» demek zorundaydılar. Böylece, halk büyük bir heye-

canla, altıncı gün perdenin kalkmasını beklerdi. David de bu oyunun heyecanına kaptırıyordu kendini. Çünkü oyunun sonunda Mona'yı öptüğü vakit, aynı şehirde Chautauqua'nın bir daha temsil vermeyeceğini biliyordu.

Yedinci gün duaya ayrılmıştı. Çünkü Chautauqua, Hristiyan ilkelerine bağlı bir topluluktu. Okunan ilâhileri duyup, saf bir genç kız gibi dua kitabını elinde tutan Mona'ya baktıkça, David'in içi genç kadına karşı büyük bir özlemle doluyordu.

Gonoph bir gece:

— Chautauqua'ı gerçekten seviyorsun galiba, dedi.

— Evet.

— Ben de. En iyi rollerimi Chautauqua'da oynadım. Uzun konuşmalı rollerden hoşlanıyorum. Büyük artistler beni artık etkilemiyor, çünkü sadece oyunu varlıklarıyla zenginleştiriyorlar. John Drew, Ethel Barrymore, Minnie Maddern Fiske'le çok yolculuk yaptım.

— John Drew nasıl bir adamdı?

— Küfür ederdi. Bir defasında Misis Fiske'i, sahneye sarhoş çıkmakla suçladı, o da adamı cehenneme yolladı.

— Ethel Barrymore'la yolculuk, zevkli miydi?

— Sesi çok hafif!

— Ya Walte Hampden?

— Benim midemi bulandırıyor o!

David, nedenini sordu ama, kadın başını sallayarak karşılık vermedi. Genç adam:

— Böyle büyük artistlerle dolaşmak hoşuna gitmiyor muydu?

— Hem evet, hem hayır. İyi ve kötü yanları var.

— Ne gibi?

— Oh, birlikte dolaştığım artist ne kadar iyiye, benim aldığım rol de o kadar önemsiz olurdu. Genel-

likle hizmetçi olurdum. Onun için vasat toplulukları tercih ederim. Büyük artistler yok orada. Sözelgeşi, bu oyundaki rolüm çok iyi. Hemen hemen, oyun boyunca sahnede olmalıyım. Bazı artistler sahnede olmayıp, halkın kendilerinden söz etmelerinin hoşlarına gittiğini ileri sürerler. Sadece iki dakika görünüp, iyi oyunlarıyla seyirciyi etkilemeyi isterlermiş. Herkes onları alkışlarmış. Ama böyle konuşanlar, içten değillerdir. Kendilerini aldatıyorlar. Sürekli olarak sahnede olmadıkları için böyle konuşuyorlar. Benim, Miss Meigs'ten daha fazla sahnede kaldığının farkında mısın?

David, Gonoph'un bu saçmalıklarına şaşmıştı. Kadın bir türlü kendini olduğu gibi göremiyordu. Dayanamayarak:

— Öyleyse Cyril neden iki konuşmayı alıp telefona verdi dersin?

Kadın kızacağına, gülümsedi.

— Anlamıyor musun? dedi. Miss Meigs beni çok kıskanıyor. Onun fikri olduğuna eminim, David. Geceleri Mister Hargreaves'i kandırmak için dil döktüğünü duyar gibiyim. Çünkü Cyril'i, bir yazlık aşkını korumak için her şeyi yapacağını bilecek kadar, iyi tanıyorum.

David'i dürtüp:

— Ama benim asıl içerlediğim sensin... Miss Meigs'i zerre kadar kıskanmıyorum. Hiç olmazsa, ben Mister Hargreaves'i ilk tanıdığımında kendi dişleri vardı.

Ve her gün David'in çadırına geliyor, durmadan konuşuyordu, Gonoph. David ondan iğrenmesine rağmen söyledikleriyle ilgileniyordu. Çünkü kadın hemen hemen bütün Amerika'yı gezmişti. David içinse, bu büyük bir özellikti. Gonoph durmadan Sioux şehrinden, Denver'den, Niagara'dan söz ederdi. Bir gün David:

— Teksas'a hiç gittin mi? diye sordu.

— Tabii. Houston, Dallas, San Antonio, Forth Worth ve El Paso şehirlerinde oynadık.

— Nasıldır oraları?

— Çok sıcak.

Kadının görmediği yer yok gibiydi. Kansas, Reno, Aberdeen, Kolombia, Memphis'i gezmişti. San Francisco'yu fazla dağlık buluyordu. New Orleans Fransızlarla doluymuş. Omaha'nın tren yolları varmış.

David:

— En çok neresi hoşuna gitti, diye sordu.

— Rodos adası.

— Neden?

— Çünkü orada doğdum. Doğunca da babam içkiyi bir süre bırakmış.

David, Gonoph'un sadece bir konuda akıllıca konuşabildiğini anlamıştı: Aşk! Kadın kukla bebeklerin sandıkları üzerinde oturup saatlarca aşktan söz ederdi.

— Bak sana bir kızın hikâyesini anlatayım, derdi: Birlikte oynuyorduk. Bir gece iki arkadaş uğrayıp, bizi arabayla Alberquerque'ye götürdüler. Arabayı süren, gerçekten hoş bir gençti. Santa Fe'de durduk. Ben orada ayrıldım. Kız, Alberquerque'ya kadar gitti. Bu arada da «kalbinin isteğine kavuştu.» (Âşık olanlar için hep bu deymi kullanırdı.)

— Evlendiler mi?

— Tabii. «Kalbinin isteğine» kavuşmadı mı? Noelde bana her zaman kart yolluyor. Üç de çocuğu var şimdi.

— Sen hiç «kalbinin isteğine» kavuşamadın mı?

— Hayır. Proust'un dediği gibi, bazen kalplerinin isteğine kavuşamayanlar da olur.

— Proust mu? Onu okuyor musun?

— Oh, evet. Eserleri çok hoşuma gidiyor. Bütün modern yazarlardan daha derine iniyor.

David hayretle, bu acayip kadına baktı. Bir de-

fasında Proust'un karışık cümlelerinin altındaki anlamı kavramaya çalışmış, fakat başaramamıştı. Şimdi de bu basit, cahil kadın, Fransız yazarını zevkle okuduğunu ileri sürüyordu.

Kadın birden:

— Vahşî Adam, piliçleriyle ne yapıyor dersin?

— Kendi bileceği iştir bu.

— Bilmek isterdim. Ya senin ufak cücen? İste se çocuğu olur mu dersin?

— Kendisine sorsana, Emma.

— Senin arkadaşın.

David omuzlarını silkti ve sustu. Sonra kalkıp bebekleri sandıklara doldurdu. Gonoph hemen yanına koşup yardıma koyuldu.

— Kızman gerekmez, dedi.

Biraz sustuktan sonra da:

— Sana bir şey söylediler mi? diye sordu.

— Ne üzerine?

— Seninle ben...

David kulaklarına inanamadı.

— Ne demek istiyorsun? diye sordu.

— Oh! Vahşî Adam, sana âşık olduğumu söylüyor. Aslında böyle takılmalara aldırđığım yok ya.

— Emma, Allah aşkına neler söylüyorsun?

Kadın, genç bir kız gibi kızarak:

— İnsanlar tahminlerde bulunmaya bayılırlar. Her gün çadırına geldiğim için dedikodu çıkardılar.

—

Sıcak bir akşam üstüydü. Güneş hâlâ ortalığı aydınlatıyordu. Sahnenin öteki yanında birkaç çocuk, gece seansı için iskemleleri hazırlıyordu. Chau-tauqua'nın bu şehirde son gecesi idi.

David biçimsiz Gonoph'a bakıp gülümsedi:

— Öyleyse bir daha buraya gelmesen iyi olur, dedi.

— Eh, benim de biriyle konuşmaya ihtiyacım var.

David böyle bir karşılık beklemiyordu.

— Pekâlâ, gel öyleyse, dedi. Seninle konuşmak benim de hoşuma gidiyor.

Kadının kocaman yüzünde bir gülümseme belirdi. Sarı dişleri göründü. Sonra ağır ağır:

— Buna memnun oldum, dedi. Çünkü sen, Chautauqua'nın en hoş erkeğisin. Aslında dünyadaki en hoş erkeklerden birisin.

Elini uzatıp, David'in omzunu okşadı. Bütün gece de, öküz gibi patlak gözleriyle David'i izleyip durdu. Vahşî Adam, David'e takılıp:

— Galiba bir kız buldun, diyordu.

David komik bir karşılık aradı ama, bulamayınca:

— Galiba, dedi ciddiyetle.



DAVID, Vahşî Adam'ın özelliklerini keşfettiği vakit, Jersey Shore adlı bir şehirdeydiler. Asıl adı Jensen'di. 23 yaşlarında olup Illinois Üniversitesini bırakmış ve bu işe atılmıştı. David ve Vito içerde uyurken kuklaların bulunduğu arabayı sürerdi.

İriyarı bir gençti. Yaşına göre çok şişmandı. Kılık kıyafetine önem vermezdi. Genellikle eski bir kazak ve pantolon giyerdi. Ama her gün öğleden sonra saat beşe doğru saçını taramaya, ayakkabılarını boyamaya koyulurdu. Pensylvania'dayken bir gün David:

— Her gün nereye gidiyorsun? diye sordu.

— Genellikle şehrin en güzel piliciyle yemeğe çıkarım.

O sırada ufak bir oğlan, çadırın kapısında belirdi ve on yedi yaşında, çok güzel bir kıza arkasından gelmesi için işaret etti.

Kız, David'e yaklaşıp:

— Mister Jensen misiniz? diye sordu.

Vahşî Adam:

— Hey! hey! diye itiraz etti. Jensen, benim. O sadece burada çalışıyır.

Kız gülerек:

— Ben, Lucretia Davis'ını, diye kendini tanıttı.

David, Vahşî Adamın böyle kızları nasıl ayarladığını Clearfield'de öğrendi. O gün delikanlının ufak bir çocuğa seslendiğini duydu. Çocuk yaklaşınca da, Jensen:

— Clearfield'de mi yaşıyorsun, oğlum? diye sordu.

— Tabî.

— Clearfield'in en güzel kızı kim?

— Sue Tucker.

— Çok mu güzel?

— Şahane.

— Onu tanıyor musun?

— Elbette. Bizim mahallede oturuyor.

— Pekâlâ, yavrum. Sana inanıyorum. Şimdi dinle! Sana on beş sent vereceğim. Cebimde on sent daha var. Hemen gidip, Sue Tucker'i bulacaksın. «Sue,» diyeceksin. «Chautauqua'da eskiden futbol oyuncusu, şimdi de artist olan bir adam var. Çok yakışıklı değil ama, sempatik. İyi bir restoranın yerini sordu. Son iki aydır iyi bir ev yemeği yemediğini de söyledi.» Miss Sue Tucker istediğim karşılığı verirse, cebimdeki on sent senin olur.

Çocuk, Sue Tucker'i bulmak için koşarak gitti. Bir süre sonra döndü ve:

— Hey, bayım! Bir saniye buraya gelir misiniz? diye seslendi.

Jensen ayağa kalkıp, saçını eliyle düzeltti ve çocuğa doğru yürüdü. Çadırın öteki tarafında on yedi yaşlarında, çok güzel bir kız utana utana ortaya çıktı.

Yanında ufak kız kardeşi de vardı.

Çocuk:

— İşte Sue Tucker, dedi. Güzel olduğunu söylememiş miydin?

Kız kızardı. David, Jensen'in yerinde olmak istedi o an. Kız:

— Ben... ben... yani annem... Hep restoranlarda yemek yediğinizi duyduk... diye kekeleyince, kız kardeşi araya girdi ve:

— Annem bizimle yemek yemenizi istiyor, diye açıkladı. Vahşî Adam kızmış gibi bir hareket yaptı ve çocuğa:

— Restoranlardan söz etmemeliydin, dedi.

Çocuğun ağzı bir karış açıldı. Sue:

— Bizle yemek yiyecek misiniz? diye sordu.

Jensen'se, başka bir soruyla karşılık verdi:

— Koleje gidiyor musunuz?

— Gelecek yıl lise ikide olacağım. Penn State Kolejine gidiyorum.

— Güzel bir okuldur. Dinle, Sue! Yedi buçukta burada olmalıyım, anneni telâşa sokmak doğru olmaz...

— Erken yeriz.

— O zaman olur.

Jensen, şaşkınlık içindeki çocuğa on senti verdi. Sonra kızın kardeşinin elini tutup:

— Adın ne senin, küçük kız? diye sordu.

Üçü birden oradan ayrıldılar. Sekize doğru Jensen döndü. Oyundan sonra Sue ve annesi, onu görmek için sahne arkasına geldiler. Sue:

— Çok iyiydin, dedi.

— Bana pek uzun rol vermiyorlar, diyen Jensen, kızı kendine çekip dudaklarından öptü. Sahneyi seyreden David, kızın gözlerini kapattığını, sonra da soluk soluğa geri çekildiğini gördü. Annesi şaşırarak kızını çekti. Sue ise giderken arkaya dönüp:

— Bana yaz, diye bağırdı.

Jensen her şehirde böyle ufak bir oğlan buluyor, bir bahşış vererek en güzel kızı ayarlama işini

ona devrediyordu. Bir gün David, Jensen'i daha iyi anlama fırsatını buldu. O güne kadar Jensen hep, romantik genç kızların evine yemeğe giderdi. Onlara iyi davranır, küçük kardeşlerine kendini sevdirebilir, yemekleri pişiren annelere nezaketle teşekkür ederdi. Ayrılırken de dudaklarından öper, her birine hiç olmazsa ikişer güzel mektup yazardı. «Bugün Farrell şehrinde oynadık, perde inince senin gelip tebrik edeceğini hayal ettim.» Hemen hemen bütün mektuplarda bu cümle vardı.

Fakat Charleroi'da durum değişti. Şehrin en güzel kızı makyajlı, tecrübeli birisiydi. Jensen yemekten döndüğünde, ağzı viski kokuyordu. Piyesten sonra, David'le Vito'ya:

— Yarım saat kadar arabayı bana verir misiniz? diye sordu.

Arabayı alıp gitti. O gece David ve Vito, battaniyeleri arasında tokalar buldular, burunlarına parfüm kokuları doldu. Birden Vito.

— Durdurun bu arabayı, diye bağırdı.

Jensen ön pencereden başını uzatıp:

— Ne oldu? diye sordu.

— Yatağımın içindeki şey ne?

— Jartiyerdir.

— Ben jartiyeri ne yapayım?

— Pencereden at.

Fakat o gece saat iki kahvelerini içmek için durduklarında: Jensen, restoran sahibine, köşede duran süpürgeyi almak istediğini söyledi. Daha sonra bu süpürgeyi neden istediğini David'le Cüceye açıkladı.

— Ben her zaman iyi ve saf kızlardan hoşlanırım, onları ararım, dedi. Güzel evleri vardır. Piyesten sonra onları bazen öpebiliyorum da! Bu bana yeter. Çünkü sadece kızlarla birlikte olmayı istiyorum. Ama bazen iyi kızlar bile aşkı tanımak istiyor. Bundan sonra arabanın dışına bu süpürgeyi astığımda,

rahatsız edilmek istemediğimi anlarsınız.

Böylece Ohio, Illinois ve Indiana'yı dolaşırken Vahşi Adam durmadan küçük çocukları çağırıyor, şehirdeki en güzel kızı soruyordu. Kendi ayağıyla gelen de, eğer aşkı tanımak isteyen biriyse, süpürge hemen arabanın dışına asılıyordu. Ama çok genç ve safsa, Jensen sadece onun evine gidip yemek yemek ve onu bir defa öpmekle yetiniyordu.

Bazen geceleri arabayı sürerken David'i yanına çağırıyor ve karanlıkta sohbet ediyorlardı.

— Dünyada herkes âşık olmak istiyor, derdi Jensen. Bir milyon yıl yaşasam yine de bütün isteyen kızlarla sevişemezdim. Gonoph gibi mutsuz kadınları gördükçe içim parçalanıyor, Dave. Çok şükür, hayattan zevk alıyorum. Alamayanlara da çok acıyorum.

— Hiç âşık olmaz mısın? Gerçekten âşık?

— Ben mi? Her gün âşık oluyorum. Çadırın arkasında kimin belireceğini görmek için sabırsızlanırım her zaman. Bir aktörü görmeye geldiğini sanan kızın güzel olacağını önceden biliyorum. Onları bir daha görmeyeceğini de biliyorum. Hiç bir zaman. Fakat o kısa ziyaretim süresince, ben de önemli biri olduğuma kendimi inandırabiliyorum. Yani Cyril gibi iyi bir sanatçı. Ve kızlardada öyle biri olduğum hissini uyandırıyorum.

Araba sessiz ve karanlık şehirlerden geçerken Jensen:

— Düşün bir kez, diye bağırdı. Yol boyunca herhangi bir yerde durabiliriz ve öğleden sonra beni sevdiğine kendini inandırmak isteyen bir kızla karşılaşabilirim. Şimdi geçtiğimiz şehrin adı ne?

— Massillon!

— Massillon'da güzel bir kız yaşıyor. Şimdi uyuyor. Uyu, güzel piliç. Ben seni hiç göremeyeceğim.

David hayatında bu kadar güzel ve içten bir

aşk şarkısı duymamıştı. Uzun süre konuşmadı. Sonunda:

— Süpürgeyi pek fazla kullanmıyorsun, dedi.

— Gerektiği kadar. Sadece üç-dört günde bir. Fakat şunu iyi aklına koy: Güzel bir kadınla yatmak yaşamının tadını çıkarmaktır.



BATI OHIO'DA David'in hiç unutamayacağı küçük bir kasaba vardır. Kasabanın adını bilmiyordu, aslında hiç görmedi de! Sadece gece oradan geçtiler.

O gün Piqua'da oynamışlardı. Vahşî Adam, pilicini beklerken, David'le konuşuyordu. Eski futbol oyuncusu:

— Tabî ki hayatta her şey aşk değildir, dedi bir ara. Sadece yarısı. Öteki yarısı çalışmaktır. Ben epey yatırım yaptım.

— Nasıl?

— Borsada hiç yatırım yaptın mı?

— Hayır.

— Denemelisin, Dave. Ben en aptal, gençlerden biriyim. Kansas'ın arka mahallelerinde büyüdüm. Fakat oldukça iyi futbol oynuyordum. Futbol hastalarından biri bana gelip: «Takımımıza çok maç kazandırdın,» dedi. «Seni ödüllendireceğim.» Ve elime bin dolar sıkıştırdı, sonra da borsada nasıl oynandığını öğretti.

— Hâlâ oynuyor musun:

— Elbette! O günden beri 980 dolar kazandım.

— Nasıl beceriyorsun?

— Gazeteleri okuyorum. Hisse senetlerini tam satacak zamanı ayarlıyorum,. Aslında daha fazla da kazanabilirim ama, paraya düşkün bir insan değilim. Bence bir erkeğin para kadar kadına da ihtiyacı var.

Jensen daha konuşacaktı ama, o sırada on sekiz

yaşlarında güzel bir kız, yanında on beş yaşlarındaki kız kardeşiyle çadırın arkasından çıkageldi. Jensen onlara doğru koştu. Bir süre konuştuktan sonra, David'e:

— Bir ev yemeğine ne dersin? diye seslendi.

David tatlı kız kardeşe baktı. Onun yanında olmak, sürdüğü parfüm kokusunu içine çekmek için büyük bir istek duydu. Buna rağmen:

— Gelemem, dedi.

— Neden?

Bir bahane uydurmaya çalışırken kendisine doğru gelen Gonoph'u gördü:

— Ona, bekleyeceğime söz verdim, dedi.

Vahşî Adam gülmedi. Sadece çadıra doğru gelen Emma'ya baktı ve:

— Bütün kadınlar güzeldir, demekle yetindi.

Gonoph, David'in yanına geldiğinde ter içindeydi. Mendiliyle terini silerken:

— Lord Cyril dün gece yine iş başındaydı, dedi.

— Bana bak, Emma. Bunları söylemek için geliyorsen, lütfen git, diye bağırdı David.

— Pekâlâ, pekâlâ, ben sadece Cyril'i gözlüyorum.

Birden kıkırdamaya başladı ve:

— Dün gece aklıma çok komik bir şey geldi, diye devam etti. Eskiden kız okulunda geçen bir film görmüştüm. Ufak bir şeytan, öğretmenin kapısını dıştan kilitlemişti. Ne demek istediğimi anladın mı?

— Hayır?

— Sir Cyril! Bir gece onu Mona'nın odasında kitleyebiliriz. Ne skandal kopar.

David konuyu değiştirmek için:

— Annen nerede, Emma? diye sordu.

— Oregon'un Medford kasabasında.

— Orada ne yapıyor?

— Topraktaki bir deliği tıkıyor, vücuduyla!

David yutkunarak:

— Oregon'a niye gitmişti? diye sordu.

— Babamı gömmeye giderken, Oregon üstüne bir yazı gördü ve «Bu kahrolası doğu şehirlerinde bir gün daha oturursam, Allah belâ mı versin,» dedi. Bir garsonluk bularak Medford'a gitti. Orada bir Çin'liyle evlendi ve çok geçmeden de öldü. Bana sorarsan Çinli onu zehirledi.

Hava kararırken, Emma makyaj kutusunu alıp yüzüne kremler sürmeye başladı. Onu seyreden David'in içini tuhaf bir duygu kapladı. Sanki saat durmuş, kendisi de dünyanın dışında bir yere çıkmıştı.

— Emma, diye bağırdı. Bu gece herkesi şaşırt!

— Zamanında şaşırtmadığımı mı sanıyorsun?

Sonra kadının aklı yine aşka gitti ve:

— Şimdi yüzündeki bu kadar boyayı görünce, gençliğimde erkekleri cezbeden bir kadın olduğumu düşünemezsin, diye ekledi.

Kıkırdayarak giyinmek üzere kendi çadırına gitti. David de anlayamadığı bir nedenle, gözlerinin yaş dolduğunu hissetti.

O unutulmaz günlerde, David delikanlılıkla erkeklik arasında bocalayıp duruyordu. Aslında erkek olmaya hazırdı ama, delikanlılığa içgüdüsel bir hareketle asılıp duruyordu. Gençliğinden, hâlâ yalnızlık çılgınlık ve denetleyemediği duygular kalmıştı içinde. Artık bunlara veda etmesi gerektiğini de biliyordu. Erkeklik çağına geldiğini belli eden bir sürü belirtiler vardı. Sakalı iyice sertleşmiş, boyu hemen hemen 1.85'e kadar uzamıştı. Ama sırası gelip de Mona'yı öpmek üzere sahneye çıkmak için beklerken, dizleri bir çocuğunki gibi titriyordu.

O gece de bir garipliği vardı ve nesi olduğunu kendi de bilmiyordu. Sahnede sürekli şaşırdı, söyleyeceklerini unuttu. Akşam da, Jensen'in sevişmeyi bırakıp arabadan çıkmasını beklerken, uzaktan ince bir kadın sesinin: «Eddie, yarın balık avlamaya gidelim mi?» diye sorduğunu duydu. O Eddie kim-

di? Balık nerede avlanırdı o kasabada? Karanlıkta çınlayan o sese doğru koşup, bağırان kıza sarılmak için büyük bir özlem duydu.

Yine de o gece aradığı, aşk değildi. Delikanlılık-
la erkeklik arasında bocalıyor, ne yapması gerekti-
ğine karar veremiyordu. Düşünceleri karmakarışık-
tı. İçiyse, gençliğin titrek korkuları, vahşî istek-
leriyle doluydu. Her türlü serüvene atılabilecek ce-
sareti duyuyordu ama, Jensen'in güzel piliciyle git-
meyi göze alamamıştı. O anda gönüllü olarak Java
ya da Samarkant'a giderdi ama, Vahşî Adam ara-
bayı bir sandviç dükkânının önünde durdurunca o
kalabalık, içtenlikli yere girmek cesaretini bula-
madı kendinde.

— Biraz uyuyacağım, dedi.

Vito:

— Pekâlâ, dedi, ama seni uyarayım, soğan yiye-
ceğim.

David dükkâna girdiklerini, bir garson kızın,
Jensen'e takıldığını duydu ve kendisi de orada olmak
istedi.

O sırada başka bir araba gelip yanlarında dur-
du. Bir ses:

— Hey, Bert! Senin için bir şeyler ısmarlama-
mı ister misin? diye bağırdı.

David, Bert'in bir tekerleğe işediğini duydu.

Öbür ses:

— Bert! gel buraya! diye söylendi. Burada
1.90'lık bir adam var, seni bir yumrukta yere sere-
ceğini söylüyor.

Bert hemen koşa koşa içeri girdi. Aynı anda
içerden bir kahkaha koptu.

Bert:

— Bu da kim? diye bağırdı. Parmak Tom mu?

Vito:

— Alay etme, ahbap, diye karşılık verdi.

— David, içerdeki erkeklerin, birbirlerinin sır-

tını sıvazladığını görür gibi oldu. Vito da ötekilere uyuyordu. Erkekti o. Ne istediğini biliyordu çünkü.

Ama David hâlâ bir delikanlıydı. Dükkândaki o neşeli gruba katılmak istiyor, yerinden kıpırdamıyordu. Çarşafı, uyuyabilmesi için başının üzerine çekti. Ama boşuna, «Bir gün, bir kitapta bütün bunları yazacağım,» diye düşünüyordu.

Bir saat kadar şarkı söyledikten sonra, Jensen ve Vito, birlikte arabaya döndüler. Cüce, sarhoş olduğu için, Vahşî Adam onu yatağa taşıdı. Buna rağmen, Vito kendini biliyordu.

— Şşşt, dedi. Çocuk uyuyor. Zavalıcık, hayat-
tan hiç zevk almasını bilmiyor.

Jensen:

— Onun için üzülme, diye karşılık verdi. Çok geçmeden tam bir erkek olacak.



JENSEN, 60 santim boyunda bir kız aramaya başlamıştı. Indiana'da oldukları bir gün; Vito'nun, bebeklerini sarı battaniyelere yerleştirmesini seyrederken, birden:

— Vito! diye bağırdı. Hiç kızlarla çıktın mı?

Cüce kıpkırmızı kesildi.

— Pek değil, diye karşılık verdi.

Doğru.

— Senin boyunda bir adam nereden kız bulabilir?

Vito yeniden kızarak bebeklerini sarmaya devam etti. Jensen:

— Sorularıma karşılık vermedin, diye ısrar etti.

Cüce, başını başka yana çevirdi. Aslında bu tip konuşmalar hoşuna gidiyordu. Jensen'le David'in, kendisiyle boyu üzerine çekinmeden söz etmelerinden zevk alıyordu.

— Haydi, Vito! Söyle, dedi Jensen. Nerede kız

buluyorsun?

— Oh, her şehirde. Ne kadar küçük olursa olsun, ufak bir kız vardır. Benim yaşımda olmayabilir, boyu daha uzun da olsa... Anlıyorsun değil mi, benden uzun olması fark etmez.

— Yani, bu yaz da küçük kızların bulunduğu şehirlerden geçtiğimizi mi söylemek istiyorsun?

— Oh, elbette. West Cherter'de bir tane vardı. Sarışındı. Boyu her halde 64 santim kadar vardı.

— Senin boyun ne kadar?

— 62, diye yalan söyledi Vito. Du Bois'da bir tane vardı. O da sarışındı. Boyu 60 santimdi.

— Bütün bunları nereden buluyorsun?

— Oh, çevreye bakarak keşfediyorum.

— Demek, sahnede durup seyircilere aval aval bakmanın nedeni bu. Hay, Allah. Söyle bana Vito; bir cüceyi, küçük bir kızdan nasıl ayırt edebiliyorsun?

— Anlaşıyor.

— Demek bu yaz senin boyunda kızlar gördük. Peki ama, bana neden söylemedin, Vito! Oh, deli olacağım. Sen çok aptal bir herifsin.

İki erkek bakıştılar. Sonra Jensen gülümsedi:

— Bana söyleseydin, hiç olmazsa dört ya da beş tanesinden sana randevu alabilirdim. Hoşuna gider miydi?

— Evet, tabii.

— Aman, Allah'ım; bundan sonra çadırın yakınlarında bir cüce kız bulursam, senin adına onunla konuşur, randevu alırım. Söz.

Vahşî Adam heyecan içinde, çadırda bir aşağı, bir yukarı yürüyordu. Birden durarak:

— Hey, Vito! Dave! diye bağırdı. Hemen şehre gideceğiz.

İki arkadaşını arabaya sokup hareket etti. Yolda ucuz bir restoranda durdular. Jensen biftek ısmarladı. Ama o kadar kötüydü ki, geri gönderdi.

— Bol soğanlı omlet, diye emretti. Sonra Vito'ya dönerek:

— Senin pirzolan nasıl? diye sordu.

— O kadar iyi değil.

— Keçap'a batır.

Keçap'ı kapıp pirzolanın üstüne döktü. Sonra bir parça alıp yedi. Ama hemen tükürdü.

— Bir omlet daha, diye bağırdı.

Restoran sahibi:

— Pirzolanın nesi var? diye sordu.

— Berbat.

Tezgâhın yanında bir garson kız duruyor, bir süreden beri, Vito'ya bakıyordu. Ona acıdığı belliydi. Gözleri yaşla dolmuştu çünkü.

Jensen:

— Hey, sen! diye seslendi.

— Ben mi?

— Evet, sen!

Kız yanlarına geldi.

— Ne istiyorsunuz? diye sordu.

— Bu şehirde hiç cüce bir kız var mı?

Genç kız şaşırarak dudaklarını ısırды.

Jensen:

— Yani güzel cüceler var mı? diye ısrar etti.

Kız ağlamaya başladı ve koşarak yanlarından ayrıldı. Dükkân sahibi:

— Garsonuma neden hakaret ediyorsunuz? diye dikleşti.

— Sadece buralarda cüce bir kız bulunup bulunmadığını sordum. Yani, bunun boyunda bir kız!

Adam dudaklarını diliyle ıslattı, gözlerini başka yana çevirdi:

— Hayır, yok, diye karşılık verdi.

Jensen, Vito'ya dönüp:

— Gel, şu berbat yerden çıkalım, dedi.

Sokağa çıkınca, Vahşî Adam çevresine bakındı. Evlerde ışıklar görünmeye başlamıştı. Yaz sonuydu.

Bazı ağaçlar yapraklarını döküyordu.

Jensen:

— Vito, bana güven! Yaz geçmeden sana birkaç küçük kız bulacağım, diye bağırdı.

Chautauqua şehirden şehre giderken, Jensen de kız aramaya devam ediyordu. Ama aldığı karşılıklar, hep hayır oluyordu. Buysa, Vahşî Adamı çileden çıkarıyordu. Sonunda Batı Indiana'da böyle bir kızı tanıyan bir oğlanla karşılaştılar. Sarışınmış kız, piyano çalmasını da biliyormuş.

Jensen heyecanla:

— Sen burada kal, Vito! diye bağırdı ve hemen arabaya atladı. Çiftlikte ne konuştuğunu kimse öğrenemedi, ama döndüğünde yanında kendisi için bulduğu kız oturuyordu. Arkada da cüce vardı.

Önce Jensen indi. Kendi kızı onun arkasından göründü. Jensen:

— Hey! Vito! diye bağırdı.

Cüce adam sabırla beklediği soyunma odasından ağır ağır çıktı. Sinirliydi, dudaklarını yalayıp duruyordu.

O zaman Vahşî Adam, arabada oturan on dokuz yaşlarındaki kızın inmesine yardım etti. 60 santim boyundaki kızın üzerinde mavi, temiz bir elbise vardı. Jensen:

— Bu, Grace, dedi.

David'in paylaştığı korkunç anlardan bir tanesi buydu. Jensen daha sonra beş cüce daha buldu. Hepsi de çadıra geldiler. Zorlukla soluk alıyorlardı. Vito'ysa, durmadan terliyordu. Bu küçük insanlar önce bakışıyorlardı. Buluşmaları normal insanlarınki-ne benzemiyordu. Çünkü bütün memlekette, hatta bir düzine memlekette, bir cüce kızın sevgiyle bakabileceği belki de bir ya da iki erkek vardır. Beklemedikleri bir andaysa, kendileri gibi küçük olan bir adam çıkageliyordu.

Küçük piliçler, Vito'dan hoşnut kalmış gibi ba-

kıyorlar, piyesi görmeye kalıyorlardı. Bazen de onu evlerine davet ediyorlardı. Plak çalışıyorlar ya da Vito'nun şakalarına gülüyorlardı. Ama gece o kadar kısıydı ki! Arabalar çok geçmeden hareket ederdi. Vahşî Adam her şehirde sevebileceği bir kız olduğunu ileri sürebilirdi ama, küçük insanlar için durum aynı değildi.

Bir gece, Vito'yla Vahşî Adam, birlikte bir kızın çiftliğini ziyaret ettikten sonra arabanın önünde oturuyorlardı. David onların konuştuklarını duyabiliyordu.

Jensen :

— Vito, o ufak piliçleri hiç öpüyor musun? diye sordu.

Vito şaşırdı:

— Beni ne sandın? diye tersledi.

— Ne mi sandım? Senin de bizim gibi bir erkek olduğunu. Öyle değil mi? Ha, dinle! Çocuğun olabilir mi?

— Sanırım.

— Öyleyse ne diye vaktini boşuna harcıyorsun? Tanıştırdığım küçük kızlardan kaç tanesine mektup yazıyorsun?

— Hiç birine.

— Allah aşkına kafadan kontak mısın, Vito? Daha kaç kız bulabileceğimi sanıyorsun, aptal herif. Bir kız, bir erkeği ne diye görmeye gelir dersin? O erkeğin, evlenmek istediği kimse olup olmadığını anlamak için. O küçük piliçleri çadıra getirirken inceliyorum. Hepsi de tir tir titriyorlar. Ya sen, çadırdaki beklerken ne düşünüyorsun?

Vito'nun konuşması için ara verdi, ama cüce ağzını açmayınca:

— Küçük bir kız, tıpkı bir büyük kız gibidir, diye devam etti. Belki biraz daha içine kapanık, o kadar. Yani bu bayanlarla sadece vakit geçirdin, öyle mi?

Uzun bir sessizlikten sonra, Vito:

— Ne yapmam gerekir yani? diye sordu.

— Erkek ol.

— Nasıl?

— O senin bileceğin iş. Ama şu kadarını söyleyeceğim. Dünyada herkes sevilmek ister. Küçük kızlar! Büyük oğlanlar! Hep aynıdır.

Genç adam sesini alçaltarak:

— Dave uyuyor mu? diye sordu.

Cüce arkaya baktı ve:

— Mışıl, mışıl, diye karşılık verdi.

— Söyle! Gonoph'tan daha zavallı bir kadın gördün mü hiç? Hayır! Sadece hilkat garibeleri onun kadar zavallıdır. Seni incittimse affet, Vito. Ama bana göre, sen bir hilkat garibesi değilsin.

— Alınmadım.

— Fakat Gonoph'un bile birisini sevmeye ihtiyacı var. Bu yüzden her gün David'le konuşmak için çadıra geliyor. Komik olansa şu: Kadın, David'in midesini bulandırıyor ama, buna rağmen çocuk-onunla konuşuyor, hatta geldiğini görünce hoşnut bile oluyor. Çünkü herkes, birisinin kendisiyle ilgilenmesinden hoşlanır. Hiç bu şekilde düşündün mü, Vito?

— Hayır.

— Eh, öyleyse düşün. Sen de benim gibisin. Hilkat garibesi değilsin yani. Müthiş bir herifsin! Yakışıklı da sayılırsın. Sahnedeyken herkes seni beğeniyor. Kışkırdığım bir sesin var. Bütün o kızlara mektup yazmalısın. Neler yazdığın önemli değil. Bir kız ne duymak ister. «Seni özlüyorum.» «O şahane geceyi hiç unutmadım.» Ve aklına gelirse, «Beni bekle, Clara! Geri geleceğim,» gibi sözler. Ancak son cümleyi, gerçekten istemiyorsan yazma.

Yine sessizlik oldu. Sonra Vito:

— Bütün söyleyeceklerin bu kadar mı? dedi.

— Oh, daha var. Şu kadarını söyleyeyim: Sü-

pürgeyi istersen, söylemekten çekinme.

Ama bütün bu konuşmalar, şakalar ve arkadaşlık, bir gerçeği yok edemezdi: Küçük kızlar, Vito'yu görmeye geldiklerinde, her iki taraf için de bir an dünya duracakmış gibi garip bir durum meydana geliyordu. İşte bu anı, David'in boyundaki insanlar yaşamazlardı.



GONOPH, David'e karşı olan sevgisini utanmadan belli ediyordu. Cyril ve Mona'yla, hiç durmadan David üzerine söz ettiğinden; genç adamla ilgili epey şey öğrenmişti. Sözgelisi, çilek reçelini sevdiğini keşfetmişti. Ve mevsimi geçmiş olmasına rağmen, tıpkı Jensen'in Vito için küçük kız araması gibi, o da çilek reçeli arayıp duruyordu. Sonunda bir dükkânda bir kavanoz buldu ve hemen çadırına getirdi.

— Bak ne buldum, dedi.

David:

— Çilek reçeli, diye bağırdı.

Bir gece fazla yemek yiyen Gonoph, sahnede geğirip duruyordu. Cyril Hargreaves ona çok kızmıştı. Perde arasında, ceza olarak beş dolarını keseceğini söyledi. Bu, kadıncağızı büsbütün heyecanlandırdığından, bir ara sahnede David'i, «Wayne,» yerine kendi adıyla çağırdı.

Perde indiğinde Cyril ona bağırp çağırıyor ve beş dolar daha kesti. David araya girip:

— Kadını rahat bırakın, diye adama çattı.

Bunun üzerine, Mister Hargreaves kaşlarını çatarak:

— Onun koruyucusu musun? diye sordu.

— Evet, koruyucusuyum. Üstelik gizli gizli otel koridorlarından geçip odasına girmiyorum!

Mona, David'in bu sözünü duyunca soluğunu tuttu. Jensen de iki adam arasına girdi.

— Sakin ol, Dave! dedi.

Fakat David:

— Ne diye sakin olacaktım? diye bağırdı. Bu ukalâ, boş adamdan bıktım, usandım. Her yaz bir kızı, onunla sadece yatabilmek için seçiyor.

Söylemek istemediği bu sözcükler, ağzından dökülmüştü. Mona elini kaldırıp, David'in suratına bir tokat indirdi. Jensen, çocuğun ağzını kapatıp dışarı çıkarmak akıllılığını gösterdi.

İllinois eyaletine doğru yol alırken de:

— Bu biçim davranmaya devam edersen, başını derde sokarsın, David diye uyardı. Yaşlı bir adamın aşkına hiç bir zaman karışma. Babam altmış yaşlarındayken, eve yeni bir hizmetçi aldık. Aslında kadın ne çok güzel, ne de çok çirkindi. Ama babam, asılmaya başladı. Bir gün ben de ona bir ders vermeye karar verdim ve hizmetçiye gezmeye götürdüm. Döndüğümde, babam beni bir baltayla kapıda bekliyordu. Evden kaçtım.

— Yine de Emma'yı rahat bırakmalı.

— Aslında kadın kötü oynuyor.

— Olabilir ama, ona istediğini yalnızken söyleyebilir.

— Neden Emma'yla o kadar ilgileniyorsun?

— Nedenini biliyorsun. Dün Vito'ya söylerken duydum.

David neredeyse, Jensen'le de kavga edecekti.

Vahşî Adam:

— Oh, diye içini çekti. Sonra kabaca:

— Söylediklerim doğrudu, diye ekledi.

— Arabayı durdurup hesaplaşmamızı ister misin?

Vahşî adam uzun süre karşılık vermedi. Sonra:

— Sakinleş, Dave! dedi. Üstelik dövüşürsek, ben seni parçalayabilirim.

— Bundan o kadar emin değilim.

David'in sinirleri gerilmişti. Hayat onu bir bu

yana, bir o yana çekiyordu. Jensen gibi sert ve her şeye hazır bir erkek olmak istiyordu. Öte yandan şair ruhluymuştu. Gonoph'un garip konuşması, gördüğü uzak şehirlerden söz etmesi, hoşuna gidiyordu. Üstelik tanıdığı bütün insanları zamanla sevdiği gibi, Gonoph'a da sempati duymaya başlamıştı.

Gerçi bir kadının, Emma gibi sevgisini açıkça belli etmesi onu rahatsız ediyordu. Çünkü ötekiler onunla alay ediyorlardı. Ama kendisinin buna aldıracağı yoktu. David'den çok daha yaşlıydı ama, bunun da önemi yoktu Gonoph için. Şişman, çirkin, kaba görünüşlüydü ve bu yüzden çok göz yaşı döktüğüne şüphe yoktu, ama o yaz sarı saçlı bir genci seviyordu ve bu onun, kendini mutlu hissetmesine yetiyordu. Utanmadan, hiç utanmadan aşkını belli ediyordu.

Siniri yatışmış olan David, Jensen'e:

— Gonoph üzerine ne düşünüyorsun? Yani insan olarak? diye sordu.

— Bu, onun rol alabileceği son oyun. Sen de sevmek cesaretini gösterebileceği son erkeksin.

— Bu durum, o kadar korkunç mu? Yani herhangi bir şeyin sonunun gelmesi mi?

— Oldukça. Babam elli beş yaşındayken erkekliğini birkaç ay süreyle kaybetmişti. Aman, Allah'ım; adamın çıldırdığını sanmıştık. Doğu Kansas'ta fırtına gibi dolaşıyor, herkese çatıyor, kurşun sıkıyordu. Sonra ihtiyar bir zenci, babamın derdini anladı ve onu dört dolar karşılığında iyileştirdi. Babam da bülbül gibi şakıyarak eve döndü. Çocuk kadar şendi. Anneme altmış dolar verip, kürk kataloğundan istediğini seçip almasını söyledi.

Bunları duyduktan sonra David, Gonoph'a daha anlayışlı, daha şefkatli davranmaya başladı. Her gün onunla konuşmayı âdet edindi. Kadın bir gün:

— Yanıldığımı anladığım vakit itiraf etmekten kaçınmam, dedi. Miss Meigs'e, Sir Cyril'le yatması-

nın, Broadway'de bir iş sağlamayacağını söylemekle haksızlık etmişim. Gelecek kış kuracağı şirkette, Mona'ya bir rol vermiş. Sanırım adam yaşlandığını, artık kolay kolay kız bulamayacağını kavramaya başladı.

David'in yüzünde beliren hayal kırıklığını görünce, gerçekten ona acıdı ve:

— Affedersin ama, Miss Meigs'le sen, eskiden sevişiyor muydunuz? diye sordu.

Sorusundaki içtenlik, David'i doğru söylemeye zorladı.

— Evet, kötü olan da bu ya, dedi.

Kaba saba kadın, alt dudağını ısırıldı:

— Bir planım var, dedi. Sir Cyril'i atlatıp, bir geceni Miss Meigs'le geçirebilirsin.

Bu teklif, David'e o kadar korkunç göründü ki, karşılık bile vermedi. Aşk bahanesi altında insanların yaptıkları iğrenç davranışlara bir anlam veremiyordu. Cyril, Mona'yı yanında tutabilmek için ona önemsiz bir rol veriyordu. Küçük Vito, cüce bir kız görmek umuduyla seyircilere bakıp duruyordu. Vahşî Adam, şehirden şehire dolaşıp bir şeyler bulmaya çalışıyordu. Ama aradığı neydi? Kendisiyse, Gonoph'a acıdığı için, Jensen'in kızlarıyla dolaşmaktan kaçınıyordu. Böyle değişik sonuçlara sebep olan bir duyguyu insan nasıl anlayabilirdi? Konuyu değiştirmek için:

— Meksika nasıl bir yer? diye sordu.

— Boş ve büyük bir yer...



AMERİKA, kendini yavaş yavaş sevdiren bir memlekettir. Büyüklüğü, zenginliği, yavaş yavaş belli olur. Kimse, «bu sabah Amerika'nın ne olduğunu keşfettim,» diyemezdi. David de yolculuk et-

tikçe, Batıya doğru yol aldıkça, bu ülkenin büyüklüğünü daha iyi anlıyordu.

O yaz hep sabaha doğru saat dörtte dopdolu olan restoranları, kiliseleri, çirkin okulları, beyaz bahçe çitlerini, tepeleri, geniş toprakları görüp tanıdı. Artık Indiana, sadece haritada bir ad değildi. Gittikleri şehirlerin birinde, daha oraya varmadan bir gün önce bir cinayet işlenmişti. Bir başka şehirde de Jensen, benzin istasyonunda kavga etmişti. Kasabanın biri yemyeşil, bir tanesi dumandan kara, bir başkası da kırmızımsıydı. Kasabalı bir kadının onlara kahve vermişti. İşte, David yaşadığı sürece bu kasaba ve şehirlerde başından geçen ufak olayları, gördüklerini hep anımsayacaktı. Oraları birer ad değil, tanıdığı yerler olarak kalacaktı hep.

David yavaş yavaş ülkesini anlamaya başlıyordu. Herkese fırsat tanıyan bir yerdi burası! Kendisi gibi bir düşkünlerevi çocuğu bile o çirkin çevreden ayrılp daha iyi bir hayat elde edebiliyordu. Jensen iyi bir örnekti. Kansaslı kaba saba çocuk Jensen, bugün bir süre oynadığı futbol sayesinde, ayda bin dolar kazanabiliyordu. Amerika'da herkes için bir şeyler vardı. Yapılması gereken, kolunu uzatıp almaktı.

O yaz, unutamayacağı kadar güzel anlar da geçirmişti. Kendisi genellikle şafak sökerken arabayı kullanırdı. Sabaha doğru yataktan çıkar, Vahşi Adam'la yer değiştirirdi. Güneş doğunca sırtını ısıtıyor, gözlerini yeşil ovalara diyor, kuşların cıvıltısını dinliyordu. İşte bu anlarda Amerika'nın güzelliği onu etkiliyor; bu yazı, yaşadığı sürece unutamayacağını hissediyordu.

Indiana'daki Green Castle (Yeşil Kale), Mississippi'nin zengin suları, Pittsburg'taki köprüler eşsizdi. Bunları gördükçe kendi kendine: «Ne memleket,» diye söyleniyordu.

Hele Amerika'nın ruhuna daha iyi inebildiği

bir geceyi hiç unutamayacaktı. O gece arabayı Jensen sürüyordu. Pittsburg'tan Charleroi'ya gidiyorlardı. Jensen yanlış yola saptığından, Momongahella nehrine gelmişlerdi. Bir köşeyi dönerken, karşılarına iki kız çıktı. Bir tanesi ağlıyordu. Jensen arabayı durdurup onlarla konuştu. Sonra David'i uyardı:

— İki kızın başı dertte, dedi. Onlara yer açın.

David kapıyı açtı ve kızlar hemen içeri daldı. Küçüğü on dört yaşlarında olan kızlar, kardeşti. İki erkekle bir eve gittikleri çok geçmeden anlaşıldı. Sevişmişler, sarhoş olmuşlardı. Ama ayıldıkları vakit pişmanlık duyup kaçmışlardı. Şimdi de Mon şehrindeki evlerine dönüyorlardı.

Küçük kız ağlamaya devam ediyordu. Vito onu avutabilmek için yataktan kalktı, ama kızlar cüce olduğunu anlayınca çığlık atmaya başladılar. Sonunda David:

— Vahşî Adam, buraya gelsen iyi olur, dedi. Ben arabayı kullanırım.

Yer değiştirdiler. David dar yollardan, Mon şehrine doğru yol almaya başladı. Evler küçük, eski ve isten kapkaraydı. Burası Amerika'nın kasvetli yerlerinden biriydi.

David, Jensen'in kızlarla konuştuğunu duyuyordu.

— Yaptığınız belki de günahdır, diyordu genç adam; ama alt tarafı, affedilmez bir suç değil. Belki sevişmek hoşunuza gitmedi. Yine de dünyadaki bütün insanların aynı şeyi yaptığına emin olabilirsiniz.

Büyük kız artık ağlamıyor, küçüğü de yalnızca içini çekiyordu.

Jensen:

— Bazen gerçekten insanın hoşuna gidiyor, bazen gitmiyor, diye devam etti. Fakat genellikle zevk veriyor. Bir gün iyi bir çocukla tanışınca bana hak

vereceksiniz. Belki üçer tane çocuklarınız olacak. Belki bunlardan biri kızdır. O da büyüyünce söylediklerimin doğru olduğunu anlayacak.

Mon şehrine gelmişlerdi. Yollar karanlıktı. David:

— Nerede ineceksiniz? diye sordu.

Kızlar hangi yöne gitmesi gerektiğini söylediler. İnip vedalaştıklarında, Jensen:

— Şimdi de yarın öğleye kadar uyuyun. Uyanığınızda her şeyi unutmuş olursunuz, dedi.

Büyüğü:

— Uyuyamayız, bir değirmende çalışıyoruz, dedi.

— On dört yaşındasınız. Yasa sizi çalıştırıyor mu?

— Yasayı hiçe saymanın çareleri var.

Tepeye doğru yürüdüler. Küçük kız, tanıdığı evleri görünce yeniden ağlamaya başladı. Ablası önce onu susturdu, sonra o da göz yaşlarını tutamadı.

Bu olay David'i çok etkiledi. Doğuya doğru yol almaya devam ederken, Amerika'nın sadece yeşil arazi zenginlikleri ve büyük şehirlerin güzelliğinden meydana gelmediğini anladı. Bu memlekette de açlık ve üzüntü vardı. Her evde daha iyi bir hayat ve mutluluk için çırpınan insanlar yaşıyordu. İşte böyle ağlayan kızlar da vardı!..



O YAZA kadar, David hep başkalarının deneylerinden yararlanmıştı. Düşkünleresinde önce Daniel Amca, hayatını düzene sokmaya kalkışmıştı. Okulda Miss Clapp, o güzel hikâyeleri okuyarak, David'in hayalini işletmişti. Miss Chaloner de düzene öğretmişti. Joe Vaux, Mister Stone, şişman Teksaslı Doc Chisholm gibi dostlarının bildiklerini yutmuştu. Ama o yaz, kendi kendini yetiştiriyordu. Ve

bu arada üç şey keşfetti. İlk keşfi, Amerika'nın anlamını kavraması oldu!

İkinci keşfiniye, kasırğa sırasında yaptı. Cha-utauqua'nın oynayacağı Bellehaven kasabası, kasırğa bölgesinin dışında olduğu için, çadırı tutan ipler gıcırdamaya başladığı vakit kimse önemsemedi. Sadece Vahşî Adam, alışılmamış bir olayın meydana gelmek üzere olduğunu sezdi. Delikanlı, ikiz kız kardeşlerle dönerken müthiş bir rüzgârla karşılaşmıştı.

— Kasırğanın başlangıcı gibi görünüyor, dedi. İkizler:

— Burada hiç kasırğa olmaz, diye itiraz ettiler.

— Belki.

Erkeklerin çadırında, Mister Hargreaves:

— Daha korkunç rüzgârlara yakalandığım olmuştur, diyordu.

Kadınlar çadırındaysa, Gonoph çok sinirliydi.

— Gök gürleyecek, şimşekler çakacak, biliyorum, diye söyleniyordu.

İkinci perdenin ortalarına doğru, David piyes-teki sevgilisiyle kavga ederken, çadırı tutan iki direkten biri çöktü ve çadır seyircilerin üzerine düştü. Işıklar söndü.

Öteki direğin tepesinde bir ışık yaktılar. O da rüzgârla sallanıp duruyordu. Jensen hemen seyircilerin arasına atılıp, direği kaldırmak için halkı yardıma çağırdı. 16 kişi, devrilen direğin altında yatıyordu. Bunların arasında ikizlerden biri de vardı. Kızın ağzından kan geliyordu. İki çocuk direği kaldırmaya çalıştılar ama, başaramadılar. Kız bayıldı.

Bu arada David o korkunç sahne karşısında donakalmıştı. Direğin üst kısmı iplere asılı duruyordu. Fakat o da sallanıyordu.

Çocuk hemen atlayıp sallanan uca doğru koştu. Birçok kişinin altında yattığı direğin üzerinden

atlayıp, sallanan parçasına asıldı. Rüzgâr onu bir o yana, bir bu yana savuruyordu. David dizleriyle aşağıdaki halkı itiyor, öteye gitmelerini sağlıyordu. Böylece son parça da yere düştüğü vakit kimsenin başını yarmadı,

Havada sallanırken, ömründe hiç unutamayacağı bazı sahnelere tanık oldu. Jensen direği hareketsiz vücutların üzerinden kaldırmaya çalışıyordu. Öteki direğe astıkları lamba kopup rüzgârla uçtu ve üç kişinin suratına çarparak dağıldı. Çadırsa, yaralı bir hayvan gibi uluyor, sallanıyor, parçalanıyordu. Sonunda olduğu gibi yerden söküldü, David'i de birlikte uçurdu ve yerdeki halkın üzerine çöktü. David son anda toparlandı. Kendisine bir şey olmadı ama, üstlerine direk düşen kimselerin öldüğü belliydi.

Halkın arasından bir adam, ailesine boşuna sesleniyordu. Karşılık alamayınca, sinirli sinirli bir sigara yakmaya çalıştı. Ama kibriti de sigarayı da rüzgâr alıp uçurdu. Kibrit, bir kâğıdın üzerine düştüğü için hemen ateş aldı. Kâğıt da çadır kumaşına yapıştı. Yangın bir anda çevreyi sarmaya başladı. İpler koptu ve direklerin son parçaları, hâlâ kurtulmaya çalışan kalabalığın üzerine düştü. Her yandan cıgıllıklar duyuluyordu.

Yangın çıktığı anda David, çadır bezinin bir bölümünü kaldırmış, halkın çıkmasına yardım ediyordu. Alevlerin iki yanı sardığını gördü. Korkuyla geri çekilince, çadır bezi elinden düştü, seyircilerin bir bölümü içerde kaldı. Ama genç adam, yaptığını hemen fark edip yeniden atıldı ve çadır bezini yakaladı ve birçok kimsenin dışarı çıkmasını sağladı.

Alevler gittikçe büyüüyordu. İçerde çadır bezinin ve son direk parçasının yere düşürdüğü seyirciler yatıyordu. Bunlar dört erkekle şişman bir kadındı. Kadının üzerinde ucuz elbiseler vardı. Gözlükleri kırılmıştı. David:

— Bu yana! diye bağırdı.

Ama kadın anlayamayacak kadar dehşet içindeydi. Tutuşmuş çadırın hemen hemen ortasında yatıyordu. David'in sol eli epey yandığı halde, genç adam çadır bezini mümkün olduğu kadar yükseğe kaldırdı, sonra da kadına doğru koştu. Onu omuzlarından yakaladı. Alevler yayılıyordu. Aslında, kadını artık bırakması gerekirdi. Ama vicdanı el vermiyordu. Onu saçından tutup çekti. Bir koluyla gözlerini koruyarak yanan çadırdan kadınla birlikte çıktı.

Son alevler yükselirken yağmur başladı. Sel halinde gelen sağnak yanmış vücutları serinletiyordu. Ama çok geç kalmıştı. David, şişman bir adamla birlikte durumu kontrol altına almaya çalışıyordu. Şişman:

— Yaralıları bu yana getirin, diye bağırdı. Doktordu.

David, birkaç yardımcıyla birlikte ölüleri bir yere topladı. Polis ve birkaç doktor daha gelmişti. Genç adam, beş tane ceset buldu.

İşte David, o gece tam bir erkek oldu. Bunu otuz yaşlarında, korku içinde bir genci doktora sürüklerken fark etti. Adam direğin altında kalmıştı ve öleceğinden korkuyordu.

— Doktor, ölmeyeceğim, değil mi? diye sordu. David şefkatle:

— Ben doktor değilim, dedi.

Doktor gelinceye kadar da adamın yanından ayrılmadı. Muayenesinden sonra:

— Önemli bir şeyi yok, dedi Doktor.

Genç adam da David'e sevgiyle gülümsedi.

İşte çocuk, o tatlı gülümseyişte, onu erkek yapan ilâcı buldu. İnsanların, doğduklarından ölecekleri güne kadar birbirlerine muhtaç olduklarını anladı o gece. Herkes bu dünyada bir tutukluydu sanki. David, yangından kurtardığı kimseler, ihtiyar Daniel, Vito, Gonoph, herkes kardeşti aslında. Kor-

kuya kapıldıkları vakit birbirlerine kötülükte bulunuyorlardı. Söz gelişi, David gibi bir insan bile, bir an için, yanan çadırdan kaçıp oradakileri kaderleriyle baş başa bırakmayı düşünmüştü. Ama ne olursa olsun, herkes aynı yolun yolcusuydu.

Yağmur yüzünü ıslatıyordu, yine de o farkında değildi. Çadırdaki davranışlarını düşünüyordu. Sonuna kadar ölümden korkmamıştı. Ne sallanan direk ne de yangın, onu ürkütebilmişti. Sonunda korku içini kapladığı vakit bile, onu yenmeye ve başkalarının yardımına koşmayı başardı. Başkalarına kendi hayatından daha çok önem verdiği için gurur duyuyordu. Dünyaya ilk kez başka bir gözle bakıyordu. Bu dünyanın merkezi, bundan sonra kendisi olmayacaktı. Bencillikten kurtulmuştu. Yaşamaya da ölmesi dünyanın düzenini değiştirmeyecek oluktan sonra... Hayatlarının sonuna kadar birçok gencin bulamadığı bu gerçek, David'in delikanlılıktan erkekliğe atlamasına yardım etti. Kendi önemsizliğini anlamıştı, artık özgürdü!

Cesetler taşınırken bile, David üzüntü içindeki akrabaların, hayatlarını düzene sokmaya çalıştıklarını fark etti. On dokuz yaşlarındaki bir kız, ölü babasına baktıktan sonra, hıçkırarak kendini genç bir adamın kollarına attı. Genç adam da kolunu kızın omuzlarına sarıp onu öptü. Bir yarayı iyileştirmek için harekete geçen vücudumuzdaki hücreler gibi, Bellahaven halkı da yaşayanları korumak için koşuşmaya başlamıştı. Sevdiklerini kaybedenler bile, hemen o anda onların yerini dolduracak kişiyi arıyorlardı. Kısacası hayat devam ediyordu. David'in kendisi de ölseydi, durum değişmezdi. Mister Hargreaves soğukkanlılıkla:

— Mister Jensen! Siz, Mister Harper'in rolüne geçeceksiniz, sizin konuşmanızı da telefon üzerine alacak, diyecekti.

Cüce Vito da birkaç fazla sicim çekecekti, o kadar.

Ama kendisinin bir hiç olduğu kanısına vardığı an, David için Vito büyük önem kazandı. Küçük adama ne olmuştu?

— Hey, diye bağırmaya başladı. Vito nerede? Hemen içeri daldı. Yeni gelenlere:

— Cüceyi gören var mı? diye soruyordu.

Fakat kimse görmemişti.

David, gruptan gruba koşarak Vito'yu sormaya, ona seslenmeye devam ediyordu. Bir polis:

— Bana bak, oğlum; halkı heyecanlandırma, diye onu durdurdu.

— Küçük adamı arıyorum.

— Herkes birini arıyor. Bu küçük adam da kim? Oğlun mu?

— Cücedir.

— Oh, işte orada.

David, anne ve babalarını bulamayan ve ağlayan bir grup çocuğun arasında Vito'yu gördü ve oraya koştu. Cüce onlara şakalar yapıyordu.

— İyi misin? diye sordu, genç adam.

— Elbette.

David yağmurun altında yere oturdu. Yorgundu. Biraz sonra Jensen gelip Vito'ya:

— Dave iyi mi? diye sordu.

— Tabii, orada oturuyor.

Vahşî Adam da gelip yağmurun altında, David'in yanına oturdu. İki erkek bakiştılar. Jensen:

— Kaşların yok artık, dedi.

— Boş ver. Sen iyi misin?

— İyiyim ama, ikizlerden biri öldü.

David, Jensen'in omzunu okşadı.

— Seni, direği kaldırmaya uğraşırken gördüm, dedi. Ben otele gidiyorum. Yapmam gereken bir şey daha var.

Artistler, Washington otelinde kalıyorlardı.

Kalabalık salonda herkes yangından söz ediyordu. Gazeteciler de gelmişti. Gonoph, David'i görünce ona koştu:

— Seni gördüm, diye bağırdı. Sonra gazetecilere dönerek:

— Hey, size söylediğim genç adam, bu! diye ekledi.

Gazeteciler David'in çevresini sardılar. Gonoph:

— Kaşların yok, diye söylendi.

David o anda Mona'ya döndü. Genç kadının üzerinde hâlâ ikinci perdedeki elbisesi vardı. İnsanı çıldırtacak kadar güzeldi. David ilk defa olarak kendini Mona kadar yaşlı hissetti.

— Seninle konuşmak istiyorum, dedi.

Mona ise:

— Cyril! David hayatta, diye bağırdı.

David:

— Gel, dışarı çıkalım, dedi.

— Şimdi olmaz, diyen Mona, Hargreaves'in yanına gitti.

Davit koluna yapışıp:

— Seninle konuşmak istiyorum, diye tekrarladı.

Hargreaves:

— Kendine gel! diye çattı.

Genç adam, sonradan kendinin de şaştığı bir hareket yaptı; Adamın suratına bir yumruk indir-di ve Mona'yı kolundan tutup:

— Buradan çıkalım, dedi.

— Nereye gidiyoruz?

Ama David hiç karşılık vermeden onu arabaya sürükledi. Genç kadın yeniden:

— Nereye gidiyoruz? diye sordu.

Bir dörtyol ağzına gelmişlerdi. David, dar bir çıkmaz yola sapıp arabayı durdurdu.

— Arkaya geçelim, dedi.

— Ne oluyor?

— Ne olduğunu çok iyi biliyorsun, Mona.

Genç kadının koluna yapışıp onu arabadan indirmeye çalıştı. Mona'ysa:

— Beni bırak, diye haykırdı.

Direksiyona yapışmış, direniyordu. O anda ufak bir hayvandan farkı yoktu. David'in yüzünü tırma-lıyordu.

— Seni sersem seni, diye bağırdı.

— Beni serseme döndürmeye çalıştın ama, artık yeter.

Sonra onu belinden yakalayıp çekti. Genç ka-dının elbisesi yırtıldı. İşte o anda Mona gülmeye başladı.

Hem eğleniyor, hem de genç adamı küçümsüyor gibi bir hali vardı. Artık direksiyona da tutunmu-yor, direnmiyordu bile... Sadece gülüyordu.

— Sus! diye bağırdı David.

Onu çamur içindeki sokağa çekti. İkisi birden çamurun içine düştüler. Kadın hâlâ gülmeye devam ediyordu.

— O kadar salaksın ki, diyordu bir yandan da.

İşte o vakit David kendine geldi. Mona'nın alay-larına karşı çaresiz kaldığını anlamıştı. Kadın ara-baya bindiğinde o hâlâ yağmurun altında duruyör-du.

— Haydi, Napolyon rolü oynamaktan vazgeç de bin!

David girince:

— Bu şekilde devam edemeyiz, diye yalvardı. Bu ne biçim yaz böyle?

— Ne bekliyordun yani?

— Hiç... ama saçma da olsa...

— Saçmadır.

— Bu gece Vito'yu ararken ve onu bulamadığım zaman sana ne kadar çok ihtiyacım olduğunu anla-dım.

— Bana ne? Geçen yılın aşkı kadar cansız bir

şey yoktur. Artık bunu anlamam gerek.

Onu kırmaya karar veren David:

— Böyle konuşamazsın, dedi. Lunapark'a Klim Amcanın parasıyla gittin. Hollywood'a ise, Max'inkiyle! Şimdi de Broadway'de oynamak için kendini satıyorsun. Bütün bunlar senin ne olduğunu açıklamıyor mu?

Mona'nın ağzı bir karış açıldı. Sonra çamurlu ayakkabısını David'in yüzüne indirdi. Tâ ki, genç adam durduruncaya kadar da vurmaya devam etti.

— Seni alçak, seni, diye bağıırıyordu. Ne mi oluyorum? Senden daha çok çalıştım, senden çok daha fazla şey biliyorum. Senden çok daha fazla sevdim, daha çok nefret ettim. Senin adın, yalnızca bir mezar taşının üzerinde kaldığı vakit bile herkes beni hatırlayacak. Şimdi de beni şehire döndür, yoksa polisi arkana takarım.

David söyleneni yaptı. Otelde Jensen ve Cüce, onu bekliyorlardı. Hargreaves yatmaya çıkmıştı.

Jensen:

— Dertsiz başına dert açıyorsun, dedi. Neden o sokak kedisini rahat bırakmıyorsun?

— Senin yerinde olsam, bu işe karışmam.

Vahşî Adam aldırmadan:

— Hayatımda ucuz ve ahlâksız çok kadın gördüm. Ama, Mona bunların başındadır, dedi.

David yumruklarını sıktı. Vahşî Adam sabırla içini çekerek:

— Pekâlâ, dedi. Hoşuna gidecekse yere düşeyim bari. Haydi, diyelim ki bana vurdun ve düşürdün.

Böyle diyerek kendini yere attı. O anda Gonoph göründü:

— David! diye seslendi.

David ona yaklaşınca kadın, Jensen ve Cüceye döndü:

— Dışarda, arabada bekleyin, diye fısıldadı.

Sonra David'i yukarı çıkardı. Üst kata gelince, ellerini David'in omuzlarına koyup:

— Miss Meigs, «kalbinin isteği midir?» diye sordu.

— Evet.

— Öyleyse içeri girip onu gör!

Gonoph, okuldaki yaramaz çocuklar gibi, Cyril'i odasına kilitlemişti. Kapıyı kırmadan, adamın dışarı çıkmasına imkân yoktu. Kadın:

— Mona'nınki şu oda! diye fısıldadı.

David oraya yöneldi, ama biçimsiz kadın onu durdurup:

— Cyril kapıya önce üç, sonra iki defa vuruyor. Hep bu işareti kullanıyor, dedi.

David, kadının dediğini yaptı. İçerden:

— Tamam, gir! diye seslenen baygın bir ses duyuldu.

Genç adam kapıyı hafifçe aralayıp odaya süzüldü. Mona:

— Ne biçim bir gün geçirdik, diye içini çekti. O aptal David Harper, kafasını muayene ettirmeli. Çok acıdı mı?

David:

— Hmm, diye homurdandı.

— Neren acıdı?

David usulca yatağa girdi. Sonra Mona'nın elini tutup, tepesine koydu. Uzun bir sessizlik oldu. Mona'nın parmakları, iyi tanıdığı yüzü yokluyordu. Eline beklemediği kadar çok saç değince afalladı. Sonra:

— Dave! diye mırıldandı.

Genç adam, elini Mona'nın dudaklarına dokundurdu.

— Evet, diye fısıldadı.

Genç kadın önce ürperdi, sonra kıpırdamadan öylece kalakaldı! David bu defa göğüslerini yokladı. Kalçasını, dizlerini okşadı. Mona bir daha ağzını aç-

madı. Ta ki, David geceliğini çekip onu çıırılçıplak bırakıncaya dek. O zaman:

— Oh, çok hoşuma gitti Dave. Çok, diye mırıldandı.

Birbirlerinin kollarında dünyayı unuttukları sırada aşağıda bir gürültü koptu. Mona.

— Bu da ne? diye bağırdı.

Ama hemen tahmin edip David'e sarıldı ve:

— Cyril mi? dedi.

David başını sallayınca:

— Ya şimdi burada koşarsa? diye sordu.

— Odasında kitli. Gonoph kitledi.

İki âşık bitkin düşünceye kadar sevişirken aşağıdan hâlâ gürültü geliyordu. Mona bir ara:

— Anladım, Gonoph sana işareti verdi, dedi.

Ama gülmedi.

Sadece başını David'in göğsüne dayayıp:

— Seni çok seviyor olmalı, dedi.

Ve David, işte o vakit yazın üçüncü keşfini yaptı: Aşkın tarif edilemediğini, çağlarla değişerek büyüyüp küçüldüğünü, insana göre sevgi anlamının farklı olduğunu öğrendi. Aşk bütün dünyayı dolaşabilir, ama yine de hiç bir yerde durmayabilir. Gecekonduarda doğabilir ya da bir bahçede çay ikram eden eldivenli ellerin arkasına saklanabilir, Onu hiç bir şey rezil edemez. Hiç bir şey de, olduğundan daha mükemmel bir duruma sokamaz. İster paylaşılsın, ister kalbin derinliklerinde tek başına saklansın; isterse aranılsın, insanın hayatını doldurur. Aşkı anlamak mümkün değildir, ama anlamaya çalışmak kadar da zevk veren bir şey yoktur. Hayatın hiç bir yanı aşk kadar karışık, buna rağmen de basit değildir. Bir bakış, bir sözcükle ebediyen parçalanabilir. Bir okşayışla zevkten göğsü çıkabilir. Hem cesur, hem korkaktır. Aynı kimsenin aşkı hem gizli hem açıktır. Ama her şeyden önemlisi, aşk kendi yasalarını koyar. Hiç kimse, aşkın kendisinde

yarattığı etkiye, nasıl tepki göstereceğini bilemez. Bazen de işte böyle, başkasıyla sevişen sevgilisinin yakalanmaması için holde nöbet tutmasına bile sebep oluyor aşk.

Ondan sonraki günlerde, Cyril Hargreaves nazik, fakat soğuktu. David'i «Mister Harper,» diye çağırıyor, gerek sahnede gerek sahne dışında da ona resmî davranıyordu. Bir defasında sözcükleri yanlış telaffuz ettiğini ileri sürerek David'i azarlamıştı. Vahşi Adam ve Gonoph'a karşı da aynı soğuk tavrı takınıyordu, çünkü David'in o geceki suç ortağının kim olduğunu anlayamamıştı.



GONOPH'SA, yangından sonra olanlardan büyük zevk almıştı. Cyril'in o gece kapısını açmaya çalıştığını, fakat sadece tokmağı kırmayı başardığını üç defa anlatmıştı.

— Çamura saplanmış bir adam gibi bağırp durdu o akşam, diyordu. Sonra gece nöbetçisini uyandırıp kapıyı açtırdı ve öfkeyle Mona'nın odasına koştu. Mona «Git buradan!» diye bağırdı. Ben tuvalete saklanmış gülmekten kırılıyordum. Sir Cyril, «Odan-da kim var?» diye sordu. Bu arada otelin öbür müşterileri holde toplanmaya başlamıştı, ama Sir Cyril'in aldıracağı yoktu. «Odada seninle birlikte başka kim var?» diye sordu yeniden. Sonunda Mona kapıyı açtı. İçerde kimse yoktu. Bunun üzerine Miss Meigs: «Yatağına dön,» dedi ve holde bulunanlar kahkahayı bastılar. Adam hırsıyla odasına gitti ve kapının tokmağı olmadığını unutarak içerden kapattı. Ertesi sabah yine otel memuru, kapısını tornavidayla açmak zorunda kaldı.

Gonoph nedense, Cyril'in alay konusu olmasından zevk alıyordu.

— Şuna bakın! diyordu. Sir Cyril'i yiyip biti-

ren bir şey var gerçekten.

Akşam üstleri David'le, sanki Mona'nın değil de kendi sevgilisiymiş gibi konuşuyordu.

— O gece ne eğlendik, değil mi? diyordu.

Artık Mona'dan da, daha yumuşak bir dille söz ediyordu.

— O kadar kötü değil gerçekten, diyordu. Broadway'de bile başarı kazanabilir. Tabii kî Hollywood'da tutunamaz, ama rol yapabildiğini itiraf etmeliyim.

Öte yandan Gonoph, David'in yangın sırasında gösterdiği cesaretle de gururlanıyordu.

— O gün, yeniden içeri girdiğini gördüm, dedi bir defasında. Jensen'in, direği kaldırmak için harcadığı çabayı gördüğümde onunla da iftihar etmiştim. Ama alt tarafı, o direğin altında ikizlerden biri vardı. Ya sen...

Arkaya yaslanıp, sevdiği genç adamı süzdü. Saman rengindeki saçlarını, adaleli boynunu beğeniyordu.

David kadınla konuştuğça, ona karşı acıması da artıyordu. Gonoph sanki sanattaki tezatları temsil ediyordu genç adam için. Boş, sefil, kimsesiz bir kadındı ama, sahnede bir aile kadınının sağlam karakterini canlandırıyordu. Cyril ukalâ ve bencil olduğu halde, piyeste iyi kalpli, zeki bir hâkim rolündeydi. Vito yetişmiş bir erkekti. Evleneceği gibi bir kız bulup bulamayacağı kaygısı içinde yaşıyordu, ama sahneye çıkınca saf bir çocuk haline gelmekteydi. Her gece, isteklerine kavuşmak için bir ihtiyarın kohnuna giren Mona'ysa, piyeste, başarıdan başarıya koşan genç bir kızı temsil ediyordu.

Aslında sanatın da büyüklüğü burada değil miydi? Sağır Beethoven, şahane senfoniler yazmıştı. Ölüm döşegindeki Keats, hayatın güzelliklerini övüyordu şiirlerinde. Zırdeli Van Gogh, bütün dünyayı maviyle sarıya boyadı. Akılsız Gonoph'a da baktık-

ça, David sevdiği büyük sanatçıları anımsıyordu. Standhal, Balzac, Dostoyevsky, Melville, Giorgione. Hepsi de hilekârdı bu adamların. Gonoph kadar salak bir hâkim karısı olamazdı dünyada. Tıpkı Van Gogh'un resmettiği kadar mavi bir gemi bulunamadığı gibi.

Bir sabah Gonoph'a:

— Sir Cyril'i aldatmamda neden yardım ettin? diye sordu, delikanlı.

— Herkesin, «kalbinin isteğine» kavuşması hoşuma gidiyor da ondan.

David o anda bu biçimsiz kadını her yönüyle tanımak, anlamak isteğine kapıldı.

— Sahneye çıkmak nereden aklına geldi? diye devam etti sorularına.

— Başka ne yapabilirdim ki? Doğuştan bir artist olduğumu kabul ediyorsundur her halde.

— Senin için hiç bir eleştirme yazısı yazan oldu mu?

— Evet, Oklahoma'nın Tulsa şehrinde verdiğimiz piyeste, bir İsveçli hizmetçi rolüne çıkmıştım. Komedydi. Ama çok iyiydim o rolde ve gazeteler benden övgülerle söz ettiler.

David daha bir yığın soru sordu, ama pek bir şey öğrenemedi.

Gonoph durmadan David'i uyarıp duruyordu.

— Geceleri dikkatli olmalısın, diyordu.

— Neden?

— Sir Cyril, senden intikam almak için fırsat kolluyor!

— Bir şey yapamaz.

Ama Cyril intikamını almakta gecikmedi. Olay, Pennsylvania'nın Slaghill adındaki küçük bir kasabasında geçti.



SLAGHILL'DEKİ o gün, zaten kötü başlamış-

“tı. Çünkü sabah sabah çadıra iki polis gelip, bilet satan çocuğu tutuklayacaklarını söylediler. Biletleri ikişer defa satıp, Chautauqua’nın kârından 90 doları cebine indirmişti. David şaşkınlıkla:

— 90 dolar! diye mırıldandı. Ben bu kadar parayı bir günde kazanıyordum.

Ve çocuğu hapse attılar. David, Cyril’le birlikte hapse gitmek zorunda kalınca ürperdi. Hırsızla görüştüklerinde, Cyril:

— Başkalarının parasını almaktan utanmadın mı? diye sordu.

Genç kolej öğrencisi karşılık vermedi ve aktör devam etti:

— Topluluğum yıllardan beri, bilet satanların ahlâksızlığının kurbanı oldu.

David:

— Onu rahat bırakalım, dedi ve çocuğa dönerek:

— Senin için yapabileceğimiz bir şey var mı? diye ekledi.

Hırsız sadece başını salladı. David onu sabahları çocuklarla beyzbol oynarken gördüğünü anımsadı.

Cyril alnını bir mendille sildikten sonra ayağa kalktı.

— İstedğin bir şey varsa bize haber ver, dedi. Biletlerin numaralı olduğunu bile bile çalmaya kalkman aptallıktı.

David giderken dönüp, korku içindeki çocuğa baktı ve kendisinin de bir zamanlar az kalsın bu durumda kalabileceğini düşünerek irkildi.

— Tanrım! Korkunç bir şey, dedi.

Cyril’se sadece:

— Adi bir hırsız, demekle yetindi.

Çadıra döndüklerinde bir sürü çocuk çevrelerini sararak:

— David Harper sen misin? diye sordular. Çok

büyük bir araba geldi ve içindekiler seni görmek istediklerini söylediler.

David içeri girince, Max Volo'nun fedaileriyle karşılaştı. Bir tanesi:

— Merhaba, evlât! dedi. Bak, Max orada!

Max da David'i görüp:

— Merhaba, evlât! dedi.

— Merhaba, Max. Burada ne işin var?

— New York'a gidiyordum. Yolumu değiştirip, seninle Mona'yı görmek istedim.

— Mona yedi buçuğa kadar buralara gelmez.

— Bekleyebilirim.

— Hollywood nasıldı?

— Şöyle, böyle...

Max fedailerini şehirde yemek yemeğe gönderdi, kendisi de David'le sohbet etmek için kaldı.

— Bu iş hoşuna gidiyor mu?

— Zevkli ve eğlenceli.

— Kuklalarla oynadığını söylüyorlar. Bak, oğlum! Aslında buraya gelmemin bir nedeni de sana iş teklif etmektir. Bu turne bittikten sonra benim için çalışır mısın? Bir menajere ihtiyacım var. Paralı bir iş!

— Çalışabileceğimi sanmıyorum, Max.

— Sen bilirsin. Ama bak! İnşallah Miss Meigs'e âşık falan değildir.

— Hayır, değilim.

— İyi.

Volo ayağa kalkıp bir aşağı, bir yukarı yürümeye başladı. Neden sonra:

— Miss Meigs sana, Hollywood'da olanları anlattı mı? dedi. Büyük bir başarısızlığa uğradı. Benim beş bin dolarım da gitti. Kraliçeymiş gibi kabarıp durdu orada. Herkes kendisiyle alay etti. Onu önemli kimselerle tanıştırdım, elimden geleni yaptım. Ama sanki çamurmuşum gibi davrandı bana karşı. Bunu sana söyleyebilirim, evlât. Yine de o

sarışına karşı benim tutkum devam ediyor.

Volo'nun fedaileri döndüklerinde, patronlarına iki sandviçle iki şişe süt getirdiler. Max birini zorla David'e yedirdi. Saat yedi buçukta da Mona çıkageldi, Hemen arkasından Cyril'le Gonoph göründü.

Volo ona yaklaşıp tokalaştı. Mona soğuk bir sesle:

— Merhaba, Max! dedi.

— Merhaba, yavrum. Seninle konuşmak istiyorum.

Mona:

— Neredeyse piyes başlayacak, demesine rağmen, Max onu karanlığa çekti. Birkaç dakika konuştuktan sonra, öfkeden tir tir titreyerek soyunma odasına daldı.

— Hargreaves kim? diye bağırdı.

Orta yaşlı aktör öne doğru bir adım attı. Max onu yakasından yakalayıp:

— Seninle konuşacağım, diye bağırdı.

Üç fedainin yardımıyla Cyril'i dışarı çıkardı. Birkaç dakika onunla da konuştuktan sonra:

— Böyle bir şey yaptıysa, çekeceği var, diye bağırarak yeniden soyunma odasına geldi ve David'i işaret ederek:

— Bu eşşekoğlu eşeği benzetin! diye bağırdı.

İki adam, David'i yakalayıp dışarı çıkarttılar. David:

— Jensen! diye bağırdı, fakat Jensen arabadaydı.

Volo'nun adamları sessizce ve ustalıkla David'e temiz bir dayak attılar.

Adamları işlerini bitirirken, Volo biraz uzakta duruyor ve dişleri arasından:

— Hiç bir kolej öğrencisi, beni enayi yerine koyamaz, diye söyleniyordu.

En iriyarı kabadayı, David'in suratına dört yumruk indirdi. Bir başkası çenesine vurdu. Sonun-

da genç adam yere düştü. Uzun, pahalı araba karanlıkta kayboldu.

O gece piyes yarım saat gecikti. David'in rolüne de Jensen çıktı. Cyril'se, Vahşî Adam'ın rolünü telefon yardımıyla oynadı. David bu arada erkeklerin soyunma odasında yatıyordu. Gonoph sahnede olmadığı vakit ona hemşirelik ediyordu. Gelen doktor, çenenin kırılmamasının mucize olduğunu söyleyince, kadın ağlamaya başladı. Doktor:

— İki gün daha ıstırap çekersin ama, ondan sonra yemek yiyebilirsin, dedi.

David:

— Sahneye yeniden ne zaman çıkabilirim? diye güçlükle sordu.

— Şiş iner inmez. Gözüne de makyaj yaparsan, bir şeyin görünmez.

Gerek Cyril, gerekse Mona, David'e yediği dayaktan söz etmediler. Oyun bittikten sonra Cyril, Jensen'e:

— Bu gün çok iyiydin, dedi.

Mona'yla Gonoph'sa, soyunma odasında kavga etmişlerdi. Gonoph, Cyril ve Mona'yla otele dönmeyi reddetti, David'in arabasına bindi. Çocuk, doktorun verdiği ilâçla uyuşmuş gibiydi ve Gonoph'un söylediklerini hayal meyal anlıyordu. Kadın:

— Cyril olacak o pis herif, o ufak tefek gangstere, senin her gece Mona'yla yattığını söyledi, dedi. İhtiyar şeytan, seni döverlerken kendi kendine gülümseyordu.

David, çirkin kadının gidip onu rahat bırakmasını diliyordu. Başını öte yana çevirmek istedi ama, duyduğu acı engel oldu. Gonoph, Jensen'e:

— Daha yavaş git, diye bağırdı.

Sonra yatağın kenarına ilişerek, genç adamın zonklayan kafasını kolları arasına aldı.

David çekilmek istediye de, duyduğu ıstırap sadece inlemesine sebep oldu. Gonoph bu acı inleyi-

şey dayanamayıp, onun başını yeniden yumuşak kolları arasına alarak göğsüne dayadı. Bir yandan da:

— Oh, David! David! diye mırıldanıyordu. Sen «kalbimin tek isteği»sin.

Bu durumdan iğrenmesine rağmen, David kıpırdayamıyordu. Uyuyuncaya dek kadın yanında kaldı. Jensen yavaş yavaş arabayı sürüyordu. Vito da önde uyukluyordu. Sabaha doğru Jensen içeri baktığında, Gonoph'un gözleri kapalı bir halde, kollarında David'i salladığını gördü.

Birkaç gün sonra kadın:

— Her şey düzeldi, dedi. Büyük Dük Cyril, dün gece yeniden Mona'nın yatağına girdi.

David:

— Kapat çeneni, diye bağırdı. Ve defolup git buradan!

Kadını çadırdan çıkardı. Ama o biraz sonra elinde bir tabak çilek reçeliyle döndü. David onu da yemedi.

Sadece:

— Beni rahat bırak! diye bağırdı.

Kadın biraz öteye oturup David'i seyre koyuldu. Bu defa genç adam:

— Çıkıp biraz yürüsene, dedi.

Çocuk kendi kendine, aşkta önemli olanın, sadece cinsel ilişki olmadığını itiraf etmiş olmasına rağmen, Gonoph gibi kaba saba, acayip bir kadının kendisine âşık olmasına içerliyor, üzülüyordu. Öte yandan, ihtiyar Mister Hargreaves'in, Mona kadar güzel bir kızla sevişmesi fikri de midesini bulandırıyor-du. Birden aklına Tschilczynski geldi. «Yunanlı dul-la evlendiği vakit kendisine yemek pişirecek birini istediği için bunu yaptığını sanmıştım. Allah'ım, o ikisinin seviştiğini düşünmek bile istemem,» diye düşündü. Fakat Rus'un ateşli mizacı aklına gelince, Tschilczynski'nin evlenmesine yol açan nedenin sadece iyi yemek yemek isteği olmadığını anladı.

David, genellikle, Vahşî Adam'ın fikrini sorardı böyle konularda. Ancak, Volo'nun geldiği günden sonra Jensen'le hiç konuşmamıştı. Ona içerleme nedeninin saçma olduğunu biliyordu elbet. Ama, elinde değildi. Yediği dayaktan sonra soyunma odasında yatarken, Vahşî Adam'ın sahneden sesi geliyordu. David o zaman kendi rolünü Jensen'in çok iyi oynadığını, daha inandırıcı bir sesle konuştuğunu fark etti. Oyun bitince de, Mona'yla Mister Hargreaves'in, «baştan beri o rolü Jensen'e vermeliydik,» dediklerini duydu.

Bu yüzden, Slaghill'deki olaydan sonra David, Cyril Hargreaves oyuncularından kopmuş oldu. Gonoph'tan nefret ediyordu. Jensen'i de kıskanıyordu. Mona sanki onun varlığından habersizmiş gibi davranıyordu. Cyril de her zamanki gibi soğuktu. Değişmeyen tek kişi, sadece Vito'ydu. Ama Cücenin, doyurulmamış isteklerini düşündükçe, David onun yanında da huzursuz duyuyordu kendini. Yine de David'in, Cyril Hargreaves topluluğunun oyuncularıyla yeni baştan kaynaşmasına yol açan, Vito oldu. Çünkü bir sabah, David 60 santim boyunda çok güzel bir piliç buldu.

Onu Punxsutawney adlı Peensylvania şehrinde buldu. Kız bir fırının önünde duruyordu. David frenne basarak arabayı durdurdu. Jensen ve Vito, arkada yatıyorlardı. Arabanın ansızın durmasıyla başını vuran Vahşî Adam:

— Ne oluyor? diye bağırdı.

David:

— Benzini denetliyorum, deyip arabadan atladı.

Yoldan geçen bir adama:

— Bu kız kim biliyor musunuz? diye sordu.

— Ed Fletcher'in kızı. Fletcher, emlakçidir.

— Kaç yaşında?

— Eh, çok da meraklısın. Yirmi yaşında ve cücedir. Ne olacak yani?

David kendi kendine:

— Ed Fletcher, Ed Fletcher, diye mırıldanarak yoluna devam etti.

Duracakları şehire gelince çıkıp bir telefon kulübesine girdi ve santraldan, Ed Fletcher'in evini bağlamasını istedi. David beklerken birden korkuya kapıldı. Tam kapatmak üzereyken karşıdan ses duyuldu:

— E... vet! Ben, Ed.

— Belki de söyleyeceklerim saçma gelecek size, Mister Fletcher. Ben Dave Harper'im, Dedhamlıyım. Şu anda, Chautauqua Tiyatro Topluluğunun bir elemanıyım.

— E...v...et, Mister, sizin için ne yapabilirim?

— Bu sabah kızınızı gördüm... Kukla Tiyatromuzu yöneten Bay da 62 santim boyunda. Ama hayatımda tanıdığım en mükemmel insandır, Mister Fletcher ve sizin kızınızla tanışmasını istiyorum. Beni görmek istediğinizi söylerseniz hemen gelirim. Çok önemlidir çünkü.

Sessizlik oldu. David, Mister Fletcher'in telefonunu kapatacağından korkuyordu. Ama adam:

— M... Mister Harper... diye söze başladı.

— İsterseniz hemen size gelebilirim.

— Bekliyorum.

David hemen çadıra koşup, Vito'yu buldu.

— Dayaktan yattığımda, Kukla Tiyatrosunu tek başına yönettin, bugün de yapabilir misin? diye sordu.

— Elbette. Ne oluyor?

David karşılık vermedi. Hemen arabaya atlayıp gitti.

Mister Fletcher'le karşılaştığı vakit, ter içindeydi. Mister Fletcher'in de aynı derecede sinirli olduğu gözünden kaçmadı.

— Ben, David Harper'im. İşte şoför ehliyetim,, dedi.

Sonra bir resim göstererek:

— Bu da, Vito Bellotti'dir, diye ekledi. Kârlı bir işi var.

Mister Fletcher bir süre resme baktıktan sonra:

— Eve kadar gidelim mi? diye sordu.

Ve telefonla karısını arayıp:

— Eve genç bir beyle geliyorum. Süt ve bisküvi hazırlayabilir misin? dedi.

Punxsutawney küçük bir kasabaydı. Yolda giderken David eve varınca ne söyleyeceğini bilemediği için, heyecandan bayılacak gibi oluyordu. Sonunda araba durdu ve Mister Fletcher:

— İşte geldik, dedi.

Mavi-beyaz önlüklü bir kadının beklediği kapıya doğru yürüdüler. Mister Fletcher:

— David Harper, dedi. Aktördür.

İçeri girince, David küçük kızı görme umuduyla çevresine bakındı, fakat yoktu. Misis Fletcher:

— Bir şey yer misiniz? diye sordu.

Kadının sinirli halinden, onun da gelişinin nedenini bildiğini anladı David. O sırada aşağıda bir kapı kapandı ve Misis Fletcher:

— Betty olmalı, dedi.

Biraz sonra Betty görüldü. 60 santim boyundaydı. Yüzü hoştu ve vücuduyla orantılıydı. Gözlerindeyse neşe ve mutluluk okunuyordu.

— David Harper'siniz, dedi. Benim için buraya gelmeniz büyük nezaket.

Gülümseyerek oturmasını işaret etti. David:

— Anneniz ve babanızla birlikte, bugün konuklarım olarak gelip oyunumuzu seyretmek lütfunda bulunursanız, çok memnun olurum, dedi.

Chautauqua'ın bulunduğu Kittanning kasabasına giderken Betty, David'in arabasına bindi. Anne-

siyle babası da, kendi arabalarıyla geldiler. David, Betty'yle şakalaşıyordu. Akli başında kimseler olan annesiyle babası, kıza boyu yüzünden huzursuz olmaması gerektiğini öğretmişlerdi. Ancak, araba çadırın önünde durduğunda, David kızın mendilini şirirli bir tavırla sıktığını gördü. Kendi bacakları da titriyordu zaten.

O sırada Jensen'i gördü:

— Hey! Gel buraya! diye bağırdı.

Jensen önce, Betty'yi fark etmedi. Ama sonra David'in yanında nasıl bir kızın oturduğunu görünce, ağır ağır yürüyüp kapıyı açtı. Kızı bir tabloymuş gibi inceledi ve yüzü sevinçle parladı.

— Oh, çok güzel! diye bağırdı. Vito! Aman Allah'ım, gel buraya!



O GECE, Fletcherler oyundan sonra herkesi, olayı kutlamak için evlerine çağırdılar. Vito, küçük Betty'yle onların arabasında oturdu. Güzel bir çift teşkil ediyorlardı. David'le Vahşî Adam'sa kendi arabalarıyla gittiler. Önce konuşmadılar. Ama David'in düşmanlığından bıkmış olan Jensen sonunda:

— Eninde sonunda beni yendin, dedi. Çok güzel bir piliç buldun.

— Biliyor musun? Vito'nun onunla evleneceğine bahse girerim.

— Evlenmezse aptaldır.

Eve gidince, Jensen hemen Vito'yu övmeye başladı. Bir ara:

— Mister Bellotti'nin babası, Sicilya'nın en zengin adamlarından biriydi, dedi.

Vito'nun hayretine aldırmadan:

— Ama demokrasiye âşıktı. Bu da onun başını derde soktu. Sicilya'dan kaçmak zorunda kaldı.

Vakit epey geçtikten sonra, Jensen:

— Ben artık gitmeliyim, dedi.

Mister Fletcher:

— Nereye gideceksiniz? diye sordu.

— Arabayı Johnstown'a götürmeliyim. Yarın Mister Bellotti gelince, onu hazır bulmalı.

Mister Fletcher alnını kırıştırdı.

— Tabii. Mister Bellotti'yi biz arabayla yarın getiririz, dedi.

— Çok iyi olur. Mister David'de sizinle gelebilir, değil mi?

— Elbette.

Ama gitmeden önce David'in kulağına:

— Ne yap yap; annenle babanın yatağa gitmelerini sağla ve iki genci yalnız bırak, dedi.

Jensen gittikten sonra David:

— Onun gece araba kullandığını düşündükçe benim uykum geliyor, dedi.

Ama Fletcherler anlamazlıktan geldiler. Genç adam bu defa:

— Ben de yatsam iyi olur. Yorgunum, diye devam etti.

Anneyle baba yine kıpırdamadı. David:

— Sabaha doğru arabayı ben kullandım da... dedi.

Bu defa Miss Fletcher:

— Biz de yatsak, dedi.

Böylece, Betty'yle Vito yalnız kaldılar. Saatler sonra küçük çift merdivenleri çıkarken, David onların büyükler gibi öpüştüklerini gördü ve rahat bir soluk aldı.



FLETCHERLER küçük Betty'yle birlikte Chataqua'ı bütün Doğu Peensylvania'da izlediler. David, cüceleri bir arada görmekten büyük zevk alıyordu. Onları sanki kendi çocuklarıymış gibi hisse-

diyor, başkaları için bir şeyler yapmanın ne büyük zevk olduğunu anlıyordu. Bir defasında birkaç erkek çocuğu, Betty'yle Vito'yu görünce:

— Cüceler, cüceler! diye alay ettiler.

David hemen onları kovalayıp ikisini yakaladı.

— Ne oluyorsunuz? dedi. Sizden farklı olanlarla alay etmek doğru mu?

Çocuklar:

— Saçma, diye söylendiler.

David onlara birer tokat attı. Sonra zorla çadıra götürdü. Orada Vito ve Betty'yle tanıştırdı.

Vito:

— Merhaba; çocuklar, dedi.

Çocuklar geri dönüp kaçan arkadaşlarını getirdiler. Vito onlara kuklaları gösterdi. David de biraz ötede Betty'yle duruyor bu iki cüceyi ne kadar sevdiğini düşünüyordu.

Artık Jensen'e karşı da duyguları değişmişti. Sadece Jensen'in, Vito'ya bir kız bulmayı ne kadar istediğini bildiğinden, onu bu konuda yendiği için seviniyordu. Oyundaki rolünü aldığına da artık üzülüyordu. Geceleri yine eskisi gibi sohbet etmeye başlamışlardı. David bir gece:

— Herkesi seviyorsun, değil mi? diye sordu.

— Gonoph'u bile.

— Bunu nasıl başarıyorsun?

— Dünyada kimsede, benim isteyip de elde edemediğim bir şey yoktur. Benim de zaten iki isteğim var.

— Nedir?

— Yüz yaşına kadar yaşamak ve o yaşta bile irza geçmeden kadınları sevmek.

İki genç adam kahkahalarla güldüler. O geceden sonra da dostlukları eskisinden daha sağlam hale geldi. Bir gece David:

— Buldum! diye bağırdı.

— Neyi buldun?

— Bütün yaz, Gonoph'a yardım etmek için ne yapabilirim diye düşünüp durdum. Şimdi de buldum.

— Oh, çok basit. Onunla yatağa gir.

Jensen bunu der demez ciddileşti ve:

— Hayır, her şeyin bir derecesi var, diye ekledi.

— Ben biliyorum, diyen David, Willamaxon şehrinde, yapabilecekleri şeyi Jensen'e anlattı. Vahşî Adam, gözlerinden yaş gelinceye kadar güldü ve:

— Çok güzel bir fikir, diye bağırды.

Ama Gonoph'a karşı duyduğu acımaya rağmen David onunla eskisi gibi konuşamıyordu. Vito'yla Betty'den kazandığı deneyle aşkın hiç beklenmediği yerde çiçek gibi açtığını anlamıştı. Ama yine de o şişman kadını gittikçe daha iğrenç buluyordu. Kendisine gösterdiği ilgiyi takdir ettiğini belli etmek için ona ufak tefek hizmetlerde bulunuyordu. Sözel geliş onna sandviç ikram ediyor, bavulunu taşıyordu. Ama yanına gelmesine, özellikle dokunmasına tahammül edemiyordu. İşte bir yandan onna karşı duyduğu acıma, bir yandan da iğrenme arasında bocaladığı için o planı düşünmüştü.

Öte yandan, Mona'yla Hargreaves geceleri birlikte geçirmeye devam ediyorlardı. Hargreaves, David'den öc aldığını düşünerek onna karşı nazik davranıyordu. Adam her zamankinden zayıftı. Yine de hâlâ yakışıklı sayılabilirdi. Artık utanmadan, çekinmeden, Mona'yı getirip götürüyordu. Bir gece onlara bakan David: «Hargreaves, düşkünlerevindeki ihtiyar boğaya benziyor,» diye düşündü. «Genç bir boğa gördüğü vakit onunla dövüşür, sonra kendinden hoşnut bir durumda ortalarda dolaşırdı.»

Mona'nın tutumuysa, genç adamı iyice şaşırttığı için onu anlamaya çalışmaktan vazgeçmişti. Cyril Hargreaves'le yatmanın kızı herhangi bir şekilde etkilemediğini seziyordu David. Onu gördüğü

vakit hâlâ soluğu sıklaşıyor, kalbi hızla çarpıyordu. O duygusuz bebeğin etkisinin kolay kolay geçmeyeceği belliydi, ama artık eskiden olduğu gibi onu arzulamıyor, üzölmüyordu. Kendisi nasıl Mona için hiç bir şey ifade etmiyorsa, Cyril Hargreaves'in de onun için bir hiç olduğunu anladığından artık kıskanmıyordu.

İşte bu karışık duygular içinde, David uzun süre sonra, yine Doylestown'a geldi. Chautauqua'nın çadırı, Shewell caddesinin başında kuruldu. Oraya gelirken, Jensen:

— Ne biçim yer burası? dedi. Her halde Amerika'da kız bulamayacağım tek şehir burası.

Ama çok geçmeden Vahşî Adam, Hamilton sokagında kızlara her akşam pis restoranlarda yemek yedirdiğini anlatıyordu.

Öğleden sonra Kukla Tiyatrosuna gelen bir sürü çocuk, David'e merhaba demek için çevresine toplandı. David seyircilerin arasındaki bir kızı Marcia'ya benzettiğı için heyecanlandı ama, o olmadığını görünce, âdeta rahat bir soluk aldı. Sonra birden aklına parlak bir fikir geldi ve arabayı alıp Solebury'ye doğru yola çıktı. Ama son anda vazgeçti. Bu defa Lunaparka gitmeye karar verdi. Oradaki memurların kendisine selâm verdiklerini görür gibi olduğu için gülümsedi. Venedik Kanalını görmenin, yüreğini özlemle dolduracağını biliyordu.

Ama birden karşısına gri binalar çıktı: Düşkünlerevi! Onu sanki çağırıyor, eve gitmeye zorluyorlardı.

Arabayı düşkünlerevinin dışında park ettiğinde kimse onu fark etmedi. Genç adam derin bir soluk alıp kadınlar bölümüne baktı. İçeri girip teyzesinin kapısını vurdu. Biraz sonra kapı açıldı.

Reba teyze her zamanki gibi giyinmişti. Yeşil çizgili pamuklu bir elbise vardı üzerinde. Yeğenine bir an baktıktan sonra:

— Gel içeri, dedi. Sonra:

— Demek sahne artisti oldun, öyle mi? diye sordu.

— Evet.

— Para getiriyor mu?

— Oldukça.

— Doylestown'da, Paxsonların kızıyla istesen evlenebileceğini söylüyorlardı. Ama artık o da evlendi.

— Kiminle?

— Moomaugh'la. Akıllı bir çocuk o. İyi bir işi var. Zengin birisini de karı olarak aldı. Oyun bittikten sonra senin, işin var mı?

— Hayır.

Reba, Selleswille'deki pantolon fabrikasında çalışmayı teklif etmek üzereyken, karşısında oturan yabancı, genç adama bakıp vazgeçti ve:

— Ben hâlâ para biriktirmeye çalışıyorum, dedi. 900 dolar oldu bile.

Cebinden pis bir defter çıkarıp David'e gösterdi.

Genç adam o ufak, korkunç sayılara baktı. Aşağı yukarı Nora'yı kurtarmak için bu kadar para harcamıştı, ama öyle bir amaca harcadığı için, teyzesinden daha mutlu günler geçiriyordu. Reba teyzesi, parasını nereye kullanacaktı? Yukarda yalnızlıktan kıvranan kaç kadın vardı? Onlara paranın ufak bir bölümüyle verilecek tek bir çay partisi, kim bilir ne kadar hoş giderdi. Onları ölünceye kadar oyaldı. Ama teyzesi bir şeyi kimseyle paylaşmak yolunu seçmezdi.

— Her halde oyunu görmek istemezsin? diye sordu, David.

— Öyle şeylerden hoşlanmam.

David bahçeden geçerken kendi kendine: «Gidip teyzemi öpeceğim,» diye karar vermişti. Fakat onun karşısına çıkınca böyle bir şeyi yapamayaca-

ğını anladı. Gitmek istiyordu, Reba'nın da, gitmesini dört gözle beklediğini seziyordu. Ama insanlık ona, ufak da olsa, bir yardımda bulunmasını gerektiriyordu. Cebinden otuz dolar çıkarıp verdi. Kadın açgözlülükle bu parayı kapıp gülümsedi. Hatırladığı kadarıyla, yeğeninini yaptığı ilk iyi davranıştı bu.

Reba:

— David, dedi. Seni büyütmek benim için epey ağır bir yük oldu. Şimdi de iyi para kazandığına göre, bana her hafta bir çek yollayamaz mısın?

David bir adım geri çekildi. Soğuk bir tavırla:

— Bu kadar parayı ne yapacaksın? diye sordu.

— Sellersville'deki bir eve gözümü diktim. Sen de bu işten ayrıldıktan sonra...

Fakat *Sellersville* sözcüğü, David'e annesini anımsattığı için teyzesine boş gözlerle baktı. Sonra çıkıp gitti. Ne vedalaştılar ne de birbirlerine sevgi sözleri söylediler. Kapıyı kapatırken David, Reba teyzesini bir daha görmeyeceğini hissetti. Karanlık holde durup: «Tanrım! İnsan bu şekilde ayrılamaz, ayrılmamalı,» diye düşündü. Yeniden kapıyı açtı, ama, teyzesinin küçük deftere başka sayılar eklemekte olduğunu görünce, bir şey söylemeden yanından sonsuza dek ayrıldı.

Bu kez erkeklerin binasına gitti. Merdiveni tırmanırken içi sabırsızlık ve heyecanla dolmuştu.

Yukarı çıkınca, çok iyi bildiği bir koku burnuna doldu. Peynir ve elma! Son basamağa geldiğinde soluk soluğaydı. Birden içini büyük bir huzur kapladı. Uzun süre savaşta bulunan, şimdi de evine dönen bir generale benziyordu o anda.

Hol önünde uzanıyordu. Yıllardan beri olduğu gibi, kapılar yine ardına kadar açıktı. İhtiyar Daniel'in oturup, kendisine çiçeklerin Latince adlarını öğrettiği bankta şimdi başka bir ihtiyar uyukluyordu. David bu defa gözlerini kapılara çevirdi. İşte, Dişsiz Tom bu odada. Deli Luther Detwiller de

oradakinde kalırdı. Su varilinde boğulan adamsa, daha ötedeki odada yatarı. Ya gölgede kalan o kapı! 8 numaralı oda! İçinde yaşlı bir adam oturmuş, çorabını dikiyordu. Duvardaysa, Rembrant'ın tablosu hâlâ asılı duruyordu.

İhtiyar adam işini bırakıp başını kaldırdı.

— Ziyarete mi geldin? diye sordu. Buyur, duvarda resim bulunan tek oda burası.

David o resmi duvara astığı geceyi hatırlayıp:

— Ne resmidir o? diye sordu.

— Bilmem. Ben buraya geldiğim zaman yerinde duruyordu.

David 8 numaralı kapıya arkasını çevirdi. Yırtılmış, solmuş resmi on bir yıl aynı duvarda, aynı şekilde tutacak kadar hayalden yoksun, ilgisiz insanların varlığı onu şaşkına çevirmişti. İlk kez uzun hole bakıp, oranın gerçek yüzünü gördü. Burası bitmiş insanların evi, yenilgiye uğrayanların sığınağı, yalnızların mezarlığıydı. Bütün umutlarını yitirmişti buradaki insanlar. Düşkûnlerevi çalınmış çiftliklerin, mahvolmuş hayatların gömüldüğü yerdı.

Kendi de burada büyümüş, ilk eğitimini burada almıştı. Ona miras olarak da burası kalmıştı. Amerika'nın ancak bu bölümü ona aitti. Yeşil tarlalar ve beyaz boyalı evler değil. İhtiyar Daniel'in kanserden öldüğü, Mon şehrinde ağlayan kızların Amerika'sını tanıyordu, David. Ve Lunaparkta bir zamanlar paralarını çaldığı kimselerin çoğu da ancak bu Amerika'yı tanıyorlardı.

David duvara yaslandı. O sırada yemek çanı çaldı. Sadece yemek saatlarına göre günlerini ayarlayan ihtiyarlar hemen koşuşmaya başladılar. Kimse David'e bakmadı. Genç adam, Dişsiz Tom'un kapisını vurdu. İçerden bir ses:

— Girin! dedi.

David:

— Tom! diye seslendi.

— Hayır, Tom öldü!

David'in gözleri yaşla doldu. İşte o güne dek, yeniden görmek istemediği yerin dramını birden kavrayıverdi. Buraya ölmek üzere gelen umutsuzları, hastaları, sakatları, soyulmuşları, sadece gençlere ve güçlülere ihtiyacı olan bir toplumun bu yararsız uşaklarını, hayatta başarıya ulaşamamış soydaşlarını işte o zaman tanıdı.

Tom'un odasındaki ihtiyar öfkeyle dışarı çıkıp:

— Dişsiz Tom'u arıyorsun, değil mi? dedi. O öldü. Şimdi bu oda benim, diyerek yemekhaneye doğru yürüdü.

Ama adamın yürüyüşü Tom'a benziyordu ve David, düşkünlerevi durdukça o odada her zaman bir Tom'un bulunacağını düşündü. Hayatında ilk defa olarak hayatın tekdüzenliğini, döne döne hep aynı noktaya varışını kavradı. Her insan ihtiyarlayacak hayallerinin yok olduğunu görecekti.

«Oh, Daniel!» diye düşündü. «Ne kadar aptalmışım. Hiç bir şey anlamamışım.»

O anda Daniel ve Dişsiz Tom'la bir defa olsun konuşabilmek için neler vermezdi. Artık onlara saçma sorular sormayacak; yalnızca, «Düşkünlerevindeki hayat nasıl bir şeydir?» diyecekti. Ama onlar ölmüştü. Yıllar sonra aynı şekilde Reba teyzeyle konuşmak için de can atacağını biliyordu.

O sırada yalvaran bir ses duydu:

— Haydi gel. Yemek saati.

— Yemek istemiyorum.

— Lahana var. Belki salata da verirler.

Birden yemek istemeyenin sesini tanıdı David. O yana koşarak:

— Luther! Luther Detwiler! diye bağırdı.

Eski sigara imalâtçısı zayıflamış, saçları beyazlaşmıştı. Daniel'in son günlerindeki halini andırıyordu.

Ufak tefek bir adam:

— Hiç bir şey yemiyor, diye yakındı.

David:

— Luther! diye bağırdı. Beni hatırlamıyor musun? David'im. 8 numaralı odada yatıyordum.

İhtiyar adam, kapı eşiğinde duran delikanlıya baktı. Sonra gözlerini başka yana çevirdi. David çok sevdiği bir yere dönüp tanınmadığını fark eden birisinin duyacağı acıyla irkildi.

— Bak, Luther! diye yalvardı. Burada dövüş-tüğümüz geceyi hatırlamıyor musun? Beni yatağa fırlatmıştın! O yatağa.

Ama ihtiyar Hollandalının aklı, artık ölümle yaşayanların arasında bir yere yerleşmiş, âdeta huzura kavuşmuştu. David'e boş gözlerle bakıp:

— Haydi, yemek yiyelim, dedi.

Yemekhaneye girince, David'e:

— Yanıma otur, dedi.

Ama ihtiyar arkadaşına:

— Sen! Git buradan! Bıktım, usandım senden, diye bağırdı.

İhtiyar, dudağını ısırıp uzaklaşmaya hazırlandı. Fakat David onu yakalayıp Luther'in öteki yanına oturttu.

Tam bu sırada Luther, David'e:

— Benim arkadaşımsın, anlıyorum. Ama kim-sin? diye sordu.

Luther'le ilgilenmekten, David yemeğe gelen kadınları görmemişti ama; başını kaldırdığı vakit, o hiç bitmeyen soluk renkli elbiseler, kambur sırtlar, erimiş suratlarla karşılaştı. Eskiden de orada bulunan iki kadın aynı yere oturmak isteyince, tartışma başladı. David neredeyse, «Allah aşkınıza hiç olmazsa yer kavgası yapmayın,» diye bağıracaktı.

Kadınların huzursuzluğuna sinirlenmesinden: David'in, düşkünlerevinde geçirdiği günlerden bu yana ne kadar büyümüş olduğu anlaşılıyordu. O zaman hiç bir şeye sinirlenmezdi. Hatta ağırbaşlı

genç ziyaretçilerin; orada kalan akrabalarına, işledikleri hataları anımsatmak için yaptıkları sitemlere gülerdi. O ağır başlı gençler sözgelişi: «Seni düşkünlerevine düşüren falancaydı.» gibi bir söz ederlerdi. Şimdi David de o gençler gibi ihtiyarlara, «hayatlarını neden mahvettiklerini, neden yoksulluk içinde ölmek zorunda kaldıklarını» anlatabilirdi.

Luther, arkadaşına:

— Ben gideyim, dedi.

Ama tam o sırada garsonlar, yeşil salata dolu kocaman tabaklar getirdiler. Luther, David'in kolunu yakalayıp:

— Bak, bu çok lezzetli! diye bağırdı ve genç adamın tabağını salatayla doldurdu.

Luther parmaklarıyla yiyordu. Bir ara David'e:

— Seni tanıdım, dedi.

Ama David'in merakla öne doğru eğilmesine rağmen, başka bir şey söylemedi.

Yemek bitince delikanlı, Chautauqua çadırına dönmesi gerektiğini düşündü ama, bir türlü oradan ayrılamıyordu. O deli ihtiyarın kendisini hatırlama ihtimali vardı. David'se, tanınmadan buradan çıkıp gitmekten âdeta korkuyordu. Luther'le bir banka oturdular ve genç adam, ikisinin çok iyi tanıdığı adları sıralamaya başladı.

— İhtiyar Daniel, Tom! Hemşireye vuran adam...

Ama boşuna. Sonunda David kalkmak zorunda olduğunu anladı.

Deliyi odasına götürdü. Ama tam çıkmak üzereyken, Luther:

— O gece, sana hiç de kötülük yapamazdım, David! dedi.

David'le öteki ihtiyar bakıştılar. Çocuk yumuşak bir sesle:

— Pek heyecanlanmıştın, dedi.

— Sana bir şey söyleyeyim. O sigara fabrikası

vardı ya, onun sahibi ben değildim. Orada çalışıyordum sadece. Karımsa, Delaware'dedir. Bugünlerde gelecek.

David'in üzüntüsü yok olmuştu, çünkü onu hiç olmazsa bir kişi tanımişti. Tanıyan da sadece deli bir Hollandalı olabilirdi ama, hiç değilse, onu geçmişe bağlayan bir bağ bulabilmişti. İhtiyarın omzuna kolunu atarak:

— Seni görmek, beni çok sevindirdi, dedi.

Luther güldü:

— Güvenebileceğim birisini yanımda görmek, beni de sevindirdi, diye karşılık verdi. O şamataci ihtiyara, karımın geri geleceğini söyleme. Meraklı herifin biri.

Gerçekten de, öbür ihtiyarı aldatmış olmaktan duyduğu zevkle Luther güldü. David'i de güldürdü. Ama sonra Hollandalı, delikanlının bütün neşesini kaçıran bir şey söyledi.

— Sana güvenebilirim, değil mi? dedi. Karım dönmüyor. Delaware'den bir adamla kaçtı. Giderken de başıma bir tahtayla vurdu. Bir daha hiç dönmeyecek.

Luther bütün çılgınlığına rağmen bu rezaleti, Daniel ve Dişsiz Tom'dan saklamıştı. Ama artık ölümün yaklaştığını hissettiği için, gururu da kalmamıştı. Sonunda David:

— Gitmem gerek, Luther, dedi.

— Kimseye söylemeyeceksin, değil mi?

— Hayır, diye söz verdi çocuk ve Luther'le son defa olarak vedalaştı.

Doylestown'a dönerken kendinden utanıyordu. Düşkүнlerevine giderken bencilce hareket etmiş, orada sükûnet ve huzur bulacağını umut etmişti. Tersine, sadece yeni problemlerle karşılaşmıştı. Teyzesini affedecek kadar büyüklük gösterememiş; Luther'in, karısı üzerine söylediklerine içermişti. Ken-

disi avunmak isterken başkalarının üzüntüleriyle üzülyordu.

Bu düşünceler vicdanını rahatsız ettiği için, oyun saati yaklaştığı halde, bir bakkala girdi.

— İşte size 18 dolar, dedi. Bununla düşkünler-evindeki ihtiyarlara sigara ve şeker gönderin.

Çadıra gelince, Jensen:

— Neredeydin? diye sordu.

Karşılık alamayınca:

— Geç kaldığına pişman olacaksın, diye devam etti.

David hâlâ susuyordu. Jensen:

— Çok güzel bir kız seni aradı, diye ekledi. Adı, Marcia Moomaugh'muş.

David telâşla:

— Mesaj bıraktı mı? diye sordu.

— Oh, uyandın bakıyorum. Evet, sadece selâm söylememizi istedi.

Genç adam, daha bir sürü soru sormak istiyordu ama, perde açılmıştı. Sahneye çıktığında seyircilerin sevinçle:

— İşte o! Büyüdü! dediklerini duydu.

Ama ötekiler konuşurken seyircileri gözleriyle taramasına rağmen Marcia'yı göremedi.

Ancak oyun bittikten sonra onu buldu. Bilet satan gençle konuşurken birisinin kendisine seslendiğini duydu. Başını çevirince Marcia Moomaugh'la göz göze geldi. Kızın üzerinde yeni kolalanmış yazlık bir elbise vardı.

— Merhaba, Marcia, dedi. Duyduğuma göre evlenmişsin.

— Evet. Harry bu yaz Pennsylvania'da. Sen de rolünde iyiydin.

— Teşekkürler. Harry'yle birlikte değil misin?

— Onunlayım, ama bu hafta annemle babamı görmeye geldim.

Sessizlik oldu. Sonra Marcia:

— Sanırım, Chautauqua'nın bu son yılı. Annemle babam, eskiden bütün oyunlara beni götürürlerdi. Sen görmüşsündür ya...

David, Marcia'nın sadece konuşmuş olmak için bunları söylediğini anladığından, sorusuna karşılık verme zahmetine katlanmadı. İkisi de durmuş, birbirine bakıyor, hiç bir şey söylemiyorlardı. Sihir, Jensen tarafından bozuldu. Genç adam:

— Arabayı alsam olur mu? diye soruyordu.

David:

— Olmaz. Marcia'yı eve götürmek istiyorum, dedi.

Jensen güldü.

— Pekâlâ, ama ben bu piliçleri eve nasıl götüreceğim? diye, az ötede bekleyen kızları gösterdi.

Marcia içgüdüsel bir hareketle anahtarları attı.

— Benim arabamı kullanabilirsiniz, dedi.

— Olur, haydi kızlar. Lüks bir arabayla gideceğiz.

Marcia, David'e gülümsedi. Genç adam onu elinden tutup arabaya götürdü. Kendinin de bilmediği bir nedenle:

— Biraz önce gördüğün genç adam, bu arabanın arkasını sevişmek için kullanıyor, dedi.

— Sevişmek bir meslekmiş gibi konuşuyorsun.

— Jensen için öyle sayılır.

Arabaya bindikten sonra iki gencin elleri birleşti. Genç kadın başını onun omzuna yaslayıp:

— Korkunç bir şey yaptım, dedi. Seni seviyorum. Beklemeli, adım adım arkandan gelmeliydim.

— Bu şekilde konuşmamalısın.

Hemen hemen bütün erkekler gibi, duymak için can attığı bu sözler karşısında dehşete kapılmıştı.

— Ya Harry? diye ekledi.

— O kadar iyi bir insan ki! Fakat o kadar da aptal.

Elini çekip genç adama baktı.

— Ya o şarkıcı?

— Yüzüme bile bakmıyor.

Bu itirafı karşısında Marcia sevinçle içini çekti ve:

— Bunu söylemek alçaklık ama, hoşuma gitti dedi.

Şimdi New Hope'un yakınlarındaki bir tepeye varmışlardı. Ayakları dibinde Delaware'in geniş ovası uzanıyordu. Sakin nehir, ay ışığı altında akıyor; biraz ötedeki kanal, manzarayı daha da güzelleştiriyordu.

David arabayı bir çayıra götürüp ağaçların arasına sakladı. Sonra eğilip Marcia'yı öpmeye kalktı. Fakat gururlu kadın geriye çekilip:

— Yeteri kadar her şeyi berbat ettik, dedi. Buraya iki köy âşığı gibi sevişmeye gelmedik.

Bu sözcüklerin, David üzerinde garip bir etkisi oldu. Marcia'nın hayır diyeceğini bildiği için de:

— Haydi arkaya geçelim, ne olur, diye yalvardı. Genç kadın onu kabaca iterek:

— Çıldırılmış olmalısın, dedi.

Bir oyun oynuyormuş gibi David:

— Buraya bunun için gelmek istemedin mi? diye sordu. Sen de arkaya geçmek için can atmıyorsun?

— Tabii ki atıyorum, diye parlayan Marcia, yüzünü elleriyle örttü. Üç aydan beri evliyim ve her geçen gün seni daha çok özleyorum. Bir kadının işleyebileceği en büyük günahı da işliyorum: Her gece Harry'yle birlikteyken... gözlerimi kapatıp, yanımda senin olduğunu hayal ediyorum.

David titremeye başlamıştı.

— Ben de seni çok özledim, çok aradım, diye itiraf etti. Bu gece o cüceyi gördün. İşte o, her gece kendisi gibi küçük bir kız bulunabilir umuduyla se-yircilere bakıyordu. Ben de kızlara bakıyordum,

onların arasında hep senin gibi güçlü, gururlu birini bulacağını umuyordum.

Sinirli sinirli gülerek:

— Bir gece Mister Hargreaves'i odasına kilitlediler, diye devam etti. Mister Hargreaves, Miss Meigs'e âşık ve... Her neyse Marcia, istediğim sendin.

Kız biraz daha uzağa çekilip gece soğukmuş gibi ürperdi.

— Beni istediğini biliyorum, David. Daha sen farkında olmadığın günlerde bile ben bunu biliyordum. Ama artık çok geç. Harry'yle evlenmekle büyük aptallık ettim. Buna rağmen, senle yatmak bir şeyi halletmez. Sadece bir aptallık daha yapmış oluruz, o kadar. Bu çıkmazdan kendim, bildiğim şekilde kurtulmalıyım.

— Ama, Marcia!

David birden sustu. Genç kadına, «onu bir kadın olarak istemediğini» söyleyemezdi. «Seni istiyorum,» demekle; onun zengin ve olgun karakterini özlediğini söylemek istemişti. Ama genç kadının böyle bir tekliften hoşlanacağını bildiği için, «arkaya geçelim,» demişti. Bu güçlü kızı, hiç bir zaman ihtirasla anmıyordu. Geceleri yatağındayken, onu isteyip ıstırap çekmiyordu. Marcia onun için, sadece fırtınalı günlerde sığınabileceği bir limandı. Nedenise o temiz, dürüst kızın, aynı zamanda ateşli bir sevgili olabileceğine ihtimal vermiyordu. Kısacası, David de öbür Amerikalı erkeklere benziyordu. En değerli Amerikalı kadınların evlenmemelerinin ya da Harry Moomaugh gibi aptalların kollarına atılmalarının nedeniyse, erkeklerin bu düşüncesidir.

Marcia çok zeki bir kızdı. Buna rağmen, David'in kendisine karşı olan duygularını tam anlamıyla kavrayamamıştı. Bu yüzden de, Harry'yle evli olduğu sürece onunla sevişemeyeceğini anlatmaya ve sevgilisini avutmaya çalışıyordu.

— Aslında birlikte yatmak önemli değildir, di-

yordu. Önemli olan senin gibi her şeyi hemencecik kavrayan birisinin yanında olma isteği, kocam olarak geldiğinde kalbimin küt küt atmaya başlamasıdır. Sen kocam olsaydın, bunu böyle hissederdim, David...

Sesi titredi. Sonra, evlenmiş olsaydılar nasıl bir hayat sürdüreceklerini hayal etmeye başladılar. David «En çok, temiz bir tuvaletin özlemini çektiğini» söyledi.

— Temiz tuvaletli bir yerde hiç yaşamadım, dedi.

Marcia, göz yaşlarının akmasına engel olmak için yumruklarını gözlerine bastırdı.

— Belki de çok bencilim, dedi. Ama birlikte yaşasaydık, evlenseydik, geceleri sohbet edebileceğimizi düşünürüm hep. İşinden ya da benim yaptıklarım-dan söz etmeyecektik... Belki Thomas Mann'ın eserlerini tartışacaktık.

Saatlar geçiyordu. Uzaktan bir çan sesi duyuldu. Marcia dudaklarını David'in boynuna yapıştırdı:

— Seni bir defa öpeyim, dedi.

Sonra gülerek:

— Evlenseydik seni böyle uzun saçla gezdirmezdim, diye ekledi.

— Oh, hayır; sahnede oynarken saçım uzun olmalı.

Marcia yüzünü genç adamın omzuna gömüp:

— Oh, Allah'ım, biz ne yaptık? diye inledi. Yine de David, bu geceyi düşünüp üzülmemelisin. Bütün bunlar benim hatam yüzünden başımıza geldi. Harry'yle evleneceğim gün anladım ama, geri dönmeyecek kadar zayıftım artık. Harry'ye de kötülük ettim. Ancak, benim suçumun cezasını o çekmeyecek.

O gece yatağında David bir bu yana, bir o yana dönerken, Kuvakirli kızı düşünüyor ve:

— Tanrım, Marcia'yla konuşmak, Mona'yla se-

vişmekten çok daha önemli, diye mırıldanıyordu.

Derken bu düşüncenin saçmalığını kavradı ve: «Neden Marcia'yı Mona kadar arzulamıyorum sanki?» diye düşündü. «Onunlayken neden hayatının bir yanını ölmüş gibi hissediyorum?» Marcia'ya karşı tutkulu bir sevgi duymadığı için de genç kadının aslında önemsiz olduğuna kendisini inandırmaya çalışıyordu. «Allah kahretsin,» diye aklından geçirdi. «O bir başkasıyla evli! Benim hayatımdan çıkıp gitti. Bu gece aramızda geçenler de önemli değil. Çocukça şeyler.»

Fakat birden genç kadının dileği aklına geldi. Geceleri sohbet etmelerini istemişti. İçi özlemle dolmuş. Pikniğe giderken yağmurun yağdığını gören bir ufak çocuk gibi hissetti kendini o an. Çünkü ilk adımlar hayal kırıcı ve kasvetli olabilirdi ama, bulutların arkasında umut, hayal ve zevk alma ihtimali saklıydı. «Oh, Allah'ım» diye düşündü. «Marcia da tıpkı bulutlu bir güne benziyor,» diye inledi.



CHAUTAUQUA çadırı son defa indirildikten yıllar sonra bile, David geceleri ter içinde uyanacak ve: «Gonoph'a o oyunu nasıl oynayabildim? Ben böyle bir şeyi nasıl yapabildim?» diye soracak, yastığını yumruklayacak, kendinden utanacaktı. Ama aynı zamanda kadının büyük başarı kazandığı o gece aklına gelecek ve gülmeye başlayacaktı.

Olay, zararsız bir şakayla başlamıştı. David, Jensen'le Vito'ya:

— Gonoph'a güzel bir gece geçirteceğiz, dedi ve çirkin kadını yemeğe davet etti.

— Oh, bu çok hoşuma gitti, diye güldü Gonoph. Başta Jensen'le cücenin de gelmelerine içerlemiş, ama sonradan, Vahşî Adam ona bardak bar-

dak «limonata» ikram etmeye başlayınca, hoşnutsuzluğunu unutmuştu.

— Bu çok leziz bir limonata, deyip duruyordu kadın.

Cin, etkisini göstermeye başlayınca da ona viski vermeye başladılar ve kendilerinin de onun kadar içtiklerine kadını inandırdılar.

Gonoph biraz sonra gözlerini, kırıştırmaya başladı. Sonra kalın dudaklarını yalamaya, sanki restoranda herkes ona bakıyormuş gibi ikide bir saçlarını taramaya koyuldu. Sarhoşluğu arttıkça biçimsiz bacaklarını daha da uzatıyordu.

Jensen:

— Artık kıvamını buldu gibi geliyor bana, dedi.

Vito da:

— Evet, diye kabul etti.

David'in yardımıyla onu arabaya taşıdılar. Kadın kendini kaybetmemişti ama kör kütük sarhoş olduğuna da şüphe yoktu. Tökezleye, tökezleye yürüyor, ikide bir David'in koluna asılıyor, kahkahalar koparıyordu.

Çadırı görünce biraz ayılır gibi oldu ve soyunma odasına koştu. Mona onu görünce:

— Tanrım! Cyril! Bak David, Gonoph'a ne yapmış, diye bağırdı.

Mister Hargreaves çadıra dalıp sallanan kadına baktı ve:

— Emma! Tanrı aşkına, neredeydin? diye bağırıldı.

Emma parmağını adamın burnuna dayayarak:

— Beni merak etme, diye karşılık verdi. Oyun devam edecek.

Mona:

— Ne yapacağız, diye söylendi.

— Mister Harper, elli dolar ceza ödeyeceksiniz, diye gürlledi, Cyril.

Jensen:

— Benim fikrimdi, diye araya girdi.

Vito'ysa:

— Benimdi, diye ekledi.

Her ikisi de sırtıarak, David'in cezasını paylaşacaklarını söylediler.

Öfkeden küplere binen Cyril:

— Pekâlâ, dedi. Onu bu duruma siz soktunuz. Şimdi de çaresine bakın.

Arkasını gençlere döndü ve çadırdan çıkmaya hazırlandı. Ama vazgeçip geri geldi:

— Onun sahneye çıkmasına izin vereceğiz, dedi. Herkes onu koruyacak. Gerekirse onun yerine konuşacak.

David'e bakarak:

— Birisi Emma'nın arkasında durmalı, diye ekledi. Ve ne olursa olsun, perde inmeyecek.

Aynı anda kadın geçirdi. Cyril.

— Yani kusmadıkça, diye söylendi.

Ve o geceki oyun, harikulâde oldu. Mona ve Cyril, rasgele ekledikleri cümlelerle. Williamaxon kasabası halkına; Hâkimin karısının kaçık, fakat sevimli biri olduğunu belli ettiler. Onlar konuşurken şişko sahneye çıkmıştı. Gözlerini bir noktaya dikmeye çalıştı, sonra da geçirdi. Seyirciler kahkahayı bastı. Gonoph bir ayağını ağır ağır öne götürerek bir adım attı, hafif bir reverans yaptı sonra da elini ağzına götürdü. Yeniden kahkahalar koptu. Cyril onu bir koltuğa götürüp oturttu. Gonoph orada sarhoş bir kraliçe edasıyla sahneyi seyre koyuldu.

Nasılsa rolünü anımsıyordu, hafifçe kekeleyerek oynuyordu. David'se, her sahneye çıkışında zevkten dört köşe olup gülmeye başlıyordu. Ama kadının her hareketiyle Cyril'in öfkesi daha da artmaktaydı. İlk perde bittiğinde sahne arkasına gelip:

— Yüzüne su serpin! diye bağırdı. Ayıltın onu!

David kadının yanında kalıp bileklerini ovalamaya başladı.

— Fevkalâdesin, diyordu bir yandan da. Lord Cyril'in canı cehenneme.

— Kendimi çok iyi hissediyorum.

Ama ikinci perdede rolünü de anımsayamadığı için, Cyril onun yerine konuşmak zorunda kaldı. David sahneye geldiğinde orta yaşlı kadın seyircilere dönmüştü:

— O çok, ama çok tatlı bir çocuk, diye mırıldandı ve genç adamın yanağını şefkatle okşadı.

Sahne aralarında Jensen kadının dilini gıdıklayıp içindekileri çıkarması için uğraştı, ama O:

— Kendimi çok iyi hissediyorum, deyip duruyordu.

Son sahne için perde kalktığı anda ise, Gonoph' olduğuna kendine gelmişti. Bu arada seyirciler Gonoph'un sahneye çıkmasını sabırsızlıkla beklemeye başladılar. Görünür görünmez de onu alkışladılar. Sahne arkasından oyunu seyretmekte olan David, Jensen'e:

— Hayatının oyununu oynuyor, diye fısıldadı.

Sonra bütün umutlarını yitirmiş, perişan durumdaki hâkimin karısına bir avuntu bulmak için koştuğu sahneye sıra geldi. David o zaman, Gonoph'un artık sarhoş olmadığını fark etti. Seyircileri süzmekten vazgeçip, yıllar önceki âşığı Cyril'le, o kocaman vücudu altında saklı tutkuyu ve özlemi dile getiren bir tatlılıkla konuşmaya başladı. İki kişi karı koca olduktan sonra, dünyadaki üzüntü ve saçmalıkların hiç bir önemi olmadığını söylerken sesi titriyordu.

Seyircilerden bir kadın burnunu çekti. Hâkimle arasındaki sevgi ve anlayıştan söz ederken Gonoph'un sesi daha da yumuşadı, tatlılaştı. Seyirciler arasında burunlarını çekenler arttı. Fakat Jensen:

— David! Gonoph'a bak! diye bağırdı. Yüzü yemyeşil. Şimdi çıkaracak.

İkisi de sahneye fırladılar. David kadının arkasında durdu. Daha fazla dayanamayıp kusacağı belli oluyordu, Gonoph'un. Umutsuzca, Cyril ve Mona'ya bakıp:

— Çabuk olun, lütfen! diye mırıldandı.

Mona ağzına dolan ekşi viskiyi yutkunarak bastırdı.

David:

— Miss Clews, dayanın lütfen! Biraz daha dayanın, diye mırıldandı.

Mona'yla son aşk sahnesini oynayabilmek için, Gonoph'un yanından ayrılmak zorunda kaldı. İki genç, duasını almak üzere önünde durduğu zaman da kadın dudaklarını sıktı, gözlerine dolan yaşların akmaması için uğraştı. Bu durumuyla da, seyirciler arasındaki gerçek annelerin gözlerine yaş getirtti. Sonra gözlerini kapattı. Mona'yla David, perde ininceye kadar onu kollarından tutmak zorunda kaldılar.

O güne kadar hiç böyle alkışlanmamışlardı. Seyirciler, Misis Hardy'nin yeniden sahneye çıkması için tempo tutuyorlardı. Ama o kusmakla meşguldü.

Işıklar yanınca, Williamaxon Lisesi müdürü sahne arkasına geldi. Yanında da genç bir kız vardı.

— Hayatımda bu kadar iyi oynanmış bir komedi hiç görmedim, dedi. Harikulâde. Kızım Julia'ya, oynarken kendini sıkınmamasını söyleyip duruyorum. Acaba Miss Clews'le konuşmak...

Jensen, konukların Gonoph'a yaklaşmamaları için çaba harcıyordu. Ama o anda kadın yeniden kusmaya başladı. Müdür:

— Oh, bu sarhoş! diye bağırdı.

Dehşetle genç kızı geri çekti. Fakat tam ağzını açıp yeniden bir şeyler söylemek üzereyken, Jensen:

— Onu bu durumda gördüğünüzü unutun, dedi. Sonra kıza dönüp:

— Ve siz, sahnede oynarken sarhoşmuşsunuz

gibi kendinizi unutun, diye ekledi. O zaman onun kadar iyi rol yaparsınız.

Konuklar gittikten sonra Mona:

— Onu ne yapacağız şimdi? diye sordu.

Cyril:

— Otele götüreceğiz, dedi.

Ama oraya varınca, kadının kendi kendine soyunmasına imkân olmadığını anladılar. Cyril:

— Miss Meigs, yardım edin! deyip odadan çıktı. Bu kez Mona, biraz sonra dışarı çıkıp:

— Seni istiyor, Dave! dedi.

David, hasta kadınla konuşmaya istekli değildi ama, Cyril:

— Onu bu duruma sen getirdin, diye çattı.

Jensen:

— Bir saniye, diye güldü. Şimdi ne kadar hasta olursa olsun, sahnede hayatının oyununu oynadığına şüphe yok. Doğru söyle Cyril. Bu geceki başarısı elli dolara değmedi mi?

— Bana Cyril deme, diye tersledi Hargreaves.

Jensen, David'e:

— Haydi, git! dedi. Onu neşelendir. Seni arabada bekliyoruz.

David, istemeye istemeye kasvetli otel odasına girdi.

Gonoph onu görünce, elleriyle yüzünü örttü ve:

— Onlara neden yardım ettin sanki? diye inledi.

— Ben... diye söze başladı David, ama söyleyecek bir şey bulamadı. Kadının elbiseleri, odadaki tek iskemlenin üzerinde durduğu için genç adam yatağın kenarına ilişti.

Gonoph başını öbür yana çevirip:

— Miss Meigs'e âşık olduğun günlerde sana gülmedim, yardım ettim, dedi. Mister Jensen, rolünü senden iyi oynayınca da gülmedim.

Derken sinirleri gevşedi, midesi yine kalktı.

Dili zehir gibi acıydı. Avluya tükürdü. David:

— Sana bir bardak su getireyim mi? diye sordu.

— Lütfen.

Kadının gözleri utanç göz yaşlarıyla doluydu David:

— Çok üzıldüm, Emma, dedi.

— Benimle ne diye alay etmek istedin sanki?

— Ama bu gece çok iyi oynadın. Alkışları duymadın mı?

— Ben berbat bir artist olduğumu biliyorum. Annemle babam da biliyordu. Başta büyük bir sahne sanatçısı olacağını ummuşlardı. Ama, öyle bir yeteneğim olmadığı anlaşılnca, babam beni durmadan dövmeye başladı.

Bir süre hıçkırdıktan sonra:

— Neden insanlar birbirleriyle uğraşüyor? İster iyi, ister kötü olsun, neden başkalarını kendi hallerine bırakmıyorlar? diye inledi.

Genç adam:

— Şimdi çok daha iyisin ya, dedi ve gitmek üzere, ayağa kalktı. Ama Gonoph'un, kalması için can attığını anladığından yine oturdu. Zavalılık, biraz rahatlamıştı. Yirmi dakika sonra da uykuya daldı.

David ona bakıp, daha önce kadının sorduğu ve karşılık alamadığı soruyu kendi kendine tekrarladı: «İnsanlar ne diye birbirlerine eziyet ediyorlar sanki?» O yaz kendisinden istenen tek şey, Gonoph'la konuşmak ve arada bir şimdi yaptığı gibi onun elini tutmaktı. Ama nedense bu kadarını bile verememişti.

Saat ikiye doğru, Gonoph'un yanında otururken ona yardım edecek bir şey olduğunu fark etti. Yatağın yanında Proust'un bir kitabı duruyordu. Vakit geçirmek için kitabı eline aldı ve hayretler içinde, bunun Marcel Proust değil, basit romanların yazarı Fransız Marcel Prevost olduğunu gördü. Yıl-

lar önce, Gonoph bir dostunun: «Her zaman en iyi eserleri okumayı dene,» demesi üzerine satın almıştı. Proust adının neden «v» ile yazıldığını bazen merak ederdi, ama Fransızların komik bir ulus olduğunu bildiği için pek üzerinde durmuyordu. Provest'in romanını bile bitiremediği halde, çağın en ünlü yazarlarından birini anladığını sanarak yıllarca böbürlenmişti.

David iyice eskimiş kitabı yerine koyarak, parmaklarının ucuna basa basa odadan çıktı. Sonunda Gonoph için yapacak bir şey bulmuştu. O kitaptan hiç söz etmeyecekti. Kadının sırrını ele vermeyecekti.



NE VİTO, ne de Jensen, Gonoph'un şaşılacak derecede başarılı oyunundan bir daha söz etmediler. Böyle bir şeyin hiç olmaması gerektiğini onlar da biliyorlardı.

Bu arada Chautauqua, Güney Eyaletlere gelmişti. Şehirler arasındaki yolculuksa, dayanılmaz durumdaydı. Hemen hemen bütün gece, hatta dinlenecek fırsatı bulamadan ertesi gün de öğleye kadar yol alıyorlardı.

Bu program, kızlarla sevişmeye devam eden Jensen'e, özellikle ağır geliyordu. Sonunda Tarleton'dan ayrılırken Vahşî Adam:

— Dave, dayanamıyorum, biraz uyumam gerek. Sen kullan arabayı, dedi.

— Çok, çok yorgunum.

— Sadece bir saat.

— Kızlarla bu kadar uğraşmasan...

— Şimdi öğüt sırası değil. Haydi, ne olur.

Böylece, David direksiyon başına geçti. Ama o gece araba sürmek işkenceydi. Gözlerini zorlukla açık tutuyordu. Göz kapakları kurşun gibi ağırdı.

Bir defasında kırıpıklarını son anda aralayıp, güçlükle bir kamyonu bindirmekten kurtuldu.

«Uyanık durmalıyım,» diye kendi kendine mırıldanıyordu. Bildiği şiirleri yüksek sesle tekrarlamaya koyuldu, ama biraz sonra yine daldı ve bir arabanın klakson  almasıyla uyandı.

Gözlerini ovdu, parmaklarıyla alnını ovuşturdu, fakat yine de başının  ne düşmesine engel olamıyordu. Hızı, saatte on beş mile indirdi. Fakat biraz sonra yine uyuklamaya başladı. Yanından yıldırım hızıyla geçen bir arabanın sesiyle uyandı ve son anda fren yaptı.

Alnı ter içinde kalmıştı. Arabayı kenara çekti, hemen uyudu. Bir süre sonra Jensen'in d rtmesiyle gözlerini açtı. Vahşî Adam:

— Biraz daha iyiyim, dedi. Vito yanımda oturacak.

David utanarak içeri girdi ve hemen uyudu. Bir süre sonra Vito'nun:

— Oh, Jensen, hayır! diye bağıran sesiyle irkil-di.

Aynı anda arabanın içi parlak bir ışıkla doldu ve müthiş bir çarpışma oldu. David havaya uçtu, sonra yere düştü. Parlak ışıkta, bebek dolu kutunun üzerine doğru geldiğini gördü. Sırtında şiddetli bir ağrı hissetti ve bayıldı.

Neden sonra:

— Ezilmiş bir insanı hiç bir zaman yerinden kıpırdatmayın, diyen polisin sesini duydu. Uzaktan Vito'nun çığlığı kulağına geliyordu.

— Ezilmedi diyorum size. Bebek dolu kutu onu korudu!

Polis:

— Sakinleş, küçük adam, dedi.

O sırada Jensen boğuk bir sesle:

— İyisin, değil mi, oğlum? diye sordu.

— İyiyim.

Doktor gelip kutuyu kaldırtınca, herkes Vito'nun haklı olduğunu anladı. Doktor, David'in bel kemiğini yokladı.

— Şurada bir ağrı yok, değil mi? Bacakların nasıl? diye sordu.

Oysa, sırtında müthiş bir ağrı vardı. Bunu söylemek üzereyken Vito'yla Vahşî Adam'ın kendisine üzüntüyle baktıklarını gören David:

— Bir şeyim yok, karşılığını verdi.

Doktor:

— Şu halde, bir günlük istirahat sana yeter, dedi.

Jensen:

— Hastaneye yatması gerekecek mi? diye sordu.

— Hayır. Bir otel odası işini görür.

Hâlâ başı dönen David ambulansa bindi. Fakat daha şehire varmadan, Jensen'in aklına parlak bir fikir geldi.

— Otele gitmeyeceksin, dedi. Alison'da kalabilirsin.

— Alison da kim?

— Bu gece birlikte çıktığım kız. Ondan hoşlanacaksın. Oldukça akıllı.

Doktora:

— Alison Webster'i tanıyor musunuz? diye sordu.

— Mark Webster'in kızını mı?

— Beyaz bir evde oturuyor.

— Tamam, Mark'ın kızı.

— Dave bu gece orada kalabilir.

Ambulans düdüğünü öttüre öttüre dar yollardan geçti ve bahçeli bir evin önünde durdu. Jensen:

— Burası, dedi ve ıslık çaldı.

İçerden bir ses:

— Kim o? diye sordu.

— Hey! Alison! Ben, Jensen.

— Ne istiyorsun?

— Alison! Arkadaşım, hani piyeste gördüğün genç, yaralandı. Yatması için ona bir yer gerek.

Kız omzunun üstünden:

— Anne! diye bağırdı.

Biraz sonra kapı iki kadın tarafından açıldı. Daha yaşlısı:

— Oh, Tanrım! Yarı ölüye benziyor. Nesi var, Doktor? dedi.

— Yanılmıyorsam, pek bir şeyi yok. Sadece bir yatakta yatması gerek.

Jensen:

— Dinleyin, Misis Webster, dedi. Ona o güzelim yemeklerinizden yedirin. Yarın da Alison'la birlikte bizim olduğumuz yere getirebilirsiniz. Bu sizi sıkmaz, değil mi?

Biraz sonra kadından, elinden geleni yapacağına dair söz almıştı Vahşî Adam.

Misis Webster bir anne şefkatiyle:

— Önce onu rahat bir yere yatırmalıyız, dedi. David'i geniş bir odaya götürdü.

— Kocam Baltimore'da, dedi. Sabah size kahvaltı getiririz.

David serin çarşafların arasında ferahladı. Turneye çıktığından beri hiç böyle bir yatakta yatmamıştı.

Sabah, Alison'un kocaman bir tepsiyle odaya girmesinden sonra uyandı. Kız:

— Bu, babamın tepsisi, dedi.

Bir iskemleye oturup, genç adamın yemesini bekledi. Güzel değildi. Tombul sayılırdı. Ama gür ve güzel, kızıl saçları vardı.

— Kısmetmiş, dedi.

— Nedir kısmet olan?

— Senin buraya gelmen.

— Ya Vahşî Adam?

— Oh, o bir palyaço, diye güldü Alison. Süpür-

ge numarasını bana da yutturmaya kalktı. Her şeye rağmen tatlı bir çocuk. Annem ona bayıldı. Görsen, annemle ilgilendiğini sanırdın. Tabii gecenin sonuna doğru beni kafese koymaya çalıştı.

— Öyleyse kısmet dediğin nedir?

— Adın Davit'ti değil mi? Dinle bak, Dave! Yazdığım bir şeyi okur musun? Ben durmadan yazarım zaten. Dün Jensen gittikten sonra bir türlü uyuyamadım. Gözümün önünde şehir şehir dolaşan bir sürü sanatçı canlanıyordu. İşte bunlar üzerine bir yazı yazdım. Okur musun? Lütfen.

David'in eline birkaç sayfa sıkıştırdı ve tepsiyi kapıp odadan koşarak çıktı gitti.

Alison, hikâyesine *Pierrot* adını vermişti. İlk sekiz cümlede Jensen'i o kadar güzel tanımlamıştı ki, David gülmenin önüne geçemedi. Hikâye, Jensen'in bir kızın arkasına düşmesiyle ilgiliydi. Biraz garip bir biçimde tanımlanan kızsız, kuşkusuz Alison'un kendisiydi. Bir kaçırma olayı sonucunda komik bir durum yaratılmıştı. Ancak hikâyenin havası birden değişiyordu. Çünkü âşık arabanın arkasına geçmek üzereyken kız, başroldeki güzel kadınla yan yana görünen piyesteki genç âşığı fark ediyordu. Aşkları o kadar temiz ve soyluydu ki, köylü kız da birden arabaya binmekten vazgeçiyordu. O da o güzel aktris gibi uzun boylu, gururlu ve güzel olmak arzusunu duyuyordu içinde. Ama hikâye, kızın Gonoph'u görmesiyle bitiveriyordu. Çünkü onun gibi olmaktansa, âşığını bırakıp gitmek en doğru iş gibi gelmişti kıza.

Hikâye gerçekten de güzel yazılmıştı. Alison, tiyatro topluluğunu sadece birkaç saat görmüş olmasına rağmen, onların hayat ve karakterlerini gerçekçi bir dille anlatmıştı. David, kızın kendisini de pek güzel tanıdığını fark etti. Üstelik Alison, kendisini kötü, acayip ve komik bir durumda göstermişti.

«Bu yazının, tek sözcüğü bile değiştirilemez,» diye düşündü.

Biraz sonra yanına gelen Misis Webster:

— Oh, Alison sana hikâyelerinden birini okuttu sanırım, dedi. Okulda onun bu konuda yetenekli olduğunu söylüyorlar. Ne dersin?

David:

— Kötü de olsa, söylemekten çekinirdim, diye güldü.

— Oh, hayır, bu doğru olmazdı. Anne ve babalar her zaman için, çocuklarının ya şarkı söylemelerini ya da böyle bir şeyler yapmalarını dilerler ama, yeteneksizse boşu boşuna vakitlerini kaybetmelerini istemezler.

— Alison çok güzel yazıyor.

— Gerçekten öyle mi düşünüyorsun?

— Kuşkusuz. Eleştirici değilim ama, iyi okuyorum.

— Muhterem Peder Shay da öyle diyor. Biraz olsun yeteneği olan bir çocuğun geleceğine engel olmak, bir anneyle babanın en son isteyeceği şeydir. Fakat bir zamanlar bu kasabada ressam olabileceğini sanan bir çocuk vardı. Benim kızımın, onun çektikleriyle karşılaşmasına yine de dayanmam. Yazar olabileceklerini sanan başka bir sürü insan vardır.

— Ama kızınız istese, bu hikâyesini rahatça satabilir.

— Gerçek mi? Doğru olan bir şeyi yapabilmek o kadar zor ki! Tabii, Alison'un güçlü bir iradesi var. Kolay kolay başarısızlığa uğrayacağını sanmam.

Kız, saatlar sonra yeniden gelebildi.

— Evet! diye sordu.

— Hikâyenin iyi olduğunu kendin de biliyorsun.

— Tabii. Ama sen ne düşünüyorsun?

— Neden hemen postalamıyorsun?

— Nereye

— Ne bileyim? *The New Yorker* dergisine olabilir:

Alison gözlerini kapatıp:

— Bana şans getirdin, dedi.

David'in elini içtenlikle sıktı. Sonra doktor gelinceye kadar yatağın kıyısında oturdu. Planlarından serbestçe söz ediyordu.

— Annem başaramayacağımdan korkuyor, dedi. Ama ben eminim. Küçüklüğümden beri en ufak olayları fark ederdim. Hiç bir şey gözümden kaçmazdı. Dün gece de, Jensen'le arabanın arkasına binmememin nedeni saçmaydı. Aslında ondan hoşlanmıştım. İyi vakit geçirebilirdik. Ama birden bu hikâye canlandı gözümde ve Jensen benim için sadece bu hikâyenin bir kahramanı oldu. Hemen daktilo başına geçmezsem çıldıracağımı sandım.

— Kaçınıcı sınıftasın?

— Gelecek yıl bitiriyorum. Sonra New York'a gideceğim.

— Neden burada kalıp yazmaya devam etmiyorsun?

Uzun bir sessizlik oldu. Sonra Alison:

— Çünkü yeteneğimin ölçüsünü biliyorum, dedi. Belki hayatında rastladığın en akıllı kızım. Çünkü neler yapabileceğimin farkındayım. Belki hiç bir zaman çok büyük bir yazar olamayacağım ama; çok çalışıp, belli bir yere çıkacağım. Bunu yapabilmem için New York'a gitmem gerekir.

Bu kadar genç birisinin, geleceği bu kadar net görmesi David'i rahatsız etmişti. Sayfalara yeniden göz attı. Kız böyle devam ederse başarıya ulaşır. Ama kendisi yazmaya kalkarsa, durumun farklı olacağını seziyordu. Sözcükler birbirine uygun olmayacak, buna karşılık yazıda daha büyük düşünceler, daha güçlü tasvirler bulunacaktı. Daha çok insanların isteklerini dile getirebilirdi. Ve bütün

yazılarının temelinde, düşkünlerindeki kadınlar .
yer alacaktı.

Doktor geldiğinde artık korkacak bir şey kalmadığını söyledi. Misis Webster, onu zamanında topluluğun oyununa yetişmesi için arabayla şehre götüreceğini söyledi. Çadıra varınca Gonoph koşup:

— İyi misin? diye sordu.

— İyiyim, Emma.

— Oh, çok memnun oldum. Bugün geçirdiğin kazayı sonradan duyduk.

Biçimsiz yaratık uzaklaşınca, Alison:

— Sana âşık, dedi.

— Başka bir hikâye mi hazırlıyorsun?

— Bir yazar için her olay bir hikâyedir.

Vedalaşma anı gelince genç kız:

— Seninle karşılaşmak benim için çok iyi oldu, dedi ve David'i dudaklarından öptü.



O YAZIN en garip olayı, bir rastlantı sonunda meydana geldi. Gece yarısına doğru Vahşî Adam, Virginia sokaklarında araba sürerken 35-40 yaşlarında bir kadının yoldan geçtiğini gördüler. O saat-ta sokaklarda dolaşan kadının arkasından, Jensen:

— Gerçekten güzeldi, dedi.

David:

— Görmedin bile, diye karşı çıktı.

— Ne çıkar? Bütün kadınlar güzeldir.

— Buna inanıyor musun sahi?

— Elbette. Kadınlardan uzak olmaktan nefret ederim. Onlarla konuşmaktan, yemek yemekten, yatağa girmekten hoşlanıyorum. Ve bununla da cinselliği anlatmak istemiyorum. Kızların varlığı bana zevk veriyor, o kadar.

— Neden?

— Bilmem. Öyle yaratılmışım. Kansas'ta yok-

sul, pis bir kasabada oturuyorduk. O kasabada gerçekten hayatı seven herkesin, karşı cinsten hoşlandığını fark ettim. Bazı yaşlı kadınlar tanırdım. Çirkindiler ama, öyle bir sıcaklıkları, tatlılıkları vardı ki... Herhangi bir erkekle beraber olmaktan, onların yanında bulunmayı bin defa seçerdim. Ve o ihtiyarların neden tatlı olduklarını biliyor musun? Ömürleri boyunca erkekleri sevdikleri için. Seksen yaşlarına gelmiş oldukları halde değişmemişlerdi. Bana bakınca içlerinden, «Seni tanıyoruz, genç Jensen! Neler istediğini biliyoruz. Haydi elde etmeye başla, delikanlı. İlelebet yaşayacak değilsin,» diye geçirdiklerine emindim. İşte onlardan bunun için hoşlanıyordum.

Araba bir sağa, bir sola kaydığı için Vito içerden:

— Doğru dürüst araba kullanamaz mısın? diye bağırdı.

— Sen uyusana. Yoksa küçük Betty'nin hayali rahat vermiyor mu?

— Ben beklemesini bilirim.

— Ne vakit evleniyorsunuz?

— Turne bittikten sonra. Ya sen ne vakit evleneceksin?

— Ben istesem, hemen yarın evlenebilirim. Fakat acelem yok. Evlilik değildir insanı mutlu eden.

— Sen hiç âşık olmadın mı?

— Ben her zaman âşığımdır. Şimdi varacağımız kasabada birisine âşık olabilir ve ömrümün sonuna kadar da mutlu yaşayabilirim.

— Ne biçim konuşuyorsun?

— İnanmıyor musun? Şimdi istersen ilk evin önünde durayım ve karşıma çıkacak kadına kur yapayım.

Saat dörde geliyordu. Uzaktan horozlar öttü. Jensen bir sütçüye rastlayıncaya kadar arabayı sür-

meye devam etti. Sonunda beyazlar giymiş ve evden eve dolaşan sütçüye baktı.

Ve gözlerini başka yana çevirdi. Karşı sokaktaki bir evde ışık yanıyordu. Jensen:

— İşte orada birisi beni bekliyor, diye bağırdı.

Arabayı o yana götürdü. Sonra inip, ışıklı pencereye doğru yürüdü. İçerden piyano sesi geliyordu. Camdan bakınca uzun boylu, kemikli bir kadının çaldığını gördüler. Jensen:

— Bu kadar geç bir saatte oturuyor musunuz daha? dedi.

Uzun boylu piyanist başını sertçe çevirip:

— Kimsiniz? diye sordu.

— Chautauqua'nın elemanıyım.

— Chautauqua artık burada temsil vermiyor.

— Doğru. Güneye gidiyoruz. Kuşlar gibi. Hey, Vito! David!

Pencereden içeri girip:

— Harikulâde küçük bir adamla tanışmanızı istiyorum, dedi. Bakar mısınız, piyanist hanım, adınız ne?

— Miss Agnes Welch.

— Onları kapıdan alalım, Miss Agnes.

Ve kapıyı açıp yeniden Vito'ya seslendi. Sonra:

— Miss Agnes! bu Vito, kukla uzmanımızdır, dedi. Bu da oyunumuzun kahramanı, Mister David Harper.

Miss Agnes, çok normal bir şey yapıyormuş gibi üç erkeği karşıladı. Onlara iskemle verdi.

Jensen:

— Neden çalmaya devam etmiyorsunuz, Miss Agnes? diye sordu.

Uzun boylu kadın gülümsedi.

— Bu saatte konser vermek biraz garip değil mi? Derslerimi sabah veriyorum.

— Evet, bu saatte çalmanız garip. Parçanın adı neydi?

— Chopin.

— Güzel. Okuldaki müzik öğretmenimiz, Chopin'in hayranıydı. Devam etmez misiniz?

İskemleyi çekip piyanonun yanına oturdu ve Miss Agnes'e sırtıttı. Kadın ona bir an baktıktan sonra, Chopin'in ölmez mazurkalarından birini çalmaya başladı. Sonra birden durup:

— Delirmiş olmalıyım, diye mırıldandı. Burada ne işiniz var sizin?

— Çok basit. Bu iki arkadaşla, Claypool'un herhangi bir evi önünde durup güzel bir kadın bulabileceğim üzerine bahse girdim. Durduğum ev sizinmiş.

Piyano öğretmeni şaşırılmıştı. Ayağa kalkıp:

— Saçma, dedi.

— Öyle mi? Miss Agnes, gerçekten saçma bir şeyler duymak ister misiniz? Haydi, Vito.

Vito bir şarkı okumaya başladı. David de kendini kaptırıp tempo tutmaya koyuldu.

Sütçü gelip pencereden baktı.

— İyi misiniz, Miss Agnes? diye sordu.

Uzun boylu müzik öğretmeni sinirli sinirli gülererek:

— İyiyim, diye karşılık verdi.

Sütçü başını sallayarak uzaklaştı.

Jensen:

— Bira var mı? diye sordu.

— Oh, hayır!

— Vito, sen şarkı söylerken ben gidip sandviç hazırlayayım. Mayonez var mı?

On dakika sonra bir tabak sandviçle döndü.

— Kahve de oluyor, dedi.

Miss Agnes:

— Siz gerçekten oyuncu musunuz? diye sordu.

Jensen:

— Arabamıza baksanıza, diye karşılık verdi.

Kadını kapıya götürüp arabanın üzerindeki, «Chautauqua, Delaware,» yazısını gösterdi. Birden:

— Hey! Bir fikrim var, diye bağırdı. Bugün bizimle gelsenize, Miss Agnes. Oyunumuzu ve kukla tiyatrosunu görürsünüz. Bizle yemek yersiniz! İsterseniz önde, benim yanımda oturur, isterseniz arkada uyursunuz.

— Birkaç saat sonra öğrencilerim gelecek.

— Bugün okul yok.

Vahşî Adam, bir kalem bulup bir kartonun üzerine şöyle yazdı. «*Bugün müzik dersleri yok. Miss Agnes.*»

— Çocuklar bunu okuyunca sizi çok sevecek, diye ekledi.

Kadının mantosunu bulup giydirdi. Miss Agnes:

— Gerçekten çıldırmış olmalıyım! diye mırıldandı. Lütfen gidin!

Patırtı, yaşlı bir kadının merdiven başında belirmesine yol açtı.

— Ne var, Agnes? diye sordu.

— Bir temsile gidiyorum, anne.

— Nereye?

— Nereye mi? Oh, Henryville'de. Haydi, sen yatağına gir. Akşama dönerim.

Yol boyunca Jensen'in yanında oturdu. Çadırda bebeklerin açılmasına yardım etti. Kukla tiyatrosundan sonra üç erkek onu yemeğe götürdüler. Temsil süresince de sahne arkasında durup, David'e telefonu kullanmada yardım etti.

— Eskiden Chautauqua'ı çok severdim. Müzik öğretmeni olmamın nedeni de Chautauqua'daki bir kızın çok güzel piyano çalmasıdır, dedi.

Temsilden sonra, David'le birlikte Jensen, Miss Agnes'i gara götürdüler. Ayrılırken, Vahşî Adam:

— Bir şey soracağım, Miss Agnes, dedi. O saat-ta çalmanızın nedeni neydi?

— Söylersem gülmeyeceksin, söz mü?

— Söz.

— Dünya bu kadar mutsuz olduğu ve insanlar

yalnızlık çektiği için çalışıyordum.

— Sizin gülümseyişinize sahip bir insan, yalnızlık duyamaz.

— Oh, ben duymuyorum. Ama başkaları mutsuz. Buysa, doğru değil. Böyle devam etmemeli.

— Dünyanın nesi var?

— O kadar dolaşıyorsun da bencilliği fark etmiyor musun?

— Ben hiç bir şeyin farkında değilim.

— Jensen, bir şey söyleyeyim mi sana? Hemen evlen. İyi, dürüst bir kız bul. Gelecek yıllarda dayanabileceğin bir kayaya ihtiyacın olacak.

— Ne demek istiyorsun?

— Gençsin! Ama bütün dünyayı at gibi dolaştırmaktan başka bir şey yapmıyorsun. Mücadele günleri yaklaşıyor. Bir gün yaşlanacaksın. Sen, tek başına yaşayacak kadar güçlü değilsin.

O sırada tren geldi. Miss Agnes binip pencereden garip dostlarına el salladı.

Jensen, trenin arkasından bir süre baktıktan sonra David'e döndü ve öfkeyle:

— Söyle! söyle! diye bağırdı. Bu kadınla evlensem, hayatımı mahvedeceğimi söyle, cesaretin varsa...

— Haydi dönelim, bizi bekliyorlardır, diye David konuyu değiştirdi.

— Boş ver! Aman Allah'ım, bir kaplanla bile dövüşebilirim bu gün.



DELİKANLILIK çağının son aylarında, David uçurum kenarındaki bir kâmiş gibiydi. Eylül fırtınaları onu büküyor, bir bu yana bir o yana savuruyordu. Çok geçmeden sonbahar yağmurları başlayacak ve rüzgârlar dinecekti, ama şimdilik David uçurumun kenarında durup sallanmaya razıydı.

Jensen süpürgeyi asıp, arabanın arkasına geçtiğinde, David kendi kararsız kişiliğine içerliyor, bazı kimseler için hayatın ne kadar basit olduğunu düşünüyordu. Bir gün şoför mahallinde uyuklarken arkadaki seslerle uyandı. Güneyli bir ses, Jensen'le şakalaşıyordu.

— Benimle ne diye evlenmek istiyorsun? diye soruyordu.

Jensen:

— En başta malî durumunuz iyi olduğu için, diye takıldı kıza. Sonra, Miss Agnes adında bir kadın bana evlenmem gerektiğini söyledi. Ama en önemli neden, yatakta birbirimizi tatmin edebileceğimizi sanmamdır, Ella Mae!

Ella Mae:

— Neler söylüyorsun? diye güldü. Ya amcam bizi bulursa?

— *Amca* kelimesini ne güzel söylüyorsun. Bir Güneylinin konuşmasını yeniden duymak ne zevk.

— Sen de Güneyden misin?

— Kansalı. Kuzeyliler arasında sert bir işadımıyım, ama burada Güneyliyim. Kansalıları için iki yan arasında fazla bir fark yok. Kuzeyliler de Güneyliler de piçtir.

— Ha, ha! İnşallah Veban Amca senin böyle konuştuğunu duymaz.

— Veban Amcan çok korkunç bir adama benziyor.

— Beni korumanın, görevi olduğunu sanıyor.

— Buraya doğru gelecekse kaybedecek vaktimiz yok, Ella Mae. Şu güzelim elbiseni buruşturacaksın. Neden çıkarınıyorsun?

Uzun bir sessizlik oldu; sonra David, Jensen'in:

— Oh, şimdi daha rahat değil misin? diye sorduğunu duydu.

Yine bir sessizlik ve sonra bir tokat sesi duyuldu. Ella Mae:

— Rahat durmazsan seni dışarı atarım, diye güldü.

— Gerçekten Ella Mae, sen David Harper'e benziyorsun.

David soluğunu tuttu.

— O da kim? diye sordu kız.

— Bizim topluluktan biri. Hep gelecekte olabileceğini sandığı bir şey yüzünden huzursuz. Ne diye burada uzanıp rahat etmeye çalışmıyorsun?

— Rahat etmekle neyi kastediyorsun?

— İşte bunu!

Yine uzun bir sessizlik oldu. Bu defa da karşıdan gelen ve elinde bir tabancayla ortaya çıkan bir adamın bağırmasıyla bozuldu.

Ella Mae:

— Veban bu! diye mırıldandı.

— Giyin öyleyse.

Ella Mae'in amcası, David'e yaklaştı.

— Kızımı gördün mü? diye sordu.

— Hayır.

— Sizin topluluktan biriyle randevusu olduğunu söylediler. Nerede o adam?

— Sekizden önce gelmez.

— Nerede olabilirler?

David omuzlarını silkti ve adam homurdanarak uzaklaştı.

Ella Mae:

— Veban münasebetsizin biri, dedi.

Biraz sonra arabanın arka kapısı açıldı ve mutlu bir kız, arkasında Vahşî Adam olduğu halde, dışarı çıktı. David onlara yaklaşıp:

— Amcası bulsaydı, ne yapardın? diye sordu Jensen'e.

— Oh, ona biraz daha anlayışlı olmasını öğrettirdim.

DAVID, Chautauqua'nın kapanış gecesi için hazırlıklı değildi. Profesyoneller o gecenin nasıl geçeceğini bildikleri için, daha perde açılmadan gülümsemeye başlamışlardı. Birinci sahne henüz başlamıştı ki, Gonoph bir çılgılık attı.

Vito, ona pişmiş bir yumurta vermişti. Bu yumurtayı konuşurken elinde tutacaktı kadın. Ama yumurtanın sarısı iyice sert olmadığı için, Gonoph'un parmakları arasından akıp durdu.

Herkes Cyril'i şaşırtmaya çalışıyordu. Son sahnedeki konuşmaları ona fısıldıyorlardı. Cyril de bütün şakaları anlayışla karşılıyordu. Üstelik kendisi de her oyunun gereği, Jensen'e vereceği mektup yerine çıplak bir kadın resmini uzatarak genç adamı şaşırttı. Gerçekten, Chautauqua sıkıntılı bir biçimde ölmeye niyetli değildi. Bu son gece, herkesi zihnine yerleştirmek isteyen David, yanında zarafetle diki len Mona'yı inceliyordu. Kız her zamankinden güzel, her zamankinden sevimliydi ve David ona karşı sıca k bir duyguyla sarsılıp, içinden sessizce iyi şanslar diledi.

Oyunun sonunda perde üç defa inip kalktı. Cyril kısa bir konuşma yaptı. Sonra her şey bitince Gonoph ağlamaya başladı. Mona bütün erkekleri öptü. David onun arkasında duruyordu ve Cyril'le hoş bir çift meydana getirdiklerini kendi kendine kabul etmek zorunda kaldı.

Sonra istemeye istemeye, kendisi de tahta sahneden son defa olarak indi. Lut'un karısı gibi arkasına dönüp orada duran öbür oyunculara baktı. Gonoph, Mona'yla Cyril'in arasındaydı. Vito burnunu siliyordu. Jensen'se bilet satan çocuğu cehennemin dibine gönderiyordu. David, aylarca birlikte gezdiği bütün bu insanları o anda belleğine yerleştirmek için büyük çaba harcıyordu. Işıklar söndü ve oyuncular bir Shakespeare trajedisindeki kahramanlar gibi gölge haline geldiler.

David, «Acaba ötekiler de benim gibi hissediyorlar mı?» diye düşündü. Bu son an için acıyla doldurduğu için soyunma odasına kaçtı.

İşte o zaman hayatının bir bölümünün daha kapandığını anladı. Ortalık boya, saman ve makyaj kokularıyla doluydu. David yorgun yüzüne kremlerden birini sürerken bu kokuyu bir daha duymayacağını aklından geçiriyordu.

O sırada elinde bir paket olduğu halde Vito içeri girdi. Cüce:

— Bosco! dedi. Anı olarak isteyeceğini düşündüm.

— Teşekkürler. Şimdi nereye gidiyorsun?

— Florida'ya.

Dışarda duran Fletcherleri işaret etti.

— Dave! diye bağırdı. Hiç unutamam, senin...

— Boş ver!

Jensen iki kızla yanlarına yaklaşıp:

— Eh, bende Wall caddesinde bir iş arayacağım, dedi.

Cüce:

— Sana da teşekkür etmek isterim, Vahşî Adam, dedi.

— Bir şey yapmadım, dostum. Senden sadece, kayınpederine stoklarını benden satın almasını söylemeni istiyorum.

Sonra iriyarı adam kızların kollarına girip:

— Hoşça kal, Dave! diye seslendi.

Derken, Mona'yla Cyril göründü. Mona'nın, ikisini de zor duruma düşürecek, bir vedalaşmadan kaçındığı belli oluyordu. Buna rağmen, David ona başarılar dilemek için can atıyordu. Tam ağzını açarken Cyril, Mona'nın omuzlarına kolunu attı. Genç adam, «İkisinin de canı cehenneme,» diye içinden geçirdi ve arkasını döndü ama, hemen kendinden utandığı için:

— Şansın açık olsun! Şansın açık olsun! diye

bağırđı uzaktan. Adını afişlerde görmek isterim.

Ve böylece, bütün yaz gezdikleri şehirlerin en basitinde, bir aralık gecesi, saat 11.30'da, Chautauqua çadırı son defa indirildi. David dönüp gitmek üzereyken Gonoph'u gördü. Şaşırmış bir öküze benziyordu kadın.

Genç adam eğilip çantasını aldı. Tam gitmek üzereyken bu şekilde ayrılmanın doğru olmayacağını anlayarak geri dönüp:

— Emma, bir şeyler yesek mi? diye sordu.

Kadın onun yanına koşarken tökezledi, ama düşmedi.

— Oh, diye bağırđı. Memnuniyetle.

David onun da çantasını aldı ve birlikte şehre doğru yürümeye başladılar. Biraz sonra Gonoph, David'in koluna girerek:

— Bir sakıncası var mı? diye sordu.

— Çanta bacaklarına çarpacak.

İkisi kol kola, iki âşık gibi, şehrin merkezine doğru yürürken kadın mutlulukla:

— Çarparsa çarpsın, diye gülüverdi.

OVA

SEKİZİNCİ sokağın Dördüncü caddeyle birleştiği yerde başka bir cadde başlıyor. Bu caddenin adı Lafayette'tir. Ve ilk bölümü Londra ya da Brüksel'deki bir iş alanını andırıyor. Kuzey yanı kapalıdır ama, güney ucunda New York adasının gökdenlenlerini görmek mümkündür.

Bu caddenin doğu bölümünde Musevî Göçmenleri Yardım Sandığının binası var. Eskiden Rusya, Polonya ve öbür memleketlerden gelen mülteciler, ilk gün kesinlikle bu çirkin binaya uğrarlardı. Şimdi bile arada bir ihtiyar kadın ve erkeklerin Lafayette caddesine gelip, binaya özlemle baktıkları oluyor.

Güneydoğu bölümünde, şehir merkezindeki dükânların depoları olarak kullanılan bir sürü ufak bina göze çarpıyor. Ve bu temiz binaların arasında eski şehrin bir anısı gibi ufak, tahta bir ilân dikkati çekiyor. *The Clay Publications* (Clay Yayınları) İşte 1931 yılının başında, David Harper, elinde bir mektupla bu ilânın asılı bulunduğu yapıya girdi.

Onu orta yaşlı bir kadın karşıladı. «Özel», diye üzerinde yazılmış bulunmasına rağmen, mektubu açtı ve:

— Mister Clay sizinle görüşecek, dedi.

David'i, binlerce derginin yerlerde durduğu bir holden geçirip çok düzenli bir odaya soktu.

— Mister Clay! Mister David Harper, geldi, dedi.

Ufak tefek bir adam elini uzattı ve:

— Günaydın, dedi. Ben, Tremont Clay.

Kadın odadan çıktı.

— Oturun, dedi Mister Clay.

Mektubu okuduktan sonra David'e bakıp:

— Miss Webster'le nerede tanıştınız? diye sordu.

— Bir gece karşılaştık.

— Kur yaptınız mı ona?

— Annesinin ziyaretine gitmiştim. İlk hikâyesini New Yorker dergisine yollamasını teklif ettiğim için beni anımsıyor.

Mister Clay, Alison'un mektubunu bir yana atıp:

— İlk hikâyesi! diye söylendi. O daha kolejden ayrılmadan önce bizim için yazı yazardı.

— Alison mu?

O sırada Miss Adams odaya girip patronuna bir resim uzattı. Kötü bir adam, genç bir kızın elbisesini yırtıyordu. Vücudunun üst yanı hemen hemen bütünüyle açıkta kalmıştı. Oldukça iri olan gözlerinde dehşet okunuyordu.

Mister Clay:

— Hayır hayır, olmadı, dedi.

Resmi David'e gösterip:

— Önce dikkatini ne çekiyor? diye sordu.

— Gözleri.

— Elbette!

Clay kadına dönüp:

— Ressama, gözleri daha küçük yapmasını öğrenmesi için üç hafta vakti olduğunu söyleyin, dedi.

Miss Adams gidince, Clay yeniden David'e döndü ve:

— Hiç, başyazar olarak çalıştınız mı? diye sordu.

— Hayır.

— Polis muhabiri? Yazar? Bugüne kadar ne yaptınız?

— Okulda edebiyatım çok iyiydi.

Clay küçümseyici bir tavırla:

— Buraya her gelen, İngilizcesiyle edebiyatının iyi olduğunu ileri sürüyor. Oysa, bunun hiç yararı yok. Hukuk okudunuz mu bari?

— Hayır.

— Öyleyse benim işime yaramazsınız.

— Çok gezdim. Şimdi çalışmaya ihtiyacım var. Vereceğiniz her işi yapabilirim.

Bu karşılık Clay'in hoşuna gitmiş olacak ki, David'in önüne bir sürü dergi itti.

— Bunlardan kaç tanesini okudun? diye sordu.

— Eskiden *Büyük Cinayetler* ve *Gerçek Westernler* dergilerini okurdum.

— *Büyük Cinayetler*'in konusu nedir?

— Nasıl?

— Konu! Konu! Hikâye ne anlatılıyor? Nasıl başlayıp gelişiyor?

— Anımsayamıyorum.

Clay arkaya yaslanıp David'i inceledi.

— Takma adla bana hiç hikâye yolladın mı? diye sordu.

— Hayır.

Mister Clay birden:

— Miss Adams, bu genç adamı kapıya kadar götürün, dedi.

Fakat, David:

— Alison'un sizin için eskiden hikâye yazmış

olduğunu mu söylediniz? diye sormaktan kendini alamadı.

David'in sorusu altında öyle bir merak saklıydı ki, Mister Clay onu bir daha inceledi ve:

— Bir saniye gel! dedi.

Bir çekmece açıp oradaki dosyaları genç adama gösterdi.

— Hikâye gönderirken yedi ayrı ad kullanmıştı.

— Yani ben onunla karşılaşmadan önce mi yollamıştı?

— Elbette. Buraya bak, oğlum.

David dosyaların üstünde tanınmış yazarların adlarını gördü.

— Yani bütün bunlar sizin için mi yazılıyor? diye sordu.

— Tabîî. Ama kendi adlarını kullanmıyorlar. Biz fazla para ödemiyoruz, bununla birlikte ödemelerimizi de aksatmıyoruz.

David elini çekmeceye uzattı ama, aynı anda Mister Clay çekmeceyi kapattı. Zorlukla elini çeken David güldü:

— Başkalarının mallarına el uzatmamalıydım, dedi. Fakat, bu adlar beni büyüledi.

— Gerçekten burada çalışmak istiyor musun?

— Tabîî ki isterim.

Clay ayağa fırlayıp, David'in çevresinde dönmeye başladı. Birden:

— Miss Adams, bu genci Morris Binder'e götürün, diye emretti.

David'i iterek dışarı çıkardı. Holde *Seks Detektifi* dergisi dağıtılmak üzere bırakılmıştı. Bu derginin başyazarı, Tremont Clay'di. Son sayısının kapağında hemen hemen bütünüyle çıplak bir kız resmi vardı.

MISS ADAMS, David'i karanlık bir merdivenden çıkardı. Son basamağa gelince:

— Morris Binder orada, dedi.

Ve âdeta tehdit edercesine:

— Burada çalışmak istiyorsan aklını başına toplamalısın, diye ekledi. Morris Binder büyük bir yazar.

Tremont Clay'ı andıran bir sinirlilikle kapıyı açtı ve:

— İşte orada oturuyor, dedi.

Morris Binder başını kaldırdı. Korkunç şişman, elli yaşlarında bir adamdı. Saçları hemen hemen bütün alnını örtüyordu.

Miss Adams kısaca:

— Bir genç sizi görmek istiyor. Patron yolladı, dedi.

Morris Binder, tarih öncesi bir hayvan gibi David'e döndü.

— Ohh, ohh, evvett, diye mırıldandı. Hangi konuda uzman oldun?

— İngiliz Edebiyatı.

— Ohh, evvett. Yıllarını boşuna harcamışsın. Henryson kimdi?

David bu adı bilmesi gerektiğini düşündü, ama ne kadar çabalarsa çabalasın, aklına gelmedi.

— O... ben, diye söze başladı. Sonra birden:

— Evet, diye bağırıldı. Cressida üzerine yazan İskoç şairi. Cressida bu şiirde cüzzama yakalanır ve bütün kötülükler onu bulur.

Bu cevap karşısında kocaman adamın gözleri parladı ve kendisinden hoşlanıldığını sezdi David.

Gerçekten de biraz sonra delikanlıyı asistanı olarak işe aldığını söyledi adam ve:

— Burada, yanımda oturacaksın, diye ekledi.

Sonra tombul eliyle yedi günü kırmızı renkle işaretlenmiş bir takvimi göstererek:

— İşte senin Incil'in, dedi. Başka tarihlerin öne-

mi yok. Çünkü dergilerime yazıların verilebileceği son günlerdir.

Eğilip dört dergi aldı ve masasının üstüne serdi. *Büyük Cinayetler, Gerçek Aşk, Açık İtirafılar, Rodeo İpleri.*

— Ne olursa olsun, bu dergileri doldurmak bizim görevimizdir. Şimdi de posta odasına gidip günün mektuplarını getir, dedi.

David çıkıp, biraz sonra zarf dolu koca bir sepetle döndü.

Morris Binder kalabalık masada bir yer boşaltıp:

— Buraya koy, dedi.

Ve zarfları açmaya koyuldu.

— Önemli olan, bu yazılardan bir tekini bile kaybetmemektir, dedi. İster oku, ister okuma, ama kaybolduğu an kıyamet kopar.

David, yazarın zarfları açıp, içindekileri şuraya buraya fırlatmasına bakarak:

— Kaybetmenin önüne nasıl geçiyorsunuz? diye sordu.

— Belleğimle. Sen de öğren.

Mümkün olduğu kadar çabuk, yazıları eline alıyor, başlıklarını David'e okuyor, bir şeyler not ediyor, sonra yere atıyordu. «*İstasyonda İşlediğim Suç*» Oklahoma'dan Carpenter. «*Duryea Gerçekten Öldürüldü mü?*» Maine'den Lassiter. «*Hall-Mills Olayındaki Yeni Gelişmeler.*» New Jersey'den, Stanley. «*Kötü Ruhlu Üvey Annem.*» Wyoming'ten Chambers.

Hemen hemen 40 tane cinayet ve seks yazısını böylece özetlemiş oldu Binder. Sonra David'e yerdeki yazıları kaldırıp başlıklarını okumasını söyledi. David:

— «*Duryea Gerçekten Öldürüldü mü?*» diye okudu.

— Lassiter, Maine'den yollandı bu. Her yedi ayda bir, bu konu üzerinde bir hikâye yayımlıyoruz.

Çok ilginç bir cinayet. Çıplak bir dansöz tutuklanmıştı.

— «*Istasyonda İşlediğim Suç.*»

— Bu yazı Oklahoma'daki aptal Carpenter'den geliyor. Orta bir yazı. Ama Carpenter hiç bir zaman yanlış sözcük kullanmaz.

— Yanlış sözcükle ne demek istiyorsunuz?

— Ders bir! On altı yaşın altındaki bir kızın bilmemesi gereken tek bir sözcük kullanılmayacak.

Bir sürü çirkin sözcük sıralayan Binder:

— Bunların hepsi yasak, dedi.

— Hiç beklemiyordum. Kapaklarınız insanı yanlış düşünmeye zorluyor.

— Sırrımız da bu. Amerika'da bizim dergilerden daha temiz bir pislik yok. Hiç bir zaman çirkin sözcük kullanmıyoruz. Birçok kimse başımızın nasıl derde girmediğini merak ediyor. Nedenini söyledim. Büyük yayınevleri durmadan mahkemelere düşüyorlar, çünkü onların yanlış sözcükleri yazmakta inat eden ünlü yazarları var. Oysa, Clay Yayınevinin dergilerinde «kahrolası» sözcüğüne bile rastlayamazsın.

David bu kalın derili yeni patronuna şüpheyile baktı. Morris Binder'in şaka edip etmediğini anlamamıştı, hiç bir zaman da anlamayacaktı. Kocaman adam, yayımladığı dergiler üzerine çok bilgi vermezdi. Yalnızca kuralları söyler, onlara bağlı kalınmasını isterdi. Bütün Amerikalılar korkunç cinayetlere ve seks hikâyelerine karşı merak duyarlar. Bu tip yazıları da Morris Binder'den daha iyi hazırlayan başka kimse yoktu.

Binder, Harvard Üniversitesini iftiharla bitirmişti. Her dalda sanat uzmanı ve korkunç kültürlüydü. Üstelik, şaşılacak derecede güçlü belleği vardı. Hukuk da okumuştı. Cinayet olaylarında polisin, onun yardımını istediği çok olurdu. Bütün bu olanaklarına rağmen Tremont Clay için çalışırdı.

Ödeme gününde Mister Clay, David'e:

— Şanslısın, dedi. Morris Binder, senden önce sekiz kişiyi geri çevirmişti. O bir dâhidir, ama sen onun gibi çalışmaya kalkma. Kendine göre bir sistem kur. Yine de ben onun kadar akıllı olmayı isterdim doğrusu.

Patron, sonra bir dergi alıp sayfalarını çevirmeye başladı. Ta ki «*Suç İşlediğim Gece*,» adlı hikâyeyi buluncaya kadar. David'e şu satırı gösterdi. «Sonra yeniden yatağa girdik. Ne demek istediğimi anladın tabii.»

Clay âdeta kıskançlıkla:

— Bu, nefis bir cümle, dedi. *Ne demek istediğimi biliyorsun!* Morris Binder, bu cümleyi yıllar önce düşünüp buldu. Basit bir cümle ama, büyük anlam taşıyor. Bu cümle yüzünden, hiç bir mahkeme gençliğin ahlâkını bozmakla suçlayamaz Binder'i. Sen de hep böyle şeyler bulmaya çalış ve Morris Binder'i kendine örnek al! Buranın dâhisidir o!

Tremont Clay'in, işini çok sevdiği her halinden belli oluyordu. Dergileri kendi çaplarında Amerika'nın en iyilerindendi. Kapakları açık, resimleri uyarıcı, hikâyeleri sürükleyiciydi. Gençliğinde mümkün olduğu kadar çok kimseyi aldatıp para kazanmaya çalışmış, başarmıştı da! Şimdi yayınevi 26 dergi çıkarıyordu. Bazı günlerde dört dergi birden çıktığı olurdu. Bunlarda cinayet, seks, umutsuzluk, yasadışı olaylar, saçmalıklarla dolu yeni romanlar, en son satırda hep kazanması gereken takımın galibiyetiyle biten hayalî basketbol maçları bulmak mümkündü. Büyük, özgür bir ulusun, Tremont Clay tarafından sunulan bu saçmalıkları alıp sindirmesi inanılmayacak bir şeydir aslında.

Bu 26 dergi arasında hiç biri gerçek insanlardan söz etmiyordu. Olaylar ve kahramanlar hayalîydi. Cinayet hikâyelerini dolduran kan bile gerçek değildi. Clay:

— Halk gerçek hikâyelerden hoşlanmaz, diye diretirdi.

Morris Binder'se:

— Yalnızlık çekenlerin hayatı ancak böyle saçmalıklarla renklenir, derdi. Bu iş iyi para getiriyorsa, bir bölümünü cebime indirmemek için, neden göremiyorum.

David o büyük adamın ne demek istediğini merak ediyordu. Çünkü onun çok düşük bir aylık karşılığında çalıştığını bilmeyen yoktu. David kendi kendine, «Binder ne diye burada çalışıyor,» diye sorup dururdu.



ALISON WEBSTER'İN sayesinde David hem bir iş bulmuş, hem de oturacak gürültülü bir ev. Kiraladığı oda, Alison'un kaldığı Buckett Ana'nın pansiyonundaydı. Odası dördüncü katta bulunuyordu. Tavana abajursuz bir lamba asılmış yere ise soluk bir halı serilmişti. Penceresi de bir duvara bakıyordu.

Ama bu odada bir sıcaklık vardı ve David gençliğe özgü iyimserliğiyle burasını sevmişti. Çünkü bu oda, Washington alanından pek uzak olmayan Mc Dougal sokağında olduğundan, içinde Eugene O'Neil, Theodore Dreiser ve Edna St. Vincent Millay'ın hayaletlerinin dolaştığını düşünmek zor değildi. Yine de bu odanın sıcaklığı ve neşesi Greenwich kasabasının bu ünlü kişilerinden değil, Buckett Ana'nın kendisinden doğuyordu.

Buckett Ana elli yaşlarında, mavi gözleri anlamı bir kadındı. Yıllarca hemşire olarak çalışmıştı. Bu arada hayranları ona epey büyük miktarlarda para vermişlerdi ve bununla şimdi bu pansiyon ve restoranı işletiyordu.

Nedense yasayı yerine getirmekle görevlendi-

rilmiş bütün memurlara karşı antipatisi vardı. Bütün bu görevliler, Buckett Ana'nın alaylarına ve küçümsemelerine hedef olurlardı. Buckett Ana:

— Benimle uğraşmamalarının nedeni, eskiden ya da şimdi, hangi önemli kişilerin âşıkларım olduğunu bilmemeleridir, derdi.

David, Buckett Ana'nın yanında iki hafta oturduktan sonra bir gün onu iş başında gördü. MacDougal sokağında kopan gürültünün nedenini anlamak için aşağı koştuğunda; Buckett Ana'nın, bir müfettişin yakasına yapışmış olduğunu gördü.

— Çalıştığın yerde bir kahraman gözüyle bakabilirler sana, diye bağıırıyordu. Ama MacDougal sokağında borun ötmez. Sen bir eşek yavrusundan başka bir şey değilsin.

Çevrede toplanmış olanlar kahkahayı bastılar. David:

— Pansiyonunu kapatır, diye uyardı.

— Onun gibi bir karınca mı? Oh, aslında o burasını teftiş etmeye gelmedi ki!

— Ne yapmaya geldi?

— Başkasını rahatsız ediyordu. Onun gibi böceklerden hoşlanmam ben.

Uzaklaşmakta olan müfettişin arkasından öfkeyle baktı, sonra da çevrede toplanmış bulunanları, bir içki almaları için lokantasına davet etti.

Buckett Ana, yaşına göre güzel bir kadın sayılırdı. Saçlarında tek beyaz tel yoktu. Dişleri de beyaz ve sağlamdı.

Çok sıkı korseler giyerdi. David onun surat astığını hiç görmemişti, kavga ettiği zaman bile. Saçına hep parlak bir krem sürerdi, yüzünden de gülümseme eksik olmazdı.

Lokantasındaki yemekler çok kötüydü. Çünkü çalıştırdığı Çinli aşçıları uzun süre yanında tutmayı başaramazdı. Genç kızken babasıyla Uzakdoğuya gitmiş ve bu Çinli aşçılara hayran kalmıştı. Ama

aşçılar, kadının ukalâ tavırlarına dayanamıyorlardı.

Buckett Ana:

— Eskiden olsa, bu yaptığın için kırbaçlanırdın, der.

Aşçılarsa:

— O eskidendi, diye karşılık verince:

— Defol buradan! diye bağırdı.

Bu Çinli yardımcılar gitmeden önce kadına kesinlikle bir zarar vermeye çalışırlardı. O ise, kapıya çıkıp koşarak uzaklaşan aşçının arkasından:

— Cesaretin varsa bir daha buraya dön bakayım, sarı piç, diye bağırdı.

Sonra yeniden lokantaya dönüp çaresizlikle bir iskemleye çöker, kasasına bakan sakallı adama dönerek:

— Allah belânı versin, Claude! derdi. Çocukken elini kolunu mu kestiler nedir. O pis Çinlinin bana hakaret etmesine neden izin verdin? Beni öldürse bile yerinden kıpırdamazdın.

Kasanın arkasındaki yumuşak başlı, sakallı adam da Buckett Ana'ya sırıtıp:

— Şimdi yemekleri kim pişirecek? diye sorardı.

— Sen.

İşte yemeklerin böyle kötü olmasının nedeni de buydu. Çünkü Claude bir şairdi. Hayatında hiç para kazanmamıştı; cebindeyse, Buckett Ana'nın verdiği başka meteliği yoktu. Kırk beş-elli yaşlarındaydı. Arada bir çok güzel şiirler yazar, bunlar basıldıklarında eleştirmecilerin takdiriyle karşılanırdı. Kitaplarını bastıran Buckett Anaydı ve Claude'un, bu orta yaşlı kadının eski ya da yeni âşığı olduğu düşüncesini bütün tanıyanlar paylaşırdı. Claude'un yazdığı şiirlerin sayısı yüzü aşmazdı ve 1926'dan beri yeni bir kitabı basılmamıştı.

Yemek pişiremediği halde, başka konularda bilgisi çoktu. David, sözcüklerin nasıl kullanılabile-

ceğini ondan öğrendi. Bir gece, yine Çinli bir aşçı, kırk kilo pirinç ve bir teneke yağı yerlere döktükten sonra, Claude temizlemesi gereken o pisliğe bakarken, arka masada oturan iki yazar aralarında tartışıyorlardı. Bir tanesi:

— Kasaba, şehirlerin kötülüklerinden kaçıp sığınabileceğimiz bir liman gibidir, dedi.

Şair, sükûnetle:

— Hayır, diye söze karıştı. Biz, Manhattan'ın göğüsleri arasına sıkışmış bir ovada yaşıyoruz.

Yazar:

— Oh, bu çok güzel bir cümle, Claude! diye bağırdı. Yazılarımda kullanabilir miyim?

Bu cümle günlerce, David'in zihnini kurcaladı. Sonra bir gün araba vapuruyla Weehaven'e giderken, Manhattan'ın göğüs biçimini andıran gökdelenlerini gördü. Gerçekten de kasaba, bu göğüslerin arasında sıkışmış gibiydi.

Buckett Ana'nın lokantası bodrumdaydı. İçerde kırmızı-beyaz örtülü on iki ufak masa ve Claude'un arada bir çaldığı bir piyano vardı. Bir köşesindeyse, şimdi kullanılmayan bir bar duruyordu. Ancak, arada bir kaçak içkilerin satıldığı olurdu. Yılda beş altı defa lokantaya gelen müfettişler Buckett Ana'ya ağır para cezaları verirlerdi. Fakat anlaşılmış gibi polis, Buckett Ana'nın yattığı geniş odaya bakmazdı. Çünkü yasayla sürekli çatışma halinde bulunmasına rağmen, pek ileri gitmediği için hareketleri hoş karşılanırdı.

Buckett Ana, David'e, yazı yazmakla vakit geçiren bütün gençlere karşı takındığı o küçümseyici tavırla, bakardı.

— Yetenekli bir kişiysen, neden bu yeteneklerini kullanabileceğin gibi bir iş bulmuyorsun? diye sorardı.

— Yazarlardan bu kadar nefret ediyorsan, Claude'a neden tahammül ediyorsun?

— Bazı talihsizler yazı yazmak zorundadırlar. Başka çareleri yok. Ama senin gibi akıllı, dürüst bir gencin hayatını bu şekilde mahvetmesinin anlamı nedir?

— Claude'un kitaplarını bastırmak için para yatırdığını söylediler, diye güldü David.

— Elbette. Amerika'da kendi geçimlerini kazanamayan bazı erkekler var. Onları birisinin geçindirmesi gerek. Bu kimse bir kadın da olabilir.

David, Buckett Ana konuşurken ihtiyar Daniel'i duyar gibi oluyordu. «Bazen iyi kimselerin para kazanamadığı oluyor,» derdi Daniel. David bunu keşfettiği vakit hem korkmuş hem de sevinmişti. Sanki eski günler, eski olaylar tekrarlanıyor gibiydi. Sanki dünyada bilinmesi gereken sadece birkaç şey vardı. Ve sanki aynı gerçekleri tekrarlayan Buckett Ana, ihtiyar Daniel ve Tschilczynski, aynı insandı.

İriyari kadına:

— Beni neden korkutmaya çalışıyorsun? diye sordu.

— Buradan, kırk yazardan fazlası gelip geçti, oğlum. Ve hepsi de yoksuldu. Ama ne dersem diyeyim, sen yazar olmaya kararlısın, değil mi?

David yemin ediyormuşçasına:

— Evet, diye karşılık verirdi.

Buckett Ana da derin bir acıma duygusuyla:

— Oh, sen bir eşsek yavrususun, derdi.

David, Alison Webster'in odasının bulunduğu katın bir üstünde kalacağını öğrendiği vakit ıslık çalmış ve: «Oh!» diye içini çekmişti.

Fakat Alison'un flört etmeye niyeti ya da vakti yoktu. Yüzyıllar önce gençlerin Londra, Paris ve Roma'ya kaçtıkları gibi Alison da başarı kazanmak için Baltimore'dan New York'a gelmişti. David onu Buckett Ana'nın restoranında gördüğü vakit, anımsadığından daha zayıf olduğunu hemen fark etti.

Kızıl saçını modaya göre taramış, üzerine şık bir tayyör giymişti.

David:

— Bambaşka bir insan olmuştun! diye bağırdı. Seni yemeğe götürebilir miyim?

Alison, düzgün dişlerini göstererek gülümsedi ve:

— Memnuniyetle! diye karşılık verdi.

Ünlü Çin restoranlarından birine gittiler. Kız en iyi yemeklerin hangisi olduğunu söyledi. Ama kendisi, önüne konan yemeklere ancak dokunuyordu. David:

— Neden yemiyorsun? diye sordu.

— Bu şehirde şişman kızların geçerli olmadığını bilmiyor musun, Dave. Sen aç görünüyorsun. Benim yemeğimi de ye.

— Sen değil misin?

— Elbette ki açım. Hiç doymuyorum zaten! Ama bir domuza benzemek istemem.

— Eskisine göre iki kat daha güzel olduğunu itiraf etmeliyim. Seni ilk gördüğümde tombul ve çilliydin. Alison, yazıların üstüne beni neden aldattın? Benimle tanıştığında Tremont Clay'e zaten bir sürü yazı göndermişsin.

— Clay'in imparatorluğunu nasıl buluyorsun? diye başka bir soruyla karşılık verdi kız.

— Oh, geçimimi sağlayabilen iyi bir yer.

— Ben de *Fashion* dergisi üzerine aynen böyle düşünüyorum.

— O oldukça ünlü bir dergi.

— Tabii. İnsan iş değiştire değiştire pişiyor. Tremont Clay'den daha fazla öğreneceğim bir şey kalmadığını anlayınca, *Fashion*'a geçtim. Hey, David! Chautauqua üzerine bir hikâye yazsana.

— O tip hikâyeler yazamam. Bir gün Chautauqua üstüne bir yazı yazarsam, çok... yani çok zor olacak böyle bir şeyi yazmak.

— Biliyorum. Sen bir dâhisin, böyle önemsiz konularla uğraşmazsın. Ama ben sana para getirecek, hemen kaleme alınabilecek basit hikâyelerden söz ettim. Ona «*Eski Çadırlar*,» başlığını verebilirsin. New York sosyetesini bu tip hikâyelere bayılır.

— Bu şekilde yazamam.

Alison öfkelendiği sırada Çinli garson hesabı almak üzere geldi ve David konuyu değiştirmek için fırsat yakaladı.

Fakat dışarı çıkınca, Alison yine aynı konuya döndü.

— Buckett Ana senin yazar olmak istediğini söyledi. Öyleyse yaz! Aklına ne gelirse yaz. Reklam spotları, basit hikâyeler, moda makaleleri, hatta tuvalet duvarlarına şiirler yaz. Dünyayı sarsacak kitabı yazmayı hayal edip başlamayanlar kendi kendilerini aldatan eşşekoğlu eşeklerdir.

Ertesi gün kız yine Chautauqua yazısı üstüne David'i sıkıştırmaya başladı.

— Misis Clint'le konuştum. Şehirden şehire konup göçen çadırlarla ilgili bir yazının beğenileceğine inanıyor. İşte sana bir fırsat, dedi.

— Yazamam.

Alison'un sinirlenmediğini görünce David şaşırdı. Genç kız:

— Belki daha sonra yazarsın, dedi. Topluluktaki öbür elemanlar şimdi ne yapıyor?

— Başartist olan Mona Meigs, Cyril Hargreaves'le birlikte şehrin yukarı bölümündeki bir tiyatrodan oynuyor.

— Ya cüce?

— Ona bulduğumuz küçük kızla evlendi. Radyoya çıkıyor, şurada burada çalışıyor.

— Ya benim adamım? Adı neydi?

David gülmeye başladı.

— Jensen mi? diye bağırdı. Vahşî Adam! Wall caddesinde bir yerde çalışıyor sanırım.

Sonra da eğilip kızı öpmeye yeltendi. Ama o geri çekildi ve:

— Jensen'i çok severdin değil mi? diye sordu.

— Onu düşünmek bile içimi sıcak bir duyguyla dolduruyor.

— O korkunç, şişman kadın ne oldu?

— Bilmiyorum.

Yedi hafta sonra bir sabah Buckett Ana'nın aşağıdan:

— Dave, buraya koş! Benim gördüğümü sen de gör! diye bağırması üzerine David telâşla aşağı indi.

Buckett Ana elinde, *Fashion*'un son sayısını tutuyordu. 37. sayfasındaysa, Alison Webster'in, «*Kahve Renkli Çadırlar*» diye bir yazısı vardı.

Şişman kadın dışarı çıkıp komşularına:

— Şimdi fakirhanemde iki dâhi var! diye seslendi.

Ve Alison eve döndüğünde olayı kutladılar. Şair Claude, defne yapraklarından bir taç yapıp kızın başına oturttu. Buckett Ana'ysa, birkaç şişe şarapla şampanya açtı. Alison mutluluk içinde oturmuş, gü-lümsüyordu. David de kendini çok mutlu hissediyordu.



MORRIS BINDER, fevkalâde bir öğretmendi. Kendi üstünlüğünden emin olduğu için, David'e işin bütün püf noktalarını göstererek:

— Bunu da öğren, derdi. Önce kuralları bilmek gerek. Bu tip hikâyelerde kızlar ya iyi ya kötüdür Ama genellikle iyidir. Bunu daha ilk pragraflarda belirt. Kız annesine karşı iyidir. Kilise korosunda ilâhi okur. Güzeldir. Sade bir beyaz elbise giyiyor, göğüsleri yoktur. Saçı buklelidir. Sinemaya gider, sonra dondurma yer. Bir genç adamdan hoşlanır.

İki gencin kendisini istemeleri mümkün, ama o sadece bir tanesiyle ilgilenir. Mavi renk, iyi bir kıza uygundur. Sarışın ya da esmer olabilir. Ama hiç bir zaman kızıl saçlı olarak tanımlama onu. İçki, sigara içmez. Beyaz dişleri, içten gözleri vardır. En önemlisi, seksle hiç bir ilgisi yoktur. Hikâyeye seksi karıştırmak istiyorsan, zorla kabul ettirilen bir şey olarak ele alacaksın. Kötü bir adam onu aldatır. Ama evlenmeden, hiç bir zaman çocuğu olmaz. Bizim hikâyelerimizde haksızlığa uğramış kızlara yer yoktur. Fakat iyi bir erkek, kötü biri tarafından aldatılan bir kızla evlenerek onu yeniden iyiler arasına sokabilir.

Kocaman adam soluk alarak bu defa kötü kızı anlatmaya başladı:

— İçki, sigara içer. Seksi, iyi bir erkeği mahvetmek için kullanır. Kötü bir erkekle sevişmekten hoşlanmaz. Bazen çocuğu olur, ama bu çocuğu sevemez. Anne sevgisi iyi kızlara göredir. Anne ve babasına iyi davranmaz, kiliseye gitmez, gece kulüplerine girip çıkar. Garip renkler giyer. Portakal rengi gibi. Genellikle parası vardır. Paraysa, kötüdür. Saf, iyi gençleri kandırmak için kullandığı bir arabaya da sahiptir çoğu zaman.

David bir gün:

— Bunlar bana saçma gibi geliyor, dedi.

— Belki. Fakat Amerikalıların çoğu böyle düşünür. Ve hikâyelerimizin daha ilk satırını okurken söz ettiğimiz kızın iyi mi, kötü mü olduğunu anlarlar.

— Ya erkekler?

— Önemli olansa; iyi erkeklerin, her zaman kötü kızlara, kötü erkeklerin de iyi kızlara takılıp kalmalarıdır.

— İyi bir erkek nasıl olur?

— İyi erkekler seksle pek ilgilenmezler. Sporu, kiliseyi ve annelerini severler. Az para karşılığında

çok çalışırlar. Ama bazen iyi erkekler zengindir de. Zenginse, genellikle kötü olan kendi sınıfındaki kızlardan hoşlanmaz. İyi erkeğin koleje gitmemesini tercih ederim. Daha kolejlilerin iyi mi, kötü mü olduklarına karar veremedim. Ama atlet ya da basketbol oyuncusuysa, dürüst olacağına şüphe yoktur. Bir araba tamircisi ya da başka bir işçi, her zaman iyidir! Onların üzerinde durmanı isterim!

Başyazar günlerce Amerika'daki dört tipi tanımlayıp durdu. İyi ve kötü erkek, iyi ve kötü kız. Dostlarını Morris Binder'in dört türünden birine sokmaya çalışan David'in akli karışmıştı. Çünkü tanıdıkları, bu tiplerin hiç birine uymuyordu. Sözgelisi, Marcia Moomaugh iyi bir kızdı. İradeli, temiz, dürüst. Ama seksle de ilgileniyordu.. Ya kendisi? Kuşkusuz kötüydü. Çünkü kızlarla ilgisi olmuş, Lunapark'tan para çalmış, teyzesinden nefret etmişti. Buna rağmen, kendisini kötüymüş gibi hissetmiyordu. Yalnızca düşünceleri karışık, kararsızdı. Ve dünyadaki hemen hemen bütün insanların böyle devreler geçirdiğini biliyordu.

Mona Meigs bile, Binder'in tiplerine uymuyordu. Aslında kötü bir kızın ta kendisiydi. Ama Clay'ın dergilerindeki hikâyelere göre kötü bir kız, kötü bir erkeği hiç bir zaman tepmez. Mona'ysa, Max Volo'yu tepmişti.

David bu düşüncelerini patronuna açınca, adam güldü ve:

— İki değişik dünyada yaşıyoruz, David, dedi. Karşılaştığımız kimselerin yüzde doksan dokuzu, Tremont Clay'ın dergilerindeki kahramanlar gibidir. Zaten gazeteler, radyo, romanlar, piyesler, her şeyi iki bölüme ayırıyor. Başlıkları oku! *Canavar, Güzel Şarkıcıyı Öldürdü!* Bugüne dek belki beş bin cinayeti inceledim. Birkaç deli dışında, canavar denen öbür caniler genellikle çok karışık ruhlu kimselerdir. Bunlar annelerini sever, kız kardeşlerine iyi

davranır, Kızıl Haç'a yardım ederler. Ama öte yandan, gebe bıraktıkları kızları terk ederler. Patronlarından para çalarlar. Onlar da senin, benim gibi insanlardır, fakat dikkati çeken kötü bir şey yaptıklarında bir tek ad veriliyor onlara: *Canavar!* - Bu sözcük, başlıklarda iyi bir etki yaratıyor, ondan kullanıyoruz.

— Ya öteki yüzde bir?

— Beethoven'in *Eroika*'sını hiç dinledin mi? Ne kadar karışık bir parça. Dünyanın en usta katili Napoleon'a adanmıştır. Ama müziği insanı sarhoş edecek kadar tatlı. Raskolnikov'u tanır mısın? Onun üzerine ne düşünüyorsun? Ya kara şeytan Otello? Rigoletto, Violetta, Quassimodo, Marcus Aurelius ve ötekiler?.. Sen? Ben? Hangi türe sokabilirsin?

Başyazar, David'e gözlerini dikerek:

— Önemli olan dünyadır, diye devam etti. Bu dünyadaki insanlar, yüzlerce yüzeyli elmas gibi parlar. Dıştan parlak ve kusursuz birer incidirler. Ama hepsinin de kendilerini mahvedebilecek birer lekeri vardır, gizli bir yerlerinde...

Bir anlık sessizlik oldu. David, bu şişman başyazarın gözlerine bakıyordu. Genç adam, Morris Binder'ın, o pis dergiler uğruna hayatını, gizli bir neden yüzünden ziyan ettiğini düşünüyordu.



BUCKETT ANA, yazarları küçümserdi. Birçok yazara yardım etmiş ya da onlarla yaşamıştı, hepsi de birer kitabını kadına hediye etmişti. Ama o, okumak zahmetine bile katlanmamıştı.

David'e:

— Bir tanesi bile bana tek kuruş bırakmadı. Oysa kadın, her zaman toptancı bir erkek arar.

— Ne demek istiyorsun?

— Toptan eşya ya da toptan besin maddesi nasıl bereketliyse, toptancı bir erkek de öyledir. Onlar hep işe yarayacak şeyler hediye ederler. İşte bu tip erkeklerden hoşlanırım ben.

— Ama Claude'dan da hoşlanıyorsun.

— Hmm, o çaresiz heriften hoşlanmamak insanın elinde değil, diye güldü Buckett Ana.

Şaire çevirdiği gözlerinde, hastalıklı çocuğuna bakan bir annenin şefkati okunuyordu.

David:

— Onunla neden evlenmiyorsun, Buckett Ana? diye sordu.

— Oh, hayır. Bir kadın evlendiği vakit hayatı yok oldu demektir. Evli olduğumuzu kabul et: Çinli aşçılardan biri gittiğinde; «Claude, yemeği sen yap!» desem, o «Peki canım, ama başım ağrıyor,» diye karşılık verecek. O zaman halim ne olur? Şimdi patron benim. Ve o Çinli piçlerden biri çıkıp gittiği vakit, yedekte iyi kötü bir aşçım olduğunu biliyorum. Claude da yemek pişirmezse, buradan gitmek zorunda kalacağını biliyor.

Buna rağmen önemli bir kültür adamı lokantaya girip Claude'u her aradığında, herkesten fazla Buckett Ana'nın heyecanlandığı bir gerçektir. David bu gibi kimseleri hemen tanırdı. Çekine, çekine lokantaya girerler:

— Şair Claude burada mı? diye söze başladılar.

David:

— Mutfakta, diye karşılık verirdi.

— Mutfakta mı?

— Evet. Hey, Claude!

Döner kapıda, elinde bir havluyla Claude belirir ve gelenle sakın sakın konuşmaya başlardı.

David bir seferinde:

— Buckett Ana, sen neden yemek pişirmezsin? diye sordu.

— Oh, hayır! Yıllar önce kadınlar için dünyadaki en zor işin, kadın işleri olduğunu öğrendim. Yani yemek pişirmek, bulaşık yıkamak, yer silmek gibi. Kadının bütün gününü alan işler. Ben erkek işlerinden hoşlanıyorum. Sözgelisi, para kazanmak ve şişman popomun üzerine oturup emirler yağdırmak.

Claude'un misafiri olduğu vakit, Buckett Ana:

— İkinizi de yemeğe götürmeme izin verirsiniz, çok memnun olurum; çünkü buradaki yemekler berbat, derdi.

David; o şişman, neşeli kadın, sakın şair ve ünlü konuklarının arkasından gülümseyerek bakardı.



BİR TEMMUZ günü, saat dört buçuğa doğru, Morris Binder'e; Oliver Banks Westfield'in öldürüldüğü haber verildi. Kocaman yazar, 100 kiloluk vücudundan beklenilmeyen bir çeviklikle yerinden fırlayıp telefonu kaptı ve:

— «*World*» (Dünya) gazetesi mi? diye bağırdı. Carey, sen misin? Beatrice Westfield üzerine ne biliyorsun? Evet, bir kuşku var. Doğru çıkarsa iyi bir hikâye yazabilirsin. Beni yeniden ara.

Yerinden kalkıp, eski dergilerin durduğu dolaba gitti. Onları karıştırdı; ama aradığını bulamayınca, gözlerini kapatıp öylece durdu. Sonra kendi kendine:

— Tabii, diye mırıldandı ve başka bir çelik dolap açtı.

Bu dolabın içinde bir şeyler aradı. Sonunda yüzü bir gülümsemeye gerildi.

— Evet, buydu, diye mırıldandı.

Hemen telefona sarılıp:

— Santral! Bana Miami polisini bağla! diye emretti.

Clay Yayınevinden Morris Binder'in, bir cinayeti çözmeye çalıştığı hemen duyuldu. Miss Adams heyecan içinde yukarı koştu. Binder'i:

— Kendinize dikkat edin! diye uyardı. Konuşma ve bakışlarından, David o kadının, durmadan terleyen yazarı yıllardan beri sevdiğini anladı. Miss Adams'tan sonra Tremont Clay'in kendisi geldi.

— Bu Oliver Banks Westfield, Millî Sigorta Şirketi'nin sahibi midir? diye sordu.

— Ta kendisi, dedi Binder.

— Tanrım! Bu cinayetin hikâyesi, yıllar boyu dergimizde çıkabilir. Wall caddesi. Lond Island! Sosyete! Cinayeti kim işledi dersin?

— Karısı.

Miss Adams:

— Ticker karısının son üç haftadır Los Angeles'te bulunduğunu söyledi.

Binder:

— O öldürdü, diye inat etti.

O sırada *World* gazetesinden Carey, telefonda Binder'i aradı. Binder bir süre dikkatle dinledikten sonra.

— Ben de öyle anımsıyorum, Carey, dedi. Demek daha kesin bir şey yok. Ama senin yerinde olsam, Beatrice Westfield üzerine bilgi toplar, yazılar hazırlarım. Tabii, Los Angeles'te olduğunu biliyorum. Buna rağmen kocasını öldürdüğüne eminim.

Daha sonra memleketin her yanına telefonlar etti. Akşam üstü iki polis müfettişi geldi. Tremont onları ağırlamak için kahve ve sandviçler getirtti. Seks *Detektifleri* dergisi için başlıklar düşünmeye başlamıştı bile. «*Oliver Banks Westfield çok Mu Kumar Oynuyordu?*»

Polislerle:

— Bütün öldürülenlerin adı, Oliver Banks Westfield olmalıydı. Ne güzel bir ad! diye şakalaştı.

Saat onda Morris Binder'in beklediği telefon.

geldi. Onu Illinois'deki küçük bir kasabadan arıyorlardı.

— Evet, eski bir sahne sanatçısı, Chester Gates adı altında kayıtlı, diye haber verildi. Perşembe günü oraya varmış. Hemen hemen hiç parası yokmuş, ama cebinde Beatrice Westfield'in bir resmi bulundu. Tabii onu tutuklayacağız. Yine de neyle suçlayabiliriz? Cinayet! Saçma.

Morris telefonu kapattıktan sonra polislere döndü:

— İşte, dedi. Beatrice Westfield, bu beş para etmez Chester Gates'e kocasını zehirletti. Los Angeles'e haber yollayıp kadını tutuklayın!

Polislerden biri:

— Kadın konuşur mu dersiniz, Mister Binder? diye sordu.

— Tabii ki konuşmaz! Ama şimdi Illinois'de bulunan Chester Gates bülbül gibi ötecek. Beatrice Westfield'in, kendisini enayi yerine koyduğuna onu inandırın, yeter. İnandırmak için de Chester'e, sarışın Beatrice'in, Tom Barnley'le buluşmak üzere, Los Angeles'e gittiğini tanıtlayın.

— Gerçekten, bu amaçla mı gitti?

— Elbette.

Çok geçmeden *Wold*'den Carey aradı. Binder ona:

— Tabii ki çekinecek bir şey yok, diye bağırdı. Tom Barnley ve Chester Gates'in aynı oyunun kurbanları olduklarını kendin söylüyorsun. Beatrice Westfield, ikisini de parmağında oynattı bugüne dek. Chester, kadının kendisini, Barnley'le ilişkisini gizlemek için kullandığını öğrenirse küplere binecek.

Morris Binder telefonu hırsla kapatıp derin bir soluk aldı. Polis müfettişi soru sormak için ağzını açtı, ama Binder onu susturdu:

— Bundan sonrası artık sizin işiniz, dedi. Chester'i sıkıştırın. Yerinizde olsam, Tom Barnley'i de

tutuklardım. O suçsuz ama, hikâye gazetelerde daha çok ilgi çeker. Siz de büyüklerinizin dikkatini çekersiniz. Bu cinayet olayına gereken önemi verirseniz çok geçmeden şef olursunuz, Müfettiş Bey.

Yazıhane yavaş yavaş boşaldı. Tremont Clay:

— Nasıl tahmin edebiliyorsun, Morris? diye sordu.

— Ben hiç bir zaman bir şey unutmam, hiç bir ayrıntıyı yabana atmam. O kadar.

Miss Adams, David'e:

— Mister Binder'in çözdüğüne tanık olduğum altıncı cinayettir bu, dedi. İskemlesinde oturup, düşünüyor ve katili buluyor.

— Öyleyse neden bu değersiz işte kalıyor?

Miss Adams bembeyaz kesildi:

— Bilmiyor musun? diye sordu.

Fakat başka bir şey söyleyemeden Morris Binder yerinden kalktı ve artık gitmesi gerektiğini belirten kesin bir ifadeyle, Miss Adams'a:

— Çok teşekkür ederim, dedi.

David yine, bu birbirine hiç uymayan iki kişinin, sevgili oldukları duygusuna kapıldı. Binder, zayıf kadına:

— İyi geceler, diyerek gülümsedi.

Miss Adams gittikten sonra David ışıkları söndürmeye koyuldu. Patronuna:

— Chester Gates'in bu cinayetle ilgisi olduğunu nereden anladınız? diye sordu.

Morris Binder yorgun bir tavırla:

— Cinayet sorunları benim özel merakım, diye karşılık verdi. Bir cinayeti çözmek istiyorsan, şu noktayı unutma: Öldürülen, kadınsa katil kocasıdır; erkekse, karısıdır. İki kişi uzun süre birlikte kaldıktan sonra, birbirlerini öldürmek için kesinlikle bir neden vardır. Ve kadın Los Angeles'teyken, cinayet New York'ta işlenmişse, sakın üzülme. Sadece, cinayeti onun adına kimin işlediğini keşfetmeye bak.

Gerçekten çok basit.

— Ama Chester Gates'ten neden kuşkulandınız ?

Morris Binder çekmecesinden bir resim çıkarıp David'e gösterdi. Bu resim, Mister ve Misis Oliver Banks'ın, bir gardenpartide bulundukları sırada çekilmişti. İkisinin de yüzünde yorgun, bıkkın bir ifade vardı. Arkalarındaysa, New York tiyatrolarından birinin artistleri duruyordu. Morris Binder, Mister Westfield'i işaret ederek:

— Yüzünden, cinayet işlemeye hazır olduğu anlaşılıyor mu? diye sordu.

— Ama öldürülen o.

— Ne fark eder? Bu resmi iki yıl önce gazetede gördüğümde, «İşte bir gün *Büyük Cinayetler*'deki yazılarımda kullanabileceğim bir çift,» diye düşünmüştüm, Harper. Ama kimin öldürüleceğini bilemezdim. Misis ve Mister Oliver Westfield'in arkasında duran bu artistlerin arasında Chester Gates'in de bulunduğuna eminim.

Dar merdivenden inerken, David:

— Siz Cinayet Masasında çalışmalıydınız, Mister Binder, dedi.

Koca adam kıkırdadı.

— Öyle, diye karşılık verdi. Ama her halde orada neden çalışmadığını sana söylemişlerdir, değil mi?

David tam nedenini sormak üzereyken, Miss Adams'ın karanlıkta beklediğini gördü. Gözlerinde garip bir parlıntı vardı. Âdeta yalvarırcasına:

— Haydi gidelim artık, Mister Binder, dedi. Çok geç oldu.



NEW YORK şehri, David'i büyülüyordu. Buckett Ana'nın evi çalıştığı yerden sadece dokuz blok ötedeydi. Bu yüzden sabahları Üçüncü Sokaktan yü-

rüyerek geçer, orada yaşayan İtalyan ailelerini in-celerdi. Şişman kadınların, ufak tefek kocalarına bağışmaları hoşuna gidiyordu.

Lafayette sokağında her zaman yük arabaları bulunurdu. Bir sürü insan da bunları boşaltıyordu. Tremont Clay Yayınevinin önünde kocaman kağıt-yonlar ucuz kâğıt tomarlarını boşaltıyor, cinayet ve tutku hikâyeleriyle dolu dergileri alıp gidiyor-lardı. Trafik polisleri tembel tembel dolaşüyor; sa-kallı ihtiyarlar, Musevî Göçmen Yardım Sandığı bi-nasının önünde duruyorlardı. Bütün sokaklar hayat ve hareket doluydu.

Ama David, Lafayette sokağına her sabah var-dığında gözü sadece bir şey görüyordu. Dönüp Gü-neydeki gökdelenlere bakıyordu. Sabahın hafif ışı-ğında boşluğa doğru uzanan bu binalar, David'in gözüne çok güzel görünüyordu.

Akşamları genç adam, Buckett Ana'nın pansi-yonuna Dördüncü Sokaktan geçerek dönerdi. Burası Üçüncü Sokak kadar ilginç değildi, ama Washing-ton alanına açılan bölümü çok hoşuna giderdi. Alan iyi düzenlenmiş olup, hep kalabalıktı. Üniversite öğ-rencileri, banklara oturan serseriler, top oynayan ço-cuklar, uyuklayan şairler, başkalarının çocuklarını gezdiren hizmetçiler, genç kızlar, fahişeler, çeşitli satıcılar, şirketlerini çekeştiren otobüs sürücüleri, yorgun profesörler ve yaşlı hanımlar... Hepsi bu alanda toplanırdı. Sanki bütün New York şehri bu alandı. Akşamları ne kadar yorgun olursa olsun, ağaçlı alanı görmesi dinlendiriyordu David'i.

Böylece, onun için her akşamın zevk alabileceği bir anı vardı; Washington Alanını gördüğünde New York'a gelen milyonlarca ziyaretçi gibi, David de bu alana kendinden bir parçaymış gözüyle bakıyor-du. Üstelik oraya gelince, Alison Webster'in kendisi-ni beklediği Buckett Ana'nın pansiyonuna yaklaştı-ğını bildiğinden, içi sevinçle dolardı.

Aslında genç kız David'le ilişki kurmaya yanaşmıyordu. Çok meşguldü. Bütün gününü *Fashion*'da geçiriyordu. Gittikçe de patronlarının dikkatini çekiyordu. Alison gece gündüz yazıyordu. Makaleler, hikâyeler, küçük romanlar. Üstelik daha zayıfladığından, güç geçtikçe güzelleşiyordu. Bir arkadaşı ona, saçının altın pırıltılarını ortaya çıkaran bir şampuan öğütlemişti. Bir başkası güzel vücut çizgilerini belli eden işlemeli elbiseler satın aldirtmişti. Alison artık yürürken ellerini paltosunun cebine sokmuyor, ona çok yakışan elbiselere bir sürü para harcıyordu.

David'se, bir köpek yavrusu gibi, Alison'un yanından ayrılamıyordu. Kız ona yüz vermemesine rağmen, sık sık yemeğe davet edilmenin önüne geçemiyordu. Alison:

— Bu kadar para harcayacak durumda değilsin, deyip atlatırdı.

Ama arada bir razı oluyordu. David de aylığının yarısından fazlasını Alison'u gezdirmek için harcıyordu. Genç kız bir gün:

— Dave, seninle artık dışarı çıkmak istemiyorum, dedi. Paranı boşuna harcıyorsun. Benden hiç bir şey bekleme.

— Seninle olmak bana yeter. Üstelik New York'ta başka kimseyi tanımıyorum ki!

— Ben de bunu söylemek istedim. Paranı bana harcamaya devam edersen, hiç bir kızla karşılaşmayacaksın, Dave. Bunu söylemek kolay değil, ama sana hiç bir zaman âşık olamam. Öpmene bile izin veremem. Kötülüğümden değil. Aslında seni severim de. Ama iki ayrı yolun yolcusuyuz. Ben gün geçtikçe yükseliyorum. Büyük bir yazar olacağım. Fakat senin ne olacağın belli değil.

— Oh... Ben...

— Biraz aklın olsaydı, Dave! Tremont Clay'ın yanından ayrılırdın. Öğrenmen gereken her şeyi öğ-

rendin. Sana bir iş bulabilirim. Belki birlikte çalışsak, aynı amaçları güdersek... Bana bak! Miss Clint'le konuşursan, sana dolaştığın yerlerle ilgili bir dizi yazma görevini verir sanırım. Santa Fe ve oradaki kızılderililer ya da San Francisco'da yapılmakta olan köprüyle ilgili hikâyeler yazabilirsin.

David pahalı restoranın rahat koltuğuna yaslanarak kızı dinliyordu. Sözünü bitirince:

— Bu tip yazılar bana göre değil, Alison, dedi.

Kız konuyu değiştirdi:

— Elbiselerine daha çok para harcamalısın, dedi. Artık New York'ta olduğunu unutma. Benim eteğimin senin kostümünden daha pahalı olduğuna bahse girebilirim.

— Alison! diye bağırdı David. Bu kostüm için 22.50 dolar ödedim. Delancey caddesinden aldım.

— Oradan aldığın belli.

Bu eleştiri karşısında afallayan David:

— Alison, neden böyle şeyler söylüyorsun? diye sordu. Yazıhanede Miss Clint'le alay ederek neden böbürleniyorsun? Neden olduğundan daha önemli bir insan gibi görünmeye çalışıyorsun?

— Yanılıyorsun. Daha önemli bir insan değilim, başarı da kazanmadım, ama kazanacağım. Fakat senin başarısızlığına şimdiden üzülüyorum.

— Başarısızlık mı? Ben daha yirmi dört yaşındayım.

— Olabilir, Joe Wismer de yirmi dört yaşında, ama hikâyeler yazıyor.

— Joe Wismer üzerine söylediklerinden sonra onun gibi olmak istemem.

— Senin yapmak istediğini söylediğin şeyi yapıyor.

— Alison! Ben kendime Joe Wismer gibi birisini örnek almam. Benim yazacaklarım onunkilere benzemeyecek.

— Joe'yla benim yazdıklarımın değersiz, saçma

şeyler olduğunu mu söylemek istiyorsun?

— Böyle bir şey söylemedim!

— Ama bunu demek istedin.

— Alison, kavga etmek için bir neden yok. Çok akıllıca yazıyorsun.

— *Akıllıca* sözcüğünü de küçümseyerek söyledin.

— Hiç bir zaman. Keşke ben de senin kadar iyi yazabilseydim.

— Züppenin birisin sen. Hayal kurmaktan başka bir şey yapmıyorsun. Restoranda oyalanıp, o aptal Claude'la konuşuyorsun. Bense odamda çalışıyorum. Liste başı olan bir kitap yazdığım vakit, sen hâlâ sürüneceksin. Yazmak istediğin için senin harikulâde olduğunu sanan bir kız bulup ona: «Alison'un hikâyesi beş para etmez. Ben yazdığım vakit Dostoyevski gibi...» diye palavralar atacaksın.

David'in yüzü sertleşti.

— Eve gitsen iyi olur, Alison, dedi. Kendi üstünlüğünü kendine tanıtlamak için benimle kavga ediyorsun. Defol!

Alison ayağa kalkıp genç adama garip garip gülmüseddi.

— Beni yemeğe getirmenin sana bir şey kazandırmayacağını yüzlerce defa söyledim, Dave! dedi. Şimdi inandın mı?

Ansızın dönüp restorandan çıktı gitti.

O anda garson elinde iki tabak çorbayla masaya yaklaştı. David:

— Bırakıp gitti! dedi.

Garson çorbayı masaya koyup:

— Burada böyle olayların ne kadar sık tekrarlandığını bilseniz şaşarsınız, diye karşılık verdi. Fiyatlar o kadar yüksek ki, herkesin siniri bozuluyor. Genç bir adamın, kız arkadaşının başına çorbayı geçirdiğini bile gördüm.

— Şimdi ne yapacağım? Aç değilim ki!

Garson çevresine bir göz attıktan sonra:

— Allah patronların belâsını versin! diye fısıldadı. Çıkıp gidin. Siparişi iptal ettiğinizi söylerim.

— Yapabilir miyim bunu?

— Aslında hayır. Ama patronlar müşterilerin kanını emiyor, onun için size kolaylık gösteriyorum.

David ayağa kalktı, yine de garson onun koluna yapıştı:

— Bahşış bırakmanız normal, dedi. Alt tarafı sizin yüzünüzden bir masadan oldum.

— 30 sent yeter mi?

Garson gülümseyip:

— Yeter, dedi.

Sonra sesini alçaltıp:

— Umudunuzu kaybetmeyin, dedi. İhtilâl yakında olur.

David, sokağa çıkınca düşünmeye başladı. Şaşkınlık içindeydi. Alison'un kendisini doğru yola çekmeye çalıştığına şüphe yoktu ama, bu sertlik anlaşılır gibi değildi. Eve gelince, heyecan içinde odasına çıktı. Doc Chisholm'un, Teksas'tan gönderdiği bir kitabı okumaya çalıştı. Adı *Yeşil Panjurlu Ev'*di.

Ancak, okudukça kendini kitaba veremediğini, kendi sözcük ve düşüncelerinin büyüüne kapıldığını anladı. Bilmediği bir odaya doğru ilerleyen bir gelin gibi kalkıp daktilo makinesinin başına geçti. Uzun süre orada, kâğıda bakarak oturdu. «Bütün gördüklerimin içinde, hangisi...» diye düşündü. Ama gözünün önünde yerler değil, İhtiyar Daniel, Morris Binder, Reba teyzesi ve şimdi ne yazık ki Moomaugh adını taşıyan o güzel kız, Marcia Paxson canlanıyordu. Chautauqua'la Amerika'yı dolaşırken başına gelen olayları anımsamaya çalıştı. Sonunda yazmaya koyulduğunda, sözcükler de zorlukla aklına gelmeye başladı. Yazdıkları; Sousa'yla geçirdiği gün-

ler, yanan çadırdaki cesareti ve Colorado dağlarının gösterişiyle ilgili değildi. Aklına gelen sözcükler, çok eskiden duyduğu bir kokuyu tanımlıyordu. Dişsiz Tom'un, geceleyin odasına getirdiği tazecik ekmek ve peynir kokusu.

Yazınaya başlayınca kendini unuttu. Saat üçe doğru Buckett Ana kapısına vurdu.

— Kimse uyuyamıyor, dedi.

Odaya girip masanın üzerindeki sayfalara baktı:

— Sayfaları ölümsüzleştirmeye mi çalışıyorsun? diye sordu.

David'in onları toplamak için bir hareket yaptığını görünce de:

— Merak etme! Bu saçmalıkları hiç okumam, diye ekledi. Kitaplar, MacDougal sokağını kendi gözleriyle göremeyenler içindir.

David o güzel saçlı, korseli kadına bakıp:

— Beni kandıramazsın, diye güldü. Bir gün sen de bir kitap yazacaksın ama o kadar adi olacak ki, kimse basmaya yanaşmayacak.

— Ben kitap yazmam, yaşarım. Alison'la yemeğe çıktığınızı, sonra onun tek başına dönüp odasına kapandığını ve çılgın gibi yazmaya başladığını, senin de biraz sonra dönüp odanda makinenin başına geçtiğini gördüm.

— Oh, ben...

— Dave, bana bir şey söyle! Bu adi, küçük cadıyı gezdirmekle ne kazanıyorsun?

— Hiç.

Buckett Ana genellikle her zorluğa bir çare bulurdu, ama bu defa sustu. Dünyada sevip karşılık görmeyenlere hep yumuşak davranırdı. Birden arkasını dönüp odadan çıktı. On dakika sonra şair Claude, elinde yiyecek dolu bir tepsiyle çıkageldi.

Sakallı adam:

— Buckett Ana bunu yemeni emretti, dedi.

— Claude, roman üzerine düşüncelerin nedir?

— Bir kitaptır.

— Tabii. Ama nasıl bir kitap?

Claude birkaç saniye gözlerini gecenin karanlığına diktikten sonra:

— Roman, bütün deneylerini içine doldurduğun altın bir çaydanlıktır, dedi. Onun içine, artık et parçaları, kemik ve yemeklerden arta kalanları atabilirsin. İstersen bütün bir insanı da ekleyebilirsin bu parçalara. Kitabın dörtte birini dolduran sahneler ya da sadece bir iki cümleyle anlatılan olaylar vardır. Kendini vererek yazdığın vakit bir romana koyamayacağın, orada anlatamayacağın şey yoktur.

— Bu duyguları besliyorsan, neden kendin de roman yazmıyorsun?

— Şair bütün duygu ve düşüncelerini birkaç satıra sığdırmaya bakar. Bütün yazarlar yetenekli olsaydı, herkes şiir yazardı. Ama insanların çoğu, duygu ve sözcükleri anlamazlar. İşte bu eksikliklerini kitap yazarak yok etmeye çalışırlar.

— Yani şiir, romanın özeti midir?

— İyi şiirler öyledir. Değersiz yazarların, romanlarının başına bir şiir eklemelerinin nedeni de bu. Roman o şiirde anlatılmıştır. Ama aptallar, başka aptalların anlaması için kitabı yazmak zorundadırlar.

David bu sohbeti uzatmak için büyük bir istek duyuyordu, fakat Claude ayağa kalkıp tepsiyi aldı ve gitmeye hazırlandı. David tepsiye doğru elini uzatınca, şair:

— Buckett Ana, âşık olduğunu söyledi; bu yüzden bir şeyler yemeni istedi. Ama anladığıma göre, seni sarsan aşk değil, yazı yazma isteğidir. Ve bu isteği duyan bir insanın midesini doldurması çılgınlık olur.

David sabah odasından çıktığında kapı eşiğin-

de tepsiyi buldu. O sabah fevkalâde bir kahvaltı etti.



BUNDAN sonraki günlerde, David ilk yazı denemesini unuttu. Çünkü Morris Binder, *Tutkulu Aşk*lar dergisinin başyazarlığına getirdi.

— Bundan böyle, aylığın 24 dolar olacak. New York'un da en seksî dergisini istiyorum senden, dedi Binder.

Yeni işi, haftada en azından 30 kadar metin okumasını gerektiriyordu. Gönderilen hikâyeler, korkunç olaylar üzerineydi. Genellikle barların arkalarında, arabalarda geçerdi. Bazılarıysa, bütünüyle hayal ürünü olurdu. Gönderilen bu yazıların çoğu o kadar kötü yazılmıştı ki, David onları genellikle baştan yazmak zorunda kalırdı.

Gerçekten iyi yazılmış yazılar, çoğu kez pek etkileyici değildi. Morris Binder'in istediği kadar vahşet olaylarıyla doldurulmamıştı. Başyazar, David'e:

— Aşk hikâyelerini düzenlerken, ilerde bir cinayet dergisine yazabilmek için kendini de hazırla, derdi.

David'in çıkardığı ilk sayıdan pek hoşnut kalmadı.

— Daha tutkulu, daha tutkulu olmalı, dedi.

— Ne demek istiyorsunuz?

— Aşk! Hayatında sevdiğin, ama aynı zamanda gırtlığını sıkmak istediğin bir kıza hiç âşık olmadın mı?

— Oldum.

— İşte aşk odur. Bunu yazılarında belirtmeye çalış.

Ama aşk yüzünden işlenen cinayetlerle ilgili hikâyeler gönderildiğinde, David bunların, dergide yayınlanamayacak kadar adi ve korkunç olduğunu fark

ediyordu. Bu hikâyeler pis zarflar içinde gönderilir, aşağı sınıfın kullandığı kaba dille yazılmış olurdu. Gönderenler de genellikle kadınlardı. Kullandıkları bazı cümleler David'in aklına takılıyordu. «Koluna ağrı girinceye kadar beni dövdü.» «Burada olsanız, çürük yerlerimi gösterebilirdim.» «Ondan sonra bütün olanlara rağmen, o sihir dolu geceyi unutamadım. Kim unutabilirdi ki!» gibi.

David bu tip yazıları geri yollardı. Zamanla, bazı tanınmış yazarlara güvenmeyi öğrendi. Bu yazarlar çoğu kez Güneyin ve Doğunun küçük kasabalarından gelenlerdi. Hep, çeşitli ırza geçme olaylarını ele alıp, herkese seslenecek biçimde işlerlerdi.

Böylece, David kendi de anlamadan, müstehcen fakat ince hikâye yazma işine karışmış oldu. Bu kötü görevineyse, tıpkı Lunaparktaki hırsızlığa olduğu gibi kolayca alıştı. Arada bir tek fark vardı: Lunaparkta halkın parasını çalıyordu; yakalansaydı hapsi boylayacaktı. Ama şimdi halkın sadece ruhunu kirletiyor, aklını çeliyordu. Bu yüzden de ceza görme tehlikesi yoktu. Kimse bunu suç saymıyordu.

Genç adam, bir süre sonra asıl öğretmenin Morris Binder değil de, gösterişsiz Miss Adams olduğunu hayretle fark etti. Kadın, onun yazdıklarını dikkatle inceliyor, yaptığı hataları gösteriyor, yayınevinde kullanılan sistemleri öğretiyordu.

Miss Adams'ı tanıdıkça, kadının Tremont Clay'ın işini yürütmekteki hünerine hayran oluyordu. Miss Adams, aslında Amerikan ticaret hayatının tipik bir örneğiydi. Ukalâ ve zengin işadamlarının arkasında saklanan silik kadın. Ve David, New York'ta iş için bir yazıhaneden öbürüne giderken, oralarda da patronların yanında sessiz duran kız ve kadınlarla karşılaşılıyordu. Yardım ya da fikir edinmek için hep bu kadınlara baş vururdu. Bu yüzden yolda, araçlarda böyle içine kapanık kadınlar gördüğünde artık onların dış görünüşüne aldanmıyordu. Büyük

şehrin en önemli işlerini onların yürüttüğünü biliyordu çünkü.

David *Tutkulu Aşk* dergisinde başarı kazanınca, ona *Gizli Detektifler* dergisinin de başyazarlığını verdiler. Aylığı 26 dolara çıktı. Bu defa özellikle iyi fotoğrafları çekilmiş iğrenç cinayetler bulup, onlarla ilgili hikâyeler yazmak sorumluluğunu yüklenmişti. Her ay bunlardan on tanesini hep aynı sistemi kullanarak yayımlardı. Cinayeti iki sayfada çözümleriyordu. *Dehşetli, korkunç, ölü gibi sapsarı* sözcüklerini bütün yazılarında kullanır, cinayeti çözemeyen yasa adamlarının şaşkınlığını belirtirdi. Hep kuşkuları bir kişi üstünde toplardı. Sonra zeki bir polise, boşu boşuna tutuklu bulunan kimsenin suçsuzluğunu göstermek için tanıklık ettiriyordu. Ve sonunda basit bir detektif, asıl suçluyu yakalardı. Hikâyenin sonunda da kesinlikle bir kişiyi astırırdı.

David, başta hep aynı şekilde başlayıp biten olguları nereden bulacağını merak ediyordu. Ama Miss Adams'ın yardımıyla her ay dergisini doldurmayı başarıyordu. Yine bu hikâyeler için de üç-dört tanınmış yazara güvenmesi gerektiğini keşfetti.

Kısa zamanda Morris Binder ve Tremont Clay'le aynı çizgiye geldiğini hayretle fark etti. Çok kanlı, korkunç bir cinayet işlendiği vakit onu önce Clay, sonra Binder, en sonunda da David kullanırdı. Binder:

— Her yıl aynı metinleri yayınlayıp duruyoruz, dedi bir gün. Çok ilginç bir cinayet olduğunda onu yılda iki üç defa konu olarak ele alabilirsin. Ama hep: «*Chadler Cinayetinde Yeni Işık*,» diye bir başlık kullan. Benim sık sık kullandığım beş altı konu var. Bir tanık ölürse, hemen ertesi hafta öyle bir başlık atarım. «Chandler olayında tanıklık eden Louis Denman, Tanrı'nın huzuruna çıktı. Acaba ne-

ler itiraf edecek?» Sonra eskiden bilinen şeyleri tekrarlıyorum.

Miss Adams da iyi bir cinayetin dört ayrı dergiye konu olabileceğini söylüyordu.

Üç ay sonra, David'e yeni bir derginin başyazarlığı verildi. Bu defa aylığı 28 dolar oldu. Yenisinin adı «*Gerçek Western*»di. Morris Binder bununla ilgili olarak:

— Temiz bir aile dergisidir, dedi. Hikâyenin hain adamı her zaman bir melez, bir Meksikalı ya da bir bankacı olmalı. İyi kızlar, babalarının başları dertte olduğu için olaylara karışır. Kötü kızlarsa, hep dansözlerdir. Komik öge olarak bir Çinli, bir Doğulu ya da çok şişman bir adamı kullan. Aranılan ve çalınanların inek, at, kontrat, altın ya da harita gibi şeyler olmasına dikkat et. Onurunu kurtarmak için uğraşanları ele alma, çünkü okuyucularımızın ilgisi azalır.

Morris Binder, Western hikâyelerinin, çok basit görünmelerine rağmen aslında yayınları arasında en zor tür olduğu konusunda David'in dikkatini çekti.

— Western'lerde, hain adam bıçağı ustalıkla kullanan bir melezdır, derdi. ölmeli! Ama bir de kötü adamın var. O, tabanca kullanır ve kimseyi arkasından vurmaz. Mertçe çarpışarak adam öldürür. O, ölmemeli. İyi bir kadın tarafından doğru yola getirilebilir. Hatta şerif bile olabilir. Ben kötü adamlarının yüzde ellisini, eninde sonunda şerif yapıyorum! Geri kalanını da öldürüyorum.

Başyazarların çoğu gibi, David de, Western'lerden çabuk bıktı. Önce bunun nedenini anlayamadı, ama sonra Jensen'in sözü aklına geldi. «Tanıdığım en ilginç insanlar, kadınlardır,» demişti. Evet, Western'lerin korkunç derecede sıkıcı olmalarının nedeni, kadınların hemen hemen hikâyelere hiç karışmamasıydı. Fakat pansiyonlarda yaşayan erkekler, kadınlardan bıkmış oldukları için, Western'ler Ameri-

ka'da fazlasıyla tutulmaktadır. Bu insanlar, sadece yürekli erkekler ve atlar üzerine hikâyeler okumak istiyorlardı. David:

— Western'lerde, hayatın en güzel yanını ihmal ediyoruz, diye itiraz etti bir gün.

— Erkeklerin çoğu böylesini tercih eder.

— *Tutkulu Aşklar* dergisini okuyan aptal kadınlar bile daha iyi. Hiç olmazsa onlar erkeklerle ilgili yazıları okumasını seviyorlar.

Bir gün David:

— Hemen hemen her hikâyemde adaçayı sözü geçiyor. Oysa onun kokusunu bile bilmiyorum ben.

— Ben de, diye itiraf etti Binder.

Sonra Miss Adams'ı çağırıp:

— Adaçayının kokusu nasıl? diye sordu.

— Yarın bir miktar getiririm.

Ertesi gün, Miss Adams'ın getirdiği adaçayını David kokladığı zaman, garip bir duyguyla sarsıldı. Çünkü düşkünlerevinde, bayram günlerinde verilen hindiler ısındığı vakit tıpkı böyle kokuyordu. Genç adam, Miss Adams ve Morris Binder'den bir adım uzaklaşarak düşüncelere daldı. İnsan, anılarının esiriymiş meğer. Bütün ömrünü gördüklerinin, kokladıklarının, ellediklerinin, duyduklarının, tattıklarının anısını biriktirmekle geçirirmiş. Yaşlandıkça da bütün bunları özlem ve üzüntüyle anarmış. Tremont Clay'in pis odasında, düşkünlerevi hindilerinin kokusunu adaçayına benzettği için David duygulanmış ve orada ne kadar mutlu olduğunu anımsamıştı. Dönen salıncakların çıkardığı ses de aklına Nora'yı getirmiyor muydu? Yeşil kırlarsa, Marcia'yı özlemesine yol açıyordu. Evet, anılarının esiriydi ama, durumun başka türlü olmasını da istemiyordu. Çünkü bu anılar sayesinde daha zengin, daha dolu bir hayatı olabiliyordu. «Lunapark'ı yağmurlu bir gecede yine görmek isterdim,» diye düşündü. «Düşkünlerevindeki kokuları yeniden içime çekmek için

neler vermezdim.» David, nereye giderse gitsin, dünyalarını birlikte götüren talihlilerden biriydi. Çocukluğunda sevgiyle gören, duyan, koklayan, elle-yen, tadan bir erkekti ve bu hazineyi içinde taşı-yordu.

Miss Adams:

— İşte adaçayının kokusu budur, dedi.

— Güzel bir koku, diye karşılık veren David, böyle bir yerde çalışmayı kabul ettiği için kendinden utandı.

Aynı günün akşamı Tremont Clay, David'i çağırıp: *Tutkulu Aşklar* dergisinde çıkan bir cümleyi göstererek:

— Bunu sen mi yazdın? diye sordu.

David dudaklarını ısırip o sayfaya baktı. Bir kadın, sevdiği erkekle arasındaki cinsel ilişkiyi anlatmaya çalışmıştı. Gönderilen yazıda sözcükler çok açık olduğundan, genç adam onların yerine şöyle bir cümle yazmıştı. «*Sonra neler olduğunu tahmin edebilirsiniz.*»

David suçlu suçlu:

— Evet, efendim; ben yazdım, diye doğruladı.

— Harikulâde! Hemen hemen, Morris Binder'in cümleleri kadar güzel. Bu biçimde devam et. Bu cümleyi sık sık tekrarlar! Çünkü çok şey söylemek istiyor. Ama, hiç kimse, seni açık saçık yazı yazmakla suçlayamaz.

Ve David kullanmaya devam etti.



GENÇ ADAM, Üçüncü Sokakta oturan ufak tefek İtalyanları gördüğünde kendisinin artık tam bir erkek olduğunu seziyordu. Yaşayışını da gözden geçirdiği vakit, gerçekten artık büyümüş olduğunu kesinlikle anlıyordu. Çünkü bugüne kadar hep tek nitelikli bir topluluğun içinde yaşamıştı. Oysa şimdi

değişik kimselerden bir grubu vardı ve çeşitli dünyalarda yaşıyordu. İşte bu karışık hayat, artık erkeklik çağına geldiğini tanıtıyordu.

Bir yandan roman yazmaya çalışıyor, bir yandan Buckett ve Claude'un neşe dolu hayatlarına katılıyordu. Gün geçtikçe de, Morris Binder ve Miss Adams'a bağlanıyordu. Şu anda üç değersiz derginin başyazarıydı. Ve Alison Webster'e âşıktı.

O gece restoranda kendisini bırakıp gitmesine rağmen, David hâlâ onunla birlikte olmayı arzuluyordu. Bazen geceleri, Alison'un bir kat altta uyuduğunu düşündükçe çıldıracak gibi oluyordu. Arada bir sinemaya gittiklerindeyse, dayanamayıp kızın elini tutuyor, kolunu okşuyordu. Alison:

— Beni elleyip durma, diye terslenince:

— Özür dilerim, ama o kadar sevimlisin ki, diye karşılık verirdi.

Genç kız, bir gün gülerek.

— Erkekleri doğru yola çekmeye yeltenen kadınlardan değilim, dedi. Annemin çektiklerini gördükten sonra, hiç bir zaman böyle bir denemeye girmem. Fakat benimle gerçekten konuşmak istiyorsan Dave, neden o saçma hikâyelerden başka bir şeyler yazmayı denemiyorsun? Miss Clint, Arizona üzerine bir yazı yazarsan, satın alabileceğini söylüyor.

— Gerçekten mi?

David eve döndükten sonra Buckett Ana'ya koşup:

— Arizona'yla ilgili bir yazı yazacağım, diye haber verdi.

— Oraya gittin mi hiç?

— Tabii. Memleketi dolaşırken...

— Eğer öyleyse, o kum dolu, berbat bölge üzerine ne yazabileceğini umuyorsun?

— Üç gece, Phoenix kasabasının yanındaki bir kampta kaldım. Orasını hiç unutamam.

— Bu saçmalıkları da kimse okumaz. Ben Ari-

zona'nın her yerini biliyorum ve orayla ilgili olarak yazılacak tek şey olmadığına eminim.

— İyi ama, sana göre neresi üzerine yazı yazılabilir? MacDougal sokağı mı?

— Ben yazılardan hoşlanmam.

— Öyleyse, Alison'un hikâyesi dergide çıktığı vakit, neden o kadar heyecanlanmıştın?

— Çünkü insanların, istediklerine kavuştuklarını görmek hoşuma gidiyor da ondan. Ufak tefek Musevî kız, İtalyan genciyle evlendiğinde, verdiği-miz partiyi görmeliydin. İkisi de isteklerine kavuşmuştu.

Hikâyesini yazmaya başlaması gereken gece, David sabahın ikisine kadar oturup Buckett Ana'yla konuştu. Arizona'dan söz ettiler. Bazı kimselerin neden sarhoş olduklarını, aynı zevkleri paylaşan iki kişinin evlenmesinin gerekip gerekmediğini tartıştılar. On ikiye doğru Claude da yanlarına geldi. Bu defa konuştukları konular, doğum kontrolü ve ölümsüzlüktü.

Sabahleyin Alison:

— Hikâyeye başladın mı? diye sordu.

— Planladım, diye karşılık verdi David.

Ama ancak beş gün sonra gerçekten iş başına geçti. «California'ya gitmekte olan üç adam, Arizona'daki bir kampa vardılar. Ufuğun ötesinde...»

Kâğıdı yırtıp yeniden başladı. «California'ya gitmekte olan dört adam, Arizona'daki bir kampa vardılar. Oturdıkları yerden mor tepeleri görüyorlardı ve bu adamlardan biri-David onu gözünün önünde canlandırabiliyordu-korkunçtu, yanağında derin bir yara izi vardı. Dakota'daki şiddetli kışlar üzerine konuşmaya başladı...»

Sabahleyin Alison karalamayı alıp bir göz gezdirdi.

— Dave! diye bağırdı. Maxim Gorki'ymişin gibi yazmak zorunda değilsin.

Genç kız, *Fashion*'un nasıl bir yazı beklediğini anlattı. İlgiyi uyandıran bir başlangıç, iyi geliştirilmiş bir hikâye, beklenmeyen bir sonuç.

David, kendi kendine: «Bunu yapabilirim,» diye düşündü.

Terleye, terleye saatlarca uğraştı. Kendi duygularını bir yana atıp, kampı daha ayrıntılı bir biçimde tanımlamaya başladı. Sonunda orası çok güzel bir yer haline geldi. İçinde bir sürü ilginç, zeki insanlar toplanmıştı. Sabaha doğru koltuğuna yaslanıp yazdıklarını yeniden okudu. «Düşkünlerevini tanımlayan 11 yaşındaki bir oğlan çocuğunun yazısına benziyor,» diye homurdandı.

Fakat *Fashion* bu hikâyeyi satın aldı! O vakit David, ilk kez başarı kazanan bütün genç yazarlar gibi hareket etti: Önce Morris Binder'den otuz dolar borç alıp Alison'u yemeğe; *Fashion*'dan çeki aldığı anda da Claude'u, Buckett Ana'yı ve Alison'u tiyatroya götürdü. Hikâye basıldığı vakit de başarısını üçüncü kez kutladı ve borç içinde kaldı. Ama kendini çok mutlu hissediyordu. Bir yazar gibi...

İşe giderken geçtiği her dergi satıcısının önünde duruyor, gözleriyle *Fashion*'u arıyordu. Otobüste bir kadının elinde bu dergiyi gördüğünde, kendi hikâyesini okuyup okumadığına bakıyor, okumadığını görünce de hakarete uğramış gibi içerliyordu.

Alison da, genç adamın bu başarısından hoşnut görünüyordu. Yemek davetlerini kabul ediyordu artık, ama bir şartı vardı: 80 sentten fazla harcamayacaktı. David onu gittikçe anlaşılması daha zor buluyordu. Bir gece, genç kız:

— O kadar parası varken, Buckett Ana, yirmi dolarlık elbiseler giymemeli, dedi.

— Ne fark eder?

— Ben iki tane yirmi dolarlık elbise alsam ne olur? İki tane biçimsiz çuval gibi giysim olur. Ama 60 dolar veririm, bu elbiseye verdiğim gibi...

— Yirmi dolar fazla oldu. İki tane yirmi dolarlık alsan kırk verirdin...

— Evet, ama bir hikâye daha sattım. Onun için, yirmi dolar fazla ödeyebilirim.

— Bu düşünce sence mantıklı mı?

— Bilmem, ama çok eskiden annemle babam gibi basit insanlar olarak kalmayacağıma yemin ettim.

— Evini çok beğenmiştim.

— Olabilir, yine de benim paramla o hale gelmişti. Tremont Clay için neden yazı yazdığımı sanıyorsun? Şimdi neden bu kadar çok çalışıyorum? Babama bakmak için.

— Ona para mı yolluyorsun?

— Evet. Ama o, gönderdiğim bütün paraları içkiye veriyor.

— Ayyaş mı yani?

— Daha da berbat. Yıllardan beri hiç durmadan içiyor.

Bir defasında tiyatrodan otobüsle dönerken, Alison bacak bacak üstüne atarak oturmuştu. Karşısındaki adam da yol boyunca bacaklarına bakmıştı.

David otobüsten indikten sonra:

— Çok kötü oturduğunun farkında değil miydin, Alison? diye sordu.

— Güzel kızların bu tip davranışlarda bulunmaları gerek. Öteki kızlara yardımı olur.

— Ne demek istiyorsun?

— Oh, çirkin bir kızın koca bulması kolay değil. Şişmanken beni gezmeye davet eden yoktu. Otobüste bacaklarıma bakan o serseri, şimdi gidip çirkin komşu kızına asılacak. İşte hayat böyle devam ediyor.

Ama kendisi, David'in öpmesine hiç bir zaman izin vermiyordu.

— Senle ilişki kuramam. Başka hiç kimseyle de,

diyordu.

Bir gün kız ortadan kayboldu. Bir hafta sonra da habersiz, çıkageldi. Zayıflamış, daha da güzelleşmişti. Ama aynı zamanda daha da uysal olmuştu. David gezmeye davet edince hoşnutluğunu gizlemedi. Yemekten sonra, genç adam bir bankta oturmalarını teklif ettiği vakit de kabul etti. Sakin, güzel bir geceydi. Alison birden kendini David'in kollarına attı, parmaklarıyla çocuğun boynunu okşadı, sonra da çoktandır bu anı bekliyormuş gibi öpmeye başladı. David hayretle:

— Sana ne oldu, Alison? diye sordu.

Genç kız hıçkırarak:

— Babam öldü, diye inledi.

Bir süre daha onun kolları arasında kaldıktan sonra geri çekildi ve:

— Evimizde yattığın günü hatırlıyor musun? dedi. Sana kahvaltı getirdiğim tepsiyi? O babamındı. Yiyebildiği zamanlar onu doyurmak benim görevimdi. Hep zilzurna sarhoş olurdu, hiç bir işte barınamazdı. Oh... hep... o... tepsiyi... elime... aldığımında... Neyse, bir gün kitabımda okursun. Ve o fevkalâde bir kitap olacak, çünkü, babamı durmadan incelerdim... Çamura nasıl... battığını... düşündürdüm. Onu dün toprağa verdik. Cenazede herkes, babam normal bir kocaymış, babaymış gibi davranmış, onun bir paçavradan başka bir şey olmadığını bile...

David kolunu kızın omzuna atıp onu avutmaya yeltendi ama, kız geri çekildi.

— Bana bir daha dokunma! diye bağırdı ve yerinden fırlayıp, Buckett Ana'nın evine doğru koşarak uzaklaştı. Buckett Ana'ya:

— Gelecek hafta buradan ayrılıyorum, dedi. Washington alanında bir eve taşınyorum.

— Neden?

— Nedenini biliyorsun. Temiz bir çevrede otur-

mam gerek. Çok geçmeden başyazar olacağım. Bizim işimizde bir kız, MacDougal sokağında oturduğunu söylesen, herkes: «Acaba kiminle yatıyor,» diye merak eder. Ama Washington Alanında, oturduğu bilinirse, ıslık çalıp: «Oh, demek parası var,» diye mırıldanırlar.

Buckett Ana sırtıp:

— Sen yükseleceksin, dedi.

Alison bunun bir kompliman olmadığını biliyordu, ama aldırmadı.

— İşten memur çıkarmaya başladılar, diye devam etti. Görürsün, David Harper de işsiz kalacak. İşte artık erkekleri çocuklardan ayırdıkları an geldi. Ben işten atılmayacağım, Buckett Ana.

— Atılmayacağına eminim.

Yemekte Buckett Ana, haberi David'e verdi. Genç adam şaşırdı, hem de Alison'un gitmesine üzüldü. Yukarı koşup kızın kapısını vurdu, fakat o:

— Git, Dave! diye bağırdı. Geçen akşam aptallık ettiğim için... seni bir daha hiç görmeyeceğim.

— Ne oldu? Ne gibi bir eksikim var?

— Hiç. Aslında kötü olan biziz, dünya. Önümüzdeki yıllarda ancak güçlü, sert kimseler dayanabilecek. Ama zayıflarla beraber olursak biz de zayıf oluruz.

O yıl Alison, bir daha David'le konuşmadı. Söylediği gibi, Buckett Ana'nın yanından ayrılıp Washington alanında bir ev tuttu. Geceleri o evin önünde lüks arabalar durur, David de yaklaşıp bu arabaların nereden geldiğini araştırırdı. Ya Yale ya da Princetown'dan geliyorlardı. *Fashion* dergisini karıştırdığında Alison'un, roman bölümü başyazarlığına yükseldiğini öğrendi. Onu bazen alandan geçerken görüyordu. Artık yanında birçok iyi giyimli kimseler vardı her zaman. David onlardan nefret ediyordu.

Kızı çok özlüyordu. Bu yüzden, gururunu hiçe sayarak onu telefonda arıyor, evine gidiyordu. Ama Alison kendisini rahat bırakmasını söylüyordu.

Bir gün:

— Romanın nasıl gidiyor? diye sordu.

David karşılık vermeyince:

— Benimki bitmek üzere, diye bağırdı. Onun için artık benden uzak dur.

Genç adam, bir gün de Miss Adams'a:

— Benim işten çıkarılacağım dedikodusu alıp, yürüdü, dedi. Bu çok kötü, çünkü evlenmek üzereyim.

— Acele bir şey yapma, David! Lütfen! Çünkü gerçekten işler çok kötü, bazı kimseler işten atılacak.

— Ben de mi?

— Sen işe alınan son başyazar değil misin?

— Her halde Morris Binder'i de atacak değiller.

— O istediği sürece burada çalışabilir. Başka yere gidemez ki zaten.

David, Binder'le ilgili sorunun nedense kadını incittiğini sezdi ve üzüldü.

— Demek evlenmememi öğütlüyorsunuz, öyle mi? diye sordu.

— Evet. Kötü günler geliyor.

David bütün dertlerini Buckett Ana'ya açardı. O da bildiği tek yardımcı olan cinle onu avutmaya çalışırdı. Birlikte sarhoş olurlar, Claude da onlara yemek hazırlardı. David bazen:

— Alison'un çok zor bir çocukluğu oldu sanırım, derdi. Onu suçlamayalım.

— Biliyorum, o nazik, şefkatli, güzel bir kızıdır.

Delikanlı, bazen de kasabanın sokaklarında dolaşıp dururdu. Ama Alison'u unutamıyordu. Ne Miss Adams'a yalan söylemesi, ne içmesi, ne de derdini Buckett Ana'yla paylaşması bir işe yaramıştı. Gece

karanlığında: «Oh, Alison,» diye inliyor, onu unutmaya çalışıyordu.

İçinde böylesine ateş yanmayan bir delikanlının erkek olamayacağını, kadınların ne kadar önemli olduklarını anlamayan bir erkeğin de, kendini bilmediğini düşünüyordu. Venedik'in rutubetli havasında Nora'ya duyduğu aşkı, Mona'yı ve Hollywood'dayken nasıl sabırsızlıkla haber beklediğini, kaybettiği Marcia Paxson'un sakın güzelliğini hatırlıyordu. Ve sonunda aklı, Washington Alanındaki Alison'a takılıyor, bu noktada karşısına büyük bir engel dikiliyordu. O ihtirash, soğuk, kararlı kızın çevresinde yıkılması imkânsız bir duvar olduğunu anlıyordu böylece. Duvarın arkasında ne vardı? David onu delip kızda bir sıcaklık, bir parça duygu bulmaya çalıştı ama, boşuna. Ve bundan sonra da bulamayacağını biliyordu.

Oysa, kadınların, kendisi için ne kadar önemli olduklarını Alison'dan öğrenmişti. Kadınlar onun için bir kitap okumaktan, bir işte başarılı olmaktan, hatta izzetinefsinden daha önemliydi. Hatta etmekten bile...



SONRA bir gün, David kendi dertlerini unutmak zorunda kaldı. 1931 yılının sonlarına doğruydı. Genç adam, *Tutkulu Aşklar* için bir hikâye hazırlıyordu.

Gün şaşılacak derecede sıcaktı. Morris Binder, bir gece önce Yoners'te işlenen bir cinayet yüzünden heyecan içindeydi. Hiç ipucu yoktu. Kızın ağlayan annesiyle babasının çok canlı resimlerinin çekilmesine rağmen, Binder durumdan hoşnut görünmüyordu. David bir iki defa ona seslendiyse de, karşılık alamadı. Bir ara:

— Burası çok sıcak değil mi? diye sordu.

Ama başyazar, sıcağı duymadığını belirtti.

Derken, birden arkasında korkunç bir çığlık işitti David ve bir iskemle devrildi. Müthiş bir korku içinde yerinden fırlayıp, Morris Binder'e seslendi ama, kocaman adam yerde yatıyordu. Yüzü mosmordu. Yumruklarını sıkımişti. Morris Binder nefes darlığından ölmek üzereydi ve David bunu bilmiyordu.

O sırada kapı hızla açıldı, Miss Adams içeri daldı. Hemen başyazarın yanına diz çöküp yumruklarını açtı, aralarına lastik birer silgi sıkıştırdı. Sonra parmağını adamın ağzına sokup şişmiş dilini dışarı çıkardı.

Mister Clay da geldi. Miss Adams'ın omzuna elini koyup:

— Nasıl? diye sordu.

— Herkesi dışarı çıkarın.

Hole çıkınca, Mister Clay:

— Çok kötü, dedi. Bazen bu krizleri ayda üç dört defa geliyor. Burada çalışmasının nedeni de bu. Miss Adams burada olduğu sürece hastalığı beni kaygılandırmıyor ama...

— İyileşemez mi?

— Hayır. Ve sana bir uyarı. Böyle kriz geçirdiğinde, hemen Miss Adams'ı çağır. O yoksa, dilini sen dışarı çek. Ben iki defa yaptım...

Üç gün sonra, Morris Binder bir kriz daha geçirdi. Yine o korkunç çığlığı attı, vurulmuş bir boğa gibi odanın ortasında sallandı ve dosya dolu çekmecelerin üzerine düştü. Kendisine yapılan uyarıyı unutan Davit, zavallı adamın yanına koşup yumruklarını açmaya yeltendi ama, aynı anda Miss Adams yıldırım gibi odaya girip:

— Çık dışarı! diye bağırды.

David dışarı çıkınca, Mister Clay'le karşılaştı. Adam, David'in şaşkın bakışından, olanları sezdi ve:

— Seni uyarmıştım, dedi. Her zaman, hemen

Miss Adams'ı çağırmalıydın. Bu onun görevi ve hakkı. Çünkü Morris Binder'i ömrünce sevmiştir.

O andan sonra, David'in günleri heyecanlı bir bekleyiş içinde geçmeye başladı. Krizin ne zaman geleceği belli değildi. Ancak korkunç çılgılık ve merdivenden koşarak çıkan ayak sesleri duyulduktan sonra anlaşılıyordu. Bu hastalığın, David'in üzerindeki etkisi büyük oldu. İnsanların, melek bile olsalar, bazen hayvanlaştıklarını anımsamış oldu. Dış etkenler onları böyle korkunç durumlara düşürüyor ve ancak başkalarının sevgisi, ilgisiyle iyileşiyorlar. İnsanlar yalnızdır. Hayvan gibi çaresiz kalıp haykırır-verirler, sevgiyle alay edebilirler, ama eninde sonunda yine ona muhtaç oluyorlar.

Fakat Morris Binder, David'e bundan çok daha fazlasını da öğretti. Beethoven'ın müziğine alıştırdı onu. Genç adam; o sağır dâhinin müziğinden, ne kadar kaba yaratılışlı olurlarsa olsunlar, insanların duyarlılıktan, şefkatten büsbütün yoksun kalmadıklarını anladı.



MORRIS BINDER'İN katılabileceği hiç bir sosyal eylem yoktu. Dışarda yemek yiyemez, çünkü her an kriz gelebilirdi. Çok sevdiği operaya gidemiyordu. Tiyatro seyredemiyordu, balolara katılamıyordu. Bazen polislerden biri onu hokey maçlarına götürürdü. O vakit de erkek tuvaletine yakın bir locaya otururlar, kriz gelince onu hemen dışarı çıkarıp yüzünü yıkarlardı.

9. Sokağın doğusunda üç katlı bir dairede otururdu. Miss Adams'ın odası tam üstündeydi. Kadın her gece çılgılığı beklerdi. Sabah ve akşam da koca adamı bir öğrencisiymiş gibi götürüp getirirdi.

Morris Binder'in zevkini çıkarabildiği tek bir şey vardı: Klasik müzik dinlemek. Müziği, cinayet-

“lerden de çok severdi. Bir cuma günü işten çıktıklarında, David’i evine götürdü ve: «Bu gece biraz müzik dinleyelim,» dedi. Eve vardıklarında, Miss Adams müzik dinlemesini sevmediğini ileri sürerek iki erkeğe iyi geceler diledi ve kendi katına çıktı. Morris Binder de kendi dairesinin kapısını açarken:

— Şimdi şaşıracağın bazı şeyler göreceksin, dedi.

Pencerenin dışında bir sokak lambası vardı. Onun ışığında David, gotik stilde, plak albümleriyle dolu bir oda gördü. Tavanda ise, kocaman hoparlörler asılı duruyordu.

Başyazar:

— Bu benim merakım, dedi. İstedğin yere otur.

Hevesli bir küçük oğlan gibi hemen gidip radyoyu açtı. O sırada yemek müziği çalıyordu. Birden bütün oda seslerle doldu. 7 hoparlör de o kadar güzel ayarlanmıştı ki, tek bir çalgı çalıyormuş duygusunu uyandırıyordu. Kocaman adam:

— Güzel değil mi? diye sordu gururla.

Sonra hoparlörle oynamaya başladı. Müzik sesi bir yükseliyor, bir alçalıyordu. Sonunda Binder, radyoyu kapatıp bir plak koydu pikaba ve gözlerini kapatarak, müziği âdeta içine çekmeye koyuldu. David de kendini kaptırmıştı.

Bir ara:

— Bu parça nedir? diye sordu.

— Dört ses, dört saz kuarteti. Opus 59, C minör.

— Beethoven’in mi?

— Tabii.

David dinlerken, şairin şu cümlesinin anlamını ilk defa kavradı: «Hayranlıktan soluksuz kalmak.»

Sonunda:

— Fevkalâde! diye bağırdı.

Morris Binder şaşırarak:

— Bu mu? diye sordu. Ama Beethoven’in en za-

yıf parçalarından biri. Son kuartetini dinlemek ister misin?

— Bundan güzelse, tabîî.

Binder pikabı durdurup mutfağa gitti. Birkaç dakika sonra içinde rokfor peyniri, ekmek, yağ ve bira bulunan bir tepsiyle döndü. Dolaptan zeytin de çıkardı ve David'in boynuna bir peçete bağladıktan sonra:

— Bu yemeği beğenmezsen, lütfen bana söyleme, dedi. Çünkü Beethoven böyle yemeklere bayılırdı.

Daha sonra, Binder başka bir plak aldı eline:

— Bu, Opus 135, F minör'dür, dedi. 130 ve 132 kadar uzun ve ağır değil.

Plağı pikaba koyup bir koltuğa gömüldü, gözlerini kapattı.

Müzik, David'in o güne kadar dinlemediği türdendi. Hafif başlıyor, gittikçe yükseliyor, alışılmadık güzellikte ses düzenleriyle sürüp gidiyordu. Binder sandviçini yerken:

— Allah'ım, ne şahane, diye mırıldanıyordu.

Son bölümde Beethoven bütün ustalığını ortaya koyuyordu. Çalgılar ölüme hızla giden biri gibi tempolarını artırdılar. Arada beklenmeyen sessizlikler de oluyor, sonra ölüm çok yakındaymışçasına, müzik yeniden yükseliyordu. Hayatın dramı odayı doldurup zeytinlerin, ekmeğin, biranın tadını unutturdu. İğne durdu ve müzik sustu. Beethoven gerçekten o odada ölmüş gibi derin bir sessizlik oldu. Sonra Binder:

— Bunu bir daha dinleyelim, dedi.

Sonraları David, o kocaman adam ne çalarsa çalsın, dinlemekten bıkmadığını öğrenecekti. Tıpkı, bir çocuk gibi:

— Şahane! Haydi, yeniden dinleyelim, diye bağıırdı. Sonra melodiler odayı bir daha doldurur; Binder müziği, sanki bir daha duymayacakmış gibi

bütün benliğiyle dinlerdi.

Bir gece kocaman adam, Brahms'ın Üçüncü Senfonisini defalarca çaldıktan sonra, David'in kalbine bir düşünce bıçak gibi saplandı. «Ölebileceğini, her an can verebileceğini biliyor! Bu plağı belki de bir daha hiç duymayacak!»

Böylece, Morris Binder ne zaman bir plağı yeniden dinlemek istediğini söylese, David bu isteği seve seve kabul ederdi. Kendisi de, bu yaşadığı son günmüş gibi insanlara, gökyüzüne, bütün doğaya özlemle bakmaya başladı. Binder'in müziğini dinlemekten önce Washington Alanının güzelliğine, insanların ve doğanın fevkalâdeliğine böylesine hayranlık duymamıştı.

Morris Binder'e daha sık gitmeye başladı ve yavaş yavaş birayla zeytinlerin tadını sevdi. Dvorak'ın dörtlüklerini, Borodin'in noktürnlerini, Mahler'in şarkılarını ilk kez Binder'de cankulağıyla dinledi ve beğendi. Yavaş yavaş o da Binder gibi, aynı plağı on defa dinlemek istediğini duymaya başladı. Çünkü artık iyi bir şeyin, bir düzine kötünden daha değerli olduğunu anlamıştı.

Fakat bazen bu müzik ziyafeti, Morris Binder'in krizleriyle yarıda kalıyordu. Her defasında da, müziği sevmeyen, ama yukarıdan sürekli olarak aşağıya kulak kabartan Miss Adams koşarak geliyor, sevgili patronunu iyileştirmeye uğraşıyordu. Bir gece, David'e:

— Çık git buradan, diye bağırdı. Kötü bir etkisin onun için! Bütün bu gürültü ve heyecan...

Kadının gözlerinde okuduğu nefret karşısında fazlasıyla şaşırان David, Binder'in kendine gelmesini beklemeden çıkıp gitti.

Ertesi sabah yazıhanede Miss Adams'la karşılaşmamaya çalıştı ama, o yanına gelip:

— Dün gece için beni affet, dedi. Özellikle, sa-

na çok kötü bir haber vereceğim için üzgünüm. İşten çıkarılacaksın.

— Ben mi?

— Evet. Mister Clay seni görmek istiyor. Ama dinle. Burada yapabileceğin ufak tefek işler olur. Onun için sık sık uğra.

Mister Clay de:

— Senin çıkardığın dergileri durdurmak zorundayız. Sakın üzerine alınma. İşler açılır açılmaz görevine döneceksin, dedi.

— İşlerin düzelmesi ne kadar sürer?

— Üç yıl kadar.

David'in yüzünde beliren hayal kırıklığı karşısında, adam kendinden beklenmeyen bir harekette bulundu. Yerinden fırlayıp, kolunu delikanlının omzuna doladı ve:

— Çok iyi, çok çalışkan bir gençsin; Harper, dedi. İşte bu yeteneklerini böyle günlerde kullanmalısın. Bir yerde iş bul. Kendini kurtar.

Sonra bu hareketinden utanmış gibi David'i iterek odadan çıkardı.

Miss Adams, yeniden David'e yaklaşıp:

— Her zaman için sana verebileceğim bir şeyler olur, diye fısıldadı.

Lafayette sokağına çıkıp, göçmen derneğinin karşısında durdu David. İşsiz kalmıştı, cebinde de 100 dolardan az bir para vardı. Bir yığın göçmenin umutla geldiği o kırmızı binaya bakıp: «Bütün o gelenler geçim yolu bulduklarına göre...» diye düşündü. «Oysa, dilimizi bile bilmiyorlardı.»

Ama durum 1932'de, göçmenlerin Amerika'ya akın ettikleri yıllardan çok daha kötüydü. Şimdilerde hiç iş yoktu.

Buckett Ana:

— Ne yaparsan yap, ama yeniden okula gitme, dedi. Tanıdığım en berbat serseriler, üniversiteye gi-

denlerdir. İstersen biletçi ol. Hiç olmazsa yazı yazabilirsin o zaman.

Fakat biletçi arayan da yoktu. David nereye baş vurduysa iş bulamadı. Kimse eleman istemiyordu.

Bir gün gazetede bir ilân gördü. «Çalışkan gençler aranıyor. Kendi arabaları olması şart.»

David ertesi gün, verilen adrese gitti ve arabası olmamasına rağmen işe alındı.

Patron:

— Arabası olan için iş daha kolay; ama yorulmaktan korkmazsanız, arabasız da çalışabilirsiniz, dedi. Şu elektrik süpürgesinin ağırlığı 20 kilodur. Ev hanımları bunu çok kullanışlı bulacaklar.

Adam bütün gün David'e ve daha onun gibi otuz kadar gence, süpürgeyle ilgili bilgiler verdi, bir satış memurunun ne yapması gerektiğini anlattı. Günün bitiminde:

— Tabii ki, belirli bir aylık vermiyoruz, dedi. Böylesi, sizin için daha iyi. Çünkü sattığınız kadar para kazanacaksınız. Haftada elli, yüz, üç yüz olabilir. Ha... Ha!...

Ama adamın verdiği sayı, sadece «hayır,» diyen ailelerin sayısına eşitti... Beşinci günden sonra David, kapıyı yüzüne kapatan kadınlardan hoşlanmaya başladı. Çünkü hüznünlü hikâyeler duymaktan bıkmıştı. Kadınlar: «Kocam iyi ve çalışkandır, ama iş bulamıyor,» diye sızlanıp duruyorlardı. Her gün o kadar çok göz yaşıyla karşılaşılıyor, o kadar korkunç durumlara tanık oluyordu ki, günlerce yemek yemedikleri belli olan çocuklara bir şeyler yedirmek zorunda bile kalıyordu sonunda.

1932 yılının mart ayında, New York bir ölü şehire benziyordu. Önce yoksul mahallelerini kaplayan işsizlik, yavaş yavaş zengin çevrelere doğru da akmaya başlamıştı.

Kadınların her biri:

— Bir şeyler olmazsa, nasıl geçinebileceğimizi bilemiyorum, derdi.

Satış memurluğuna girdikten iki hafta sonra istifa etti. Bu süre içinde bir tek süpürge bile satamamıştı.

Kendisine verilen evrakları geri verirken patron:

— Fevkalâde kullanışlı bir süpürgemiz var ama, halkta onu alacak para yok, dedi. Bu memleket nereye gidiyor? Söyle, nereye?

David oradan ayrılırken, satış memuru olarak işe alınmayı bekleyen 18 gençle karşılaştı.

Bu arada bankada sadece 53 doları kalmıştı. Ve Buckett Ana olmasaydı, hali duman olurdu. Ama Buckett Ana, daha önce yüzlerce başka genç erkeğe yaptığı gibi, David'in de odasında parasız kalmasına izin verdi. Claude'un, David'e yemek götürmesini görmezlikten geldi. Hatta ortalığı temizlemek işini de David'e bırakmış, bunun için ona ufak bir de aylık bağlamıştı. Genç adam, aldığı parayı hak etmek için bütün gücüyle çalışıyor, restoranı o güne kadar olmadığı biçimde pırıl pırıl bir hale getiriyordu. Ayrıca, Buckett Ana'dan binanın ön tarafını boyama izni almıştı. Merdiven üzerinde çalışırken, MacDougal sokağındaki hareketli hayatı seyretmeye bayılıyordu.

Bu arada Buckett Ana'yı daha iyi tanıma fırsatını bulmuş, orta yaşlı kadının huzur içinde yaşayan, çevresindekileri de rahat ettiren, az rastlanır insanlardan biri olduğunu anlamıştı. Restorandan para kazanmıyordu. Geçimini oda kiralamakla elde ediyordu. Arada bir de kaçak içki satarak gelirini artırıyordu. Eski hayranları tarafından, kendisine yaşlılığı için üç ayrı hesaba para yatırıldığına göre de, gelecek için kaygısı yoktu. Buckett Ana'nın, New York'ta hayata yeni atılan gençlere yardım ettiği herkesçe biliniyordu.

Bazen zilzurna sarhoş olan kadın, Gonoph'u anımsatan bir şefkatle David'in kolunu okşuyor:

— Şu söylediğimi unutma, diyordu. Bir gün Colombia Üniversitesinde adım geçecek. Neden mi? Claude'un tek dostu olduğum için.

Şairin kitaplarını açıyor, oradan mısralar okuyordu.

— Sen şair değilsin, anlayamazsın, derdi. *Fashion* için yazdığın o saçmalıkları okudum. Allah'ım, ne kadar da sıkıcı! Al, şu kitaba bak. Onu onu, incele, yardımı dokunabilir.

David, şiir kitabıyla odasına dönerdi. O günlerde genç adam yazı yazmaya da çalışmıyordu. Odasında günlerce kapalı kalıyor, Claude'un şiirlerini okuyordu. Claude'un sözcük zenginliğine ve onları tam yerinde kullanma yeteneğine hayrandı. İşsiz güçsüz olduğu o dönemde yalnızca yatağına uzanıyor, yazı yazmayı tasarlıyor, ama geçimini sağlayacak bir iş bulmak için herhangi bir girişimde bulunmuyordu.

Sözcükler David'e göre, ruhun derinliklerindeki fırtınaları, özlemleri dile getiren kutsal araçlardı. Metropolitan müzesi, bir tablo için 200.000 dolar ödeyebilirdi ama, *Don Quixote* gibi bir kitabın dünyada tek sayısı kalacak olsa, onun değeri bir tablonunkinden çok daha fazla etmez miydi? Hamlet gibi eserlerin değerini kim saptayabilirdi?

Bu işsizlik günlerinde, David, fazla bir şey düşünmek istemiyordu. Alison'a karşı duyduğu özlem içini kavuruyordu ama, onu da aklından çıkarmaya çalışıyordu. Hasta Morris Binder'i anmamak için de kendini zorluyordu. Bir gün penceresinin dışındaki duvara baktığında ise, o güne kadar onu görmediğini hayretle fark etti!

Duvarın her tuğlası ayrı renkteydi. Günün değişik saatlarında duvarın görünüşü değişiyordu. Güneş ışınlarına göre tuğlalar başka başka renklere

bürünüyordu. Ama David, bu ayrıntıların hiç birine dikkat etmemiştir.

«Yazmak da bunun gibi bir şeydir,» diye düşünürdü. «Başkalarının görmediği bir şeyi fark edip kaleme alırsın: okuyanlarda ise, o şeyin gerçekten hep orada olduğu duygusunu uyandırırısın. İnsan görebiliyorsa, yazabilir demektir. Her gün gördüğüm tek bir şeyi kâğıda döksem, ünlü bir yazar olurum,» Fakat kalemi eline alınca duraklıyordu. Çünkü bir şeye *bakmakla*, onu *görmek* arasındaki farkı belirtecek sözcükleri bulamıyordu.

Karanlık odasında yatarken, sanatın anlayıştan doğduğunu, anlayışın da temelinin görmek olduğunu keşfetmişti. Bir gün kendi kendine: «Balzac gibi yazmamam için bir neden yok...» diye mırıldandı. Ama böyle bir karşılaştırma yaptığı için kendinden utandı. Buna rağmen biraz sonra yeniden: «Allah kahretsin, düşündüğüm doğru,» diye aklından geçirdi. «Onun gibi yazmamı engelleyecek ne var?»

Ortalık karanlıktı, ama David'in içinde hiç sönmeyecek bir ışık yanmıştı. İşte bir genç adamın hayatında en önemli an budur. Başarabileceği şeyleri keşfettiği an! David bilmediği halde, böyle bir an bütün büyük adamlar yaşamışlardı: «Ne diye Cumhurbaşkanı olmayacak mıyım?» «O bir opera yazarı bildiğine göre, ben de yazarım» «Neden mühendis olmayacak mıyım.» «Nasıl birisiyle evlenecek, o kimse ben olamaz mıyım?» diye düşünenlerin sayısı şaşılacak kadar çoktur.

Bir akşam üstü, yine bu düşüncelerle dolu olduğu anda aşağıdan Buckett Ana'nın sesi duyuldu:

— Hey! David! Biri seninle görüşmek istiyor.

Genç adam kapısını açınca, karşısında Mona Meigs'i buldu.

— Merhaba, David! dedi genç kadın.

— Mona!

Gözlerine inanamıyordu David. Kız, başına bir

bere geçirmişti. Üzerinde pantolonla pis bir bluz vardı. Makyaj yapmamıştı ve garip bir biçimde çökmüştü.

Hemen konuya girerek:

— Kalacak bir yerim yok, dedi.

— Cyril nerede?

Mona omuzlarını silkti.

— Aylar önce ayrıldık. Tiyatro da kapandı.

— Gel içeri.

Mona kapı eşiğinde durup odayı inceledi.

— Pek lüks değil, dedi.

— İşsizim.

— Oh, Allah'ım! Bu memlekette kimsenin işi yok mu?

— Senin için bir çare buluruz.

— Ama buraya sığamayız ki.

— Ben kalacak başka bir yer bulurum... diye söze başladı David, ama genç kadının yüzünde beliren dehşet ifadesini görerek sustu. Buraya bir kraliçe edasıyla gelip, hâlâ genç adamın lütufta bulunacağını sanmıştı ama, David'in onunla kalmayı istemediğini anlamıştı Mona. Omuzları düştü ve aynaya gitti. Orada dümdüz saçlarını, leke içindeki beresini, yıkanmamış bluzunu gördü, ne kadar çirkinleştiğini ancak o zaman fark etti.

— Bir filmde oynama ihtimalim var, dedi. Ama önce kendime çekidüzen verecek bir yer bulmalıyım.

David:

— Burada kalabilirsin, deyip odadan çıktı.

Buckett Ana'nın yanına gidince de:

— Ben aptalın biriyim, diye söze başladı.

Buckett Ana:

— Her erkeğin yılda bir defa eşek yavrusu gibi davranmaya hakkı var, dedi. Gelen, her halde bana anlattığın artist.

— Evet. Mona Meigs.

— Ve bir oda istiyor. Parası yok. Benim kadar

aldanan bir insanın öğüt vermesi saçma, ama ben senin yerinde olsam, o kariyı cehenneme yollardım.

— Bunu nasıl yapabilirim?

— Pekâlâ yaparsın. Önce son kuruşunu onunla paylaş. O odada kalabilir. Ya da sen kalabilirsin. Yahut, ikiniz birden kalabilirsiniz.

— Ben restoranda uyuyamaz mıyım?

— Polis müfettişi «hayır,» diyor. Daha çok sayıda serserinin orada kalmasına izin vermeyecektir.

— Ben Mona'nın bavulunu yukarıya götüreyim. Kendim için kalacak bir yer bulurum.

— Dave, saçmalık ediyorsun.

Delikanlı karşılık vermeden yukarı çıktı ve:

— Buckett Ana, burada kalabileceğini söyledi, diye haber verdi.

— Ya sen?

— Ben çaresine bakarım.

Mona beresini çıkarıp yatağın üzerine fırlattı. Aksi aksi:

— Tuvalet her halde holde, dedi.

— Evet.

Sonra restorandan çıkıp, Washington Alanına gitti ve bir bankın üzerine çöktü. Karşıda Alison'un evini görebiliyordu. Birden Alison'un Mona'dan ne kadar farklı olduğunu düşündü. Onunla yatmak istemediğini belli ettiği vakit, Mona'nın nasıl da alındığını düşündü ve istediği an kendisiyle sevişmeye hazır bulacağını sandığı için öfkelenildi David. Mona adi ve bencildi. Onunla artık ilişki kurmak istemiyordu.

Ama genç kadının, kendi yatağında yattığını düşündükçe, heyecanlanmanın önüne de geçemiyordu. «Gidip Alison'u göreyim,» diye karar verdi ve Alanı geçip genç kızın kapısını çaldı.

Alison onu görünce:

— Dave! diye bağırdı. Seni görmek istemiyorum.

— Alison, seninle konuşmalıyım! Mona Meigs döndü.

— Ne kadar ilginç!

— Bir süre yanında kalabilir mi?

— Sevgilisi ne oldu?

— Ayrılmışlar. Ama ben onunla ilgilenmek istemiyorum artık. Onu görünce, seni ne kadar özlediğimi anladım.

Bu itiraf, Alison'u biraz yumuşattı ama, genç adam öpmeye yeltenince onu itti ve:

— Oh, yeniden başlamayalım, dedi.

David, kızın rahat koltuğuna oturdu. Odayı bir köylü gibi incelememeye çalıştı ama, güzelliği onu etkilemişti. Sonunda gözlerini yine Alison'a çevirip:

— Mona'yı sokağa atamam, dedi.

— Atamayacağını biliyorum. Bu yüzden de sana hayranım. Aslında görüştüğüm kimseler beni iğrendiriyor. Hepsi o kadar sahte ki! Alay ettikleri kimseler, kendilerinden kat kat üstün.

— Öyleyse vaktini neden onlarla öldürüyorsun?

— Çünkü... Oh, işim bunu gerektirdiği için. Onları inceliyorum. Yazacağım kitapta haklarındaki düşüncelerimi okuyacaksın.

Sonra birden buz gibi bir sesle:

— Sen bu arada neler yaptın? diye sordu.

— Pek bir şey yapmadım. Senin önceden söylediğin gibi, işten atıldım.

— Evet işsiz kaldın ama, iş de aramıyorsun. İnan bana, bir şeyler yazabilirsen, *Fashion*'un altını üstüne getirir, yazını almalarını sağlarım ve...

Alison, birden boşuna konuştuğunu fark etti. Öfkeyle dönüp pencereye yürüdü. Sonra ellerini kalçasına dayayıp:

— Belki davranışlarımdan, seninle ilgilenmediğim kanısına varmışsındır. Aslında kişiliğine çok

önem veriyorum. Yazar olabileceğimi söyleyen ilk zeki insan sensin. Keşke... keşke birbirimiz için yaratılmış olsaydık. Çünkü hayallerle yaşadığın halde, seni takdir ediyorum. Ama, ben ne istediğimi çoktandır biliyorum. Büyük yazar olacağım! Göreceksin, hiç bir engelin yolumdan alıkoymasına izin vermeyeceğim. Ve yaşlanınca da, buluşup yazdığım kitapları tartışacağız seninle.

Genç kız, güzel ellerini uzattı ama, David onları tutmak için hiç bir hareket yapmadı. Alison'la son defa konuştuğunu seziyordu.

— İçim senin özleminle yanarken, sokaklarda dolaşıp durdum, Alison! dedi. Duygusuz olmadığını biliyorum. Kendini öyle göstermeye çalıştığını da biliyorum. Çünkü zirveye ulaşamayacağından korktuğunun farkındayım. Nereden mi anlıyorum? Ben de aynı kuşkular altında ezildiğim için. Ben de iyi kitaplar yazacağım. Bundan eminim, çünkü o gücü içimde duyuyorum. Eserlerimin bölümleri, en canlı haliyle şimdiden aklımda... Yazacağım, deneylerimden yararlanacağım...

— Bugüne kadar hiç bir şey yazdın mı?

— Bazı karalamalarım oldu...

— Ve bu karalamalardan, ilerde yazar olacağına inandın, öyle mi?

— Evet.

— İnşallah. Hayallerinin gerçekleşmesi için dua edeceğim.

Sonra genç adamın, kendisini öpmesine izin verdi. Bu son öpüşmeleri oluyordu. David: «Sıcakkanlı, duygulu bir kız,» diye düşündü.

Bu düşüncesinden cesaret alarak:

— Acaba Mona'ya yüz dolar borç veremez misin? diye sordu.

Alison'un gözleri acımasız bir ifadeyle doldu:

— Hayır, dedi ve kapısını David'e ebediyen kapattı.

GENÇ ' ADAM, Buckett Ana'nın pansiyonuna döndü ve Claude'a:

— Birkaç gece restoranda, iskemlelerin üstünde yatamaz mıyım? diye sordu.

Şair dudağını ısırıp:

— Buckett Ana'nın, müfettişlerle başının dertte olduğunu biliyorsun, dedi.

Buna rağmen, David'e uydurma bir yatak hazırladı. Genç adam bu yatakta beş gece üst üste yatı. Gündüzleriye, *Fashion* için hikâye yazmakla oyalanıyordu. Bitirdiği vakit, derginin yazıhanesine götürüp telefondaki kızdaki, Miss Webster'e vermesini rica etti.

Ama hikâyeyi bitirmek için o kadar yorulmuştu ki, ertesi sabah erkenden uyanamadı ve Buckett Ana onu iskemlelerin üzerinde yatarken gördü. Orta yaşlı kadın battaniyeyi çekip iskemlelerden birini tekmeledi. Claude'a:

— Serseriler dışarda yatacak dememiş miydin? diye söylendi.

Sonra birden hayret etmiş gibi görünerek bir çığlık attı ve:

— Aman Allah'ım, bu Harper, diye bağırdı.

Ancak müfettişin gelmesiyle şakalaşmaları yarıda kaldı. Adam:

— Haa! Demek restoranda müşteri yatırıyor-sun! diye bağırdı.

Buckett Ana:

— Pis herif, defol burdan! diye bağırdı ve müfettişe doğru atıldı.

— Bu defa cezayı yiyeceksin, dedi adam ve kıkır kıkır gülererek çıkıp gitti.

Buckett Ana, David'e dönüp:

— Yaptığını gördün mü? diye çıkıştı.

Delikanlıyı daha çok azarlamaya hazırlanırken, gür bir sesin:

— Buckett Ana'nın yeri burası mı? diye sordu-

ğu duyuldu. Bana, Buckett Ana'nın çirkin olduğunu söylemişlerdi. Oysa, siz güzelsiniz!

David:

— Jensen! diye bağırarak, arkadaşının kollarına atıldı.

Jensen, Buckett Ana'yı havaya kaldırarak yavaşlığına gürültülü bir öpücük kondurdu.

— Siz, David'in söylediğinden de güzelsiniz, diye takıldı.

Buckett Ana:

— Bir içki vereyim de iç, dedi.

— Memnuniyetle.

Jensen bir cin, bir de bira içti. Sonra, David'le birlikte Washington Alanına çıktılar. David:

— Ne oldu? diye sordu.

— Cyril Hargreaves çok hasta.

— New York'ta mı?

— Evet. Ona yardım etmek istedim, ama...

— Ben de işsizim.

— Çok kötü bir dönem geçiriyoruz. Buna rağmen; Cyril'in, yanında kalacak birine ihtiyacı var. Anlıyor musun David, adam ölüyor ve tek başına ölüyor.

Jensen, daha sonra David'i 48. sokaktaki eski bir eve götürdü. Dört basamaklı tahta bir merdivenden çıktılar ve perdesiz bir odada yatan yaşlı aktörün yanına geldiler. Cyril çok zayıflamıştı. Yüzü bembeyazdı. Ölmek üzere olduğuna şüphe yoktu. David girince, Cyril ona doğru dönüp başını salladı. İki gün tıraş olmamış, sakalına salyaları akmıştı.

Yaşlı adam hiç bir şey söylemeden başını öte yana çevirdi. Jensen:

— Bırak, uyusun, dedi. Daha sonra belki tanır.

— Nesi var?

— Zatürree ve yaşlılık.

— Doktor geldi mi?

— Yardım Sandığı birisini yolladı. Benim de param yok ki.

Vahşî Adam, ilâçları gösterip:

— Nöbeti sen devral, dedi. Ben iki günden beri buradayım.

— Nerede kalıyorsun?

— Nerede bir yer bulursam...

İki arkadaş konuşmadan bakıştılar. Jensen ilâçları kontrol ederken, David hasta ihtiyara baktı ve gözleri yaşla doldu. Gururlu patron Cyril Hargreaves! Şimdi o beyaz yatakta yatıyordu. Üzerindeki battaniyeler incecikti. İyi günlerde âşıklar bu odaya gelmiş, o battaniyelerin altında sevişmişlerdi.

— Çok korkunç, diye mırıldandı.

— Oh, yine de iyi bir ömür sürdü o. Ben şimdilik gidiyorum. Gözüm kapanıyor. Ama o cadı Mona Meigs'i elime geçirmek için son kuruşumu da verirdim.

— Yok mu ortada?

— Yok. Paraları biter bitmez adamı bırakıp gitmiş. Geçen gün onu gördüm, ama benimle buraya çıkmadı. Berbat bir durumu vardı. Benden kaçtı.

— Haydi git, biraz uyu sen.

— Ona âşıktın, değil mi?

— Kime âşıktım?

— Mona'ya. Ama şimdi gerçekten cadıya benzedi.

Akşam üstü Cyril uyandı. David'i tanımadı.

— Mister Jensen diye seslendi. İlâcımı almalıyım. Tiyatro kötü günler geçiriyor, Mister Jensen. İşler kötü... ama... çok... kötü...

Sonra komaya girdi. David bir an için öldüğünü sanıp dehşete kapıldı. Ama yaşlı adam:

— Biraz uyuyayım, diye mırıldanarak gözlerini kapamıştı.

Demek, bir artistin sonu buydu! Sahne ve perde artistleri, şairler, romancılar ve bütün sanatçıların

ölümü genellikle böyle oluyordu. Tek başlarına, eski eşyalarla dolu bir odada gözlerini hayata kaparlardı. Alkışların sonu gelmişti. David acıyla, Cyril Hargreaves'in uzun meslek hayatında oynamış olması gereken şehirleri aklından geçirdi. Şimdi o şehirler sadece birer hayal olmuş, neşe sönmüş, son gelmişti. Ünlü aktör, böyle bir evde tek başına ölümle pençeleşiyordu.

David, Vito'yla Vahşî Adam'ın, bira içmek için lokantaya girdikleri ve kendisinin arabada kaldığı geceyi anımsadı. Aynı duygu, yine içini kapladı. Sanki o bütün bunlardan uzaktı, kendisini hiç bir şey etkileyemezdi... İşte o geceki sesler nasıl zihnine yerleştiyse, şimdi de bu odanın bütün ayrıntılarının bir daha silinmemek üzere belleğinin bir köşesine yerleşeceğini biliyordu.

Hargreaves kımıldadı, fakat David hâlâ battaniyelere bakıyordu.

Gece ilerlemekteydi. David odayı iyice tanımıştı artık. Duvar kâğıdı leke içindeydi. Burada yatanlardan biri, yağlı başını duvara dayamış, bir başkası -belki de aynı kişi- burnunu eliyle silip duvar kâğıdına sürmüştü. David bu gördüklerinden kaygılanmamıştı. Kendisinin de bu biçimde, tek başına ölmek düşüncesi korkutmuyordu onu. Çünkü o da, David Hargreaves gibi kendini sanata adamıştı. Bir sanatçı ölebilirdi, ama bu sanatın sonu demek değildi.

Saat dörde doğru hasta, gözlerini açtı ve David'i tanıdı. Çok lüks bir odadaymış gibi elini azametle uzatıp:

— Mister Harper, dedi. Beni aramanız büyük nezaket. İki yılda çok şey oldu. Eski dostlarınızın çoğunu gördüm. Ancak, birisini çok merak ediyorum. Emma Clews! Ondan hiç haber aldınız mı?

— Hayır.

— Fevkalâde rol yaptığı geceyi hatırlıyor mu-

sunuz, Mister Harper? Hangi oyunu sergiliyorduk?

Chautauqua'ın son turnesinde başlarından geçen olayları andılar. Yaşlı Aktör:

— Chautauqua'ın son gezisinde bulunmanız büyük şans, Mister Harper, dedi. Şimdi gece mi, gündüz mü?

— Şafak sökmek üzere.

— Acaba sizden bir şey rica edebilir miyim? Dün tıraş olamadım. Bugün Miss Meigs'in beni görmeye geleceğini hissediyorum. Acaba bana yardım eder misiniz?

Bu dayanılmaz bir işkenceydi. David bir deri, bir kemik kalmış olan yaşlı adamı kaldırdı ve tıraş olduğu sürece onu tuttu. Bir an, düşkünlerindeki kadınlar gibi kusacağını sandı. Ama sonunda hasta:

— Tamam, dedi. Tıraş olmak insanı rahatlatıyor. Bugün de Miss Meigs'in geleceği üstüne, içimde kuvvetli bir önsezi var.

Saat sekizde Jensen geldi ve:

— Yaz olsaydı, bir futbol maçına giderdik, Cyril! diye bağırdı.

Sonra David'in kulağına:

— Sen git biraz uyu, sonra da saat sekizde gel. Bu geceyi çıkaracağını sanmıyorum.

Bitkin bir durumda olan David, Mona'nın odasına daldı ve onu kolundan yakalayarak çekti. Genç kadının yüzü kremle kaplıydı. Saçlarını da sarmıştı.

— Neden geldin? diye sordu.

— Giyin!

— Ne oluyor?

— Cyril Hargreaves'in yanından geliyorum.

Mona elleriyle yüzünü örttü.

— Yapma! Yapma! diye çığlık attı.

— Allah seni yok etsin, giyin!

— Oraya gidemem. O korkunç odada onu bir defa gördüm. Beni anlıyor, Dave.

— Mona! Bu geceyi çıkaramaz. Giyin!

— Hayır!

David onu zorla kaldırmaya çalışınca, sinir krizi geçirip avazı çıktığı kadar bağırmaya başladı. Buckett Ana ve Claude şaşkınlık içinde kapı eşliğinde göründüler.

Buckett Ana:

— Ne oluyor burada? diye sordu.

Mona bağırmaya devam ediyordu. David:

— Ona giyinmesini söyleyin! dedi.

Mona:

— Hayır, hayır! diye bağırdı.

Buckett Ana'ya koşup onun kolları arasına atıldı.

Buckett Ana:

— Ne oldu, Dave? diye sordu.

— Yaşlı bir adam ölmek üzere. Onunla parasını bitirinceye kadar yaşadı.

Buckett Ana, sükûnetle:

— Onu rahat bıraksan iyi edersin, dedi.

— Bırakmam! O ihtiyarı kollarımda tuttum. Tıraş olması için yardım ettim. Bu karının, bugün ziyaretine gideceğini umuyor ve...

Sesi bir hıçkırıkla kesildi. Umutsuzluk içinde Mona'ya doğru atıldı. Fakat Buckett Ana kararlı bir tavırla onu itti.

— Çık git, Dave! diye emretti.

Genç adam inatla, Mona'yı alıp götürmeye çalışıyordu. Fakat ev sahibi de diretiyordu.

— Bazı şeyleri yapmaları için kimseyi zorlayamazsın, dedi.

— Ama bu pis orospu...

Buckett Ana:

— Dave! diye yalvardı. Bazı şeylerin, sandığın kadar önemi yoktur. Hayatımda, ölen yüzlerce insan gördüm ve onların yanında bulunan kimse-

nin, söylenen sözlerin, hiç bir şeyi değiştirmedigine de tanık oldum. Çünkü bir insan ölünce...



O GECE doktor:

— İhtiyar çok zayıf, dedi.

Jensen:

— İlâçlarda bir değişiklik var mı? diye sordu.

— Hayır. Yarın sabah yine uğrarım.

Doktor, kapıda bir şey söyleyecekmiş gibi durakladı, ama vazgeçip çıktı.

Cyril sakindi. David ve Jensen'in, yanında kalmasından hoşnutmuş gibi görünüyordu.

David, oynadığı rollerden en çok hangisini sevdiğini yaşlı adama sordu, Cyril biraz düşündükten sonra:

— Polonius, diye karşılık verdi. Bir aktör, Polonius rolünde çok şey başarabilir.

— Bu rolü John Barrymore topluluğunda oynadınız, değil mi?

Jensen söze karışıp:

— John Barrymore! İşte büyük bir sanatçı, dedi.

İhtiyar aktör:

— John Barrymore mu dediniz? Ama Mister Jensen, benim topluluğumda bir yaz geçirdikten sonra, iyi oyuncuyu ayırmanız gerektiğini sanmıştım. Demek sinema sizi bozdu. John Barrymore'un profili güzel diye...

Hasta böyle konuşurken uyuyuverdi. David'le Jensen, ilâç saatını geçirmemek için uyanık durmaya çalışıyorlardı. Saat on ikide onu uyandırdılar ve Vahşî Adam, bir çocukla konuşuyormuşçasına:

— Haydi, Sir Cyril, ağzınızı açın da şu güzel ilâcı dökeyim, tatlıdır, diye takılıyordu.

İlâcını verdikten sonra, Cyril'i yeniden yatır-

dılar ve battaniyeleri düzelttiler. Cyril:

— Miss Meigs'i bulacağınızı umuyordum, dedi. Bir gün bulursanız, kalacak bir yeri olmasına ve bir oyunda rol almasına yardım ediniz. O büyük bir artisttir. Bir gün hepimiz onunla gurur duyacağız.

Onu odanın bir köşesinde bulacakmış gibi gözlerini çevrede gezdirdi yaşlı adam, ama sadece gölgeleri gördü. Yeniden uykuya daldı.

İki genç uyumamak için çaba harcıyorlardı. Ama gecenin ilerlemiş saatında dayanamayarak daldılar. Bir ara Cyril uyandı, artık kendinde değildi. «O kırık direğe dikkat edin, Mister Harper! Yalvarırım, dikkat edin!» diye mırıldandı. Fakat arkadaşları uyanmadı. Derken, hasta adamın aklı, birden berraklaştı. İskemlelerinde uyuklayan iki genci gördü ve: «Uyusunlar,» diye mırıldandı. Sonra başı yastığa düştü, ölmüştü.

A

DAVID, MacDougal sokağında çıkan arbede yüzünden, Cyril'in ölümüne pek üzülecek fırsat bulamadı. Her ulustan insanın bulunduğu New York şehrinde dövüşler, kavgalar olağan şeylerdi. İtalyanlar birbirlerine saldırıyor; beyaz erkekler, beyaz kızlarla dolaşan zencileri dövüyordu.

Fakat, MacDougal sokağında kavgaların bambaşka bir özelliği vardı. Çünkü genellikle bu kavgalara Buckett Ana da karışırdı. Buckett Ana'nın evinin karşısında araba klaksonu gibi sesi olan şişman bir kadın oturuyordu. Fazla hareket edemeyecek kadar ağır olduğu için, bütün gün evin ikinci katındaki bir pencerenin önünde oturur, restoranı izlerdi. Bir kavga çıktığında da pencereyi açar:

— Vur! Vur! diye bağırır, bütün sokak sakinlerinin dışarı fırlamasını sağlardı.

Sıcak bir aralık günü şişman kadın, Buckett

Ana'nın ufaktefek müfettişi restorandan dışarı atıldığını gördü. Buckett Ana şöyle bağıırıyordu:

— Demek beni şikâyet edeceksin, ha! Ben de senin gırtlakını sıkarım.

Şişman kadın hemen:

— Vur! Vur! diye bağırmaya başladı. Her kapıdan erkekler, kadınlar, çocuklar sokağa fırladı. Bunların arasında David de vardı. Genç adam, aşağı indiği sırada Buckett Ana müfettişin yüzüne bir tokat indirmeye hazırlanıyordu. David hemen araya girdi, ama iriyarı Arizonalı kadın:

— Dave! Sen çekil! diye bağırıldı.

— Fakat bu adam yasayı temsil ediyor.

— Önemsiz bir karıncadır o, diyen Buckett Ana, kolunu yeniden havaya kaldırdı ve korku içindeki adamın suratına indirdi. Beşinci tokatı vururken bir flaş parladı. İşte, MacDougal sokağındaki dövüşü ünlü eden de, çekilen bu resim oldu. Gazeteler Buckett Ana'dan: «Arizonalı Amazon,» diye söz edip durdular.

Arizonalı Amazon'un davası altı gün sürdü. Hâkim, orta yaşlı kadının, müfettişi gırtlakını sıkırmakla tehdit ettiğini ve resme bakılırsa, onu öldürmesinin de gerçekten mümkün olduğunu ileri sürdü. Sonuçta, Buckett Ana 30 gün hapis cezasıyla cezalandırıldı.

Böylece kadıncağız hapise girdi. O sırada beklenmeyen bir şey oldu: Claude hastalandı. Aslında bu hastalık, Buckett Ana'nın durumuna üzülmelerinden ileri gelmişti. Yıllardan beri, şairin restoranda avare avare dolaştığını görenler, onun Buckett Ana'nın sevgilisi olduğu kararına varmışlardı. Claude'un, kadına karşı duyduğu büyük aşkın derecesi, ancak o cezaevine girdikten sonra anlaşıldı. Claude bütün gün yatakta uzanıp ağlıyor, sevgilisinin hapse girme düşüncesine bir türlü alışamıyor, yemek yemiyordu.

David'se bu olay yüzünden tanınan restoranı

işletiyor, çok işi olmadığı zamanlarda da yukarı çıkıp Claude'u yokluyordu. Sakallı şair:

— Korkunç bir şey, diye inliyordu. Aptallar, Buckett Ana'yı rezil ettiler.

İki hafta süresince Claude yataktan çıkmadı. Buckett Ana'yı hapiste ziyaret etmiş bulunan dostları; sağlığının çok iyi olduğunu söylüyorlardı. Polisle de iyi geçindiğini sözlerine ekliyorlardı. Sonunda yaşlı bir ayyaş:

— Claude, Buckett Ana seni görmek istiyor, dedi bir gün.

Şair bunu duyunca heyecanlandı. Herkes bir olup hazırlık yaptılar. David bir demet çiçek satın aldı. Erkekler Claude'u giydirdiler, taradılar. Ama adamın yürüyerek gidemeyeceği anlaşıldı. Bunun üzerine David onu bir taksiye bindirdi. Birlikte, cezaevinin yolunu tuttular.

Polisler çok anlayışlı davrandı. Claude'u hemen içeri alıp, Buckett Ana'yı getirdiler. Buckett Ana çok iyi görünüyordu. Çiçekleri görünce:

— Ben tutukluyum, ceset değil, dedi.

Fakat Claude ağlamaya başlayınca onu avutmaya çalıştı, çiçeklere çok sevindiğini belirtti. Ama Claude dışarı çıkınca kadın, David'e:

— Delirmiş olmalı, dedi. Ben çiçekleri ne yapayım? Cine ihtiyacım var. Bana gizlice bir şişe getirebilir misin, yavrum?

Böylece David, Claude'u yine taksiye bindirip eve yolladı, kendisi de cin aramaya koyuldu. Geri döndüğünde nöbetçi polis:

— Buckett Ana'ya getirdiysen ver, dedi. Ama kimse duymasın.

David'i Buckett Ana'nın hücreğine götürdü. İriyarı kadın hemen şişeyi açıp bir yudum içti ve:

— Oh, bu henim sattığımdan da berbat, ama yine de hoşuma gitti, dedi.

Sonra David, kadına bir açıklama yapmak zo-

runda olduğunu hissetti.

— Restorana ben bakıyorum ve senin için bir sakıncası yoksa, odanda yatıyorum, dedi.

— Yani o artist yukarda, sense aşağıda yatıyorsun?

— Evet. İhtiyarın ölümünden sonra onu bir daha görmedim.

Buckett Ana bir yudum cin daha içtikten sonra:

— Gerçekten, David! Senin hiç aklın yok galiba, diye söylendi.

Bir şey daha ekleyecekmiş gibi ağzını açtı, ama vazgeçip:

— Claude'a iyi bak, olur mu? dedi. Merak etmemesini söyle. Bu durum bana yaradı, çünkü düzenli uyumak zorunda kaldım.

David çıktığında gardiyan:

— O, buraya gelen kadınların içinde en mükemmelidir, dedi. İyi kalpli, neşeli, tıpkı karım gibi.



KAR, sabah sekize doğru başladı. Bir rüya gibi, lapa lapa yağdıktan sonra Washington Alanını kapladı. Manzara fevkalâdeydi.

Gökyüzü griye bürünmüştü. Doğudaki sıkıntılı üniversite binaları beyaz bir örtüyle örtülünce sanki güzelleşiverdi. Yıllarca şair, romancı ve ressam barındırmış olan güneydeki önemsiz evlereyse, sihirli bir el değmişti sanki.

David, Alana kadar gidip karın altında saatlarca yürüdü, sevmeye başladığı o binaları seyretti. Önce üniversite binalarına, sonra sanatçıların evlerine, en sonunda da güneye doğru uzanan konaklara baktı. Çıplak ağaçların dallarında sanki beyaz çiçekler açmıştı. Dallar bu beyazlığın altında eğilip bükülüyor gibiydi. Karın altında kaybolan çeşme, bir zamanlar New York'un sahipleri olan Kızılder-

lilerin mezarlarını andırıyordu. Kar sanki Alanı New York'un öteki bölümlerinden ayırmıştı. David koca şehirde tek başınaymış gibi bir duyguya kapıldı.

Ama aslında yalnız değildi, çünkü Washington heykelinin yanındaki bankta bir çift oturmuş, öpüşüyordu. İnanılınayacak bir şeydi bu! Bir kar fırtınasının ortasında bile, Washington Alanından âşıklar eksik olmuyordu. David, «Bu alanı her türlü hava şartları altında gördüm,» diye düşündü. «Hiç olmazsa, burada her zaman öpüşen bir çift bulabileceğimi biliyorum. Belki bu alanı bu kadar nefis bir yer haline getiren de budur.»

Şehrin ortasında karın yarattığı bu güzellik David'e neler hatırlatmıyordu ki! Tipiye rağmen ilerlemeye çalışan otobüslere baktı. Taksiler işlemiyordu. Üniversiteden çıkan öğrenciler başlarını eğip hızlı adımlarla yürüyorlardı.

David bir aşağı, bir yukarı dolaşırken acayip bazı duyguların etkisi altında kaldı. Anılarla sarılmıştı. Adlar, sahneler, olaylar, bir film şeridi gibi gözlerinde canlanıyordu.

Hudson nehrinin bulunduğu yandan esen rüzgârlar kar tanelerini uçuruyor, yerdeki karı da buz haline getiriyordu. «Oh, ayaklarım buz oldu,» diye mırıldandı kendi kendine.

Eve gitmek üzere istemeye, istemeye MacDougal sokağına doğru yürüdü. Mona'yla görüşmemeye kararlıydı ama, Alandaki âşıklar, ona genç artistin o anda yatakta tek başına yattığını anımsatmıştı. O sabah Buckett Ana'nın parasız verilen yemeğinden bir-iki lokma almak için aşağıya indiğinde ne kadar güzeldi! Gözlerinin altındaki mor halkalar bile yok olmuştu. David defalarca:

— Ne zaman gidiyorsun? diye sormuş. O ise her seferinde:

— Gidecek yerim olmadığını biliyorsun, diye karşılık vermişti.

Son bir defa daha havada uçuşan kar taneciklerine baktıktan sonra restorana giden merdivenlerden indi. Girer girmez, orada bulunanlar koşup ona *Fashion*'dan gelen bir zarfı verdiler. Zarfın içinden 300 dolarlık bir çek çıktı.

Çeki bankaya kimin götüreceği konusunda tartışma sürüp giderken önündeki kocaman içki şişesini bitirmiş bulunan bir adam yerinden kalkıp:

— Ver de şu çeki göreyim, dedi. Onu bir süre inceledikten sonra:

— Gerçek bir çek, dedi. Sen buraya imza at ben bankaya götürüp parayı alırım.

Cebinden, elinde zorlukla tutabildiği bir tomar banknot çıkardı ve üç tane yüz dolarlık çekerek David'e verdi.

Adam ünlü bir gangsterdi. Parayı verirken tam Claude'un arkasında duruyordu. İki adamı görebilen David'i, aralarındaki fark fazlasıyla etkiledi. İşte sakallı, kültürlü Claude'un beş parası yoktu. Karşısındaki hırsız, kumarbaz, dolandırıcı, kaçakçıysa, cebinde bir hazine taşıyordu.

Önemsiz, aslında nedeni bilinmeyen olaylar, insanı garip hareketlerde bulunmaya zorlar. Saatlarca kar altında dolaştıktan sonra yan yana duran bir gangsterle bir şairi görmesi genç bir adamı duygulandırabilir, kendisine iyilikte bulunanları düşündürebilir.

David cebine attığı 300 dolarla yeniden restorandan fırladı. Koşarak hapishaneye kadar gitti. Fakat güler yüzlü gardiyan:

— Buckett Ana'nın bile, hapisteyken üzerinde 200 dolar bulundurmasına izin verilmez, dedi.

— Hiç olmazsa onu görebilir miyim?

— Ne yapacaksın?

— Ya da izin ver, parayı sana bırakayım. Bu-

kett Ana'nın yerine sen sakla.

— Bana bak, ahbap! Aslında bu kadın için bir sürü yeni koşul yaratıldı. Şimdi de bir banka açmamı mı istiyorsun?

Buna rağmen gardiyan, David'i ufak ziyaretçi odasına aldı. Biraz sonra da Buckett Ana'yı getirdi. Kadının iri yüzü, David'i görünce hoşnut bir gülümsemeyle aydınlandı.

— Her halde odama iyice yerleşmişsindir, ama cumartesi gecesi oradan çıkacaksın. Beni salıveriyorlar.

— Buckett Ana, bugün elime 300 dolar geçti. 200'ünü borçlarıma karşılık sana vermek istiyorum.

— Bana bak, yavrum. Parayı geri alacağım diye vermedim. Özellikle yazarlardan hiç bir zaman almam. Senin bu paraya ihtiyacın var. Ayakkabılarına baksana!

— Bu para senin.

— Fakat, ihtiyacım yok ona.

— İstemediğin halde, hiç para aldığın olmadı mı?

İriyarı Arizonalı güldü.

— Bir iki defa, bana utanç veren bir parayı almak zorunda kaldım tabii, diye karşılık verdi.

Sonra gardiyanı çağırıp, parayı öbür eşyalarının yanına koymasını söyledi.

— Cumartesi günü odamdan çıkacağına göre, Miss Meigs'le barışsan nasıl olur? diye sordu.

— Bütün gün ben de aynı şeyi düşündüm.

— Tipide dolaşırken, öyle mi? Sana bir öğüt vereyim, yavrum. İlkelerinden vazgeçmemek için hayatını mahvedebilirsin. Paranı gereksiz yerlere harcayabilirsin. İntikam ve ün için uğraşabilirsin. Ama hiç bir zaman aşk uğruna, sonradan kafanı vuracağın bir şey yapma.

— Ne demek istiyorsun?

— Şunu: Tutku, yazı yazma isteği, kudretli

olmak için çabalamak, hayatı renklendirir. Sanırım, bütün değerli insanlar böyle şeylerle uğraşır. Ama aşk yüzünden tasalanmana gerek yok. Aşk o kadar kolay ve tabii bir şeydir ki, onun yüzünden insanın ıstırap çekmesi pek saçma olur. Hâlâ Mona için kalbinde bir özlem, bir parçacık sevgi varsa, ne diye ona karşı gelmek için kendini zorluyorsun? Aşk, düşünülmesi gereksiz olan basit bir kavramdır.

Gardiyan, David'in artık gitmesi gerektiğini söyledi. Genç adam kapıdan çıkarken, Buckett Ana arkasından:

— Cumartesi günü yatağımı boşaltacağını unutma! diye bağırıyordu.

David sessiz yollardan geçip pansiyona geldi. Restorandan geçmemek için ön kapıdan girdi ve doğru kendi odasına çıktı. Mona, radyonun yanında oturmuştu. David'i görünce başını kaldırdı. Genç adam sırtıarak son yüz dolarını genç kadına uzattı.

— Mona, dedi. Film için deneme testine gittiğinde senin kadar ben de heyecanlandığım için, elim geçen ilk 100 dolarlık çeki sana vermiştim. Hâlâ da büyük bir artist olacağına inanıyorum. Çünkü biz birbirimize benzeriz. Başarısızlığa uğramayacağız.

İki genç bakıştı. İkisinin de üzerinde eski, soluk elbiseler, yırtılmış ayakkabılar vardı. Kimin, ötekini avutmak için gerekli gücü kendinde bulacağı belli değildi, ama yatağa girdiklerinde eskisinden daha büyük bir tutku ve istekle seviştiklerine şüphe yoktu. Dışarda hâlâ kar yağmaya devam ediyordu.

Akşam saat dokuza doğru kalkıp eski elbiselerini giydiler. David:

— Aptalca bir şey olabilir ama, çıkıp karda dolamak istiyorum Mona, dedi.

— Neden olmasın?

Restoranın önünden geçerken, David gangsterin hâlâ içerde olduğunu gördü. Claude da bir tabu-

renin üstünde uyukluyordu. Sokağa çıkınca David durup çevresine bakındı ve kar üzerine şiir yazarların onu böyle bir gecede seyrettiklerini düşündü. Köylerde kar güzel bir süstür ama şehirde, trafik yoğunluğu ve iş hayatı onu çamur haline getirmeden önceki kısa zamanda -doğanın giyebileceği en güzel elbisedir? Pisliği örtüyor, gürültüleri azaltıyor, mimarların hatalarını yok ediyor, çöplükleri saklıyor. O uzun, biçimsiz binalara güzellik getiriyor, çoktan yıkılmaları gereken harap evleri bile sevimli bir görünüşe sokuyor. Ve bütün bunlara, binlerce elektrikli yıldızın pırıltısı eklenince şehir, insanın görebileceği çok şahane bir güzellik abidesi gibi gözlerin önüne seriliyor.

Mona ve David, Batıya doğru uzanıp Hudson'un kıyılarına vardılar. Jersey yönünde uzaklaşan arabaların vapuruna bakarken, David'in gözleri önünde anıların Delaware kanalında gezinen bir mavna canlandı ve o kısa anda yazmak istediği kitabın nasıl bir şey olacağını kavradı. Karın üzerinde oynayan ışıklar birleşip bir tek parlak ışın haline gelmiş gibi, o geceye kadar aklını kurcalayan binlerce fikir de birleşip düzene girdi.

— Buldum! Tamam! diye bağırdı. Mona, yanında büyüdüğüm kanalla ilgili bir kitap yazacağım. Yaşlı bir adam tanıyordum... İhtiyar Daniel... o bir mavnada yaşıyor, sen de onun kızısın.

— Bu kitapta ben de varsam...

— Sen kitabın ta kendisisin.

Kulağında hayalî sesler konuşuyormuş gibi, David yazacağı romanın ilk cümlesini tekrarlıyordu: *«Uzakta boruların her ötüşünde tepeye koşup kanaldan geçen sevgili mavnalarımı seyrediyordum.»*

İçini büyük bir mutluluk kapladı genç adamın.

— Titriyorsun, Mona, dedi. Haydi eve gidelim.

MONA, David'in verdiği 100 dolarla kendine yeni elbiseler aldı. Alışverişine yardım etmek, David için yeni ve eğlenceli bir deney oldu. Mona bir elbise almak için en azından on dükkâna giriyordu.

— Mavi alsam, ayakkabı ve yeni bir şapkaya da ihtiyacım olacak, diyordu. Fakat şu grilerden alırsam, eski ayakkabılarımı kullanabilirim.

Eütün bunları hesaba katarak dükkândan dükkâna giriyordu. David genç kadının giyip çıkardığı her elbiseyi beğeniyordu, ama Mona her birinde bir hata buluyordu. Bir ara David:

— Neden bir tane alıp kurtulmuyorsun? diye sordu.

— Sen öyle yapabilirsin, çünkü üzerindikiler hep çuvala benziyor. Ama benim, görünüşüme önem vermem gerekiyor.

Eve döndüklerinde, ellerindeki paketleri gören Mona'nın 100 değil de 500-600 dolar harcamış olduğunu sanırdı. Paranın çoğu da aksesuarlara gitmişti. Ama bunlarla, Mona her gün yeni bir kıyafet giyiyormuş duygusunu uyandırabilecekti.

Genç adam yavaş yavaş, bir başkasıyla yaşamının zevkini çıkarmaya başladı. Mona'yı gittikçe daha iyi tanıyordu. İşi olmadığı için, avare avare do-laştıktan sonra odasına gelip genç kadını radyo dinlerken bulunca, içini büyük bir huzur ve mutluluk kaplıyordu.

Ama radyo da, Mona için tükenmeyen bir ısırap kaynağıydı. Günde 18 saat çalışıyor, şarkı söyleyenlerin seslerini kendisinininkiyle ölçüyordu. Bazen fazla dayanamayıp odadan fırlıyordu. David'e:

— Allah kahretsin! diye bağıırırdı böyle zamanlarda. Şunu dinledin mi? Şarkıyı öldürdü. Ama bak, onun işi var! Benimse yok.

Her geçen gün, genç kadını daha da çok dehşete düşürüyordu. David'e:

— Söylesene, yüzümdeki kırışıklar belli mi?

Oh! Tanrım! Böyle yaşamak çok feci. İş yok ve her geçen gün ihtiyarlıyorum.

Dişlerinin sararmaması için sigarayı ağızlıkla içiyor, ağzına kırmızı şarap koymuyordu. Şişmanlamamak için de perhiz yapıyor, saçlarına özen gösteriyordu. Buckett Ana'nın verdiği parayla, David arada sırada genç kadını sinemaya götürüyordu. Ama Mona, orada da eğlenemiyordu. Başroldeki kadını kıskançlıkla seyrediyor:

— Şuna bak, bacakları oduna benziyor. Pis bir orospudan başka bir şey değil, diye mırıldanıyordu.

Bir gün Mona, radyoda Vito'nun sesini duyunca heyecandan çıldıracak hale geldi. David'in göğsünü yumruklayarak:

— Vito bana bir iş bulabilir, diye bağırdı.

Radyoevine gittiler ve Vito, Mona'yı birçok kimseyle tanıştırdı. Bazıları genç kadının şarkı söylemesini istedi ve onu dinledikten sonra:

— Yeteneği var, dediler.

Vito, David'e:

— Hep aynı şeyi söylüyorlar, diye fısıldadı. Galiba her gelenin yeteneği var.

Onu dinleyenler:

— Adınızı not edeceğiz ve ihtiyacımız olduğunda da size haber vereceğiz; dediler.

Bu defa Mona büyük bir heyecanla telefonu beklemeye başladı. Sesini duyabilmek için kapıyı açık bırakmak âdetini edindi. Ancak, yan odadaki adam radyo sesinden rahatsız olduğunu ileri sürerek Buckett Ana'ya şikâyetle bulundu. Buckett Ana da onu cehenneme yolladı.

Sonunda bir gün telefon çaldı ve Mona onu bir an önce açmak için neredeyse, merdivenden yuvarlanacaktı. Fakat telefon eden Vito'ydu. David'le Mona'yı yemeğe davet etmek için aramıştı. Mona daveti kabul etti ama, David'e:

— Oh! Şu cüceler! diye söylendi. Dave, çok si-

Benim bozulursa beni eve getireceğine söz ver.

Küçük boylu aile, kendi boylarına uygun, ufacık bir dairede oturuyorlardı. Betty çocuk bekliyordu. David sevgiyle onu öptü ve:

— İnşallah kocaman bir oğlunuz olur, diye bağırdı.

Ama bu sözler üzerine odayı kaplayan sessizlikten, David bu sorunun karı kocanın zihnini ne kadar kurcaladığını anladı. Acaba çocukları normal olacak mıydı?

Eskiden olsa böyle bir sessizlik David'i rahatsız ederdi ama, Buckett Ana sayesinde böyle saçmalıklardan kurtulmuştu.

Cesaretle:

— Evet, diye devam etti. İnşallah oğlandır ve normaldir. Çocuğun sizin gibi bir anneyle babaya tapacağına da eminim.

Küçük Vito:

— Küçük kalırsa bizden utanır mı dersin? diye sordu. Tabii ki ona cüce olacağını söyler, buna önceden alıştıırırız. Betty, annesiyle babasının, küçük kalacağını kendisinden hiç saklamadıklarını söylüyor. Benimkiler böyle yapmamıştı. Ama onlar cahil insanlardı.

Mona:

— Baban nasıl? diye sordu.

— Babam belleğini kaybetti, sonra da intihar etti.

Mona asabî bir hareketle yerinden kalkıp:

— Radyoyu açabilir miyim? diye sordu.

Sonra birden Vito'ya dönüp:

— Bir çocuğun büyüüp büyümeyeceği ne zaman anlaşılır? diye sordu.

— Altı aylık olduktan sonra.

Betty:

— Annem, ben sekiz aylık olduğumda anladıklarını söylemişti, ama erkek çocukta farklı olabilir.

Mona içgüdüsel bir hareketle Betty'nin yanına oturup:

— Çocuğunuzun büyük bir oğlan olacağına bahse girmeye hazırım, dedi. Sana bir öğüt vereyim, Betty, Vito'yu çocuğa yaklaştırma, çünkü onu kukla sanıp iplerle bağlar.

Vito:

— Chautauqua'tan söz açıldığına göre, bir şey sorayım: Gonoph nerede?

David:

— Bilmiyorum, diye karşılık verdi.

— Oh, ne garip bir kadındı o.

Mona:

— Radyo iyi para veriyor mu? diye sordu.

— Eh, biraz...

Betty:

— Vito sadece bir iki sözcük söylüyor zaten, diye güldü. Bana 2.15'te dinle der, radyoyu açarım, ama o sırada bir araba fren yaparsa, kocamın konuşmasını kaçırveriyorum.

Karı koca, Mona'yla David'e çok iltifat ettiler. Giderlerken, yine gelmeleri için yalvarıp durdular.

Küçük Betty, Mona'nın elini tutup:

— Yıllardan beri böyle iyi vakit geçirmedik, dedi. Ne olur yine gelin.

Sokakta Mona:

— Onlara çok iyi davrandın, Dave, dedi. Çocuk için konuşmaya can atıyorlardı.

— Senin her şeyi berbat edeceğinden korktum, ama hiç falso vermedin.

— Bana güvenebilirsin. Ölümü sevmem. İhtiyarlamaktan hoşlanmam. Tartışan insanlara da tahammülüm yok. O kadar.

Genç kadın ürpererek:

— İşsiz olmak ne feci! diye mırıldandı.

— Sık sık kriz geçiren hasta bir arkadaşım var. Seni ona götürebileceğimi bu gece anladım.

Sonraki günlerde Mona ve Morris Binder hemen anlaştılar. Bütün yaz gecelerini, üç arkadaş birlikte geçirdiler. Müzik dinliyor, bira içiyor, bir şeyler yiyorlardı. Mona'nın yanında da, Morris iki defa kriz geçirdi. Miss Adams gelinceye kadar genç kadın, hasta adamın başını elleri arasında tuttu.

Morris, David'e:

— Mona'yla evlenmeyi düşünüyor musun? diye sordu bir gün.

— Olabilir.

Fakat Mona başarı kazanıncaya kadar kimseyle evlenmeyeceğini söylüyordu. Kış gelince, genç kadın yine heyecanlanmaya başladı. Tiyatro haberlerini okuyor, son kuruşunu *Variet* gibi sanat dergilerine yatırıyordu. Ama bu haberleri okumak da onu sinirlendiriyordu. O zaman kafese kapatılmış bir kuş gibi çırpınıyor, dışarı fırlayıp iş aramaya koyuluyordu.

Hele kar yağışı başlayıp, tiyatro mevsimi açılınca, Mona, hiç bir şeyle avunamaz duruma geldi. Paraları yoktu. Bu da Mona için ayrı bir üzüntüydü. Bu yüzden, David bir gün tuvalet masasının üstünde; «*Beni bulmaya çalışma. Şansın açık olsun.*» diye yazılmış bir pusula bulunca hiç şaşırmadı.

İki gün odasından çıkmadı David. Her geçen dakikayla, Mona'nın gidişine duyduğu üzüntü artıyordu. Sonunda pusulayı Morris Binder'e götürdü.

Morris:

— Üzüldüm, dedi. İyi bir kıza benziyordu. Ama böyle şeyler olur. Filozofça kabul etmen gerek.

Bir gece David, Mona'nın nereye gittiğini öğrendi: Buckett Ana'nın verdiği parayla ucuz bir sinemaya gitmişti. Ama oradan çıkınca kasvetli odasına dönmeyi göze alamadı. Mona gelmeden önce orayı severdi, ama şimdi kadınsız bir yerin tadı olmadığını anlıyordu. Vakit geçirmek için, geceleri de açık olan bir lokantaya girip kahve ve sand-

viç ismarladı. O sırada lokantaya giren birisi:

— Hey, hiç böyle resim gördünüz mü? diye bağırdı.

Elinde bir gazete vardı. David başını kaldırıncaya, gazetenin ön sayfasında bir resme gözü takıldı. Mona Meigs ve Max Volo'nun, pahalı bir gece kulübünde çekilmiş resmiydi. Altında da şöyle bir yazı vardı. «Philadelphialı ünlü işadamı ve güzel sevgilisi.»

1933 yılının o karanlık kışında politik durum karmakarışıktı. Fabrikalar, iş yerleri kapanıyor, Betty Fletcher'in babası gibi yüzlerce insan canına kıyıyordu.

David kitabını planlayıp durmaktaydı. Yolda yürürken romanının bölümlerini aklından geçiriyordu. En karlı günlerde bile yazın kavurucu güneşi altında kanalda dolaşan kayıklar canlanıyordu gözüünün önünde. Romanı için hayal ettiği kişilerse, yavaş yavaş ona tanıdığı, gördüğü kimselerden daha gerçekmiş gibi görünmeye başladı.

Tabii ki parası yoktu. Buckett Ana arada bir ona biraz para veriyor, o da karşılığında kadının ufak tefek işlerini görüyordu. Arada bir, artık epeyce ihtiyarlamış olan Mister Clay'e rastlıyordu. Adam şimdi beş dergi çıkarıyordu. Hepsinin de başyazarı Morris Binder'di.

Baskı günlerinde Miss Adams, David'i çağırıp:

— Şu yazıları baskıya götür. Onların bize göndercekleri paketler vardır, der, eline 30 sent sıkıştırırdı.

David'de dönüşte Shriftgeisser fırınının önünde durur, Alman sahibesinden iki ekler pastası alırdı. Bu ona 10 sente mal olurdu. Ama ekler pastası o kadar güzeldi ki! Onları her görüşünde ağzı sulanıyordu.

BÜTÜN yazarların, romanlarını akıllarında planladıktan sonra, yaptıkları ilk iş, bir ön karalama yazmaktır. Ama David bu işi epey geriye atmıştı. Heyecan ve gelecek için kaygıları, masa başına geçmesine engel oluyordu. Bu yüzden sokaklarda dolaşıp Bucks County'yi hayalinde canlandırmaktan başka bir şey yapmıyordu. Oturunca da, hiç aksatmadan kitabı bitirebileceğini umut ediyordu. Çünkü romanı, yazılıp bitmiş kadar tamamdı aklında.

Bir defasında, Mona Meigs'e bir ad bulmak için bütün gününü harcadı.. Sokaklarda dolaşarak adlar tekrarlayıp duruyordu. Marcia Derry? Alice Bates? Lucretia Berry? Rosa Kullman? Uygun bir ad bulunca, kitaba hemen başlayıp bitireceği fikrine sapsanmıştı.

Yalnızlığını gidermek için Claude'la daha çok ilgilenmeye, onunla uzun uzun sohbet etmeye başladı. Bazen de restoranda Claude'un yerine geçiyordu. Paranın üstünü doğru vermek için büyük çaba harcıyor, müşterilerden biri bir sent unutsa, arkasından koşup geri veriyordu.

Ama her şeye rağmen karanlık günler devam ediyordu. David sokaklarda dolaşırken gözlerini indiriyordu. Çünkü gelip geçenlerin, bu gözlerdeki yalnızlığı ve çaresizliği okumasını istemiyordu. Mahallede gece okuluna giden güzel bir Musevî kız vardı. Her karşılaştıklarında David'e gülümsüyordu. Bir gün genç adam, Buckett Ana'dan 30 sent borç aldı ve kızı görünce:

— Bir şey içelim mi? diye sordu.

Kız:

— Ben içmem, diye karşılık verdi.

David kızardı, hızla oradan uzaklaştı. Kız arkasından:

— Ama bir şey yerim, diye bağırdıysa da, David dönüp bakmadı.

Böyle gecelerde, «Bu olayı kitabımda yazaca-

ğım,» diye düşünmezdi, çünkü bunlar insanı sadece ürküten, üzen değersiz olaylardı.

Sonra bir gün ansızın, büyük bir hırs ve istekle yazmaya başladı. Başlangıcı da şöyle oldu: Bir sabah Buckett Ana onu restorana çağırdı ve:

— David, kötü bir haberim var, metin ol, dedi.

— Nedir o?

— Bir telgraf geldi. Onu açıp okudum. Reba teyzen ölmüş.

David, kadına bakıp sırtıttı.

— Numara yapmaya gerek yok, teyzem pis cadının biriydi.

Buckett Ana'nın yüzü mutlu bir gülümseyişle aydınlandı.

— Claude! diye bağırdı. Bize iki bira getir. Demek çok cimriydi, öyle mi?

— Cimriler kraliçesi.

— Ama bu iş sandığın kadar basit değil, yavrum. Oraya gidip, ölünün kaldırılması için gerekeni yapmanı istiyorlar.

— Gitmeli miyim?

— Evet. Claude, siyah kostümünü bir günlüğüne sana verir.

Ve böylece David Harper, başkasından aldığı bir kostümle Bucks County'ye döndü.

Doylestown'a dönüşünü böyle hayal etmemiştir. O buraya elinde zarif bir evrak çantası ve çok şık bir kravatla geleceğini ummuştur.

Düşkünlerevinde artık kimseyi tanımıyordu. Luther Detwiler de ölmüştü. Reba Stucke'se, tabutunda yatıyordu. David istemeye istemeye ona baktı. Kendini zorladığı halde üzüntü duyamıyordu. Reba'nın ne kendine ne de insanlığa bir yararı dokunmuştu. Ama her şeye rağmen, ötekiler gibi gömülmemeliydi.

Yine de gömülme işi o kadar kolay olmadı. David, teyzesinin tabutunun durduğu odaya girdikten

biraz sonra iki adam yanına yaklaşıp:

— Onu gömmek için paranız var mı? diye sordu.

— Para gerekeceğini düşünmemiştim.

Adamlardan biri:

— Ben ölü kaldırıcısıyım, dedi. Ölüm haberi sizi çok üzmüş olmalı.

— Param yok.

— İyi ama, teyzenizdi.

— Cenazesi için para sakladığını biliyorum.

— Tabii. Fakat, parası bir şirkete yatırılmış.

Cenazesi için de olsa, o parayı kimse çekemez.

Öteki adam:

— Onu açık bir yere gömebiliriz, dedi.

Ölü kaldırıcısı, öfkeyle:

— Bu gencin teyzesi o, diye bağırdı.

David:

— Ne kadar gerek? diye sordu.

— 50 dolar. Bu da özel tarife. Düşkühlerevinde ölenlere özgüdür.

David dışarı çıktı. 50 doları nereden bulabilirdi? Buckett Ana'dan isteyemezdi artık. Mona verirdi ama, onu nerede bulacaktı ki? Alison'a gidemezdi. Sonra Morris Binder aklına geldi. Postaneye gidip, Miss Adams'a telefon etti.

— Çirkin, kötü bir ihtiyar kadın öldü, benim akrabamdı. Cenazesini benim kaldırmam gerektiğini söylüyorlar. 50 dolar gönderebilir misiniz?

Miss Adams hemen:

— Tabii, diye karşılık verdi. Postanede bekle.

David, günün en sıcak saatlarında postanede oturup bekledi. Telefon görevlisi ona kızgın kızgın bakıyordu. Bir arkadaşına şöyle fısıldadığını duydu genç adam:

— Kadın onun öz teyzesiydi! Kendi kanındandı!

Bu söz David'i çileden çıkardı. Reba Stucke, teyzesi olsa bile ne çıkardı? Onları birbirlerine bağ-

layan umut, sevgi, ilgi bağları yoktu ki! Tanımadığı bir Çinli işçi David'in kardeşi idi. Polonyalı bir çiftçi akrabası sayılırdı. Şair Claude, Reba Stucke'den çok daha anlayışlı bir akrabaydı. David teyzesinden, daha sağlığında nefret etmişti, ölüm de bu nefreti azaltmamıştı. Hayır o, kanı değildi.

Sonunda şöyle bir telgraf geldi:

«*Elli dolar gönderildi. İhtiyar cadıyı göm. Morris.*»

Telefon görevlisi iyice afallamıştı. David'e 50 doları istemeye istemeye verdi. Son banknotu da verdikten sonra:

— Sana bir öğüt vereyim, dedi. Biraz alçak gönüllü olmayı öğren.

— Ben de sana bir öğüt vereyim: Kendi işine... diye söze başladıysa da, utanıp postaneden koşarak uzaklaştı.

Cenaze hazırlıkları tamamlandıktan sonra Reba Stucke, bir arabayla Sellersville'e götürüldü. David, araba sürücüsünün yanında oturdu, tabut mezara indirilirken mezarcılara yardım etti. Rahip okuduğu kısa duada yine: «Öz teyze, kan bağı!» sözlerini kullandı. Ama David, o kadar çaba harcadığı halde o kadının insanlar arasındaki son dakikalarında bile hüznü duymuyordu.

Her şeye rağmen ölüm insanı bütünüyle ilgisiz bırakamaz. Cenazeden sonra David kendini huzursuz hissetmeye başladı. Dönüşte *New Hope*, 19 mil diye bir levha görünce araba sürücüsüne:

— Beni burada indir, dedi.

Bir süre Bucks County'nin nefis kırlarında dolaştı. Biraz yürüdükten sonra tanıdığı yerlere geldi. Burada durup çevreyi dinledi. Cıvıltılar vardı. Uzakta uçan beyaz bir kuş görünce irkildi. Ölüm düşüncesi boğazının tıkanmasına sebep oldu. «Reba teyze! Allah günahlarını affetsin!» diye bağırdı. Başını eğdi. Reba teyze kendi kanından dünyadaki

son insandı. Şimdi o da toprağın altında yatıyordu. «Allah'ım, onun günahlarını affet!» diye dua etmeye devam etti.

Böyle dururken arkasından bir Ford araba yanaştı.

— Hayal kurmak için güzel bir yer, dedi bir ses. Sizi New Hope'a kadar götürebilir miyim?

Şoför yetmişin üstünde olmalıydı. Arabasıyle gururlanıyordu. Biraz gittikten sonra yaşlı adam:

— Bu yöreden misin, evlât? diye sordu.

— Doylestown'dan.

— Öyleyse bu yana doğru neden yürüyordun?

— Bir cenazeye gittim.

— Kimin cenazesi?

— Teyzemin. Düşkünlerevinde çalışıyordu.

Adam frene basıp David'e döndü:

— Seni küçük yaramaz, beni hatırlamadın mı? diye bağırdı.

— Hayır.

Adam kıkırdadı.

— Mister Paxson beni ve karımı almak için geldiği sabah seni görmüştüm. Bizi seyrediyordun.

— Oh, siz, düşkünlerevinde kalmak istemeyen adamsınız. Beni gördüğünüzün farkında değilim.

— Gözümden hiç bir şey kaçmaz.

— Sizinle iftihar etmiştim. Hiç unutamadım. Karınız nasıl?

— Çok iyi. Bu yaşında araba almakla aptallık ettiğimi söylüyor, ama boş ver.

— Şey... Mister Paxson nasıl?

— Herkes gibi onun da dertleri var.

David korkuyla:

— Nesi var? diye sordu.

— Kızından çekiyor!

Adam yeniden arabayı işletti, bir süre sessizce yol aldılar. Neden sonra:

— Paxson'lara çok şey borçluyum, dedi. Onun

için haklarında dedikodu yapmam.

— Ama kızına ne olmuş?

— Onunla ilgili dedikodular dolaşıyor.

New Hope'a varınca, David adama veda edip bir kahveye girdi ve kayıtsızca:

— Paxson'lar nasıl? diye sordu.

— İyiler, dedi garson kısaca.

Genç adam kahvesini içtikten sonra dışarı çıktı. Jersey köprüsünden geçip bir telefon kulübesine girerek Paxson'ların evini aradı. Tanımadığı bir kadının sesi karşılık verince:

— Marcia orada mı? diye sordu.

— Hayır.

— Ne vakit döner?

— Bilmiyorum.

Kadın böyle deyip telefonu kapattı.

— David yeniden bir kahvehaneye girdi. Orada da:

— Paxson'ların genç kızını bugünlerde gördünüz mü? diye sordu.

— Hayır, burada değil artık.

— Nerede?

— Duyduğuma göre, boşanmak için Batıda bir yere gitmiş.

David elindeki bardağı sıktı. Neden sonra:

— Niçin boşanıyormuş? diye sordu.

— Sen niçin bu kadar meraklandın?

— Paxson'ları iyi tanıyorum da.

— Duyduğuma göre, kız başka bir erkekle ilişki kurmuş. Beni asıl eğlendiren de, bu ukalâ Paxson'un kızının, sirkte çalışan bir işçiye tutulmuş olmasıdır.

David dedikoducu adama cesaret vermek için bir kahkaha attı.

Adam:

— Bana kalırsa, çok iyi bir sporcu olan kocası Harry Moomaugh ona yol verdi. Harry Moomaugh'

tan daha hoş bir erkek düşünemiyorum çünkü.

— Ya bu dedikodular üzerine ne düşünüyorsun?

— Dindar bir insan değilim ama, bana kalırsa bu, Allah'ın Paxson'lara verdiği bir cezadır. Evet efendim, Paxson'lar herkese yüksekte bakarlardı.

— Moomaugh ne yapıyor?

— Namuslu bir kızla geziyor.

Adamın gülüşü nedense David'i öfkeliendirdi.

— Sen okula Paxson'ların kızıyla birlikte gittin, değil mi? diye sordu.

— Evet, ama...

— Ve ona âşıktın.

— Ama...

— O sana hiç yüz vermedi değil mi?

— Ben...

Kolunu uzatıp adamın yakasına yapıştı.

— Seni öldürmeliydim? diye bağırdı.

Kahvehane sahibi hızla yanlarına geldi:

— Ne var, ne oluyor? diye bağırdı.

David:

— Şu adamın ağzının payını vermeliydim, diye mırıldandı.

Adam kendini çabucak topladı:

— Sen sirkteki o işçisin her halde, diye sıırttı.

Kahvehane sahibi de gülmeye başlayınca, David kendini dışarı attı.

New York'a dönerken hiç bir şey düşünemiyordu. Dalgın ve üzgündü. Ama Hollanda tüneline geçip, kendini çok iyi tanıdığı New York sokaklarında bulunca eski enerjisine kavuştu. Hemen Morris Binder'in yazıhanesine koştu:

— Bana daktilo makineni birkaç günlüğüne verebilir misin? diye sordu. Benimki kırıldı.

Ve çarçabuk makinenin başına oturup, bir çırpıda romanının on beş sayfasını yazıverdi. Her sayfada Bucks County'nin ve kanalın güzelliğini övüp duruyordu. Sonunda başlamıştı! Kitabın girişinde-

ki bölümü, daha önceden aklında planladığı gibi kâğıda döktü:

«Uzakta öten boruları ne zaman duysam kanalda süzülen sevgili mavnalarımı seyretmek için tepceye koşardım. On iki yaşlarındayken, birçok eğlence kaynağına sahip olmama rağmen, en büyük zevkim düz burunlu gemilerin sulara inip çıkarak ilcrleyişlerini seyretmektir. Ama o özel günde gördüğüm mavna, hepsinden farklıydı. Burnu kırmızıya boyanmıştı. Kışında tek ayaklı bir adam duruyordu. Adamın arkasındaki kulübenin kapısında, on bir yaşlarında kadar genç bir kıza görebiliyordum. Saçlarının örgülü olduğunu hâlâ hatırlıyorum. İşte Lucia Berry'yi ilk görüşümdü bu.»

... David, Marcia'ya dört defa mektup yazdı, ama karşılık alamadı. Paxson'ların, mektuplarına el koymalarından kuşkulandığı için, Buckett Ana'dan borç isteyip Solesbury'yi aradı. Fakat santral:

— Paxson'lar burada yok, ne vakit döneceklerini de bilmiyorum, dedi.

Öfke ve şaşkınlık içinde kendini yazısına vermeye çalıştı. Her gün saatlarca, Morris Binder'in evinde oturup çalışıyordu. Morris iki sabah kalktığında, David'i makine başında çalışır buldu.

— Ne yazıyorsun, evlât? diye sordu.

— Kitap.

Çok konuşursa, çocuğuna kötü şans getirir korkusuyla susan hamile bir kadın gibi düşüncelerini kendine saklamak istiyordu.

Bir gece Morris Binder:

— Genç arkadaşın, şu gangsterle iyi anlaşıyor galiba, dedi.

David'e, gazeteden kestiği bir kupür gösterdi. Mona Meigs'le Max Volo'nun güzel bir resmi basılmıştı.

Genç adam bir şey söylemedi. Mona Meigs'in, artık hayatından büsbütün çıkmış olduğuna inanı-

yordu. Hâlâ onun başarıya ulaşacağını umuyordu ve böyle bir başarıya sevinecekti de. Tıpkı, yazı dünyasında Alison'un adının duyulmasına sevineceği kadar. Çünkü bütün arkadaşlarının iyiliğini isterdi. Fakat Mona'da bir avunma aradığı o yalnızlık dolu günlerin artık geride kaldığını seziyordu.

Güzel bir eylül günü akşam üstü, Morris Binder, Beethoven'i çalarken, David de romanını yazıyordu. Ama o güzel gün, David'in şimdiye kadar hiç duymadığı kadar korkunç bir çılgınlıkla bozuldu. Genç adam bir an donmuş gibi olduğu yerde kaldı. Sonra Miss Adams yıldırım hızıyla odaya daldı.

O gün orta yaşlı kadın, sevdiği adamı kendine getirmek için her zamankinden çok uğraşmak zorunda kaldı ve:

— Zavallı adam, diye mırıldandı bir ara. Gün geçtikçe kötüleşiyor.

David:

— Yapabileceğim bir şey var mı? diye sordu.

— Buradan çık git.

David, âşıkların dolaştığı Washington Alanına geldiğinde romanını Binder'in evindeki masanın üzerinde unuttuğunu anımsadı. Koşup almak için hazırlanırken, Miss Adams'ı daha çok heyecanlandıracığını düşünerek vazgeçti.

Sabahleyin daha uyanmadan kapısı vuruldu David'in. Açınca, karşısında ufak bir oğlan gördü. Çocuk:

— Tremont yayınevinden hemen gelmenizi istiyorlar, dedi.

David, tıraş olduktan sonra çocukla birlikte çıktılar. Yolda bu telâşın nedenini öğrenmek isteyen David, çocuğu soru yağmuruna tuttu, ama o sadece:

— Yazıhaneden sizi istiyorlar, diye söylenip duruyordu.

David, yüreğinin soğuk bir el tarafından sıkıldığını hissediyordu. Acaba Morris Binder sonunda...

Bu düşünceyi aklından çıkarmaya çalıştı.

Yazıhaneye girer girmez, Miss Adams onu koldan yakalayıp odasına soktu. Masasının üzerinde romanının karalamaları duruyordu. Kadın:

— Bunu sen mi yazdın? diye sordu.

— Evet.

— Çok iyi. Bastırabileceksin ve bir gün iyi bir yazar olarak ün salacaksın.

David konuşamayacak kadar heyecanlanmıştı. Miss Adams, gerçekten özen gösterdiği bir yazıyı okuyan ilk insandı ve iyi olduğunu söylüyordu.

Miss Adams:

— Ama daha öğrenmen gereken çok şey var, dedi. Acaba kalemimle birkaç düzeltme yapsam kızar mısın?

— Hayır.

Orta yaşlı kadın, David'in yazısında bazı sözcükleri sildi ya da onların yerine başkalarını yazdı. David'e:

— Gereğinden çok sıfat kullanıyorsun, dedi. *Her zaman, hiç bir zaman, ne zaman* gibi deyişlerden de nefret ederim. Aşırı şairanedir. Onlardan kaçın. Ve *ve, ya da* gibi edatları cümle başlarında kullanma.

— Şimdi siz, *ve* ile bir cümleye başladınız.

— Ben şu anda konuşuyorum, iyi bir kitap yazmaya çalışmıyorum. Ve *lütfen, sevgili* gibi sözcükler de kullanma. Küçük çocuk, mavnaları seviyorsa, hareketleriyle belli etsin. 11 yaşındaki bir genç kız da ne demek? On bir yaşında olduktan sonra, tabii ki gençtir.

— Böyle sözcükler, anlatımı zenginleştiriyor ama.

— Evet, yine de bir anlamı olmalı bu sözcüklerin. En nefret ettiğim cümleyse, «*hayatımı değiştirdi,*» dir. Bu cümlemin modası çoktan geçti. Mavna-

lar, ufak çocuğun hayatını değiştirirse, bunu olaylarla anlat, söyleme.

— Ama ben bu yüzden yazmak istiyorum.

— Ne demek istiyorsun?

— Eskiden bir sürü ihtiyar erkeğin arasında yaşıyordum.

— Nerede?

— Bir yerde. Bu erkeklerin başına heyecanlı, gariplikler gelmişti, ama onlar farkında değildi. Ben kitabımda bütün olanların anlaşılmasını istiyorum. Okuyucunun ne demek istediğimi anlayamayacağını sezersem, açıklayacağım tabii.

— Dediğim gibi, bu tür yazıların modası geçti.

— Beni ilgilendirmez. Söz ettiğim oğlan, çilek reçelini özel bir günde sevmeye başlarsa ve bunun önemli bir etkisi olacaksa, açıkça yazacağım.

Miss Adams, ilk paragraftaki *gemi* kelimesini silip yerine *mavna* yazdı.

— Gördüğün ya mavnadır, ya gemi. Karar ver.

— Tekrarlamamak için gemi dedim.

— Tekrarlamanın bir zararı yok.

Kadın bu defa *uzakta öten borular* cümlesinden *uzak* kelimesini sildi.

— Borular uzakta ötüyorsa duyamazsın, dedi.

Fakat David sinirlenmeye başlamıştı.

— Bütün bu sözcükleri silersek roman kuru, soğuk bir şey olur.

— Roman yazıyorsun, şiir değil.

— Aradaki farkı anlamıyorum.

— Şiirle roman arasındaki farkı mı göremiyorsun?

— Evet!

David öne doğru eğilip kimseye açamadığı biçimde içini döktü:

— Ben, her sayfayı ayrı bir şiirmiş gibi yazmak istiyorum, dedi. Anlamı olsun ya da olmasın; bir duvarı bile tanımlamaya kalksam sayfaları duygu,

koku ve görüntülerle doldurmak istiyorum. Yazdıklarımı kimsenin okuyup okumayacağı da umurumda değil. Miss Adams, sildiğiniz sözcükler tam benim istediklerimdi.

— Sanat, disiplindir.

— Ben disiplinden nefret ediyorum. Hayır, benim için önemli değil bu! Bütün memleketi dolaştım ve hayatın, sizin dediğiniz biçimde kuru, sevimsiz bir akış olmadığını biliyorum. Hiç bir zaman tanımını yapamayacağınız kadar büyük dağlar var. Ve bir tarladan ötekine nasıl aktığını anlatmak için binlerce sözcük gerekecek kadar güzel akarsular, dereceler de var. Romanları altın çaydanlığa benzeten bir şair tanıyorum.

Miss Adams soğukça:

— Vermont'ta oturan annemin böyle bir çaydanlığı var. Sobanın arkasında duruyor ve gereksiz ufak tefek şeyleri onun içine atıyor. Zamanla içinden ne çıktığını biliyor musun?

— Ne çıkıyor?

— Küf.

Bir süre bakıştılar. Gözlerini ilk indiren David oldu. Neden sonra genç adam:

— Miss Adams, bana yardımcı olabilirsiniz, dedi. Bir hayal gördüm. Şahane bir memleketteydim ve insanlar o memleketten de mükemmeldi. Onları düşündükçe şarkı söylemek istiyorum. Sizse bu şarkılarının küfleneceğini ileri sürüyorsunuz.

— Sanat, disiplin ister. Git bütün ressamların ya da mimarların eserlerine bak. Onların asıl sorununu net, anlaşılır bir çizgi bulmaktır. Evet; temiz, sert, katıksız.

— Öyle bir sanat eseri bana buz gibi soğuk gelir.

— Fakat en değerli sanat eserleri öyledir. Sen de hayalin için öyle bir çizgi bulabilirsen...

Orta yaşlı kadın bir süre susup düşündü. Sonra:

— Benim de buna benzer hayaller gördüğüm olurdu. Morris Binder de... Ben ünlü bir başyazar olacaktım. O ise, davaları halleden büyük bir avukat. Şimdi...

Miss Adams arkaya yaslanıp David'i inceledi. Yirmi altı yaşındaydı. Aynı yaştaki kardeşi bir dükkân işletiyordu. Babası yirmi yaşındayken dört çocuk sahibiydi. Musevî annesi ve babasının baskısı altındaki Morris Binder'se 23 yaşında hukuk fakültesini bitirmişti. Oysa David daha çocuktu. Acaba başarısızlığın etkilerini henüz yaşamayan bu saf çocuğun da aynı hayalleri görmesine imkân var mıydı?

— Demek, çok önemli bir kitap yazmak istiyorsun, öyle mi? diye sordu.

— Evet.

— Öyleyse, bu isteğine hiç bir şeyin engel olmasına izin verme. Paraya ihtiyacın olursa gel, beni gör... Ya da Morris Binder'i. Dün gece hiç uyumadık. Ona kitabını okudum. Fevkalâde buldu, David. Ama o da disiplinden hoşlanmayan bir insan. Üstelik hasta... çok hasta!

Ağlamıyordu. Miss Adams ağlamazdı ama, her gece o korkunç çılgılığı duyacağı anı bekleye bekleye onun da sinirlerinin yıpranmamasına imkân yoktu.

Miss Adams:

— Bölümleri bitirdikçe, okumam için getirirsen çok memnun olurum, dedi. Ve unutma... hiç bir şeyin yazmana engel olmasına izin verme, diye ekledi.



FAKAT, David'i altüst eden bir olay, yine de bu işe engel oldu ve bir ay boyunca hemen hemen hiç bir şey yazamadı. Olay, Misis Paxson'un telefonuyla başladı. Anne Paxson, seyahatten döndüklerinde mektupları evde kendilerini bekler bulunduğunu söy-

ledi. Marcia'nın nerede olduğunu bilmiyordu. Nevada'da kocasından ayrılmış ve o günden sonra kimse ondan bir haber alamamıştı.

David, Buckett Ana'dan bir miktar para alıp Solebury'ye gitti. Paxson'lar onu, Kuvakirlere özgü ciddiyetleriyle, ama dostça karşıladılar. Kızlarının mutsuzluğuna sebep olduğu halde, kendileriyle birlikte dünyayı paylaşan milyonlarca insandan biri olduğuna göre, ona karşı yakınlık duymanın önüne geçemiyorlardı.

Misis Paxson:

— Marcia kendini suçlu hissediyordu, dedi. Harry Moomaugh'a karşı kötü davranmış olduğunu biliyor.

Mister Paxson:

— Uzun süre ondan haber almayabiliriz, diye ekledi. Belki de bizden önce seni arayacaktır.

David:

— Beni aradığı gün onunla evlenirim, dedi.

Misis Paxson:

— Belki de senin onu reddettiğin gibi, şimdi de o seni reddedecek, diye mırıldandı.

David; Marcia'nın, anne ve babasına her şeyi anlatmış olduğunu sezince huzursuzlaştı.

Paxson'lar üzerindeki elbiselerden, onun işsiz olduğunu anladıkları için, para vermeyi teklif ettiler ama, o kabul etmedi ve otostop yaparak New York'a döndü. Derdini yine Buckett Ana'ya açtı. Şişman kadın büyük anlayış gösterdi. Uzun uzun dinledikten sonra:

— İyi kimselerin mutluluğa ne kadar zor kavuştuklarını gördükçe hayret ediyorum, dedi. O vahşî kedi Mona, her şeyin altından çıkmasını biliyor. Ama senin anlattığın kadar iyi bir kız; kendini suçlayıp duruyor, cezalandırıyor, mutsuzluğa düşüyor. Yine de onun gibi kızlar evlendikleri vakit mükemmel bir eş oluyorlar, David.

Buckett Ana, Marcia'nın nasıl bulunacağı konusunda bir sürü teklifte bulundu.

— Özel bir detektif de tutabiliriz, dedi.

— Paxson'lar, bunu yapmayacağım üzerine bana söz verdirdiler.

— Öyleyse sana 300 dolar vereyim, Nevada'ya kendin git ve izini bul.

Marcia'nın bu sorunu kendi kendine çözümlemek isteyeceğini bilen David bu teklifi de kabul etmedi.

Ve Morris Binder'e de bir hafta gitmedi. İçinden yazmak gelmiyordu. Bir hafta sonra Miss Adams'ın kendisi geldi.

— Ne oldu? diye sordu. Eleştiriye tahammülün yok mu?

— Nedense yazamıyorum.

— David, bu senin bütün geleceğindir. Adını ölümsüzleştirecek tek fırsat. Paraya mı ihtiyacın var? Yoksa kalacak yerin mi yok?

Ama genç adamın, kendini iyice bırakmış olduğunu anlayınca çıkıp gitti. Aynı gün, akşam üstü, David ondan bir mektup aldı.

«Çok az kimse yazma yeteneğine sahip,» diye başlıyordu. «Kendini harcama, David.» Mektuba on dolar da iliştiirmişti.

Miss Adams kadar soğuk bir kadının kendisiyle ilgilenmesi, David'i duygulandırdı. «Kendimi toplamalıyım,» diye düşündü ve şehir kütüphanesine gidip Henry James'in *Washington Square* (Washington Alanı) adlı kitabını aldı.

Aynı gece romanı bitirdi. Eskiden olduğu gibi, hayali yine işlemeye başlamıştı. Henry James'in sözünü ettiği evin, şimdi Alison'un oturduğuyla aynı ev olduğunu hayal etti. Alison'u da bankacının kızı rolüne yerleştirdi. Bu romanı okuduktan sonra Miss Adams'ın «saf, katıksız, anlamlı bir deyiş»le ne demek istediğini kavradı. Roman onu fazlasıyla et-

kilemişti, ama eski düşüncesinden de vazgeçemiyordu. «Bir insan istediği gibi yazabildikten sonra, neden Balzac gibi yazamasın?» diye düşünüyordu hâlâ.

Yatağa yorgun ve mutlu girdi. Ertesi sabah elinden geldiği kadar, Balzac gibi yazmaya çalışacağına kendi kendine söz verdi.



FAKAT sabahleyin, kapısının hafifçe vurulmasıyla uyandı. Böyle geç saatlara kadar uyuduğu için öfkelenerek kalktı, kapıyı açtı. Holde Mona duruyordu.

Üzerinde vizon bir manto, ufak bir şapka, çok yüksek topuklu ayakkabılar ve sade, ama pek pahalı bir elbise vardı. Gözlerinin altında artık mor halkalar gözükmüyordu. Eskisi kadar, hatta daha da güzeldi.

David:

— Ne istiyorsun? diye sordu.

Genç kadın gerçek bir korku ifadesiyle içeri girdi, arkasından kapıyı kapattı ve yatağın üzerine çöktü.

— Bana yardım etmelisin, diye mırıldandı.

— Yine ne oldu?

— Korkudan çıldıracak gibiyim. Beni saklamalısın bir süre.

David'e ufak bir çocuğunu andıran korku dolu gözlerle baktı.

Genç adam:

— Kısa kes! dedi. Şu yalvaran ifade, bir vizon kürkün altında pek komik kaçıyor.

Mona, bir adımda David'in yanına gidip elini avuçları arasına aldı:

— Şaka etmiyorum! diye bağırdı. Max Volo şu anda Doğu nehrinin dibinde, çimento dolu bir san-

dığın içinde. Bulurlarsa beni de öldürürler. Bu cinayeti kimin işlediğini bildiğimi sanıyorlar. Ve gerçekten de biliyorum! Max'ı öldürdükleri sırada ben bir dolapta saklanmışım.

David sinir içindeki kızı bir iskemleye oturttu ve:

— Gidip Buckett Ana'dan bir içki isteyeyim, dedi.

— İçki istemem. Sadece düşünmek için zamana ihtiyacım var.

David ona iğrenerek baktı.

— Neyi düşüneceksin? diye sordu.

— Bana öyle bakma! Sanki ben yapmışım gibi bakıyorsun. David, şu anda beni arıyorlar. Anlamıyor musun? Korkudan ölüyorum.

— Mona! Saçmalama. Sen hayatında hiç bir şeyden korkmazsın. Sen sadece bu olayı kendi lehine nasıl kullanabileceğine karar verinceye kadar vakit kazanmak istiyorsun. Pekâlâ, odamda kalabilirsin.

— Gidip, beni yalnız bırakacak değilsin her halde?

Genç adam elbiselerini giydi, tıraş takımını çantasına yerleştirdi ve:

— Kimseye bir şey söylemem, diye söz verdi.

Mona ağlamaya başladı.

— Dave, diye inledi. Max Volo'yla gitmemin nedeni, sana daha fazla yük olmamak isteydi. Paran yoktu ve...

— Ve Max'ın vardı.

— Sana yardım etmek için gittim, Dave. Defalarca o 100 doları göndermeyi düşündüm. İşte!

Çantasını açıp bir deste banknot uzattı.

— Teşekkürler, yavrum, dedi genç adam. Ama o sırada seni de Allah göndermişti bana.

David hole çıkarak:

— Koy o parayı çantana! diye bağırdı.

— Seni odandan bir daha çıkardığım için üzülüyorum. Gitmen gerekli mi?

— Evet.

Ve David hemen, Buckett Ana'nın yanına gitti.

— Buckett Ana, dedi. Bu sabah Mona Meigs'i buraya girerken gördün mü?

Kadın hayretle:

— Şimdi evde mi? diye sordu.

David başını sallayınca, kadın kapıya gidip Claude'u çağırdı. Sakallı adam geldiğinde ona çattı:

— Bu evde orospuların yeri olmadığını söylemiştim.

Claude gülümseyerek:

— Evet, diye karşılık verdi.

— Öyleyse, Mona Meigs nasıl oluyor da David'in odasına çıkabiliyor?

— Her halde müşterilerden biri çıkarken ön kapıdan süzölmüş olacak.

— Pekâlâ, gizlice girdiyse onu dışarı atın!

Merdivenin başına gidip bağırmaya başladı:

— Hey! İki paralık orospu, evimden defol! Cehenneme git!

David kadını çekerek:

— Buckett Ana, diye yalvardı. Bu defa başı dertte gerçekten. Arkadaşı... yani birlikte yaşadığı adam öldürölmüş. Başka bir çetenin cinayeti işlediğini söylüyor.

— Ve burada saklanmak istiyor, öyle mi? Buraya gangsterler gelirken o yukarda kalacak ve eninde sonunda hepimiz öldüröleceğiz.

— Birkaç gün kalsın. Ben başka bir yerde yata-
rım.

— Hayır, hemen gitmeli. Erkekler onun gibi kaltakları hiç bir zaman anlamazlar.

— Artık onu sevmiyorum, büyüünden kurtuldum. Fakat ya doğru söylöyorsa?...

— Pekâlâ! Claude, haydi git. Birkaç gazete al gel.

Birkaç dakika sonra Claude gazetelerle döndü ve Mona'nın doğru söylediği anlaşıldı. Max Volo'nun ceseti, nehre atılmış bir çimento sandığının içinden çıkarılmıştı. İşi, rakip çetenin yaptığı düşünülüyordu. Gazete; polisin, genç ve güzel bir kadının hayatından kaygı duyduğunu da yazıyordu. Buckett Ana yazıları ağır ağır okuduktan sonra:

— Claude, dedi. Ona yiyecek bir şeyler götür. Birkaç gün burada kalabilir.

David odasına dönmedi. Mona'yla ilişkisi artık bitmişti. Fakat sokaklarda dolaşırken aklı karmakarışık, çünkü bu güzel ve bencil kadından şimdi nefret etmesine, iğrenmesine rağmen, bütün romanı onun üzerine kurulmuştu. Evet, Mona içindeydi. Bedeni kurtulsa bile, ruhu kurtulamıyordu ondan. Ama onu düşündükçe, bir daha yaklaşmaması gerektiğine de inanıyordu.

Mona'nın gelişinden üç gün sonra, David satıcı çocukların: «Sarışın her şeyi anlattı,» diye bağır-dıklarını duydu. Bir gazeteyi açtığında da Mona'nın gülümseyen fotoğrafıyla karşılaştı. Düzgün bacakları görülecek bir biçimde poz vermişti. Çevresini de, ona hayranlıkla bakan sekiz polis sarmıştı.



ŞİMDİ DE yazmasına : Mona engel oluyordu. Genç adam onun üzerine yazılanları okuyor, âdeta olayları onunla birlikte yaşıyordu. Mona, «Amerika'nın en yürekli kızı olarak,» ün salmıştı. Max Volo gibi bir gangsterle yaşadığı için küçümseneceğine, polise katilleri bildirme cesaretini gösterdiği için göklere çıkarılıyordu. Kız, bir hafta kadar New York'taki bir tiyatrodan oynadıktan sonra turneye çıktı. Şarkı söylüyor, dans ediyor, «Polise gi-

decek cesareti buluncaya kadar pis bir pansiyonda nasıl saklandığını,» seyircilerine anlatıyordu.

New York Times dergisi onunla bir röportaj yapınca, Tremont Clay, David'in ziyaretine geldi.

— Morris Binder bu kızı tanıdığını söyledi, dedi.

— Doğrudur.

Tremont Clay, Mona üzerine dizi bir yazı hazırlaması için David'e 250 dolar verdi. Clay'ın ustalıklı baskısı sayesinde Mona, erkek düşkünüyle Joan D'Arc arası bir kadın olarak ortaya çıktı. Hikâyeler çok beğenildi. Washington'da bulunan Mona bir telgraf çekti:

«Beni ünlü ettin! Hollywood, hayatımın hikâyesini çevirmek istiyor. Baş rolde de ben!»

New York'a gelince yeni açılan bir gece kulübünde çalışmaya başladı. Onu hemen hemen çıplak gösteren boy resimleri her yere asıldı. Ve bir gün Buckett Ana'nın restoranına geldi.

O sırada David, Buckett Ana'yla Marcia'dan söz ediyor, bazı çocukluk anılarının bir hafta önceki olaylardan daha canlı olduğunu söylüyordu.

Mona:

— Dave, senden bir ricam daha olacak, dedi.

Buckett Ana:

— Seni adi orospu, seni, diye bağırdı. Buradan defolup git!

Mona'nın kılı kıpırdamadı. Yüzü, David'in onu ilk tanıdığı günkü kadar pürüzsüz ve güzeldi. Genç kadın:

— İki günlük yardımına ihtiyacım var, dedi.

Buckett Ana:

— Allah aşkına, diye parladı. Şu çocuğun senden bıktığını anlayamadın mı hâlâ? Claude şu kaltağı at dışarı!

Mona sükûnetle:

— Sonunda büyük fırsat elime geçti, diye devam etti.

Gençliğin sihirli sözcüğü: Fırsat! David, her zaman bunun için dua etmişti. Mona'nın o fırsatı yakalamasını. Bu yüzden ona para vermiş, desteklemişti. Şimdi kızı nasıl hayal kırıklığına uğratabilirdi?

— Pekâlâ, Mona, dedi. Ne istiyorsun?

— İki günlüğüne şoförüm olmanı istiyorum. Şu hayvanları etkilemem gerek.

— Ehliyetimi yenilemedim.

— Oh, araba kullanmayacaksın. Göz alıcı bir üniformayla bana mesajlar getireceksin.

Buckett Ana, inanmayan gözlerle David'e bakarak:

— Ulu Tanrım! diye bağırdı.

David bir an için, «Mona, böyle bir şeyi nasıl teklif edebilirsin,» demek istedi ama, bu teklifte kötü bir niyet olmadığını sezdi:

— Yani, bir şoför gibi giyinmemi istiyorsun, öyle mi? diye sordu.

Kızın özenle boyanmış yüzü parladı:

— Yapar mısın? diye sordu.

Genç adam:

— Evet, diye karşılık verip onunla restorandan ayrıldı.

Buckett Ana bir süre sessiz oturdu. Sonra Claude'a dönüp:

— Defol git! diye bağırdı.

— Neden?

— Sen de bütün erkekler gibi aptalın birisin de ondan.

Claude çıkınca kadın mutfağa girip zararsız Çinli aşçıya:

— Ne halt ediyorsun burada? diye bağırdı.

Adam anlamayan gözlerle patronuna baktı. Buckett Ana bir an için onu kovmayı düşündü ama,

eti kesip pişirmeye hazırlandığını görünce vazgeçti ve yeniden restorana gitti. Biraz oturduktan sonra bıkkın bir tavırla:

— Pekâlâ, Claude! geri gelebilirsin, diye seslendi.

Şair, kasanın arkasındaki yerine geçerken de, Buckett Ana:

— Hayatımda bunu da görecekmışim meğer, diye söylendi. Şoför! O adi karıya şoför, ha!



MONA, David'i bir erkek terzisine götürdü. Adam ona bir şoför üniforması dikti. İki gün süreyle, David lüks bir daireden ötekine mesajlar götürüp getirdi. Ve sonunda genç kadına yıllardan beri beklediği haberi getiren de David oldu. Mona kısa kontratı okudu, birlikte gelen çiçeklere mutlulukla baktı. Sonra rahat bir koltuğa yerleşerek, David'e gülümsedi.

— Teşekkür ederim, yavrum, dedi.

O an, bir yaşantının sonu ve bir başkasının başlangıcıydı. David bu önemli anın heyecanıyla önce ne söyleyeceğini bilemedi. Neden sonra:

— Seni ilk gördüğüm günü anımsıyorum, dedi. Sousa'nın partisinde Klim'leydin.

— Güzel günlerdi onlar.

O sırada genç kadın o kadar güzel ve mutluydu ki, David dayanamayıp:

— Max Volo'yla nasıl yaşayabildin? diye sordu.

Şarkıcı gözlerini kapattı.

— Bazen elde edebildiğinle yetinmek zorundasın, dedi. Sen hayata atılmak için nasıl Max'ın parasını kullandıysan, ben de yaşamak için ondan yararlandım.

— Bir saniye! Çalmama yardım ettiği her kuru-

şu Nora'ya vermiştim. Ona borçlu değilim.

— Ben Lunapark'ı söylemek istemedim. Bir çocuk, küçükken her türlü işi yapabilir. Max'ın, seni koleje göndermesine değinmiştim.

Odada sanki bir bomba patlamıştı. Mona, David'in irkildiğini görerek onu Dedham'a gönderenin, Max Volo olduğunu hâlâ bilmediğini sezdi.

Genç adam:

— Oh, hayır! diye bağırdı. Klim Amca'nın gönderdiğini sanmıştım. Onun için, Klim seninle benim yüzümden intihar ettiğinde çıldırıyordum az kalsın.

— Klim iyi bir insandı. Max da öyle! İnan ki Max kötü değildi. Seni de çok severdi. Yangın günü oraya koşmanı unutamıyordu. Doğruyu söyle, David! O yangında bazı kızlar yanmıştı, değil mi?

Hayat bütün çirkinliğiyle David'in önüne serilmişti: Erkekler çalışıyor, randevuevleri işletiyor, bir çimento sandığında ölüyor; umutsuz genç kızlar fahişe olup yangında can veriyor; yetenekli kızlar Sousa için şarkı söylüyor ve her imkânı kullanarak adım adım yükseliyorlar. Yükselirken de yaşlı sanatçıların beş parasız ölmelerine sebep oluyorlar. Büyük umut vaadeden müzisyenler, metresleri tarafından aldatılıyor ve canlarına kıyıyorlar. Dışarda da kar yağıyor; utanç ve ilgisizliğin simgesi sanki...

— Kar yağıyor, dedi David. Gideyim artık.

Kalkıp iskemlenin yanında durdu. Son yıllarda bir insana bakarken, onu yeniden görmeyeceğini sık sık sezerdi David. Chautauqua'nın son gecesinde, çadır indirilirken de bu duyguyla sarsılmıştı. Gonoph ayrılırken: «Vedalaşmadan önce bir öpüşelim, belki de bir daha birbirimizi göremeyiz,» demişti. Ve görüşmemişlerdi de!

Bir defasında Claude:

— Şairler her şeyi çift yanlı gören insanlardır, demişti. Çocuk gibi, daha önce hiç görmemiş gibi

hissederler ya da ihtiyarlar gibi, bir daha görmeyecekmiş gibi...

David de şimdi: «Onu son defa görüyorum,» diye düşünüyordu.

— Mona... diye söze başladı ama devam edemedi.

— Max Volo bana vız gelir, dedi biraz sonra. Seninle ben o kadar birbirimize benziyoruz ki!

Kendini bir iskemleye atıp yüzünü genç kadının göğsüne dayadı. Mona hiç kıpırdamadı, sadece mutluluk içinde hep öyle yatmaya devam etti. David onu hafifçe öperek kapıya yöneldi. Mona:

— Şoför üniforması, anı olarak sende kalabilir. Bedeli ödenmiştir, dedi.



BU OLAYLARDAN sonra David çok tuhaf bir ruh haleti içinde buldu kendini. Bütün romanı aklında tasarlamış olmasına rağmen tek satır yazamıyordu. Hayalinde yaşattığı kimseler, yolda rastladıklarından çok daha gerçek, çok daha canlıydı. Kanal ve mavnalar onu her yerde izliyordu. Ama yine de makine başına geçemiyor, yazamıyordu.

Bunun nedenini kendi de bilemiyordu. Her gün aptallar gibi, karlı New York sokaklarını dolaşmaya başladı. Daha önce içkiyi pek sevmezdi ama, şimdi Buckett Ana'dan beş on kuruş alabildiği vakit mutlaka bir bara girip içkiye harcıyordu. Oradakilere de kitabının ayrıntılarını anlatıyordu. Zoraki dinleyiciler sıkıntı içinde yanından uzaklaşınca, David kendi kendine konuşmaya devam ediyordu.

Bir defasında Buckett Ana'dan para istemeye utandığından, Tremont Clay'ın yazıhanesine gitti ve Miss Adams'ın öfkesini göze alarak ondan borç para istedi. Kadın yazılmamış romana hiç değinmeden iki dolar değerinde düzeltilecek yazı verdi. David

düzeltilip Mister Clay'a götürünce, dergilerin sahibi, yorgun gözlerini kaldırarak:

— Berbat bir görünüşün var, dedi David'e.

Hâlâ yarı sarhoş olan David:

— Siz de pek iyi görünmüyorsunuz, diye karşılıklıta bulundu.

— Çok yorgunum. Belki de kendimi öldürüyorum bu biçim çalışmakla, ama büyük zevk alıyorum. Çevremdekiler beni küçümserlerdi ya, şimdi beni başkan seçtiler. Forward Basımevinin kapandığını duydun her halde. Ace Yayınevinin durumu da pek iyi değil. Ama burası işine devam ediyor.

Mister Clay parmaklarını saçının arasından geçirerek:

— Kendini toplamaya bak, Harper, dedi. Bir sır saklayabilir misin? Her an sana ihtiyacım olabilir. İyi bir işe girebileceksin.

— İşler düzeliyor mu?

— Daha değil. Ama Morris Binder, çok sık kriz geçirmeye başladı. Her an ölebilir.

— Allah'ım.

— Kötü kalpli, merhametsiz değilim. Morris Binder yaşadığı sürece burada çalışabilir. Çalışamayacak duruma gelirse, ona bir maaş da bağlarım. Ama bence yakında ölecek. Ölürse ne yapmam gerektiğini şimdiden düşünmeliyim. Miss Adams bu düzeltmeler için sana ne kadar verdi?

— İki dolar.

— Bu işin tam karşılığı bu, ancak ben sana üç tane daha vereceğim. Haydi, şimdi git, tıraş ol. Temiz bir gömlek al. Ve kendine bak, Harper.

Fakat David beş doları, bir gün kendisine birkaç kişinin içki ısmarladığı bir barda harcamayı seçti. Gece yarısı hâlâ oradaydı ve çevresindekilere, bir kimsenin ölümünü beklemenin çok kötü olduğunu anlatıp duruyordu. Kendinden geçinceye kadar içti. Sabah onu yarı donmuş durumda bir kapı eşi-

ğinde buldular. Buckett Ana'nın pansiyonuna götürdüler. Kadın onu görünce:

— Demek, Bowery caddesinin serserisi eve döndü, deyip yüzüne su serpti. Yukarda senin için bir paket var, diye sözlerine devam etti.

Yalpalaya yalpalaya odasına çıkınca orada bir kitap buldu. Adı *Black Prince* (Siyah Prens) di ve Alison Webster tarafından yazılmıştı. Kız, kısa bir not da eklemişti. «*Yazacağımı söylemiştim.*» David heyecan içinde yatağa girdi, romanı okumaya koyuldu. Alison hiç çekinmeden, Siyah Prens adını verdiği babasını acı bir dille tanımlamıştı. Soğuk fakat kesin sözcüklerle adamın hem kendini hem de ailesini mahvedişini anlatmıştı. Her şeye değiniyordu: Eve, yemek yediği tepsiye, babasını kurtarmaya çalışan kıza, adamın zayıflığına...

Güzel bir romandı ve yazarına parlak bir gelecek vaat ediyordu. Kitabı bitirdiğinde gözleri kan çanağına dönmüştü. Hemen Alison'a bir not yazdı. «Ne kadar sevindiğimi bilemezsin. Fevkalâde bir roman. Geleceğin en büyük yazarlarından biri olacaksın. Yaşasın, yaşasın.»

Aşağı indiğinde Buckett Ana:

— Seni aptal seni. Hâlâ yarı sarhoş durumdayken dışarı çıkmaya kalkışamazsın, dedi.

— Bu mektubu postalamak istiyorum.

— Önce gelip sıcak bir şeyler ye.

David gitmişti bile. Alison'un kitabı onu çok heyecanlandırmıştı. Yapacaklarını söyledikleri şeyi yapan insanları tanımaktan çok zevk duyuyordu. Mektubu attıktan sonra da hâlâ öyle heyecanlıydı ki, soğuk sokaklarda yürürken kendi kendine şarkılar mırıldanıyordu. Bir ara, «Yarın ben de yenden yazımın başına döneceğim. O başardıktan sonra, ben de başarırım,» diye düşündü.

Yürüye yürüye, Misis Schriftgeisser'in fırını önüne geldi. Taze ekler pastaları o kadar iştah açı-

cıydı ki, dayanamayıp iki tane aldı. Washington Alanından geçerken de yedi. Ancak yarım saat sonra sancıyla kıvranmaya başladı. O kadar ki Buckett Ana'nın evine bile gidemedi, olduğu yere çöktü ve kusmaya başladı. Geçen bir polis, onun sapsarı yüzüne bakar bakmaz bir ambulans çağırdı.

Midesini hemen yıkamaları David'in hayatını kurtardı. Nerede olduğunu anladığı vakit de genç adam yastıklara gömülüp gözlerini kapadı. Sanki dünya ansızın durmuştu. Zayıf ve bitkindi. Gözleri yanıyor, zor soluk alıyordu.

Doktor:

— Ne yedin? diye sordu.

— Hiç bir şey.

Bana bak. Ölmediğine şükretmelisin. Yediğin neydi?

David, bunu söylerse, Misis Schriftgeisser'in tutuklanacağını biliyordu. Oysa kadın, kendisine sık sık iyilikte bulunmuştu, ona ihanet edemezdi.

— Bir şey yemedim, diye diretti.

— Krem gibi bir şeydi.

— Bir şey yemedim.

— Şersem, onu midenden çıkardık. Bizi aptal mı sanıyorsun?

Daha sonra Buckett Ana onu görmeye geldiğinde, Misis Schriftgeisser'i uyarmasını istedi David. Buckett Ana, yasaya karşı geldiği için David'i kutladı.

Giderken:

— Bir şey istersen haber yolla bana, dedi.

Kadın gittikten sonra koğuş, kendisi gibi sahipsiz bir yığın insanla dolu olduğu halde, kendini yalnız hissetti. Onu buraya getirmeseler, Alanda kendi haline bıraksalar, belki de daha iyi olacaktı. Hiç olmazsa ölüm onu bulunduğu kötü durumdan kurtaracak, ruhu huzura kavuşacaktı. Romanı kendi kararsızlığı yüzünden yarıda kalmıştı. Zaten ver-

diği bütün kararlar, hep dış etkenlerle yerine getirilememişti. Marcia ve Alison kendisi için kaybolmuş iki anıydı artık.

Ve hâlâ Mona vardı. Onu bir daha göremeyeceğini hissettiği halde, genç kadının, kanına işlemiş olduğunu da biliyordu. Karşı koyamadığı bir mikroptu Mona. Doktorlar hastalığına istedikleri adı takabilirlerdi, David bunun «Mona» olduğunu biliyordu. Önce kendini ona karşı tedavi etmeliydi. Mona, genç hayatının meyvesiydi, onu yemişti ve hastalanmıştı.

Umutsuzluk ve mutsuzluk ovasına, -saçları beyazlaşınca kadar yaşayan bütün insanların kesinlikle geçtikleri ovaya- gelmişti artık. Bazı kimseler için bu ova, savaşın kendisidir ya da yaşadıkları ülkedeki bir felâkettir. Umutların yok olmasıdır. Ruhun çamura saplandığı korkunç ovalardır bunlar. Bazı kimselerin bu ovalarda kalmalarının nedeni; kaybolmuş aşklar, başarısızlık, rüyaların yok olması ya da günlük hayattaki aksiliklerdir. Kimi talihsizlerse, bir ovadan çıkıp bir başkasına dalarlar. Savaş, yoksulluk, kaybolmuş aşklar, başarısızlık. Ve sonunda gece gelip onları sarar. Dünyada bu ovalardan hiç geçmeden yaşayıp ölen kimse yoktur. Geçmediklerini ileri sürenlerse, ya aptal ya da korkaklardır.

Umutsuzluk içindeki David, cinsinin yaşadığı bütün deneyi kendisinin de tatmakta olduğunu farkında değildi. Hastanede geçirdiği ilk gece boyunca korkunç hayaller gördü. Sanki bir uçuruma yuvarlanıyor, sürekli dönen girdaplar içinde kayboluyordu. Gece yarısı yanına gelen hemşire, ateşinin çok yükseldiğini söyledi.

Sabaha doğru biraz sakinleşti. Ama gözünün önünde bu defa çoktan unuttuğunu sandığı bir sahne canlandı. Bir ara yükselmiş, havada uçuyor gibi olmuştu. Altında bir sürü sinek kaynaşıyordu. Anı-

zın kötü bir ruh uzanıp bu sinekleri yakaladı ve kanatlarını yoldu. Sonra kırmızı bir daire çizdi. Sinekler bu çizginin içinde oldukları sürece istedikleri gibi hareket edebiliyorlardı. soluk alıyor, sevişiyor, kavgaya edebiliyorlardı. Özgürdüler. Ama o kırmızı daireden çıktıkları an, ruh onları yok ediyordu.

Bu hayal korkunçtu ve David bağırarak uyardı. Ama o gece kendisinden daha çok bağırانlar olduğu için, kimse ona önem vermedi. Buna da memnun oldu, çünkü ilk korku anı geçtikten sonra gördüğü hayali anlamlandırmayı başardı.

Sinekler özgürdüler. Sadece çizgiye yaklaştıkları an tehlikeyle karşılaşıyorlardı. Ve bu basit gerçekte, David büyük avuntu buldu. İki tür özgürlük bulunur: Kanatlarını kimseye kaptırmadan istedikleri gibi uçabilen sadece birkaç sinek vardır. Çoğu kanatlarını kaybediyor buna rağmen özgürlüklerini koruyabiliyorlar.

David, «Eninde sonunda kanatlarını teslim edeceğini anlamayan kişi, insan değildir,» diye düşündü. «Bazıları aşırı özgürlüğe dayanamayıp, kanatları kendileri koparıyorlar. Ama hapiste bile sürüp giden özgürlükler vardır.»

Saatlar geçtikçe David'in aklı başına geliyordu. Hâlâ zayıftı ve halsiz yatıyordu. Bir ara, «İyi bir roman yazmak rüya oldu artık,» diye içinden geçirdi. «Ama nasılsa bir yerde iş bulurum. Belki de artık kanatlarım yok...»

Ve o kritik anda David; aşk, uluslararası barış, dürüstlük, kardeşlik hayalleri kuran, ama bu hayallerini bencillikle içlerine gömüp, yararsız bir hayat yaşayan milyonlarca insandan biri oldu.



SABAH uyandığında, hâlâ yüksek ateşi vardı. Bir an cayır cayır yandığını sandı. Ama sonra kendi

kendine güldü ve hayatında gördüğü iki büyük yangını hatırladı. İlki bir orman yangınıydı. Colorado'da gezerken rastlamışlardı. Korkunç bir şeydi, çünkü yanan ağaçlar bir daha azametle göğe doğru yükselmeyeceklerdi. Kalan yanık kütüklerse, oradan geçenlere yangını hatırlatacaktı.

Tanık olduğu öbür yangın farklıydı. Indiana'da bir çiftçi, baharda toprağının daha verimli olması için kendi tarlalarını yakmıştı. Bu verimli bir yangındı, çünkü toprağı pisliklerden temizleyip, ekin için hazır duruma getirmişti.

Delikanlının üzerinde bir sükûnet vardı. Ateşinin yavaş yavaş düştüğünü duyuyordu. Hayatındaki yangınların da tıpkı Iowa'lı çiftçinin çıkardığı yangın gibi olması için kısaca dua etti. Bu yangınların, gençliğin saçmalık ve aptallıklarını yok ettiğini sonra da orta yaşın ekinlerini toplamaya hazır duruma getirdiğini umuyordu. «Çocukluk ve gençlik çağlarında tek üzüntü tatmayan milyonlarca insanın var olduğuna eminim,» diye düşündü. «Dünyada, Mona Meigs'e dönüp bakmayacak binlerce kişinin yaşadığına şüphe yok.» Sonra da uykulu uykulu, böyle kimselerin isteyerek deney ovalarından geçmekten çekinenlere benzedikleri sonucuna vardı. Kıkırdayarak: «Bunlar da aptal ya da korkaktırlar,» diye mırıldandı.

Öğle yemeğinden biraz sonra, bir İtalyan ev hanımının yumuşak sesini duydu. Hasta bir adama bir makale okuyordu. «İnsanlar sadece yaşadıkları memleketin vatandaşı değildir. Üzerlerine birçok yerin külü dökülen göçmenler gibidir. Bazıları da hiç bir zaman anlayamadıkları ülkelerde ömürleri boyunca yaşarlar. Hayır! İnsanlar vatandaşlığa sonradan kabul edilirler. Ona hak kazanırlar. Nasıl mı kazanırlar bu hakkı? Severek, çalışarak, daha iyi şeyler isteyerek. New York'tan California'ya kadar uzanan geniş arazileri görüp severek. İnsanlar bu

şekilde nerede ve neden yaşadıklarını yavaş yavaş kavrarlar.»

Kimsesizlerle dolu bir koğuşta duyulan bu sözcükler, David'in o kadar tuhafına gitti ki, yanından geçen bir hemşireye:

— Okuyan kadın kim? diye sordu.

— WPA'lerden biri (Yoksullara Yardım Derneğinin Kadın Üyesi)

— Bana da uğramasını söyler misiniz?

— Uğradı ama uyuyordun.

Buna rağmen hemşire, İtalyan kadına, David'in isteğini bildirdi. Çok geçmeden de kadın yanına geldi.

— Merhaba, dedi. Benim adım Misis Allegri'dir.

— O okuduğunuz neydi?

— Bir makale.

— Çok güzeldi. Kim yazdı?

— Patronum. Yani Doğu Eyaletlere bakan şubenin başkanı. Ben bir WPA'yım.

— Güzel yazıyor. Kimdir?

— Mister Josep Vaux.

David gülümseyerek, kolejde tanıdığı o çelik kadar sert genci hatırladı. Oh, arkadaşlarından haber almak ne kadar güzel bir şeydi.

— Bana yeniden okur musunuz? diye sordu.

Misis Allegri oturup kâğıtlarını açtı. Bitirdiği vakit, David:

— Harikulâde! diye bağırdı. Misis Allegri, hoşnutluktan neredeyse uçacaktı. Ama David'in soluk alışından, daha pek kuvvetli olmadığını sezdiği için uyumasını söyledi.

— Yarın yine gelirim, dedi.

Genç adam uzaklaşan o tatlı kadının arkasından baktı. Giderken bütün yataklardaki hastalara gülümsüyor, selâm veriyordu. Sanki iyilik onunla birlikte koğuştan çıkıp gitmişti.

O gece David hiç kâbus görmedi. Sadece Misis

Allegri'nin okuduğu sözcükler yeniden aklına geliyor, onu oyahıyordu. İşte Amerika buydu. Chautauqua'la birlikte gezdiği şehirleri andı. Kansas, Colorado, Oregon! Ve Dakota, Teksas, Missouri.

Bu kocaman memleketin gerilediğine inanamıyordu. Durakladığını ya da ruhunun öldüğünü de kabul etmek istemiyordu. Kötü bir dönem yaşıyorlardı, doğru. Ama yenilmek bilmeyen Misis Allegri gibi kadınlar varken umutsuzluğa düşülmezdi.

Ertesi gün sabırsızlıkla, orta yaşlı kadını beklemeye başladı. Gelince hemen David'in yanına gidip:

— Okumayı seven asistanlarımdan birini getirdim, dedi.

Fakat David'i gören asistan, eliyle ağzını kapatarak koğuştan koşa koşa çıkıp gitti. Misis Allegri:

— Marcia! diye bağırdı. Gel buraya!

Ama o dönmedi. David:

— Kendisini nereden tanıyorsunuz? diye hayretle sordu.

— Benimle oturuyor. O da bir WPA'dır. Seninle ilgili her şeyi anlattı bana. Seni arıyordu, ama bulmaktan da korkuyordu.

— Boşandı mı?

— Evet. Çok konuşmuyor bu konuda.

David yüzlerce soru sordu ve Misis Allegri, çocuklarından biri karşısındaymışçasına hepsine sabırla karşılık verdi.

Ertesi gün öğleden sonra, Marcia'yla Misis Allegri birlikte çıkagelince, David'in duydukları o güne kadar duyduklarının hiç birine benzemiyordu. Marcia yaşlanmıştı. Mona Meigs'in aksine, yıllar onu yıpratmıştı. Daha zayıftı. Fakat hâlâ başını dik tutuyor ve David'e dürüstlikle bakıyordu. Elbiselerinin defalarca onarıldığı belli oluyordu. Solgundu. Makyajı yoktu. Ama yine de David'in tanıdığı kuvvetli, canlı, umut dolu kızdı. Kızarak:

— Merhaba, dedi.

David ona bakıp:

— Oturmaz mısınız? diye sordu.

Genç kadın oturdu ve çantasından bir kitap çıkardı.

— Bu, *The Good Earth* (İyi Toprak) adlı kitaptır.

— Annenle baban, nerede olduğunu merak ediyorlar.

— Sonra konuşmak için çok vaktimiz olacak.

Fakat Marcia'nın kitabı tutan eli titriyordu. Misis Allegri yaklaşıncaya, ferahlamış göründü.

İtalyan:

— Yine geleceğiz, dedi...

Ve aradan günler geçti.

David'in taburcu edileceği tarih gelince, kadın onu kendi evine götüreceğini söyledi.

— Henüz iyice iyileşmiş sayılmazsın, diyordu.

Misis Allegri'nin evinde David o güne kadar hiç tatmadığı bir sevgi ve şefkatle sarılmış buldu kendini. Bireyleri birbirini seven bir aileyle ilk defa birlikte bulunuyordu. Mister Allegri karısından daha yaşlı ve zayıf, sert bir adamdı. Üç yıldan beri işsizdi. Altı çocukları vardı. Kız olan en büyükleri, New York Üniversitesinde hukuk okuyordu. İki oğulları başka şehirde koleje gidiyorlardı. İki tanesi daha ilkokuldaydı. Bebek Achilles'se, daha üç yaşını doldurmamıştı.

Bu ailenin geçinmek için parayı nereden bulduğunu David hiç bir zaman öğrenemedi. Allegri şurada burada bulunduğu işlerde, Misis Allegri'ye, WPA'da çalışıyordu. Marcia, az da olsa bir kira ödüyordu. Ama o aileyi bir arada tutan, mutlu kılan para değil, Misis Allegri'nin kişiliğiydi. Bir sürü çamaşır yıkıyor, her hafta evi silip süpürüyor, çocuklarına bakıyordu. Sinirli kocasına da bir ufak çocukmuş gibi hoşgörülük gösteriyor, akşamları kapının

önünde oturup komşularıyla şakalaşarak, hoşça vakit geçiriyordu. WPA'dan para aldığı için utanıyordu. Çünkü yaptığı tek şey, oturup hastalara kitap okumaktı. Hayatı boyunca da, hep o kitapları okumak için can atmıştı. Misis Allegri'nin ilginç, güzel bir ömrü vardı; mutluluğu yüzünden okunuyordu.

David'e alt katta bir yatak verdiler. Genç adam, daha yürüyemeyecek kadar zayıftı. Hâlâ zor soluk alıyor ve uzun süre konuşamıyordu.

David ona kapısını açan bu ailenin arasındayken, o güne kadar Buckett Ana'nın kendisine gösterdiği iyilik ve anlayışı daha çok takdir etmeye başladı. Hastaneden çıktığında ona gitmediği için kendinden utanıyordu. Bu nedenle, Marcia'dan, gidip Buckett Ana'dan özür dilemesini rica etti. Marcia oraya vardığında, kadıncağz çok sevindi. Kız:

— Bir hafta sonra yine buraya gelir, diye mırıldandı.

— Büsbütün iyileşinceye kadar yanınızda tutun. Buradaki pis yemekleri yerse, yine hastalanır.

— David'e çok iyi davrandınız. Size hiç söylememiş olmasına rağmen, onun için yaptıklarınıza minnet duyuyor.

— Önemli olan evlenmenizdir. Düğün ne vakit?

— Bilmiyorum. David çok değişti. Bütün cesaretini kaybetti.

— Tabî. Üç yıldan beri iş bulamadı da ondan.

— Evet, ama ben zayıf, korkak bir erkekle evlenemem, Misis Buckett.

— Misis değil, Miss Buckett. Fakat kızım, bütün erkekler korkak ve zayıftır. Onları kuvvetli yapan kadınlardır.

Yerinden kalkıp mutfağın kapısını sabırsız bir hareketle açtı. Marcia, üzerinde aşçı şapkasıyla pis bir gömlek bulunan sakallı bir adam gördü. Sobanın üzerine eğilmiş, parmağıyla yemeği tadıyordu. Buckett Ana:

— İşte! dedi. O zavallı bir erkek değil mi? Bana Amerika'nın en büyük şairi olduğunu söylüyorlar ama, ona bakmasam aklıktan ölecek kadar aptal. Hemen hemen hepsi böyle. Sen Dave'yle evlen ve onu güçlü bir erkek haline getir.

Fakat Marcia, David'in geleceğinden kaygılanıyordu. Çünkü genç adamın yüzünde yenilgi okunuyordu. Neler harcadığını, nelerden vazgeçtiğini bilmiyordu Marcia. Umudunu yitirmişti, yenilmişti David, o kadarını anlıyordu.

Bir gün Mister Allegri'ye:

— Onu alıp dışarı götürün, diye yalvardı. Kış bile olsa, açık hava ona iyi gelir.

Ufak tefek İtalyan, David'i alıp birkaç adamın yerde zar attıkları bir alana götürdü. David'i bir banka oturttu, sonra da:

— Bana on sent borç verebilirsen, ikimiz de epey para kazanabiliriz. Ama Tanrı aşkına, karıma zar attığımı söyleme, dedi.

Orada toplanmış adamlar onu görünce sevinçle haykırdılar. Mister Allegri hemen oynamaya başladı. Oynarken zarlara küfür ediyor, bağılıyor, çağırıyor, kazandığında ise bir çocuk gibi seviniyordu.

Her zar atışından sonra David'e koşup, ona bir miktar para veriyordu.

— Benim için sakla, diyordu. Üşüdün mü? Sadece bir defa daha oynayacağım.

David titriyordu, buna rağmen açık hava iyi gelmişti. Hepsi işsiz olan İtalyanların neşesi de onu eğlendiriyordu.

Çevresindekilere:

— Her gün oynuyor musunuz? diye sordu.

— Oh, evet. Allegri'nin 90 dolar kazandığı günleri anımsıyorum. Ama şimdi sadece kuruşa zar atıyoruz, yine de aynı zevki çıkarıyoruz. Allegri burada olduğu zaman daha çok eğleniyoruz, ama karısı gel-

mesine izin vermiyor. Paraları yok. Her halde şimdi de senden borç almıştır.

Mister Allegri 80 sent kazandı. Heyecandan titreyerek:

— Bir bira içelim! diye bağırdı. Sen portakal suyu içersin.

Hep birlikte bir kantine girdiler. Orada aralarında tartışmaya başladılar. David bir ara bu çekişmenin ancak cinayetle sonuçlanabileceğini düşünmeye başlamıştı ki, birden hep birlikte gülmeye başladılar.

Çıktıklarında hava kararmıştı. Çok da soğuktu. O vakit Mister Allegri korkmaya başladı.

— Karım nerede olduğumu, ne yaptığımı anlayacak, diye söylendi. Sen doğru eve gitmem için direnmeliydin. Fakat neyse, zararı yok. Konuşmayı bana bırak! Sana sorarsa inkâr et.

Fakat yalan söylemeye gerek kalmadı. Misis Allegri, ufak tefek kocasına bakıp:

— David'i yürüyüşe mi çıkardın? dedi. İyi.

Yemekte de Misis Allegri:

— Zarda kazandığın parayla, Marcia'yı sinemaya götürmelisin, David, dedi.

Ama sinemaya gitmediler. Biraz yürüdüler, sonra da bir pastanede oturdular. David:

— Hayatımda bu kadar sevgi dolu bir ev görmedim, dedi.

— Benim de burada oturmamın nedeni bu ya.

— Biz de öyle olabiliriz.

— Olabilirdik. Kendimi bildim bileli onlarınki gibi bir ev hayal etmişimdir.

— Evlenmeliyiz.

— Benim de en çok istediğim şey, bu.

— Ne vakit evlenebiliriz?

— Evliliğe hazır olduğumu nereden bilebilirim? Sen de benim gibi değiştin mi, alçak gönüllü olmayı öğrendin mi?

— Değiştiğimi fark etmiyor musun?

— Hayır. Bana sadece korkmuşsun, içine kapanmışsın gibi geliyor.

— Yüzümü bir süre incele. Değiştiğime karar verdikten sonra benimle evlenecek misin?

— Tabii! Bütün bunlar seninle evlenmek için başıma gelmedi mi?

Yavaş yavaş eve döndüler. David, Allegrilere, sabaha MacDougal sokağına döneceğini söyledi. Gi-deceğine üzüldüler. O gece Mister Allegri yatağına yaklaşp:

— Bir eve ihtiyaç duyduğunda, burasını anımsa. Her zaman kapımız açıktır, diye fısıldadı.

Karanlık odada el sıkışırken de:

— Birkaç kuruşun kaldıysa yarın zar atabilir iyi para kazanabiliriz, diye ekledi.



DAVID, 11 gün süresince sokak sokak gezerek iş aradı. Bir depo müdürü:

— İşler düzeliyor. diye itiraf etti. Bu ayın sonlarında seni kamyon boşaltma işine alabiliriz. Arada bir uğra.

David bu haberden o kadar memnun oldu ki, âdeta koşarak Marcia'ya gitti. Marcia da sanki David işe başlamış kadar sevindi. Bunu kutlamak için ne yapabileceklerini tartışırken, David parmaklarını şaklattı ve:

— Seni tanıştırmak istediğim bir adam var. Ama sık sık kriz geçiriyor, hasta, dedi.

— Ne fark eder.

Morris Binder'in evine geldiklerinde başyazar, Brahms'ın parçalarını çalıyordu. Marcia'yı görünce:

— Ne tatlı bir kız bu. Daha önce getirdiğinden çok daha iyi. Uf, onu görmeliydiniz, Miss Paxson. Artistti.

Marcia kuşkuyla:

— Miss Meigs'mi yoksa? diye sordu.

— Evet. Ve David ona romanında bile yer ver-di.

Marcia:

— David! diye bağırdı. Roman yazmaya başla-dığını söylemedin bana.

— Yazmıyorum ki! Yani artık yazmıyorum.

İşte o vakit Marcia, David'in bıraktığı şeyin ne olduğunu kavradı.

Morris Binder, David'in iş bulma umudunun be-lirdiğini öğrendiği vakit, bunu kutlamaları gerekti-ğini söyledi.

— Bu gece bir senfoni konserine gidelim mi? diye teklif etti. Stokowski yönetiyor.

David'e *Times* gazetesini uzattı. Orada senfoni konserlerinin programı veriliyordu.

Binder, Marcia'ya döndü:

— Misis Paxson, bu tehlikeyi göze alabilir miy-diniz? diye yalvardı. Arkada otururuz. Yer göste-renlere para verip, bana göz kulak olmalarını ister-im. Senin de elini tutarım, David. Kendimi kötü his-sedersem anlarsın. Marcia da küçük bir yastık ala-bilir, kriz gelirse yüzüme bastırır...

Bir taksiye atlayıp, Carnegie Hall'e gittiler. Bin-der kapıya yakın üç bilet aldı ve yer gösterenlere birer dolar vererek kendisine dikkat etmelerini is-tedi.

İriyarı yazar Marcia'yla David'in arasına otu-runca:

— Bu salonun ses düzeni mükemmel, dedi. Ço-cukken sık sık gelirdim.

Stokowski'nin konserinin ilk bölümünde Mo-zart'dan iki parça vardı. David özellikle ikinci par-çayı çok severdi. Bu arada elini tutan Binder'in de heyecanlandığını fark ediyordu.

Programın ilk bölümüyle, ikincisi arasında Mor-

ris Binder çok sessizdi. Hemen hemen hiç konuşmadı. Fakat müzisyenler sahnedeki yerlerini yeniden alınca, başyazar heyecanla:

— On dokuz yıldan beri gittiğim ilk konser bu, diye mırıldandı.

Stokowski, Beethoven'ın Pastoraline başlayınca Binder'in gözleri yaşla doldu. David bu parçayı pek sevmezdi. Sağır dâhinin, bu eserinde tekrarlamalara fazla yer verdiğini düşünüyordu. Ama o gece hasta yazarın yanında otururken ve kulakları duymayan büyük sanatçının eserini dinlerken, fazlasıyla etkilendi. Bütün insanların, bir gün ölmeye mahkûm hücrelerden meydana geldiğini David o gece bir daha anladı. Bu keşfi yaptığı ilk günü anımsıyordu. Cyril Hargreaves'in, Max Volo'yı kışkırtmasından birkaç gün sonraydı. Bütün bu arada Cyril'den nasıl intikam alacağını tasarlamış durmuştu. Ama o gün bir kapıyı açan David, Hargreaves'in tuvalette oturduğunu görmüştü. O anda ukalâ aktör, bencil adam, yok oldu. David, Cyril'in de başkaları gibi sadece bir insan olduğunu anladı. O da yemek yiyor, uyuyor, tuvalete gidiyordu. Dünyadaki bütün insanlar da aynı şeyleri yapıyorlardı.

Morris Binder'in eli kendininkini sıkıyordu. David o anda Bonn sokaklarında dolaşan Beethoven'i andı. O çirkin, sağır adam da hayatında sevmiş, nefret etmiş, küçük görülmüştü. Bazen ishal olmuş, bazen kabızlık çekmişti. Birayı severdi. Tuvalete giderdi. Fakat müziği bütün bunların üstündeydi.

Pastoral'in sonlarına gelmişti orkestra. Morris Binder zevk içinde gülümsüyordu. Fakat fırtına bölümüne geldiği vakit, Binder'in yüzü korkuyla gerildi. David elinin titrediğini hissetti. Bir an için kocaman adam paniğe kapılmış gibi bembeyaz oldu. Yer gösterenler de bunu fark edip yanlarına geldiler.

Fakat David, kolunu Binder'in şişman boynuna dolayıp:

— Hayır, diye mırıldandı. Dayanabilirsin.

Adam rahatlayıp, fırtına dinmiş gibi gözlerini kapattı. Aynı anda Beethoven'in fırtınası da dindi ve orkestra, şükran bölümünün şahane melodisine geçti. Son nağmeleri o kadar tatlıydı ki, Morris Binder'in aklına, anne ve babasının kendisini kıra götürdükleri günler geldi, David'in gözünün önünde Delaware canlandı, Marcia da babasının çiftliğini düşündü. Onlar da Beethoven gibi bu dünyanın insanlarıydılar çünkü.

Sonunda senfoni bitmişti. Aynı anda Binder öne doğru yığıldı. Yer gösterenler hemen yaklaşıp:

— Onu dışarı taşıyalım, dediler.

Fakat Binder:

— Teşekkürler, iyiyim, dedi.

Ağır ağır yerinden kalkıp dışarıya çıktı. Takside düğüne giden bir gelin gibi dimdik oturdu. Dairesine gelince de bir otomat gibi içeri girdi. Aynı anda da bir koltuğa çöküverdi. Gözleri camlaştı. Marcia mutfığa girip bir bez ıslattı, David onu yatağa götürmeye hazırlandı. Ama aynı anda Binder o güne kadar geçirdiği en kötü krizlerden birine yakalandı. Yerinden âdeta havaya fırladı, sonra korkunç çığlığı atarak yuvarlandı, tepinmeye başladı. Marcia ve David bunu beklemelerine rağmen dehşetle geri çekildiler. Çok geçmeden Miss Adams göründü.

David'e:

— Konsere götürdün! diye bağırdı. Onu öldürüyorsun. Buradan defol git, beş para etmez serseri. Defol!



ERTESİ sabah saat on otuzda, Buckett Ana'nın evi önünde bir taksi durdu. Arkasından da iki polis

geldi. Taksiden bembeyaz yüzüyle tir tir titreyen Tremont Clay indi.

— Mister Harper nerede? diye sordu.

Buckett Ana hayretle:

— Ne oluyor? Bu gürültü ne? diye sordu.

Yayınevi sahibi:

— Mister Harper'i görmeliyim.

— Uyuyor. Gelecek hafta işe girme ihtimali var. Onun için dinleniyor.

— Ne olur uyandırın.

O sırada polislerden biri göründü.

Buckett Ana:

— Dave! diye bağırdı. Aşağı gel!

David tıraşsız, uykulu uykulu inince:

— Mister Clay! diye mırıldandı.

Yayınevi sahibi, genç adamı kolundan tutup sokağa çekti. Kalabalık toplanmaya başlamıştı. Şişman kadın da:

— Vur, vur! diye bağıırıyordu.

Polis:

— Geri çekilin, diye emretti.

Fakat kadın:

— Vur, vur! diye bağırırmaya devam ediyordu.

Birkaç kişi David'e bakıp:

— O yaptı! Suçlu odur her halde! diye söylendi.

Taksi yavaş yavaş uzaklaştı. David, Mister Clay'e şaşkınlık içinde bakıyordu.

Ufak tefek adam dudaklarını diliyle ıslattı ve:

— Miss Adams, Morris Binder'i öldürmüş, dedi.

— Tanrım!

— Korkunç bir kriz geçirmiş. Miss Adams da çıldırmış her halde. Müthiş bir şey. Aşağı yukarı on iki bıçak darbesi indirmiş.

— Neden?

— Neden mi? Neden bir insan?... Onun çıldırmak üzere olduğunu anladı her halde. Miss Adams... Oh, neden diye sorma. Nedenini biliyorsun.

— Ona ne yapacaklar?

— Kime? Miss Adams'a mı? Hiç bir şey yapamazlar. Çünkü o da kendini öldürmüş.

David kendi de vurulmuş gibi:

— Oh! hayır hayır! diye inledi. Oh! Allah'ım, Mister Clay, ben...

— Kendini topla, oğlum. Artık hiç bir şey duymak istemiyorum bu konuda. Şimdi işi yürütmek sana düşecek. Beş dergiyi hazırlayacaksın. Sana haftada elli dolar vereceğim. İyi günler önümüzde, evlât. Eline büyük bir fırsat geçti.

Taksi, Lafayette caddesine girerken, David:

— Fakat neden Miss Adams...

Clay sözünü kesti.

— Sana bir yardımcı da bulurum, diye devam etti. Ne istersen yaparım. Fakat senle ben, bu dergilerin sürmesini sağlamalıyız, Harper. İşte geldik.

Şimdi de cesaretini takın. Korkunç bir sahneyle karşılaşacaksınız.

Orada toplanmış olanlar:

— Bu Tremont Clay'dir, cesetleri o buldu, diye mırıldandılar.

Eaşıyazarın bürosu fotoğrafçılarla doluydu. Polisler, meraklılar da girip çıkıyordu. David önce bir şey göremedi, sonra sesler kesildi ve Tremont Clay için yol açıldı. O zaman büyük dram, David'in gözlerinin önüne serildi. Hayatında edindiği en değerli dostu yerde yatıyordu. Her yanı kan içindeydi. Anlamlı yüzüyse gerilmişti. David'in, hayatın gerçeklerini öğrendiği, bazen elinde tuttuğu dilse, ağzından sarkmıştı. Genç adamın gözleri yaşla doldu. Ama Clay onun elini sıkıp:

— Sakin ol! diye emretti.

O sırada yine flaşlar parladı. Yeni gelenler aynı anda Miss Adams'ın vücuduna saplanmış bıçağı gördüler. Kadının şık, gri tayyörü kana bulanmıştı. Genç bir polis:

— Her halde adamın hayatındaki öteki kadındı bu, dedi.

David itiraz etmek üzereyken, Mister Clay'ın fotoğrafçılara ne şekilde resim çekmeleri gerektiği üzerine öğüt verdiğini dehşetle duydu. O zaman da ufak tefek adamın aklından geçenleri sezdi David. Bu hikâye, Clay dergilerinde yıllarca konu olabilecek nitelikteydi! Parlak bir başyazar, aşka susamış bir memure, ihtiras, çılgınlık, uzun bir bıçak, mükemmel resimler! Oh, bu hikâye sonsuza kadar satışı artırmak için kullanılabiliirdi.

Mister Clay:

— Bu yandan birkaç tane daha çekin, derken David o aldatılmış Dave; eski avukata, oturduğu yerden cinayetleri çözümleyen büyük detektife, operaya gidemeyen opera âşığına, bütün insanları seven, ama tek başına yaşayan dostuna baktı.

Son fotoğraflar alınıp cesetler götürüldükten sonra bir hizmetçi odayı temizlemek için geldi. Bu iş de bitince Mister Clay:

— Burası senin artık, dedi.

David o kapıdan, bir daha dönmemek üzere koşarak çıkıp gitmeyi düşündü. Ama aynı anda, elinde bir tomar yazıyla gelen bir çocuk:

— Bunları kime vereyim? diye sorunca, Tremont Clay:

— Tabii ki Mister Harper'e, diye karşılık verdi. Artık buranın sorumlusu odur.

David'i, Morris Binder'in kocaman koltuğuna oturttu. Sonra gülerek:

— Buraya bir yastık getirin, diye bağırdı. Morris Binder'in yerini kimse tam anlamıyla dolduramaz ama, yine de buna en çok yaklaşabilecek insan sensin.

Tremont Clay gidince David odada yalnız kaldı. Yazmak zorunda kalacağı sonsuz sayfalar aklına geldikçe kendinden utanarak: «Ben burada çalışa-

mam. Yük boşaltırım daha iyi,» diye düşünüyordu. Ama üç yıldan beri işsiz dolaştığını hatırladı. Şimdi iş bulmuştu. Belki de akli başında bir insanın, burada çalışmasını ayıplayanlar çıkacaktı. Ama onlar günlerce aç, umutsuz, yararsız bir durumda sokaklarda dolaşmışlar mıydı? Gece yarısı bomboş ceplerle bir alanda durup güzel, genç kızları bir lokantaya, bir sinemaya götürmeyi hayal etmişler miydi?

Fakat eline aldığı ilk yazının, birinci paragrafını okuyunca, tiksinden önüne geçemedi. Yazı şöyle başlıyordu: «*Bu cinayet, doğduğum kasabada oldu. Bana inanmıyorsanız Pittsburg gazetelerini okuyun, resimlere bakın.*» David: «İnsanlar özgür olmak istemiyor,» diye düşündü. «Otlara basmak ya da orman kuşlarının seslerini duymak istemiyor. Çölden ve uçsuz bucaksız okyanusun arkasında batan güneşten korkuyorlar. Gökyüzü bazen bulut ve yıldızlarla parçalanmalı, yoksa dayanılmaz bir şey olur. Ve kalplerde zamanla yok olan istekler, en fazla vazgeçilen, bırakılan şeydir.»

David'in gözünün önünde yine kanatsız sinekler canlanmıştı. Kendi kanatları da koparılmış, şimdi işte yeniden geri veriliyordu. Ancak, önüne çıkan özgürlük fırsatı onu korkutuyordu. Yangına yakalanmış bir at gibi ahırından çıkmamak için direniyordu. Ve dünyanın bütün karanlık yazıhanelerinde insanları çalışmaya zorlayan gerçek, burada da David'in karşısına dikilmişti: İş!



ANCAK David, Tremont Clay'in yanında çalışmanın ayıp olmadığına, işsiz kalmanın daha kötü sonuçlar yarattığına kendi kendini inandırmasına rağmen o akşam Marcia'ya bu haberi çekine çekine verdi. Genç kadın soğuk bir tavırla:

— Yani yetişkin insanların bile bu tip dergileri

basan yayınevlerinde çalıştıklarını mı söylemek istiyorsun? diye sordu.

— Morris Binder'den hoşlandın ama.

— Evet ama, o da yetişkin bir insan değildi.

Marcia daha fazla bir şey söylemedi. Bununla birlikte David, genç kadının kendisine kızdığını hissediyordu. Zaten David'in kendisi de kendine kızıyordu. Hele Morris Binder'le Miss Adams'ın, bütün paralarını kendisine bıraktıklarını öğrenince öfkesi büsbütün arttı. Her birinin 400 doları vardı ve David bu zavallı, yalnız insanların, paralarını neden birbirlerine değil de, kendisine bıraktıklarına akıl erdiremiyordu. Marcia nedenini açıkladı:

— İkisi de korkaktı, dedi. Korku bütün hayatlarını mahvetti. Morris Binder'in o kadınla evlenmekten neden utandığını bilmiyorum. Belki de hasta olduğu için... Belki de korkan, Miss Adams'tı. Onlar korkaktı ve aslında kendilerini yıllar önce öldürmüşlerdi. Sen bunun farkında değil misin?

Hayır. David, bu iki insanı öldüren korkaklığı sezmemişti. Aslında evlenmiş de olsalar, fazla bir şeyin değişmeyeceğini, sadece umutlarını, elde ettiklerini, başarısızlıklarını paylaşacaklarını ve içi acıyla dolu Miss Adams'ın hasta başyazarı ve kendisini öldürmek zorunda kalmayacağını, çünkü korkunun çok önce yok edilmiş olacağını daha anlamıyordu David.

Gerçeği, Marcia'yı Morris Binder'in dairesine götürdüğü cumartesi sabahı kavradı. İşçiler, zengin ses düzenini sökmekle meşguldüler. David üzüntüyle odanın yok olan azametini bakarak:

— İçim acıyla doldu, dedi. Bir katedralin yıkılışını seyretmişim gibi!

Marcia:

— David! Morris Binder hiç bir zaman bir katedral inşa etmedi. Korkaklar sadece sığınak ya da sapa bir kilise yapabilirler. Ama herkese açık ka-

tedralleri hiç bir zaman.

— Sana ne oluyor böyle, Marcia?

— Dünya tehlikelerle dolu. Yürekli insanların dünyasıdır bu. Tremont Clay için çalıştığın her gün, bana seninle evlenmeyeceğimi gösteriyor.

— Fakat insan çeşitli yerlerde çalışmak zorunda kalıyor bazen.

— İnsanlar hayatlarını düzene sokmak zorundadırlar, David.

Morris Binder'in odasına bakarak:

— Buna sen yaşamak mı dersin? diye ekledi.

— O hasta bir adamdı. Yatalak gibi bir şey.

— Bedeni hasta bir adamın, ruhunun da hasta olması gerekmez. İşte gerçekten yaşayıp yaşamadığının delili de budur.

David itiraz etmek istedi ama Marcia onu susturdu.

— Seni tanımıyorum artık, David, diye bağırdı. Korkağın biri olmuşsun. Seninle hiç bir zaman evlenemem.

David karşılık vermek üzereyken bir merdivene çıkmış bulunan işçilerden biri elindeki teli göstererek:

— Hey! diye bağırdı. Şuraya bakın. Bu tel karının odasına bağlıydı. Güzel bir yöntem.

— Ne demek istiyorsun?

— Acele servis. Oh! ha, ha...



DAVID, Marcia'nın, işine gösterdiği tepkiye öfkeleniyordu. Sabah yürüyerek yayınevine giderken, «Allah kahretsin,» diye mırıldanıyordu. «Üç yıldan beri işsizdim. Şimdi de buldum diye bana kızıyorlar. Anlamıyorum.»

Buna rağmen çalışırken Marcia'nın hayali gözleri önünde canlanıyor, onunla alay ediyordu.

Sonunda Buckett Ana'ya durumu anlattı ve:

— Üç yıl işsizdim, şimdi de iş buldum, diye sözlerini bitirdi. Belki dünyanın en mükemmel işi değil. Ama sen olsan, neyi seçerdin? İşsiz bir serse-riyi mi, yoksa geçimini sağlamak için çalışan bir adamı mı?

— Hapiste bana iki yüz doları verdiğin vakit onlara sahip olmaktan utandığını anlamıştım. Ve sana hak da vermiştim. Ancak, o zaman kazandığın parayı küçük görüp şimdiki işinden kazandığını nasıl olup da kabul ediyorsun bunu anlayamıyorum.

— Yani bu işte çalışmaktansa, tembel tembel burada dolanmamı mı isterdin?

— Claude'a bak! Yedi sekiz yılda bir şiir kitabı bastırıyor. Bu kitapların Amerika'da basılan en güzel şiirlerle dolu olduğunu herkes söylüyor. Kitaptan aldığı paralar bitince, Claude benden geçiniyor. Tabii, yemek pişirmekte yardımı dokunduğunu itiraf etmeliyim. Bence bu şekilde yaşamak da namusludur.

— Ya sen...

— Yavaş ol, oğul. Bu konuşmayı sen açtın. Yoksa ben, hiç bir zaman bir şey söylemezdim. Sor-dun, ben de karşılığını veriyorum.

— Pekâlâ. Ama ben de şunu söyleyeyim. Sen bir kaçakçısın. Buna ne dersin?

— Şunu: Bir kadının, geçimini nasıl sağladığı önemli değildir. Köşede erkek bekleyerek, kaçakçılık yaparak, bir işte çalışarak. Bu bir kadın için olağandır, çünkü onun beklediği tek şey, sömürebileceği bir erkeğin karşısına çıkmasıdır. Ama erkekler için durum aynı değildir. Erkek başını dik tutmalı, yoksa batar. Ben bir kaçakçıyım, pekâlâ. Ama Claude değil.

— Evet, yine de senin verdiğin parayla yaşıyor.

— Tam anlamıyla değil. Aslında bu restoranın

sahibidir o. Ama paranın hepsini çekmiyor. Sadece arada bir ona gerekeni alıyor.

— Benim de işten ayrılmam gerektiğine mi inanıyorsun?

— Evet.

— Fakat neyle geçineceğim, söyler misin? Evlenmek istiyorum.

— Yazabilirsin.

İki dost bakıştı. Buckett Ana'nın yüzü, maske gibi ifadesizdi.

— Yazabilirsin, diye tekrarladı. Ve yazabilen bir gencin yazmaması aptallıktır.

— Peki şu anda ne yapacağım Buckett Ana?

— Claude'a yemek pişirmede yardım edebilirsin.

— Bir aşçı yamağı olursam, Marcia benle evlenir mi?

— Evlenmesi için aşçı yamağı olman gerek.

Üç gün boyunca, David bu sorunu düşünüp durdu. Bu arada sık sık, Morris Binder aklına geliyor, adamın kuru hayatını düşünüyordu. Miss Adams'ın duyabilmesi için odalar arasına tel bağlamasının da namussuzca bir hareket olduğunu şimdi anlıyordu. Bu iki insan yaşayıp ölmüşler, ama insanlığa hiç bir şey bırakmamışlardı. Ne çocuk, ne bir ev, ne eser, ne de sevgi. Sadece bir sürü pis dergi.

«Kırk yıl sonra ben de onun gibi olabilirim,» diye mırıldanıp duruyordu. Hayatı, belli bir süre içinde başlayıp biten bir yolculuk olarak görmeye başladı. Bu yolculuk süresince ziyaret edilebilecek, ulaşılabilecek sadece birkaç yer vardır. Bunları başarmak için harcanan çabanın sonuna gelince de yolculuk bitiyor, anılar unutuluyordur. Böyle düşündükçe, David New York'tan nefret eder hale geldi. Düşkünleresinde, doğayla karşı karşıya olduğu zamanlarda ne kadar mutlu olduğunu hatırlıyordu. Oysa şehirde ne öten kuşlar ne de çiçekler vardı.

Geceler soğuk, fakat sissizdi. Ve bazı mevsimler hiç başlamadan bitiyordu. Çünkü şehirde menekşe açmazdı, ot bitmezdi, sonbahar rüzgârlarında uçuşan yapraklar yoktu.

Sonunda kararını verdi. Çiçekçi dükkânına girip bir demet çiçek aldı. Sonra odasına çıkıp bir dosyanın içinde tozlanmakta olan romanını kaptı. Koltuğunun altına sıkıştırıp sokağa fırladı. Şişman kadının sesi hemen duyuldu:

— Âşık. Âşık, âşık! diye bağıırıyordu.

Hemen birkaç ufak oğlan çocuğu David'in çevresini sarıp takılmaya başladılar. Genç adam köşeyi döndüğü halde, hâlâ kadının sesini duyabiliyordu. Misis Allegri'nin oturduğu mahalleye geldiğinde bir yığın çocuk, yine onun çevresini sardı. Aralarında Allegrilerin çocukları da vardı. Bir tanesi hemen gruptan ayrılıp eve doğru koştu ve:

— Harper geliyor! diye bağırdı. Elinde de gördüğüm en kocaman çiçek demeti var.

Misis Allegri oğlunu karşılayıp suratına bir tokat indirdi ve:

— Biraz terbiyeli ol, diye bağırdı.

Ufak tefek Mister Allegri de yerinden kalkıp:

— Marcia! Geldi işte! diye seslendi.

Genç adamı Marcia'nın yanına götürdü ve onları yalnız bıraktı.

David:

— Ne demek istediğini artık anladım, dedi. İşimden ayrıldım.

Marcia elleriyle ağzını kapattı. Sonra:

— Neyle geçineceksin? diye sordu.

David sırtıttı:

— Buckett Ana, aşçı yamağı olarak bana bir iş teklif etti, dedi. Yani aslında romanımı bitirinceye kadar bana bakacak. Bir roman yazdığımı biliyosun, değil mi?

— Evet, onu gözden çıkardığını anlamıştım.

— Ne demek istiyorsun?

Marcia, David'in ellerini tuttu.

— Seninle düşkünlerevinde ilk karşılaştığımız günden beri evleneceğimizi biliyordum, Dave, dedi. Babam şiirini yüksek sesle okuduğu vakit senin gibi bir çocuğu daha iyi tanımak istemiştim. Basketbol maçlarında her hareketini izliyordum. Ama seni hastanede gördüğüm vakit yenildiğini, bir şeyler gözden çıkardığını anladım. Bu çıkardığın şeyin ne olduğunu bilmiyordum. Romanındı, değil mi?

— Saçma gibi gelebilir sana. Ama belki de kendi kendimi yıllarca aldattım, yeteneğimi gözümde büyüttüm. İkinci bir Balzac olacağımı sanıyordum. Tanrım! Ne kitaplar tasarlıyordum! Aslında cesaretimi kaybetmemek için böyle hayaller kuruyordum galiba...

David birden sözünü kesip dosyayı Marcia'ya uzattı ve:

— Bunu okur musun? diye sordu. Birazcık iyi bulursan, benimle evlenecek misin?

— Dave! Roman iyi ya da kötü olsun, seninle evleneceğim. Başarılı olman şart değil. Yeter ki hayallerinden vazgeçme, yenilme.

— Ne vakit evlenebiliriz?

— Hemen. Buckett Ana'nın pansiyonunda yaşarız. Daha sonra belki de Bucks County'ye dönme cesaretini bulabilirim. Kanalin yanında oturmak, Misis David Harper olarak Doylestown çarşısına alışverişe gitmek istiyorum. Seni o kadar çok arzuluyorum ki! Eğer bir gün sana soğuk davranırsam, ukalâlık edersem, tokatı yapıştırmanı rica ediyorum.

Genç kadın, David'e kollarını uzattı. Birbirlerine sarılarak yatağa yuvarlandılar. Bir süre sessizce orada kaldılar. Sonra dışardan Mister Allegri'nin öksürüğü duyuldu. Ufak tefek adam kapıyı açıp içeri girdi.

— Size şarap getirdim, dedi. Ve bisküvi.

Tepsiyi masaya bıraktı. Bütün Allegriler ve birkaç dost odaya doldular. Misis Allegri sevinçle:

— Bir nişan! diye bağırdı.

David: «Sonunda yuvama dönmüş, kendimi bulmuş gibiyim,» diye düşündü. Çünkü insanların yaptığı yolculuğun amacı budur: Kendilerini bulmak! Bunu başaramazlarsa, başka ne bulurlarsa bulsunlar neye yarar? Para, mevki, ün, aşklar, intikam gibi şeylerin önemi yoktur. Ve yolculuk sonunda bu tip şeyler, «Başarısızlık,» adlı çöp tenekesine atılırlar.

Ama insan kendini bulursa, neler yapabileceğini, cesaretinin derecesini, bundan böyle kaçmayacağı güçlükleri, bir kadına ne derecede bağlanabileceğini, ona neler verebileceğini, verdiği kararları ne derece yerine getirebileceğini, güzelliğe karşı duyduğu hayranlığın derinliğini, ne derece dürüst davranabileceğini, vazgeçemeyeceği amaçlarının neler olduğunu bilirse, işte o vakit hayatının geri kalan bölümünde huzur dolu günler geçirebilecek bir yuva bulmuş demektir.



YAŞADIĞI sürece tanıdığı insanlar arasında David bir tek kişiye düşman kesilmişti: Reba teyzesi. Ama zamanla onu da affetmesini ve o kötü kadını hatırladıkça gülmeyi öğrendi. Aynı şekilde, Mona Meigs'e kendini bağlayan bağları koparıp özgürlüğüne kavuştu.

Marcia tamamlanmamış eseri okuduktan sonra:

— Nefis bir roman, Dave! dedi. Bunu bitirinceye kadar aşçı yamağı olarak çalışacaksın. Ben de hizmetçilik yaparım ve bundan gurur duyacağım.

Genç kadın, bir iki dakika sustuktan sonra kaşlarını çattı ve:

— Romandan, Mona Meigs'i gerçekten sevdiğini anladım, diye ekledi.

David kızarak:

— Bu kadar açıkça belli oluyor mu? diye sordu.

— Evet. Hâlâ onu seviyor musun?

— Seni sevdiğim gibi değil. Ancak, hiç bir erkek Mona'yı büsbütün unutamaz. Bir gece ölmek üzere olan bir adamın yanında bulundum. Son sözü Mona'yı sormak oldu.

Bu konuşmadan birkaç gün sonra, Reba Stucke'un bankadaki parası David'e geçti. Reba o kadar cimriydi ki, öldükten sonra bile parasının bir başkasına kalmasına gönlü razı olmamıştı. Bu yüzden vasiyetname bile hazırlamamıştı. Ama mahkeme, bu paranın David'e gitmesi gerektiğine karar verdi. David'e gönderilen paranın miktarı 860 dolardı. Genç adam, Marcia'ya:

— Evlilik hayatımıza o ihtiyar cadının parasıyla başlamak istemeyiz, değil mi? diye sordu.

Marcia da aynı düşüncede olduğu için, bu parayı bir yardımseverler derneğine vermeyi kararlaştırdılar. Ama, tam o sıra Mona'dan gelen bir mektup, bu kararlarını yerine getirmelerine engel oldu.

Mona şöyle yazıyordu:

«Sevgili Dave,

Artık iyi bir iş bulduğunu tahmin ederim. Seni rahatsız etmeyi hiç istemezdim. Ama zor durumdayım. Bu defa fırsatın gerçekten elime geçtiğine eminim. MGM harfleriyle başlayan yeni bir sinema şirketi kuruluyor. Bir filmde rol vereceklerini umuyorum. John Barrymore'un piyesinde oynadım, ama göremezdin, çünkü Vito gibi sadece radyoda sesim duyuldu. İyi bir arkadaşım var, Dave! Richard Hanssem. Şarkı yazıyor. Her an büyük başarıya ulaşacak. Bana iki yüz dolar gönderebilir misin? Borçlarımı her zaman ödediğimi biliyorsun. Ve Dick, Paramount şirketinden, şarkıları için alacağı parayı da bana vereceğini söylüyor. Şarkıları duyabilsen, ba-

şarıya ulaşacağına sen de emin olurdun...»

David mektubu Marcia'ya uzattı. Genç kadın okuduktan sonra başını salladı ve:

— Ne yapacaksın? diye sordu.

Ama aynı anda nişanlısının güldüğünü gördü.

— Ne mi yapacağım? diye kıkırdadı David. Bu her şeyi hallediyor.

Ve bankaya gidip parayı aldı, oradan postaneye uğrayıp havale ettirdi. Bütün bunları yaparken de gülüyordu. Ondan sonra da Reba teyzesi ne vakit aklına gelse, içi neşeyle dolardı. Bazen restoranda otururken gülmeye başlardı. İşte o vakit Marcia onun, Reba teyzesini, düşkünlerevinde kazandığı parayı ve şimdi bu paranın bir artist ve birlikte günah hayatı yaşadığı bir şarkı yazarı tarafından harcanıldığını düşünerek güldüğünü anlıyordu.

Böylece David gülerken Marcia da ona katılıyordu. Çünkü artık nişanlısının düşkünlerevi, Reba teyzesi ve belki de Mona Meigs'in etkisinden kurtulduğunu biliyordu. Kendi kendine: «Sonunda evlenmeye hazır,» diye mırıldanıyordu genç kadın.

Nikâh 17. sokaktaki küçük, beyaz duvarlı bir odada kıyıldı. Bucks County'den sadece Paxsonlar gelmişti. Odanın bir köşesinde tek başlarına oturuyorlardı. Kızlarının durumundan hem utanıyor hem de sonunda David'le evlenebildiği için seviniyorlardı.

David'in arkadaşları da bu Kuvakir nikâhına gelmişlerdi. Tremont Clay resmî bir elbise giymişti. Huzursuzdu. Genç adamın, kendisini hayal kırıklığına uğrattığını düşünüyordu. Buckett Ana ve Claude el ele tutuşmuşlardı. Buckett Ana'nın gözleri yaşlıydı. Vito, görebilmek için ön sırada oturmuştu. Yine gebe olan Betty, Marcia'yla gelecekti. Vahşî Adam Jensen'se, David'in tanıdığı olacaktı. Misis Allegri daha nikâh başlamadan burnunu çekmeye başlamıştı.

Dört orta yaşlı Kuvakir yan kapıdan girip, davetlilerin karşısında oturdular. Üçü erkek biri kadındı. Kadın sinirli hareketlerle, erkeklere nereye oturmaları gerektiğini gösterdi, perdeleri düzeltti. David'le Marcia'yı bu dört kişi evlendirecekti.

Tam saat dört buçukta Marcia, yanında cüce Bellotti olduğu halde odaya girdi. Onu David'le, Vahşî Adam Jensen izledi. Genç çift, davetlilerin karşısında iki sandalyeye oturdular. Oda sessizdi. Her yerde Tanrı'nın varlığını hissetmek mümkündü.

David, yabancı kimselerin yüzlerine bakarak ayağa kalkmak ve törene başlamak cesaretini bulamayacağını düşündü. O sırada Marcia'nın hayretle içini çektiğini fark etti ve onun baktığı yana gözlerini çevirince, odanın bir köşesinde Misis Trueblood'un oturduğunu gördü.

Misis Trueblood yaşlıca, uzun boylu ve zayıf bir kadındı. Gaga burunluydu. Gözleri de ateş gibi parlıyordu. Hep siyahlar giyer ve Kuvakirlerin yıllık toplantılarında konuşurdu. Solebury halkının temsilcisi olarak geldiği belliydi. Onu ne Marcia, ne de David çağırmıştı. Kadın bir köşede oturmuş, çevresine bakıyordu.

Yirmi dakika süren bir sessizlik oldu. David bu arada Misis Trueblood'ı, Harry Moomaugh'ı, Alison Webster'i, Mona Meigs'i düşünüyor, o güne kadar işlediği günahları aklından geçiriyordu. Davetliler, genç adamın sözcükleri unutup unutmadığını merak etmeye başladılar. Mister Paxson David'e bakıp hafifçe başını eğdi. İşte o vakit, David derin bir soluk alıp, ayağa kalktı ve:

— Tanrı huzurunda ve burada toplanmış dostlarımızın önünde seni, Marcia Paxson, karım olarak... diye başladı. Basit konuşmasını bitirdikten sonra yüzüğü Marcia'nın parmağına takıp onu öptü. Bu defa Marcia da oraya toplanmış olanlara ve bü-

tün dünyaya, David'i kocası olarak kabul ettiğini bildirdi. Bu sade sözcüklerle nikâh kıyılmış oldu.

Genç çift yerlerine oturdu ve yeniden sessizlik oldu. Düşkûnlerevindeki toplantılarda olduğu gibi, bir sinek durmadan vızıldıyordu. David başını çevirirse, elinde şapkasıyla Luther Detwiler'i göreceği duygusuna kapıldı. Ama onun yerine, yanında karısını gördü ve onu yine böyle bir toplantıda ilk gördüğü günü anımsadı.

O sırada Misis Trueblood ayağa kalkıp, gaga burnunu yeni evlilere doğru sallayarak:

— Marcia Paxson Moomaugh Harper, dedi. Sen inatçı, her zaman istediğini yapan, gerçek evliliğe bağlı kalmasını bilmeyen bir çocuktun. Değiştiğini nasıl tanıtlayabilirsin?

Mister ve Misis Paxson gözlerini yere indirdiler. David utanç içinde başka yana baktı ama, Marcia çekinmeden Misis Trueblood'a gözlerini dikti. Kadın evliliğin kutsal olduğu, ona bağlı kalmak gerektiği konusunda uzun ve kuru bir konuşma yaptı. Bitirip oturduğu vakit oda yine sessizliğe gömüldü. İşte bu en önemli andı. İki yabancıнын bir vücut haline geldiği an... David, Misis Trueblood'ın yaptığı suçlamaları düşündü. Ve kadının sözlerinin, Morris Binder'in söylediklerine benzediğine karar verdi. «İyi erkekler ve kötü erkekler var. İyi kızlar ve kötü kızlar. Okuyucuyu hiç bir zaman şüphede bırakma. İyi kızlar sade renkler giyer, açık sarı ve mavi gibi.»

Ama insanlar bu biçimde ayırt edilemezdi. David de günah işlemişti, evet. O sessiz, yarı karanlık odada bu günahları düşündü. Aynı günahı işlemeye devam eden kimsenin, eninde sonunda mahvolacağına şüphe yoktu. Günah ruhu yıpratana, insanı zayıf düşüren, yararsız duruma getiren şeydir. Fakat kimse günah işlemekten kurtulamaz. Ve bu günahın cezasını her insan değişik biçimde çeker. Bu ceza, bazen korkunç sonuçlar da yaratabilir.

Ama günah, her zaman kötülük demek değildir. Kötülüğü insan kendine değil, başkasına yapar. Kötülük, işlenmesine devam edilen günahdır. İşte kötülükle günah arasındaki farkın tam olarak tespit edilmemesi bazı kimseleri yanıltıyordu. Tremont Clay kötü bir insandı. Ona bakan David, «Onunla çalışacak kadar alçalmayacağım bir daha,» diye düşündü. Çünkü Clay bilerek halkın ruhunu kirletmeye çalışıyordu ve bunu başarabilmek için her çareye baş vuruyordu. Kendine karşı bir günah bile işlemiyordu adam, çünkü dergilerin sadece başkalarına kötülüğü dokunuyordu. David o dergilerin çıkarılmasına bir süre de olsa yardım ettiği için kendinden hep nefret edecekti.

Sonra Claude'la el ele oturan Buckett Ana'ya baktı. O kadını tanımlamak mümkün değildi. Günah ya da kötülük sözcüklerini onunla bağdaştıramıyordu.

Öbür dostlarına baktıkça, sorunlarını düşünüyordu: Jensen hâlâ işsizdi. Vito'nun ilk çocuğu cüceydi ama, ikincisinin olmayacağını umut ediyorlardı. Birden içi Misis Trueblood'a karşı öfkeyle kopardı. O melek bozuntusuna bakıp: «Bu biçim konuşmaya hakkın yoktu!» diye söylendi. Başta bir günah işlediler diye, Marcia'yla evliliğinin kötü bir şey olduğuna inanamıyordu. Bundan böyle yaptıkları hataları tekrarlamamaya çalışarak yaşarlarsa, mutlu olmamaları için neden var mıydı?

Kendi ülkesini düşündü. Amerika'daki hayat, en büyük günahın işlenmesi sonucunda kurulmamış mıydı? Anavatana karşı baş kaldırmamış mıydı? En değerli vatanseverler, ihanetle suçlanmamışlar mıydı? Hâlâ tutsaklığın görüldüğü yerler yok muydu? Ama buna rağmen, bu alçakça başlangıçtan, özgür ve oldukça iyi bir ulus meydana gelmişti. Ülkelerinden uzak, zar atan İtalyanları düşündü. Burada daha mutluydular. Lafayette sokağında gördüğü Mu-

sevîleri anımsadı. Onlar da hiç olmazsa özgürlüğe kavuşmuştu. Demek, gerek bir ulus, gerekse bir insan ya da evlilik, günahla başlayabilir ama iyi bir sonuca varabilirdi.

O sırada yan taraftan, griler giymiş bir adam kalkıp konuşmaya başladı. Bu Kuvakiri ne David, ne de Marcia tanıyordu. Ama sözcükleri, geçmişlerinin çirkinlikleri üzerine, Washington Alanındaki binaları örten kar gibi düştü.

Adam:

— Dinde en aldatıcı inanç, her şeyi not eden bir meleğin varlığıdır, dedi. Tanrı'nın hayatımızdaki tek bir olayı anımsadığına, önem verdiğine inanamıyorum ben. Aslında her şeyi not eden melek, insanın kendisidir. İnsanın vücudu ve ruhu, not etme aletidir. İyiliklerimiz görünür, kötülüklerimiz saklanamaz. Ruhumuz ya yükselir ya da yok olur. Tanrı'nın not etme araçlarına ihtiyacı yoktur. Onu kindar, her şeyi aklında tutan bir varlık olarak da düşünmemeliyiz. O her şeyi not eden bir aletten çok daha iyi bir şey yarattı: İnsanı! İnsana bakması, her şeyi anlaması için yeterlidir. Bu yüzden geçmişteki hatalarımızı silmek hakkına sahip olduğumuza emin olabilirsiniz. Kuvakirlerin, Katolikler gibi büsbütün kötü bir insanın son anda günah çıkartarak, pişmanlık duyarak Tanrı tarafından affedilebileceğine inanmadıklarını biliyorum. Ama daha önce söylediğim gibi, Tanrı'nın not etme aleti yerine, bizi yarattığı doğruysa, son anda affedilebileceğimiz de doğrudur.

Evliliğin, yeni bir hayatın başlangıcı olduğunu da söyledi. Sonra da yerine oturdu. Sinekler vızıldamaya devam ediyordu. Perdelerin altından sızan güneş ışınları da odayı aydınlatıyordu.

Yabancı adamın sözcükleri, Marcia'yı fazlasıyla etkiledi. Ve o gün gerçekten yeni bir hayatın başlangıcı olduğuna inandı. Yanında duran kumral saç-

lı gence şefkatle baktı. Onun bütün hatalarını, kusurlarını, ideallerini, karışık tabiatını, insanlara inancını, sorumsuzluklarını biliyordu. Fakat Buckett Ana'nın söylediklerini de anımsıyordu. «Dünyada iyi bekâr erkek yoktur. Ama genç bir kız, aralarından en iyisini seçer ve onu yükseltmeye, güçlendirmeye çalışır.»

Gözlerini yere indirmiş olan Marcia, bundan böyle seçtiği erkeğin dürüst bir hayat süreceğine emindi. Belki de hayal ettiği mükemmel eseri yazamayacaktı ama, romanı yine de iyi bir kitap olacaktı.

David'in kendisine baktığını hissetti, Marcia. O da yüzünü kaldırıp kocasına baktı. Genç adam, ayağa kalkması gerektiğini işaret ediyordu. El sıkıştılar. Arkalarında nikâhı kıyanlar da tokalaşıyordu. Dostları, yabancılar, birbirlerini tebrik ediyordu. Nikâh töreni bitmişti.

David ve Marcia Harper, nikâhın kıyıldığı odadan çıktılar. Kendi istekleriyle evlenmişlerdi. Şimdi önlerinde, parlak bir gelecek olabilirdi. Ama Üçüncü caddeye geldiklerinde bir gazeteci çocuğun:

— Hitler Milletler Cemiyeti'nden çekildi, diye bağırان sesini duydular. David başlıklara yan gözle baktı ve dünyayı bundan böyle ne felâketlerin saracağını merak etti. Marcia da David'e sokuldu. Hava epey sıcak olduğu halde genç kadın, soğuk bir rüzgâr esmiş gibi ürperdi. Birbirlerine dayanıp yürüdüler.

B İ T T İ

MİLLİYET YAYINLARI arasında bugüne kadar yayınlanmış kitapların listesi:

MİLLİYET'TEN SEÇMELER DİZİSİ

OLAYLAR VE İNSANLAR (2. Baskı)	(Hasan Pulur)	15.—
MİLLİYET 1970	—	35.—
DÜNYANIN DÖRT BUCAGINDAN	(Abdi İpekçi)	25.—
MİLLİYET 1971	—	50.—
TÜRKİYE'DE 1971 REJİMİ	(Ali Gevgilili)	20.—
MİLLİYET 1972	—	60.—
SANAYİLEŞME SÜRECİNDE 50 YIL	(Tunç Tayanç)	10.—

TARİH DİZİSİ

ÇANAKKALE OLAYI (3. Baskı)	(D. Walder)	20.—
TEK PARTİDEN ÇOK PARTİYE	(M. Toker)	15.—
EGE'DE KURTULUŞ SAVAŞI BAŞLARKEN		
(2. Baskı)	(N. Taçalan)	20.—
DÜNYAMIZI DEĞİŞTİREN 100 BÜYÜK OLAY		50.—
TUNA NEHRİ AKMAM DİYOR		
(2. Baskı)	(R. Furneux)	20.—
KRUŞÇEV'İN ANILARI (I)		25.—
KRUŞÇEV'İN ANILARI (II)		25.—
SAYILARLA VAZİYET, BOLU-DÜZCE İSYANI		
	(T. Çavdar - R. Özkök)	15.—
GÄVURLARIN ESİRİ	(T. Osmanağa)	20.—
LOZAN	(A. N. Karacan)	35.—
TÜRKİYE	(A. Toynbee)	20.—
TÜRK ANADOLU'DA MENGÜCEKOĞULLARI		
	(N. Sakaoğlu)	20.—

ÇAĞLAR BOYUNCA 100 BÜYÜK İNSAN		50.—
DÜNYAMIZIN FATİHLERİ	(J. G. Leithauser)	25.—
100 BÜYÜK GÜN (2. Cilt)		60.—
ÇANAKKALE GEÇİLMEZ	(A. Moorehead)	25.—
BAĞDAT DEMİRYOLU SAVAŞI	(E. M. Earle)	25.—
KOSTANTİNİYE DÜŞTÜ	(S. Runciman)	20.—
TÜRKİYE'NİN PAYLAŞILMASI	(L. Evans)	25.—
SAKARYA'DAN İZMİR'E	(B. N. Şimşir)	25.—
MUSTAFA KEMAL VE MAHATMA GANDİ		
	(Dr. R. K. Sinha)	20.—
KEŞİFLER VE İCATLAR TARİHİ	(Pierre Rousseau)	25.—
SÜİKASTLER VE AYAKLANMALAR TARİHİ		40.—
KUVVA-I MİLLİYE ANKARASI	(G. M. Ellison)	22.50
UYGARLIK TARİHİ	(İvar Lissner)	25.—
SİYASİ YÖNLERİYLE KURTULUŞ SAVAŞI		
	(Naşit Hakkı Uluğ)	20.—
GİZLİ TARİH	(Prokopius)	20.—
TARİHİMİZDE GARİPLİKLER	(Mehmet Seyda)	20.—
TURGUT REİS	(Ernle Bradford)	20.—
TARİHİMİZDE İLKLER	(Oğuz Arıkanlı)	20.—
2. DÜNYA SAVAŞINDA İNÖNÜ'NÜN DIŞ		
POLİTİKASI	(E. Weisband)	25.—
2. DÜNYA SAVAŞI TARİHİ		25.—
NAMİK KEMAL'İN LONDRA YILLARI	(Y. Mardin)	22.50

ROMAN DİZİSİ

İSVEÇ KİBRİTLERİ (3. Baskı)	(R. Sabatier)	20.—
GECEYARISI KOVBOYU	(J. L. Herlihy)	15.—
AYYAŞ	(H. Fallada)	20.—
MAYISTA YEDİ GÜN	(W. Bailey - F. Knebel)	20.—
DÜĞÜM	(K. Hamsun)	20.—
EVLİ BİR KADININ GÜNLÜĞÜNDEN	(P. Celâl)	20.—
PARÇALANMIŞ ÜÇGEN	(F. Hebeck)	20.—
İNTİHAR (2. Baskı)	(Jack London)	20.—
KÜÇÜK ADAM - BÜYÜK ADAM	(H. Fallada)	25.—
NİNA B. OLAYI	(J. M. Simmel)	25.—

TAVŞAN KAÇ	(J. Updike)	20.—
TEDİRGİN HAYAT	(E. M. Remarque)	25.—
TEKERLEKLER (2. Baskı)	(Arthur Hailey)	25.—
ALTIN HAZİNELERİ	(B. Traven)	20.—
EGE'DEN	(Halikarnas Balıkcısı)	20.—
BEN ANNEMİ SEVİYORUM	(W. Sarayon)	20.—
HAUSTANE (2. Baskı)	(Arthur Hailey)	20.—
İZMİR ATEŞLER İÇİNDE	(Ann Bridge)	25.—
NANE ŞEKERLERİ	(R. Sabatier)	20.—
HÜRREM SULTAN	(Viorica Stircea)	25.—
NOBEL (I)	(İrving Wallace)	20.—
NOBEL (II)	(İrving Wallace)	20.—
ACI	(Kamala Markandaya)	15.—
SAAT DOKUZ BUÇUKTA BİLARDO	(Heinrich Böll)	15.—
RIHTIMLAR ÜZERİNDE	(Budd Schulberg)	25.—
MAFİA BÜLBÜLÜ	(Peter Maas)	25.—
DAMDAKİ KEMANCI	(Scholem Aleichem)	20.—
MİKROP	(Henry Sutton)	22.50
AŞK BAŞKADIR	(Guy de Maupassant)	20.—
ŞÖHRETİN SONU	(Budd Schulberg)	20.—
SİNE ROMAN	(Roger Grenier)	22.50
HEDEF BAŞKAN	(Mark Hebdan)	22.50
BİR KADIN	(Utta Danella)	22.50

GÜNÜN KİTAPLARI

BİR UÇAK KAÇIRILDI	(H. G. Konsalık)	20.—
LATERNA	(Piére Billon)	15.—
TANRILARIN ARABALARI		
	(30. Baskı) (E. V. Daniken)	15.—
CANAVAR	(Alice Herdan-Zuckmayer)	15.—
HONG KONGLU KIZ	(Herbert Reinecker)	15.—
TEYZEMİN HİKAYESİ (2. Baskı)	(Patrick White)	15.—
FLORANSA'DA BAHAR	(Joachim Fernau)	15.—
ARABA VE SÜRÜCÜLERİ	(Patrick White)	25.—
ELEKTRONİK YARGILAMA	(Walter Kempley)	15.—
YILDIZLARA DÖNÜŞ	(Erich von Daniken)	15.—

SAĞANAK	(Sergei Krutilin)	15.—
DALGALAR	(Virginia Woolf)	15.—
KORKU BAKANLIĞI	(Graham Green)	15.—

AŞK VE SERÜVEN DİZİSİ

DEBORAH	(Colette Devenat)	25.—
DAĞ ÇİÇEĞİ	(Daphne du Maurier)	22.50
GÖREVİMİZ TEHLİKE	(Para Yağmuru)	
	(Talmaga Powell)	20.—
KAR ATEŞİ	(Phyllis A. Withney)	20.—
PRENSİN MİRASI	(Constance Heaven)	22.50

SANAT KİTAPLARI DİZİSİ

ELVAH-I NAKŞİYE KOLEKSİYONU	(H. Ethem)	15.—
ELVAH-I NAKŞİYE KOLEKSİYONU	(Lüks ciltli)	25.—
MÜZİK KILAVUZU	(F. Yener)	25.—
FİKRET MUALLA	(O. Koloğlu)	25.—
PREZİOSİ	(O. Öndeş)	25.—

BİLİM KİTAPLIĞI

ANNENİN KILAVUZU	(Dr. T. Atası - Dr. D. Kösebay)	25.—
İKTİSAT KILAVUZU	(T. Çavdar)	25.—
CİNSEL EĞİTİM KILAVUZU	(Dr. H. Sentilhes)	20.—
TELEVİZYON KILAVUZU	(Mahmut T. Öngören)	20.—
FELSEFE KILAVUZU	(Will Durant)	25.—
TİYATRO KILAVUZU	(Metin And)	25.—
GÜMRÜK KILAVUZU	(Mustafa Nuri Anıl)	25.—
RESİM KILAVUZU	(Sezer Tansuğ)	30.—

GENEL KÜLTÜR DİZİSİ

YÖŞLİLİK (I) «İlk Çağı»	(S. de Beauvoir)	15.—
YAŞLILIK (II) «Son Çağı»	(S. de Beauvoir)	20.—

KARA AFRIKA	(H. Topuz)	20.—
GENÇ BİR BAYANA SOSYALİZM VE KAPİTALİZM ÜZERİNE ÖĞÜTLER	(B. Shaw)	20.—
HAYATIM	(G. Sand)	15.—
TARİH BOYUNCA BÜYÜK ÖĞRETİLER	(A. G. Widgery)	20.—
DÜNÜN DÜNYASI	(Stephan Zweig)	20.—
YENİ SOLUN ELEŞTİRİSİ	(Maurice Cranston)	20.—
KALBİNİZ VE SİZ	(Dr. Bernard)	20.—
BU ŞEHR-İ STANBUL Kİ	(Ş. Kutlu)	20.—
ÖZLÜ VE GÜZEL SÖZLER	(Şerif Oktürk)	15.—
TÜRKLER	(David Hotham)	20.—
EROİN DOSYASI	(C. Lamour - M. Lambert)	25.—

TÜRK KLASİKLERİ DİZİSİ

KARACAOĞLAN (Bütün şiirleri)	(C. Öztelli)	20.—
MUSAHİPZADE CELAL	(O. Hançerlioğlu)	20.—
MANİLERİMİZ	(H. Göksu)	15.—
PİR SULTAN ABDAL (Bütün şiirleri)	(C. Öztelli)	20.—
MUSULLU SÜLEYMAN	(A. Mithat)	15.—
TÜRK TASAVVUF ŞİİRİ ANTOLOJİSİ	(A. Gölpınarlı)	20.—
DİVAN ŞİİRİ ANTOLOJİSİ	(H. E. Cengiz)	30.—
TÜRK HALK ŞİİRİ ANTOLOJİSİ	(Rauf Mutluay)	20.—
BEKTAŞİ GÜLLERİ	(Cahit Öztelli)	25.—
TANZİMATTAN GÜNÜMÜZE KADAR		
TÜRK ŞİİRİ	(Rauf Mutluay)	35.—
DEDEM KORKUT	(Adnan Binyazar)	22.50
100 ÜNLÜ TÜRK ESERİ (iki cilt bir arada)	(Tahir Alangu)	75.—
KÖROĞLU - DADALOĞLU - KULOĞLU	(Cahit Öztelli)	22.50

DÜNYA KLASİKLERİ DİZİSİ

DİVAN (Mevlâna)	(A. Gölpınarlı)	25.—
FREUD (S. Zweig'in önsözü)	(A. Avni Öneş)	25.—

GOETHE (Seçmeler)	(Salâh Birscl)	25.—
HAYYAM (Rubailer)	(Rüştü Şardağ)	20.—
NIETZSCHE (Seçmeler)	(İ. Zeki Eyüpoğlu)	20.—

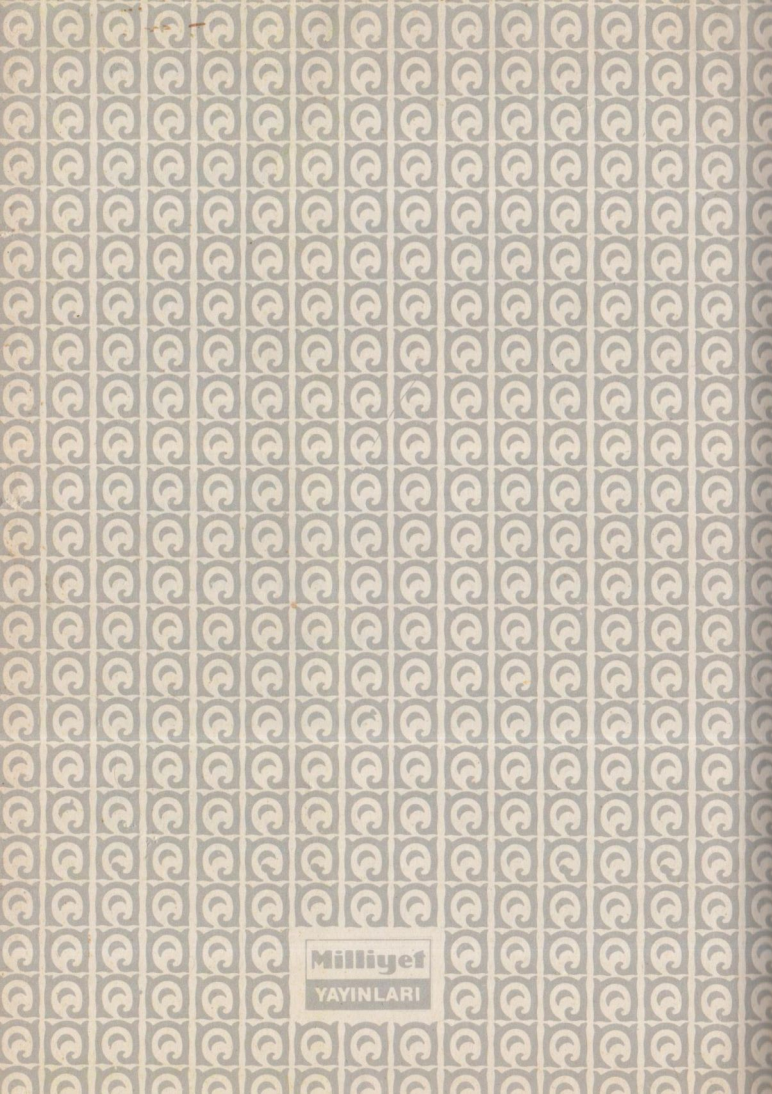
MİZAH DİZİSİ

ADEM İLE HAVVA'NIN CENNET GÜNLÜĞÜ

	(Mark Twain)	12.50
TATİL GÜNLERİ	(Jean - Claude Carriere)	12.50
KAKTÜS	(O. Henry)	15.—
BAY GANU BALKANSKI	(A. Kostantinov)	15.—
KATİLİNİ SEVECEKSİN	(E. Kishon)	15.—
DAHİ BABAM	(Percy Maxim)	15.—
ODAMDA YOLCULUK	(Andre Dahl)	15.—
ÖZÜR DİLERİM BİNBAŞIM	(Pierre Daninos)	15.—
GARİP BİR TANRI MİSAFİRİ	(H. Zetterström)	10.—
ALLAHLIK BEEFY	(Eric Malpass)	15.—
DEĞİRMENCİNİN KARISI	(P. de Alarcon)	15.—
BEN ONLARDAN DEĞİLİM	(Çudomir)	15.—
BULUNMAZ UŞAK	(P. G. Wodehouse)	15.—
GÜNEŞ DOĞMAYINCE	(André Dahl)	15.—

EVİN ROMANLARI DİZİSİ

ANJELİK DÖNÜYOR	(Sergeanne Golon)	25.—
YABAN GÜLÜ (KATRİNA)	(S. Salminen)	20.—
MADALYON	(C.C. Bergius)	25.—
TANRIÇA TAŞI	(Anne Maybury)	20.—
İKİ YAVRU	(Marjore K. Rawlings)	25.—
AŞK DÖNEMECİ	(Netta Musket)	20.—
SEN SEVMEDİKÇE	(Anya Seton)	25.—



Milliyet
YAYINLARI

